

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

OPERA
IOSEPHI IV-
DAEORVM DOCTIS-
SIMI AC DISERTISSIMI, QVÆ
AD NOSTRAM ÆTATEM PERVE-
nerunt omnia, nimirum:

DE ANTIQVITATIBVS IYDAICIS LIBRI XX. QVI-
bus Vita Iosephi per ipsum conscripta, est adiecta: De bello Iudaico VII.
Contra Apionem II. De imperio rattonis sine de Machabæis I. Ante-
hæc in Latinum sermonem translata, & ad exemplum Gra-
ci Codicis accuratè distincta.

NVNC VERO CHRONOLOGIA AD CAPVT VNIVS
cuiusque folii, cum ex veterum tum recentiorum scriptorum Commen-
tariis, cumq; scholiis necessariis, recens concinnata.

CVM INDICE LOCVPLETISSIMO.

OMNIA QVAM ABSOLVTISSIME EDITA, ET
a mendis, quibus sautebant plurimè repurgata

IMPRESSVM FRANCOFVRTI AD MOENVN,

M. D. XCIX.

S. B.

AMPLISSIMÆ DIGNITATIS VI- RO, DOCTRINA SAPI- ENTIAQUE ET MVLTIS RERVM

vsu præstantissimo Dn. ERASMO NEVSTETTERO,
cognomento STVRMERO, Præposito Comber-
genſi, Eccleſiarum Bamberg. & Herbipol. Ca-
nonico, &c. Equiti Franco,
S. P. D.

 *V*M Fl. Iosephi illa à Sigismundo olim
Gelenio, V. Cl. latine edita opera denuo
typis hic elegantioribus minoribusq; ad-
ornanda curassem; non modo ad noua hu-
ius editionis laudem interesse putabam, si tua, Antistes
optime, inscriberem ea reuerendæ amplitudini, sed &
fore persuasum mihi erat, ut in nomine tuo firmissi-
mum esset situm ipsis aduersus iniquiores Criticorum
calculos præsidium, tantoque venirent amabiliora, et-
iam quo prodeunt ornatiora. Equidem reuerendam
Amplitudinem tuam, honoribus atateque prouectam,
non ignorabam negociis assidue grauioribus distineri,
& curis occupari maioribus. Itaque interpellare eam,
atque has illi opinione multorum inanes, quasi merces
obtrudere primum verebar. Verum ubi reuerend.
Amplitudinis tue ingenium humanitatemque animo
intuerer, ad tuamque multorum annorum in fauendis
literarum studiis consuetudinem mentem referrem, ni-
hil metui, à tuo vnus ipse ut patrocinio excluderem, sum-
maque ut liceret obseruantia erga te mea libri recentis

inſcriptione ſatisfacere, nimirum cum ſummiſſa id erga te affectionis ſit argumentum, non animum meum hoc ex munuſculo, ſed munuſculum ex animo meo aſtimabis, reſpecturus ſcilicet non quid reueren. Amplitudinis tua dignitas poſtulet, ſed quid mea poſſit tenuitas.

Gentis id tua proprium eſt, artium opt. curam ſuſcipere, paſſimque iacentibus diſciplinis opem ferre, & hoc genus munuſculorum non aſpernando οὐχ ἄλλοι οἰεῖσθαι φιλόφρονες εἶναι, ſecundum Artaxerxem Perſarum regem, τῷ μεγάλῳ διδόναι τὰ μικρὰ λαμβάνειν ἐννεύς. Exempla maiorum tuorum vetuſtiora non adducam, vno iam propinquo tuo Daniele Stibaro contentus, quo in Germania olim tum amico homines docti, tum patrono uſi nomen eius & egregia in Rempub. merita, per orbem terrarum ſcriptis celebrarunt immortalibus. Ille Herbipolenſis Eccleſia columen, Reuerendi collegii ſplendor, totius orientalis Francia decus Muſis errantibus, ceu illuſtrem de editiore ſpecula facem pratendens iter oſtendebat & hoſpitiū, earumque conſuetudine in omni vita ſua delectatus, ſubueniebat egentibus, afflictas excitabat. Tuam ille indolem, & maiores aetate ad virtutem impetus cum animaduertetet, à prima te pueritia ſingulari amore complexus eſt, tuamque te olim familiam illuſtraturum auguratus, in aula ſua moribus & literis expolitum, ad ſui imitationem, & quaſi imaginem totum effinxit. Adoleſcens igitur cum aliquam latinā iam lingua facultatem conſecutus, cogitationes tuas omnes ad maiores in ſtudiis progreſſus conuertiffes, autoritate illius Louanium, atque in eminentiores cum Gallia tum Italia deinceps Academias proſectus es, ubi tuum te ingenium, tui te mores ita liberalium diſciplinarum, & Iuris utriuſque Profeſſoribus, ceteriſque viris quibuſ-

cum vixisti praestantissimis, commendarunt, ut incredibile eos studio tui incenderes.

Praclaram vero eruditionem tuam, tot partam vigiliis & peregrinationibus, ubi bene viuendi consuetudine confirmasses, & tui illius, quem dixi, propinqui de te opinionem comprobaret euentus, insignes patria tibi eximia, tum rerum cognitione, tum linguarum peregrinarum facultate prae-dito, honoras tribuit, & campum, in quo virtus tua excurreret, aperuit latissimum. Impendebat tremenda communi patria, cum odiis capitalibus aucta, tum dissidentia inuidiaq; confirmata perturbatio, & tempora omnibus prope Reipub. membris conuulsis, & quasi luxatis multiplici iam tum calamitate grauida esse videbantur. Istum igitur quasi partum modis omnibus auertere cupientes, Ecclesiarum tum Bambergensis, tum Herbipolensis Proceres, acerrimo in aestimandis hominum morib. iudicio praediti, singulari te studio collegam asciuerunt, atque ita affecti, ut quae virtuti premia debentur libentissime persoluant, eximiis te sacerdotiis collocupletarunt, ad quos scilicet honorum gradus non illorum te fauor, sed excellens ingenium tuum euexit.

Tum vero Magistratus, quod aiunt, virum indicauit, & quae cum voluntatis tum industria tua esset praestantia ostendit. Quot subiisti enim pro communi patria tempestates? quantis saepe laboribus es perfunctus? dum eo consilia tua omnia, omnes cogitationes conuertis, quae ratione simultatum illa ac dissidiorum procella, quae infestare nos multis ab hinc annis ceperunt, vel auerti penitus, vel ita saltem sustineri possint, ne salutem populi in discrimen adducant. Itaque ob-eundis saepe legationibus, multisque periculorum dissi-

cultatibus superatis, demonstraſti tuam te ſalutem poſteriore ſalute communi ducere. Quæ res tibi cum ſolidam peperit gloriam, tum reuerendâ amplitudinem tuam ad ſublimiores quoq; honorum gradus extulit.

Inſignis Comburgenſ. Eccleſia te Decano annis pluribus quam triginta æquabili proſperaque fortuna uſa nunc eodem te floret Præpoſito. Annuos ibi redditus maiorem in modum auxiſti, ædificia magnifica picturis exornata artiſcioſiſſimis extruxiſti, Bibliothecam optimorum, manuſcriptorum etiam, librorum copia inſtructam aperuiſti, ſuſpiciendum ad omnem poſteritatem meritorum tuorum monumentum. Cumq; nihil ſit difficilius, quam rebus ſecundis, atque ad voluntatem noſtram fluentibus ſeruare conſtantiam, & ſic uti fortuna, ut beneficentiæ non arrogantia facultatem dediſſe videatur, in ſublimi dignitate iſta, rerumque omnium abundantia, nunquam reuerenda ampl. tua efferri, nunquã commoueri, nunquam ad ſe ipſam referre quicquam, ſed cuncta Deo, perenni bonorum fonti, aſcribere uifa eſt, neque ſuo unquam ſe rectius officio perfuncturum exiſtimauit, quam de communi hominum ſocietate bene merendo.

Imprimis uero cum, ut ait ex Ennio M. Tullius, benefacta male locata malefacta ſint, reuer. ampl. tua liberalitatem commendat eorũ, quos beneficiis afficiendos cenſes delectus. Beneficia enim illa temeraria, in quibus neq; dignitas accipientium, neq; iudicium conferentium agnoſcitur, nullam exiſtimas laudem mereri. Illis igitur potiſſimum reuer. amplitudinis tuæ benignitas rem familiarem aperit, quos uita morumque probitas à cætera clientum turba diſtinguit, quiq; ingenio præſtantes ſuos iam ſtudiorum edunt fructus.

Assentari nescio, &, ut sciam, non volo, neque reuer. amplitudinis tua seruiſſo auribus. Astipulatur in scriptis hominū vox eruditissimorum, qui æternis ingenii monumentis virtutum tuarum exempla ad posteritatis memoriam transmittunt. Quid referam enim illustria illa Germania lumina Lotichium, Posthium, Rudigerum, Melissum, Modium? quorū splendida iampridem, & plena venustatis poemata reuerenda amplitudinis tua nomen in omnes ubi humanitas colitur partes Europæ dissiparunt.

Non igitur grauate reuer. amplit. tua, cum eruditorum neminem à suo congressu atq; sermone unquam excluserit, sed sui copiam adhuc fecerit omnibus, erga Iosephum hunc nostrum patroni partes suscipiet, & qua alios, eadem & ipsum benignitate complectetur. Etenim nulla reuer. amplitudini tuæ res adhuc esse potuit tanti, ut ullam putaret voluptatem ea cum voluptate esse conferendam, qua legentes scribesve afficimur. Legere memini me factos à reueren. amplitudine tua versiculos canoros & concinnos, illustria ingenii studiorumque tuorum argumenta. Herbiopolensis igitur Ecclesiæ tibi septem iam annis Decano cum sublimiores ante oculos honores obuersarētur, ultro ea te dignitate abdicasti, dignusq; ea, ut eras, videri maluisti, quam eadem gerenda occupatus à studiis humaniorib. diuelli. Ostendisti scilicet, virtutem magis ipsam te diligere quam virtutis insignia. Vere igitur, secundum Posthium nostrum,

*Tu contemnendo quæ alii mirantur & optant,
Esse animo ostendis cuncta minoratuo.*

Istud igitur, Antistes amplissime, historia sacra cõpendium, 4035. annorum gesta uno volumine comple-

Etens suscipe, &, quoniam consuetudine virorum illustrium delectaris, cum Regibus hic & Principibus, cumque prudentissimis Rerumpubl. gubernatoribus, imo cum Deo ipso, loquere.

Pradicari vero à me hic aut commendari autorem non est necesse, ipsa eum hæc opera commendant, &, quod dici solet, αὐτὸ τὸ ἔργον artificem demonstrat, neq, etiam notissima illa multis in locis commemorata ab aliis Historia præconia, ne actum agerem, hic retexenda putavi. Quod igitur restat, Deum Opt. ter max. qui reuer. Amplitudini tua istam mentem dedit atque auctoritatem, oro toto pectore, ut tuum communibus studiis patrocinium velit esse maxime diuturnum, annosq, tuos æquet cum iis bonis, qua in te contulit summa. Vale. Data ex adibus meis Francofordiæ ad Mænum, Calend. Febr. Anno M. D. XC.

Reuerendæ Amplitudinis tuæ

obseruantissimus

Sigismundus Feyerabend,
ciuis & Bibliopola
Francofordensis.

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises
ici volontairement.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IYDAICO LIBRI VII

INTERPRETE RVFINO AQVI-
leienſi, ad Græcum collati & emendati
per Sigismundum Gele-
nium,

PROLOGVS.

*VM bellum, quod cum populo Romano gessere Iudæi, omnium maximum quā nostra ætas vi-
dit, quaque auditu percepimus, ciuitates cum
ciuitatibus, gentesue commisisse cum gentibus:
quidam non quod rebus interfuerint, sed va-
na & incongrua narrantium sermones auribus colligentes, o-
ratorum more præscribant: qui vero præsto fuerunt, aut Ro-
manorum obsequio, aut odio Iudæorum contra fidem rerum
falsa confirmant: scriptis autem eorum partim accusatio, par-
tim laudatio contineatur: nusquam vero exacta fides reperia-
tur historia: idcirco statui, quæ retro Barbaris antea missi, pa-
tria lingua digesta, Græcæ nunc his qui Romano imperio re-
guntur exponere, ego Iosephus Mathathia filius Hebræus gene-
re, sacerdos ex Hierosolymis: qui & initio cū Romanis conflixi,
posteaque gestis, quia necessitas exegit, interfui Nam cum hoc,
ut dixi, bellum grauissimum exortum est, Romanorum quidem
populum domesticus motus habebat: Iudæorum autem, qui æ-
tate validi, & ingenio turbulenti erant, manu simul ac pecu-
nia vigentes, adeo temporibus insolenter abusi sunt, ut pro tu-
multus magnitudine, hos possidendarum spes, illos amittenda-
rum partium Orientis metus inuaderet. Quoniam Iudæi qui-
dem cunctos etiam qui trans Euphratem essent, gentiles suos,
secum rebellaturos esse crediderāt. Romanos autem & finitimi*

*Historio-
graphi of-
ficiū, &
quæ ra-
tione res
gesta con-
scribēda.*

*Iosephus
ipso bello
Iudaico
interfuit.*

Galli irritabant : nec Germani dissentiebant : dissensionumque plena erant omnia post Neronem : & multi quidem temporum occasione imperium affectabant : lucri autem cupidine exercitus rerum nouandarum cupidi erant. Itaq; indignū esse duxi, errantem in tantis rebus dissimulari veritatem : & Parthos quidem, ac Babylonios, Arabumque remotissimos. & vltra Euphratem gentis nostra incolas, itemque Adiabenos, mea diligentia vere cognoscere, vnde cœpisset bellum, quantisque cladibus constitisset, quoue modo defisset : Græcos vero & Romanorum aliquos qui militiam secuti non essent, figmentis siue adulationibus captos, ista nescire. Atqui historias audent eas inscribere, qui præter hoc (vt mihi quidem videtur) quod nihil sani referunt etiam de proposito decidunt. Nam dum Romanos volunt magnos ostendere, Iudæorū res extenuant, & in humilitatem deiiciūt. Non autem intelligo, quonam pacto magni esse videantur, qui parua superauerint. Et neque longi temporis eos pudet, quo bellum tractum est : neq; multitudinis Romanorum, quam in ea militia labor exercuit : neque ducum magnitudinis : quorum profecto gloria minuitur, si cum multum pro Hierosolymis desudauerint, rebus per eos prospere gestis aliquid derogetur. Nec tamen ego contumelione Romanas res extollentium gentiles meos amplificare decreui : sed facta quidem vtrorumque sine vllō mendacio prosequar : dicta vero de factis repōnam, dolori atque affectioni meæ in descendis patriæ cladibus indulgens. Nam quod domesticis dissensionibus est euersa, & in templum sacrosanctum inuitas Romanorum manus atq; ignem Iudæorum tyranni traxere, testis est qui eam vastauit, ipse Caesar Titus : per omne bellum miseratus quidem populum, quod à seditiosis custodiretur : sæpe autem consulto differri passus ciuitatis excidium, protractō obsidionis spacio, dummodo belli pœniteat autores. Quod si quis me aduersus tyrānos eorumque latrocinium accusatorie loqui putet, vel patriæ miseriis ingementem calumniari præter legem historia, dolori veniam tribuat. Ex omnibus enim, quæ Romano imperio parent, solam nostram ciuitatem contigit ad summam felicitatis fastigium euadere, eandemque in extremum miseria deiici. Denique

Post Neronem dissensionū omnia plena.

Iosephus historiam hanc in Hebraica lingua artea conscripsit.

Romanorum gloria minuitur, si quantum pro Hierosolymis desudauerint aliquid derogetur.

Titi erga populum misericordia.

Calamita
tes omniū
a mundo
condito,
cum Iu-
daeorum
collata,
superan-
tur.
Historio-
graphi
Graci bel-
lum Iu-
daicum
fletio pra-
terunt.

Historio-
graphus
quē dicē-
dus.

Historia
veritas a
Gracis ne-
gligitur.

omnium post condita secula res aduersas, si cum Iudaorum ca-
lamitatibus conferantur, superatum iri non ambigo. Et horum
autor nullus externus est: vnde nec fieri potest, vt à quastibus
temperetur. Si quis autem durior misericordia sit iudex, res
quidem tribuat historia, lamenta vero scriptori: quanquam
merito Gracorum disertos increpauerim, qui tantis rebus sua
memoria gestis, quarum comparatione praterita olim bella ex-
igua redduntur, iudices resident aliorum facundia detrahē-
tes: quorum et si doctrinam superant, proposito vincuntur. Ipsi
vero Assyriorum & Medorum gesta perscribunt, veluti minus
recte a scriptoribus antiquis fuerint exposita: cum in scriben-
do tantum eorum viribus cedant, quantum sententia. Erat e-
nim vnicuique studium, quae vidisset facta, conscribere: quo-
niam & intersuisset rebus gestis, & efficaciter quod promitte-
bat, impleret: mentiri quae apud scientes inhonestum esse vide-
retur. Enimuero noua quidem neque ante cognita memoria tra-
dere, sui quae temporis res commendare posteris laude ac testi-
monio dignum est. Industrius autem habetur, non qui alienam
dispositionem atque ordinem transfert, sed qui noua dicendo
etiam corpus proprium conficit historia. Sed ego quidem sum-
ptu ac labore maximo, qui cum sim alienigena, Gracis simul &
Romanis gestarum rerum memoriam repono. Ipsis autem indi-
genis, ad quastum quidem ac lites, ora patent, lingua quae soluta
sunt. Ad historiam vero, in qua verum dicendum est, summa quae
ope negocia colligenda sunt, obmutescunt: concessa infirmiori-
bus neque scientibus licentia scribendi res à principibus gestas.
Honoratur itaque apud nos historia veritas, quae à Gracis negli-
gitur. Ab origine quidem Iudaos repetere, qui fuerint quoue pa-
cto ab Aegyptiis disceperint, quasque regiones errando pera-
grauerint, & quas vel quoties incoluerint, & quemadmodum
inde migrauerint, neque huius esse temporis, & prater ea super-
uacaneum existimaui: quoniam multi iam ante me Iudaorum
de maioribus huius gentis verissima composuerunt: & nonnulli
Gracorum, quae illi scripserant, patria voce profecuti non mul-
tum à veritate deuiarunt: ex eo autem historia principium
sumam, quo scriptores eorum & Propheta nostri desierunt. Et

bellum quidem meis temporibus gestum, latius quaque potuero diligentia referam: quæ vero ætate mea sunt antiquiora, summam breuiterque percurram: Quomodo Antiochus cognomento Epiphanes, deuicta penitus Hierosolyma, cum triennium sexque menses eam tenuisset, ab Asamonai filiis expulsus est. Deinde quod eorum posterius de regno dissidentes, ad res suas occupandas populum Romanum Pompeiumque traxerunt: quomodoque Herodes Antipatri filius, eorum potentia finem fecerit, auxilio Sosij. Tum quomodo Herode mortuo, plebis in eorum orta seditio est, Augusto quidem imperante Romanis, Quintilio autem Varo provinciam obtinente. Quodque bellum anno duodecimo imperij Neronis eruperit: quamque multa per Cestium acciderint: quantaque ad primos impetus armis Iudæi persuerint: quoque modo accolæ permunierint: & quod Nero propter acceptas Cestij ductu clades summa rei metuens, Vespasianum bello præposuerit: & quod is cum maximo filiorum Iudæam intrauerit, quantumque Romanorum exercitum ducens: quantaque manus auxiliorum per omnem casâ fuit Galilæam: & quod eius ciuitatum quasdam vi ceperit, alias deditione. Vbi etiam Romanorum in bello disciplinam, curamque rerum, & vtriusque Galilææ spacia, & naturam finesque Iudææ, nec non & peculiarem terræ qualitatem, lacusque & fontes, captarumque ciuitatum mala, cum fide sicut vidi, aut pertuli, expediam. Nec etiam miseras meas celauerim, cum scientibus eas relaturus sim. Deinde, quod iam fessis rebus Iudæorum, Nero quidem mortem obierit: Vespasianus autem in Hierosolymam properans, imperij causa retractus sit: quaque signa de hoc ei contigerint, Romæque mutationes: & quod inuitus à militibus imperator declaratus sit: & quod eo disponenda rei publicæ gratia in Ægyptum digresso, Iudæorum status seditio-nibus agitatissimus sit: quoque modo tyranni succubuerint, eorumque inter se discordias mouerint. Et quod ex Ægypto Titus reuersus, bis Iudæorum fines ingressus sit: quoque modo exercitum, & quo in loco congregauerit: vel qualiter, & quoties ciuitatem affecerit ipso præsentente seditio. Aggressus quoque numerosos, & quantos erexerit aggeres: triumque murorum am-

Antioch^{us}
Epipha-
nes belli
Iudaici
fons &
auctor.

Epitome
belli Iu-
daici.

Signa &
mutatio-
nes post
obitum Ne-
ronis.

Hierosoly-
ma Titus
obsidet.

Iudæorum
mores &
instructio-
nes.

Romano-
rum in Iu-
lii hu-
manitas.

Incediū
templi ac
ciuitatis
excidiū.

Romano-
rum de In-
ditiū triū-
phū.

Historia
huius co-
scribenda
causa.

bitum & magnitudinem, siue mensuram, & munitionem ci-
uitatis, & sani templique dispositionem: ad hac araspacium,
mensuramque verissime dicam: festorum quoque dierum mo-
res aliquos, septemque lustrationes, & munia sacerdotum,
Itemque pontificis vestes, sanctaque templi cuiusmodi fuerint,
sine aliqua dissimulatione vel adiectione memorabo. Narrabo
deinde tyrannorum in suos gentiles crudelitatem, Romano-
rumq; in alienigenas humanitatem: quotiesque Titus, ciuita-
tem simul ac templum seruare cupiens, ad concordia fœdera
dissidentes prouocauit. Differam vero populi vulnera & cala-
mitates: quamque multa mala nunc bello, nunc seditionibus,
nunc fame perpesti, postea capti sint. Nec vero aut perfugarum
clades, aut captiuorum supplicia pratermittam: vel quemad-
modum templum inuito Cesare conflagrauerit: quamq; mul-
ta opes sacra flamma rapta sint: ac totius, qua reliqua erat, ci-
uitatis excidium: & qua praeceperant portenta, atque prodi-
gia, vel tyrannorum captiuitatem, vel qui seruitio abducti
sunt, multitudinem: aut cui quisque fortuna sit distributus:
& quod Romani quidem belli reliquias persecuti sunt, deuictio-
rumque munimina funditus eruerunt: Titus vero peragrata
regione cuncta restituit: eiusdemque reditum in Italiam, ac
triumphum. Hac omnia septem libris comprehensa, adnexus ne
vituperationem a rerum scientibus, & qui bello interfuerunt,
sustineam, studiosis veritatis magis quam voluptatis per-
scripsi. Narrandi autem initium faciam hoc or-
dine, quo capitula sunt di-
gesta.

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO

LIBER. I.

An. mū-
di 3802.
Ante
Christū
nat. 162.

SVMMA CAPITVM LIBRI I.

De bello Iudaico.

- I. De vastatione Hierosolyma ab Antiocho.
- II. De successionibus Principum a Ionatha vsque ad Aristobulum.
- III. De Aristobulo, Antigono, Iuda Essae, Alexandro, Theodoro & Demetrio.
- IIII. De bello Alexandri cum Antiocho & Arta, deq. Alexandra & Hyrcano.
- V. De bello Hyrcani cum Arabibus & expugnatione Hierosolyma.
- VI. De bello Alexandri cum Hyrcano & Aristobulo.
- VII. De Aristobuli morte & bello Antipatri contra Mithridatem.
- VIII. De accusatione Antipatri apud Casarem, de pontificatu Hyrcani & Herode bellum mouente.
- IX. De Romanorum dissidiis post mortem Caesaris, & insidiis Malichi.
- X. De Herode accusato & vindicato.
- XI. De bello Parthorum contra Iudaeos & fuga Herodi ac fortuna.
- XII. De bello Herodi e Roma redeuntis pro Hierosolyma, & contra latrones.
- XIII. De morte Iosephi & obsidione Hierosolyma per Herodem, & Antigono occiso.
- XIV. De insidiis Cleopatrae in Herodem, & Herodi praelio contra Arabes & ingenti terra motu.
- XV. Herodes exaltatus in regnum.
- XVI. De urbibus & aedificiis instauratis & conditis ab Herode, deque munificentia qua usus est erga gentes, eiusque felicitate.
- XVII. De dissidio Herodi cum filiis Alexandro & Aristobulo.
- XVIII. De conspiratione Antipatri contra patrem.
- XIX. De veneno Herodi parato, & quomodo compertum sit.
- XX. De Antipatri in Herodem maligni studii deprehensis & ultis.
- XXI. De aquila aurea, morteque Antipatri & Herodi.

CAP. I.

De vastatione Hierosolyma ab Antiocho.

¶ M potentes Iudaeorum inter se dissiderent eo tempore, quo de tota Syria cum Ptolemaio sexto Antiochus, qui Epiphanes dictus est, ambigebat (erat autem illis contentio de potentia, quod honoratus quisque grauius ferret similibus subiugari) Onias quidam e Pontificibus postquam praeualuit, Thobiz filios expulit ciuitate. Illi autem supplices ad Antiochum confugerunt, petentes, ut ipsi ducibus in Iudaeam irrumperet. Idque Regi persuasum est, iampridem sic animato. Quare cum magna militum copiis egressus, & ciuitatem fortiter expugnatam capit, & maximam eorum multitudinem, quibus Ptolemaeus charior erat, interfecit.

Ant. lib.
12. ca. 6.
Antiochus
a Thobias
filiis mo-
tus cum
exercitu
in Iudaeam
irrumperet,
ac Hiero-
solyma de-
uincit.
Ant. lib.
15. cap. 4.

Dataque

Onias ad
Ptolemaum
effugit.

Ant. lib.
12. cap. 7.

Antiochus
mores Iu-
daeos ab-
rogat.

Bacchidem
in Iudaeis
crudeli-
tas.

Ant. lib. 1.
cap. 7. 8.

In Graeco
textu
est Ma-
thias.

Matathias
Antiocho bellum
infert.

Antiochus
moritur.

Antiochus
filius Iu-
daeorum
fines in-
greditur.

Ant. lib.
12. ca. 14.

15.

Eleazarus
ab Elephan-
to oppressus
moritur.

Eleazarus
vitam glo-
ria post-
habet.

Antiochus
ad Hiero-
solytam
proficisci-
tur praesi-
diumque
ibi relin-
quit.

Dataque passim militibus praedandi licentia, ipse & templum spoliavit, & quotidianae religionis assiduitatem per annos tres sexque menses inhibuit. Pontifex autem Onias effugit ad Ptolemaum: acceptoque ab eo in Heliopolitana praefectura solo, ibi oppidum condidit Hierosolymis simile, templumque aedificavit: de quibus iterum opportune referemus. Veruntamen Antiocho neque praeter spem deivicta ciuitas, neque populatio, neque tanta caedes satis fuere: sed intemperantia vitiorum, eorumque memoria quae in obsidione pertulerat, Iudaeos cogere coepit, ut abrogato more patrio, nec infantes suos circumciderent, porcosque super aram immolarent. quibus omnes quidem aduersabantur, optimus vero quisque propterea trucidabatur. Et Bacchidem praesidiis ab Antiocho praepositus, ad naturalem crudelitatem suam praecipit impiis obsecundans, omnimodam iniquitatem excessit: cum & singularem viros honorabiles verberaret, & communiter quotidie speciem captae urbis exhiberet: donec eos atrocitate incommodorum, quae ea patiebantur ad vindictae audaciam irritauit. Denique Mathathias Asamoni filius, vnus ex sacerdotibus, ex vico cui nomen Modin est, cum magna domestica (nam quinque filios habebat) sicis armatus, Bacchidem occidit: & statim quidem praesidiorum multitudinem veritus, in montes refugit. Multis vero ex populo sibi sociatis, recepta fiducia descendit: commissoque praelio, superatos duces Antiochi ex Iudaeae finibus exegit. Secundis autem rebus potentiam nactus, suisque volentibus, quod ab alienigenis eos liberaret imperans, moritur relicto Iudaeae principatu, qui filiorum suorum natu maximus erat. Ille autem (nec enim cessaturum existimabat Antiochum) & indigenarum conflauit exercitum: & cum Romanis primus amicitiam pepigit: Antiochumque Epiphanem iterum in fines suos ingredientem vehementissima percussum plaga repressit. Adhuc autem formente victoria, in praesidia ciuitatis impetum fecit: necdum enim caesa fuerant: habitoque confilio milites de superioris ciuitate, quae pars sacra dicitur ad inferiorem compellit. Fano autem potius, & locum purgavit omnem, muroque cinxit: & vasta noua diuinis rebus curandis fabricata, in templum intulit, veluti prioribus profanatis: aramque aliam aedificauit, & religionibus dedit initium. Sacro autem ritu vix ciuitati reddito, moritur Antiochus. Regni autem eius & in Iudaeos odij filius Antiochus haeres extirpit. quare coactis peditum millibus 50. equitum autem prope 5. millibus, 30. vero elephantis, montana Iudaeae per partes aggreditur. & Bethsuram quidem oppidum capit. in loco vero cui Bethzachariae nomen est, qua transitus erat angustior, Iudas cum suis copiis occurrit. & prius quam congregarentur agmina, Eleazarus frater eius, prospecto praeter alios excelso elephante, turrique maxima & munimentis aureis ornato, illic Antiochum esse ratus a suis procul excurrit: ruptaque hostili acie ad elephantum usque peruenit. sed illum quidem quem regem esse opinabatur, contingere, quod multum superemineret, minime potuit, beluam vero in aluo percussam super se deiecit, & obrutis interiit: nulla alia re gesta, nisi quod magnum opus aggressus, vitam gloriae posthabuit. qui tamen regebat elephantum priuatus erat. & si casu in eo fuisset Antiochus, nihil plus Eleazaro praestitisset audacia, quam ut sola spe praecleari facinoris mortem videretur optasse. hoc autem fratri eius totius praelii praesagium fuit. nam fortiter quidem Iudaei diuque decertarunt: sed a regis secunda fortuna visis, numeroque praestantibus superati sunt: multisque interfectis Iudas cum ceteris in Gophonitica toparchiam refugit. Antiochus autem Hierosolytam profectus, ibique dies paucos commoratus, penuria utensilium abstulit: relicto quidem ibi praesidio, quantum

10

20

30

40

50

latis esse arbitrabatur : cetera vero multitudine ad hyemandum deducta in Syriam. Discessu autem Regis Iudas non quiescebat : sed accessione multorum suæ gentis animatus, aggregatis etiam quos ex prælio receperat, apud vicum Adasa cum Antiochi ducibus congregitur : factique fortibus in prælio cognitus, multis hostibus interfectis occubuit. & in diebus paucis frater eius Ioannes occiditur, insidiis eorum captus, qui cum Antiocho sentiebant.

CAP. II.

De successione principum a Ionatha usque ad Aristobulum.

10 CUM autem successisset ei frater Ionathas, & in aliis quæ ad indigenas pertinerent, cautius se ageret, suamque potentiam Romanorum amicitia corroboraret, Antiochi quidem filio reconciliatur. non tamen horum ei quicquam profuit ad depellendum periculum. Namque Tryphon tyrannus, Antiochi quidem filii, tutor, sed insidiis eum captans, & præter hoc amicis nudare cupiens, Ionatham cum ad Antiochum paucis comitatus Ptolemaida venisset, dolo comprehendit. eoque victo contra Iudæam misit exercitum. unde repulsus à Simone Iosathæ fratre, quodque ab eo superatus esset, iratus eundem Ionatham interfecit. Simon autem fortiter regendis rebus intentus, Zara quidem & Ioppen, & Iamnam capit. Evertit autem & Accaron subactis prædiis : aduersusque Tryphonem Antiocho auxilium præbuit. qui Doram ante expeditionem quam in Medos fecit, obsidebat. Sed regis audiretiam satiare non potuit, quamvis neci Tryphonis suam quoque operam adhibuisset. Non enim multo post Antiochus Cendebeum ex ducibus suis ad vastandam Iudæam opprimendumque servitio Simonem cum exercitu misit. Ille autem quanquam senior erat, bellum tamen iuveniliter administrabat : & filios quidem suos cum validissimis præmisi, parte vero multitudinis comitatus alio latere aggreditur : multisque per multa loca insidiis etiam in montana dispositis, in omnibus superat. clarissimaque potius victoria, Pontifex declaratur : & ducentos septuaginta post annos Iudæos liberat à dominatione Macedonum. sed & ipse periit in conuiuium, captus insidiis Ptolemæi generi sui : qui eius coniuge duobusque filiis in custodiam conclusis, certos misit, ut Ioannem tertium, cui etiam Hyrcanus nomen fuit interficerent. Cognito autem impetu qui parabatur, adolescens ad ciuitatem properabat, multo populo fretus, & propter memoriam paternæ virtutis, & quod iniquitas Ptolemæi cunctis esset inuisa. voluit autem Ptolemæus etiam alia porta ingredi ciuitatem, 40 sed à populo reiectus est, qui maturius Hyrcanum susceperat. & is quidem statim recessit in quoddam ultra Hierichunta castellum quod Daggon vocatur. Hyrcanus autem paternum honorem Pontificis affectus postquam Deo sacrificia reddidit, velociter Ptolemæum petit & matri simul & fratribus adiumento futurus : castellumque aggressus, aliis quidem rebus superior erat, iusto autem dolori cedebat. Ptolemæus enim quoties premeretur, matrem eius fratresque in murum productos, palam ut possent conspici, verberabat : eosdemque precipitandos, nisi quamprimum recederet, minabatur. Unde Hyrcanum quidem plus timor ac misericordia, quam iracundia commouebat. Mater vero eius nihil plangis aut intentata nece perterrita, manus protendens, filium precabatur, ne vel suis fractus iniuriis, parceret impio : siquidem ipsa sibi mortem à Ptolemæo propositam immortalitate duceret meliorem, dummodo ille poena eorum, quæ in domum suam contra fas admisisset, expenderet. Ioannes autem nunc obstinationem matris cogitans, ac pre-

An. mūdi 3802.
an. Chri. nat. 162.
Ant. lib. 12. ca. 18.
Iudas occiditur.

Ant. lib. 13. ca. 1.
An. mūdi 3805.
ate Chri. nat. 159.
Ionatham interficitur.

Ant. lib. 15. cap. 9.
An. mūdi 3823.
ate Chri. nat. 141.
Simon Cēdabeum vincit.

Ant. lib. 13. ca. 4.
Simon in fidem Ptolemæi interficitur.
Ioannes qui ē Hyrcanus Simonis filius.

An. mūdi 3831.
ate Chri. na. 134.
Hyrcanus fit pontifex.
Ptolemæi erga Hyrcani matrem ac fratres crudelitas.

An. mō-
di 3839.
āte Chri.
na 125.
Ptolema^{us}
fratres lo-
annis vna
cū matre
occidit.
Ant. lib.
13. cap. 15
Antioch^{us}
acceptū
ab Hyrcā
no trecentū
talē, ut
ab obsidio-
ne disced-
dit.
Ant. lib.
13. ca. 16.
17.
Sebasten-
us: atem
Aristobu-
lus & An-
tigonus
expu-
gnant.

ces eius audiens, ad irruendum impellebatur: modo verberari eam, la-
cerariq; conspiciens, effeminabatur: totusque plenus doloris erat. Ob
hæc autem diu tracta obsidione, feruatus annus aduenit: quem septimo
quoq; circuitu redeuntem, apud Iudæos cessare moris est, exemplo se-
ptimorum dierū. Et in hoc Ptolemæus obsidionis requiem nactus, fra-
tribus Ioannis vna cum matre occisis, ad Zenonem confugit, qui Cory-
las cognominatus est, Philadelphæ tyrannum. Antiochus autem ob ea
quæ per Simonem passus fuerat, iratus in Iudæam ducit exercitum: ibi-
que assidens Hierosolymis, Hyrcanum obsidebat. Ille autem patefacto
sepulcro David, qui Regum ditissimus fuerat, ablatiq; inde pecunia
plusquam tribus millibus talentorum, & Antiocho persuasit, datis ei
trecentis talentis ab obsidione discedere, primusq; Iudæorum priuatis
opibus alere peregrina cœpit auxilia. Rustiq; tamen, quando Antio-
chus contra Medos bello suscepto tempus civind: & præbuit, conse-
ssim aduersus ciuitates Syriæ perrexit, vacuas propugnatoribus esse ra-
tus: quod & verum fuit. Medabam quidem & Samzam cum proximis,
necnon & Sichimam, & Garizim ipse cœpit, & super his Chuthzorum
gentem, adiacentia sano loca incolentium, exemplo eius quod est
Hierosolymis, ædificato. Cœpit autem & Idumæ non paucas alias ciui-
tates, & præterea Doreon, & Marisan. In Samariam vero vique pro-
gressus, vbi nunc est Sebaste ciuitas ab Herode Rege condita, ex omni
eam parte conclusit: filiosq; suos Aristobulum & Antigonum obsidio-
ni præfecit. Quibus nihil remittentibus ab hoc famis penuria qui erant
intra ciuitatem venerunt, vt etiā inuictam carnem cogerentur attrin-
gere. Igitur Antiochum adiutorem sibi aduocant, Spondium cognomi-
natum, qui cum prompta eis voluntate paruisset, ab Aristobulo & An-
tigono superatur. & ille quidem ad Scythopolim vsq; persequens
eum memoratis fratribus effugit: hi vero in Samariam reuersi, & mul-
titudine iterum intra muram concludunt, & expugnata ciuitate ipsam
diruunt: & habitatores eius captos abducunt. Prospere autem gestis ita
cedentibus, alacritatem refrigescere non sinebant: sed cum exercitu
Scythopolim vsque progressi, & ipsam perualerunt, & agros intra Car-
melum omnes inter se partiti sunt.

C A P. I I I.

*De Aristobulo, Antigono, Iuda Essæo, Alexandro, Theodoro
& Demetrio.*

Seditio
belli de-
uicti.
Ioannes
Hyrcanus
optime
rebus per-
antus 33.
admini-
stratu mo-
ritur.

Secundarum autem rerum Ioannis & filiorum eius inuidia seditio-
nem gentilium concitauit, multique aduersus eos collecti non quie-
scebant, donec aperto bello deuicti sunt, reliquum vero tempus Ioan-
nes cum fortunatissime viueret, & optime rebus per annos triginta &
tres administratis, & quinque filiis relictis moritur: vir plane beatissi-
mus, & qui nullam dedisset occasionem, cur eius causa de fortuna quis-
piam quereretur. Deniq; tria vel maxime præcipua solus habebat. nam
& gentis princeps, & Pontifex erat, & præterea propheta: cum quo
Deus ita colloquebatur, vt futurorum nihil penitus ignoraret, quin et-
iam de duobus maioribus filiis suis, quod rerum domini permansuri
non essent, præiudicabat atq; prædixit. quorum vitæ quis fuerit exitus, nar-
rare non indignum videtur, quantumque à paterna felicitate diuer-
rint. Patre namq; mortuo natus maior Aristobulus translatum in regnum
principatu, diadema sibi primus imposuit: quadringentis & octingenta
vno annis ac tribus mensibus, postquam populus in eam terram deue-
nit seruitio quod apud Babylonios sustinuit liberatus. Fratrem vero à

se secundum Antigonum (namq; illum diligere videbatur) in honore pari producebat: alios autem victos custodię tradidit. Matremque eundem colligauit, ausam aliquid de potestate contendere. namque hanc rerum dominam Ioannes reliquerat. Eoq; crudelitatis processit, vt yinctam fame necaret. Horum autem facinorum pœnas Antigoni fratris morte persoluit, quem plurimū amabat, quemq; regni participem habebat. nam & hunc interimit, adductus criminationib; per maleuolos regni compositis. Itaq; primo quidem Aristobulus dictis fidem non habebat, qui & fratrem magni penderet, & pleraq; liuore fingi arbitraretur. Sed cū Antigonus ex militia clarus rediisset, festis diebus, quos tabernaculis positis Deo celebrare mos patrius exigebat, euenit eodem tempore vt aduersa valetudo Aristobulum corripere. Antigonus vero circa festo solenniorum finem armatis comitatus templum ad orandum quam maxime petiuit, plusq; in honorem fratris ascendit ornatus. Tumq; delatores nequissimi regem adeuntes, & armatorum pompam, & Antigoni arrogantiam priuata fortuna maiorem esse criminabantur, quodq; maxima caterua stipatus, vt illum interficeret eo venisset: nec enim perpeti honorem solum ex regno habere, cui regnum ipsum liceat obtrahere. His paulatim quamuis inuirus tamen credidit Aristobulus. ac ne vel suspicari quicquam videretur, prospiciens, & vt incerta praeueneret, suos quidem satellites in quendam subterraneum & tenebrosū locum transire iubet. Ipse autem iacebat in castello, Bariente, post autem Antonia cognominato: & vt inermi quidem parcerent, occiderent autem Antigonum, praecepit, si cum armis adiret. nec non & ipsi Antigono qui praecepissent misit, vt inermis veniret. ad hanc Regina satis callidum cum insidiatoribus consilium capit. namque his qui ad eum missi fuerant persuadet, vt mandata quidem regis taceant, dicant vero Antigono, quod frater audisset, arma sibi eum pulcherrima in Galilæa, ornatumq; bellicum fabricasse: quæ ne singularim inspiceret, morbo impeditum fuisse: nunc autem praesertim cum alio discessurus sit, libenter eum videret armatum. His auditis, Antigonus (ne quid enim mali suspicaretur, fratris suadebat affectus) cum armis velut ostentatum se veniens, properabat. Sed ubi ad obicurum transitum, qui Stratonis pyrgus vocabatur, accessit, a satellitibus interemptus est: certumque documentum praebuit, omnem benevolentiam, iusque naturæ calumniis cedere, nullamque optimarum affectionum tantum valere, vt inuidiæ perpetuo possit obistere. In hoc autem etiam ludam quis non recte miretur? Estque is erat genere, qui nunquam diuinando aberrauit, neque mentitus est. Is Antigono transeunte per templum, mox vt eum vidit, ad notos qui aderant exclamauit (non paucos autem discipulos siue consultores habebat) Pape, nunc mihi pulchrum est mori, quando ante me veritas interiit, mearumq; praedictionum aliquid mendacium deprehensum est. Viuit enim iste Antigonus, qui hodie deberet occidi. Locus autem neci eius apud Stratonis pyrgum fato fuerat destinatus. & ille quidem sexcentorum ab hinc stadiorum intervallo distat. Horum vero diei sunt quatuor: sed & vaticinationem tempus effugit. Hæc locutus senior, morbo vultu & mente sollicita secum multa reputabat: & paulo post interfectus Antigonus nunciatur, in loco subterraneo, qui eodem nomine quo maritima Casarea, Stratonis pyrgus appellabatur: & hoc fuit quod vatem fefellit. At vero Aristobulo confessum sceleris paenitudine morbus ingrauescit: semperque facinoris cogitatione sollicitus, perturbato animo tabescebat, donec mœroris acerbitate visceribus laceratis subito sanguinem vomeret. Hunc ergo vnus & seruulis eius ministerio destinatus foras efferens, prouidentia numinis

An. mūdi 3861.
ante Chri.
nat. 103.

An. lib.
13. ca. 18.
Aristobulus matrem fame necat.

Aristobulus fratrem Antigonum ammat.

Antigonus apud Aristobulum falso accusatur.

Aristobulus satellitibus de Antigono quid mandauit.

Regina callidum contra Antigonum consilium.

Antigonus de fratris nihil mali suspicatur.

Antigonus interficitur. Iudas Propheta Antigoni necem praedicit.

Aristobulus moritur.

An. mū-
di 3862.
an. Chri.
na. 102.
*Servus in
eo loco vi-
bi Anti-
gon⁹ erat
occisus, in
terreflorio
crucor⁹ ef-
fundis.*
*Deum ne
faria fa-
cta nō la-
tent.*
*Ant. lib.
13. ca. 19.*
*Aristobu-
li mors.*
*Alexan-
drū Ari-
stobuli fra-
trem Re-
gina regē
cōstituit.*
*Alexan-
der victo-
riam ab
Theodoro
amittit.*
*Iudaorū
contra
Alexan-
driū se-
ditio.*
*Alexan-
der Ara-
bia &
Amathū
i castello
bellum
infert ac
funditus
eruit.*
*Demetri⁹
Iudaei in
auxilium
venit.*

erravit: & vbi Antigonus erat occisus, super extantes adhuc cædis ma-
culas cruorem interfectoris effudit. Vlulatu autem eorum qui id con-
spexerant, continuo sublato, tanquam puer de industria sanguinem il-
lic libasset, clamor ad aures Regis peruenit: causamque requirebat: &
cum ad eam prodire nullus auderet, ad rescindendum magis ardebat, ac
extremum vero minitanti, vimque adhibenti, verum quod erat indica-
uerant: atque ille cum lachrymis opplefferet oculos, quantumque pote-
rat, ingemisset, hæc dixit: Sperandum certe non erat, vt maximum De-
lumen facta mea nefaria laterent. nam cito me vltrix cognatz cædis iu-
stitia persequitur. Quam diu o corpus improbum fratri matrique da-
mnatam animam detinebis? quam diu paulatim illis libabo sangui-
nem meum? simul totum accipiant: neque iam meorum inferum infe-
rias fortuna derideat. His dictis ilico moritur, cum nonus anno re-
gnasset. Vxor vero fratrem eius vinculis dissolutis Regem constituit
Alexandrum, qui ætate maior erat, & modestia præstare videbatur. Sed
ille potestatem adeptus, fratrem quidem alterum regnum appetentem
occidit: alterum autem priuata vita contentum ablati rebus secum
habebat. Prælium etiam cum Ptolemæo cognomento Lathyro commit-
tit, qui oppidum Afochim cœperat, & multos quidē peremit hostium,
sed victoria in Ptolemæi partes propensior fuit. Postea vero quam ipse
pulsus à matre Cleopatra discessit in Ægyptum, & Gadaram obsidione
capit Alexander, & castellum Amathunis, omnium maximum quæ
trans Iordanem sita erant, vbi preciosissima quæq; bonorum Theodori
filij Zenonis habebantur. At Theodorus repente superueniens, & pro-
prias res recipit, & sarcinas Regis aufert, Iudæorumq; fere decem mil-
lia interficit. Verum Alexander receptis post cladem viribus, aggressus
maritimas regiones Raphiam capit & Gazam, itemque Anthedonem,
quæ postea à Rege Herode Agrippas nominata est. His autem seruitio
domitis, concitatur in eum festo die populus Iudæorum. Non plerun-
que epulæ seditiones accendunt. nec videbatur insidias posse compri-
mere, nisi conductitios haberet auxilio Pisidas & Cilicas: nam Syros
mercenarios respuebat, propter ingentem cum Iudæorum gente dis-
cordiam. Cæsis autem supra octo millibus ex turba rebellium, Arabiæ
bellum intulit. Ibiq; Galaatidis ac Moabitibus subactis, tributoq; his im-
posito, ad Amathunæ regressus est. Cumq; Theodorum metus eis se-
cundis successibus perculisset, castellum sine præsidio repertum fundi-
tus eruit. mox autem congressus cum Oboda Rege Arabum, qui locum
fraudi opportunum in Galaadenfi regione occupauerat, captus insidiis
totum amisit exercitum in vallem altissimam compulsum, atque obtri-
tum multitudine camelotum. Ipse vero elapsus in Hierosolymam, olim
sibi gentem insensam ad nouarum rerum motus magnitudine cladis
accendit. Fit autem etiam tunc superior, crebrisque præliis non minus
quinguenta millibus Iudæorum per sex annos interfecit: nequaquā
tamen victoriis latabatur, quoniam regni sui vires consumeret. Vnde
armis omisissis, sermone placido cum subiectis redire in gratiam cona-
batur. Illi autem inconstantiam eius inprimis, varietatem in tantum
oderant, vt percontanti, quonam pacto eos sedare possit, dicerent, si
inoreretur. nam vix etiam mortuo daturus veniam, qui tam multa sce-
lerate fecisset. simul etiam Demetrii auxilium, cui cognomen Aczio,
acceruerunt. qui cum his maiorum præmiorum spe facile paruisset,
venissetq; cum exercitu, miscetur auxiliis eius Iudæi circa Sichimam:
Vtrosq; tamen Alexander mille quidem equitibus, sex autem peditum
mercenariorum milibus excepit, cum haberet ex Iudæis quoq; prope
ad decem millia bene sibi cupientium, aduersæ autē partis essent equi-

tum tria millia, peditumq; millia quadraginta. Et prius quam venire-
 tur ad manus, intercedentibus nunciis & praconibus, reges transfugia
 tentabant. Demetrius quidem Alexandri mercenarios, Alexander au-
 tem Iudaeos qui Demetrium sequerentur, obtemperaturos sibi speran-
 tes. Sed cum neque Iudaei sacramenta, neq; fidem Graeci contemneret,
 armis iam cominus decernebant. Superatq; praelio Demetrius, quam-
 uis Alexandri mercenarii multa & animose & fortiter gessissent. Euertus
 autem pugnae praeter spem cedit utriq; nam neq; hi qui Demetrium ac-
 ciuerant, in partibus victoris permanserunt: & immutatae fortunae mi-
 sericordia, sex Iudaeorum millia se ad Alexandrum, qui in montes effu-
 gerat, contulerunt. Huius inclinationis momentum Demetrius ferre
 non potuit: sed Alexandrum iam quidem collectis viribus praelio suffi-
 cere ratus, omnem vero gentem ad eum transire existimans, mox inde
 digressus est: non tamen reliqua multitudo ob abscessum auxiliorum
 simultates deposuit: bello autem assiduo tam diu cum Alexandro de-
 certabat, donec plorifque interfectis ceteros in Bemeselim ciuitatem
 compulsi, eaq; subacta in Hierosolymam captiuos abduxit. Verum im-
 moderata fecit iracundia, ut crudelitas eius ad impietatem usq; proce-
 deret. Octingentis enim captiuorum in media ciuitate crucifixis, mu-
 lieres earumq; filios in conspectu matrum necauit. atque haec potans
 & cum suis concubinis recubans, prospectabat. Tatus autem populum
 terror inuasit, ut etiam diuersae partis studiosi proxima nocte octo mil-
 lia hominum extra totam Iudaeam profugerent: quorum exilii mors
 Alexandri finis fuit. Cum eiusmodi factis tandem & regisq; regni otium
 quassisset, ab armis requieuit.

CAP. IIII.

*De bello Alexandri cum Antiocho & Arabe, deque Alexan-
 dra & Hyrcano.*

Rursus autem fit ei turbarum initium Antiochus, qui etiam Diony-
 sius dictus est, Demetrii quidem frater, sed eorum nouissimus qui Se-
 leucum generis autorem habebant. hunc enim timens qui Arabas pa-
 rato bello pulsarat, totum quidem super Antipatrida montibus pro-
 ximum, & inter Ioppes littora spacium, fossa altissima diremit. ante fos-
 sam vero murum zdificauit excellum, turrelq; ligneas, ut faciles aditus
 obstrueret, fabricauit: nec tamē Antiochum arcere voluit. Exultis enim
 turribus fossilque repletis, cum suis copiis transgressus est. Vindictaq;
 posthabita, qua debet eum a quo prohibitus est vlisci, protinus con-
 tendit in Arabas. Horum autem Rex in loca lux nationi commodiora
 cedens, mox ad pugnam cum equitatu reuersus (habebat autem nume-
 rum decem milia) imparatos ex improviso Antiochi milites inuadit.
 Valido autem praelio commisso, quamdiu quidē supererat Antiochus,
 durabat eius exercitus, quamuis eum passim Arabes trucidarent. Vbi
 vero procubuit (succurrendo enim victis semper in periculis aderat)
 omnes terga dederunt: maximaq; pars eorum cum in acie, tum in fuga
 absumitur. Reliquos autem in vicum Cana delapsos, alimentorum pe-
 nuria perire contigit, praeter admodum paucos. Hinc Damasceni Pto-
 lemæo Minnai filio infensi Aretam sibi sociant: Syriaeque coeles regem
 constitunt. qui bello illato Iudae, postquam pugna vicit Alexandrum,
 pacatione discessit. Alexander autem Pella capta Gerasam petiit rur-
 sus opum Theodori auidus: tripliciq; ambitu circūdati defensoribus,
 locum expugnauit. Nec non & Gaulanen & Seleuciam, & eam quae An-
 tiochi Pharaon dicitur, sub iugum mittit. Ad hanc autem capto Gamala

An. mū-
 di 3862.
 Ant.
 Christi
 na. 102.

Ant. lib.
 13. ca. 20.

Demetrii
 & Alex-
 andri pu-
 gna.

Iudaei a
 Demetrio
 victore de-
 sciunt.

Iracūdia
 & crude-
 litas A-
 lexandri
 immode-
 rata.

Alexan-
 der ab ar-
 mīs re-
 quiescit.

Antio-
 chi Alex-
 anderri-
 met.

Rex Ara-
 bae An-
 tiochi mi-
 lites ex
 improviso
 inuadit.

Alexan-
 dri copiae
 Arabum
 rex in fu-
 gam ver-
 sit.

Damasceni
 & A-
 retae con-
 tra Alex-
 andrum.

An. mū
di 3862.
Ante
Christū
na. 102.
Alexan-
der febrī
laborat.
Ant. lib.
13. ca. 28
Alexan-
dra Alex-
andri con-
iunx prin-
cipatum
obtinet.
Hyrcanū
primum
Pontifex
post ad re-
giā di-
gnitatem
evēhitur.
Pharīsaī
Alexan-
dra Regī-
na se insi-
nuant.
Alexan-
dra Pha-
risaī ul-
tro paret.
Pharīsa-
rum inui-
diā multi
boni trā-
cidati.
Aristobu-
li apud
matrem
depreca-
tio.
Aristobu-
lus seipsū
regem de-
clarat.
Alexan-
dra coniū-
gem Ari-
stobuli cū
filii car-
ceri inclu-
dit.

castello validissimo, eiusque praefecto Demetrio multis criminibus in-
voluto, in Iudam regreditur, expleto in militia triennio: Ierusque a
gentilibus ob res prospere gestas excipitur. Belli autem requiem secu-
tum est morbi principium. Et quoniam quartano febrium recursum fa-
tigabatur, depulsum iri valetudinem credens, si rursus animum nego-
ciis occupasset, intempestivae militiae sese dedit: & ultra vires corpus la-
boribus vexans, inter ipsos tumultus trigesimo & septimo regni anno
moriatur: idque Alexandria coniungi suae reliquit: Iudaeos eius vel maxi-
me dicto obediētes fore non dubitans: quod longe ab eius crudelita-
te discrepans, & iniquitati resistens, benevolentiam sibi populi com-
parasset. Neque spes eum fefellit. Namque opinione pietatis obtinuit
muliercula principum. Quippe quae morem gentis patrum probe-
norat, & qui sacras leges temerasset ab initio detestabatur. Cum au-
tem duos filios Alexandro genitos haberet, natu quidem maximum
Hyrcanum, & propter aetatem declarat Pontificem, & quod propterea
segnior esset quam ut potestate regia molestus cuicumque videretur; Re-
gem constituit: minorem autem Aristobulum; priusquam vivere maluit,
quod feruentioris esset ingenij. Iungit autem se eiusdem mulieris do-
minationi quidam Iudaeorum factio, Pharisei: qui praeter alios piete-
tem colere putarentur, & peritius leges interpretari: ob eamque cau-
sam magis eos suspiciebat Alexandra divinae religioni superstitiose de-
serviens. Illi autem paulatim foeminae simplici insinuati, quosuis pro
sua libidine summovendo, deponendo, itemque vinciendo, ac soluendo,
iam procuratores habebantur: prorsus ut ipsi quidem regis com-
modis fruerentur, expensas vero ac difficultates Alexandra perferret.
Sed eadem mire callebat res administrare maiores: itaque augendis co-
piis semper intenta, duplicem confluxit exercitum: neque pauca mer-
cenaria paravit auxilia, quibus non modo statum suae gentis roboravit
sed etiam metuendam se reddidit externae potentiae. Imperabat autem
aliiis, verum Phariseis ipsa vitro parebat. Denique Diogenem quen-
dam insignem virum, qui Alexandro fuerat amicissimus, interficiunt:
eius factum consilio criminati, ut occingenti (quos supra memoravi)
Regis iussu tollerentur in crucem. nihilominus autem Alexandriae sua
debant, ut & alios, quibus autoribus Alexander in eos fuisset concu-
tatus occideret. Cumque his nimia superstitione nihil abnuendum
putaret, quos sibi libuisset ea specie trucidabant, donec optimus quis-
que periclitantium ad Aristobulum confugeret, atque ille matri per-
suasit, ut his propter dignitatem parceret, civitate autem pelleret quo-
nocentes existimaret. Igitur illi quidem data sibi copia per regionem
dispersi sunt. Alexandra vero in Damascum misso exercitu; quoniam
Ptolemaeus sine intermissione civitatem premebat, illam quidem nulla
re memorabili gesta cepit, Regem autem Armeniorum Tigranem, qui
admoto Ptolemaidi milite, Cleopatram circumferebat, pacationibus
donisque sollicitat. Sed illum domesticatum turbarat metus, ingresso
in Armeniam Lucullo, iamduque inde retraxerat. Inter haec Alexan-
dra morbo laborante, minor eius filius Aristobulus, cum famulis suis
quos multos habebat, omnesque pro patris favore fidelissimos, universae
castella obtinuit: & pecunia quam ibi reperit conductis auxiliis regem
se declaravit. Ob haec miserata querelas Hyrcani mater, coniugem Ari-
stobuli cum filiis includit apud castellum quod a septentrione sano ad-
iacens, Baris antea vocabatur ut diximus, postea vero Antonia cognos-
ciminata est, imperante Antonio, quemadmodum de Augusti & Agrippae
nomine Sebaste & Agrippias aliae civitates appellatae sunt. Ante ta-
men Alexandrae moritur, quam in Aristobuli fratris eius Hyrcani con-

tumelias vindicaret: quem deiici regno curauerat, quod ipsa nouem annos administravit. Et hæres quidem omnium sit Hyrcanus, cui regnum etiam viua commiserat. Verum Aristobulus viribus atque autoritate præstabat. Habito autem inter eos circa Hierichunta de rerum summa consilio, plerique Hyrcano relicto transeunt ad Aristobulum. Hyrcanus autem cum reliquis fuga peruenit in castellum Antoniam: ibique salutis obsides nactus (erat enim ibi in custodia, ut præmiseramus, coniunx Aristobuli cum filiis) prius quam grauius aliquid accideret, ea lege in concordiam rediit, ut regnum quidem Aristobulus haberet, ipse vero cederet, quasi frater Regis aliis honoribus contentus: Hoc modo in sano reconciliati, cum in conspectu circumstantis populi benignissime alter alterum complexus esset, domus permutant: & Aristobulus quidem discedit in Regiam, Hyrcanus autem in Aristobuli domum.

CAP. V.

De bello Hyrcani cum Arabibus & expugnatione Hierosolyma.

Metus vero & alios eius inimicos præter spem dominantis occupat, & maxime Antipatrum iam dudum Aristobulo inuicem Erat autem genere Idumæus, & nobilitate ac opibus gentis suæ princeps. Is igitur & Hyrcanum ut ad Aretam Regem Arabiæ confugeret eiulque auxilio regnum repeteret, hortabatur, & ipsi Aretæ ut Hyrcanum susciperet atque in regnum deduceret suadebat, multum obstrictans Aristobuli moribus, multisque Hyrcanum laudibus prædicans. simulque admonerebat quod eum deceret regno clarissimo præfidentem, iniquitate opprellis manum porrigere: Hyrcanum autem iniuriam pati, qui principatu iure successionis sibi debito excidisset. Sic instructis & præparatis ambobus, nocte cum Hyrcano ex ciuitate profugit: citatoque cursu in oppidum quod Petra dicitur saluus euasit: ea est Arabiæ regia. Ibi postquam Hyrcanum in manus Regis Aretæ tradidit, multis dictis multisque muneribus ut auxilium praberet, quo in regnum deduceretur, affecit. Erant autem pedum equitumque millia quinquaginta, quibus nequaquam resistit Aristobulus: sed primo impetu superatus, in Hierosolyma fugere cogitur: atque omnino captus esset, nisi dux Romanorum Scaurus aduersis horum temporibus imminens soluisset obsidionem. namque is ex Armenia quidem in Syriam missus erat à Pompeio Magno quicum Tigriane bellum gerebat. Sed ubi Damascum venit, recens à Metello & Lollio captam reperit: his inde submotis, cognitoque in Iudæa quid ageretur, illuc velut ad questum cucurrit. Denique mox et fines ingressus est, Iudæorum legati ad eum veniunt à fratribus, utrisque ut sibi potius adiumento essent orantibus. Sed trecentis talentis, quæ Aristobulus ei miserat, iustitia posthabita est. Tunc enim acceptis Scaurus ad Hyrcanum & Arabes legatos mittit, Romanorum eis à Pompeii nomen incurrentis, nisi ab obsidione desisterent. Itaque & Aretæ ex Iudæa in Philadelphiam recedit metu perculsus, & Scaurus Damascum redit. Aristobulus autem quod captus non esset, satis sibi esse non credidit: sed omnibus quas haberet copiis collectis, persequeretur hostes: & circa locum quem Papyrona vocant prælio commisso, supra sex eorum millia cecidit: in quibus erat & Cephalon frater Antipatri. Hyrcanus vero & Antipater Arabum priuati auxilio, spem in aduersarios transfulerunt, & cum Pompeius Syriam ingressus Damascum peruenisset, ad ipsum confugiunt. multisque muneribus ei datis, eadem illa quibus apud Aretam vsi fuerant allegantes, magno opere precabantur ut Aristobulum

An. m. di 3879.
ate Chri.
nat. 95.
Alexandra moritur, & Hyrcanus regni successore constituit.
Ant. lib. 14. ca. 1.
Frater ob regnum decertantes, in concordiam redeunt.
Ant. lib. 14. ca. 2.
3. 4.
Hyrcanus Antipater ut Aretæ Regi Arabia auxilio regnum repeteret, hortatur.
Antipater nocte cum Hyrcano profugit.
Aretæ Hyrcano 54000. militum tradit.
Scaurus Romanorum Dux. Scaurus Hyrcanum & Arabes regione excedere iubet.
Hyrcanus & Antipater Pompeium implorant.

An. mū-
di 3899.
Ante
Christū
nat. 65.
Ant. lib.
14, c. 6. 7.
Pompeius
Aristobu-
lū petit.
Aristobu-
lum Pom-
peius de-
scendere
prouocat.
Aristobu-
lus ad Pō-
peium de-
scendit.

Aristobu-
lus bello
congrēdi
cum Pom-
peio cogi-
tat.

* Hed. I-
dumae.

An. mū-
di 3908.
Ante
Christū
na. 61.
Pompeius
Hieroso-
lyma ob-
sidet.

Aristobu-
lus Pom-
peio sup-
plex oc-
currit.

Ant. lib.
14, c. 7. 8.
Pompeius
urbē qua
ex parte
facilior es-
set, accē-
sus, explo-
rat.

buli violentia damnata, regno Hyrcanum restitueret, cui tam zrate-
quam moribus deberetur. sed nec Aristobulus sibi defuit, corruptione
Seauri fretus. Venerat autem quantum potuit ornatus cultu regio:
deinde offensus obsequiis, neq; ferendum existimans abiectius quam
Regem deceret vtilitate seruire, à Diospoli digrediebatur. Ob hoc ira-
tus Pompeius, etiam Hyrcano eiusque sociis hoc precantibus, Aristobu-
lum petit, & Romano simul exercitu & Syrorum instructus auxiliis.
Cum vero Pellam & Scythopolim prætergressus Coreas venisset, vn-
de Iudeorum fines incipiunt per mediterranea loca subeuntibus: co-
gnito Aristobulum in Alexandrium confugisse (castellum est magni-
fice structum, in monte præcelso situm) mittit per quos eum iuberet
inde descendere. Ille autem decreuerat, quia pro imperio vocaretur,
periclitari potius quam parere. sed populum videbat horrescere: & a-
mici monebant vt Romanam vim cogitaret, quam sustinere non pos-
set. Itaque horum consiliis obediens, descendit ad Pompeium: quod-
que iuste regnaret multis pro se dictis, in castellum rediit. & cum ite-
rum descendisset prouocatus à fratre, ac de suo iure cum eo discepta-
set, denuo regreditur non prohibente Pompeio. Erat autem inter ipem
timoremque medius, & veniebat quidem velut exoraturus Pom-
peium, vt sibi cuncta permitteret, ad montē vero reuertebatur, ne quid
regis dignitati derogare videretur. quia tamen castellis eum Pompeio
cedere placebat, hisque præpositos monere literis vt decederent, qui-
bus præceperat vt non nisi manu sua scriptis epistolis obtemperarent:
iussa quidem facit: sed in Hierosolymam cum indignatione discessit:
belloque iam congrēdi cum Pompeio cogitabat. Ille autem, nec enim
tempus apparatus dandum putauit, statim eum insequitur. multum-
quippe alacritati eius addiderat, circa Hierichuntē Mithridatis mors
nunciata. Vbi pinguißima * Iudææ regio & palmarum plurimum ac
balsamum nutrit: cuius inciso lapidibus acutis robore stillantem la-
crymam ex vulneribus colligunt. Cumque illic pernoctasset, mane in
Hierosolymam properabat. Itaque hoc eius impetu perterritus Aristobu-
lus, supplex occurrit, pecuniamque pollicitus, quodque semetipsum
ei cum ciuitate permitteret, Pompeium mitigauientem. Nec ta-
men quicquam eorum quz promissit, effectum est, Gabinium qui ad
suscipiendam pecuniam missus fuerat, ne in oppidum quidem Aristobu-
li socii receperunt. His commotus Pompeius, Aristobulum in cu-
stodiam collocat: ad ciuitatem vero profectus, explorabat qua ex par-
te faciliore esset accessus. nam & murorum eius firmitatem oppugnari
posse facile non videbat: vallemque pro moenibus horribilem, fa-
numq; illic cernebat proximum, adeo tutissima munitione circumda-
tum, vt etiam si ciuitas caperetur, secundum esset hostibus in eo re-
fugium. Hoc autē diu quid faceret hzitante, seditio intra ciuitatem
orta est: Aristobuli quidem sociis bellum geri potius Regemque libe-
tari dignum esse censentibus: qui vero cum Hyrcano sentirent, Pom-
peio portas aperiri. Metus autē hos plures faciebat, Romanorum cō-
stantiam reputantes. Denique victa pars Aristobuli concessit in tem-
plum: & pontē qui ab eo ciuitati iungebatur abscisso, vt ad vltimum vi-
que resisteret, instruebatur. Cum autē alij Romanos recepissent in ci-
uitatem, hisque domum Regiam tradidissent, ad hæc obrinendā Pom-
peius vnum ē ducibus suis, Pisonem cum militibus intramittit. isque
præ sedis in ciuitate dispositis, quia nemini eorum, qui in templum
confugerant pacem persuadere poterat, omnia quz circum erant op-
pugnationi parabat: Hyrcano eiusque amicis ad consilia conferenda,
& ad efficienda quz iuberet alacriter animatis. Ipse vero ad partes le-

ptentionales fossamque vallemque replebat omni genere materiz per
 mihres comportato, cum per se opus esset difficillimum propter im-
 mensam altitudinem, & praterea Iudzi modis omnibus desuper ob-
 sisterent, mansissentque labor imperfectus, nisi Pompeius obseruatis die-
 bus septimis, quibus Iudzos religio ab omni opere manus abstinere
 compellit, per eos aggerem cumulare precepisset, inhibitis à praelio mi-
 litibus. Pro solo enim corpore Iudzis etiam per Sabbata pugnare licet.
 Igitur iam valle repleta, & impositis aggeri turribus, ad motis que ma-
 chinis Tyro allatis, moenia tentabant. Desuper obstantes lapidibus re-
 pellebantur, cum diu turres obsidentium magnitudine simul & pul-
 chritudine prestantes, vim repugnantium sustinerent. Verumtamen
 Romanis tunc plurimum defatigatis, Pompeius Iudzorū tolerantia
 & in aliis admiratus est: & precipue, quod nihil ceremoniarum inter
 media tela versantes intermiserunt. sed velut in alta pace ciuitas ageret,
 quotidie sacrificia & victimas, omnemque Dei cultum diligentissime
 celebrarunt, nec vel in ipso excidio cum ad aram in dies singulos truci-
 darentur, legitimis religionis suæ muneribus abstinerunt. Mense igitur
 obsidionis tertio vix vna turres deiecta, in fanum irruptum est. Pri-
 mus autem murum transcendere ausus est Syllæ filius Faustus Corne-
 lius, & post eum centuriones duo Furius & Fabius cum suis cohorti-
 bus. & circumsepto vndique fano, alios alio confugientes, vel etiam
 paulisper repugnantes interficiunt. Vbi plurimi Sacerdotum quanquā
 hostes strictis gladiis irruentes videbant, intrepidi tamen in peragendis
 rebus diuinis perueherant: & in ipso libandi templumque adolendi
 ministerio macabantur, saluti quoque preferentes religionis obsequiū.
 Multos autem sui gentiles aduersæ partis studiosi trucidabant, plurimi
 sese in rupes precipitabant. nonnulli furibundi cunctis quæ circa mu-
 rum erant in desperatione succensis, pariter conflagrabant. Itaque Iu-
 dzorum quidem millia duodecim occubuerunt. Romanorum vero
 per pauci: sed plures sauciati sunt. Nihil autē grauius in illa clade Iudæo-
 rum genti visum est, quam sanctum illud arcanum, neque cuiquam
 prius visum alienis esse detectum. Denique Pompeius vna cum suis co-
 mitibus in templum ingressus, vbi neminem præter pontificem adesse
 fas erat, quæ intus erant candelabra cum lychnis & mensis, in quibus
 libare atque adolere moris est, & vascula ex auro cuncta spectauit, con-
 gestamque pigmentorum molem, sacræque pecuniæ ad duo millia ta-
 lentorum. Nectamen vel hæc vel aliud quicquam de sacrosanctis opi-
 bus siue instrumentis attrigie: sed postero die post excidium purgare tem-
 plum adiutus iussit, & Iolennia sacra celebrare. Ipse autem Hyrcanum
 Pontificem declarauit: quod se & in aliis rebus alacré obsidionis tern-
 pore præbuisse, promptamque ad bellum agrestium multitudinem ab
 Aristobulo renocasset: per quæ sicut Imperatorem bonum decuit, be-
 neuolentia potius quam timore plebem sibi conciliauit. Inter captiuos
 etiam comprehensus Aristobuli sacer idemque patrus tenebatur, &
 illos quidem qui maxime bolli causa fuissent, securi percussit. Faustum
 vero, & qui vna fortiter operam nauauerant præclaris præmiis donat &
 Hierosolymis tributum indicit. ablatas autem genti etiam quas in Cre-
 tæsyria ceperant ciuitates, Romano qui tunc erat præsidi parere iussit:
 propriisque tantum finibus circumclusit. Instaurauit autem in gratiam
 cuiusdam ex libertis suis Demetrii Gadarenis, etiam Gadaram, quam
 Iudæi subuerterant. Mediterraneas præterea ciuitates ab eorum impe-
 rio liberauit, quas præuenti non exciderant, Hippon & Scythopolim &
 Pellam & Samariam & Marisam: itemque Azotum & Iamnam & Are-
 thusam inecenon & maritimas, Gazam & Ioppen & Doram, & quæ pri-

An. mū.
 di 3903.
 Ante
 Christ.
 na. 61.
*Seditio in
 urbe inter
 Aristobu-
 li & Hyrcani sa-
 cros.*
*Pompeio
 in urbere
 gia domo
 traditur.*
*Pompeius
 fossamque
 vallemque
 replet.*
*Pompeius
 aggeri tur-
 res im-
 ponit.*
*Iudæi in-
 ter media
 tela ver-
 santes ni-
 hil cerimo-
 niarū in-
 termis-
 tunt.*
*Iudæorū
 12000 in
 templo oc-
 cubunt.*
*Pompeius
 vna cum
 suis comi-
 tib. Sanctum
 templum
 sanctorū in-
 greditur.*
*Pompeii
 continen-
 tia.*
*Hyrcanum
 Pontifex
 declara-
 tur.*
*Pompeius
 multas ci-
 uitates in
 dæi adi-
 mit.*

An. mū
di 3904.
Ante
Christ.
na. 60.
*Aristobu-
lus cū fa-
milia Ro-
mam ve-
ctus.*

dem Stratonis Pyrgus vocabatur, post autem ab Herode Rege clarissi-
mis ædificiis transformata, Cæsarea nominata est: easque omnes indi-
genis ciuibus redditas prouinciz Syriz coniunxit. Huius autem & Iu-
dæz, cunctorumque administratione ad Ægypti vsque fines & flumen
Euphratem cum duabus legionibus Scauro permissa, Romam ipse per
Ciliciam properauit, captiuum ducens Aristobulum cum familia. Erant
autem filiz duz totidemque filii: quorum vnus Alexander ex itinere
fugit: minor autem Antigonus cum sororibus Romam vectus est.

CAP. VI.

De bello Alexandri cum Hyrcano & Aristobulo.

*Ant. lib.
14. ca. 9.
Arabs
Scauro re-
concilia-
tur.
Ant. lib.
14. c. 10.
Alexan-
10000.
peditū, &
500. e-
quis cō-
tra Hyrcanum con-
gregat.
Antipa-
ter cū co-
piis Alex-
andro ob-
uiam pro-
cedit.
Alexan-
der sex
millia mi-
litum a-
mittit.
M. Anto-
ninus Dux.
Quas vr-
bes Iudæi
repperunt
inhabitā-
das.
Ant. lib.
14. ca. 11.
Gabinii
mater Alex-
andri,
beneficiis
lenire stu-
det.*

Interea Scaurus in Arabiam ingressus, ad Petram quidem regionum
asperitate prohibebatur accedere: quæ autem circum erant, omnia
vastabat, multis & in hoc malis afflictus. nam exercitum fames preme-
bat: cui tamen Hyrcanus per Antipatrum victui necessaria suppedita-
bat. quem velut Arctæ familiarem etiam Scaurus ad eum legauit, vt
bellum pacifice deponeret. Itaque persuasum est Arabi, vt CCC. ta-
lenta daret: atque ita Scaurus ex Arabia transiit exercitum. Alexan-
der autem Aristobuli filius, qui Peræum fugerat, magna manu me-
dio tempore congregata, Hyrcano grauis imminebat, Iudæamque de-
populabatur. quem quidem mature debellare posse credebatur: quoniam
disturbatum quoque à Pompeio murum Hierosolymis renouatum esse
cōfidebat, nisi Gabinus in Syriam missus, qui Scauro successerat, quum
in alijs fortem se præbuisset, tum etiam in Alexandrum mouisset exer-
citum. huius autem ille impetum veritus, ampliozem militum ma-
num congregabat: donec facta sunt decem millia peditū, & mille quin-
genti equites: locaque opportuna muris, hoc est Alexandrium & Hyrcanum,
& Machæruna non longe ab Arabiz montibus, muniebat. Igitur
Gabinus cum parte copiarum, præmissi M. Antonio, ipse cum
toto exercitu sequebatur. Lecti autem Antipatri comites, aliaque Iu-
dæorum multitudo, quorum Malichus & Pitholaus principes erant:
iunctis cum M. Antonio viribus suis, Alexandro obuiam processerunt:
neque ita multo post aderat cum suis copijs Gabinus. Alexander au-
tem quod tum in vnum confertam hostium multitudinem sustinere
non poterat, abscessit. Cumque Hierosolymis appropinquasset coactus
prælio decertauit: amissisque sex millibus, quorum tria vix capta sunt,
tria vero prostrata, cetera reliquis effugit. Gabinus autem vbi Alexan-
drium castellum venit, quia multos deseruisse castra cognouit, promissa
delictorum venia conabatur eos ante prælium sibi coniungere. Cum
autem illi nihil mediocre cogitarent, plerique interfectis reliquos in
castellum concludit. In hoc prælio dux M. Antonius multa præclare
egit: & quamuis semper & vbique vir fortis apparuisset, tamen tunc
etiam suum vicit exemplum. Gabinus autem reliquijs qui castellum ex-
pugnarent, ipse ciuitates adire, & intactas quidem confirmare, subuer-
sas autem erigere curabat. Denique iussu eius & Scythopolis habita-
ri cepit, & Samaria, & Anthedon, & Apollonia, & Iamnia, & Raphia, &
Marisa, & Dora, & Gadara, & Azorus, aliaque multe, latis ciuibus at-
que incolis ad eas concurrentibus. His autem recte dispositis regressus
Alexandrium, vehementius urgebat obsidium. Quo reterritus Alex-
ander, omnibus desperatis legatos ad eum misit, & ignoti delictis
orans, & quæ sibi parent castella Machæruna & Hyrcanium tradere
non dubitans: quin etiam Alexandrium eiusdem potestati permisit.
Quæ quidem Gabinus omnia consilio matris Alexandri funditus

eruit, ne rursus belli alterius receptaculum fierent. Aderat autem, quo
 suis Gabinium palparet obsequiis, viro suo ceterisque captiuis metu-
 ens, qui Romam fuerant abducti. Post hæc ergo Gabinius Hyrcano
 Hierosolymam deducto, eique fani cura mandata, ceteris reipublicæ
 partibus optimates præfecit. Omnemque Iudæorum gentem in con-
 uentus quinque diuisit: vno Hierosolymis, altero Doris, itemque ter-
 tio, ut apud Amathunta respondeat, destinatis: quarto Hierico, & quin-
 to Sephoris Galilææ ciuitas attributa est. Singulari autem vnus domi-
 natione Iudæi liberati, libenter ab optimatibus regebantur. Verunta-
 10 men non multo post euenit, ut turbarum his fieri initium elapsus Ro-
 mo Aristobulus: qui magna iterum Iudæorum manu conflata par-
 tim cupida mutationis, partim quibus olim dilectus erat, primum oc-
 cupat Alexandrium: idque recingere muro tentabat. Deinde cognito
 quod Gabinius Sisennam & Antonium & Seruilium duces contra se cū
 exercitu misit, in Machærunta concedit: vulgique imbellis onere depō-
 sito, solos armatos prope ad octo millia militum secum duxit: inter
 quos & Pitholaus erat secundarū partium rector cum mille viris ex Hier-
 osolymis profugus. Romani autem sequebantur, habitoque confli-
 ctu, aliquandiu cum suis Aristobulus fortiter dimicando perseuerabat,
 20 donec vi Romanorum subacti, caesa sunt virorum V. M. prope vero ad
 duo millia in quandam tumulum confugerunt. ceterique mille cum
 Aristobulo, perrupta Romanorum acie, in Machærunta coacti sunt. Vbi
 Rex cum in ruinis prima vespere tetendisset, sperabat quidem aliam se
 manum per inducias belli posse contrahere, castellumque bene muni-
 re. Imperum autem Romanorum supra quam poterat, per biduum re-
 moratus, postremo capitur: & cum Antigono filio qui Romæ secum fu-
 erat vinculus, ad Gabinium atque inde Romam perductus est. Sed illum
 quidem senatus carceri inclusit. filios autem eius in Iudæam transmi-
 sit, quia Gabinius scripserat per epistolas, id pro traditione castellorum
 30 coniugi Aristobuli spondisse. Parato autem Gabinio bellum Parthis
 inferre, Ptolemæus impedimento fuit. Qui reuersus ab Euphrate, pe-
 tebat Ægyptum, Hyrcano & Antipatro amicis vltus ad omnia quæ mi-
 litis necessitas exigebat. nam & pecuniis & armis cum & frumēto An-
 tipater & auxiliis adiunxit. Et Iudæis in ea parte vias quæ Pelusium du-
 cerent obseruantibus, transmittere Gabinium persuasit: alia vero Sy-
 ria discessu Gabinii commota, & Iudæos iterum Alexander Aristobuli
 filius ad defectionem reduxit: & maxima multitudine conflata, Ro-
 manos omnes qui per eam terram degerent obtruncare decreuerat.
 Quam rem Gabinus metuens (iam enim ex Ægypto redierat) noctu-
 40 multo instante, nonnullis dissidentium præmissis Antipatro concordia
 persuasit. Cum Alexandro autem millia triginta remanserant, & ille
 ad bellum promptus erat. Itaque ad pugnam egreditur. Occurrunt au-
 tem Iudæi, & circa montem Itaburium cōgressi, decem millia sternun-
 tur: ceteram vero multitudinem fuga disperfit. Et Gabinus ad Hier-
 osolymam reuersus (id enim Antipater voluit) rempublicam eius cō-
 posuit: deinde hinc profectus, Nabathos pugna superat, & Mithrida-
 tem & Orfanem à Parthis perugas clam dimittit: eosque militibus aufu-
 gisse dixit. Interea Crassus ei successor datus Syriam suscepit. Is in Par-
 thicæ militiæ sumptum, & omne aliud aurum templi quod Hierosoly-
 50 mis erat, abstulit, & à quibus Pompeius temperauerat, duo millia talē-
 torum. Euphratem vero transgressus & ipse perit & exercitus eius: de
 quibus non est huius temporis commemorare. Post Crassum autē Par-
 thos in Syriam properantes irruere Cassius inhiuit, receptus in pro-
 uinciam. Eius autem fauore quæsito, in Iudæam festinabat: captisque

An. mū-
 di 3904.
 an. Chr.
 nat. 60.
 Iudæarū
 Reipubl.
 mutatio.
 Ant. lib.
 14. c. 12.
 Aristobu-
 lus ierū
 turbas cō-
 citat.

Aristob.
 cum Ro-
 manis di-
 micat.
 Romani
 Aristobu-
 lum cum
 filio Ro-
 mam per-
 ducunt.

Alexan-
 der ad de-
 fectionem
 Iudæos ite-
 ram redu-
 cit.

Iudæi ab
 Romanis
 victi.
 Gabinus
 Nabatha-
 os pugna
 superat.
 Ant. lib.
 14. ca. 13.
 Marcus
 Crassus re-
 liquum
 templi au-
 rum au-
 fert.

*Cassius
ad tria
millia Iu-
dæorum in
seruitium
abducit.
Antipa-
tri coniunx
nobilis ex
Arabia
fœmina.*

Tarichæis, prope ad tria millia Iudæorum abducit in seruitium. Occidit autem etiam Pitholaum, seditiosos Aristobuli colligentem, cuius necis suasor erat Antipater. Huic autem nupta fuit ex Arabia nobilis fœmina nomine Cypris: unde filios quatuor, Phasaelum, & Regem Herodem, & Iosephum, & Pheroram, & Salomen filiam habebat. Cum autem omnium, qui ubique potentes essent, amicitiam hospitis familiaritateque conquireret, præcipue Regem Arabum per affinitatem sibi sociavit: eiusque fidei commendans filios suos ad eum misit: quoniam bellum cum Aristobulo gerendum susceperat. Cassius autem compulso ad ortum per conditiones Alexandro, ad Euphratem reuersus est, Parthos transitu prohibiturus, de quibus alio loco referemus.

10

*An. mû-
di 3917.
an. Chr.
na. 47.
Ant. lib.
14. ca. 14.
Aristobu-
lum capti-
uum Ca-
sar vincu-
lis soluit.
Aristobu-
lus cum fi-
lio perem-
ptus.
Ant. lib.
14. ca. 15.
Ptolemæi
filius a pa-
tre occidi-
tur.
Ant. lib.
14. ca. 16.*

CAP. VII.

De Aristobuli morte & bello Antipatri contra Mithridatem.

Cæsar autem post senatus & Pompeii fugam trans mare Ionium, rebus omnibus Romæque potitus, solum vinculis Aristobulum cum duabus cohortibus velociter ad Syriam misit, & hanc facillime & cuncta Iudææ proxima per illum subiici posse ratus. verum & ipem Cæsaris & Aristobuli alacritatem præuenit inuidia: Nam veneno peremptus à Pompeii studiosis, aliquandiu etiam sepultura in patrio solo carebat, corpusque mortui seruabatur melle conditum, donec ab Antonio Iudæis missum est in monumentis regalibus sepeliendum. Occiditur autem Alexander quoque filius eius, à Scipione securi percussus Antiochiæ, secundum Pompeii literas, accusatione eius pro tribunali prius habita super his quæ in Romanos admiserat. Ptolemæus autem Minæi filius, qui Chalcidem sub Libano tenebat, captis eius fratribus, filium suum Philipponem, qui eos arcesserent, mittit Ascalonem: atque ille abstractum ab Aristobuli coniuge Antigonom, eiusque sorores adducit ad patrem. Amore autem captus, minorem earum coniugio suo copulat, ob eamque postea causam à patre occiditur. Accepit enim Ptolemæus in matrimonium Alexandram perempto filio: huiusque affinitatis gratia fratres eius propensior cura tuebatur. Antipater autem Pompeio mortuo in clientelam Cæsaris se contulit, & quia Mithridates Pergamenus ab accessu Pelusi prohibitus, cum exercitu quem ducebat in Ægyptum apud Ascalonem morabatur, non solum Arabas, quamuis hospes esset, auxilium ferre persuasit, verum & ipse armata Iudæorum tria circiter millia secum mouit. Excitauit autem praesidio Syriæ quoque potentes, & incolam Libani Ptolemæum, & Iamblichum, & Ptolemæum alterum, quorum gratia ciuitates illius regionis alacri animo bellum pariter incoarunt. Iamque fretus Mithridates ausus propter Antipatrum copias, Pelusium proficiscitur. & quia transire vetaretur, ciuitatem obsidebat: Antipater vero in hac oppugnatione clarius enituit. & fractæ enim ex parte sua muro, primus in ciuitatem cum suis, insiliit. & Pelusium quidem captum est, vltius autem eos progredi non sinebant Iudæi Ægyptii, terrarum incolæ, quæ appellantur Oniz. Quibus tamen Antipater non modo ne obstarent, verum etiam vt victui necessaria præberent militi persuasit. Vnde factum est, vt nec Memphitis ad manus venirent, vltroque se traderent Mithridati, atque ille Delta iam peragrato pugnam cum cæteris commisit Ægyptiis, in loco cui nomen est Iudæorum castra: eumque in acie omni dextro cornu liberauit Antipater, circumgressus fluminis ripam. Lauum enim cornu contra se positum superabat. Facto autem in eos impetu, qui Mithridatem persequerentur, multos occidit: tamque diu reliquos fugientes egebat, donec etiam

20

30

40

50

*Mithrida-
tes Anti-
patri ope
positus.*

*Mithrida-
tis de Æ-
gyptiis vi-
ctoria.*

castris eorum potitus est, octoginta tantum de suorum numero amissis. Otingentos autē fere Mithridates cum fugeret perdidit. Præter spem vero seruatus ex prælio, vacuus inuidia, testis rerum ab Antipatro gestarum fuit apud Cæsarem. Vnde ille tunc quidem Antipatrum spe & laudibus incitatum ad subeunda pro se pericula reddidit promptiorē. In quibus omnibus bellator audacissimus comprobatus est, multaque perpeſsus vulnera, toto corpore gerebat signa virtutis. Post autem quando rebus in Ægypto compositis ad Syriam rediit, & Romana cum ciuitate simul & immunitate donauit: aliisque rebus honorando amicissimæque tractando, dignum æmulatione reddidit: eiusdemque gratia etiam pontificatum confirmauit Hyrcano.

CAP. VIII.

De accusatione Antipatri apud Cæsarem de Pontificatu Hyrcani & Herodæ bellum mouente.

Eodem vero tempore Antigonus quoque Aristobuli filius cum venisset ad Cæsarem, maioris præter opinionem felicitatis causam præbuit Antipatro. Nam qui de patris morte queri deberet, propter inimicitias Pompeii veneno, quantum putabatur, perempti, & crudelitatis in fratrem accusate Scipionem, nullumque inuidiæ dolum admiscere miseris, vltra hæc Hyrcanum & Antipatrum criminabatur, veluti se patrio loco cum fratribus iniquissime perellerent, multisque gentem iniuriis afficerent, dummodo satiarētur: quodque in Ægyptum auxilia ipsi Cæsari non beneuolentia, sed timore veteris discordiæ miserint, & ut amorem Pompeii deprecarentur. Ad hæc Antipater, veste proiecta, multitudinem vulnere demonstrabat. & qua fide quidem Cæsarem coluisset, verbis non esse opus dixit: nam corpus etiam se tacente clamare: Antigoni autē mirari audaciam, qui cum hostis Romanorum sit filius, & fugitiui Romanorum, nouarumque rerum studium vorumque seditionum patris habeat, apud Romanorum principem alios accusare conetur, bonique aliquid adipisci tenter: quem hoc solum oportere contentum esse, quod viueret. Namque nunc eum non propter inopiam desiderare facultates: sed, ut in eos qui dedissent, Iudæorum seditiones accenderet. Quæ vbi Cæsar audiuit, Hyrcanum quidem pontificatu digniorem esse pronunciauit: Antipatro autem cuius vellet potestatis detulit optionem. Qui permissio dignitatis modo ipsi qui daret, Iudææ procurator declaratus est, & præter hoc impetrauit, ut subuersa patriæ præsentia renouare sibi liceret. Et hos quidem honores Cæsar incidendos in Capitolium misit, ut iustitiæ suæ virtutis quæ signum Antipatri memorie traderetur. Antipater vero vbi de Syria Cæsarem prosecutus est, in Iudæam reuersus, ante omnia patriæ muros à Pompeio dirutos reparabat: omniaque lustrando, ne quid in illis regionibus turbatum esset, nunc interminando, nunc etiam suadendo curabat, vnumquemque admonens. quod si cum Hyrcano sentirent, in otio atque opulentia victuri essent, fortunisque suis & communi pace potituri: sin spe vana ducerentur eorum, qui prius quæstus gratia res nouas optarent, se quidem non procuratorem, sed dominum omnium, Hyrcanum vero tyrannum pro Rege, itemque Romanos & Cæsarem hostes pro amicis & rectoribus habituri: nec enim passuros huius potestatem labefactari, quem ipsi Regem constituisent. Sed quamuis hæc diceret, tamen etiam per se, quoniam Hyrcanum segniorem videret, neque tam efficacem quam regni posceret sollicitudo, statum prouinciæ componebat. Et Pha-

Antipater ad subeunda pro Cæsare pericula sese offert.

Antipatrum Cæsar Romana ciuitate donat.

Antigonus ad Cæsarem, Pompeii studiose de morte patris accusaturus venit.

Antigonus Hyrcanum & Antipatrum falso accusat.

Antipater multitudinem vulnerum demonstrat.

Hyrcanum Pontifex, Antipater vero Iudææ procurator declaratur.

Ant. lib. 14. ca. 16.

Antipater patriæ muros reparat.

Antipater subditos suos, ut cum Hyrcano sentirent ad monet.

An. mū-
di 3917.
an. Chr.
na 47.
Phaſaelus
& Herodes Anti-
patriſij.
Herodis
fortitudo.
Herodes a
Syris latro-
nes depel-
lit.
Phaſael
beneuolen-
tiam Hiero-
ſolymis
habitan-
tium erga
ſe auget.
Hyrchanus
ab inuidis
contra Anti-
patrium
eiusq; ſili-
os inſtiga-
tur.
Herodes
ab Hyrcano
in ius
vocatus.
Herodem
Hyrchanus
abſoluit.
Hyrchanus
rurſum
ab impro-
bis irrita-
tur.
Herodes
conſtatam
militum
multitu-
dinem, ut
Hyrchanū
regno de-
ponat Hiero-
ſolymā
deducit.

ſaelum quidem natu maximum filiorum ſuorum militibus præpoſi-
tum, Hieroſolymæ eiusque territorio præfecit: Herodem vero ætate po-
ſteriore, nimisq; adoleſcentem, Galilææ deſtinat, ſimilia curaturum
qui cum natura ſtrenuus eſſet, cito materiam ubi animi magnitudinem
exerere, inuenit: capiumque latronum principem Ezechiam, quem
prædari maximo agmine continentia Syriæ deprehendit, ipſum alioſ-
que latrones multos interfecit. Eaſque res ad cognata fuit Syris, ut per
vicos atque oppida caneretur Herodes, veluti per eum pace reddita &
poſſeſſionibus reſtitutis. Ex huius denique operis gloria, Sexto etiam
Caſari propinquo magni Caſaris, & Syriam tunc adminiſtranti eſt co-
gnitus. Quin & Phaſaelus fratris indolem contentione bona ſuperare
certabat, augendo erga ſe beneuolentiam. Hieroſolymis habitan-
tium: atque illam quidem ciuitates poſſidens, nihil autem contume-
lioſe per inſolentiam poteſtatis admittens. hinc & Antipater obſequiis
regalibus ab ea gente colebatur, & honores ei tanquam rerum domino
omnes habebat. Nec tamen ipſe propterea minus fidelis aut beneuo-
lus Hyrcano fuit. Verum fieri non poteſt, ut liuorem quiſquam in ſe-
cundis rebus effugiat. Namque Hyrcanus, quamuis & antea tacite ſua
ſponte mordebatuſque adoleſcentium gloria, maximeque rebus ab Hero-
de bene geſtis, & crebris nunciis laudes eius per ſingula facta prædican-
tibus angetetur: à multis tamen inuidis, qui regias inſeſtare ſolent,
quibusque Antipatri eiſq; filiorum probitas officiabat, inſtigabatur:
dicentibus, quod Antipatro & filiis eius rebus traditis, ſolo contentus
& hac poteſtate vacuo Regis nomine federet. Et quamdiu ſic errabit,
ut in ſe Reges producat? Nec enim eos vel ſimulare iam procuracionē,
ſed certe eſſe dominos ipſo reiecto: cuius nec mandatis nec episto-
lis præter Iudæorum legem tantam multitudinem permiſſet Herodes:
illumque niſi regnet, ſed adhuc priuatus ſit, ad iudicium venire debe-
re, rationem tam ipſi Regi, quam patriſ legibus redditurum, quæ in-
deſignatos occidi non ſinerent. His paulatim accendebatur Hyrcanus.
Ad extremum autem iracūdia prodita, cauſam dicturum Herodem iu-
bet accerſiri: atque ille & patris monitu, & quod ei fiduciam res geſtæ
darent, firmata prius Galilæa præſidiis, ad Regem proficiſcitur. Ibat
autem cum forti cæterua, ne vel derogare videretur Hyrcano, ſi plures
duceret, vel inuidiæ nudus pateret. Sextus autem Caſar adoleſcenti
metuens, ne quid apud inimicos deprehenſo mali fieret, ad Hyrcanum
mittit, qui ei manifeſte denunciarent, ut homicidii crimine liberaret
Herodem. Hyrcanus autem qui cum diligeret, per ſe quoque id cupi-
ens, abſolutionem decernit. Atque in inuito Rege euafiſſe ratus, Da-
maſcum reſceſſit ad Sextum, nequaquam paratus obedire, ſi denuo fu-
iſſet accitus. Rurſumque ab improbis irritabatur Hyrcanus, qui dice-
rent iratum Herodem abiſſe, & ut ſe contra ipſum ſtrueret, properaſſe.
Hæc autem Rex vera eſſe exiſtimans, quid ageret nesciebat: quoniam
potentiorum inimicum videbat. Cum vero à Sexto Caſare dux mili-
tum per Syriam, itemque per Samariam declaratus eſſet Herodes, ne-
que ſolum propter gentis fauorem, ſed etiam viribus ſuis terribilis pu-
taretur, in timorem extremum incidit, iamiamque illum contra ſe cre-
dens cum exercitu eſſe venturum. Neq; opinione deceptus eſt. Namq;
Herodes intentatæ ſibi accuſationis iracūdia, conſtatam militum mul-
titudinem in Hieroſolymam ducebat, ut Hyrcanum regno deponeret.
Idque feciſſet, ni pariter egreſſi pater & frater fregiſſent eius impetum,
deprecantes, ut & ipſe vindictam minis tantum, ſolaque indignatione
metiretur: Regi autem parceret, ſub quo ad hoc potentiz proceſſiſſet:
ac ſi propterea quod in iudicium vocatus eſſet, indignaretur: quia ta-

men absolutus esset, gratias ageret, neq; tristibus quidem paria referret, saluti vero esset ingratus. Quod si etiam momenta bellorum reputanda viderentur, iniquitatem militum consideraret: neque omnino de victoria bene speraret, qui cum Rege congressurus esset domestica consuetudine iuncto, & de se bene merito: suum autem nunquam, nisi quod maleuolorum consiliis impulsus, umbram ei tantum iniquitatis intentasset. Paruit his Herodes, qui speratis putauerat posse sufficere, suasque vires demonstrare nationi. Et inter hæc discordia Romanorum circa Apamiam, bellumque domesticum oritur: quoniam Cæcilius Bassus fauore Pompeii Sextum Cæsarem dolo necauerat, eiusque militem occupauerat. Alii vero Cæsaris duces, mortis eius vlciscendæ gratia, cunctis viribus Bassum petebant. Quibus tam interempti quam superstitis Cæsaris causa, quod ambobus esset amicus, Antipater per filios suos misit auxilia. Cum autem bellum traheretur, ex Italia successor antedicti Sexti venit Marcus.

CAP. IX.

De Romanis dissidiis, post mortem Cæsaris, & insidiis Malichi.

10 Eodem tempore magnum bellum inter Romanos cōflatur dolo Cæsarii & Bruti Cæsare interfecto, postquam triennium sepe inque mensis tenuit principatum. Maximo autem motu cædis eius gratia concitato, & optimatibus inter se dissidentibus, propria spe quisque ducatur ad id quod existimabat esse commodius. Itaque Cassius Syriam petit, occupaturus militem, qui Apamiam circumsidebat: vbi & Marcus & dissidentes cohortes Basso conciliauit, simulque obsidione liberauit Apamiam. Ipse vero exercitum ducens stipendium ciuitatibus indicibat: nec modus erat exactionum. Cum autem Iudæis quoque septingenta talenta iussisset cōferre, minas eius ueritus Antipater, filiis suis & aliis amicis mature pecuniæ cogendæ curam distribuit: & inter eos Malicho cuidam ex amicis: adeo necessitas urgebat. Primus autem Herodes Cassii fauorem promeruit, qui ex Galilæa parte sua, talenta centum attulit, proptereaque inter eximios amicos numerabatur. At vero ceteros tarditatis arguens Cassius, ipsis ciuitatibus irascebatur. Eoque Gophnam & Ammauentem, & duas alias ciuitates ex vilioribus depopulatus, ibat quidem quasi Malichum interfecturus, quod remissior in exigendo fuisset. Verum & huius & ceterarum ciuitatum interitum repressit Antipater, centum illico talentis Cassio delinito. Nequaquam tamen Malichus post abitum Cassii, beneficiorum Antipatri memor fuit. Sed illi ipsi, quem sæpenumero memorabat sui seruatore fuisse, periculum moliebatur, iniquitatis suæ impedimentum abolere festinans. Itaque Antipater & vires eius & calliditatem metuens, flumen transit Iordanem, ad vlciscendas insidias collecturus exercitum. Deprehensus autem Malichus Antipatri filios impudenter superat. Nam & Phasaelum apud Hierosolymam præsidium appositum, & Herodem qui custodiam curabat armorum, multis excusationibus & sacramentis circumuentos impellit, ut ipsis intercedentibus reconciliaretur Antipatro: atque ita denuo per Antipatrum exorato Marco, tunc in Syria militem regente, seruatus est: qui Malichum statuerat occidere, quod nouis rebus studuisset. Cæsare vero adolescente & Antonio cum Bruto & Cassio bellum gerentibus, Marcus & Cassius exercitu de Syria conflato, quod magnum momentū, vbi usus poposcit, Herodes fuisse, ipsum quidem totius Syriæ procuratorem præficiunt; equitum illi manu peditumq; attributa: si autem bellum desisset, regnum quoq; Iudææ Cassius

An. mūdi 3922.
an. Chr. na. 42.
Herodes a bello contra Hyrcanum defecit.
Sextus Cæsare Bassus suo dolo necat.
Marcus Sexti successor.

Ant. lib. 14. c. 20.
Iulius Cæsare dolo Cassii & Bruti interfectus.
Cassius stipendium ciuitatibus indicit.
Herodes Cassii amicus.
Cassius in exactionibus exigens fuit.
Malichus beneficiorum Antipatri memor.
Antipater contra Malichum colligit exercitum.

An. mū.
di 392.
an. Chr.
nat. 42.
Ostianus
Augustus
Iulio suc-
cessit.
Sueton.
Cassius
Herodi Iu-
daa regnū
delaturū
pollicetur.
Antipa-
ter Mali-
chi instin-
tu vene-
nū bibit.
Herodes
patriū ne-
cem in
Malicho
cogitat
ulcisci.
Malichum
Hyrcano
sepe adiu-
git.
Cassius
Herodi ut
in Mali-
cho mortē
patriū ulci-
scatur ro-
feribit.
Fatale de-
cretū hu-
manā spū
irridet.
Malichū
tribuni
Herodiū
interfici-
unt.
Ant. lib.
14. c. 20.

Felix in
Phasaclū
monet.

se eidem delaturum esse pollicitus est. Euenit autem, ut Antipatro & spes & fortitudo filii, causa mortis fieret. Horum enim metu Malichus, ministro quodam regio pecunia corrupto, mixtum ei veneno poculum dari persuadet. Atque ille quidem iniustitiae Malichi praemium fuit post conuiuium mortuus, vir & alias strenuus, rebusque administrandis idoneus, & qui regnum recuperatum conseruasset Hyrcano. Malichus autem infensum propter suspicionem veneni populum, negando placabat: simulque ut validior esset, armorum sibi copias conquirebat. Nec enim Herodem cessaturum arbitrabatur, quinetiam mox cum exequi necis paternae ultor adueniret. Sed Phasacli fratris consilio, qui eum palam minime persequendum esse dicebat, ne vulgi seditio concitaretur, & purgantem se tunc Malichum patienter admisit, & suspitione liberum esse concedens, clarissimas paterno funeri celebrauit exequias. Conuersus autem in Samariam, & ciuitatem composuit seditione turbata, perque dies festos in Hierosolymam remeabat, praemissis ac comitantibus armatis: cui Hyrcanus, ita suadente obmetum Malicho, denunciat, ne alienigenas superinducat indigenis festum pure castaeque celebrantibus. Herodes autem, & ipso qui praeeperat, causaque contempta, nocte ingressus est. Iterumque Malichus ad eum veniens, Antipatrum flebat. Contraque ille se falli, cum vix animi dolore premeret, simulabat: & tamen de nece patris apud Cassium per epistolas questus est, cui propterea Malichus inuisus erat. Itaque non modo, ut mortem patris visceretur, ei rescripsit: sed etiam tribunis quibus praerat, ut in causa iusta Herodi opem ferrent, occulte praecipit. Et quoniam capta Laodicea, vndique ad Herodem conuenerant optimates cum muneribus & coronis, ipse quidem hoc ultionis tempus destinauerat. Malichus autem id Tyri tore suspicabatur: & filium suum tunc apud Tyrios obfidem, statuit subducere, & ipse in Iudaeam fugam parabat. Salutis autem desperatio stimulabat, ut etiam maiora cogitaret: nam & Iudaeorum gentem contra Romanos excitaturum se credidit, dum bello aduersus Antonium Cassius occupabatur, deiectioneque Hyrcano facillime regnaturum. Sed profecto irridebat eius spes fatale decretum. Etenim quo intenderet animum suspicatus Herodes, & ipsum & Hyrcanum ad eorundem vocat. Deinde seruorum quendam instruendi conuiuii specie mittit. Sed res erat, ut tribunis praediceret ad insidias egredi: atque illi praceptorum Cassii memores, ad litus ciuitati proximum armati gladiis occurrunt, ibique circumseptum Malichum multis vulneribus interficiunt. Hyrcanus autem statim concidit stupore dissolutus: vixque anima recepta, Herodem percontabatur, quis Malichum occidisset. Et cum e tribunis vnus respondisset, Cassii praecceptum: plane, inquit, & me & patriam meam Cassius seruat incolumem: qui amborum insidiatorem peremit. Vtrum autem ex animo dixerit, an quod timore factum probaret, incertum est. Sed enim Malichum hoc modo ultus est Herodes.

C A P. X.

De Herode accusato & vindicato.

Postquam vero Cassius excessit de Syria, iterum Hierosolymis orta seditio est, cum Felix in Phasaclum mouisset exercitum, & in Herodem fratris poena vellet necem Malichi vindicare. Casu autem Herodes cum Fabio Romano duce apud Damascum habitabat: & ne cupiens auxilio foret, morbo impediabatur. Interea Phasaclius etiam sine cuiusquam auxilio superauit Felicem: probumque ingrati obiciebat Hyrcano, qui & Felici studuisset, fratremque Malichi castella occupare per-

misisset.

mississet. Iam enim multa tenuerat, omniumque tutissimum Massadam. Nec tamen ei quicquam contra vim Herodis potuit sufficere, qui mox ut conualuit, & alia recepit, & illum ex Massada supplicem dimisit, Marionem Tyrionum tyrannum ex Galilæa pepulit: tria enim castrilla possederat: Tiriisque quos ceperat, vitam concessit omnibus: nonnullos etiam donatos abire iussit, vna & sibi ciuitatis beneuolentiam, & tyranno comparans odium. Marionem autem à Cassio quidem meruerat tyrannidem, qui tot Syriæ tyrannos præfecerat: sed ob Herodis inimicitias etiam Antigonum Aristobuli secum ducebat, & Ptolemaeum, propter Fabium, quem Antigonus sibi pecunia sociatum, adiutorem incepti habebat. Cuncta vero socer Ptolemaeus Antigono subministrabat. Contra quos Herodes instructus, in aditu Iudææ commisso proelio, victoria potitur: fugatoque Antigono, redit in Hierosolymā, pro merito gestæ rei omnibus charus, ut etiam quibus antea despectus erat, tunc in eius familiaritatem sese dederint, propter Hyrcani affinitatem. Namque is Herodes iam pridem ex indigenis habuerat uxorem non ignobilem, quæ Doris vocabatur, & Antipatrum ex ea suscepit filium. Tunc autem duxerat Alexandri, cuius pater fuit Aristobulus, filiam Mariam, Hyrcani neptem ex filia, atque inde Regi familiaris erat. Sed ubi Cassio circa Philippos interfecto, Cæsar in Italiam, & Antonius in Asiam discesserunt: legatis ab aliis ciuitatibus ad Antonium missis in Bythyniam, etiam Iudæorum optimates accusatum veniunt Phasaelum & Herodem: quod illis rerum summam vi possidentibus, nomen tantum honorabile superesset Hyrcano. Ad quæ Herodes qui præsto erat magna pecunia, placatum sic Antonium affecit, ut ne verbis quidem inimicorum eius pateretur audire. Et tunc quidem ita digressi sunt. Quum autem denuo Iudæorum primates centum viri, Antiochiæ proximam Daphnen ad Antonium venissent, amoris Cleopatæ iam seruientem, delecti à cæteris, qui eloquentia & dignitate præstabant, aduersus fratres accusationem proponunt. Respondebat autem Messala, causæ defensor, astante etiam propter affinitatem Hyrcano. Auditis deinde utrisque partibus, Antonius percontabatur Hyrcanum, quinam essent regendis rebus aptissimi. Cumque is Herodem, eiusque fratres aliis prætulisset, voluptate repletus (nam & hospes eorum paternus erat, humanissimeque ab Antipatro susceptus, eo tempore quo in Iudæam cum Gabinio venerat) tetrarchas ambos declarat, toties eis Iudææ procuratione permittit. Legatis autem id ægre ferentibus, quindecim eorum correptos carceri tradidit, quos etiam pene occidit. Cæteros autem teiecit cum iniuria: unde maior tumultus Hierosolymis excitatus est. Denique mille legati iterum Tyrum missi sunt, ubi commorabatur Antonius in Hierosolymam paratus irruere. Et contra eos vociferantes, magistratus Tyrionum directus est, data ei licentia, ut quos comprehendisset, occideret: præceptoque ut eorum potestatem confirmare curaret, qui tetrarchæ ipsius essent Antonii suffragio constituti. Ante hæc autem Herodes vsque ad litrus cum Hyrcano progressus, multis eos ad monebat, ne & sibi inierixus, & patris belli causa fierent, dum inconsiderate contendunt. Illis autem tanto magis id indigne ferentibus, Antonius, missis armatis, multos occidit: multos etiam vulnerauit, quorum & saucios cura, & mortuos sepultura Hyrcanus dignatus est. Non tamen ideo qui effugerant quicquid perturbando eni-
cipitatem, Antonium irritabant, ut etiam quos in yniculis haberet, occideret.

An. m. di 3923.
an. Chr. nat. 41.

Antigonus ab Herode fugatus.

Doris prior Herodis coniux non ignobilis.

Iudæorum optimates Phasaelum & Herodem accusatum veniunt.

Ant. lib. 14. ca. 21.

Iudæi aduersus fratres accusationem renouant.

Herodem & Phasaelum Antonius tetrarchas declarat.

Antonius in Tyro commoratur.

Seditio Hierosolymis contra Herodem & Hyrcanum.

Antonius captiuos trucidat.

Ant. lib. 14. c. 22.

Antonius captiuos trucidat.

Ant. lib. 14. c. 22.

CAP. XI.

De bello Parthorum contra Iudeos & fugam Herodis ac fortuna.

An. mē-
di 3923.
an. Chr.
nat. 41.
Lysanias
Barza-
pharni, ut
Antigo-
num in te
gnum in-
ducatur, per
suadet.

Inter An-
tiocum &
Hyrcanū
acris pu-
gna Hiero-
solymis in
foro com-
missa.
Affidua
caedes Hie-
rosolymis.
Parthum
Phasacl
hospitio
recipit.

Pacori do-
lus & in-
sidia.

Herodes et
Phasaclius
in captu
discrimi-
ne versan-
tur.

Barzapharne autem Parthorum sarrapa Syriam biennio post cum Re-
gis filio Pacoro detinente, Lysanias patris sui mortui successor Pro-
leimxi Minxi filii, millz satrapz talenta pollicitus & mulieres quin-
gentas, ei persuadet ut Antigonum in regnum inducerent, Hyrcanum-
que deponerent. Impulsus igitur ab eo Pacorus, ipse quidem per mari-
tima loca perrexit, Barzapharnem autem itinere mediterraneo iussit ir-
rumpere. Sed maritimorum Tyrii Pacorum excluderunt, cum Ptolemai-
denses eum & Sydonii receperunt. Ille autem quendam regium pincer-
nam, cognominem suum, equitatus ei parte attributa, ad Iudzam iussit
accedere, & exploraturum hostium consilium, & ubi vsus exegisset, prae-
sidio futurum Antigono. quibus Carmelum populantibus, multi Iu-
dæi ultro ad Antigonum confluunt, ad expeditionem alacriter animati.
Ille autem ad locum qui Drymos dicitur, occupandum eos præmittit:
ubi commissæ pugna, depulsisque hostibus & effugatis, Hierosolymam
cursum petebant: auctique multitudine, vsque ad regiam processerunt.
Excepti autem ab Hyrcano & Phasaelo, foris acie in foro configunt.
Ibique hostes in fugam versos, pars Herodis in sanum concludit: custo-
desque his sexaginta viros apponit, per ædes proximas collocatos. Sed
hos quidem insensu fratribus populus, igne consumit. Herodes autem
iracundia peremptorum congressus cum populo, multos obruncat: in-
que dies singulos inuicem sese per insidias incurstantibus, assidue cædes
erant. Instante vero die festo, qui Pentecoste vocatur, omnia circa tem-
plum, totaq; ciuitas plebe rustica repleta est, & pleraq; armata. Et Pha-
saelus quidem muros, Herodes autem cum paucis domum regiam cu-
stodiebat. Inuasitque de improviso hostibus in suburbano, cōplures qui-
dem peremit, omnes autem in fugam vertit. & hos in ciuitatem, alios in
seum, alios in extremum vallum includit. Interea pacis arbitrum Pa-
corum Antigonus petit admitti. Exoratus autem Phasaclus & ciuitate
& hospitio cum quingentis equitibus Parthum recepit, prætextu quidē
componendæ seditionis venientem, re autem vera ut adiunaret Anti-
gonum. Deniq; Phasaclum dolo perpulit, ut ad Barzapharnē legatus de
pace proficisceretur: quamuis multa dissuadente Herode, atque ut in-
sidiatorem occideret, neve se eius fallacis dederet, admonente: natura
enim barbaros fidem negligere. Exiit etiam Pacorus cum Hyrcano, quo
minus suspectus esset: nonnullisque relictis equitibus apud Herodem,
quos Eleutheros vocant, cum cæteris Phasaclum prosequebatur. Sed
ubi ad Galilzā venerunt, indigenas quidem dissidentes atque arma-
tos offendunt: sarrapam verō conueniunt satis callide & officiis amicit-
iæ dolos regentem. Denique postquam dona eis dedit, redeuntibus in-
sidias posuit. Illi autem in maritimum quēdam locum deduci, cui no-
men est Ecdippon, fraudem intelligunt. Ibi enim de promissis mille ta-
lentis audierant: & quod Antigonus pleraque mulieres ex his quas
ipsi haberent inter quingentas Parthis deuonisset, quodque sibi semper
a barbaris præstruerentur insidiaz, ac olim capti essent, nisi mora fuisset,
dum Hierosolymis caperetur Herodes, ne sibi præsciis quæ de his age-
rentur caueret. Hæc iam non verba erant solum, nam & custodes hæc
procul abesse conspiciebat. Et tamen Phasaclus Hyrcanum deserere
non sustinuit, quamuis eum sapius moneret Ossillus ut fugeret: cui Sa-
ramalla Sytorum tunc ditissimus dixerat, quemadmodum essent om-
nia de insidiis constituta. Sed conuenire sarrapam maluit, atque in os
exprobare, quod se insidiis appetisset: ac maxime quia pecuniaz causa

talis extitisset, cum plus ipse pro salute daturus esset, quam pro regno
 promississet Antigonus. Ad hæc Parthus subdola satisfactione iureque
 iurando suspicionem deprecatus, perrexit ad Pacorum: statimque à
 Parthis qui remanserant, quibusque iussum erat, Phasaelus atque Hyrcanus
 comprehenduntur, periuriam simul ac perfidiam execrantes. At
 interim pincerna ad hoc missus, Herodem capere moliebatur: eumque
 fallere, ut extra murum procederet, sicut sibi mandatum fuerat, cona-
 batur. Ille autem suspectos habere solitus barbaros, & tunc minime
 dubitans in hostes incidisse literas quæ insidias indicarent, prodire no-
 lebat: quanquam satis idoneam causam Pacorus obrederet: epistolas
 portantibus obuiam ire debere: nec enim ab hostibus esse captos, aut
 quiequam de insidiis, sed quæ Phasaelus gessisset, his contineri. Iam-
 dudum autem ab aliis audierat Herodes, fratrem suum Phasaelum esse
 correptum: & Hyrcani filia Mariam imprudentissima forminarum,
 multis cum precibus ne prodiret orabat, neve se crederet manifestis iam
 conatibus barbarorum. Adhuc autem Pacoro cum sociis deliberante,
 quoniam modo clam pararet insidias, nec enim fieri posse ut tantæ sa-
 pientiz vir ex aperto circumueneretur, nocte Herodes cum propinquis-
 simis sibi, ad Idumæam ignaris hostibus proficiscitur. Eo cognito, Par-
 thi cum persequabantur. Et ille matrem quidem fratres suos, despon-
 satamque puellam cum matre, minimoque fratre prætereire iter ius-
 sit. ipse autem caute cum famulis suis barbaros retentabat: multisque
 per omnes conflictus interemptis, ad castellum Massada properabat.
 Grauiores autem in fuga Parthis Iudæos expertus est. Qui cum semper
 molesti fuissent, à sexagesimo tamen ciuitatis stadio aliquandiu etiam
 acie decertauerunt. Vbi Herodes victoria potitus, cum multis interfe-
 cisset, ipsumque locum in memoriam præclari facinoris ædificatum, lo-
 cupletissima exornauit regia, arcemque in eo munitissimam condidit,
 ac de suo nomine Herodion vocauit. Et tunc quidem cum iugeret, mul-
 tos sibi adiungebat. Postea vero quam Threliam Idumææ peruenit, oc-
 currit ei frater Iosephus, turbamque sequentium diminiui perluaderet: nec
 enim capacem esse tantæ multitudinis Massadam. Erat autem supra
 quam nouem millium multitudo. Itaque paruit Herodes eius consilio,
 & impares quidem necessitari per Idumæam dimisit cum viatico, lectis-
 simos autem maximeque necessarios tenuit, atque ita in castellum recep-
 tus est. Deinde octingentis ibi relictis, qui mulieres defenderent, item
 que comæatu, qui satis esset obsessis, ipse in petram ciuitatem Arabiz
 perrexit. Parthi apud Hierosolimam in prædam versi, in fugientium
 domos ac regiam irruerant, solis Hyrcani pecuniis abstinentes: quæ
 trecenta talenta superabant, aliorum vero spe minores inueniebantur:
 quoniam Herodes iam pridem barbarorum perfidiam suspicans, quic-
 quid in opibus preciosum, in Idumæam multo ante comportauerat:
 eiusque sociorum in idem quisque fecerat. Veruntamen postquam præda
 potiri sunt Parthi, ad hoc iniuriæ processerunt, ut omnem terram illam
 bello implacato replerent, Marsa quoque ciuitate vastata: nec solum
 Antigonam regem constituerent, verum etiam Phasaelum & Hyrcanum
 victos ei traderent verberandos. At ille Hyrcani quidem auriculas
 dentibus truncat, ut ne solutus quidem mutatis rebus vnquam Pon-
 tificatum recipiat: ab integris enim celebrari sacra oportet. Phasaeli ve-
 ro virtute præuolens est Antigonus. Qui cum nec ferri copiam, nec ma-
 nus liberas haberet, ad saxum fracto capite interiit: atque ita probato,
 quod verus Herodis frater esset, Hyrcanusque degenerasset, viriliter
 moritur: dignum ante acta vita obitum assecutus. Fertur tamen & aliud
 quod ex illa quidem plaga resipuerit, sed veluti curandi eius causa, mis-

An. mū-
 di 3924.
 an. Chr.
 na. 40.

Herodi in
 sicte stru-
 ctia.

Herodes
 clam no-
 ta ad Idumæam
 proficiscitur.

Herodes
 grauiores
 in fuga
 Parthi Iudæos
 experitur.
 Victoria
 Herodion.
 Herodion.

Massada
 Petra ciui-
 tas Ara-
 bia.

Antigonus
 auriculari
 Hyrcani
 dentibus
 truncat.
 Antigonum
 Parthi Regem
 constituit.
 Phasaelus
 ad saxum
 caput fractum.

An. mſ-
di 4925.
an. Chr.
na. 39.
Phasaelis
verba pri-
usquā ef-
flaret an-
imam.
Herodis or-
ga Phasae-
lum fra-
trē amor.

Impuden-
tia suaso-
res.
Herodes
Arabae
sibi hostes
esse depre-
hendit.

Herodes
cū magno
vita dis-
crimine
Romā na-
vigat.
Herodes
Romam
profectus,
Antonium
conuenit.
Ant. lib.
14. ca. 13.
Herodes
Antonium
& Caesare
sibi bene-
volos in-
uenit.

ſus ab Antigono medicus, venenis malis vulnus expleuerit, eoque il-
lum pacto peremerit. Vtrumuis autem verius ſit, præclarum habet ini-
tium. Denique aiunt eum prius quam eſſaret animam, cognito ex qua-
dam muliercula, quod Herodes eualiſſet, dixiſſe: Nunc bono animo
diſcedam, qui ultorem inimicorum reliquerim. Ille quidem hunc exi-
rum habuit. Parthi autem, quanquam mulieribus caruerint, quas ma-
xime cupiebant, rebus tamē cum Antigono apud Hieroſolymam com-
poſitis, vinctum Parthiam Hyrcanum ducunt. Herodes autem obſtina-
tus in Arabiam, velut adhuc viuo fratre ſuo feſtinabat: vt pecunias ab
Rege acciperet, quibus ſolis exoratum iri pro Phasaelo ſperabat avari-
tiam barbarorum. Etenim cogitabat, ſi Arabs minus memor fuiſſet pa-
ternæ amicitiz, animoque liberali parciore, vel mutuum ab eo ſumere,
quod redemptionis cauſa præberet: pignori oppoſito ipſius filio quem
redimeret: Secum enim habebat fratris filium, ſeptem annos natum:
trecentaque talenta dare decreuerat, interpoſitis precationi Tyrii. Sed
profecto ſtudium fortuna præuenerat: & Phasaelo mortuo nequicquā
fratrem diligebat Herodes. Non tamen vel apud Arabas ſalutam amici-
tiam reperit. Denique Malichus Rex eorum, præmiſſis qui hoc admo-
nerent, quamprimum reuerſi eum ex finibus ſuis iubet, ſimulatione
quidem per legatos Parthos petiſſe, vt Herodem Arabia pelleret: certa
vero cauſa fuit, quod vicem Antipatro debitam negare propoſuerat, ne-
que pro beneficiis ab eo perceptis aliquid eiſ filii gratiz rependere,
conſolationis egentibus. Impudentiz vero ſuaſores habebat, qui Anti-
patri vellent abiurare depoſita. Erant autem circa eum potentiſſimi.
Proinde Herodes ubi Arabas ex ea ſibi cauſa hoſtes eſſe deprehendit,
vnde amiciffimos exſtimabat, eaque reſpondit nunciis, quæ dolor im-
perauit, Ægyptum verſus recedit. & prima quidem veſpera in quoddā
agrefte ſanctum, dum poſt ſe relictos reciperet, diuertit. Poſtero au-
tem die cum Rhinocoluram perueniſſet, fratris ei mors nunciatur. ac-
ceptoque tanto luctu, quantum curarum æſtum depoſuit, ibat ulte-
rius. Itaque Arabem ſero facti pœnituit: & qui reuocarent eum,
quem contumelioſe tractauerat, velociter miſit. Herodes autem in Pe-
luſum peruenerat: ibique tranſitu prohibitus ab eius rei ſpeculatori-
bus, reſtores adiit: & illi ſamam vini dignitatemque reuerſi, Alexan-
driam eum proſequuntur. Ingreſſus autem ciuitatem, à Cleopatra ho-
norifice ſuſceptus eſt, ducem ſibi militum fore eum ad ea quæ parabat,
exiſtimante. Poſthabitis autem Reginz precibus, neque hyemis aſpe-
ritatem, neque marina discrimina, quo minus nauigaret Romam, ex-
timuit. Circa Pamphyliam vero periclitatus, maiore oneris parte reie-
cta, vix in Rhodum vehementer bello Caſſi vexatam, ſaluus euadit. A-
micorum vero ſuorum, Ptolemæi & Saphinii receptus hoſpitio, licet rei
pecuniariæ premeretur inopia, maximam tamen ædificat nauim trire-
mem: eaque cum amicis delatus Brundifium, atque inde continuo Ro-
mam profectus, familiaritatis paternæ gratia primum conuenit Anto-
nium: eique tam ſuas quam totius generis cladis exponit: quodque af-
fectibus ſuis in caſtello ſeliſtis, atque obſidione cinſtis, ad eum hyeme
ſupplex nauigaſſet. Itaque tantæ miſerationis caſum miſeratus Anto-
nium, & memoria quidē iunctæ cum Antipatro dexteræ, tum vero ipſius
qui aderat contemplatione virtutis, etiam tunc eum Regem conſtitue-
re propoſuit Iudæorum, quem ipſe tetrarcham antea fecerat. Non mi-
nus autem quam fauore Herodis, odio decebatur Antigoni. hunc enim
& ſeditioſum, & Romanis inimicum eſſe arbitrabatur. Cæſarem qui-
dem habebat multo quam ipſe paratius renouantem Antipatri expedi-
tiones, quas in Ægypto cum eius patre pertulerat: & hoſpitiū & in

rebus cunctis beneuolentiam : cum præter hæc ipsius quoque Herodis strenuitatem cerneret. Veruntamen & senatum conuocabat, ubi Messala, & post eum Aratinus, astante Herode, patris eius merita, & ipsius circa populum Romanum fidem prosequerantur, quo simul hostem Antigonum demonstrarent, non solum quod intra breue tempus is dissidere corpisset, verum etiam quod antea quoque populo Romano despecto, Parthorum suffragio regnum cursuisset accipere. his autem commoto senatu, cum Antonius etiam bello contra Romanos gerendo utile esse diceret Herodem Regem creari, omnes assentiunt. Dimissoque senatu, Antonius quidem & Cæsar egrediebatur, medium stipantes Herodem. Consules autem cum aliis magistratibus antecedeabant, cæsuri hostias, decretumque senatus in Capitolio reposituri. Primo autem die regni Herodis, apud Antonium cœnatum est.

CAP. XII.

De bello Herodis a Roma redeuntis pro Hierosolyma, & contra latrones.

Eodem vero tempore Antigonus apud Massadam inclusos obsidebat, aliis quidem victui necessariis abundantes, aque autem inopes. Unde Iosephus quoque frater Herodis cum ducentis familiaribus suis ad Arabas confugere cogitabat : audito quod eorum quæ in Herodem commiserat, Malichum pœniteret : castellumque reliquisset, nisi circa noctem qua exiturus erat, plurimum imbrum contigisset effundi. aqua enim repletis puteis, fugiendi causa non erat, adeo ut etiam vitro in Antigoni militem eruptiones auderent : multosque nunc aperto prælio, nunc insidiis neci darent : non tamen illis omnia pro voto cedebant, sed ipsi quoque interdum cum aduerso casu reuertebantur. Interea dux Romani militis Ventidius, prohibitum missus Parthos à Syria, post illos in Iudæam venit : verbo quidem, ut Iosepho & qui vna obsidebantur, ferret auxilium : re autem vera, ut pecunias auferret Antigono. Itaque cum non longe ab Hierosolymis tetendisset, quæstu expletus, ipse quidem cum maxima exercitus parte discessit. Silonem vero cum paucis, ne fur tum deprehenderetur, si omnes abduxisset, reliquit. Antigonus autem, sperans iterum Parthos sibi adiumento fore, Silonem interim placabat : ut pendente spe, nihil inquietaret. Iam vero naui ex Italia in Ptolemæidem deuectus Herodes, non parua manu coacta externorum atque gentilium, per Galilæam aduersus Antigonum properabat, Ventidii & Silonis fultus auxilio : quibus Delius ab Antonio missus, ut Herodem in regnum deducerent, persuasit. Horum autem Ventidius quidem turbas in ciuitatibus, quæ propter Parthos euenierant, componebat. Silonem vero Antigonus in Iudæa mercede corruerat. Non tamen Herodes opis egebat : in dies enim singulos, quo magis iter promouebat, augerantur eius copiæ. nam præter paucos omnis ei Galilæa consensit. & propositum habebat præmium necessarium Massadam, ut primum affectus suos obsidione liberaret, sed impedimento fuit Ioppe. Hæc enim prius, quod hostilis esset, eximenda videbatur : ne dum ipse peteret Hierosolymam, receptaculum à tergo aliquod inimicis relinqueretur. Silo autem iungit agmina, inuenisse gaudentes resistendi occasionem, quod cum persecutio premeret Iudæorum. hos autem Herodes parua manus excursionem perterritos, mature in fugam vertit : & Silonem male repugnantem, periculo eripit. Deinde capta Ioppe suos liberaturus ad Massadam festinabat : dum indigenarum alios amicitia paterna sibi sociaret, alios ipsius gloria, nonnullos vtriusque beneficiis debita vi-

An. m. di 3923.
an. Chr. na. 39.
Herodorum Senatu Romano laudatur.
Herodem Romani Iudæorum Regem creant.

An. lib. 1. 23.
Antigonum Massadam obsidet.

Prælium inter Antigoni milites & Iosephum Herodis fratrem.
Ventidius Romani militis Dux pecunias auferit Antigono.

An. lib. 14. c. 24.
Herodes in Antigonum uenit.
Herodum propositum Massadam & Ioppe captis Hierosolymam petere.

An. mū.
di 3925.

Ante
Christi.
na. 49.
Herodes
Hierosoly
mam cin
git obsidio
ne ac pra
conis voce
cur adue
neris, de
clarari iu
bet.

Silonia a
Iudais pe
cunia cor
rupa do
lunt.

Herodes
commea
tus copia
parat.

Herodes
decem co
horribus
comitatus
Hierichū
ta p̄uen
nit.

Romani
prada in
genti po
tuntur.

Ant. lib.
14. c. 24.
Herodes
Sephorim
ciuitatem
capit.

cissitudo: plurimos tamen spes, vt à Rege certissimo. Iamq; validissimas
quæ fuerat militum copias: sed Antigonus iter eius impendebat, loca in
sidiis opportuna præoccupans, vnde nullum aut minimum afferebat
hostibus detrimentum. Herodes autem facile receptis ex Massada pi
gnoribus suis & rebus, à castello in Hierosolymam perrexit. Cui se Si
lonis milites & multi ex ciuitate iunxerunt, virium eius timore per
culsi. Castris autem positis ad occidentem regionem oppidi, custodes e
ius partis ipsum sagittis & iaculis impetebant: ab aliis vero per cu
neos excurrentibus primæ frontis acies tentabantur. Herodes autem
primo circa muros præconis voce declarari iussit, populi se bono & fa
luti ciuitatis aduenisse: pœnasq; ab nullo quamuis manifesto inimico
repetiturum, sed discordissimis etiam offensarum obliuione daturum.
Deinde cū allocutionib; contrariis pars Antigoni obstarer, quo minus
aut præcones exaudire, aut voluntatem mutare quispiā posset, quod re
liquum erat, suis imperat mutorum defensores derubare: atq; illi sta
tim sagittis cunctos ex turribus in fugam verterunt. Ibique tunc Silonis
detecta corruptio est. Multis enim militum subornatis, qui rebus ege
re se necessariis acclamarēt, pecuniamq; alimentis poscerent, atq; hye
mandi gratia in loca opportuna dimitti (nam ciuitati proxima deserta
erant, ita omnibus ab Antigono ante prouisis) & incitabat exercitum, &
ipse recedere conabatur. Herodes aut non solum duces qui Siloni pa
rerent, sed etiam milites vbi plurimi essent conueniendo, rogabat ne se
desisterent, quem scirent à Cæsare & Antonio & senatu deductum, in
vno die pollicitus eos penuria soluere. Deinde hæc precatus ipse agros
adit: tantamque his exhibuit copiam commearus, vt Silonis omnes ac
culaciones perimeret: simulq; prospiciens, ne vel in posterū ministrare
desinerent, accolas Samaritæ per epistolas admonebat (nam ciuitas eius
se clientelæ dederat) vt alimenta & vinum & oleum & pecora in Hierichun
ta deferrent. Hoc vbi audiuit Antigonus, statim qui frumentatu
hostes prohiberent, atq; insidiis opprimerent, per agros dimittit. Illiq;
iussis obediunt, & magna iam manus armatorum super Hierichunta
fuerat congregata. Discreti autem montibus insidebant, si qui exporta
rent victui necessarios speculantes. Non tamen Herodes otiosus erat, sed
decem cohortibus comitatus, quinque Romanorum, & quinq; Iudæo
rum, quibus permixti erant etiam mercede conducti trecenti, præterea
paucis equitibus Hierichunta peruenit: & ciuitatem quidem vacuam
habitoribus reperit, quingentos vero cum mulierib; ac familiis mon
tium occupasse cacumina, & hos quidem captos dimisit: Romani au
tem in reliquam ciuitatem irruunt, eamque diripere, cum plenas do
mos offendissent omnigenis opibus. Rex autem apud Hierichunta præ
sidio collocato, reuersus est: Romanumq; militem in his quæ sibi acces
serant ciuitatibus, hoc est Idumæa, & Galilæa, & Samaria, hyematurū di
misit, Antigonus quoq; Silonis corruptione meruit, vt exercitus partē
Lyddenes suscipere in Antigoni gratiam. Et Romani quidem armo
rum cura soluti, rebus omnib; abundabant. Herodes autem non quies
cebat, sed Idumæam duobus millibus peditum, & quadringentis equi
tibus, misso etiam fratre suo Iosepho, communiuit, ne quid noui cum
Antigono tentaretur. Ipse autem, matre cum aliis quos ex Massada li
berauerat affectibus suis in Samariam translata, ibique tutissime collo
cata, vt cætera Galilææ subuerteret, atque Antigoni præsidia expelleret, pro
pæfiscitur. Cumque Sephorim, licet vehementissime ningeret, per
uenisset, facillime ciuitatem capit, custodibus eius ante egressionē fu
ga dilapsis: ibiq; suis militibus, quos hyems fatigauerat, recreatis (erat
enim magna copia cōmeatus) aduersus latrones in speluncis degentes

direxit animum: qui pleraque illius regionis incurstantes, non minori-
 bus quam belli cladibus incolae afficiebant. Præmissis autem tribus pe-
 ditum cohortibus, vnaque ala equitum in vicum Arbelam, ipse diebus
 quadraginta post cum reliqua manu superuenit. Nec tamen eius incur-
 sum hostes extimuerunt, sed armati obuiam procedebant, peritiam bellato-
 ris fusi, & ferocitate latronis. Denique prælio commisso, dextro ipsorum
 cornu, sinistram Herodis in fugam pellitur. Ille autem de suo dextro
 circumgressus, velociter subuenit, & suos quidem à fuga retrahit: irru-
 endo in hostes, imperium persequentium refrenabat, donec à fronte
 pugnantes violentiæ concesserunt: qui tamen eos usque ad Iordanem
 cadendo persequeretur: & magna fugientium parte perempta, cæteri
 trans fluuium disiecti sunt: & Galilæa metu est purgata, nisi quod in spe-
 luncis latitantes reliquerant, eorumque causa diutius ibi remorandum
 fuit. Quinqueaginta argenti drachmas singulis diuidendo: eorumque
 ducibus multiplicatam summam ad hyberna mittendo. Pherore au-
 tem fratri minimo scripsit, ut & foro venalium confuleret, muroque ca-
 stellum Alexandrium cingeret: quæ ab illo curata sunt. Interea circum
 Athenas versabatur Antonius. Ventidius autem ad bellum contra par-
 thos Silonem atque Herodem accessit: mandato eis per epistolas, ut
 Iudææ statum ante componerent. Sed Herodes, libenter ad Venti-
 dium Silone dimisso, ipse aduersum latrones in speluncis habitantes
 inouet exercitum. Iste autem speluncæ in præruptis montibus erant,
 undique inaccessæ transversosque tantum ac perangustos ascensus ha-
 bebant: saxumque ab earum fronte usque ad fauces ultimas pertinge-
 bant, rectum vallibus imminens, ut aliquandiu quidem Rex pro loci
 difficultate quid ageretur, incertus esset. Postremo autem placuit, ut mo-
 limine vteretur satis incauto. Etenim valentissimus quisque demis-
 sus arculis exponebatur in ostia speluncarum. Hique cum familiis eos
 mactabant, ignemque repugnantibus iniiciebant. Cumque aliquos
 ex his conseruare vellet Herodes, ut ad se accederent, voce præconis e-
 dixit. Sed illorum neque voluntarius se quisquam ei tradidit: sed &
 quos vis coegerat, multi mortem captiuitati prætulerunt. Vbi etiam
 senior quidam, septem filiorum pater, orantes cum matre pueros, ut
 egredi sibi ad fœdera permitteret, occidit hoc modo: iussit exire singu-
 los, ipse ad ostium stabat, & prodeuntem quemque filiorum trucidabat.
 Herodes autem è specula hæc prospiciens, & dolore conficiebatur: &
 ut filiis parceret, seni dexteram cum precibus porrigebat. Ille autem
 discis eius nequaquam mitior factus, insuper humilem animum Hero-
 di exprobrauit, & post filios occidit uxorem: deiecitque desuper mor-
 tuis, postremo semetipsum præcipitem misit. Speluncis igitur & qui
 in his erant ita subactis, Herodes relicta exercitus parte, quantum ne
 quis rebellare tentaret satis esse arbitrabatur, eique parti Ptolemæo
 præposito, in Samariam rediit: scutatorum quidem tria millia, sex-
 centos vero equites in Antigonom ducens. Tuncque propter eius ab-
 tectum nascentemque licentiam, quibus Galilæam turbare mos erat, Ptolemæum
 quidem ducem aggressi, nec opinantem interficiunt. Agros autem va-
 stabant, in paludes atque in abditissima loca refugientes. Quibus co-
 gnitis Herodes mature succurrit: & magnam quidem eorum multitu-
 dinem morte consumit. Omnibus autem castellis obsidione liberatis,
 huius mutationis causa malitiam exegit à ciuitatis pecuniam, cen-
 tum talenta. Iam vero Parthis expulsi, occiso etiam Pacoro, Ventidius
 Antonii literis monitus, equitum mille auxilia duarumque legio-
 num, aduersus Antigonom mittit Herodi. Eorum autem ducem Mach-

An. mû-
 di 1926.
 an. Chr.
 na. 38.
 Herodes
 aduersus
 latrones
 in spelun-
 cis degan-
 tes animû
 dirigit.
 Herodis
 de latroni-
 bus victo-
 ria.

Ant. lib.
 14. c. 25.
 Descri-
 ptio spelû
 ce in qua
 latrones
 habita-
 bant.

Ptolemæus
 Herodis
 militum
 Dux in-
 terfectus.

An. mū-
di 3027.
an. Chr.
nā. 97.

*Machara
iniquitas*

*Antoni
Herodis
virtutem
miratur.*

ram, ut se adiutum veniret, per epistolas rogauit Antigonus, & de iniuria Herodis multa conquestus, & pecuniam dare pollicitus. Sed is: nec enim ad quos missus fuerat, negligendum putabat, cum præsertim plura daret Herodes: in prodicione quidem ei non paruit, simulata vero amicitia res Antigoni exploratum perrexit, non admissio Herodis consilio, dissuadentis id fieri. Antigonus autem, quia præsensit quid cogitaret, ciuitatem ei clausit, & tanquam hostem areebat à moribus, donec Machzram incepti puduit, & in Amathuntem ad Herodem recessit. Iratus autem quod res aliter cesserat, quosunque Iudæos offenderet interfecit, ut nec vel Herodianis parceret: sed ut Antigonianis omnib. abuteretur; hoc cum ægre ferret Herodes, in Machzram quidem vindicare voluit, tanquam in hostem: iracundiam vero repressit, & ad Antonium properabat, apud eum accusaturus Macharz iniquitatē. Ille autem delicta sua reputans, velociter Regem consequitur: utq; in gratiam secum redeat, multis precibus efficit. Neque ramen Herodes à proposito suo reuocatus est, quo minus ad Antonium pergeret. Sed cū audisset eum magnis viribus oppugnare Samosatam, iuxta Euphratem validissimam ciuitatem, acrius festinabat, opportunum hoc tempus esse perspicuus demonstrandæ virtutis, & ut magis magisque placeret Antonio. Deniq; mox ut ad eum venit, finem attulit obsidioni, multis Barbaris interfectis, magna; prædæ parte sibi destinata: ut Antonius quidem, quamquam eius virtutem antea mirabatur, tamen etiam tunc magis eandem opinionem haberet, multumque ad honores eius spemque regni adderet: Antiochus vero tradere Samosatam cogeretur.

CAP. XIII

De morte Iosephi & obsidione Hierosolyma per Herodem, & Antigono occiso.

*Ant. lib.
14. c. 25.*

*Antigoni
in Iosephi
cadaver
immani-
tai.*

DVM hæc agerentur, res Herodis in Iudæa fractæ sunt. Reliquerat enim Iosephum fratrem suum, qui omnia procuraret, cum mandatis huiusmodi, ut nihil ante reditum suum aduersus Antigonum moueret, quia nō firmum esset auxilium Macharæ, quantum ex delictis superioribus appareret. Verum Iosephus, ubi fratrem procul abesse cognouit, immemor præceptorum, Hierichuntæ cum V. cohortibus à Macharæ secum missis petit, ut maturo messium tempore frumenta diripiat. Incursum autem hostium per montana atq; aspera loca oppressus, & ipse cadit, magnam viui fortis in ea pugna gloriam consecutus, & omnes Romani milites pereunt. Recens autem lætæ de Syria cohortes erant, nec veteranorum quenquam permixtum habebant, quibelli imperitis optulari posset. Antigonus autem victoriæ minime contentus fuit, sed eo processit iracundiæ, ut mortuum quoq; Iosephum verberaret. Deniq; nactus corpora mortuorum, etiam caput eius abscidit, quamuis L. talenta Phororas frater precium redemptionis offerret. Tanta vero nouitas post Antigoni victoriæ Galilææ res occupauit, ut qui partibus eius magis fauerent, productos primates Herodis studiosos lacu submergerent multaq; in Idumæa quoq; murarentur, ubi Macharæ castelli cuiusdā instaurabat moenia, cuius nomen est Githa. Nec horum quicquid Herodes audierat. Captis enim Samosatæ Antonius, & præposito Syriæ Sosio iussu, ut Herodem quoque aduersus Antigonum adiunaret, discessit in Ægyptum. Sosius autem duabus cohortibus in Iudæam præmissis, quarum Herodes vteretur auxilio, ipse cum cætera manu militum sequebatur. Herodis autem degenti in Daphnen Antiochiæ, mortem fratris somnia manifesta significant. Cumq; turbatus profuissset è stratis, ecce nunci

cladis intrabant:quare prae dolore paululum quiescit, maxima parte ludus dilata, in hostes properabat, ultra vires iter accelerans, & ubi ad Libanum venit, octingentos montis accolae assumit auxilio, vnamque his iungit Romanorum cohortem. cum quibus non expectata luce, Galileam ingressus est, hostesque obuios in eum quem reliquerant locum auertit. & assidue quidem castellum oppugnare tentabat: sed prius quam id caperet, asperissima hyeme coactus, in vicum proximum recepit exercitum. paucis autem diebus post, auctus etiam alterius cohortis praesidio, quam Antonius miserat, tanto hostibus terrori fuit, ut castellum nocte desererent. Iamque per Hierichunta properans ibat, ut quamprimum interfectores fratris sui posset vlcisci, ubi etiam mirabilis ei monstrique; similis casus euenit: vnde praeter spem liberatus, opinionem quod Deo carus esset adeptus est: nam cum multi honorati vespera illa apud eum conuassissent, postquam dimisso conuiuio omnes egressi sunt, confestim cornaculum concidit. Id autem commune sibi tam periculorum quam salutis praesagium, quantum ad futurum bellum pertineret, esse coniciens mane primo castra mouet: hostiumque sex circiter millia de montibus decurrentes, prima tentabant agmina. & manum quidem cum Romanis conferre non satis fidebant: lapidibus autem ac telis eos, dummodo plurimos laeciant, eminus appetebat. ubi Herodes quoque ipse praeticiens, latus iaculo vulneratur. Antigonus autem se non solum audacia suorum, sed etiam multitudine superiorem videri cupiens, Pappum quendam ex contubernalibus suis cum manu militum in Samariam mittit, quibus quidem Machara erat praeium victoriz. Herodes vero terram peruagatus hostilem, quinque municipia capit, duoque habitatorum millia consumit. Exiitque domibus, ad exercitum redit, circa vicum, qui appellatur Cana, tendentem. In dies autem singulos magna ei multitudo ludorum vel ex ipsa Hierichunte, vel ex aliis regionibus accedebat: cum hos odium moueret Antigoni, alios ipsius Herodis praecara facinora. Enimuero multos ratione carentes mutationis cupiditas impellebat. Hoc autem congregi festinante, Pappi milites neque multitudine hostium, neque impetu perterriti, acriter ad pugnam ex altera parte procedunt. Sed ubi agmina conflixerunt, ceteri quidem paulisper restiterunt. Herodes autem fraternae cadis recordatione periculosius dimicans, dummodo eius vlcisceretur auctores, aduersam aciem facillime superat. deinde semper integros aggrediendo, vniuersos in fugam vertit. Erat enim plurima occumbentium strages, cum alij quidem in vicum vnde venerant compellerentur, nouissimus autem ipse instaret, atque infinitos occideret. postremo ruens inter fugientes hostes in vicum irrupit: cum omnes domus armatis essent repletae, plenaque propugnatorum desuper testa: & quoniam foris deprehenso facillime superabat, disturbando aedes intus abditos extrahebat, alios conuulsis obrutus testis, multos simul necabat. si quis autem subterfugisset ruinam, eum gladiis armati milites excipiebant. tantaque cadaverum per omnes vias multitudo coaceruata est, ut etiam victoribus ipsis transitus obstrueretur. hanc plagam hostes adeo non tulerunt, ut confluentium turba, conspectis qui in vico perissent, fuga discederent. statimque successu frater Herodes ad Hierosolymam perrexisset, nisi eum hyemis asperitas prohibuisset. Haec enim perficienda victoriz fuit impedimentum, & ne penitus opprimeretur Antigonus obstitit, qui ciuitatem iam iam deserere cogitabat. Herodes autem ad vesperam, cum lassos amicos reficiendi corporis gratia dimisisset, ipse adhuc ab armis calidus, more militis lauatum ibat. Siquidem vnus tantum puer cum sequebatur. Et prius quam in balneum perueniret, obuius ei quidam

An. mū-
di 3927.
Ante
Christū
nat. 37.
Herodis
mortū fra-
tris som-
nia ma-
nifesta si-
gnificant.
Herodis
cornaculū
dimisso
conuiuio
confestim
concidit.

Cadaverū
multitu-
do victo-
ribus tra-
situm ob-
struit.

An. mū-
di 3928.
āte Chri.
nat. 36.
Pappum
Antigoni
militum
ducē He-
rodes ob-
truncat.

Ant. lib
4. ca. 12
Hieroso-
lyma ab
Herode
obsessa.
An. mū-
di 3929.
āte Chri.
na. 35.

Iudeorū
in pugna
constan-
tia.

Herodis
milites cū
Iudaei per
5. menses
obsidione
tolerāve-
runt triu-
tatem ir-
rupunt.

ex hostibus gladio armatus occurrit, deinde alter & tertius & plures. Et hi confugerant armati ex acie in balneum, sed percussī etiam tum metu ac latitantes, ut Regem viderunt, illum quidem stupore debilitati ac tremantes, cum incrimis esset praetereunt: exitus vero qua fugerent cursu petebant. Itaque cum alius casu, qui eos comprehenderet nullus adesset, Herodi autem nihil pati satis fuisset, omnes effugiunt. Postero autem die Pappum quidem, Antigoni militum ducem, abscisso capite obruncat: idque Pherorū magistro exercitus fratri suo mittit imperempti fratris ultionem. namque Pappus erat qui Iosephum interfecerat. Vbi autem rigor hyemis cessit, Hierosolymam repetiit: murisque admo- 10
to milite (annus autem tertius agebatur, ex quo Romae Rex fuerat declaratus) pro templo castra posuit, qua facilior erat expugnatio, & antea Pompeius ceperat civitatem. Exercitus autem in opera distribu-
to, suburbanisque diuisis, tres quidem leuare aggeres, & super eos turres adificare iubet. Relictis autem qui operibus instarent impigerimis amicorum, ipse in Samariam vadit, uxorem accepturus, Alexandri filij Aristobuli filiam, sibi desponsatam, ut diximus: & dum obsidet, subci-
sua opera nuptias curaturus: quippe iam hostes despiciebat. Igitur vbi eam duxit, ad Hierosolymam rediit, auctus militum copiis: eique Sosias cum magna manu equitum peditumque sociatur: quae medi- 20
terraneo itinere praemissa, ipse per Phoenicem iter fecit. Vniuerso autem exercitu congregato, ad peditum legiones undecim, equitum quo sex millia, praeter auxilia Syrorum, non pro minima parte ducenda, prope a septentrionali muro castra collocarunt: Herodes quidem senatusconsulto fretus, quo Rex fuerat declaratus: Sosias vero Anto-
nio, a quo milites quibus praeerat ascierat millos Herodi auxilio. Iudaeorum autem intra civitatem agentium populus varie turbatus erat. Nam circa templum infirmior multitudo conueniens furore agebatur, mul-
taque veluti diuinitus de temporibus distabat: & qui audaciores es- 30
sent, in cateruas conglobati, multis modis latrocinebantur: maxime ex locis oppido proximis victui necessaria diripientes, neque aut equis, aut viris alimenta relinquebant. Bellatorum autem constantiores obsidentibus oppositi, è muris aggerum prohibebant, & contra in-
strumenta oppugnantium, semper nouum aliquod obstaculum, molie-
bantur. In nulla re autē & quae ac in cuniculis superabant. Rex autem aduersus latrocinia quidē occultas excogitauit militū insidias, quibus eorum reprimerentur excursus: in opiam vero alimentorum longinquis transfectionibus adiuuari disposuit. Ac pugnae intenti, quāuis omnem modum audaeae supergrederentur, Romanorum tamen peritia vin-
cebantur. nihilominus aperte cum his, certa morte propolita, confige-
bant. Ex improvviso autem Romanis per cuniculos intermedios emer-
gentibus, prius quam muraliqua pars dirueretur, alteram eius vicem muniebant. Prius autem neq; manibus neque machinis deficiebant, quoniam usque ad ultimum repugnare decreuerant. Denique tanto ex-
ceditu circumfidente, per quinque menses obsidium tolerauerunt: donec quidam ex his quos lectos habebat Herodes, ausu murum transgre-
di, civitatem irrupere, & post eos Sosij centuriones. Igitur ante omnia sano proxima capiebantur: & infuso exercitu plurima ubiq; mors erat: Romanis quidem propter obsidionis moras iratis: Herodis vero ma-
nu Iudaica summo intenta studio, ne quis penitus ex aduersariis eua-
deret. Maestabantur autem quam plurimi, & per angustiores vias oppi-
di, & in domos compulsi, etsi ad templum etiam confugissent: nec vlla erat aut senectutis, aut muliebris infirmitatis miseratio. Denique licet Rex ubiq; mittens, rogaret ut parcerent, nemo tamen dexteram conti-
nuit:

nuit: sed veluti furentes, omnē persequébantur ztatem. Ibi tunc etiam Antigonus, neq; priorem, neque præsentem fortunam cogitans, domo descendit, & ad pedes Sosij prostrernitur. Ille autem nihil eum tantę mutationis causa miseratus, & intemperanter derisit, & Antigonam appellauit: neq; tamen custodia etiam liberum dimisit, vt foeminam. Itaq; ille quidem victus asseruabatur. Herodes autem cum iam hostes vicisset, vt exteris quoque auxilia compesceret prouidebat. Visendi enim templi, sanctorumq; eius studio, omnis multitudo peregrina fuerat incitata. Ob eamq; rem, hos miuis, alios precibus, nonnullos armis etiam refrenabat: acerbiorē, quam si victus fuisset, existimās sibi fore victoriam, si quod videri nefas esset, culpa sua visum fuisset. Mox autem etiam rapinas in ciuitate prohibuit, multa inuectus in Sosium, si vacu- factō vris & pecuniis oppido Romani regē se solitudinis reliquissent: qui pro tāta ciuium cede, totius orbis terrę imperium, vile precium iudicaret. Illo autem iustum esse dicente, vt pro labore obsidionis prædan- di licentiam milites haberent: ipse de suis facultatibus mercedem sin- gulis distributurum se asseuerauit. Atq; ita redemptis patriz reliquiis, promissa compleuit. Nam & militum quenq; liberaliter, & pro merito duces, ipsumque Sosium regia largitate donauit, vt nemo egens pecu- niis abiret. Post hæc Sosius aurea corona Deo dedicata, ex Hierosolymis remeauit, Antonio victum Antigonum ducens. & illum quidem vana spe vitæ cupidum vsque ad vltimum diem, ignauia digna securis excep- pit. Rex autem Herodes discretæ multitudinis ciuitatis, suarum quidem partium studiosos, quo magis beneuolos sibi faceret, honorifice tracta- bat: Antigonianos autem neci tradebat. Et quum pecunia defecisset, diuiso quicquid ornametorum haberet, Antonio eiusque comitibus misit: non tamen omnino ne quid pateretur redemit. Iam enim Anto- nius Cleopatraz amore corruptus, in omni re cupidini cesserat. Etenim Cleopatra, vbi tanta cognitionem suam sanctia persecuta est, vt neque propinquus sanguine superesset, cædis rabiem contulit in extraneos: Syrorumque optimates apud Antonium criminando suadebat eos in- terfici, vt eo modo cuiusque possessiones dominio suo facilius quære- ret. Postea vero quam in Iudzos atque Arabes vsque extendit auari- tiam, vt Reges eorum Herodes & Malichus interirent, occulte molie- batur. Cui cum verbotenus annuisset Antonius, occideret quidem bo- nos viros tantosque Reges iniustum esse duxit: verum inter amicos vl- tra non habuit: sed multa terra ex eorum præfisa finibus, & quod erat in Hierichunte palmetum in quo balsamum gignitur, & ciuitates præ- ter Tyrum & Sidonem cunctas intra flumen Eleuterum ipsi dedit. Quo- rum potita dominio ad Euphratem vsque Parthis bellum inferentem prosecuta Antonium, per Apamiam & Damascum in Iudzam venit. At- que hic Herodes, licet magnis muneribus infensum eis animum miti- gasset, tamen ducentis talentis annuis abscissas regno suo possessiones impetrat sibi locari: ipsamque omnibus obsequiis placans, Pelusium vsque deducit. Nec multum interea tempus & Antonius ex Parthis ad- erat, captiuumque Artabazen Tigranis filium dono Cleopatraz duce- bat. Nam cum pecuniis omnique præda, Parthus illi statim condona- tus est.

CAP. XIII.

De insidiis Cleopatraz in Herodem, & Herodis pualio contra Arabes & ingenti terramotu.

Concitato autem bello Asiatico, Herodes quidem cum Antonio pro- ficisci paratus erat, & aliis per Iudzam turbis liberatus, & Hircanio

An. mū.
di 3929.
Ante
Christū
na. 95.
Cades in
Hieroso-
lymis.
Antigo-
nū Sosius
capit.

Herodes
militib.
de suis fa-
cultatib.
multum
pecunia
largitur.
Antigo-
nus secu-
ri obtrun-
catur.
Ant. lib.
15. ca. 1.
Cleopatra
in cogni-
tionē suā
sanctia.

Auari-
tia Cleo-
patraz.

Ant. lib
15. ca. 5.

An. mū.
di 3914.
Ante
Christū
nat. 30.

Cleopatra
in Herodē
insidia.

Ant. lib.
15. ca. 6.

Herodis
exercitū
Arabes
in fugam
vertant.

Bellū A-
thiacum
inter An-
tonium &
Augustū
utrinque
gestum.

Alia He-
rodis ca-
lamitas.

Herodis
ad militēs
perterritos
oratio.

Metus
præstat
confiden-
tiam.

portitus, quem vicum Antigoni soror tenebat: veruntamen à Cleopatra callide ne periculorum Antonij particeps fieret, interclusus est. Regibus enim, vt diximus, insidias tendens, bellū in Arabas vt Herodi committeret, persuadet Antonio. quos si vicisset, Arabiz: sin autem victus esset, Iudææ domina constitueretur: alterumq; potentium per alterum pessundaret. Sed eius consilium Herodi feliciter cessit. nam primum in Syros hostes ducens, magnum quem conflauerat equitatum, circa Diospolim in eos mittit, & quamuis fortiter resistentes, superauit. qui cum iam victi essent, magno motu Arabes suscitantur: & infinita manus in Syriæ coeles Canathan congregati, expectabant Iudæos. Vbi Rex eos Herodes cum exercitu aggressus, bellum consultius administrare tentabat, castraque muro cingi præcipiebat: non tamen ei paruit multitudo, sed priore victoria freti Arabas impetunt & prima coitione in fugam versos urgebant: in persecutione vero insidiis perichitatur Herodes, Canathensibus ab Athenione immisissis, qui ex Cleopatræ ducibus semper ei fuerat inimicus. Namque horum incursum recreati Arabes pugnam repetunt: iunctisque agminibus circa saxosa loca & deuia, Herodis militem fugant, plurimis eade prostratis. Qui vero ex prælio seruati sunt, in vicum Ormizam confugiunt. vbi etiam castra eorum cum hominibus circumuenta Arabes, sicut erant plena ceperunt. Neque multo post accepta clade, Herodes aderat cum auxiliis, serius quam vltus poposcit. Huius ei vulneris causa fuit, præpositorum militibus contumacia, quod iussis obedire noluerunt. non enim repentino commisso prælio vltum Athenio insidiandi tempus habuisset. rursus tamen vltus est Arabas, asfiduis fines eorū incursionibus infestans: quodq; semel victus est, sæpe rependit. Sed dū inimicos persequitur, incurrit ei diuinitus alia calamitas, septimo regni anno & Adiacio bello feruente. Namque veris initio terra mota, infinita quidem pecorum, triginta vero hominum millia peremit, cum exercitus mansisset incolumis. quoniam sub dio tendebat: ibique Arabas in maiorem audaciam fama sustulit, tristibus nunciis grauibz semper aliquid affingēs. vnde velut omni subuersa Iudæa, terræ obtinendæ spe, quia neminem superesse credebat, in eam irruunt, legatis prius interfectis, qui ad se venerant aludiz. Herodes autem aduentu hostium perterritam suorum multitudinem, tam magnitudine quam assiduitate calamitatum fractam, ad repugnandum incitare tentabat, hæc dicens: Rationem habere non videtur, cur vos præsens formido perculerit. nam diuinæ quidem indignationis plagas mereri vobis esse non miror. Ignauum autem est perpeti idem, etiam cum incursum hominum repellendi sunt. Ego enim tantum abest, vt hostes post terræ motum pertimescam, quod magis putauerim Deum hanc illecebram immisisse, vt pœnas redderent. non enim tantum manu armisq; freti, quantum nostris calamitatibus, veniunt. Fallax autem spes est, quæ non suis viribus nititur, sed alienis aduersis. Neq; vero vel secundæ res vel cōtrariæ, apud homines certæ sunt: sed in vtramq; partem videas fortunam nutare vicissim, & exempla vobis propria demonstrabunt. Nempe prælio superiore victores, post ab hostibus victi sumus: & nunc ergo, quantum æstimare licet, illi capientur, victores se credentes. Nimis enim confidens incautus est: metus autem prouidentiam docet. Itaque mihi quidem hoc ipsum quod timetis, fiduciam suggerit. Nam cum ferociores quam opus erat fuistis, & præter voluntatem meam in hostes egressi estis, Athenion insidiandi tempus inuenit. Nunc autem vestra cunctatio, & minus alacer animus, vt videtur, certamen mihi victoriam spondet. Conuenit tamen ante prælium sic esse affectos, in ipso autem opere virtutem exercere: consceleratisque hostibus planum

facere

facere, quod neque humanum aliquod malum, neque ira coelestis unquam deprimat fortitudinem Iudaeorum, donec spiritum vitæ ducunt, vel eorum quisquam in bonis suis Arabas dominari patieretur, quos aliquoties pene captiuos abduxit. Nihil autem vos terreat rerum animæ carentium metus: neque arbitremini, terræ concussione, alicuius futuræ cladis esse portentum. Naturalia namque sunt elementorum quodque vitia: nullumque damnum inferunt, nisi quod ex ipsis euenierit. nam pestilentia quidem, vel famis, vel terremotus signum aliquod tardante malo fortasse præcesserit: ipsa vero cum extiterint, sui magnitudine finiuntur. *10* Cæterum quid nobis amplius quam terræ concussio, bellum nocere poterit etiam victis? Imo enim uero maximè imminētis excidij monstrum, sponte sua, neque alienis manibus inimicis accidit, qui legatos nostros præter omnium hominum leges crudeliter mactauerunt, talesque Deo pro belli euentu hostias ceciderunt. Non enim effugient maximum eius lumen inuictamque dexteram, sed continuo pœnas dabant: si patrio repleti spiritu, in vindictam violati fœderis animos excitemus. pergite quisque non pro coniugibus, neque pro liberis, aut pro patris periculis pugnaturi, sed legatorum cædis ultores. Illi melius quam nos qui viuimus exercitum regent: vobisque mihi obediētibz, periclitabor ipse pro cæteris. Pro certo enim sciatz, fortitudinem vestram non sustineri posse, nisi temeritate laedatur. His adhortatus milites, ubi eos alacres vidit, sacra Deo celebravit: deinde cum exercitu Iordanem fluium transgressus est. Castris autem Philadelphiz positis, haud procul ab hostibus, quasi de interiacente castello contenderet, pugnam eminuz irritabat, quamprimum cupiens congrēdi. nam & hostes præmiserant, qui castellum occuparent. Sed illos quidem Regij facile repulerunt, collemque tenuerunt. ipse vero quotidie productus ad prælium milire, instructaque acie Arabes lacescebat. Cum autem nemo contra procederet (quodā enim eos vehemens formido tenebat, & ante multitudinem dux Althemus timore obriguerat) vallum eorum distibat ipse aggressus: eoque modo coacti ad pugnam confusis ordinibus, mixtisque cum equitibus pedites egrediuntur: etsi multitudine superiores, Iudeis tamen alacritate impares, quamuis audaciores eos faceret victoriæ desperatio. Et quamdiu quidem resisterunt, non magna eorum cædes facta est: ubi vero terga nudauerunt, multi à Iudeis, multi vero à semetipsis conculcati perierunt. Denique millia V. in fuga ceciderunt, cæteraque multitudo intra vallum compulsa eosque statim circum septos obsidebat Herodes. & licet armis prope adesset excidium, tamen aqz penuria vehementer vtegebat. Cumque rex arrogantius eorum legatos despiceret, & talenta quinquaginta pro redemptione offerentibus, magis instaret: denique adtescente sui, cateruatim exeuntes, vitro se Iudeis tradebant, adeo ut quinque diebus quatuor millia vincirentur, sexto reliqua multitudo ad pugnam desperata salute procederet. Quibus congressus Herodes, iterum septem millia circiter ærnit: & tam magna plaga vltus Arabiam, extincto virorum eius spiritu, tantum profecit, ut eius patronus ab ea gente optaretur.

An. mñdi 3934.
an. Chri
na. 30.

Alter
part or
ationis He
rodi ac
terramo
tu.

Conclusio
Herodu
orationis
et adhort
atio ad
milites.

Herodes
ante pu
gnam sa
cra Deo
celebrat.

Herodes
hostes ado
ratur.

Arabes
adtescen
te sui vi
tro se Iu
dæis tra
dunt.

CAP. XV.

Herodes exaltatus in regnum.

50 **M**ox autem illum excepit desueta rerum sollicitudo propter amicitiam Antonij post victoriam Cæsaris apud Actium. Veruntamen plus timoris habebat, quam ipse patiebat. Nec enim Cæsar victum iudicabat Antonium, donec Herodes cum eo superesset. Itaqz rex pericu

Ant. lib.
15. ca. 7.

An. mū-
di 3934.
an. Chri-
nat. 30.
*Herodis co-
ram Au-
gusto Ca-
sare ora-
tio.*
*Herodes
corā Au-
gusto dis-
simulatio-
nem remota
verum in-
genue fa-
cietur.*
*Casari
ad Hero-
dem re-
sponso.*

*Herodis
in Au-
gustum
Casarem
merita.*

*Herodis
regno Au-
gustus Ca-
sar finis
pariem
addis.*

lis decreuit occurrere: Rhodumque transmissus, vbi Cæsar eo tempore morabatur, adiit eum sine diademate, veste quidem cultuque priuato, sed fastu regio, neque dissimulata veritate coram eo hæc dixit: Ego quidem, Cæsar, Rex factus ab Antonio, fateor vtilem me fuisse regem Antonio. Neque dissimulauerim, quod omnimoda armis quoque me grauem expertus esses, nisi Arabes prohibuissent. Veruntamen & auxilia ei pro viribus meis misi, & multa frumenti milia: sed nec accepta apud Actium plaga, bene de me meritum disserui. Nam cum auxilij minus commodarem, optimum ei consilium dedi, vnam esse dicens Cleopatraz mortem aduersorum correctionem, quam si occidisset, & pecunias ei & muros ad tuitionem & exercitum, & memetipsum belli contra te socium pollicebar. Sed profecto eius aures Cleopatraz amores, & Deus qui tibi victoriam donaret obstruxit. Vna ergo cum Antonio victus sum, & diadema cum eius fortuna deposui. Ad te autem veni, spem salutis de virtute præsumens: & vt in examen adduceretur properans, qualis amicus alicuius fuerim. Ad hæc Cæsar: Imo vero saluus esto, inquit, & nunc regnato certius. Nam meritis es qui plurimos regas, cum amicitiam tanta fide tueris. Experire autem, vt etiam felicioribus fidus permaneat: siquidem ego præclarissimam spem de tua magnanimitate mihi promitto. Recte tamen fecit Antonius, qui magis Cleopatraz, quam tibi paruit. Te namque lucrati sumus propter eius amicitiam. Prior autem ab officiis cœpisti, quantum apparet, quem aduersus eorum gladiatores idonea auxilia misisse Ventidius perscribit. Quare interim tibi decreto firmitatem regni præbeo. Esperare autem ipse quoque bene tibi aliquid facere, vt non desideres Antonium. Huius sermonis humanitate Regem, nequid de amicitia sua dubitaret, hortatus, & diadema illi imposuit, & indulgentiam decreto consignat: in quo multa magnifice in eius laudem commemorauit. Ille autem primus eum muneribus delinitum rogabat, vt Alexandrum quendam supplicem, ex amicis Antonij, iuberet absolui. Sed viciu in cunctia Cæsaris, multa illum & grauiapro quo rogabatur admisisse dicentis, quibus repulit deprecantem. Postea vero ad Ægyptium euntem per Syriam Cæsarem, Herodes cunctis accepit regni diuitiis: tuncq; primum cum eo milites recensente, circa Ptolemaidem equo vestus est, coenamque illi cum omnibus amicis exhibuit, atque insuper exercitus eius e pulis cuncta distribuit. Prospexit etiam per arida loca proficiscentibus ad Pelusium, atque inde redeuntibus aquarum copia non deesset. Nec fuit quicquam vtensilium, quod desideraret exercitus. Pro his denique meritis paruum esse Herodi regnum, tam Cæsar quam milites existimabant. Ideoque postquam venit in Ægyptum, iam Cleopatra & Antonio mortuis, non solum ceteros eius honores auxit, verum etiam regno partem finium addidit, quam Cleopatra demperat. Et præterea Gadara, Hippon, Samariam: maritimarumq; insuper ciuitatum Gazam & Anthedonē, & Ioppen, & Pyrgon Stratonis: & ad hæc satellites quadringentos Gallos ei donauit, quos antea Cleopatra stipatores habebat. Nulla autem res magis liberalitatem Cæsaris incitabat, quam magnus animus accipientis. Post primum vero Actiada etiam regionem, quæ Trachon vocatur, eius ditioni subdidit, eique continentem Baranabam, itemq; Auranitin, ex huiusmodi causa. Zenodorus quidam Lisaniz conductor erat, non cessauit vnquam ex regione quæ Trachon dicitur, latrones Damascenis immittere. Illi autem ad Varum tunc rectorem Syriæ confugerunt, eumque deprecati sunt, quo suas misérias Cæsari declararet. Cæsar autem his cognitis ei rescripserat latrocinium penitus curaret extinguere. Varus autem milite aggressus loca suspe-

Ita expurgauit latronibus terram, ipsamque Zenodoro abstulit: quā Cæsar, ne latronum denuo contra Damascum receptaculum fieret, Herodi dedit, eumque præterea totius Syriæ procuratorem constituit. Et decimo anno reuersus iterum in prouinciam, ne quid eo inconsulto procuratoribus liceret administrare præcepit: ac Zenodoro mortuam terram omnem quæ inter Trachonem & Galilæam erat, eidem attribuit. Quod autem maius his omnibus existimabat Herodes à Cæsare quidem post Agrippam amabatur, ab Agrippa vero post Cæsarem. Hinc ad summum felicitatis euectus, & ad maiorem subleuatus animum, maximam prouidentiam partem obsequio pietatis impendit.

CAP. XVI.

De urbibus & edificiis instauratis & conditis ab Herode, deque munificencia qua usus est erga externas gentes, eiusque felicitate.

Itaque anno regni sui quintodecimo, & templum instaurauit, & duplicem terræ spatium quam fuerat circa templum, muro amplexus est, ingentis sumptu & magnificentia singulari. Argumento erant in ambitu tanti magnæ porticus, eique iunctum a septentrione castellum. Et illas quidem a fundamentis erexit. Hoc autem nulla reminus, quam regni sedes largis opibus renouatum, Antoniam vocauit, in honorem Antonij. Quin etiam domo sibi regia in superiori parte ciuitatis exstructa, duas aedes in ea maximas atque pulcherrimas, quibus ne templum quidem vliquam conferre possit, ædificauit: easque amicorum vocabulis vnam Cæsaream, Agrippam alteram nominauit. Nec vero solis testis memoriam eorum & cognomina circumscriptis, sed in totas etiam ciuitates studium liberalitatis extendit. Nam in Samaritica regione oppidum muro pulcherrimo per viginti stadia circumdatum, Sebasten appellauit, deductis eo sex millibus colonorum, terraque fecundissima his attributa, ubi templum quoque maximum inter ædificia, & circum id aream trium & semis stadiorum Cæsari dedicauit, eiusdemque oppidi habitatoribus præcipua legum beneficia præstitit. Ob hoc alterius terræ adiectione donatus à Cæsare, aliud ei templum circa Iordanis fontem candido marmore posuit, qui locus appellatur Panium. Vbi montis quidam vertex in præcelsum editus, propter subiecti lateris vallem specus aperit umbrosus, qua profundæ altitudinis rupes, ad immensum liquentis guttæ receptaculum concauatur, ut stagnantis aquæ copia demittentibus aliquid, donec terram inueniant, longitudo nulla sufficit. Foris autem & speluncæ radicibus oriuntur fontes: & (ut quædam putant) hoc est Iordanis principium. Sed veri fidem in posterioribus indicabimus. Quin & apud Hierichanta, inter castellum Cyprum & priores domos regias, meliores alias, & quæ commodiorem usum præberent aduenientibus fabricatas, eorundem amicorum nominibus vocitauit. Proritus non est idoneus regni locus, quem honore Cæsaris nudum reliquerit. Postea vero quam fines suos templis repleuit, in prouinciā quoque honores eius effudit, & in multis ciuitatibus tēpla quæ Cæsaria vocantur, constituit. Cū autem inter maritimas ciuitates vidisset vnam vetustate iam fessam, quæ Stratonos pyrgos vocabatur, & pro loci naturæ munificentia suæ capax, totam eam candido saxo reparatam, clarissima regia decorauit, & in ea maxime innatam sibi animi magnitudinem demonstrauit. Nam inter Doram & Ioppen, quarum media ciuitas sita est, omnis ora maritima adeo fuit importuosa, ut omnes qui ad Ægyptum ex Phœnicæ nauigarent, in salo fluctuare cogerentur, minas Africi

An. mū.
di 3934
ante Chri-
nat. 30.
Herodem
Augustus
Syria pro-
curatorē
constituit.

An. mū.
di 3947.
Ante
Christū
na. 17.
Ant. lib.
15. ca. 10.
12. 13. 14.
Ædifi-
cia ab He-
rode con-
dita.

Fons Ior-
danis.

An. mū-
1947.
Ante
Christū
nat. 17.
Herodes
Piræa ma-
iorem por-
tum fa-
bricās.

*Dilucida
descriptio
portus.*

*Cæsaris
Stratonis
turris an-
tea dicta,
ab Hero-
de cōdita.
Ant. lib.
17. ca. 10.
12. & lib.
17. ca. 5.
Agrip-
pinus
Antipa-
trā.
Cyprus.
Phasaeli
turris.
Phasaeli
ciuitas.
Herodii.*

metuentes: cuius etiam mediocris aura, tantas vndarum moles ad scopulos erigit, ut remeante æstu gurgitis, per aliquantum spatium maris feritas augeatur. Sed rex liberalitate ac sumptibus deuicta natura, Piræo maiorem portum fabricauit, & in eius penetralibus alias nauibus stationes fecit altissimas. Et quanquam totus ei locus aduersabatur, tamen ita cum difficultate certauit, ut firmitas quidem structuræ nequaquam mari cederet: pulchritudo vero tanta esset, quasi nulla res ardua præpedisset ornatum. Metitus enim quantum diximus portui spatium per viginti vinas in fundum saxa demisit, quorum pleraque pedum quinquaginta longitudinis, & altitudinis nouem, & latitudinis decem, nonnulla etiam maiora fuerunt. Expleto autem spacio quod vnda celabat, in ducentos pedes murum dilatauit. Ex quibus centum repellendis erant fluctibus ante constructi, vnde etiam procymia dicebantur: ceteri autem saxeo portus quo cingitur muro subiecti sunt. magnis turribus interpositis, quarum maxima atque pulcherrima ex nepote Cæsaris Drusum cognominata est. Crebri autem fornices ad deducenda quæ portus haberet: proque fornicibus, & circum eos crepidos saxea, & lata, quæ naues egredientes exciperet, deambulatio. Aditus autem septentrionalis erat. Ventorum enim pro situ loci placidissimus est boreas. Ad ostium vero colossi tres, utrinque fulti columnis: quarum à laua quidem intrantibus stantes solida turris sustinet: dextera vero duo proceri lapides iuncti, & partis aduersæ turris magnitudinem superantes. Demus autem portui connexæ, candido item lapide: parique mensura spatiorum, ciuitatis vix tendentes in portum. Contra ostium vero portus, in colle, Cæsaris templum magnitudine simul & pulchritudine præcipuum: in eoque Cæsaris colossus non minor quam Iouis apud Olympiam, cuius ad exemplar factus est, Romano autem par, & Iunoni quæ Argis est. Oppidum autem prouinciæ dedicauit, rebusque aduecticiis portum, Cæsari vero conditoris honorem, vnde ciuitati nomen Cæsareæ imposuit. Quinetiam & cætera opera, forum, theatrum, amphitheatrum, digna vocabulo collocauit: & quinquennali certamine instituto, nomen etiam Cæsaris donauit. Primusque ipse in centesima nonagesima & secunda Olympiade maxima præmia proposuit: ut non solum victores, sed & proximi & tertij successores eorum regalibus diuitiis potirentur. Anthedona quoque renouatam quam bella subuerterant, Agrippium vocauit: nimiaque beneuolentia, nomen amici etiam portæ inscripsit, quam ipse in templo ædificauit. Sed nec parentes suos ita quisquam dilexit. nam & patris monumentum optimo regni campo ciuitatem condidit, fluminum, arborumque ditissimam, eamque Antipatridem nuncupauit. & super Hierichuntæ castellum natura tutum, & pulchritudine præcipuum muro cinxit, atque in honorem matris Cyprum vocauit. Fratrique Phasaelo turrim cognomine Phasaelidæ Hierosolymis ædificauit, cuius ambitus & in magnitudine liberalitas postea declarabitur. Aliamque ciuitatem in regione quæ à Hierichunte in boream tenditur, Phasaelum nominauit. Cognatis autem & amicis æternæ gloriæ traditis, ne sui quidem fuit immemor, sed castellum contra montem Arabici lateris propugnaculo permunitum, de suo nomine Herodium vocauit: simulque in mamma formam manufactum, qui stadiorum sexaginta spacio ab Hierosolymis aberat, similiter nominatum, munificentius accurauit. Etenim rotundis quidem turribus cacumen eius amplexus est. Ambitum autem compleuit ædibus regis liberalissime exornatis: ut non solum interna membrorum, facies clarior esset, verum etiam foris parietes ac mæceris testæ, largis infusa diuitiis elucerent. Aquam etiam plurimam ingenti sumptu ex

longo intervallo induxit, perq; ducentos gradus marmoris candidissimi fabricauit ascensum. Erat enim totus collis manu factus, & vehementer excelsus. Quin & aliam circa radices eius regiam, ac diuersoria, quæ & sarcinas & amicos recipere possent, ædificauit: vt pro rerum quidem omnium copia ciuitas esse videretur castellū: circumscriptio vero, domus regalis. Tantis autem constructis ædificiis, animi sui magnitudinem in plurimis etiam externis ciuitatibus demonstrauit. Namq; apud Tripolim & Damascum & Ptolemaidem, publicas balneas quæ gymnasia dicunt: Bibli autem murum, exedras vero & porticus, fortasq; & templa Beryti ac Tyri: necnon & apud Sidonem, & Damascum theatra condidit. Maritimis autem Laodicensibus aquæ ductum: apud Ascalona vero Nymphaea siue lacus ornatissimos, & balneas, item peristyllia, tam opere quam magnitudine miranda constituit. Sunt quibus etiam lucos portusq; præstitit. Multæ ciuitates ab eo, tanquam regni sociæ, agris quoq; donatæ sunt. Ad exhibitionem vero thermarum aliis reditus annuos ac perpetuos delegauit, quemadmodum Cois, ne quando beneficii gratia deficeret. Ad hæc frumenta cunctis ministravit egen-
 20 tibus, & Rhodiis ad instruendam classem pecunias sæpe multisque in locis præbuit, incensumque Pythium in meliorem formam reparauit sumptibus suis. Quid dicam eius in Lycios aut Samios liberalitatem, perque omnem Ioniam, eorum, quæ desiderasset quisque, largitiones? Nonne etiam Athenienses & Lacedemonij, & Nicopolitani, & in Mysia Pergamus, Herodis sunt plena donariis? Nonne Antiochenisum Syriæ plateam, cum plena cœni ab omnibus vitaretur, per viginti stadia prolixam, strauit polito marmore: declinandisque imbribus, quam longa esset porticibus ornauit? Sed hæc quidem propria quis dixerit illorum, quibus ea detulit, populorum? Quod autem Elidenisibus præstitit, non solum Achæis commune, sed etiam totius orbis terræ munus videtur, per quem Olympiaci certaminis gloria diffunditur. Nam cum hoc deficere sumptuum videret inopia, quodque solum ex veteri Græcia restabat collabi, non solum agonotheia ipse factus est, colustro, quod cum
 3 Romam nauigaret, offendit: sed etiam perpetuos pecuniarum reditus instituit, vt nunquam eius memoria agonotheiz munere fungi desineret. Inextricabile opus fuerit, debitorum siue tributorum remissiones exponere, sicut Phasaelitas & Balaneotas, aliaq; circa Ciliciam municipia leuauit annuis pensionibus: licet multum eius animi magnitudinem timor fregerit, ne quæ pateretur inuidiam: velut maius aliquid aucuparetur, si beneficiis amplioribus afficeret ciuitates, quæ qui eas haberent. Quin & corpore vsus est, quod animo conueniret. cumq; sum-
 40 mus venator esset, in hoc tamen ipso, equitandi peritia quæ cuperet assequeretur. Deniq; vno die quondam quadraginta feras subegit. Est autem aporum altrix illa regio: sed magis ceruis & onagris frequentatur. Bellator autem erat, qui sustineri non posset. Itaq; multos etiam in exercitatione terrebat: quibus & torquendo iaculo directissimus, & sagittarum librorum videbatur egregius. Præter animi autem corporisque virtutem, fortuna quoque secunda vsus est. Raro enim contra votum eius, belli cessit euentus. & si quando id accidit, non ipsius culpa, sed aut prodicione quorundam, aut temeritate militum factum est.

CAP. XVII.

De dissidio Herodis cum filiis Alexandro & Aristobulo.

AT vero publicam ei felicitatem moerore inuidere domestici, & aduersi casus ex muliere ceperunt, quæ maxime diligebat. Nam quia

Ab. mū-
di 3947.
an. Chri.
nat. 17.
*Herodiu
castellum
pro rerum
omnium
copia ciui
tas esse vi-
debatur.*

*Herodis
beneficē-
tia & li-
beralitas
in cun-
ctos.*

An. mū-
di 3954.
Ante

Christū
nat. 10.

*Herodes
per uni-
uersum
terrarum
orbē cla-
rescit.*

*Herodes
venator
summus.*

*Herodes
præter a-
nimi cor-
porisque
virtutem
fortuna
quoque
secunda
vsus est.*

Ant. lib.
15. c. 3. §.
9. & lib.
16. ca. 19.

An. mū-
ti 3954.
ante
Christū
nat. 10.
Herodes
Antipa-
trum filiū
expellit ci-
uitate, ac
Hyrcanū
aui con-
iugu in-
terficiť.
Herodis
ex Mariā
me liberi
suscepti.
Mariāme
ex odio He-
rodi qua
Hyrcano
aui fecer-
at, obii-
cit.
Falsa ma-
tri ac so-
roris He-
rodi ad-
uersus Ma-
riammon
accusatio.

Herodes
Iosepho
vi uxore
interfici-
at, clam
mandat.

Herodis
de Mariā
me ac Iosepho
suspectio.

Regis meruit potestatem, repudiata quam prius acceperat uxorem ex Hierosolymis genus ducentem, quæ Doris vocabatur, Mariammon sibi coniunxit, Alexandri filiam Aristobuli filij: vnde domus eius in discordiam venit, & antea quidem, maxime vero postquam Roma regressus est. nam primum Antipatrum ex Doride filium, eorum causa quos Mariammon susceperat, expulit ciuitate: solis festis diebus eo cōmeandi facultate concessa. Deinde autem coniugis auum Hyrcanum, ex Parthis ad se reuerium, propter insidiarum suspicionem peremit: quem castrum quidem, occupata Syria, Barzapharnes abduxerat: miserati vero gentiles liberauerant, qui ultra Euphratem colebant. Et si monitis eorum paruisset, ne ad Herodem transiret, non interisset. Verum mortis eius illecebra, fuit neptis matrimonium. hoc enim fretus multoq; amplius patriam desiderans, venit, Herodem autem commouit, non quod regnum affectaret, sed quod ipsi iure deberetur. Quinq; autem filiorum quos ex Mariāme susceperat, duz foemine, ceteri mares erant, horumq; minimo Romæ in studiis mortuo, duos maiores natu, & propter matris nobilitatem, & quod iam regnanti sibi fuissent geniti, regis producebat. Sed enim fortior amor his Mariammones suffragabatur: qui in dies singulos proficiens, adeo succendebat Herodem, vt eorum nihil sentiret quæ propter dilectam sibi dolerent. Tantum namque in eum Mariammones erat odium, quantum ipse illam amabat: Habens igitur ex rebus quidem ipsis inimicitiarum probabiles causas, ex amore vero fiduciam, in os ei, quæ Hyrcano aui suo fecisset obiciebat, quæq; in fratrem Aristobulum egisset. Nec enim vel huic, quanquam puer erat, parcebat: quem Pontificem in decimo septimo ætatis anno creatum, post honorem statim occidit. Atque ille equidem cum sacra veste amictus ad aram accessisset festo die, populus omnis illacrymauit: & tamen noctu missus in Hierichunt, ibi sicut mādatur fuerat, lacu submersus à Galilis interiit. Hæc igitur Herodi Mariammonis probro dabat, sororemq; eius & matrem maledictis atrocioribus dehonestabat. Sed ille quidem amor mutus erat. Grauius autem indignatione mulieres scruiebant: & quo maxime commoueretur Herodes, insimulabāt eam adulterij: præter alia multa, quæ verisimilia fingerentur, hæc accusantes, quod in Ægyptum imaginem suam misisset Antonio: proq; immoderata libidine, abientem se propterasset ostendere viro mulierum cupidine insanienti, & qui vim posset inferre. Id veluti fulmen aliquod emissum perturbauit Herodem, maxime quidem amoris causa zelotypia successum, deinde etiam cogitante Cleopatrz scuitiam, cuius gratia & Lyfanius Rex, & Malichus Arabs erant perempti. Non enim coniugis amissione, sed morte sua periculum metiebatur. Itaque profecturus Iosepho Salomes sororis suæ viro, quem fidum habebat, & pro affinitate beneuolum, commendabat uxorem: mandato ei clam, vt eam interficeret, si etiam se occidisset Antonius. Verum Iosephus non maligne, sed Regis amorem mulieri cupiens demonstrare, quod ab ea nec mortuus pateretur diuelli: secretum ei sermonem aperit. Et illa reuerso Herode, multaque inter fabulas de affectu iurante, quodq; nunquam esset alterius mulieris amore captus: valde, inquit, amor erga nos tuus mandatis Iosepho comprobatus est, quibus vi me occideret præcepisti. His auditis quæ occultata credebatur, amens erat Herodes ilico, nec vnquam Iosephū mandata sua proditurum fuisse ratus, nisi eam contempnisset, præ dolore insaniebat. Cumq; stratis exiluiisset, in regia ipsatiatur: ibiq; tunc Salome soror eius arrepto tempore criminandi, suspicionem de Iosepho confirmauit. Vnde Herodes immoderata zelotypia furens confestim vtrumque iussit interfici. Deinde poenitendo sequebatur in sania: & postquam

iracundia cecidit, amore iterum caleſcebat. Tanta vis autem cupidinis
 erat, vt ne mortuam quidem putaret eam, ſed prae ægritudine tanquam
 viuam alloqueretur: donec proceſſu tēporis funere cognito, mororis
 magnitudine cum quo ſuperſtitem dilexerat quauit affectum. Ma-
 terna autem iracundia ſuccedunt filij, & immanitatem ſceleris repu-
 tantes non aliter inſpectum patrem quam ſi hoſtis eſſet, habebant: id-
 que & antea, quā diu Romæ in ſtudiis erant, & multo magis poſtquam
 in Iudæam reuerſi ſunt. Siquidem cum ætibus eorum, mentium quo-
 que roborabatur affectio. Iam vero maturi coniugio, vnus amita ſuz
 10 Salomes, quæ matrem amborum accuſauerat, filiam duxit: alter Archelai
 Cappadocum Regis. Vnde acceſſit etiam libertas odio, & occaſiones
 ex eorum confidentia delatoribus collata ſunt. Itaq; apertius quidam
 cum Rege colloquebantur, quod ei per vtrumq; filium iruerentur inſi-
 dia: & alter quidem vitrices materni exitij ſimul cum fratre armaret
 manus: alter vero, hoc eſt Archelai gener, ſocero fretus etiam fugam pa-
 raret, ipſum apud Cæſarem accuſaturus Herodem. His igitur crimina-
 tionibus repletus Herodes, veluti propugnaculo ſibi futurum aduerſus
 filios, adducit Antipatrum ex Doride ſuiceptum: hiſque illum præpo-
 nere modis omnibus cœpit. Quicum hanc mutationem tolerabilem
 20 non putarent, ac priuata matre editum proficientem viderent, indigna-
 tionem cohibere pro ſua nobilitate non poterant: ſed in ſingulis qui-
 bus offenderentur, iram probebant. Et illi quidem in dies ſingulos ma-
 ius magiſq; negligebantur. Antipater autē etiam ſui cauſa fauorabilis e-
 rat: nam & patri blandiri callide nouerat, & varias in fratres ſuos calu-
 mñas conferebat, quēdam ipſe dictitās, amicos vero ſuos ad alia diuul-
 ganda ſubmittens, donec omnino ſpem regni abſcidit fratribus ſuis. In
 teſtamento enim ipſe aperte quoq; iam ſucceſſor fuerat declaratus. De-
 niq; tanquam rex etiam ad Cæſarem miſſus eſt, cultuq; regio & cæte-
 ris obleuiſis præter diademata vtebatur. Tempore autem valuit etiam
 30 ſuam matrem in cubile Mariammes inducere: duobuſq; armorum ge-
 neribus in fratres uſus, blanditijs & calumnijs, Regi obrepiſit, vt etiam
 de filiorum morte cogitaret. Quapropter Alexandrum quidem ſecum
 Romam pater abſtractum, veneni ſibi dati reum apud Cæſarem poſtula-
 uit. Ille autem vix deplorandi copiam naſtus, & licet apud imperitiſ-
 ſimum iudicem, tamen Herode & Antipatro prudentiore, delictū qui-
 dem patris verecunde ſuppreſſit: in ſe vero delata crimina fortiter di-
 luit, periculorumq; ſocio fratre purgato, mox de Antipatri calliditate,
 & de ſuis iniurijs queſtus eſt: cum præter innocentis conſcientiam elo-
 quentia iuuaretur. erat enim acerrimus in dicendo. poſtremo prolocu-
 40 tur quod eos pater libenter occideret, crimen illi obiecit, & lachrymas
 quidem cunctis excuſſit: verum Cæſarem ſic affectu, vt eorum accuſatio-
 nibus ſperetis, Herodem ſtatim reuocaret in gratiam. Hac autem lege
 reconciliatio facta eſt, vt adoleſcentes quidem patri in omnibus obedi-
 rent, ille autem relinqueret regnum cui vellet. Poſtea Rex Roma re-
 uerſus, licet ſoluiſſe criminibus filios videretur, nondum tamen erat
 ſuſpicionibus liberatus: quoniam argumentum odij ſequēbatur Anti-
 pater, etſi verecundia reconciliatoris palam proſcere inimicitias non
 auderet. Cum autem Ciliciam præternauigans Elzuſam delatus eſſet,
 ſuſcepit eum benigniſſime Arcnelaus, pro ſalute generi gratiam refe-
 50rens, & redintegratæ concordia cauſa lætus: quippe nihil moratus ami-
 cis Romæ ſcripſerat, vt in cauſa dicenda ſuffragaretur Alexandro: & vi-
 que ad Zephyrium deductis, talēis triginta donatur. Poſtea vero quam
 Hieroſolymam peruenit Herodes, populo cōuocato, tribuſq; filiis pro-
 peſtantib; cauſam reddidit profectionis: multaſq; Deo gratias agit, mul-

An. mū-
 di 3954.
 Ante
 Chriſtū
 nat. 10.
 Mariam-
 men & 10
 ſephū cū
 liberis He-
 rodes in-
 terſici in-
 bat.
 Iracūdia
 materna
 filij ſuc-
 cedunt.
 Inimici-
 tia Hero-
 dis reu Ma-
 riammæ,
 ſuſcepit.
 Ant. lib.
 16. ca. 4.
 Antipa-
 ter exclu-
 ſis reli-
 quiſ; fra-
 tribus, pa-
 tris ſuc-
 ceſſor de-
 claratur.
 Alexan-
 drum He-
 rodes ap-
 ud Cæ-
 ſarem ac-
 cuſat.
 Reconci-
 liatio in-
 ter Herodē
 & filios
 facta.
 Herodem
 Archela
 benignè
 ſuſcepit.
 Herodes
 tribus fi-
 liis regni
 honorem
 attribuit.

AN. M^{di}.
3956.
Ante
Christū
nat. 8.

*Herodes
filiū non
regnū, sed
regni ho-
norum tra-
dit.*

*Herodes
ad filios
orationē
desolatus.*

*Herodes
oratione
sua fra-
trū dissen-
sionem ra-
dicatus nō
sustulit.*

*Antipa-
trū in A-
lexandriā
fratrī do-
nus & in-
jidia.*

tas etiam Cæsari, qui domus suæ perturbationem sedasset: & quod re-
gno maius esset, concordiam filiis præstitisset, quam ego, inquit, artius
copulabo. Nam ille quidem me regni dominum & successorum iudi-
cem constituit. Ego autem cum mea commoditate illi gratias refero,
tresque filios meos reges designo, huiusque sententiæ meæ socium pri-
mum Deum fieri precor, deinde vos. Namque huic ætas, illis nobilitas
successionem regni conciliat, & quidem magnitudo eius etiam pluri-
bus sufficit. Quos aut Cæsar iunxit, & pater instituit observare: non in-
iustis eos, neque disparibus, sed meritis colentes honoribus. Nec enim
tanta quis afficiet eum lætitia, cui præter ætatem obsequitur, quantum
ei, quem despiciet, doloris infligit. Quos autem singulis coniunctos es-
se oportet propinquos atque amicos ego distribuam, & concordie spon-
sore illos constituam: pro certo sciens, seditionum, contentionumque
causas ex contubernaliū nasci malitia: hosque, si boni fuerint, affectio-
nes tueri. Rogo autem, ut non solum isti, sed etiam primates ordinum
exercitus mei, in me solo spem habeant in præsentia. Non enim regnū,
sed regni honorem filiis meis trado: & iucunditate quidem quasi recto-
res potentur, pondus autem rerum tamen nolum meum est. Considere-
ret autem quisque vestrum ætatem meam, vitæque institutū, nec non etiam
pietatem. nam neque senex adeo sum, ut de me cito desperetur, neque
voluptatibus assuetus, quæ adolescentium quoque vitam spatio breviori
concludunt: Diminuatem vero ita colimus, ut in longum nos ævū pro-
gressuros esse credamus, quod si quis in contemptum meum filiis meis
placere maluerit, etiam pro illis mihi supplicium dabit. Ego enim, non,
quod invidiam ex me genitis, honorifice eos haberi veto: sed quia
nouī hæc studia adolescentibus ferociter nutrimenta suggerere. Itaque sic
cogitent qui ad eos se applicant, bonis quidem apud me paratum esse
præmium, seditionis vero apud ipsos etiam quibus lenocinabantur, in-
fructuosam fore malignitatem. Omnes profecto mecum, hoc est, cum fi-
liis meis sentient. Namque ipsis expedit me regnantē, meque his esse con-
cordem. Vos autem, o boni filij, sacram primum retinentes mæte natu-
ram, cuius affectiones inter feras bestias salus sunt, deinde Cæsare qui
nos reduxit in gratiam, meque; tertium, qui ea quæ subere liceat rogem,
fratres permanete. Iam nunc autem vobis & vestimenta & obsequia da-
bo regalia: Deumque oro, ut conseruet iudicium meum, si concordēs eri-
tis. Hæc locutus singulos benigne cōsalutavit, populumque dimisit: alios
convenientia discis eius oprantes: qui vero mutationis erant cupidi, ne
audisset quidem se quicquam simulantes. Fratres autem dissensio non
reliquit, sed peiora suspicantes alius de alio digressi sunt. Namque Alexan-
der & Aristobulus ægre ferebant confirmatum esse Antipatro meritum,
Antipater autem succēbat vel secundo loco fratres haberi. Sed tamen
ille pro varietate morum, & reticere secreta nouerat, & quando sibi es-
sent odio multa fraude celabat. His autem pro nobilitate generis, in
lingua erat, quicquid venisset in mētem. Et multi quidem his infligan-
dis operam dabant, plures autem amicorum sese explorandi causa in-
nuabant. Itaque omne quod dictum est apud Alexandrum, statim apud
Antipatrum erat, & ab Antipatro ad Herodem cum adiectione desere-
batur. Nec vel simpliciter aliquid prolocutus, adolescens innoxius ha-
bebat, sed cuncta eius verba in crimina vertebantur: maximaque mi-
nimis affingebantur, sicuti liberior paulo fuisset. Semper autem qui
eum irritarent submittebat Antipater, ut mendacia sua veras occasio-
nes haberent: multisque falso vulgaris, vnum quid comprobatum fidem
omnibus faceret. Sed huius quidem amicorum quique aut natura ta-
citurus erat, aut muneribus parabatur, ne quid oculum exprome-

ret: nec errasset aliquis, si Antipatri vitam maliciæ dixisset arcanum. Alexandri vero familiares, aut pecunia corruptos, aut impulsos blanditiis, quibus expugnauit omnia, fures ac proditores eorum quæ contra se dicerentur sine agerentur, effecerat. Cum autem caute vniuersa committeret, astutis etiam criminationibus aditus ad Herodem moliebatur: fratrisque personam gerens aliis delatoribus subornatis utebatur. Si quid in Alexandrum nunciassent, fauore simulato, id quod primo reprehendisset, mox otiose astruendo, Regis iracundiam prouocabat: omnia ad insidias referebat, & ut necem patris Alexander optare videretur. Nihil enim maiorem fidem calumniis suggererat, quam si cum purgaret Antipater. His accensus Herodes, quantum in dies singulos de affectu adolescentium detrahebat, tantum adiciebat Antipatro. In eandem vero partem inclinati sunt etiam qui regno parebant: hi volentes, alij pro imperio, sicut Ptolemæus amicorum clarissimus, Regisque fratres, ac tota progenies. omnia namque in Antipatro sita erant: & quod Alexandro fuit acerbissimum, cuncta in eorum perniciem, matris Antipatri consilio gerebantur. Nouerca enim sæuior erat, multoque plus quam prinignos oderat, quos Regina mater ediderat. Sed quamquam omnes, ut Antipatro magis obsequerentur, spes inducebat: non minus tamen præcepta regis quenque ab adolescentibus separabant: qui charissimæ dixerat, ne quis ad Aristobulum vel eius fratrem accederet, aut se ad eos applicaret. Non solum autem regalibus erat formidini, verum etiam externis amicis. Nulli enim Regum tantum potestatis Cæsar dederat, ut fugitiuos suos quamuis ex ciuitatibus non subiectis ei liceret educere. Adolescentes autem delata in se facinora nesciebant, hisque propterea capiebantur incantius. Nullus enim palam incusabatur à patre: sed affectu refrigescente paulatim intelligentes, aduersus dolorem asperius excitabantur. Eodem autem modo etiam Pheroram patrum, & Salomen amiram, contra illos commouit Antipater, assidue velut cum vxore sermocinando quibus in eos instigaretur. Huius autem inimicitias augebat Alexandri quoque vxor Glaphyra, multa de sua nobilitate commemorans, cunctarumque se quæ in regno viuerent dominam esse dictitans: paternum enim genus à Temeno: maternum autem à Dario Hystaspis filio ducere: multumque ignobilitatem despiciens sororis & vxorum Herodis: quarum quæque, propter formam, non propter nobilitatem esset electa. Namque multas ei fuisse diximus vxores: quod liceret Iudæis more patrio plures habere, quodque Rex pluribus oblectaretur. Omnibus igitur propter superbiam & contumelias Glaphyræ inuisus erat Alexander, Salomen autem Aristobulus, & si socrus eius erat: ipse inimicam sibi reddidit, & ante quidem propter maledicta Glaphyræ sæuientem: frequenter enim humilitatem generis obiciebat vxori: quodque ipse priuatam, Reginam vero frater suus duxisset Alexander. Hoc Salomes filia cum fletu matri nunciavit. Addebat autem, quod aliorum quoque fratrum matres idem Alexander & Aristobulus, si regnum obtinuisent, texitrices cum ancillis facere minitarentur, ipsos quoque vicorum scribas, scilicet irridentes, quod literarum studiis operam darent. His commota Salome, quod iracundiam cohibere non posset, Herodi cuncta indicauit. Satis autem idonea videbatur contra generum dicens. Et præter hæc alia quædam criminatio diuulgata est, quæ succendit animum regis. Audiuit enim Alexandrum & Aristobulum crebro matrem implorare, causamque eius cum gemitu atque imprecationibus conquiri: ac sæpe illo quædam ex Mariamnes vestimentis posterioribus diuidete coniugibus, minitari solitos esse, quod cito pro regalibus deliciis nigris vestibus indueretur. His de casibus He-

An. mēdi 3956.
an. Chri.
na. 8.

Qua arte Antipater Alexandri fratris amicos corruptis. Herodem & anticos Antipater calumniis in fratres inflammabat.

Glaphyra vxor Alexandri suspicionē ante conceptam oratione multum auget. Aristobulus vxori humilitatē generis obicit. Ant. lib. 16. ca. 7. Alexander & Aristobulus crebro matrem implorant, id quod Herodis animum succendit.

An. mū-
di 3956.
an. Chri.
sti. 1.

*Apud
Herodem
parentem
duo fra-
tres sese
conuolant.*

*Alexan-
der Her-
odi parentis
Eunuchos
corruptis,
& quod
regni sit
futurus
successor,
predicat.
Alexan-
drum si-
bi Herod-
es timet.*

Herodes licet constantem animum adolescentium formidaret, tamen ne spem
correctionis abscinderet, ad se eos vocauit: Roman enim nauigaturus
erat: & quasi rex pauca interminatus, pluribus quasi pater monuit: ro-
gauitque, ut fratres diuigeret, promissa priorum peccatorum venia, si post
hæc meliores fierent. Illi autem criminationum inuidiam deprecando,
fictas eas esse dicebant, purgationisque suæ fidem rebus ipsis posse con-
stare: verum ipsum quoque debere, omissa facilitate credendi, aditum
maledictis obstruere. nunquam enim calumniatores desore, dum cui
persuadeas extabit. Cum his eum mature placuissent, ut patrem,
presenti metu reiecto, de futuris morere corperunt. Etenim cognoue-
re Salomen sibi esse insensam, & patrum Pheroram: uterque autem sibi
& graues erant: sed amplius Pheroras, qui totius quidem regni præter
diadema socius esset: proprios autem reditus haberet centum talen-
torum, totiusque trans Iordanem terræ fructus ipse caperet, à fratre sibi
dono datus. Quin etiam rettarcham eum fieri beneficio Cæsaris, idem
Herodes impetrauerat: regali quoque coniugio dignatus erat, sorore uxoris
suæ nuptum ei collocat. Et post illius mortem, desponderat ei filiarum
suarum maximam, trecentis talentis in dote datis. Sed regale mari-
monium Pheroras, ancillæ amore captus, refulgerat. Quam ob rem ira-
tus Herodes, filiam nuptum addidit fratris filio, qui post a Parthis occisus
est. Mox autem in orbo Pheroræ venia data, indignationem remisit. De
hoc autem erat vetus opinio, quod etiam viua Regina Herodem oppri-
mere voluisset veneno. Sed tunc plurimis delatoribus aditus erat, ut
quamuis amantissimus fratris esset Herodes, fide tamen eorum quæ au-
disset, adduceretur ad merum. Itaque de multis qui suspecti erant habita-
tione, postremo ad Pheroræ amicos venit, quorum nulla quidem
fuit de maleficiis aperta confessio, sed quod cum amica subrepta in Par-
thos cogitasset effugere prodiderunt: huius autem consilij & fugæ con-
fictum esse Aristobulum Salomes maritum: cui rex eam tradidit, post
quæ superior adulterij causa peremptus est. sed nec Salome crimina-
tio libera manserat. nam & hanc frater Pheroras accusabat, quod cū Syl-
læo procuratore Obodæ regis Arabum de nuptiis consultasset, quæ ini-
micissimum Herodes habebat. Conuicta autem & in hoc, & in omni-
bus quæ Pheroras detulerat, indulgentiam meruit: itaque ipsum etiam
Rex Pheroram criminibus soluit. Domus vero tempestas in Alexan-
dram transiit, totaque capiti eius incubuit. Tres erant eunuchi regis
charissimi, & ex genere famulatus neminem id latebat. Vni enim vi-
num ministrare fuit cura. Alteri cenam apponere, tertius autem dor-
mitum eum collocabat, & cum ipso cubabat: hos muneribus maximis
Alexander cupiditatis suæ subiegerat. Itaque postquam regi hæc sunt
indicata, vi tormentorum coacti, & stuprum statim confessi sunt, & qui-
bus essent ad hoc promissis induci aperuerat: quomodo eos fessellisset
Alexander, nullam in Herode spem habendam esse, improbo sene, com-
memorans, & qui capillos inficeret, ut ob hoc etiam eum iuuenem pu-
tarent: verum se coli oportere, qui etiam inuito eo regni esset futurus
successor: neque multo post ab inimicis pernas repeteret, fortunatosque
amicos suos beatosque faceret, ac præ cæteris ipsos. Quin & obsequia
potentiam Alexandro clam parere, militumque rectores, itemque or-
dinum principes occulte ad eum conuenire dixerunt. Hæc Herodes a-
deo pertimuit, ut non auderet statim delata proferre: sed exploratores
die nocturne submittens, dicta factaque, singula scrutabatur: & de quibus
suspicius esset, illico trucidabat. Itaque regnum eius acerbissima iniquita-
te repletum est. Nam pro suo quisque odio vel inimicitia, calumnias fin-
gere, multique regis iracundia cadis cupida contra aduersarios abute-

bantur. & mendacio quidem confectum fides habebatur: erant autem
 criminationibus ipsis velociora supplicia. Denique accusabatur qui
 modo accusauerat: & cum eo qui ante se conuictus esset, ducebatur ad
 poenam. De vera namque periculum regis quæstiones breuiore compen-
 dio terminabat. Ad hoc autem scuitiz processerat, vt neceorum quen-
 quam humanius aspiceret, qui acculati non essent: verum etiam amicis
 immitissimum sese præberet. Itaque multis etiam regno interdixit, & in
 quos potestatem non habebat, in eos dictis aspersa sauebat. Accessit
 malis Antipater, collectaque ptopinquorum caterua, nullum crimina-
 tionis genus omisit. Tanti autem ineptia sua regem commentisq; æ-
 latorum timor inuast, vt stricto instare sibi gladio videretur videre Ale-
 xandrum. Denique subito & ipsum correptum in vincula coniecit, &
 in amicorum eius tormenta perrexit: multi autem tacite moriebantur,
 nulla voce supra cōscientiam prodita. alij vero quibus mendacium im-
 patientia doloris extorsit, de patris eum insidiis cum fratre Aristobulo,
 cogitasse dixerunt: tempusque obseruare, vt illo dum venaretur occulo
 Romam profugerent. His tamen verisimilia non erant, sed necessitate
 cruciatus ex tempore fingeantur, libenti tamen animo rex credebat,
 pro consolatione accipiens vincti filij, ne id fecisse videretur iniuste.
 Verum Alexander quoniam suspicionem patris nullo modo aboleri
 posse arbitrabatur, vltro malis assentiendum putauit: ac digestis aduer-
 sus inimicos quatuor libris, fatetur insidias, earumque se plurimos scō-
 cios habere perscribit: ante omnes autem Pheroram & Salomen. Hæc
 enim etiam stupro sibi quondam esse mixtam, cum vim motu adhi-
 buisset inuito. iamque libri in manibus erant Herodis: multa & graui-
 de optimatibus clamantes, cum mature in ludæam Archelaus venit,
 metuens genero simul ac filiz, quibus etiā prouidentissimo cōsilio suc-
 currit, regique minas arte dissoluit. Mox enim cum eo congressus, vbi-
 nam est, clamat, exitiabilis gener meus? aut vbi parricidale caput aspi-
 ciam, quod meis manibus ipse lacerabo: addamque filiam meam bono
 marito nouo? nam et si consilij particeps non est, quia tamen eiusmodi
 viri coniunx fuit, inquinata est. Miror autem patientiam tuam, cuius
 periculum agitur, quod adhuc viuit Alexander: ego namque ita ex Cap-
 padocia properans veniebam, vt qui & illum reperirem olim dedisse
 supplicium, & de filia quæstionem tecum haberem, quam tui tuxque
 dignitatis contemplatione illi desponderam. At nunc de vtroque nobis
 consulendum est: licet nimium pater sis, & ad puniendum insidiato-
 rem filium minus fortis. Permutemus dexteræ, & alterius iracundia
 vicarij succedamus. Talibus increpans, quamvis pertinacem fallit
 Herodem. Itaque ille quos Alexander perscripserat libris, legendos ei
 præbet, singulisque capitulis insistent, cum eo deliberabat. Vnde occa-
 sionem sui consilij nactus Archelaus, paulatim causam in eos qui scri-
 ptis continebantur, & in Pheroram contulit. Cum autem sibi credere
 regem videret, considerandum est, inquit, ne forte adolescentulus tot
 æquissimorum insidiis circumueniatur, non tu ab adolescentulo. nec
 enim apparere causam, cur in tantum ruerit scelus, qui & nunc regno
 potiturus, & successionem regni speraret, nisi aliquos haberet huius
 peruersationis autores, qui ad deteriorem partem lubricum ætatis im-
 pellerent. Ab huiusmodi namque hominibus non solum adolescentu-
 los falli, verum etiam senes, domosque clarissimas totaque regna solere
 subuertri. Consentiebat dictis Herodes, iramque paulatim remittebat in
 Alexandro, & in Pheroram excitabatur. namque hic erat librorum quatuor
 argumentum, qui vbi propensiorum esse regia animum sensit, & in om-
 nibus apud eum amicitiam Archelai præualere, quam honeste non

An. mō-
 di 3956.
 Ante
 Christi
 nat. 8.
 Ant. lib.
 17. cap. 8.
 Herodis
 sanctia.
 Herodes
 Alexand-
 rum in
 vincula
 coniecit,
 & in ami-
 corū eius
 tormenta
 pergit.
 Alexan-
 der in vin-
 culis 4.
 libris ad-
 uersus inimi-
 cos cō-
 scribit.
 Archelaus
 Rex Cap-
 padocia,
 in iudæā
 ad Alexan-
 dri gene-
 rū venit.
 Ant. lib.
 16. c. 8. 9.
 Archelaus
 & Herodes
 de li-
 bru Alex-
 andri de-
 liberant.
 Herodes
 in Phera-
 ram fra-
 trem oc-
 citatur.

An. mū-
di 3956.

Ante
Christū
nat. 8.

*Pheroras
atra veste
instructus
cū lachry-
mis ad po-
des Hero-
dis acce-
dit, ac ve-
niā petit.
Pheroras
mediante
Archelao
Herodis
iracundiā
mitigat.*

*Archelao
Herodem
vltro pro
Alexan-
dro depre-
cari com-
pellit.
Archela-
um & co-
gnatos pre-
ciosissimū
munerib'
donat He-
rodes.*

Ant. lib.
16. ca. 15.

*Eurycles
Lacō A-
lexandri
apud pa-
rentē clā
accusat,
auterque
neq; ipsi
Eurycles
amicitia
stimulat
fallit A-
lexandri,
eiusq; sit
proditor.*

posset, ex impudentia salutem quaesivit. reliquoque Alexandro, confu-
git ad Archelaum. & ille negat se videre, quo pacto eximaret crimini-
bus inuolurum, quibus manifeste conuinceretur regem insidiis vo-
luisse decipere, omniumque malorum praesentium adolescenti causa
fuisse: nisi malit omnis artibus callidis, & negandi pertinacia, de qui-
bus insimularetur omnia confiteri, & ad fratrem praesertim cui dilectus es-
set, veniam petere. namque ad hoc ei modis omnibus se quoque opem
laturum. Paruit Archelao Pheroras, attraque veste cum lachrymis ut quam
miserabilis appareret, instructus, ad pedes Herodis accessit: veniamque
meruit postulans. & se quidem secleratum esse fatebatur: namque omnia
quae sibi obicerentur fecisse. horum autem causam esse diminutionem
mentis atque insaniam, ex mulieris amore conceptam. Itaque postquam
stetit Pheroras suimet ipse accusator ac testis, tunc eum iam Archelaus
excusando, Herodis iracundiam mitigabat, propriis vsus exemplis: ete-
nim se quoque ad fratrem multo grauiora perpessum, naturale ius dicebat
anteposuisse vindictae. Quippe in regnis, velut in magnis corporibus,
semper aliquam partem pondere ipso tumescere: quam rescindi qui-
dem non oportere, leniter vero curari. Multa in hunc modum locutus
Archelaus. Herodem quidem Pherorae placidum reddidit. ipse autem
Alexandro tamdiu manebat iratus, filiamque ab eo distraham secum
abducurum se aiebat, donec Herodem compulit vltro pro adolescente
tulo deprecari, ut iterum ei filiam desponderet. Satis autem grauati-
m Archelaus, cui vellet eam praeter Alexandrum collocari permittit: maxi-
mum enim pendere, quo iura inter se affinitatis inuiolata permaneant.
Rege autem sibi filium ab eo donatum affirmante, nisi matrimonium
diremisset, quod & liberos iam haberent, vxor quoque ab adolescente
diligere: quae si remaneret, peccatorum fore obliuio: si vero discede-
ret, causa de omnibus desperandi: molliorem namque fieri audaciam,
si domesticis affectionibus distrahatur: vix tandem cessit, vnaque &
ipse rediit cum adolescente in gratiam, & patrem eius reduxit. Procul
dubio tamen eum Romam mitti debere ait; cum Caesare collocatu-
rum: de omnibus enim sese literas ad eum fecisse. Vastrum igitur Ar-
chelai consilium, quo generum periculo liberauit, peractum erat, & re-
dintegrata concordia in epulis & humanitate conuictus familiariter
versabantur. Abeuntem autem muneribus talentorum septuaginta, so-
lio quoque aureo gemmis ornato & eunuchis, & concubina donat He-
rodes, quae Pannychis vocabatur: itemque amicorum eius quenque
pro merito. quin & cognati Regis omnes, iussu eius Archelao dona-
splendidissima dederunt: eumque tam ipse quam optimates Antiochiam
visque persecuti sunt. Non multo post quidam in ludzam venit, Arche-
lai consiliis multo potentior: qui non solum reconciliationem gratiae
Alexandro quaesitam fecit irritam: verum etiam causa fuit, ut periret. La-
co erat genere, nomine Euricles, ad regni desiderium amore pecunia
corruptus. Iam enim luxum eius regio tolerare non poterat. Is amplissi-
mis donis Herodi oblaris, velut eorum quae aucuparetur illecebra, cum
statim multiplicata receperisset, immaculatam liberalitatem nihil esse
ducebat, nisi regum sanguine comparasset. Itaque regem adulatione
falsisque de ipso laudibus, & sermonis calliditate circumuenit: ma-
reque perspecto eius ingenio, dictis simul & factis quae illi placerent, inter
primores eius amicos habetur. Nam & Rex & omnes eius comites, lib-
enter eiuem Spartz patris causa, praecipuo dignum honore ducebant.
Ille autem postquam fragilitatem domus animaduertit, fratrumque
inimicitias, & quemadmodum pater in singulos esset animatus, Anti-
patri quidem hospitio praeventus erat. Simulata vero amicitia fellebat

Alexan-

Alexandrum, olim se & Archelai socium esse mentitus, quo etiam citius quasi probatus obrepfit. Moxque ab eo fratri quoque Aristobulo commendatus est. Peritentatis autem personis omnibus, aliam alio modo subibat: ac primum fit Antipatri mercenarius, & Alexandri proditor: illum exprobrando castigans, quod quum fratrum sit maximus, sper suæ negligat insidiatores: Alexandrum vero, quod Regina creatus, & regis vir coniugis, filium priuatæ mulieris pateretur regno succedere, præsertim quum haberet magnâ occasionem Archelaum: quæ quidem adolescenti bona fide suadere videbatur, quod amicitiam simulasset Archelai. Vnde nec Alexandrum quicquam metuens, & de Antipatro quæ se mouerent apud eum querebatur: & quod nihil mirum faceret Herodes, si cum matrem illorum interemesit, ipsis quoque regnum eius auferret. quorum causa Eurycles & miserari eos & condolere simulans, etiam Aristobulum ad ea dicenda pellerit: atque ita querelis in patrem utroque deuincto, referens ad Antipatrum secreta discendit: affido quoque insidiarum mendacio, quas ei fratres parasse affirmabat, ac penam strictis gladiis in eum irruere. Ob hæc autem multa pecunia donatus ab Antipatro, laudator eius erat apud patrem: & extremū necis Alexandri & Aristobuli redempta opera, ipse accusatoris partibus fungitur. Cumque adisset Herodem, vitam ei se rependere pro beneficiis sibi delatis, & lucem referre dixit pro hospitio: olim Alexandrum exacuissse in eum gladium, & confirmasse dexteram: verum scelerei tantofuisse impedimento, quod societatem facinoris assimulasset. Alexandrum enim dicere, non bene secum Herodem actum putare, quod regnum obtinuisset alienum, & post matris eorum necem principatum eius dilacerasset, nisi etiam degenerem cooptaret hæredem, auitumque ipsorum regnum Antipatro spurio traderet. Proinde semet Hyrcani matres & Mariamnes vitum ire. Nec enim decere successionem regni ab huiusmodi patre sine cæde suscipere: multis autem rebus ad hoc excitari quotidie, quia nihil sibi omnino loqui sine calumnia liceret. Nam si de nobilitate aliorum fiat mentio, sine ratione se contumeliis affici, patre dicente, solus generosus Alexander, & cui pater sit pro ignobilitate dedecori. In venationibus quoque offendere, si taceat: si vero laudet, cauillatorem appellari. & prorsus immittem sibi patrem inueniri, solique Antipatro indulgentem: ob quæ vel emori non recusare, nisi ex votis insidiz successissent: sin eum occidisset: primum salutis occasionem fore Archelaum socerum suum, ad quem facile posset effugere: deinde Cæsarem, qui nunc usque ignoraret mores Herodis. nec enim sic ei adstaturum ut antea, patris præsentiam formidando, nec de suis tantum criminibus locuturum, sed primum totius gentis ærumnas, & quod ad necem usque tribus opprimeret vulgare. deinde in quibus deliciis, quibusque actibus partæ sanguine pecuniarum consumptæ sint, & qui vel quales ex illis fuerint locupletati, quæ causa ciuitatis affligeret: ibi autem lamentaturum & aui & matris necem, omniaque scelera Regis retesturum: quibus cognitis nemo se iudicauerit patricidam. His Eurycles in Alexandrum falso delatis, Antipatri laudes prosequabatur, illum solum qui patrem diligeret esse confirmans, quique adhuc insidias retardasset. Rex autem nondum præteritæ suspicionis dolore compresso, intolerabilis iracundiæ feritate perturbatur. Iterumque hoc tempus nactus Antipater, alios accusatores fratribus subornauit, qui eos dicerent cum Incundo & Tyrannio clam loqui solitos esse, equitum regis olim principibus, tunc vero propter quasdam offensiones ordinibus motis. Hæc denique indignatione successus, confestim eos Herodes tormentis subdidit. Illi autem nihil eorum se quæ crimini darentur,

An. mū-
di 3956.
an. Chr.
na. 8.

*Eurycles
necis &
Alexan-
dri & A-
ristobuli
redempta
opera, ac-
cusatoris
partibus
fungitur.
Eurycles
Alexan-
dri apud
Herodem
falso accu-
sat, & in
perniciem
præcipi-
tas.*

*Alia fal-
sa accusa-
tio Ale-
xandri &
fratris, ad
indigna-
tionem He-
rodem co-
monet.*

An. mū.
di 3956.
an. Chr.
na. 8.
*Diophan-
tes Regis
Notarius
Alexan-
dri nomi-
ne falsu li-
ce ut con-
scribit.*

*Cous Eua-
ratius.*

*Ant. lib.
16. ca. 12-*

*Herodes a
Salome
motus u-
triusq. fi-
lium uin-
cis, & se-
paratos
asseruari
præcipit.*

*Ant. lib.
16. c. 13.
Herodes
contra A-
lexandru
& Aristo-
bulum in
iudicium
cogit.*

*Herodes
in iudicio
filios ac-
cusat.*

si re confessi sunt. Sed oblata est quædam velut ad præfectum castelli Alexandrii ab Alexandro scripta epistola, deprecante ut cum Aristobulo fratre se in castelli recipere, si patrem interfecissent: tamque armis quam aliis subsidiis eos uti permitteret. Hanc Alexander Diophanti commentum esse dicebat, qui Regis erat notarius, homo audacissimus & cuiuslibet manus literas imitari percallidus. Itaque multis sæpe falso conscriptis, ob hoc postremo occisus est. torto autem castelli præfecto, nec eius indicio quicquam Herodes eorum quæ delata erant verum esse cognouit. Sed quamuis nullum documentum validum proferretur, filios tamen asseruari præcepit. Eurycleq. vero domus suæ præfectum, acrotius sceleris fabricatorem, bene de se meritum datoremq. salutis appellas, talentis quinquaginta donauit. Ille autem prius quam certa fama nunciaret, ad Archelaum properat: aususq. dicere, quod Herodem reconciliasset Alexandro, ab illo quoque pecunias caput. Deinde in Achaiam transgressus, ad similia facinora male quæ sitis abusus est. Postremo apud Cæsarem accusatus, quod dissensionibus repleuisset Achaiam, & ciuitates spoliaret, in exilium mittitur. atq. hoc eum modo poenæ Alexandri & Aristobuli persecutæ sunt. Hoc loco dignum est Goum Euaratum huic Spartiatæ conferre. Namque hic cum amicissimus esset Alexandro, eodemque tempore quo Eurycles ibidem erat aduenisset, percontanti Regi super his quæ ille insinualeret, iuratus nihil se ab adolescentibus audisse affirmavit. Nec tamen id quicquam miseris profuit apud Herodem, solis maledictis aures paratissimas aperientem: eumq. gratiosissimum sibi iudicantem, qui secum eadem crederet, iudemque moueretur. Incitabat præterea Salome crudelitatem eius in filios. Nam ad hanc Aristobulus, quo periculis inuolueret, quam & focrum habebat & amitam, monitum miserat, ut saluti suæ consulere: quasi Rex eam decreuisset occidere, iterum insinuatam, quorum antea fuerat accusata: & Syllæo Arabi nubere cupiens, quem sciret eius inimicum, occulte illi secreta Regis nunciaret. Et hoc fuit extremum, quo tanquam tempestate oppressi adolescentes, non secus ac turbine pessundati sunt. Salome enim protinus contendit ad Regem, eiq. monita Aristobuli prodit: atque ibi ulterius durare non passus, utrunque filium vinxit, & separatos asseruari præcepit. Deinde Volumnius militis magistrus, & ex amicis Olympum descripta ferètes indicia, proficisci iussit ad Cæsarem: qui postquam Roma naui delati, Regis literas reddiderunt, vehemèter quidem Cæsar ob adolescentes indoluit, verum potestatem in filios à patre auferendam non duxit. Denique rescribit ei, ut ipse sui dominus esset arbitrii: melius tamen facturum dicens, si in communi confessu propinquorum suorum, prouinciarque rectorum de insidiis quæreret: eosque si delato crimini reperiret astrictos, occideret. si vero fugam tantum esse meditados, mediocri supplicio contentus esset. Paret scriptis Herodes: cumque Berytum, quo Cæsar iusserat, peruenisset, cogit iudicium. Præfederalunt autem rectores, quibus à Cæsare scriptum fuerat, Saturninus & Pedanius legati, & cum his Volumnius procurator, itemq. propinqui Regis & amici, necnon & Salome & Pheroras, & post hos optimates Syriæ, præter Archelaum Regem: namque hunc Herodes, & Alexandri socer esset, suspectum habebat. Sed filios quidem satis prouido consilio in iudicium non produxit: sciebat enim quod si tantum visi fuissent, omni modo ad misericordiam cunctos impellerent: si vero etiam dicendi copiam nasci essent, facillime Alexander obiecta dilueret. Igitur illi quidem custodiebantur in Platæa, vico Sidoniorum. Exorsus autem Rex, veluti cum præsentibus ageret, commouebatur, & insidias quidem timide obieciebat: nam probationibus deficiebat. male-

dicta vero & probra & iniurias, & peccata plurima in se admiffa profe-
quebatur: eaque morte grauiora esse confessoribus demonstrabat. Po-
ftremo cum nemo contradiceret, femetipfum argui miserabiliter que-
ftus, acerbamque victoriam vincere, singulos sententiam preferre rogat
in filios. & primus Saturninus cõdemnandos esse adolescentulos, sed
non morte pronũciauit. nec enim fas esse cum tres ipse astantes habeat
filios, mortem alienis decernere. Idem etiam duobus legatis vifum est,
eosque nonnulli alii secuti sunt. Tristem vero sententiam primus Vol-
lumnus dixit, cunãque post eum Herodis æmulatione, vel odio: neq;
indignatione quisquam necandos esse adolescentes iudicauit. Tum
autem vniuersa Iudæa & Syria, suspensa quidem operiebatur huius tra-
gœdiæ finem: sed nemo existimabat Herodis crudelitatem ad parrici-
dium vsque processuram. Ille tamen filios Tyrum traxit: atque inde
naui Cæsaream deuectos, quo mortis genere perimeret cogitabat. In-
terea vetus quidam Regis miles, Tiro nomine, qui & filium habebat: A-
lexandro assuetum atque amicum, & ipse diligebat adolescentulos: præ
nimia indignatione mentis postremo circumiens clamitabat conculca-
tam esse iustitiam, veritatem periisse, naturam esse confusam, vitamque
hominum iniquitatis esse plenam, & omnia quæ dolor contemptori vi-
tæ distasset. Deinde ipsum etiam Regem ausus adire: mihi vero, inquit,
omnium videris esse infelicitissimus, qui contra charissimos nequissimos
credas. Siquidem Phororas & Salome fidem apud te aduersus filios
tuos habent, quos sæpe ipse mortis supplicio dignos esse iudicasti: ne-
que aduertis hoc eos agere, vt iustus successoribus destitutus, cum solo
remaneas Antipatro, capi facile Regem optantes. Veruntamen cogita,
ne ille quoque militibus odiosus sit, propter cædem omnium fratrum.
Nullus enim est, qui non adolescentium misereatur, principum autem
plurimi etiam palam grauitur ferunt. Hæc dicens, simul eos quibus res
indigna videretur nominabat. Rex autem statim illos & ipsum cum fi-
lio comprehendi iubet. Ibique tum alius quidam Regis tonsor, no-
mine Tryphon, nescio qua exagitatus insanis, femetipsum indicans
prælit: ac mihi quoque Tiro, inquit, iste persuasit, vt occasione ton-
dendi nouacula te occiderem: magnaque inde Alexandrum datorum
munera pollicebatur. His auditis, Herodes & Tironem eiusque filium,
& tonsorem subdidit quæstioni. Cumque illi pernegarent, tonsor au-
tem amplius nihil diceret, Tironem vehementius torqueri iussit: tum
que filius eius, patris miseratione commotus, cunã se Regi, si eum sibi
condonasset, indicaturum promissit. Eoque relaxato, ipse occidendi
patrem suum habuisse voluntatem dixit, impulsus ab Alexandro. Hoc
autem quibuldam fictum ab adolescente videbatur, quo tormentis eri-
peret patrem, nonnulli verum esse affirmabant. Herodes tamen & mi-
litum principibus & Tironem pro concione accusatis in eos armanit po-
pulum, vt ibidem cum tonsore lignorum & lapidum ictibus interirent.
Filios vero in Sebasten missos, quæ non longo à Cæsarea intervallo di-
staret, præfocari iubet: eaque re mature perfecta, in castellum Alexan-
drium mortuos asportari, cum Alexandro materno auro sepeliendos.
Hic finis Aristobulo & Alexandro vitæ fuit.

An. mē-
di 3961.
an. Chr.
na. 3.
*Sententia
in filios
Herodis.*

*Tiro va-
tus Regis
miles, He-
rodin sa-
uitiam
excoeratur*

*Tironē cõ-
filio Hero-
des cõpre-
hendi iu-
bet.
Ant. lib.
16. ca. 19.*

*Alia fab-
sa in Tiro-
nē & A-
lexandru
accusatio.
Herodes
Alexan-
dru & A-
ristobulu
filios præ-
focari, cõ
Alexan-
dro mater-
no auro se-
peliendos
iubet.*

CAP. XVIII.

De conspiratione Antipatri contra patrem.

Antipatrum vero, cum iam sine controuersia successionem regni spe-
rarét, intolerabile gentis excepit odium, cunãtis scientibus illum o-
mines fratribus suis conseruisse calumnias: nihiloq; minus simor eum

*Ant. lib.
17. c. 21.*

An. mū-
di 3961.
an. Chr.
na. 3.

*Antipa-
ter pecu-
nia & do-
nis homi-
num famo-
rem sibi
conciliare
conatur.*

*Quantū
Herodem
perempto-
rum filio-
rum cadu-
pamiteret,
prolis corū
misericordi-
ne ostende-
bat.*

*Herodes
nepotīs de
spondet.*

*Herodis fi-
lii ex se-
ptima uxo-
rib. susce-
pti.*

non mediocris sollicitabat, crescente sobole peremptorum. Erant enim Alexandro ex Glaphyra filii duo, Tigrades & Alexander: itemque Aristobulo ex Berenice Salomes filia, Herodes & Agrippa & Aristobulus, filizque Herodias & Mariamme. Sed Glaphyram quidē Herodes cum dote sua in Cappadociam dimisit, postquam Alexandrum interfecit: Berenicen autem Aristobuli coniugem, auunculo Antipatri nuptum dedit: ut enim Salomen, quam insensam habebat, sibi reconciliaret Antipater, istas nuptias excogitavit. Idem vero etiam Pheroram muneribus aliisque obsequiis, atque amicos præterea Cæsaris ambiebat, magnas Romam mittendo pecunias. Saturninum enim cum aliis omnibus apud Syriam donis expleverat. Hoc autem magis inuisus erat cunctis, quo plura donabat, velut opes tantas non munificencia largiretur, sed metu consumeret. Itaque eveniebat, ut nec accipientium benevolentia quicquam profecerit: quibusque nihil dedisset, acerbiores inimicos haberet. In distributionibus autem munerum quotidie largior erat, cum præter spem videret orbos pueros ab Herode curari: quantumque illum peremptorum cordis poniteret, prolis eorum miseratione significari. Conuocatis enim propinquis atque amicis suis, & pupillis assistantibus cum lacrymis opplesset oculos, dixit: Horum quidem mihi patres fortuna quædam tristis eripuit, ipsis autem orbitatis misericordia cum natura commendat. Experiri itaque, ut etsi pater infortunatissimus fui, aus tamen sim providentior, & à quib. post me regantur, amicissimos mihi relinquam. Despondeo igitur filiam tuam Pherora maximo filiorum Alexandri, ut ei curator sis necessarius: tuo vero Antipater filio Aristobuli filiam: eris enim hoc modo pater orbatæ. Sororem vero eius meus Herodes accipiet, ex pontifice auctore materno prognatus. Et de his quidem hoc sit iudicium meum, neque id quisquam dirimat, qui me amabit. Precor autem etiam Deum bono regni mei, meorumque nepotum copulare nuptias, atque hos pueros placidioribus, quam patres eorum oculis aspicere. Postquam hæc locutus est, fleuit, & puerorum dexteræ iunxit, benignissimeque consalutatis singulis dimisit concilium. Statim dirigit Antipater, quantoque dolore affectus esset neminem latuit pupillorum, namque honorem apud patrem quoque sibi derogatum existimabat: iterumque de rebus cunctis periculum fore, si Alexandri filius præter Archelaum etiā Pheroram tetrarcham adiutorem habere licuisset. Ad hæc reputabat odium suum, & orbitatis miserationem, qua tota gens fletebatur, quanto viventium puerorum studio, & quanta memoria mortuorum ipsius scelere tenerentur Iudæi. Itaque omnimodo dirimere sponsalia statuit. & callide quidem patri surrepere timuit, sœuienti acriterque vigilanti ad suspicandum. palam vero eum supplex adire ausus est, coramque deposcere, ne se honore priuaret, quod dignum esse iudicasset, nudumque Regis nomen habere vellet, regni autem substantiam penes alios esse. Nec enim posse rerum obtinere dominatum, si præter auum Archelaum, etiam Pheroras Alexandri filio socer esset adiunctus. Instantissime vero precabatur, quia numerosa esset Regia progenies, nuptias permutari. Nouem namque Regi vxores erant, sed harum septem vnde filios susceperat, ipsum Antipatrum ex Doride, Herodem autem ex Mariamme pontificis filia: itemque Antipam & Archelaum ex Malthace Samaritide, filiamque Olympiadem, quam frater eius Iosephus habuerat, ex Hierosolymitide vero Cleopatra Herodem & Philippum, necnon ex Pallade Phasaelum. Habebat autem filias quoque alias, Roxanen & Salomen, vnam ex Pherora, & alteram ex Elpide: duasque vxores sine filiis, consobrinam & fratris filiam: & præter has Alexandri & Aristobuli sorores duas ex

Mariamme. Cum igitur tanta prolis copia superesset, aliter nuptias iungi postulabat Antipater. Rex autem perspecto eius animo, quid de pupillis cogitaret, vehementer iratus est: quippe filiorum quos interfecerat casum reputans verebatur, ne etiam hi quandoque criminatiorum Antipatri premium fierent. Sed tunc quidem suavioribus dictis eum protelat. Postea vero blanditiis eius adductus, sponsalia reformauit: ac primum ipsi Antipatro Aristobuli filiam collocat, filium vero eius iungit filiz Pheroræ. Hinc licebat aduertere, quantum Antipatri valuerit adulatio, quod idem in simili causa impetrare Salome non potuit. hanc enim quamuis soror esset, atque hoc sæpe intercedente Iulia vxore Cæsaris postulasset, Arabi Syllæo nubere non passus est: sed inimicissimam sibi fore iurauit, nisi ab hoc studio desitisset. posteaq; inuitam Alexæ cuidam ex amicis suis in matrimonium dedit: eiusque filiarum vnam Alexandri filio, alteram Antipatri auunculo tradidit. Natarum autem Mariammes vna, sororis filium habebat Antipatrum, aliter fratris Phasaelum. Sic interrupta pupillorum spe Antipater, & pro sua commoditate affinitatibus iunctis, expectatione certa nitetur: adiectaque malignitati fiducia, nequaquam erat tolerabilis: nam quia singulorum odium vitare non poterat, securitatem sibi ex terrore quærebat: cum præterea Pheroræ ei veluti iam confirmato Regi obsecundaret. Quin & mulierum conflata in aula confectio, nouas turbas excitabat. Etenim Pheroræ vxor cum matre ac sorore sua, necnon & matre Antipatri, multa in Regia inuolenter agebat, ausa etiam duas Regis filias contumeliose tractare: cui rei maxime ab Antipatro erat obiecta. Itaque cum illi inuixæ essent, alias quidem motigeras habebant: sola vero Salome aduersabatur eorum concordiz: quodque non bono Regis coirent, apud ipsum insinulabat. Cognita vero eius delatione mulieres, quodq; Herodes ægre tulisset, aperto quidem comuentu & familiaritate abstinerunt: contra vero & discordare inter se Rege audiente simulabant: cum his adeo colluderet Antipater, vt palam Pheroram minime dubitaret offendere: occultos autem cœtus & nocturnas comestationes agebant: earumque consensionem fecit obseruatio firmior: cum horum nihil ignoraret Salome, sed Herodi cuncta nunciaret. Ille autem ardens iracundia, maximeq; aduersus Pheroræ coniugem, quod eam præter ceteras accusaret Salome, aduocato cognatorum amicumque concilio, & alia multa mulieri & filiarum contumelias crimini dedit, quodque Pharisæis mercedem contra se præbuisset, fratremque sibi hostem reddidisset expugnatum venenis. Postremo conuersus ad Pheroram, vtrum, ait, se fratrem an vxorem vellet optare? Cumque ille se citius vita dixisset quam coniuge cariturum, incertus quid ageret, ad Antipatrum sermonem contulit: ac ne cum Pherora, vel eius coniuge, aut quouis alio, qui ad eam pertineret, vquam colloqueretur edixit. Verum ille palam præcepta custodiens, in occulto cum his pernoctabat; metuensque obseruationem Salomæ, per amicos in Italia degentes, vt Romam proficisceretur, effecit perlatis literis, vbi Antipatrum aliquanto post tempore ad Cæsarem mitti oportere perscriberent. Igitur Herodes nihil moratus, cum misit: cunctis quæ vsui forent, magnæque pecunia liberaliter instructum, testamentumque vna ei portandum dedit, in quo Rex ipse Antipater inscriptus erat, & Antipatri successor Herodes, ex Mariamme Pontificis filia procreatus. Quin & Syllæus Arabs itidem Romam, neglecto Cæsaris præcepto, nauigauit: de his cum Antipatro certaturus, de quibus cum Nicolao causam ante dixerat. Non leuè autem cum Aræa Rege suo certamen habebat, cuius & alios amicos interfecerat & Soemum in Petra oppido potentissimum, redem-

An. mudi 3961.
an. Chr. na. 3.

Herodes Antipatri blanditiis adductus, sponsalia reformat.

Ant. lib. 17. ca. 2. Antipater expectatione regni certa nititur

Mulierum in aula confectio.

Ant. lib. 17. ca. 4.

Herodes Antipatro, ne cum Pherora, vel eius coniuge vquam colloqueretur edicis.

An. mñ-
di 3961.
an. Chr.
na. 3.
Fabatus
Procurator
Cæsaris
apud
Herodem
secretorū
Silii pro
ditor.

proque Fabato procuratore Cæsaris fautore utebatur etiam in Herodem. Sed maiore pecunia data Herodes Fabatum à Syllzo alienavit: ac per eum quæ Cæsari iusserat exigebat. Ille autem cum nihil dedisset, accusabat apud Cæsarem Fabatum, dispensatorem esse dicens, non quæ ipsi, sed quæ Herodi expedirent. Quibus commotus ad iracundiam Fabatus, adhuc autem apud Herodem in honore maximo habebatur, iacetorum Syllzi proditor factus est: regi que indicavit, quod Syllzus Corinthum eius satellitem pecunia corrupisset, eumque asseruari oporteret. Neque Rex id facere dubitavit: quoniam Corinthus iste, licet in aula Regis esset educatus, ex Arabia tamen fuerat oriundus. Igitur mox non illum solum corripui, sed etiam duos alios Arabas iussit apud eum repertos, vnum Syllzi amicum, alterum Phylarchum. Qui subditi quæstioni, magna pecunia Corintho, ut Herodem occideret, pertrassisse confessi sunt: atque etiam à Saturnino Syriæ rectore interrogati, Romanam transmissi sunt.

CAP. XIX.

De veneno Herodi parato & quomodo compertum sit.

Herodes
Pheroram
cū uxore
amavit.

Pheroram
moritur,
& Hiero-
solymis se-
pelitur.

Ant. lib.
17, c. 5.

Venefica
muliercu-
la ex A-
rabia.

Confessio
muliercu-
larum in-
fortuna.

AT Herodes Pherora vehementius imminebat, ut repudiaret uxorem: neque quomodo mulierem plecteretur inveniebat, cum multas in eam odii causas haberet, donecipsum etiam fratrem cum ea supra modum indignatus eiecit. Pheroras autem æquo animo accepta iniuria, in tetrarchiam suam recessit, iuratus vnum sibi exilii finem fore mortem Herodis, neque ad eum reuersurum esse dum vixerit. Denique nec ægrotum quamvis sæpe accitus fratrem inuisere voluit, cum quibusdam mandatis eum quasi moriturus veller instruere. Sed ille quidem præter spem conualuit. Postquam autem Pheroras in morbum incidit, tum Herodis patientia demonstrata est. Nam & venit ad eum, & humanissime curatum voluit: sed morbum superare non quivit: intra dies enim paucos est mortuus. Quem licet vique ad ultimum vitæ diem dilexisset Herodes, tamen quod illum quoque veneno peremisset, fama vulgatum est. Verum eius corpore in Hierosolymam deportato, lucum maximū cunctæ genti denunciavit, clarissimamque funus sepultura dignatus est. Vnus quidem interfector Alexandri & Aristobuli, hunc exitum vitæ sortitus est. Transiit autem in Antipatrum autorem pœna sceleris, ex interitu Pheroræ nacta principium. Quidam enim ex eius libertis, cum Regem tristes adiissent, fratrem ipsius Pheroram veneno interemptum esse dicebant. nam quendam ei cibum obrulisse coniugem suam, non eo quo solebat modo conditum: eoque sumpto illum morbo protinus esse correptum. Venisse autem ante biduum, matris æstoris eius accitus quādam veneficam mulierculam ex Arabia, ut venenum Pheroræ conficeret amatorium: & pro amatorio dedisse mortiferum Syllzi consilio: namque illi notam fuisse. Percussus igitur plurimis suspicionibus Rex, ancillas & nonnullas libertinas quæstioni subiecit. Ibiq; tum exclamat aliqua doloris impatiens: Deus cœli terræque rector, in matrem Antipatri, quæ nobis horum malorum causa est, vindicet. Hoc Rex initium nactus, persequabatur ulterius indaginem veritatis. Mulier vero & matris Antipatri familiaritatem cum Pherora eiusque mulieribus, & occultos eorum conventus aperuit: quodque Pheroras & Antipater redeuntes à Rege, tota cum illis nocte potare soliti essent, seruis omnibus exclusus & ancillis. Vna quidē libertinarum hæc indicavit. Cum autē ancillæ separatim singulas torquerentur, patuit omnium dicta congruere, quæ de causa Romam quidem Antipater ex composito, Pheroras vero trans flumen secedere curavisset. Nam sæpe illos in sermone dixisse, q

post Alexandrum & Aristobulum ad ipsos eorumque coniuges transi-
 rus esset Herodes. Nec alicui posse parcere, qui Mariam me etque si-
 liis minime pepercisset: ideoque melius esse, ab hac bellua quam lou-
 gissime fugere. Sæpe autem dixisse matri Antipatrum cõquerentem, &
 cum ipse iam canus esset, pater in dies singulos iuuenesceret, sequẽ for-
 tasse prius quam regnare incipiat moriturum: aut si vnquam ille dece-
 serit, (quando autem istud futurum) voluptatem sibi successione om-
 nino fore breuissimam. Pullulare præterea hydræ capita, hoc est, Ale-
 xandri & Aristobuli filios: sibi autem filiorum quoque spem ademptam
 10 esse patris iniuria: qui non eorum quenquam post mortem suam regni
 successorem, sed Mariam filium scripsisset heredem. Qua quidem
 in re prorsus eum senectute delirare, si testamento suo standum arbitra-
 retur, se namque vt ex eius progenie nemo superesset curaturum. Quin-
 etiam cum omnes patres, quibus inuisi vnquam filii fuerunt, odio vin-
 cat: plus tamen cum etiam fratres odisse. Denique nuper sibi, ne cum
 Pherora colloqueretur, centum talenta donasse: atque cum Pheroras
 diceret, quid enim per nos ladebatur? respondisse Antipatrum, vti-
 nam cunctis ablatis nudos se dummodo viuos reliqueret. Verum hoc ne qua-
 20 quam fieri posse, vt tam pestiferam bestiam quisquam effugiat, sub qua
 nec amicis esse palam liceret. Denique nunc occulte, inquit, conueni-
 mus: licebit autem aperte, si virorum spiritum manusque habeamus.
 Hæc in tormentis ancillæ prodiderunt, & quod Pheroras cum illis Fe-
 tiam fugere cogitasset. Vt omnibus autem dictis Herodes crederet, cen-
 tum talentis effectum est. De his enim soli Antipatro dixerat. Igitur an-
 te alios in Doridem Antipatri matrem furor eius erumpit: eamque omni
 ornatu, quem illi donauerat, spoliata, multis comparato talentis, ex-
 pellit. Deinde ira deposita, Pheroræ mulieres à tormentis recreabat. Ti-
 more autem pauidus erat, & ad omnes suspiciones excitabatur: mul-
 tosque innocentes, metu ne quem nocentium prætermitteret, in tor-
 30 menta ducebat. Hinc ad Samariam se conuertit Antipatrum, qui pro-
 curator erat Antipatri, & ex illius tormentis comperit, necandi sui cau-
 sa ex Aegypto Antipatrum venenum malum petiisse, per quemdam An-
 tiphiliamicum: idque ab eo Antipatri auunculum acceperat Theudio-
 nem, ac Pheroræ tradidisse: cui mandasset Antipater, vt Herodem occi-
 deret, dum ipse Romæ abesset, ac suspicione careret: Pheroram vero ve-
 nenum vxori suæ dedisse seruandum. Itaque hanc euocatam, statim Rex
 quod acceperat asserre iubet. Illa vero quasi allatura egressa, de tecto se
 præcipitem dedit, vt eo modo probationes & Regis tormenta prauent-
 ret. Sed Dei prouidentia, sicut apparet, quæ ab Antipatro poenas repe-
 40 teret, non in caput, sed in diuersam delata partem, periculum mortis
 euasit. Portataque ad Regem, vbi respiscere potuit (nam casus eam
 perturbauerat) quamobrem se præcipitasset interrogata, adiurante Re-
 ge, quod vera dicent remitteret omne supplicium: si non falsa promere
 maluisset, corpus eius tormentis absumeret, neque sepulturæ quicquam
 relinqueret: paulisper tacuit. deinde, quid, inquit, secreta custodio, quæ
 Pheroræ obierit, Antipatro qui nos omnes perdidit scitatura? Audi
 Rex, & tecum Deus mihi testis veritatis, qui falli non potest: Cum Phe-
 roræ morituro lachrymans assiderem, tunc ille me ad se vocauit: En
 multum, inquit, coniunx de fratris etgæ me animo sum deceptus. Nam
 qui sic me diligeret, inuisum habui, & necare cogitavi: qui tantò nunc
 mei, quamuis ne dum mortui, dolore cõfunditur. Sed ego quidem im-
 pietatis precium fero: tu vero quod in eum seruas, relictum nobis ab
 Antipatro venenum, huc asser propere, meque vidente consume, ne ad
 inferos quoque vlticem huius sceleris conscientiam deferam. Ita vt ius-

An. mñ.
 di 3987.
 an. Chr.
 nat. 3.

*Doridem
 Alexan-
 dri matri
 omni orna-
 tu spo in-
 tam Hero-
 des capel-
 lit.*

*Pheroræ
 coniunx
 quid cum
 veneno sis
 actum, in
 genue fa-
 totur.*

An. mē-
di 3961.
an. Chr.
nat. 3.

*Divina
visio nul-
lum scel
impunitū
relinquit.*

*Antipa-
tri in Ar-
chelaum
& Philip-
pum fra-
tres in fi-
dia.*

*Antipa-
ter scripto-
ribus epi-
stolarum,
quas in
fratrum
perniciem
simulas,
ingentem
pecunia
summam
erogat.*

*Anr. lib.
18. cap. 8.*

fit atruli: & magnam quidē veneni partem sub obtutibus eius in ignem effudi: modicum vero mihi propter dubios casus, & quæ metuerem, referuavi. His dictis, illa quidem omnino paululum quiddam veneni habentem pyxidem profert: Rex vero in matrem fratremque Antiphilli contulit quæstionem. Verum hi quoque Antiphilum ex Ægypto attulisse pyxidem fatebantur, illumque venenum à fratre apud Alexandriam exercente medicinam accepisse dicebant. Totum autem regnum circumeuntes Alexandri & Aristobuli manes, ipsi erant incettarum rerum exploratores atque indices, & à suspicionibus remotissimos ad probationes trahebant. Denique etiam Pontificis filiam Mariam-men, consciam esse maleficiorum patuit. Hoc enim tortis eius fratribus demonstratum est. Rex autem matris audaciam filii quoque pœna coërcuit. Nam quem illa perpererat Herodem, patri successorem scriptum ex testamento deleuit.

C A P. XX.

De Antipatri in Herodem malignis studiis deprehensi & ultio.

POST hæc etiam Bathyllus, nouissima consiliorum Antipatri fides documentis accessit. Namq; is erat quidem libertus eius: aliud autem venenum ferens, hoc est, aspidum virus, aduenerat, aliorumque serpentum succos: vt si prius fuisset inualidum, hoc se Pheroras cum sua coniuge in Regem armaret. Idem vero præter susceptam cōtra salutem patris audaciam, velut operam subcisiuam, habebat epistolas aduerlum fratres compositas ab Antipatro. Erant autem Romæ in studiis Archelaus & Philippus, iam adolescentuli, magnique animi Regis filii, quos Antipater velut imminentes spei suæ remouere festinans, quasdam in eos literas ipse finxit, amicorum nomine Romæ degentium. Nonnullis autem corruptis scribere persuasit, quod multis patrem maledictis carperent. ac de Alexandri & Aristobuli necesse manifeste quererentur, seque accitos esse grauiter ferrent: iam enim pater eos redire præceperat, idque maxime sollicitabat Antipatrum. Quin etiam prius quam proficisceretur, in Iudæa constitutus Antipater, eiusdem modi contra eos Romæ literas mercabatur: patremque adeundo vitandæ suspitionis causa, fratres purgare simulabat: quasdam falso scripta, quasdam vero adolescentiæ peccata esse commemorans. Quo quidem tempore scriptoribus epistolarum, quas in fratrum perniciem simulabat, plurimis pecuniis datis, sumptuum confundere tentabat indicia, vestem preciosam variaque stragula, poculaque argentea, necnon & aurea comparando, aliaque plurima instrumenta, vt preciorum magnitudine mercedes falsarii erogatas celaret. Denique ducenta talenta retulit expensa, & eorum maxima fuit occasio causa Syllæ. Vniuersis autem malis tunc minoribus maiore contectis, cum omnia quidem tormenta de patricidio, epistolæ vero de iteratis fratricidiis conclamarent, nemo tamen ex Iudæa venientium, quo loco fortunæ domus essent ei nunciauit, quamuis inter scelus probatum, & ipsius reditum septem mensium interualla fluxissent. Ita erat inuisus omnibus. Fortasse autem etiam quibus indicandi voluntas fuit per interfectorem fratrum manes obmutescēbat. Denique Roma literas misit, continuo se venturum esse, quodque honorifice dimissus esset à Cæsare nuncios. Rex autem insidiatorem manibus tenere desiderans: timensque ne si quid præscisset, forte caueret, ipse quoque literis beneuolentium simulans, & alia familiarissime scripsit, & vt reuersionem suam maturaret orauit. Nam si properasset matris suæ quoque offensionem posset componere, quam expulsam esse

non ignorauit Antipater. Primam quidem iam de morte Pherorū suscep-
 ceperat epistolam apud Tarentum, eumque vehementer luserat: id
 autem nonnullis de patruo laudabile videbatur: sed quantum intelli-
 gi datur, causa doloris erat, quod insidix pro voto non cesserant: neque
 tam Pheroram flebat, quam malefactorum ministrum. Præterea me-
 tus eum quidam ob ea quæ confecerat occupabat, ne quando forte de-
 prenderetur venenum. Tunc autem in Cilicia patris epistola sibi red-
 dita, quam supra memoraui, statim quidem festinabat: sed postquam
 in Ceienderin delatus est, subit eum quandam materni casus cogita-
 tio, anima iam per semetipsam diminante. Et amicorum quidem pru-
 dentiores ei suadebant, ne prius patrem conueniret, quam pro certo
 cognosceret, quibus ex causis matrem suam repudiasset: namq; time-
 re, ne forte criminibus matris adderetur. Minus autem prudentes, &
 visendæ patris cupidi magis, quam quid Antipater esset vtile conside-
 rantes, vt properaret monebant, ne ex ipsa mora & patri causam prauæ
 suspicionis, & occasione præberet calumniantibus. Nunc enim si quid
 mortuum est, in absentem esse factum: nec enim præsentem illo quen-
 quam id eufurum fuisse. Absurdum autem videri, propter suspensiones
 incertas certis bonis carere, neque mature se patri reddere, ab eoque re-
 gnum accipere, quod solo ipso niteretur. Paruit his Antipater, im-
 pellente fortuna, transmissusque in Sebastum Cæsarem portum defer-
 tur. Occurrit autem illi præter opinionem maxima sollicitudo cum om-
 nes eum deuiterent, nullusq; auderet accedere. Nam etsi semper æque
 inuictus erat, odio tamen vt proderetur tunc data libertas est. Multos
 autem auertebat ex Rege formido, quoniam euntes iam ciuitates de
 Antipatro fama repleuerat, solusq; de se quid ageretur Antipater igno-
 rabat. Nec enim vel clarius eo quisquam deductus est, cum Romam
 nauigaret, velignobilius inde susceptus est. Enimuero clades ille do-
 mesticas intelligens, calliditate celabat, metuque pene mortuus, vultu
 confidentiam simulabat. Et neque fugæ spes villa erat, neq; circumstan-
 tiis malis emergere poterat: certumque nihil ei de domo, ne ibi qui-
 dem nunciabatur: id enim Regis interminatio prohibuerat. Vnde in-
 terdum etiam spes eum pertentabat hilarior, aut nihil esse deprehen-
 sum, aut, si quid esset, hoc sese impudentia sua diluturum ac dolis, quæ
 sola instrumenta salutis haberet. Itaque his armatus, sine amicis in Re-
 giam venit, qui à prima ianua cum iniuria sunt repulsi. Forte autem Va-
 rus Syriæ rector intus aderat. Ingressus inde ad patrem, confirmatus
 que audacia, velut eius salutandi causa, propius accedebat: cum ille ob-
 iecta manu & capite declinato, exclamat: Et hoc patricidæ est, vt me
 amplexari velis, qui tot maleficiis inuolutus sis. Dispercas, impium ca-
 put: neque me attingas prius quam criminibus te exuas. Dabo enim
 tibi iudicium & iudicem, qui opportune præsto est, Varum. Abi, &
 quemadmodum te purges in diem crastinum meditare. nam & tempus
 indulgeo calliditatibus tuis. Ad hæc metu obstupescit Antipater,
 quia respondere nihil potuit, reuersus est. Cum autem ad eum venis-
 sent mater & vxor, cunctas ei probationes exposuerunt. Tumque rece-
 pta mente, quo pacto sese defenderet cogitabat. Postero autem die Rex
 adhibito propinquorum atque amicorum consilio, Antipatri quoq; ami-
 cos vocat. Ipse autem cum Varo residens, cunctos indices iussit adduci,
 in quibus erant etiam serui matris Antipatri quidam pridem compre-
 hensi, qui ab ea literas ad eum deportauerunt huiuscemodi. Quoniam
 illa omnia patri tuo cognita sunt, caue ne ad eum venias, nisi aliquod
 auxilium à Cæsare impetraueris. Itaque his vna cum aliis introdu-
 ctis, ingreditur Antipater. Cumque pronus ante pedes patris cecidisset,

An. mē-
 di 3961.
 an. Chr.
 nat. 3.

*Antipa-
 ter viro
 uersum
 suam ma-
 turaret,
 scribis He-
 rodes.*

*Antipa-
 ter Phero-
 ra mortem
 vehemen-
 ter luget.*

*Antipa-
 ter Cæsa-
 rem omni-
 bus inui-
 sus.*

*Quomodo
 Antipa-
 ter Romam
 domum
 reuersus
 ab Herod-
 e fuerit as-
 ceptus.*

*Iudicium
 contra An-
 tipatrum
 cui præsi-
 des Varo.*

An. mū-
di 3961.
an. Chr.
nat. 3.

*Herodis
in iudicio
contra Anti-
patrum
accusa-
tio.*

*Beneficio-
rum Hero-
dis in fili-
os collato-
rum reci-
tatio.*

*Herodas
Antipa-
trum pra-
reliquis si-
lis ama-
nis, pluri-
maque in
eum bene-
ficia com-
munit.*

*Responsio
et excusa-
tio Anti-
patris.*

set: oro, inquit, pater, ne quid de me prauidices, sed integras aures sa-
tisfactioni meae praebas. Demonstrabo enim me innoxium, si tu ve-
lis. Ille autem magna voce imperato eis silentio, ad Varum locutus est.
Quod & tu Vare, & quibus iustus iudex, Antipatrum morte dignum iu-
dicauerit, certe scio. Vereor autem ne mea quoque tibi sit inuisa forru-
na, omnique calamitate dignum deputes, qui tales filios genuerim. At-
qui hoc tibi magis miserandus videri debeo, quod erga tam sceleratos in-
dulgentissimus pater fui. Nam illis prioribus adhuc adolescentulis re-
gnum detuleram, eosque Romae educatos amicos Caesaris feceram: sed
quos alii inuidendos Regibus mulandosque constitui, meae salutis ho-
stes inueni, quorum tamen interitus Antipatro magis profuit. Isti enim
quod iuuenis & successor meus futurus esset, maxime securitas quere-
batur. at vero hic belua, patientia mea supra quam satis erat expletus,
in me satietatem suam profudit: eique diu viuere sum visus, meamque
senectutem grauitur tulit, Rexque fieri non nisi patricidio passus est.
quem quidem profecto noui quare ratione cogitauit: quod cum ex agro ab-
iectum reducerem, & exclusus quos mihi Regina pepererat filius, regni
mei vicarium declarauerim. Equidem tibi Vare confiteor meae mentis
errorem. Ego illos contra me filios irritaui, qui Antipatri gratia spes eo-
rum iustas abrui. Quid enim tantum de illis, quantum de isto bene-
sum meritis: cui viuis etiam potestatem meam pene concessi: aperte
autem regni successionem testamentum reliqui, & praeter destinatos ei
separatim quinquaginta reditus talentorum, sumptum passim mea pec-
unia subministraui: ac nuper Romam quoque nauigaturo dedi trecenta
talenta, quemque solum ex omni familia mea, tanquam patris ser-
uatorem, Caesari commendauit. Aut quid illi tantum sceleris, quantum
Antipater admiserunt? quodve de his habui indicium, quale demon-
strauit huius insidias? etiam approbo, quia ausus est aliquid patricida,
rursusque veritatem dolis sperat obtegere: tibi Vare cauendum. nam
ego istam beluam noui: & quam sit verisimilia dicturus, iam nunc pro-
spicio, stertusque simulatos. Hic est qui me quondam monebat, ut viuum
Alexandrum cauerem, neque meum corpus omnibus crederem: hic est
qui usque ad cubile meum solebat ingredi, & circumspicere ne quis
mihi forte parasset insidias: hic somni mei custos erat, & securitatis da-
tor, qui consolaretur lucum peremptorum, & viuentium fratrum be-
neuolentiam diiudicaret: hic propugnator & satellites meus. Quum e-
ius calliditas Vare in mentem venit, & quemadmodum singula simu-
lasset, vix me credo viuere, tamque grauem insidiatorem quo pacto ef-
fugerim miror. Veruntamen quia fortuna quaedam excitat contra me
domum meam, mihi que amicissimi semper infensi sunt, ego quidem
fatorum iniquitatem flebo, & mecum ipse solitudinem gemam. Ne-
mo autem qui meum sanguinem siterit elabatur, etiamsi per omnes
fissos indicia ventura sint. Haec dicens, ipse quidem interrupto sermone
tacuit, dolore confusus. Nicolaum autem vnum ex amicis probationes
iussit exponere. Inter haec autem Antipater subleuo capite, cum prostra-
tus ante patris pedes maneret, exclamar: Tu pater meas partes defen-
disti. Nam quomodo ego patricida, quem tu semper seruatore te ha-
buisse commemoras? Aut si ficta, ut dicis, simulataque mea pietas fuit, cur
in aliis tam callidus, in hoc adeo demens fui, ut non intelligerem, quod
si homines lateret tanti sceleris cogitatio, coelestem latere iudicem o-
mnino non posset, qui vbique praesto esset, & cuncta conspiceret? An
fratrum exitus ignorabam, quos ob id Deus vitus est, quia tibi male co-
gitauerant? Quid autem fuit cur me tua salus offenderet? Spes regni?
Sed regnabam. Odii suspicio? Sed diligebar. An ex te metus aliquis?

Quin tui seruans, alii timendus eram. Fortassis egestas causa fuit? Multominus. Quis enim magis expensarum habuit potestatem? Si autem omnium hominum perditissimus essem, immanisque bestiarum animum gererem, certe manucti patris beneficiis vincerem: quem, sicut tu dixisti, reduxeris, torque filiis anteposueris, viuisque Regem declaraueris, aliorumque bonorum magnitudine reddideris inuidendum. ô me miserum, acerbissimamque peregrinationem meam, quam longum liuori tempus, magnamque inuidiantibus spatium præbui. Sed tamen tibi pater tuisque rebus abieram, ne Syllæ tuam contemnerer senectutem.

10 Roma mihi testis est pietatis, & princeps orbis terrarum Cæsar, qui me patris amatorem sæpe vocitabat. Accipe pater has eius literas. hæc fictis in me criminationibus veriores: his me defendo: hæc affectus erga te mei argumenta certissima: recordare quam inuitus hinc nauigauerim, latentes in regno contra me inimicitias non ignorans. Tūpater imprudens me perdidisti, tu compulisti ut darem accusandi tempus inuidiæ. Verum ad indicia veniam. Ecce adsum, terra marique nihil viquam patricida perpeßus. Sed nondum me hoc argumento diligas. nam & apud Deum, & apud te pater, condemnatum me esse scio. Condemnatus autem deprecor, ne aliorum tormentis fidem habeas: in me feratur ignis,

20 per viscera mea pergant instrumenta pœnarum, ne parcas scelesto corpori. Nam si patricida sum, tormentorum expertus mori non debeo. Talia cum lacrymis ac eiulatu vociferans, & omnes alios, & Varum ad misericordiam prouocauit: solum autem Herodem, quo minus fieret, iracundia continebat, documentis veris intentum. Ibi autem Nicolaus, insu regis multa de Antipatri calliditate præfatus, & misericordiæ spem abstulit, & atrocissimam accusationem instituit, cuncta quidem regni maleficia illi ascribens: maxime vero fratrum interitum, quos ipsius calumniis interfectos esse demonstrans, etiam superstitibus cum insidiari quasi successionis captatoribus affirmabat. Nam qui patri venenum parasset, multo minus à fratribus abstineret. Cum autem ad veneni probationem venisset, per ordinem proferebat indicia, etiam de Phæroa crimen exaggerans, veluti illum quoque Antipater fratricidam fecisset, corruptisque Regis amicissimis, scelere omnem domum repleuisset. Atque ira multis aliis dictis & probatis perorauit. Varus autem cum respondere iussisset Antipatrum, & ille nihil amplius elocutus, quam, Deus testis est innocentie meæ, silensque iaceret, venenum petiit, idque cuiusdam damnatorum capitis ex custodiis bibendum dedit: eoque statim mortuo, quædam in secreto cum Herode sermocinatus, gesta in concilio Cæsari scripsit: posteroque die inde discessit. Nihilominus Rex Antipatro vinculis tradito, cladis suæ nuncios ad Cæsarem misit. Post hæc Salomen appetiisse insidiis arguebatur Antipater. Quidam enim è seruis Antiphili Roma venerat, epistolas ferens cuiusdam Acmes nomine, ancillæ Iuliz: quibus ad Regem scriptis, indicauerat Salomes epistola inter literas Iuliz reperta, quam ei beneuolentiz causa misisse. Ipsius autem Salomes epistolis & maledicta in Regem acerbissima, & accusatio maxima continebantur. Sed hæc ab Antipatro erant fictæ: isque Acmen pecunia corruptam, ad Herodem eas mittere persuaserat. Epistola enim eiusdem mulierculæ ad ipsum scripta id prodidit, cuius verba hæc sunt: Sicut voluisti patri tuo scripsi, & alias epistolas misi, certo sciens, regem sorori suæ minime posse patcere, si eas recitauerit. Bene autem facies si consummatis omnibus, pollicitationum tuarum memor fueris. Hæc epistola & quæ in Salomen sunt composita deprehensis, Regem subiit cogitatio, ne forte etiam Alexander falsis epistolis fuisset oppressus: quodque pene sororem

An. mûdi 3961.
an. Chr. 33.

Antipater Romæ & Cæsari pietati testes allegat.

Nicolaus insu Regis contra Antipatrum atrocissimam accusationem instituit.

Peroratio Nicolai.

Venenum in quodam capite dato præbatur.

Alia aduersus Antipatrum accusatio.

An. mū-
di 3963.
an. Chr.
na. 1.
*Herodes
de Anti-
patro sup-
pliciu su-
mere cogi-
tat, pro-
pterea que
nomen ip-
sius in
testamen-
to delat.*
Ant. lib.
17. ca. 8.

*Iudas &
Matthias
populum
ut aquila
aurea sol-
lennis, her-
santur.*

*Iuvenes
qui aq-
uila au-
ream ab-
siderant,
ab Herode
detinēti,
examinā-
tur.*

propter Antipatrum occidisset, anxius erat. Itaque non est ultra cunctatus, quo minus ab eo sumeret omnium causa supplicium: sed ne propositis satisfaceret, graui morbo impeditus est. De Acme tamen ancilla & in Salomen fictione conflata, dedit literas ad Cæsarem. ac propterea testamento mutato, exemit nomen Antipatri, Regemque scripsit Antipatrum, præteritis Archelao & Philippo natu maioribus. nam & hos Antipater infimulauerat. Cæsari autem post alia pecuniaria munera mille talenta, & vxori eius ac filiis, itemque amicis & libertis, prope quinquaginta: cæterisque omnibus agrorum & pecuniarium non parum distribuit, ac sororem Salomen luculentissimis donis honorauit. In testamento quidem ista correxit.

CAP. XXI.

De aquila aurea, mortē Antipatri & Herodis.

MORBUS autem ingrauescebat, quod eum senectus pariter ac moror urgeret, & annos iam septuaginta natus esset: & filiorum cladibus animum adeo habebat afflictum, & nec bona valetudine quicquam iucunditatis admitteret. Actiorem autem faciebat ægritudine, quod Antipater viueret. Hunc enim non obiter & aliud agens, sed cum ipse conualuisset, cogitabat occidere. Ad has calamitates accidi etiam populi quidam tumultus. Erant in ciuitate sophistæ duo, qui summe scire leges patrias videbantur, & propterea per omnem gentem maxima gloria prædicabantur: Iudas filius Sephoræ, & aliter Margali Mathias. Hos non præcui adolescentium sectabantur, cum leges exponerent, & in dies singulos puberum exercitum congregabant. Qui cum Regem audissent morore ac morbo tabescere, apud uotos loquebantur, opportunum iam tempus esse, ut Deus vindicaretur, fabricataque aduersus leges patrias opera destruerentur. Siquidem in templo nefas sit, imagines, aut vultus, aut cuiuslibet animalis cognomine simulacrum haberi. Hoc propterea dicebatur, quod supra maximam portam templi Rex aquilam collocauerat auream. Eamque tunc monebant sophistæ ut tollerent: pulchrum esse dicentes, etiam si quod inde periculum immineret, pro legibus patriis mori non recusare: sic enim decedentibus, & animam immortalem, & bonarum rerum sensum per seuerare perpetuo: minus autem fortes & sapientiæ suæ nescios amare animam imperitia: magisque morbo cupere, quam virtute defungi. Dum hæc illi differerent, rumor subito peruagatur, Regem fere iam mortui: unde etiam confidentes adolescentes coronam adorti sunt, ipsoque meridie, quum plurima multitudo versaretur in templo, crassis demissi funibus, aquilam ex recto auream securibus abscindebant. Quare statim Regis duci nunciata, non parua ille manu comitatus ad templum cucurrit: & prope ad quadraginta iuvenes comprehensos, Regi exhibuit. Qui primum interrogati, an aquilam ipsi auream concidere ausi essent, fecisse confessi sunt: deinde quo iubete, lege patria, responderunt. Cum vero, quid exultarent tantum, quibus mors immineret, ab his quæreretur: quia post mortem bonis plurimis frui sperarent, asseruerunt. His itaque Rex commotus, magnitudine iracundiæ morbum superat, atque in concionem procedit. Deinde multum in eos quasi sacrilegos inuectus, & quod occasione legis patriæ quædam maiora tentassent, velut impios supplicio dignos esse iudicauit. Populus autem metuens, ne per multos quæstio iret, precabatur, ut primum facinoris suatoribus, deinde in eo deprehensis poenæ subditis, cæteris indignationem remitteret. Tandem igitur exoratus, & ipsos Rex qui funibus

demissi

demissi erant cum sophistis viuos incendi, & reliquos qui vna comprehensi sunt, obtruncandos carnificibus tradidit. Hinc totum eius corpus morbo occupatum, variis doloribus differebatur. nam febris quidem non mediocris erat: prurigo autem intolerabilis habebat omnem corporis superficiem. Assiduus autem vexabatur coli tormentis, pedesque tanquam ex intercutis vitio tumuerant. Quin & inflatio ventriculi, putredoque virilis membri vermiculos generans, ac præterea creber anhelitus, & irrupta eum suspiria membrorumq; omnium contractio fatigabat: vt qui hæc ad diuinitatem referrent, vltionem eam esse dicerent sophistarum. Ille autem, quatuor cum tot morborum cruciatibus luctaretur, vitæ tamen cupidus erat, & remediis excogitatis salutē sperabat. Denique Iordanem transgressus, apud Calliroen aquis calidis utebatur, quæ in lacum veracē bituminis, qui asphaltites vocatur, effluentes, pro dulcedine potui sunt. Ibi autem corpus eius, quod medicis oleo calidiori foueri placuerat, in solum plenum demersum ita dissolutum est, vt etiā lumina quasi mortuus resoluta torqueret. deinde perturbatis qui eum curabant, ad clamorem quidem illorum respicere visus est. desperata vero salute, militibus quinquagenas drachmas, multamque pecuniam rectoribus atque amicis diuidi iussit. Cum autem rediens ad Hierichunta venisset, atra iam bilis correptus, & pene ipsi morti minabatur: factumque nefarium excogitauit. Collectos enim cuiusq; vici ex omni Iudæa nobiles, in locum qui nomen est Hippodromus, concludi præcepit. Deinde Salome sorore & Alexa marito eius ad se vocatis: scio, inquit, mortem meam festis gaudiis celebraturos esse Iudæos. Verum per alios lugeri potero, & præclarissimos honores sepulturæ assequi, si quæ præcipio feceritis. Hos viros qui habentur in custodia, cum animam efflauero, statim militibus circumdatos occidite: vt etiam inuita omnis mihi Iudæa, omnisque domus illacrymet. Et simul his mandatis, legatorum quos Romam miserat epistolæ sunt alatae, quibus Acmen ancillam Iulæ iussu Cæsaris interemptam, & Antipatrum morte damnatum esse indicabatur. Quin & si pater eum in exilium dare mallet, id quoque permisisse Cæsarem, scriptum erat. Herodes autem paululum hoc nuncio recreatus, doloribusq; rursum victus, (nam inedia tussisque pariter violentia distendebatur) fatum præuenire conatus est: sumptuose malo etiam cultellum poposcit: lectum n. comedere consueuerat. Deinde circumspexto ne quis arbiſter impediret, tanquam se percussurus dexteram sustulit. Cum vero Achiabus cōsobrinus eius accurisset, manumq; continuisset, vlulatus maximus in regia statim, quasi Rex mortuus esset, excitatus est. eosque propere audito, Antipater fiduciam recepit: lætusque iam custodes promissa etiam pecunia, rogabat, vt se soluerent atque dimitterent: quod eorum principes non solum ne fieret obstitit, sed etiam Regi velociter nunciavit. Ille autem fortius exclamans, quam vires ægrotantis valebant, continuo satellitibus missis occidit Antipatrum: mortuumq; sepeliri præcipit in Hyrcanio. Deinde rursum corrigi testamentum, & successorem quidem Archelaum natu maximū Antipæ fratrem scripsit, tetrarcham vero Antipam. Post interitum autem filii quinque diebus exactis moritur: annos quidem triginta quatuor, ex quo interfecit Antigonum, regno potitus: triginta vero & septem, postquam Rex à Romanis declaratus est. Et in aliis quidem omnibus, secunda fortuna vsus est, si quis alius. Regnum enim quod priuatus sibi quæsierat, tanto conseruatum tempore, filiis suis reliquit. In rebus autem domesticis infelicitissimus fuit. Salome autem, antequam resciret mortem Regis exercitus, cum marito progressa, vinæos absoluit, quos occidi mandauerat: ipsum di-

An. mēdi 1963.
à Christ.
na. 1.

Inuenies cum Sophista capiti dam-nati, interficiuntur. Herodes variū mor-bū vexatur.

Ant. lib.

17. ca. 9.

Herodes

morbi ob-

itum, a-

quis cali-

dū vitur.

Atra bi-

lis Herodi

morbi mi-

natur.

Herodes

Roma lite

rai quib.

Acmen

iussu Ca-

saris inter

empta, &

Antipa-

trum mor-

te damna-

tum esse

significa-

tur, acci-

pit.

Herodes

dolori na-

visum, fi-

bi ipsi vio-

lentas ma-

nus infer-

re cogitat.

Ant. lib.

17. c. 16.

Mors An-

tipatri.

An. mū-
di 1963.
à Christ.
na. 1.

Ant. lib.

17. c. 12.

Militibus

ac multi-

tudini Ro-

gii mori

nuncia-

tur.

Archelaus

post pa-

tris obitū

Rox decla-

ratur.

Quam mu-

nificencia

Herodes

sepulchris.

cens mutasse consilium, & vnumquenque iussisse domum dimitti. Atque ita post horum abitum militibus indicatur. Quibus in concionem cum alia turba in amphitheatrum apud Hierichunta collectis, Ptolemyus annuli regis custos, quo signare solitus erat, & fortunatum illum coepit dicere, & multitudinem consolari. Relictamque ab eo militibus epistolam recitavit, in qua multum rogabat, ut beneuolo animo successorem suum foverent. Deinde post epistolam testamentum legebat, in quo Phippum quidem heredem Trachonis, proximarumque regionū: tetrarcham vero, sicut supra diximus, Antipam: Regem autem Archelaum scripserat: eidemque anulum ad Cæsarem ferre mandauerat, assignatamque regni administrati noticiam. Omnium nanque dispositionum suarum dominum & confirmatorem Cæsarem esse voluit, cætera vero servari iuxta superius testamentum. Quo perleto confestim clamor secutus est omnium Archelao gratulantium: militesque per cuneos & populos adeuntes, suamque promittebant, Deique benevolentiam precabantur. Hinc ad sepeliendum Regem operam contulerunt. Nihil autem munificentiae prætermisit Archelaus, sed omnem ornatum extulit regium in funeris pompa ducendum. Lectus quippe totus erat gemmis auroque distinctus, thorax autem purpura variatus, corpusque super eum velatum itidem purpura. Capiti autem diadema erat impositum: corona vero desuper aurea, sceptrumque in dextra, & circa lectum filii cum propinquis. præterea satellites agmenque Thracium, Germanique & Galli, velut ad bellum instructi omnes antecedeabant. Cætera vero militum manus armata, ducesque suos ordinumque principes sequebantur decenter. Quingenti autem servi ac liberi odores ferebant: corpus autem per ducenta stadia porratum est in castellum Herodion: ibique secundum ipsius Regis mandata sepultum est. Et Herodis quidem Regis hic finis fuit.

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IUDÆICO

LIBER II.

SVMMA CAPITVM LIBRI II.

De bello Iudaico.

- I. De successoribus Herodis, & ultione direpta aquila aurea.
- II. De pugna & strage Hierosolymis inter Iudæos & Sabinianos.
- III. De Varigestu circa Iudæos crucifixos.
- IIII. De ethnarcha Iudæorum instituto.
- V. De subditio falsæ Alexandro, eoque deprehensa.
- VI. De Archelai exitio.
- VII. De Simone Galilæo, & tribus sectis apud Iudæos.
- VIII. De Pilati regimine.
- IX. De superbia Caii, & Petronio Præside.
- X. De imperio Claudii & regno Agrippæ ac morte.
- XI. De variis tumultibus in Iudæa & Samaria.
- XII. De tumultibus in Iudæa sub Felice.
- XIII. De Præsidiibus Iudæa Albino & Floro.

- XIIII. De Floro fauiente in Iudeos Cafarienfes & Hierofolymitanos.
 XV. De alia oppreffione Hierofolymorum dolo Flori.
 XVI. De Politano tribuno, & oratione Agrippa ad Iudeos, ad obediendum Romanis hortantis.
 XVII. De caepa rebellionis Iudeorum contra Romanos.
 XVIII. Decade Anania Pontifici, Manahemi, & militum Romanorum.
 XIX. De Iudeorum maxima frage Cafarea & in omni Syria.
 XX. De Iudeorum alia graui cade.
 XXI. Iudai Alexandria occifi.
 XXII. De ilade Iudeorum, autore Cestio.
 XXIII. De pugna Cestij contra Hierofolymam.
 XXIV. De obfifione Hierofolyma a Cestio, & frage.
 XXV. De Damafcenorum fauifia in Iudeos, deque Iofephi ftudiis in Galilaea.
 XXVI. De Iofephi periculis & euafione, & Ioanni Gifcali malitia.
 XXVII. Tiberias a Iofepho recuperatur & Sephoris.
 XXVIII. Quomodo Hierofolyma bello fe praparauerint: deque Simonis Giora tyrannide.

CAP. I.

De fuccelforibus Herodis, & uifione direpta aurea aquila.

Archelao autem Romam proficifcendi neceffitas barbarum nouarum principium fuit. Diebus enim septem in lugendo patrem conlumptis, epulisque ferilibus prolixè populo exhibitis (Hic autem mos apud Iudeos neceffario multos ad inopiam redegit: nam qui cum neglexerat, impius æftimabatur) candida uelle indutus procedit ad templum. Ibique variis fauoribus exceptus à plebe, ipfe quoque in excelfo tribunali, folioque aureo refidens, humaniffime vulgus admiffit: eisq; & quod feptulturam patris fedulo curauiffent, gratias egit, & quod fibi quafi certo iam Regi, magnos honores habuiffent. Verum fe tamen ait non poteflate folum in terim, fed etiam ipfo Regis nomine temperare, donec à Cafare fibi fuerit confirmata fuccelfio, qui etiam teftamento rerum effet omnium dominus conftitutus. Idcirco enim fe apud Hierichunta uoluntati exercitus reftitiffe, cum fibi diadema uoluiffet imponere. Cæterum pro alacritate ac beneuolentia, æque militibus ac populo plenam fe uiciffitudinè relaturum, fi ab his quorum etiam effet imperium, certus Rex declaratus fuiffet: ftudiumq; fibi effe, ut erga illos rebus omnibus patie melior appareret. His gaudiis multitudo, ftatim eius mentem magnis tentare petitionibus cœpit. Namque alii tributa leuari, alii uexigalia tolli, quidam folui cuftodias acclamabant. Cunctis autem poftulatis, in gratiam populi facile annuebat Archelaus. Deinde celebratis hoftiis, cum amicis erat in epulis. Ecce autem subito poft meridiem congregati non pauci nouarum rerum ftudiofi, ubi communis luctus de Rege ceffauit, propria lamenta fufcipiunt, flentes eorum cafum, quos propter abfciffam ex porta templi aquilam auream Herodes morte damnauerat, Dolor autem non occultus erat, fed clariffimis queftibus, fletuque iufto & planctu ciuitas perfonabat, virorum, caufa uidelicet, quos pro templo ac legibus patriis interiiffe dicebant. Eorum autem mortis pœnas, ab illis quos Herodes pecunia donaffet, repetendas effe clamitabant: ac primum, quem is conftituerat pontificem reiciendum aliumque pietate præftantem, magisq; purum optari debere. Quibus etfi

An. mû-
di 3964.
à Chrif.
na. 2.
Ant. lib.
17. c. 11.
Lucius et
epula Ar
chelaus.

Archelaus
fubditis
fuis omne
beneuolen
tiam &
fauorem
pollu
tur.
Seditio
propter So
phiftas ob
abfciffam
ex porta
templi a
quilam
auream
truncida
tos coor
ta.

Ant. lib.
17. c. 12.

An. mū-
di 1964.
à Christ.
na. 2.

*Archelai
in seditione
beni-
gnitas.*

*Pascha
plurima
victima-
rum copia
celebra-
tur.*

*Tria mil-
lia Iudeo-
rum in Pa-
schate tru-
cidantur.*

*Sabinus
ad pecuni-
as custodi-
endas et
arces occu-
pandas ad
Iudaeam
venit.*

*Ant. lib.
17. c. 18.*

*Antipas,
posterior
superius
Herodis te-
stamentum
firmius of-
fendi defen-
dens, de re-
gno cer-
tat.*

movebatur Archelaus ad ultionem, tamen eum professionis festinatio continebat metuentem, ne si multitudinem reddidisset inimicam, motu eius impediretur. Quamobrem monendo magis quam vi experiebat, sedare turbatos: missoque magistro militum, ut quiescerent, eos rogabat. Sed illum seditionis autores, ubi ad templum venit, prius quam verbum faceret, lapidibus proturbant & aliis post eum mulcendi sui gratia missis, multos enim legabat Archelaus, iracunde omnia responderunt: neque si numero aucti fuissent, ociosi fore videbantur. Itaque instante Azymorum die festo, qui apud Iudaeos Pascha vocatur, plurima victimarum copia plenus, infinita quidem ad templum ex agris multitudo religionis causa descendit: cum illi qui sophistas lugebant in templo consisterent, nutrimenta seditioni quærentes. Hoc autem metu Archelaus, antequam omnem populum morbus iste corrumpere, cohortem militum & tribunum qui etiam seditionis principes comprehenderent, eo dirigit: contra quos omne vulgus excitatum, multos lapidum ictibus interfecit: saucius vero tribunus vix elabitur. Et illi quidem statim, veluti nihil mali actum esset, ad celebranda sacra conversi sunt. Sed Archelao sine eade iam multitudo comprimi non posse videbatur. quamobrem totum illis immisit exercitum, pedites per civitatem simul omnes, equitesque per campum: qui cum sacrificiis occupatos singulos inuasissent, prope ad tria millia hominum occidunt: reliquam vero manum per montes proximis disiecerunt. præcones autem sequebantur Archelaum, iussu eius unumquemque ut domum recederent admonendo. Itaque cuncti neglecta diei festivitate, abire. ipse autem cum matre, necnon & Popla & Ptolemæo, & Nicolao amicis, ad mare descendit: relicto Philippo regni procuratore, itemque rerum familiarium curatore. Vna vero egressa est cum filiis suis Salome, fratrisque Regis filii, generque, specie velut Archelao ad obtinendam successiorem adiumento futuri: certa vero causa, quæ contra leges in templum admissa fuerant, delaturi. In eadem scitillis Cæsar ex obuiam Sabinus Syriæ procurator, ad Iudæam veniens, ad pecunias custodiendas Herodis, quem vltius progredi Varus inhibuit, multis accitus Archelai precibus, intercedente Ptolemæo. Et nunc quidem Sabinus in gratiam Vari, neque ad arces venire properavit, neque thesauros paternæ pecuniæ clausit Archelao: sed usque ad cognitionem Cæsaris se otiosum esse pollicitus, apud Cæsaream commorabatur. Postea vero quam sibi obstantium vnus Antiochiam petiit, alter, hoc est, Archelaus Romam nauigavit, mature profectus in Hierosolimam, Regiam tenet: custodumque principibus, itemque dispensatoribus euocatis, rationes pecuniarum discutere conabatur, & arces occupare tentabat. Non tamen immemores Archelai mandatorum custodes erant, sed in obseruando singula quæque perseuerabant, causam custodiæ magis Cæsari quam Archelao tribuentes. Ad hoc autem Antipas quoque de regno certabat, posteriori superius Herodis testamentum firmiter defendens, in quo Rex ipse Antipas fuerat scriptus: eique se tam Salome quam multi alii cognati, qui cum Archelao nauigabant, suffragio fore promiserant. Ducebat autem secum matrem, fratremque Nicolai Ptolemæum, in quo pro fide apud Herodem probata, non nihil videbatur esse momenti. Namque illi fuerat amicorum charissimus. Oratori autem Irenzo propter dicendi acrimoniam plurimum confidebat: unde etiam qui se mouerant, ut Archelao proptatis merito & secundi testamenti voluntate cederet, audiendos esse non censuit. Romæ vero migraverunt ad eum cunctorum studia propinquorum, quibus inuisus erat Archelaus, quique præcipue liberi omnes sui que iuris esse cupiebant: & aut Romano magistratu admini-

fixari, aut si hoc non impetrarent, Antipam regem habere. Ad hoc etiam
 Sabini ope nirebatur Antipas, qui Archelaum per epistolas accusaue-
 rat apud Cæsarem, Antipam vero multum laudauerat. Itaque digesta
 crimina Salome & ceteri qui cum ea sentirent Cæsari tradiderunt: & post
 eos Archelaus gestorum suorum per scripta capitula, patrisque annulum per
 Ptolemaeum, rationesque administrationis intromisit ad Cæsarem. Ille
 autem secum praemeditans ea quae ab utraque parte dicerentur, ubi &
 regni magnitudinem, multitudinemque redituum animaduertit, atque
 insuper Herodis familiam numerosam, perlectis etiam Vari ac Sabini
 literis, optimates Romanorum ad concilium vocat, in quo tunc pri-
 mum ex Agrippa ac filia sua natum Caium federe iussit, filium adopti-
 uum: atque ita partibus prolequendi copiam dedit. Igitur Salomes fi-
 lius Antipater (namque is erat orator acerrimus eorum qui aduersaban-
 tur Archelao) accusationem proposuit, insimulans Archelaum, quasi ver-
 bis quidem de regno videretur contendere, re autem vera iam dudum
 rex esset effectus, & apud aures modo Cæsaris cauillaretur, quem iudi-
 cium successionis expectare noluisse. Nam post Herodis mortem, qui-
 busdam ut diadema sibi imponerent subornatis, Regis eum morte in
 solio aureo sedentem, partim ordines militiae permulasse, partim con-
 donasse promotiones: & insuper his omnia annuisse populo, quae
 velut à rege impetranda petiisset: maximorumque reos criminum, quos
 pater suus vinxerat, absoluisse: qui cum ista fecisset, modo regni umbram
 à domino postulaturos venisset, cuius sibi corpus ipse rapuisset, ut non
 rerum sed vocabulorum dominum esse Cæsarem demonstraret. Ad haec
 ei, quod etiam luctum patris ad simulasset, obieciebat: cum interdum
 quidem personam componeret in morem, nocturno vero ad commes-
 sationes usque poraret. Denique seditionem vulgi ex hac indignatione
 constaram esse dicebat. Totius enim orationis suae vires, eorum multi-
 tudine qui circa templum caesi fuerant, astruebat. Hos enim ad diem festum
 quidem venisse: ad hostias vero, quas ipsi mactandas venerant,
 crudeliter esse iugulatos: tantumque in templo funerum esse conge-
 stum, quantum nullum ab externis illatum bellum implacabile coegisset.
 Ita quae huius crudelitatis Herode praescio, ne ipse quidem regni
 unquam eum dignum esse visum, nisi cum sanx mentis inops erat, ani-
 mo deterius agrotante quam corpore, & quem in secundo testamento
 successorem scriberet, ignorabat: praestertim qui priore testamento suc-
 cessorem scriptum incusare nihil posset quod incolumi corpore, omni-
 que vitio purgata mente fecisset. Ut tamen quis firmitus esse ponat mor-
 bo laborantis arbitrium, ipsum se Archelaum abdicasse regia dignitate,
 multis in eam contra leges admissis. Nam qualem fore si acciperet à Cæ-
 sare principatum, qui antequam acciperet, tantum populum peremis-
 set? Multa in hunc modum persecutus Antipater, multis ex numero cir-
 cumstantium propinquorum in singula crimina testibus exhibitis perora-
 uit. Surrexit autem Nicolaus defensor Archelai, & ante omnia eadem in
 templo necessario factam esse perdocuit: nam quorum necis argueretur,
 non regni solum, sed etiam ipsius iudicis, id est, Cæsaris hostes faisse:
 aliorum autem criminum suadotes aduersarios ipsos demonstravit.
 Secundum vero testamentum idcirco ratum manere postulabat, quod
 Herodes in eo successoris sui firmatorem Cæsare constituisset, nam qui
 tantum sciret, ut rerum domino potestate sua cederet, nec unquam in
 haereditas errasse iudicio, sed sano corde quem constitueret elegisse, qui
 per quem constitui deberet non ignorauit. Cum autem omnibus expo-
 sitis, etiam Nicolaus perorasset, in medium progressus Archelaus, ad ge-
 nua Cæsaris accidit ocyus. Quo per benigne Cæsar erecto, quod patere a

An. mñ
 di 3964.
 à Christ.
 nat. 2.

*Antipas
 Archela-
 um per e-
 pistolas ac-
 cusas ap-
 pud Cæsa-
 rem.*

*Cæsar opti-
 mates Ro-
 manorum
 ad concil-
 ium voca-
 cas.*

*Vehemens
 Antipa-
 tri contra
 Archela-
 um accu-
 satio.*

*Antipa-
 ter totius
 orationis
 suae vires
 in Archela-
 um exa-
 cuit.*

*Testamen-
 tum agro-
 tante He-
 rode mu-
 tatum.*

*Antipa-
 ter contra
 Archela-
 um.
 Nicolaus
 defendit
 Archela-
 um.*

*Archelaus
 ad genua
 Cæsaris
 accidit.*

An. mū.
di 3964.
à Christ.
nat. 2.
Casari et
ga Arche-
lai beni-
gnitas &
humani-
tas.

Ant. lib.
17. ca. 14.
Seditio in
Hieroso-
lyma.
Sabinus
arces occu-
pare, ac ro-
gis pecu-
niis potiri
conatur.

Iudei tri-
partita
manu ter-
na castra
collocant.
Sabinus
in altissi-
mā castel-
li turrim
evadit.
Pugna In-
daorum
cum Ro-
manis.
Romani
porticus
succen-
dunt.

quidem successionē dignus esset, ostendit: certum vero nihil pronun-
ciauit. Sed illo die dimisso concilio, secū ipse de cognitis deliberabat, v-
trum ex his qui testamento continerentur, aliquem regni oporteret
constitui successorem, an toti familiæ distribui principatum. Multitudo
enim personarum egere subsidio videbatur.

CAP. II.

De pugna & strage Hierosolymis inter Iudeos & Sabinianos.

SED antequam de his quicquam statueretur à Casare, mater Arche-
lai Malthace morbo correpta moritur. Et variaz literaz de Syria perla-
tz sunt, Iudæos defecisse nunciantes: quod Varus fore prospiciens, in
Hierosolymam postquam Archelaus nauigarat, ascendit, vt in centores
seditionis prohiberet. Et quia multitudo cessatura non videbatur, ex
tribus quas ex Syria secum duxerat legionibus, vnam in ciuitate reli-
quit: atque ita in Antiochiam ipse remeauit. At Sabinus cum postea in
Hierosolymam venisset, causas nouarum rerum Iudæis præbuit: modo
vim custodibus, vt sibi arces traderent, adhibendo, nunc maligne Re-
gis exquirendo pecunias. Non autem solis relictis à Varo militibus fre-
tus erat, sed etiam feruorum suorum multitudine, quos etiam omnes
armatos avaritiæ ministros habebat. Festo autem quinquagesimo die,
quæ Pentecoste à Iudæis vocatur: septies septem diebus exactis rediēs,
ex eorum numero vocabulum nata non religionis solennitas popu-
lum, sed indignatio congregauit. Denique concursus infinitæ multitu-
dinis ex Galilæa, itemq; Idumæa & Hierichunte, transq; Iordanem po-
sitis regionibus, factus est: cū indigena ex ipsa ciuitate populus Iudæo-
rum, & numero simul & alacritate præstaret: & in tripartita manu ter-
na castra collocauerunt, vna in septentrionali regione templi, altera in
meridionali Hippodromum versus, tertiaque in occiduo prope regiam
tractu, circumfessosque Romanos vndique obsidebant. Sabinus autem
multitudine pariter, eorumque spiritu perterritus, crebris quidem Va-
rum nunciis precabatur, vt quam mature ferret auxilium, quasi occasio-
ne delenda legione, si quid moræ interuenisset. Ipse vero in altissimam
castelli turrim, quæ Phasaelus vocabatur, euadit fratris Herodis cogno-
minem, quem Parthi necauerunt. Hinc legionariis, vt in hostes irruer-
ent, signum dabat. Nam præ timore nec ad eos quibus ipse præerat, de-
scendere audebat. Eius autē præcepto milites obediētes, in templum
volant, vehementique cum Iudæis pugna confligunt: in qua dum nemo
desuper adiunaret, imperitos belli peritia superabāt. Postea vero quam
multi Iudæi porticibus occupatis à vertice telis eos appetebant, pluri-
mi conterebantur: & neq; ex alto iaculantes vlciſci facile poterant, ne-
que cominus dimicantes ferebant. ab vtriusq; tamen afflicti succendunt
porticus, opere, magnitudine atq; ornatu mirabiles. ibique tum multū
flamma subito comprehensū aut ea consumebantur, aut in hostes de-
siliētes ab ipsis occidebantur: alij retrorsum cedētes præcipitabantur
ex muro: nonnulli desperata salute, incendij periculum suis gladiis præ-
ueniebant. Qui tamen ex mœnibus obrepēdo in Romanos fecissent
impetum, metu attoniti nullo negotio subigebantur: donec omnibus
aut interemptis, aut timore disiectis, thesauro Dei defensoribus desti-
tuto manus milites attulerunt, & quadringēta ex eo talenta diripere:
quorum quæ furto sublata non sunt, conquisiuit Sabinus. At Iudæos
multo plures, magisq; pugnaces, tam virorum quam opum interitus in
Romanos contraxit. Oblectaque his Regia minitabantur exitium, ni-
si quamprimum inde secederent: Sabino, si veller, vna cum legione

abeundi copiam pollicentes. Quibus opitulabantur regionum plurimi, qui ad eos sponte transfugerant. Pars tamen bellicolorum erat, Sebastenorum tria millia, hisque Rufus & Gratus praepositi, vnus peditum rector, at vero equitum Rufus: quorum vterque vi corporis atque prudentia, etiam si nullam manum obedientem haberent, magnum tamen momentum belli Romanis addidissent. Itaque Iudaei quidem instare obsidioni, simul & castelli moenia tentantes, & ad Sabinum clamantes, ut discederet, neui impediret habituros tanto post tempore patriam libertatem. Sabinus autem quamuis optaret euadere, fidem tamen pollicitationibus non habebat: sed eorum lenitatem, insidiarum esse illecebram suspicabatur: simulque auxilium Vari sperans, obsidionis periculum perferibat. Eodem tempore per Iudaeam plurimis locis tumultus erat, multosque ad regni cupidinem tempus impulerat. Nam in Idumaea quidem duo millia veteranorum, qui sub Herode militauerant, congregati, armisque instructi cum Regiis decertabant: quibus Achiabus regis consobrinus, ex vicis munitissimis repugnabat, campestre praedium declinando. In Sepphori autem Galilaeae, Iudas filius Ezechiae latronum principis, ab Herode quondam Rege capti, qui tunc illas regiones vastauerat, non parua multitudine collecta, ruptisque regiis armamentariis, & omnibus quos circa se habebat armatis, contra potentiae cupidos manus mouebat. Trans flumen quoque Simon quidam ex Regiis seruis, pulchritudine simul & vastitate corporis fretus, imposito sibi diademate, cum latronibus quos congregauerat ipse circueiens, & apud Hierichunt Regiam, & multa alia magnifica diuersa igni corripuit, facilem sibi praedam ex incendio comparans. Omnesque habitationes, in quibus aliquid decoris erat, concremasset, nisi Gratus regionum peditum rector, ex Trachone sagittarios, itemque Sebastenorum pugnacissimos ducens, properasset occurrere. Vbi peditum quidem in pugna multi contumpti sunt: ipse autem Simonem compendio prauehit, ardua valle fugientem, & ex transuerso percussum in ceruice deiecit. Incensae sunt autem & quaecunque Iordanis proximae fuerunt sedes Regiae, apud Betharantes quorundam aliorum manu confata ex locis vterioribus. Tunc etiam pastor quidam, cui nomen Athrongaeus, regnum affectare ausus est, quod ut speraret, vi corporis animaeque fiducia mortem contemnentis impulsus est, ac praeterea fratrum quatuor sibi similitum robore, quorum singulis tanquam ducibus & latrapis attributa manu armatorum, ad incursum utebatur. Ipse autem veluti Rex maiora negocia procurabat. Et tum quidem etiam diadema sibi imposuit. Non paruo autem post tempore, cum fratribus suis vastando territoria, & decedendo praecipue Romanos, itemque Regios, perseuerauit: cum nec Iudaeorum quisquam effugeret, qui lucrum aliquod ferens venisset in manus. Ausi sunt etiam apud Ammauntem repertum Romanorum agmen circumuenire, qui frumenta legioni atque arma portabant. Vbi Arium quidem centurionem & quadraginta fortissimos iaculis confecere: ceteri vero in eodem periculo constituti, auxilio Grati qui cum Sebastenis aduenit, elapsi sunt. Multis in hunc modum contra indigenas, itemque alienigenas per omne bellum gestis, post aliquot tempus tres ex his comprehensi sunt: natu quidem maximas ab Archelao, duo vero qui stare sequebantur, in manus Grati ac Ptolemaei delati. Nam quartus Archelao pacatione concessit. Sed hic finis eos postea secutus est. Tunc autem latrociniali bello cum-

tam inflammabant Iudaeam.

An. mñ-
di 3964.
à Christ.
nat. 2.

Am. lib.
17. ca. 15.

Simon re-
gis seruus
Diadema
sibi po-
nit.

Athron-
gaeus pa-
stor quida
regnum
affectas.

Finis &
exitus
belli.

CAP. III.

De Varigefſu circa Iudeas crucifixos.

An. mū-
di 396.
a Chriſt.
nat. 2.

Ant. lib
17. ca. 16.

Varus Ro-
manū cō-
tra Iudeos

101. ſup-
etia.

Varus ca-
ellu, op

14. acc-

uitatibus
quibūſdā
Iudeo ſū-
petitur.

Amma-
exuſſa.

Varus ad
Hierofoly-
mā venit

cum exer-
citu, ac ſe-

le viſu lu-

daorum
caſtra diſ-

ſiecit.

Varus ad
2000. ſe-

ditione ſuā
ſuffigit.

Varus erga
Iudaeos
facilitas,

ac beni-
gnitas.

Ant. lib.
17. ca. 17.

Archela-
um Iudaei

in ius vo-
cant.

Varus autem acceptis Sabini & principum literis, toti legioni mē-
tuēs, opem his ferre properabat. Itaq; cum duabus reliquis legioni-
bus, & quatuor alis equitum, in Ptolemaida profeſtus, eodem regum
atq; optimatum auxilia conuenire iuſſit. Adhuc à Berytiis etiam, cum
per eorum tranſiret oppidum, mille & quingentos accepit armatos. Vbi
vero in Ptolemaidem tam cætera manus auxiliorum, quam propter He-
rodis inimicitias Aretas Rex Arabum non cum exiguo numero equi-
tum peditumque peruenit, ſtatim exercitus partem in Galilæam, quæ
Ptolemaidī propinqua erat, dirigit, amici ſui Galli filio his rectore præ-
poſito. Qui mox & aduerſus quos ierat, omnes in fugam vertit: & Sep-
phori ciuitate capta, ipſam quidem incendit, incolæ vero eius ſeruitio
lubiugauit. Varus autem ipſe cum omni exercitu Samaria potitus, ciui-
tate quidem abſtinuit, quod inter aliorum turbas nihil eam mouiſſe
deprehendit: caſtris autem ad vicum poſitis, qui appellatur Arun, Pto-
lemæi poſſeſſionem propterea direptam ab Arabiſ, & qui amicis He-
rodis inſenſi erant, inde ad Sappho progreditur, alterum vicum tutiſſi-
mum: quem ſimiliter, omneſque reditus ibi reſertos depopulari ſunt. 20
Cædis autem igniſq; plena erant omnia, nec prædationi Arabum quic-
quam obſtabat. Exuſta eſt & Ammauſ iuſſu Vari, necem Arii cætero-
rumque indigne ferentis, habitatoribus eius fuga diſperſis. Hinc pro-
greſſus ad Hieroſolymam cum exercitu, ſolo viſu Iudaorum caſtra diſ-
iecit: & alij quidem per agros abiere fugientes: qui vero intra ciuita-
tem dugebant, ſuſcepto eo, ſeditionis cauſas in alios conſerebant, nihil
quidē ſe penitus mouiſſe dicentes, ſed propter diem feſtum receſſam
neceſſario multitudinem, in ciuitate obſeſſos eſſe potius cum Roma-
niſ, quam cum diſſidentibus conſpiſſe. Ante vero obuiam ei venerāt
Iolepnus, Archelai conſobrīnus, & cum Grato Rufus, ducentes exerci- 30
tum Regium, & Sebaſtenos, & Romanos milites ornatos habitu con-
ſueſto. Sabinus enim nec in os Vari venire paſſus, iam dudum ex ciuita-
te ad mare diſceſſerat. Varus autem diſpartitum aduerſus auctores tu-
multus per agros diſmiſſit exercitum: multisque ſibi exhibitis, quos mi-
nus turbulentos inueniſſet, cuſtodiz tradidit: maxime vero nocen-
tium prope ad duo millia cruci ſuffixit. Adhuc autem circa Idumæam
ſuper eſſe decem armatorum millia nunciato, cōfeſtim Arabas domum
abire iubet: quod eos non auxiliantium more vti militia, ſed pro ſua
libidine & ſupra quam ipſe veller, agros vaſtare perſpexit: ſuis autem
comitatus agminibus, in aduerſarios properabat. Verum illi ſe Varo 40
prius quam in manus veniretur, Achiabi conſilio tradiderunt. Varus
autem multitudini venia data, duces eius interrogandos miſit ad Cæſa-
rem. At ille cum ignouiſſet cæteris, in nonnullos Regis cognatos (erant
enim quidam inter eos Herodis propinqui) animaduertit, quod omni-
no contra Regem ſuum arma cepiſſent. Varus autem hoc modo rebus
apud Hieroſolymam compoſitis, eademq; legione, quæ dudum in præ-
ſidio ciuitatis fuerat, ibi relictā, Antiochiam rediit.

CAP. IIII.

De ethnarcha Iudaorum inſtituto.

Romæ autem Archelao alia rursus cum Iudæis cauſa conſtata eſt: qui
ante ſeditionem permiſſu Vari, legati exierant, ius genti ſuæ liberū
petituri. Erant autem numero quinquaginta, qui venerant, & aſtabant:

eis plus quam octo millia Iudzorum Romæ degentium. Itaque conuo-
 cato a Cæsare optimatum Romanorum amicorumq; concilio in Pala-
 tini Apollinis templum, quod priuatum ipsius erat ædificium admiran-
 dis opibus exornatum, multitudo quidem Iudzorum conficitur cum le-
 gatis, contraque Archelaus cum amicis. Cognatorum autem amici ab
 vtraque parte secreti erant. nam & cum Archelao stare propter odium
 atq; inuidiam recusabant, & cum accusatoribus conspici pudore Cæsa-
 ris prohibebantur. Inter quos erat etiam Philippus Archelai frater, be-
 nenolo animo duabus ex causis præmissis à Varo, vt & Archelao subue-
 niret, etsi regnum Herodis nepotibus eius distribui placuisset, partem
 aliquam mereretur. Iussis autem accusatoribus exponere, quz nā con-
 tra leges fecisset Herodes: primum non se regem, sed omnium qui vs-
 quam fuissent, tyrannorum crudelissimum tolerasse dicebant. Deinde
 multis ab eo trucidatis, ea pertulisse superstites questi sunt, vt beatiore
 mortui putarentur. Non enim tormentis solum eum lacerasse corpora
 subiectionum, sed etiam gentis suæ ciuitatibus deformatis exteris orna-
 uisse, populisque alienis Iudzæ sanguinem condonasse. Pro antiqua ve-
 ro felicitate ac patriis legibus, nationem suam tanta egestate simul ab
 eo atque iniquitate repletam. prorsus vt plures ex Herode paucis annis
 clades sustinuerint, quam omni æuo maiores sui, postquam ex Babylo-
 ne discessere, perpassi sunt, Xerxe tunc regnante ad discordias concita-
 ti. Verum tamen ex eam morte tiam ex aduersæ fortunæ consuetudi-
 ne profecisse, vt etiam successionem voluntariam acerbissimæ seruitutis
 subirent: qui & Archelaum tanti tyranni filium, patre mortuo regem
 appellassent nihil morati, & vna cum eo luxissent mortem Herodis, ac
 pro eius successore vota celebrassent. Illum autem quasi metueret, ne
 non certus eius filius videretur, à cæde trium millium ciuium regni
 sumpsisse primordia, & quia principatum meruerit, tot immolasse Deo
 hominum victimas, tot festo die templum cadaueribus impleuisse. Re-
 Æ igitur eos, qui de tantis malis superessent, aliquando respexisse ea-
 lamitates suas, & belli lege cupere vulneribus excipiendis ora præbere:
 atq; ab Romanis precari, vt Iudzæ reliquias misericordia dignas existi-
 marent, neue quod ex ea natione restaret, his obicerent, à quibus cru-
 delissime lacerabatur: sed patriam suâ coniungi Syriz finibus, ac per iu-
 dices Romanos administrari decernerent: hoc enim modo probatum
 iri, Iudæos qui nunc veluti turbulenti ac belli cupidi reprehenduntur,
 moderatis rectoribus obedire nosse. Iudzorum quidem accusatio eiuf-
 modi petitione conclusa est. Cum autē surrexisset contra Nicolaus, pri-
 mum criminibus quæ in reges erāt proposita, dissolutis, nationem cœ-
 pit arguere: quia neque gubernari facilis esset, naturaque regibus vix
 pareret. vna etiam propinquos Archelai, qui se ad acculatores contule-
 rant, insimulabat. Sed tum quidem partibus Cæsar auditis, conuen-
 tum diremit. Paucis autem diebus post, mediam regni partem sub eth-
 narchiæ nomine dedit Archelao: etiam regem, si se dignum præbuisset,
 facturum esse pollicitus. Reliquam vero dimidiam in duas terrarchias
 diuisit, duobusque aliis Herodis filiis attribuit: vnam Philippo, alteram
 Antipæ, qui cum Archelao de regno certauerat. Huius parti cesserat
 trans flumen Regio, & Galilæa: quarum ducenta talenta redditus erant.
 Baranza vero & Trachon, & Auranitis, & quædam partes domus Zeno-
 nis, circa Iamniam, Philippo destinata sunt: quæ talentorum centum
 redditus ministrabant. Archelai vero ethnarchia Idumzæ, omnemque
 Iudæam, & Samariam habebat quarta tributorum parte leuatam, pro
 munere quia non repellasset cum cæteris. Ac ciuitates quibus impera-
 ret ei traditæ sunt, Stratonis pyrgus, & Sebaste, & Ioppe & Hierosoly-

An. mñ.
 di 3966
 à Chrsto.
 nat. 4.

Actus Iu-
 daorū ad-
 nerius He-
 rodem ei-
 usq; libe-
 ros, accu-
 satio.
 Herodis
 Tyranni
 & crude-
 litas.

Iudæi al
 Romanis,
 vt Iudæa
 reliquias
 misericor-
 dia digne
 existi-
 maret, præ-
 catur.
 Nicolaus
 Archela-
 um corā
 Cæsare &
 consiliariis
 defendit.
 Archela-
 um Cæsar
 Iudæa
 Ethnar-
 chæ con-
 stituit.
 Regni in-
 ter Hero-
 di filios
 distribu-
 tio.
 Ciuitates
 quib⁹ im-
 perauit
 Archela-

An. mū-
di 3966.
à Christ.
nat. 4.
*Salome
Iamnia,
Azoti &
Phasaeli-
du domi-
na.*

ma. Cæteras autem, Gazam & Gadaram & Hippon, regno auulsas, Sy-
riæ Cæsar adiecit. Erant autem reditus Archelai, quadraginta talenta.
Quin & Salomen præter illa, quæ testamento regis ei relicta erant, la-
minæ dominam, & Azoti, & Phasaelidis idem Cæsar constituit: Re-
giamque apud Ascalonem largitus est: ex quibus omnibus talento-
rum sexaginta reditus colligebantur. Domum vero eius ethnarchiæ
subdidit Archelai. Quum autem cæteris quoque Herodis propinquis
testamento relicta soluisset, duas eius filias virgines extrinsecus quin-
gentis millibus pecuniz donauit: easque nuptum Pheroræ filii collo-
cauit. Diuiso autem Herodis patrimonio, etiam sibi relictas ab eo facul-
tates ad mille talenta eis distribuit: exceptis suo nomine quibusdam
rebus vilissimis propter honorem defuncti.

CAP. V.

De subditicio falsoque Alexandro, eoque deprehensio.

*Ant. lib.
17. ca. 18.
Iuuenis
quidam
se Alex-
andrum,
quem He-
rodes no-
cauerat,
esse men-
tus, Iu-
dæorum
plurimos
falsis.*

Interea quidam iuuenis natione Iudzus, apud quendam libertinum
Romanorum in Sidoniorum oppido educatus, illum se formæ simili-
tudine, quem Herodes necauerat, Alexandrum esse mentitus, fallendi
spe Romam venit. Huius autem facinoris habebat socium quendam
gentilem suum, omnes regni actus optime scientem: à quo instructus,
affirmabat eorum se misericordia, qui sui atque Aristobuli occidendi
causa mihi fuerat, similibus corporibus subditis, morti esse subreptos.
Denique his multos iam Iudæos fecellerat, in Creta degentes: ac libe-
raliter illic acceptus, Melumque inde transmissus, ibique ampliore quæstu
cumulatus, etiam hospites suos magna verisimilitudine Romam secum
nauigare pellexerat. postremo delatus Dicæarchiam multisque munerib.
ab Iudæis eius loci donatus, quasi Rex à paternis amicis deducebatur.
Ad hoc enim fidei processerat formæ similitudo, ut qui Alexandrum il-
lum viderant, planeque nouerant, hunc eum esse iurarent. Igitur omnes
etiam Romæ Iudæi, visendi eius studio circumfusi properabant: & infi-
nita multitudo per vicorum angustias, quocumque ferebatur conuenie-
bat. Tanta namque dementia multos ceperat, ut illum seila portarent,
ac regale obsequium propriis ei sumptibus exhiberent. Sed Cæsar Alex-
andri vulgum optimescens (accusatus enim apud eum fuerat ab He-
rode) & si prius quam videret hominem, fallaciam similitudinis ad-
uerterat, hilariori tamen animi spei non nihil indulgendum putauit: &
Celadum quendam, qui Alexandrum bene cognosceret, misit, ut ad se
adolescens deduceret. Qui illo conspecto, statim personæ differen-
tiam coniectura deprehendit. Maxime vero, ubi corporis eius duritiam,
& seruilem formam considerauit, intellexit omne commentum. Valde
autem commotus est discolorum eius audacia: de Aristobulo enim per-
contantibus, saluum quidem illum esse commemorabat: consulto ve-
ro non adesse, quia apud Cyprum degeret cauendo insidias: minus enim
se circumueniri posse disuincos. Itaque ab aliis ei separato vitam dixit
à Cæsare præmium fore: si tantæ fraudis prodidisset autorem. Id autem
se facturum ille pollicitus. ad Cæsarem sequitur: & Iudæum indicat,
qui formæ suæ similitudine abusus esset ad quæstum. Tanta enim do-
na ex ciuitatibus eum singulis abstulisse docuit, quantavius Alexan-
der non accepisset. Risit his Cæsar: & falsum quidem Alexandrum,
propter habitudinem corporis, remigum numero inseruit, suamorem
vero eius interfici iussit. Melius autem sumptuum detrimentum pro a-
mentia precio satis esse indicauit.

*Cæsar a-
dolecentē
videre cu-
pit.*

*Alexan-
drū falsū
Cæsar re-
migiū nu-
mero in-
seruit, sua-
forem vero
eius inter-
fici iubet.*

CAP. VI.

De Archelai exitio.

Ethnarchia vero suscepta memor discordiæ superioris Archelaus, nō solum Iudæis, sed etiam Samariensibus crudeliter abusus est. Nonq; principatus sui anno legatis contra se ab utriusque ad Cæsarem missis, ipse quidem in exilium pellitur Viennam Galliæ ciuitatem: patrimonium vero eius fisco Cæsaris adiudicatur: quem quidem prius quam euocaretur ad Cæsarem huiuscemodi somnium uidisse commemorauit: Nouem spicas plenas & maximas à bobus comedi somniauerat: accitos deinde Yates, Chaldæorumq; nonnullos, quidnam illo putarent indicari somnino consuluerat. Aliis autem aliter interpretantibus, Simon quidam Essenus genere dixerat spicas annos arbitrari, bouesq; rerum mutationes: eo quod agros arando verterent ac mutarent. Ideoque regnaturum quidem illum esse tot annos, quot significasset numerus aristarum: varias autem rerum mutationes expertum, esse moriturum. Hisq; auditis, Archelaus quinque diebus post ad causam dicendam est euocatus. Dignum autem memoria duxi etiam coniugis eius Glaphyræ somnium, Archelai filix Cappadocum regis referre: quam cum Alexander prius habuisset uxorem, frater huius de quo loquimur, Herodis filius regis, à quo ille interfectus est, sicut iam designauimus, post illius mortem Iubæ regi Libyæ nuptam, eoq; defuncto domum reuersam, domique apud patrem in uiduitate degentem, Ethnarches Archelaus ubi conspexit ad hoc amoris accensus est, ut eam statim repudiata coniuge sua Mariamme, sibi copularet. Hæc igitur breui tempore postquam in Iudæam rediit, videre visa est superstantem sibi Alexandrum dicere, satis fuerat tibi Lybicum matrimonium: sed tu illo contenta, rursum ad meos penates reuerteris audissimaviri tertij, & quod grauius est, mei fratris iuncta matrimonio. Equidem non dissimulabo contumeliam, reque licet inuitam recuperabo. Atque hoc exposito somnio, vis biduum superuixit.

CAP. VII.

De Simone Galilæo, & tribus sectis apud Iudæos.

Igitur Archelai finibus in prouinciam redactis, procurator Coponius Iquidam eques Romanus missus est, ea sibi à Cæsare potestate mandata. Hoc disceptante, Galilæus quidam, Simon nomine, defectionis arguebatur: quia indigenas increparet, si tributum Romanis pendere paterentur: dominosq; post Deum ferre mortales. Erat autem propriæ sectæ sophista, nulla in re similis aliis. Etenim tria sunt apud Iudæos genera philosophiæ, horum vnum Pharisei profitentur, alterum Sadducæi, tertium vero, quod etiam probabilius habetur, Esseni colunt, gente quidem Iudæi, verum inter se mutuo amore coniunctissimi: & qui præter cæteros voluptates quidem quasi maleficia vitarent: continentiam vero seruare, neq; cupiditati succumbere, virtutem maximam ducerent. Itaq; nuptias quidem fastidiunt, alienos vero filios, dum adhuc molles sunt, eruditioni traditos, pro cognatis habentes, suis moribus diligenter instituunt: non quia coniugia vel humani generis successionem censeant perimendam: sed quia cauendam putent intemperantiam foeminarum, nullam earum vni viro fidem credentes: Quin & diuitiarum contemptores sunt, rerumq; apud eos communicatio admirationi habetur, neq; inuenias alteri alterum opulentia præstare: legemque sibi dixerunt, ut qui disciplinam suam sectari vellent, bona contu-

An. mūdī
di 3973.
à Christ.
nat. ii.

Ant. lib.

17. ca. 19.

Archelaus

propter ty-

rannidem

in exiliū

pellitur,

eiusq; pa-

trimoniū

fisco Ca-

saris ad-

iudica-

tur.

Archelai

de bobus

& spicis

somniū.

Archelaus

repudia:

Mariam-

me, Glap-

hyrā sibi

copulat.

Glaphyra

in somnio

Alexan-

drum vi-

det.

Ant. lib.

18. ca. 12.

Tres Iu-

dæorū se-

ctæ, qua-

rum Esse-

norū pro-

babilior.

Essenorū

de coni-

gio doctri-

na.

An. mū-
di 3973.
à Christ.
nat. IT.

*Essenoriū
bona com-
munia.
Essenoriū
hospitāl-
ium.*

*Amicitia
cultusque
corporis
Essenoriū
par est.*

*Essenoriū
religio &
labor.*

*Esseni iu-
uando &
miserendo
sui iuris
sunt, præ-
terea ni-
hil absq;
præcepto
curatoris
faciunt.
Esseni ius-
iurandū
vitant.*

bernio publicarent. Ita enim fore, ne vel paupertatis humilitas, vel diuitiarum dignitas appareret: sed permixtis facultatibus, velut inter fratres, vnum esset omnium patrimonium. Probro autem ducunt oleum, & si quis vel inuitus vnctus fuerit, mūdiciis corpus abstergat: quoniam squalorem decorē putant, dummodo semper in veste sint candida. Designatos autem communium rerum procuratores habent, & ad vsus omnium singulos indiuisos. Non est autem illis vna ciuitas certa, sed in singulas multi domicilia transferunt: & aliunde aduenientibus sectæ suæ professoribus, quicquid habeant promptum exhibet quasi proprium. Deniq; tanquam consuetissimi ad eos ingrediuntur, quos nunquam ante viderunt. Hinc est, quod cum peregrinantur, propter latrocinia tantum armantur, neque præterea quicquam ferunt. In singulis autem ciuitatibus, ex eodem collegio specialis curator hospitum constituitur: qui eorum vestimenta cæteraque vsui necessaria tueatur, Amicitia autem cultusque corporis omnibus pueris, in metu, & sub cura magistris agentibus, par est. Nec vero vestitum sine calceos mutant, nisi aut omnino conscitis prioribus, aut longi temporis vsu consumptis. Nihil autem inter se mercantur aut vendunt: sed egenti quisque quod habet præbens, refert ab eo quod ipse non habet: quamuis etiam sine permutatione cunctis libera sit facultas, à quibus libuerit accipiendi quod opus sit. Præcipue circa Deum religiosi sunt. Namque ante solis ortum nihil profani loquuntur, sed ei patria quædam vota celebrant, quasi vrioriatur precantes. Deinde ad quas venerunt singuli artes, à curatoribus dimittuntur. Cumque ad horam quintam studiose fuerint operati, rursus in vnum congregantur: linteisque præcincti velaminibus, ita corpus aquis frigidis abluunt. Atque hac lustratione facta in eadem secreta coeunt, quo neminem alterius sectæ hominem aspirare concessum est, ipsique purificati, velut in sanctum quoddam templum in coenaculum veniunt: quibus ibi cum silentio residētibus, pistor quidem panes ordine, vnum autem vasculum ex vno puimento singulis cocus apponit. Deinde voce cibum sacerdos anteuenit: neque gustare quenquam fas est, nisi prius Deo celebretur oratio. Post finem quoque prandij vota repetunt. Nam & cum incipiunt, & cum desinunt, quasi datorem victus, Deum laudibus canunt. Tunc veluti sacris illis depositis vestimentis, in opere vique ad vespem versantur. Similiterque inde reuerfi coenant eos sedentibus etiā hospitibus, si quos forte interuenisse repererint. Neque vero clamor vnquam rectum illud, neque tumultus inquietat: quum etiam loquendi ordine alii alij cedant: eorumque silentium, extra rectum constitutis arcanum quoddam videatur venerabile. Cuius quidē rei perpetua sobrietas causa est, quodque apud eos edēdi aut potandi modus saturitate definitur. Sed quamuis aliarum rerum nihil sine præcepto faciant curatoris, tamen in his duobus, hoc est iuando & miserendo sui iuris sunt. Nam & subuenire dignis, cum opus est, suo arbitrio cuique licet, & indigentibus alimenta porrigere. Sane cognatis dare aliquid sine curatoribus interdictum. Iidem iracundiæ moderatores iusti sunt, indignationem cohibent, fidem tuentur, paci obsecundant: & omne quod dixerint, iureiurando fortius habent. Ipsi autem iusiurandum quasi periurio deterius vitant. Iam enim mendacij condemnatum arbitrantur, cui sine Deo non creditur. Summum autem studium veterum scriptis adhibent: ea maxime inde, quæ animæ & corpori expediant eligentes. Hinc illis morborum remedia, stirpes medicæ, quamque vim propriam singuli lapides habeant, rimantibus conquiruntur. Sectæ vero suæ studiosis non statim cum eis vna collectio: sed per annum integrum extrinsecus commoranti, cuique eun-

dem victus ordinem tribunt: dolabellam quoque, & quod prædictum est perizoma, & albam vestem tradentes. Cum vero processu temporis experimentum continentis dederit, accedit etiam ad communem cibum: & purioribus ob castificationem scilicet, aquis participat: neque tamen in conuietum assumitur. Post ostensionem quippe continentis, duobus annis aliis mores eius probantur. Cumque dignus apparuerit, tunc demum in consortium assumitur. Prius vero quam incipiat communem habere cibum magnis execrationibus adiurat se primum quidem colere Deum, deinceps quoque erga homines seruare iustitiam, & neque propria sponte nocere cuiquam, neque ex præcepto obesse: quin immo iniquos omnes odisse, & collaborare semper iustis sectatoribus, fidem omnibus seruare, maxime vero principibus. Neque enim absque voluntate Dei, cuiquam posse Principatus potentiam contingere: Si vero ipse ceteris præsit, nunquam se ab usurum viribus potestatis ad contumeliam subiectorum, sed neque veste aut ambitioso aliquo ornatu reliquis eminere, veritatem semper diligere, & habere propositum convincere mentientes. Manus vero à furto, & animam puram seruare ab iniustis compendiis: & neque aliquid de mysteriis consecrationis celare, neque profanis eorum quippiam publicare, etiam si intentata quispiam morte compellat. Super hæc autem addunt, nihil se de dogmatibus aliud quam ipsi susceperint, tradere. Fugare autem latrocinia, & conseruatum ire simul & dogmatis sui libros & angelorum nomina. His quidem execrationibus exploitant, & quasi præmuniunt accedentes. Deprehensus vero in peccatis à sua congregatione depellunt: & qui taliter fuerit condemnatus, miserabili plerumque morte consumitur. Illis quidem sacramentis ac ritibus obligatus, neque capere ab aliis oblatum cibum potest. herbas vero pecudum more decerpens, & fame exesus per membra corrumpitur. Ob quod etiam plurimos plerumque miserati, extremum spiritum agentes receperunt. Sufficiens pro peccatis eorum, quæ usque ad mortem adduxerit, poenam fuisse censentes. In iudiciis vero sunt diligentissimi atque iustissimi. Disceant autem non minus quam centum in vnum coacti: quod autem ab his decretum fuerit, immobile manet. Veneratio quoque apud eos post Deum magna legislatoris est: ita ut si quis eum blasphemauerit, morte damnetur. Senibus vero obedire & plurium quorum decreto, probabile arbitrantur officium. Cum simul denique sederint decem, nullus vnus nouem loquitur inuitis. Expuere quoque medium eorum, vel in dexteram sui partem, quisque deirat. Sabbatis quoque operationem aliquā contigisse, omnibus Iudæis diligentius cauent: neque cibum sibi solum pridie præparant, ne videlicet illo die ignem accendant: sed neque vas aliquod transponere audent, imo nec alium purgant. Aliis autem diebus fodientes foueam vno pede altam, scalidi, hoc est, illa dolobella quam tradi nuper accedentibus diximus, demissa veste sese diligentissime contingentes, ne scilicet splendori diuino iniuriā faciant, in eadem fouea ab onere ventris leuantur, ac deinceps terram quam effoderant, reducunt: idque ipsum faciunt in locis secretissimis: & cum naturalis sit ista purgatio, nihilominus tamen solenne habent, ut quasi ab immundicia diluantur. Discernuntur autem inter se, secundum susceptæ abstinentiæ tempora, in ordines quatuor: tantumque hi qui iuniores sunt, inferiores præcedentibus æstimantur, ut si aliquos eorum contigerint, quasi à contractu alienigenæ diluantur. Viunt autem quam longissime, ita ut plurimi eorum usque ad centenariam proferantur ætatem, propter simplicitatem victus, ut equidem puto, & institutionem bene in omnibus ordinatam. Sunt etiam contemptores aduersariorum: cruciatus siqui-

An. mū.
di 3971.
à Christi.
nat. 11.

Essenorum
execratio-
nes & pa-
ctio.

Esseni in
iudiciis
diligentis-
simi atque
iustissimi

Esseni sab-
batarum
diligenter
obseruantes.

Essenorum
longaui-
tas.

An. mū-
di 3973.
à Christ.
nat. 11.
*Essenorū
in bello cū
Romanis
gesto con-
stantia.*

*Esseni a-
nimas im-
mortales
putant,
mortuorū
vero resur-
rectionem
non cre-
dunt.
Gracorū
de anima
humana
sententia.*

*Propheta
Essenorū.*

*Essenorū
collegium
aliud a
priori opi-
nione de
conjugio
discrepās.*

*Secunda
secta Pha-
risaeorum.
Tertia se-
cta Sad-
ducaeorū.*

dem vincunt firmitate consilij. Mortem vero, si cum decore obeunda sit, iudicant etiam immortalitate meliorem. Prodidit autem eorum in omnibus negociis animos, bellum quod gestum est cum Romanis. Tunc siquidem per artuum contractiones & ignes, ac per tormenta omnigena transcentes, ut videlicet vel in legislatoris aliquid loqueretur iniuriam, vel ciborum quippiam, quod non solent, ederent, ad neutrum horum poruerunt compelli: sed neq; deprecari suos tortores, aut inter ipsi flere supplicia; in mediis quinimo cruciatibus subriquentes, & eis qui tormenta admovent illudentes, constantes animas cum quadam hilaritate reddebant, scilicet quasi qui eas essent denuo recepturi. Opinio quippe apud illos confirmata consistit, corruptibilia quidem esse corpora, materiamq; eorum non esse perpetuam: animas autem immortales semper manere, & de æthere subtilissimo commeantes, quasi carceribus ita corporibus implicari, velut quas illecebra naturalis attraxerit. Quum vero fuerint à carnalibus releuatz vinculis, quasi de seruitute longissima liberatas, ita ilico laxari eas, sublimesq; ferri. Et quidem bonas, concinentes in hos Græcorum sententiis, pronunciant vitra Oceanū degere, ubi eis sit reposita perfruitio: illic quippe esse regionem, quæ neque imbribus, neque nubiis, neque æstibus aggrauetur: sed quam Oceano oriens Zephyrus, & leniter aspirans amonet. Malis autem animabus procellosa loca & hyberna delegant, plena gemitibus exercendarum sine fine poenarū. Videntur autem mihi secundum hanc ipsam intelligentiam Græci quoq; fortibus suis, quos Heroes & semideos vocauerunt, beatorum insulas sequestrasse: improborum autem animabus locum apud inferos impiorum: in quo etiam cruciari quosdam commentati sunt, Sisyphos videlicet, & Tantalos, & Ixiones, & Tityos: principio quidem immortales esse animas existimantes, ob adhortationem utique virtutis, dehortationemq; nequitiz: bonos quippe fieri in huius vitæ conuersatione meliores, per spem bonorum etiam post lucem redhibendorum: improborum autem impetum retardari æstimantes: quoniam etsi in huius vitæ spatio latuerint, post obitum, tamen sint immortalia tormenta passuri. Hæc sunt ergo, quæ Esseni de diuinitate animæ philosophantur, plane illecebram inuitabilem eis qui semel de eorum sapientia gustauerint, reponentes. Sunt autem in eis qui etiam futura nosse promittant, sacris videlicet libris, & variis sanctificationibus, prophetarumque dictis à primis æratibus adherentes: raro autem accidit ut prædictiones eorum frustratio consequatur. Est autem aliud etiam Essenorum collegium, cibos quidem & mores legesque similes cum prioribus habens, distans vero opinione de coniugio. Maximam siquidem vitæ hominum partem, successionem scilicet, amputare eos qui abstineant nuptiis arbitrantur: quippe si eandem velint omnes ire sententiam, defecturum confestim genus humanum. Nihilominus tamen cum tanta ipsi moderatione conueniant, ut per triennium explorent valetudinem foeminarum: & si constanti purgatione apparuerint idoneæ partui, ita eas in matrimonio adsciscunt. Nemo tamen eorum cum prægnante concumbit: ut ostendant, quod nuptias non voluptatis, sed liberorum causa inierint. Lauantibus autem foeminis, ita ut viris perizomatum inest amictus: Tales sunt mores huius collectionis. Duorum autem priorum ordinum, Pharisei dicuntur, qui certiores legalium rituum notitiam proficiuntur: & hi primum dogma habent, ut fato & Deo vniuersa deputent: & quidem vel agere quæ iusta sunt, vel negligere, secundum maiorem partem esse in hominibus proficiuntur, adiuvare tamen in singulis & fati. Animam autem omnem quidem incorruptam esse, transire autem in alia corpora solas

bonorum, improborum vero interminabili supplicio cruciari. Saddu-
 czi porro secundus ordo, fatum omnino negat: & Deum extra omnem
 mali patrationem inspectionemque constituunt. Aiunt autem electio-
 ni hominum vel bonum vel malum esse propositum: & secundum vo-
 luntatem propriam, alterutrum vnique contingere. Animarum au-
 tem generaliter vel supplicia denegant vel honores. Et Pharisei qui-
 dem sociales, & qui studeant se mutua dilectione complecti: Saddu-
 czi vero & inter se feris moribus discrepantes, & conuersatio eorum
 circa exteros inhumana. Hæc sunt quæ de Iudzorum philosophis di-
 cenda reperi: nunc ad inceptum reuertor.

CAP. VIII.

De Pilati regimine.

Archelai ethnarchia in prouinciam redacta, reliqui, id est, Philippus
 & Herodes, qui cognominabatur Antipas, tetrarchias suas rege-
 bant. Salome enim moriens Iuliz Augusti coniugi toparchiam quam
 texerat, & Iamnam, & in Phasaelide palmera testamento reliquit. De-
 lato autem ad Tiberium Iuliz filium Romano imperio post mortem,
 scilicet Augusti, qui præfuit rebus annis septem & quinquaginta, men-
 tibus sex, diebus duobus, manentes in tetrarchiis suis Herodes ac Phi-
 lippus: hic quidem iuxta fontes ipsos, è quibus Iordanis flumen exo-
 ritur, in Paneade condidit ciuitatem, quam Cæsaream vocitauit: a-
 uiamque in inferiore Gaulanitide, quam Iuliadem nominauit. Hero-
 des vero in Galilæa Tiberiadem, in Peræa autem cognominem Iuliz.
 Missus autem à Tiberio in Iudæum Pilatus, cum curandam accepisset
 regionem, nocte intempesta operas in Hierosolymam intulit imagi-
 nes Cæsaris, quæ res post triduum ingentem inter Iudæos suscitauit
 tumultum: nam qui aderant stupore permoti sunt, quasi iam profana-
 tas leges suas viderent. Nullum enim fas esse dicunt collocari in vbe
 simulacrum. Ad querelam autem eorum qui in ciuitate erant, subito
 etiam ex agris multitudo confluit. Euntes autem ilico Cæsaream ad
 Pilatum intentissime deprecabantur, vt ab Hierosolymis auferrentur
 imagines, & eis iura patria seruari. Pilatus autem supplicantibus
 abnuente, circa domum eius proni corruerunt: & immobiles quinque
 diebus continuis noctibusque mansere. Post autem Pilatus tribunal a-
 scendens, studio magno conuocat multitudinem Iudzorum, quasi qui
 eis vellet dare responsum: cum subito milites accepto signo (sic enim
 iam fuerat præparatum) armati circumsteterunt Iudæos: circumdata-
 que triplici acie, Iudæi quidem stuporis erant pleni, videntes in spera-
 tam rerum faciem. Tunc Pilatus denuncians trucidaturum se omnes,
 nisi imagines Cæsaris susciperent, annuit militibus vt educerent gla-
 dios. Iudæi autem quasi vno consilio omnes subito corruerunt, & cer-
 uices nudatas excipiendis ictibus pararunt, vociferantes vnuerfos se
 interfici magis velle quam legem profanari. Tunc Pilatus circa religio-
 nem studium populi demiratus, confestim de Hierosolymis statuas
 iussit auferri. Deinde vero conturbationem alteram commouebat: Est
 apud eos sacer thesaurus, quem Corban dicunt, hunc ad inductionem
 aquarum iussit expendere: erat autem inducenda aqua ab stadiis tre-
 centis. ob hoc itaque vulgi oriebantur querelæ: ita vt etiam Pilati qui
 Hierosolymam venerat, cum clamore circumdarent tribunal. ille autem
 præuiderat tumultum eorum: siquidem populo permiscuit armatos mi-
 lites, qui tunc essent priuatorum vestibus induti: præcepitq; vt gladiis
 quidem non vterentur, fustibus autem acclamantes ferirent. Sicque

An. mū-
 di 3997.
 à Christ.
 na. 35.

*Ant. lib.
 18. ca. 9.*

*Pilato In-
 dae patri
 as ipsoru
 leges mu-
 tari con-
 uedere no-
 lunt.*

*Pilatus
 circa reli-
 gione stu-
 dium po-
 puli de-
 miratus,
 de Hiero-
 solymis
 statuas
 auferri
 iussit.*

An. mū-
 di 3998.
 à Christ.
 na. 36.

*Pilatus In-
 dae sedi-
 tiosas ob-
 pectis, eos
 quæ fusti-
 bus feriri
 iubet.*

An. mē-
di 4001.
à Christ.
nat. 39.

Agrippa
Aristobu
li filius
Tiberium
odit, ac in
Caſſi Cali-
gula ami-
citiā ſeſe
inſinuat.
Tiberius
annos 22.
menſes 6.
ac 3. dies
regnat.
Agrippa
Aristobu
li ſilio C.
Caſſar te-
ttrarchiā
tradit, Re-
gemq. ap-
pellat.

Ant. lib.
18. ca. 14.
An. mē-
di 4001.
à Christ.
nat. 40.

Herod.
peragrinā
to ſecum
uxore do-
cedit.

Ant. lib.
18. ca. 17.
Caius Ca-
ſar Deum
ſe putat
& vocari
cupit.

Iudaorū
ob exerci-
tum Pe-
troni mo-
tus :

Ptolemai
di deſcri-
ptio.

compositis rebus, dat ex tribunali signum, confestimque cadebantur Iudæi: quorum multi quidem plagis, multi vero se inuicem conculcantes, in fuga misera contritione perierunt. Tunc ad calamitatem interfectorum stupens multitudo conticuit: atque ob hoc accusator Herodis tetrarchæ Agrippa, qui fuit filius Aristobuli, quem pater Herodes interfecit, ad Tiberium venit. Illo autem non suscipiente accusacionem, residens Romæ & reliquorum quidem potentium notitias ambiebat: maximis autem colebat officiis Germanici filium Caium, cum adhuc esset priuatus. Et quodam die inter copiosum epularum apparatus, quibus cum demerebatur, ad vltimum extensis manibus, aperte Deum cœpit precari, celeriter illum mortuo Tiberio dominum cuncto- rum videre. Hoc cum quidam è familiaribus eius Tiberio nunciasset, statim concludi iussit Agrippam: qui sub grandi xrumna, vsque ad mortem Tiberij, in carcere per menses sex tenebatur. Sed defuncto eo, post regnum annorum duorum & viginti, sex mensium, trium dierum, succedens in imperium C. Cæsar absoluit Agrippam vinculis, & tetrarchiam Philippi (iam enim is decesserat) ei tradidit, Regemque appellauit. Cum venisset autem in regnum Agrippa, Herodis tetrarchæ cupiditates per inuidiam suscitauit. Irritabat autem eum maxime in spem regni Herodias vxor, exprobrans ei socordiam, & dicens, quia per id quod noluerat ad Cæsarem nauigare, careret potestate maiore: nam cum Agrippam ex priuato Regem fecisset, quomodo dubitaret illum ex tetrarcha eodem honore donare? His adductus Herodes, venit ad Caium, à quo ob auaritiā vehementer increpitus, ad Hispaniam fugit: secutus eum quidpe fuerat accusator Agrippa, cui etiam tetrarchia illius C. Cæsar adiecit. Atque ita Herodes quidem in Hispania, peregrinante secum etiam vxore, decessit.

CAP. IX.

De superbia Caij. & Petroni Proſide.

Caius vero Cæsar intantum contumeliose abusus est fortuna, vt etiam & Deum se putaret, & vellet vocari. Patriam quoq; suam multorum nobilium cæde truncauit. Extendit autem impietatem suam etiam in Iudæam: Petronium denique cum exercitu Hierosolymam misit, præcipiens vt in templo statuas eius locaret: quas nisi susciperent Iudæi, contradicentes quidem ex his interficeret, reliquam vero multitudinem captiuaret. Permovebat autem hoc profecto Deum. Et Petronius quidem cum tribus legionibus, multisq; e Syria auxiliariis properabat in Iudæam ex Antiochia. Iudæorum vero quidam non credebant famæ bellum nuncianti. qui vero credebant, nihil de resistendo poterant comminisci. Celeriter autem in omnes peruadit metus, nam iam Ptolemaidem peruenerat exercitus. Est autem hæc ciuitas Galilææ littore in magno campo sita: circundatur autem montibus ab orientali plaga per sexaginta stadia disparatis, sed ad Galilæam pertinentibus: à meridiana autem Carmelo, qui abest stadiis centum viginti: à septentrionali quoque monte qui est altissimus, quem vocant incolæ Scalam Tyriorum: & hic autem distat stadiis centum. Ab ea autem vrbe distans duobus stadiis præterlabitur fluuiolus, quem vocant Belem, exiguus proflus: cui prope est sepulchrum Memnonis, habens iuxta se centum tere cubitorum spatium, sed admiratione dignissimum. Est enim specie vallis rotundæ, vitream emittens arenam: quam cum exhauerint multæ naues, pariter accedentes, locus idem rursus impletur. Ventis si-

quidem quasi dedita opera, conuehant illuc de circumstantibus superciliis arenam istam, vtiq; communem: locus autem metalli, statim in vitrum quod susceperit mutat. Mirabilius mihi quoque illud videtur, quod iam conuersa arenæ in vitrum, quæcunque pars super margines loci ipsius fuerit iacta, in vulgarem arenam denuo conuertitur. Igitur loci quidem illius natura talis est. Iudæi autem cum mulieribus & filiis collecti in campum, in quo est sita Ptolemais, Petronio supplicabant, principio ob patrias leges, deinceps vero etiam pro suo statu. Ille autem ob multitudinem precantium & precum inflexus, exercitum quidem & statuas in Ptolemaide reliquit: procedens autem in Galilæam, & conuocans in Tiberiadē tam populum Iudzorum quam omnes eorum nobiles, & vim Romani exercitus cepit exponere, & minas Cæsaris: his addens, quod & contumeliosa esset supplicatio Iudzorum: eum omnes siquidem gentes quæ parerent imperio Romano, in suis vrribus inter reliquos Deos, imagines quoque Cæsaris locauissent, soli Iudzæi istud abnuerent. hoc siquidem quasi ab imperio deficere esset, etiā eum iniuria prædientis. Illis vero contra hæc legem moreque patrios allegantibus: & quia ne Dei quidem simulacrum, necum hominis, nec solum in templo, sed neque in profano aliquo totius regionis loco tas sibi esset locare: arripiens dictum Petronius, respondit: Sed & mihi mei domini lex seruanda est. si eam quippe transgrediar, vobisque parcam, iuste animaduersionem subibo. Impugnabit sane vos, non Petronius, sed ille à quo sum missus. nam & ipse æque ac vos cogor implere quæ iussa sunt. Ad hæc tota multitudo vnanimiter succlamauit, ante legis remerationem omnem se libenter subire perniciem. Sedato autem eorum clamore, Petronius ait: Pugnare ergo aduersus Cæsarem estis parati? Responderunt Iudzæi, pro Cæsare quidem & populo Romano se per dies singulos offerre sacrificia: si autem in templo imagines æstimer collocandas, debere eum totam Iudzorum gentem prius immolare: præbere se quippe iugulos cum mulieribus & paruulis ei, qui interficere voluisset. Ad hæc admiratio Petronium miseratioq; peruasit, inuentem & insuperabilem religionem virorum, & tantum vulgus ad mortem constanter paratum. Et tunc quidem infectis omnibus recesserunt. Postridie autem ac deinceps summates eorum priuatim vitium que compellans, populum quoque publice alloquens, nunc quasi consulens admonēbat, interdum etiam minabatur, extollens & virtutem Romanam & indignationem Cæsaris: inter hæc etiam suam necessitatem, cui essent exequenda præcepta. Sed illis ad nulla horum experimenta cedentibus, cum videret etiam sementem regionis intercipi (ipsam quidem anni tempus erat, & quinquaginta pene continuis diebus multitudo in vrbe otiosa morabatur) ad vltimum cōuocatis omnibus, ait, sibi met periculofam rē se velle aggredi. Aut enim, inquit, Deo cooperante placabo Cæsarem, ac vobiscum saluabor libenter: aut illo in vltionem irritato, pro tanta multitudine impendam animam meam. Atque ita dimissis turbis, multa pro ea vota facientibus, Antiochiam ab Ptolemaide reuocauit exercitum: atque illinc confestim misit ad Cæsarem, referens, & quo apparatu in Iudæam irruisset, & quod tota gens supplicasset: quibus si abnuendum putaret, nosset cum viris etiam prouinciam esse perdendam. Seruare siquidem ipsos legem patriam, & nouis præceptis vehemēter obistere. His epistolis respondit Caius immodice, comminans Petronio mortem, quoniam iussionum suarum segnis executor fuisset. Sed scriptorum talium vectores per tres continuos menses contigit aduersa tempestate retineri: alij autem exitum C. Cæsaris nunciantes, prospere nauigauerunt: denique ante septem-

An. mēdi 4002.
à Christ.
nat. 40.
Arena vitrea prope Memnonis sepulcrum.
Petronius Iudæos exercitum Romanum Cæsaris minas exponit.

Iudæorum constantia.

Petronius Iudæos iterum compellat.
Petronius ad Cæsarem misit, ac Iudæorum supplicantes significat.
Petronius epistolæ suæ Cæsari indicat, ac cipit.

an. m5-
i 1009.
a Christ.
nat. 43.

& viginti dies epistolas Petronius accepit, finem Cæsaris indicantes, quam illi peruenirent, qui comminantia scripta portabant.

CAP. X.

De imperio Claudij & regno Agrippa ac morte.

*Ant. lib.
19. ca. 3.
Caius an-
nus tribus,
mensibus
6. regnat.
Ant. lib.
19. ca. 4.
Agrippa
ab Senatu
Romano
& Clau-
dio tan-
quam ar-
biter eli-
gitur.
Senatus
Romani
ad Agrip-
pam re-
sponso.*

CAio per dolum interempto, qui regnauerat annis tribus, mensibus sex, rapitur in regnum ab eo exercitu, qui Romæ erat Claudius. Senatus autem, referentibus consulibus Sentio Saturnino & Pomponio Secundo, mandat tribus cohortibus urbanis ut essent præsidio ciuitati, & ipse frequens in Capitolium conuenit: & propter immanitatem Caij, bellum agi cum Claudio decernebat, volens impetum ad optimates reducere: ut sicut olim, ad regendum dignissimi eligerentur. Accidit interim ut Agrippa adueniret: quem cum & senatus in concilium & in castra Claudius euocasset, ut scilicet eo strenuo adiutore vteretur in quibus res posceret: videns Agrippa Claudium iam esse opibus Cæsarem, ad eum perrexerit: quem ille illico legatum ad senatum misit, indicantem suum propositum, quoniam primo quidem inuitus ab exercitu raptus sit, & iniquum esse, si militum erga se studia tam religiosa deflexeret, imo tutam aliter suam non esse fortunam: iam enim ad inuidiam satis fore, quod in regnum vocatus sit. deinde administrare paratum esse rempublicam non esse ut aliquis tyrannus, sed ut princeps benignus: sufficere sibi quippe honorem nominis. De singulis autem negotiis communera omnium stare sententiam. nam etsi non natura esset modestus, locuples tamen moderandæ potestatis exemplum Caij morte esse propositum. Quæ cum detulisset Agrippa, respondit senatus, quasi qui militi suo bonisque consiliis fideret, nolle se subire voluntariam seruitutem. Sed accepto patrum responso, Claudius rursus misit Agrippam, nunciantem eis, se non posse adduci ut eos proderet, quorum consensu in imperium esset accitus. Inuitum autem se initurum esse pugnam aduersus eos, cum quibus confingere minime vellet: proinde eligendum esse locum extra ciuitatem in quo confligerent. neque enim fas esse, propter illorum perniciam, patriam ciuili cade foedari. Et Agrippa quidem ista senatui nunciavit. Inter hæc vnus ex istis militibus, qui cum patribus erant, educens gladium: Commilitones, inquit, quibus perturbati causis patricidia perpetrare cupimus, & concurrere aduersus propinquos nostros Claudium securos? maxime cum habeamus imperatorem quem in nulla re culpæ possumus, & ad quem cū iustis magis allegationibus quam cum armis egredi debeamus. Hæc dicens, per mediam egressus est curiam, omnibus se militibus consecutus. Hoc exemplo optimates deserti, in magno metu esse coeperunt, ac deinceps videntes sibi aduersationem tutam non esse, secuti milites ad Claudium transierunt. Occurrebant autem eis pro muris strictis gladiis hi qui fortunæ regis ambitiosius adlabantur: & pene accidit ut progressi quinque interficerentur, ante scilicet quam militum impetum Cæsar agnosceret: nisi accurrens Agrippa imminuentis ei facinoris periculum nunciasset: dicens, quod, nisi coercuisset exercitum, iam in sanguinem ciuium fuxerem, confestim amissurus esset omnes per quos conspicuum esset imperium, fieretque solitudinis imperator. Hæc audiens Claudius, continuat militum impetum. Suscepit tamen in castris aduenientem senatum, & indulgenti honore complexus, egressus cum patribus confestim obtulit Deo hostias, ut mos est pro imperio supplicari. Agrippam quoque protinus donat regno paterno vniuerso, adiiciens ei etiam illa quam Augustus He-

*Senatus
cū exerci-
tu in ca-
stra ad
Claudij
proficisci-
tur.
Claudij
Senatum
suscipit
& hono-
rat.
Agrippa
regnum.*

rodi donauerat, Trachonitidem scilicet & Auranitidem: præter hæc autem aliud quoque regnum, quod Lysania vocabatur. Et populo quidem donationem hanc per edictum indicauit. Patribus autem præcepit, ut incisam æreis tabulis in Capitolio collocarent. Donat autem etiam fratrem eius Herodem, qui genere eiusdem erat, Berenice iunctus Regine Chalcidis. Opinione autem celerius Agrippæ dati regni census maximus affluerebat: quia sane pecunia, non ille in rebus exiguis abutebatur, sed talem murum Hierosolymis circumdare cepit, qualis si potuisset absolui, irritam præorsus obsidionem Romanis oppugnantibus effecisset. Sed antequam impleret opus, decessit in Cæsarea. Regnauit autem annis tribus. Ante quoque cum tetrarchiam regeret, aliis tribus annis tenuerat potestatem. Reliquit filias tres à Cypride natas, Berenicen, Mariamnen atque Drusillam: filium autem ex eadem ipsa coniuge, nomine Agrippam, qui cum admodum paruulus esset, Claudius regnum in provinciam redegit, in cuius procuratorum missus est Cestius Festus: post hunc autem Tiberius Alexander: qui nihil de consuetudine patris immutantes, gentem in pace tenuerunt. Post hæc vero & Herodes, qui regnabat in Chalcide, decessit relinquens ex fratre quidem filia Berenice filios duos, Berenicianum & Hyrcanum: ex priore autem Mariammæ Aristobulum. Alius quoque eius frater Aristobulus mortuus fuerat priuatus, relicta filia Iotapa. Hi quidem erant (sicut diximus) liberi Aristobuli, qui fuerat Herodis filius. Alexander autem & Aristobulus nati fuerant Herodi & Mariamme, quos ipse parens occidit. Alexandri autem posterii in maiori Armenia regnauerunt.

CAP. XI.

De variis tumultibus in Iudæa & Samaria.

POST obitum autem Herodis, qui regnauit in Chalcide, Claudius Agrippam filium Agrippæ in patris sui regno constituit. Alterius autem provincie suscepit curam post Alexandrum Cumanum, sub quo oriri coeperunt tumultus, & de nouo Iudeos calamitas comprehendit. Conueniente quippe multitudine ad diem festum azymorum in Hierosolymam, stante cohorte Romana super porticum templi (armati quippe milites semper custodiebant festos dies, ne quid conuenientes populi novare auderent) vnus è militibus reductis turpiter vestimentis inclinans posteriora sua vertit ad faciem Iudeorum, & ad hunc habitum vocem emittens similem succlamauit. Ob quod factum tota cepit multitudo conqueri, ita ut circumstaret Cumanum, ad supplicium militem deposcentes. Ex his autem inconsulti iuvenes, & quasi natura apti ad seditiones mouendas, in rixam grauissimam profluebant: continuo quippe saxa capientes, percutiebant milites. Tunc veritus Cumanus, ne totius in eum vulgi impetus fieret, plures euocauit armatos: qui cum essent porticibus immixti, metus grauis incidit Iudeis, statimque in fugam versi, relicto templo refugere coeperunt. Tanta autem per egressus de conspatione obtristia facta est, ut concalcatione mutua super decem millia hominum consumpta sint. Facta est autem vniuersæ genti luctuosa festiuitas, & planctus per domos singulas personabat. Successit autem huic calamitati latrocinantium tumultus: iuxta Bethoron quippe, per viam publicam, Stephanus quidam seruus Cæsaris suppellectilem quandam vehabat, quæ ab irruentibus latronibus direpta est. Cumanus autem ad inquisitionem mittens eos qui in proximis vicis essent, virosque ad se adduci iussit, obiciens quod latrones illos non comprehendissent: qua occasione quidam militum in vico quodam libros sacre legis offensos disci-

An. m. di 4008.
à Christ.
nat. 46.
Ant. lib.
19. ca. 5.
Agrippa
cū regnas-
set annis
tribus in
Cæsarea
decessit.
Ant. lib.
19. c. 7.8.
Alexander
frater A-
ristobuli
genealo-
gia.

An. m. di 4011.
à Christ.
na. 49.
Turpe mi-
liti scilicet
ac dictum
in Iudeos
festo die.

Cumanus
impetum
vulgi ve-
rerat.
Super de-
cem millia
hominum
concalca-
tione tur-
ba con-
sumpta.

An. mē-
di 4014.
à Christ.
nat. 52.
*Miles sa-
cra legu
libros di-
scindis at-
que com-
buris.
Militum
libros cō-
burentem
Cumanus
ad suppli-
cium ad-
iudicis.
Galilaeus
in Sama-
ria inter-
ficietur.*

*Elezar⁹
et Alex-
ander Iudae-
orum prin-
cipis ma-
gnam ty-
rannidam
exercens.*

*In latroci-
nia cōspi-
ratio.*

*Quadra-
tus Syriae
procura-
tor Sama-
ritanos et
Iudaeos au-
dit.*

*Quadra-
tus inter
Iudaeos et
Samaritanos
semitia.*

dis atque combussit. Iudaei autem quasi totam religionem inflammata-
viderent, undique confluerunt: & veluti machinamento aliquo, ita vi
superstitionis attrahi, omnes ad unam euocationem ad Cumanum Ce-
saream concurrunt: precantes ut militem qui tantam contumeliam Deo
legique eius intulisset, non relinqueret impunitum. Ad hanc ille (vide-
bat enim multitudinem nequaquam quieturam, nisi aliqua esset satis-
factione sedata) adiudicatum militem per medium populum ad suppli-
cium iussit abduci. sicque Iudaei placatis animis recesserunt. De quo au-
tem Galilaeorum & Samaritanorum confictus exoritur. In vico enim
quem Geman vocant, qui est in magno Samaritae campo situs, quidam
Galilaeus de numero Iudaeorum ad festiuitatem ascendens interficitur.
Ad quod factum multi ex Galilaea regione concurrerunt, ut cum Sama-
ritanis confligerent. Horum autem nobiliores conuenerunt ad Cuma-
num, rogantes ut antequam grauis calamitas oriretur transiret in Gali-
lazeam: & in eos qui auctores essent homicidii vindicaret. Cumanus vero
his negotiis quae habebat in manibus postponens illorum petitiones,
sine effectu precatores remisit. Nunciato igitur homicidio Hierosoly-
mam, omnis multitudo commota est: & relicta diei solennitate, in Sa-
maritam vulgus impetum fecit, sine vilo duce, nec cuiquam principum
suorum retinenti acquiescentes. Latrocinijs autem eorum & tumultus,
quidam Dinzi filius Eleazarus, & Alexander, principes erant qui in A-
crabatenae regioni conterminos irruentes, promiscuam edidere caedem,
& à nullius aetatis exitio temperantes, vicos etiam inflammauerunt. Cu-
manus autem hanc audiens, adduxit secum unam equitum alam, quae vo-
catur Sebastenorum, ut auxilio his qui vastabantur esset: sicque eorum
multos qui Eleazarum erant secuti, comprehendit, plures quoque in-
terfecit. Ad reliquam autem multitudinem, qui in vastando Samarita-
norum fines irruerant, principes gentis de Hierosolymis occurrerunt
opertique cilicijs, & aspersis cinere caputibus precabantur, ut ab in-
cpto desinerent: nec propter excescendam in Samaritanos ultionem, ad Hie-
rosolymae perniciem Romanos commouerent: misererentur autem pa-
triarum suarumque templi, filiorumque & coniugum propriarum, neque
omnia pariter in discrimen adducerent, neque ob unius Galilaeae vine-
tam cuncta disperderent. His acquiescentes Iudaei, à negotio recessi-
runt. Multi autem per idem tempus in latrocinia conspirabant: sicut fi-
re solet insolentia cresceretibus quietis: per quos in omni regione ag-
bantur rapinae. & audacissimus quisque reliquis vim afferebat. Tunc
Samaritarum primates ad Numidium Quadratum, qui Syriam procura-
bat, Tyrum venerant, vindicari de his qui regionem eorum depreda-
uerant postulantes. Praesto autem fuerant etiam Iudaeorum nobiles:
Ionathas filius Anani, princeps Sacerdotum, obiecta diluens allega-
bat, initium quidem tumultus Samaritanis fuisse, qui primi homicidium
perpetrassent: causam tamen calamitatum postea secutarum praebuit
Cumanum, qui inter principia auctores cordis noluisse vicijs. Tunc
Quadratus utranque partem interim distulit, dicens se cum ad ipsas re-
giones venisset, diligenter singula inquisitionum: deinceps vero pro-
gressus Cesaream, eos omnes quos Cumanus viuos ceperat, in crucem
iussit. Inde cum Lyddam venisset, de nouo audiuit Samaritanorum que-
relas, & accitos Iudaeorum decem & octo viros, quos cognouit pug-
nauisse participes, securi percutit. Duos autem principes sacerdotum, Io-
natham & Ananiam, eiusque filium Ananum, & nonnullos alios Iuda-
eos nobiles ad Cesaream misit: similiter aurem & Samaritarum nobilissi-
mos quoque. Pracepit etiam Cumano, & Celeri tribuno, Romanum
uigilare, reddituros Claudio rationem pro his quae in regione gesserant

His ita compositis à Lydda ascendebat Hierosolymam: & inueniens multitudinem festiuitatem azymorum celebrantem sine vlla conturbatione, Antiochiam rediit. Romæ autem Cæsar auditis allegationibus Cumani & Samaritanorum (aderat autem etiam Agrippa, Iudæorum causam magna contentione defendens: siquidem & Cumano multipotentium aderant) pronuncians aduersus Samaritas, tres eorum nobilissimos iussit interfici: Cumanum autem in exilium deportari. Ceterum autem tribunum vinetum Hierosolymam missum, Iudæis ad supplicium tradidit, vt per urbem tractus, capite plecteretur. Post hæc Felicem Pallantis fratrem misit ad Iudæos, qui & eorum prouinciam cum Samaria & Galilæa curaret. Agrippam vero de Chalcide in regnum maius transtulit. tradens ei illam quoque prouinciam, quæ Felicis fuisset. Erat autem ista Trachonitis & Batanæ & Gaulanitis. Addidit autem regnum etiam Lysaniæ, & tetrarchiam quam Varus rexerat. Ipse autem per annos tredecim, menses octo, dies triginta administrato imperio, decessit, successorem Regni Neronem relinquens, quem suadelis Agrippinæ uxoris suæ in imperium cooptauerat, & quidem cum legitimum haberet filium Britannicum ex Messalina natum, priore scilicet coniuge, & Octauiam filiam, quam ipse priuigno collocarat Neroni. Susceperat autem ex Agrippina Antoniam. Et Nero quidem, quem admodum per magnitudinem felicitatis & opum, abusus sit fortuna: & qualiter fratrem suum, atque uxorem, matremque interfecerit, post quos in omnes proximos immanitatem suam conuertit, atque vt ad vltimum per amentiam ad histriionum opera scenamque peruenit, quoniam scio esse narratione molestum, silentio præterire melius puto.

CAP. XII.

De tumultibus in Iudæa sub Felice.

Conuerterat autem ad narranda quæ ab eo aduersus Iudæos gesta sunt. Minorem igitur Armeniam regendam Aristobulo dedit, Herodis filio. Regno autem Agrippæ quatuor vrbes addidit cum agris ad singulas pertinētib: in Perzæ scilicet Regione, Abilam & Iuliadem: in Galilæa autem Tarichæam & Tiberiadem. Reliqua autem Iudææ Felici procunda dedit. Hic principem latronum Eleazarum, qui per viginti annos regionem fuerat deprædatus, aliosque cum eo multos cepit, virosque Romam misit: aliorumque quos in erupem sustulit, latronum vel in communionem sceleris deprehensorum popularium, fuit pene innumerabilis multitudo. Sic autem regione purgata, aliud genus latrocinantium in Hierosolymis oriebatur. Hi autem sicarii vocabantur, die claro & in media ciuitate passim quosque interficientes. Potissimum vero diebus solennitate festiuis immiscebātur vulgo, sicas sub veste gestantes. His inimicos interficiebant: ac deinceps collapsis hominibus, illi inter reliquos de scelere querebantur: quæ fraude extra suspicionem manebant, diuque latuerunt. Primus igitur ab eis Ionathas pontifex interficitur. Post hunc autem quotidie plurimi credebantur, atque ipsis calamitatibus molestior timor ciuitatem premebat: sicut enim in medio bello per singula momenta omnes mortem opperiebantur. Circumspiciebant autem eminens quosque appropinquantes: & neque amicis suis fidere poterant, dum tamen in mediis suspitionibus atque custodiis nihilominus interficerentur. Tanta erat latrocinantium temeritas, & ars quædam latendi. Ad hæc autem alia etiam malorum collectio facta est, cæde quidem abstinentium, sed consiliis magis impiorum, quæ pats nominus quam sicariorum felicitatem urbis statumque corrumpit. Sedu-

Claudii tra Cum num, Ceterum & S. maritanos quosdam sentia.

An. mū di 4015 à Christ. na. 53.

Claudius moritur, cuius Nero succedit.

Nero fratrem, uxorem, matremque interficit.

An. mū di 4018 à Christ. nat. 56.

Ant. 26 20. c. 11 Eleazar Felix, aliosque cum eo multo. capir.

Aliud genus latrocinantiū, die claro & in media ciuitate quosque interficientes. Ionathas cum aliis multis interficitur.

Ant. lib.
20. c. 12.

*Ægypti
pseudopro-
pheta 30.
ferme mil-
lia homi-
num con-
gregat.
Felix de
Ægyptio
victoria.*

*Latrones
& Magi
multis af-
flictionem
inducunt.*

*An. mū-
di 4020.
à Christ.
na. 58.*

Ant. lib.
20. ca 13.
*Pugna in-
ter Iudæos
& Syros
corca Cæsæ-
reæ.*

*Seditio-
nes & ca-
des inter
Iudæos.*

*An. mū-
di 4024.
à Christ.
nat. 62.*

doctores namque homines & circumuentiones, sub specie religionis nouis rebus studentes, vulgus insanire fecerunt. nam in solitudines egrediebantur, promittentes Deum signa eis ostensurum libertatis. Contra quos Felix (videbantur quippe semina defectionis esse) mittens equites atque pedites armatos, magnam multitudinem interfecit. Maiore autem plaga Iudæos afflixit Ægyptius quidam pseudopropheta. Adueniens quippe in provinciam, Magus cum esset, Prophetæ opinionem sibi arrogans, triginta ferme millia hominum congregauit, quos vana seductione decoperat. Et circumducens eos de solitudine in montem qui vocatur Oliuarum, inde ad Hierosolymam nitescatur ascendere: depulsoque Romanorum præsidio, in populares exercere dominationem. Vrebat autem stipatoribus, qui ad id facinus conue-
niant. Præuidit sane eius impetum Felix, & occurrens cum ipsis Romanis armatis, quos etiam Iudæorum reliqua multitudo iuuabat, inlit conflictum. Et Ægyptius quidem cum paucis fugit. Plurimi autem qui cum ipso fuerant, comprehensi atque vinculis traditi sunt. Reliqua vero multitudo in regiones proprias dispersa est. Compressis vero his etiam, sicut fere in agro corpore, rursus pars altera tumescebat. Magi enim quidam & latrones collecti, multis afflictionem inducebant: & quasi ad libertatem vocabant, mortem apertissimam comminantes his qui Romanorum principatui obedire voluissent: ut vel reluctantes auerterent eos, qui spontaneam ferrent seruitutem. Dispersi ergo per totam regionem diripiebant quorumque potentium domos, eosque in super tucidabant: inflammabant etiam vicos, ita ut desperatione eorum tota Iudæa protinus impleretur. Et hoc quidem bellum indies ingrauescebat. Alter autem tumultus ortus est circa Cæsaream, inter Iudæos scilicet, qui ibi permixti habitabant, & Syros, seditione commota. Hi siquidem postulabant, ut eorum fieret ciuitas, Iudæumque fuisset conditorem dicentes: erat autem Rex Herodes. Æmuli vero conditorem quidem confitebantur Iudæum, ipsam vero ciuitatem fuisse gentilium vindicabant. Neque enim illic statuas & fana potuisse constitui, si ad Iudæos eam conditor pertinere veluisset. Ob has ergo causas inter se populus uterque iurgabat. Procebat autem usque ad arma contentio: & quotidie ad configendum audaces quisque partis alterutrz prosiliebat. Neque enim Iudæorum seniores cohibere tumultus gentis suæ poterant: & Græcis turpissimum videbatur, Iudæis inferiores videri. Præstabant autem hi quidem diuitiis & corporum viribus. Græci vero auxilio militum: magna siquidem pars Romanæ manus, de Syria illo fuerat congregata: & quasi cognati, ad auxiliandum paratierant Syriæ. Præfetti autem militum curabant comprimere tumultum: & pugnaces quosque comprehensos, taureis viciscabantur ac vinculis. Nec tamen supplicia comprehendendum, impedimentum aut timorem reliquis inferebant: imo magis hoc ipso in seditionis irritabantur augmentum. Tunc demum Felix minaci edicto præcepit contumaces quosque vrbe discedere: non parentium autem immissis militibus interfecit non paucos, quorum etiam bona direpta sunt. Manente autem seditione, nobiles vtriusque partis electos, legatos misit ad Neronem, de iure disceptaturos. Successit autem ei Festus, & hos qui maxime infestabant provinciam sollicitè persecutus, latronum plurimos comprehendit atque interfecit.

CAP. XIII.

*De Praefidiis Iudae Albino & Flora.*An. mū-
di 4028.
à Christ.
na. 69.Ant. lib.
20. c. 13.*Albinus
Iudae
prae-
fes o-
mni mali
gritatis
specie con-
spicuas.
Albinus
seditionis,
ut ei ru-
muntium mo-
nitionibus
non indi-
guaretur,
largitione
redimunt.*Ant. lib.
20. c. 16.*Albino
succedit
Gessius
Florus,
qui longe
prior est
Albino.
Avaritia
Flori vr-
bes despo-
liat.**Cestius
Gallus im-
petum po-
puli com-
pescit, &
quod pla-
cationem
ex Flori
redderet,
edicit.*

VERUM successor huius Albinus non eodem modo negotiis prae-
fuit, neque enim fuit aliqua malignitatis species, quam ille praeterierit.
Denique non solum causis civilibus furabatur & diripiebat bona singu-
lorum, neque solum tributorum additamentis in commune gentem
grauabat: sed etiam quos ob latrocinia decuriones ciuitatum compre-
henderunt, vel qui à prioribus iudicibus in custodiis erant relinqui, acce-
pta à cognatis eorum pecunia, liberauit: & is solum qui non dedisset, in
carceribus quasi nocentissimus remanebat. Per idem tempus, eorum
quoque qui res nouare cupiebant, in Hierosolymis crescit audacia. Ex
quibus sane qui erant opulenti Albinum largitione redimebant, ut eis
tumultum mouentibus non indignaretur: pars autem popularis quae
non satis gaudebat quiete, Albini participibus iungebatur. Vnusquisque
ergo improborum cohorte propria circumdatus, ipse quidem inter ca-
teros quasi princeps latronum & tyrannus eminebat: stipulatoribus vero
suis ad direptionem mediocrium abutebatur. Ita fiebat, ut hi quidem
quorum vastabatur domus, tacerent: illi autem qui extra incommo-
dum steterissent, metu ne similia paterentur, etiam officiis ambirent eos,
quos constabat dignos esse supplicis. In commune autem omnium
fuit intercepta fiducia, & erat tunc multiplex dominatio, & semina ca-
ptiuitatis futura iam ab illo tempore spargebantur. Cum sane ciuili no-
di morum fuisset Albinus, tamē succedens ei Gessius Florus, optimum
eum per comparisonem sui fecit videri. Ille si quidem plura occulte &
cum fraude nocuerat: Gessius vero iniquitates suas in vniuersam
gentem, tam palam quasi gloriaretur exercuit: ac velut non ad regen-
dam prouinciam, sed ad damnatorum pœnas carnifex missus, neque
rapinarum vllum modum, neque afflictionum praetermisit. In miseris
autem crudelissimus erat, in turpibus vero impudentissimus. Neque
enim quis illo amplius offendit fallacia veritatem, neque commentus est
callidiores nocendi vias. Huic si quidem viritum illatis dispendiis lucra
quærete exiguum visum est: sed totas simul despoliabat vrbes, & labe
populis inferebat, tantum non voce per totam regionem edicens, libe-
rum esse omnibus latrocinari, dum ipse praedarum acciperet portio-
nem. Denique ob illius avaritiam contigit totam pene deserti regio-
nem, ita ut plerique sedes patrias relinquentes, ad externas prouincias
commigrarent. Donec autem in Syria Cestius Gallus prouinciam rege-
bat, neque ausus quispiam Iudaeorum est aduersus Florum ad eum mite-
tere legatos. Cum vero instante azymorum solennitate ipse Hierosoly-
mam venisset, occurrentes multitudo quae facile tricies centenorum mil-
lium fuit, precabatur, ut gentis suae calamitatibus subueniret, & pestem
in ista prouincia Florum ut eiiceret clamitabat. Qui tamen cum sub po-
puli ore esset, & Gallo assisteret, non solum nihil mouebatur, sed vo-
ces illas etiam deridebat. Cestius tamen compescens impetum popu-
li, & edicens quod deinceps placatiorem eis Florum redderet, regres-
sus est Antiochiam. Deduxit autem eum usque ad Caesaream Florus,
illudens mendaciis, & Iudaeorum genti bellum sedulo comminiscens,
quo scilicet solo iniquitates suas occultari posse credebatur. Pace siquidē
permanente, habiturum se apud Caesarem accusatores Iudaeos: verum
in defectionem negotiatus fuisset, maiore vtique malo abducendum à
se esse inuidiam peccatorum minorum. Igitur ut gens ab Romano ab-
sumperetur imperio, sedulo indies augebat calamitates. Per idem
tempus apud Neronem Caesarienses gentiles victores extirare, decre-

*Exordium
belli Iu-
daici duo
decimo re-
gni Neronis
anno.
An. mū-
di 4030.
à Christ.
na. 68.
Ant. lib.
20. c. 15.
Causa bel-
li Iudai-
ci.*

*Periurii
Flori, qui
Iudaei si-
dem iura-
tam non
seruas.*

*Casarien-
sum &
Iudaeorū
conflictus.*

*Florus Iu-
daeorū pri-
mus 12.
cum Ioa-
ne in Seba-
ste compre-
hensus vin-
citur iuber.
Alia fax
belli à Fla-
ro excogi-
ta.*

tumque istud contestantes literas attulerunt: perque hoc bello Iudaico dabatur exordium, duodecimo scilicet Anno regni Neronis, septimodecimo autem regni Agrippæ, mense Maio.

CAP. XIV.

De Floro faciente in Iudæa Casarienses & Hierosolymitanos.

AD magnitudinem autem excitatorum de eo malorum, nequaquam idoneas causas habuisse deprehenditur. In Casarea siquidem habitantes Iudæi, habebant synagogam prope locum, cuius erat dominus gentilis quidam Casariensis. & frequenter quidem egerant, ut ad eorum ius illa possessio iungeretur, multis partibus maius precium quam res meruerat offerentes. dominus autem loci preces eorum desepisse non contentus, ad maiorem dolorem ædificauit in loco tabernas, ita ut angustum eis transitum & prorsus coarctum relinqueret. Primum igitur feruentiores aliqui iuuenum profligentes, ædificationem vetabant. Cum vero Florus hos à prohibendo cohiberet, non habentes Iudæorum nobiles quid agerent, inter quos etiam erat Ioannes publicanus, infestant Florum oblatione octo talentorum, ut ædificationem vetaret. Ille autem ob capendum tantummodo, promittens se cuncta facturum, accepta pecunia statim de Casarea egressus est, venitque in Sebasten, seditioni tribuens facultatem, quasi qui pugne spatium Iudæorum summatibus vendidisset. Sequenti autem die, Iudæorum sabbato, cum plebs ad synagogam coisset, seditiosus quidam Casariensis vas Samium ante ingressum eorum ponens, alites immolabat. Hoc factum Iudæos incoercibiliter accendit, & legem suam quippe contumeliam pertulisse, & locum ipsum dicebant fuisse pollutum. pars autem Iudæorum quæ erat constantior atque moderatior, denuo apud Iudæos esse conquerendum rebatur. Seditiosi autem & iuuentute turgentes Iudæi, effundebantur in saxam. Stabant autem ad consigendum parati etiam Casariensium tumultuosiores. Ex composito quippe missus fuerat, qui pro synagoga foribus immolaret: sicque continuo est pugna commissa. Interueniens autem Iucundus, qui ad prohibendum erat relictus, præfectus equitum vas illud quidem quod positum fuerat iussit auferri, & tumultum sedare pergebat. Cum vero superatus esset præ Casariensium violentia, Iudæi statim libros legis rapientes secesserunt in Nabarta: regio quædam eorum hoc nomine appellatur, dirempta à Casarea stadiis sexaginta. Primates autem eorum duodecim, cum Ioanne in Sebasten ad Florum venerant, de his quæ acciderant conquerentes, & ut auxilio esset rogabant, quamuis reuerenter, tamen eum & de octo talentis admonentes. Ille vero illico comprehensor eos vinciri iussit, arguens cur leges Casaræ auferre ausi fuissent. ob hoc igitur apud Hierosolymitas gravissima indignatio nascebatur: verum tamen adhuc iram suam frenabant. Florus vero, quasi ad hoc operam suam locasset, ut bellum inflammarer, misit ad sacrum thesaurum, ut inde decem & septem talenta auferrentur, quasi eam pecuniam impensis Cesaris flagitaret. Tunc vero statim inuasit populum multa confusio: concurrentes ad templum, maximis vocibus nomen Cesaris appellabant, ut à tyrannide Flori liberarentur quantes. Quidam autem seditiosorum in Florum maledicta iaciebant vitæ: & canistrum circumferentes stipem eius nomine postulabant, quasi inops & miserrimus talibus indigeret auxiliis. His autem omnibus nihil est à cupiditate deterretus, sed multo magis ad depradandum irritatus est. Denique cum deberet Casaream veniens ignem belli illic nascentis extinguere: causasque tumultuum submovere, pro

quo etiam mercedem acceperat pactus: tamen cum exercitu equitum atque peditum Hierosolymam contendit, ut Romanis armis ad quod volebat vteretur, ac timore & minis urbem circumdaret. Tunc populus lenire eius impetum volens, obuiam militibus processit, tum solitus utique fauoribus, & Florum honorare officiis paratus. Ille vero prae-mittens cum equitibus quinquaginta centurionem, nomine Capitonem, discedere eos iussit. Neve eum, in quem tam graua maledicta lecessent, falso denuo honore deluderent. Oportere quippe eos, si viri sunt fortes, animique constantis, etiam in praesentem effundere cantumelias: nec solum in verbis, sed etiam in armis amorem libertatis ostendere. His dictis exterrita multitudo, simul etiam militibus qui cum Capitone uenerant, in medium vulgus irruentibus, diffugerunt, antequam Florum salutarent, aut militibus officia consueta redderent. Discedentes igitur in domos, cum metu atque humilitate perulgilem duxere noctem. Florus autem tunc quidem degit in regia, postridie autem aduersum eos exstructo tribunali sublimis resedit: conuenientesque Sacerdotum principes, & ciuitatis vniuersa nobilitas, assisterunt tribunali. His praecepit Florus, ut omnes qui maledicta in eum succlamassent, protinus dederent: edicens in ipsos esse, nisi reos produxerint, vindicandum. Ad huc respondent Iudaei. populum quidem pacifica quaeque sentire, illis vero qui exrauiscent in verbis, veniam conferendum postulabant. In tanta siquidem multitudine, nihil esse mirandum, offendi aliquos temerarios, & per ztatem insipientes: esse autem impossibile eorum qui deliquerint, discrimen agitari, cum & singulos nimirum poeniteat, & prae timore ad negandum sunt parari. debere tamen illum si consuleret gentis quieti, & vellet Rom. imperio seruare urbem, magis propter multos innoxios dare veniam etiam paucis delinquentibus, quam propter paucos improbos perturbare multitudinem tantam bonorum. Ad huc vero ille magna indignatione inflammatus, militibus exclamauit, ut forum rerum venalium, quod erat in superiori parte ciuitatis, diriperent, ac passim obuios trucidarent. Illi vero ad lucri sui cupidinem addita auctoritate rectoris, non solum illum diripuerunt locum in quem fuerant immissi, sed in vniuersas insipientes domos, interficiebant habitatores: Fuga autem erat per angiporta omnia, & exdes eorum qui comprehendebantur: direptionis quoque nulla species praetibatur. Multos autem etiam nobilium comprehendentes adduxerunt ad Florum, quos ille verberibus laniatos in crucem sustulit. Denique omnis numerus illo interfectorum die cum paruulis & mulieribus (neque enim vel lactantibus pepercerant) fuit sexcenti & triginta. Grauiorem autem faciebat calamitatem videri nouitas Romanae calamitatis: quod enim nemo vnquam prius, tunc Florus ausus est, ut viros scilicet equestri ordinis pro tribunali flagellis caderet, ac patibulis affigeret: quorum etiam origo Iudaea, tamen Romana dignitas.

CAP. XV.

De alia oppressione Hierosolymorum dolo Flori.

PER idem tempus Rex quidem Agrippa Alexandriam erat profectus ut Alexandrum, qui Aegyptum procurabat missus a Nerone, iure hospitii conueniret. Germanam autem suam Berenicen, Hierosolymis inuentam, & iniquitatem militum videntem, grauis ob hoc angor inuaserat. & frequenter quidem praefectos equitum suorum, custodesque corporis mittens ad Florum precabatur, ut a sede defineret. Ille vero neq; in multitudinem interfectorum, neq; in nobilitatem precatricis,

An. m.
di 403
à Chr.
na. 68
Florus
daoru ha
necre sp
nit, cor
disceder
inbat.

Florus in
tribunali
residet &
Iudaei, ut
omnes qui
maledicta
in eum sub
clamaſſent
protinus
dederent,
praecipit.
Excusa
tio Iudae
orum.
Cades per
Flori mi
lites perpe
trata.

Flori mi
lites sexce
nti & tri
ginta Iu
daeos una
die inter
ficiunt.

Berenice
Agrippa
germana,
mittit ad
Florū ac
ut a sede
definoret,
precatur.

An. mē-
di 4030.
à Christ.
na. 68.
*Militum
in Bereni-
cem su-
ros.*

*Floro mul-
titudine ob-
loquitur.*

*Florus
multitu-
dini tu-
multum
compre-
sum, de-
nuo refri-
cas.*

*Flori dolo-
re infi-
dia.*

*Principū
& sacer-
dotum ad
populum
adhorta-
tio.*

*Flori pro-
positū &
confiliū
exitū do-
clarat.*

*Cades Iu-
daorum.*

sed tantum in lucra sua, quæ de rapinis congregarentur, afficiens, tem-
perat annuere: impetus autem militum etiam aduersus Reginam
effertus est. Non solum quippe sub oculis eius obuio quosque mul-
tabant atque trucidabant, sed etiam ipsam, nisi confugisset in aulam,
interfecissent. Ibi autem peruigilem noctem cum intenta custodia e-
git, verens utique irruptionem militum. Venerat autem Hierosolymam,
ut vota deo solueret. His enim qui morbo vel aliis necessitatibus
implicantur, mos est orare per triginta dies, antequam immolent ho-
stias: abstinere quoque vino & capillos radere. Quem morem Bere-
nice Regina illis exercebat diebus, nudipes etiam ante tribunal stetit,
deprecans Florum: & præter quod nihil honoris habitum est, etiam de
vita sua periclitata est. Hæc autem facta sunt sextodecimo die Mensis
Maii. Postridie autem conueniens multitudo in forum, quod erat in
superiori parte ciuitatis, magnis clamoribus de his qui interfecti fue-
rant, querebantur: potissimum autem inuidiosæ in Florum voces erant:
quod veriti primates quique & Pontifices, disruptis vestibus, & virum
singulos comprehendentes, postulabant, ut ab his verbis, quorum cau-
sa tanta mala pertulerant, desisterent, neque in maiorem indignatio-
nem Florum mouerent. Sicque sedata est multitudo, tam reuerentia
precantium, quam spe quod nequaquam Florus ultra in eos sæuisset. Il-
le autem videns multitudinis tumultum fuisse compressum, angeba-
tur: & denuo eam inflammare cupiens, Pontifices cum nobilibus ad-
uocauit. Itaque vnum ait argumentum fore, quod nihil vlterius de no-
uandis rebus cogitaret, si populus obuiam procederet militibus de Cæ-
sarea venientibus: veniebant autem duæ cohortes. Qui cum conuo-
casset populum ad occurrendum, mandat centurionibus, ut nullam sa-
lutationem redderent obuiantibus Iudæis. Ad quod si offensi petulan-
ter quippiam essent locuti, statim in eos vterentur armis. Pontifices
ergo collecta multitudine in templo, precabantur ut occurrerent Ro-
manis, & ante graue incommodum cohortes solenniter salutarerent. His
hortationibus seditiosi quique abhucabant, & ob intersectorum dolo-
rem reliqua multitudo iungebatur audacibus. Tunc vero omnes Sa-
cerdotes omnesque Leuitæ sacra vasa proferentes, ornatumque tem-
pli, citharistæ etiam & cantores cum musicis organis procidebant ante
multitudinem, & obnixissime precabantur, ut illum templi honorem
custoditum esse vellent, neque ad direptionem vasorum sacrorum Ro-
manos contumeliis incitarent: Erat autem videre ipsos sacerdotum
principes sparsis cinere caputibus, & pectora disruptis vestibus nuda
monstrantes, nominatim singulos quosque nobilium compellare, ac
denuo in commune multitudinem precari, ne ob modicum peccatum
patriam suam proderent his, qui direptioni eius inhiarent. Quam e-
nim utilitatem vel militibus esse de Iudæorum salutatione tribuen-
dam, vel illis quæ acciderant correctionem, si in præsentem procedere ces-
sarent? At contra, si officiose susciperent solenniter venientes, auser-
ri Floro occasione pugna: ipsos vero saluare patriam suam, & provide-
re ne quid ultra quam pertulerant, experirentur. His addunt, quod pau-
cis seditiosis si tanta multitudo iungatur, hoc magis ad pacificum con-
siliū suum deberent auctoritatem transferre. Tali hortatu multitu-
dinem insectantes, etiam ipsos seditionis autores quosdam quidem mi-
nis, quosdam autem sui reuerentia mitigauerunt: ac deinceps præce-
dentes cum quiete omni populo sequente, militibus obuiam prodie-
runt. Iamque cominus factos salutauerunt: illi autem nihil respon-
dentibus, seditiosi Iudæorum aduersum Florum, cuius hæc fierent con-
siliis, succlamauerunt. confestimque milites comprehendentes eos, ex de-

re suffibus adorti sunt: atque in fugam versos persequentes equites proculcabant. Corruiebant autem multi quidem cum à Romanis caderentur: plures autem cum se mutuo propellerent. In ipsis autem portis gravis facta est compressio, & unoquoque alterum praeuenire cupiente tardior fuga cunctis fiebat. Collabentium vero durus erat interitus. Suffocatu enim atque conculcato miseri disperibant, & neque ad sepulcrum quisquam proximis suis cognoscendus remanebat. Irruebant autem etiam pariter milites immoderate, eos quos comprehendissent cidentes: & per ingressum qui Bezetha vocatur detrudebant multitudinem, transire cupientes ut Antoniam & templum obtinerent. Quos etiam Florus consecutus, eduxit de regia eos qui secum erant, & in arcem transire nitentur. Frustratus tamen est eius impetus. Conuersus quippe aduersus eos populus repugnauit, & perrecta enadentes obruebant saxis Romanos. Quicum superne venientibus sagittis vincerentur, nec possent defendere multitudinem quæ per angustos ardebat ingressus, ad reliquum se exercitum qui erat in regia receperunt. Seditiosi autem verentes, ne superueniens denuo Florus templum occuparet, per Antoniam ex templo ascendentes, porticus à templo ad Antoniam continentes interciderunt, quatenus auaritiâ Flori desperatione compescerent. Nam cum diuinis inharet thesauris, proque his in Antoniam transgredi niteretur, ubi intercisas porticus vidit, ab impetu conuulsi, & conuocans sacerdotum principes atque curiam, se quidem aut vrbe digredi, præsidium tamen apud eos relinquere quantum ipsi voluissent. Ad hæc illis respondentibus, nihil nouandum fore, si vnam tantum relinqueret apud eos cohortem, dum tamen non illam quæ cum ciuibus paulo ante conflixerat: ob ea quidem quæ pertulere populum illis militibus infensum esse: cohorte sicut precabantur mutata, cum reliquis manu Cæsaream regressus est.

CAP. XVI.

De Politiano tribuno, & oratione Agrippæ ad Iudæos, ad obediendum Romanis hortantis.

Aliud autem denuo pugne consilium comminiscens, rerulit ad Cestium, & Iudæos defectionis criminatus est: impudenti mendacio illos perpetrasse dicens, quæcumque eos pertulisse cõstabat. Nec sanè principes Hierosolymorum quæ gesta fuerant tacuerunt: sed & ipsi & Bernice ad Cestium de his quæ Florus inique in vrbe egerat retulerunt. Ille autem susceptis literis partis vtriusque, quid factum opus esset cum principibus deliberabat. Et quibusdam quidem videbatur, cum exercitu in Iudæam Cestium ire debere, & aut vindicare defectionem, si fuisset admissa, aut magis fidos reddere Iudæos eorumque; accolas. Ipsi tamè magis placuit aliquem de suis præire, qui & negocia & consilia Iudæorum posset ei fideliter nunciare, mittit ergo tribunum Politianum, qui ab Alexandria reuertenti Agrippæ circa Iamniam occurrens, & à quo fuisset missus, & ob quas causas indicat. Quo loci Iudæorum etiam Pontifices & reliqui nobiles, eorumque curia adesse curauerant, ut circa Regem scilicet officia nouarent. Postea vero quam illum congrua humanitate coluerunt, conuulsi sunt quam potuerunt flebiliter de calamitatibus propriis, & inhumanitatem Flori explicauerunt. Quam licet argueret Agrippa, vassæ tamen in defectionem suam in Iudæos transiit, quorum maxime miserabatur, volens scilicet frenare eorum motus: ut per hoc ipsum quod viderentur nihil petpessi iniuriæ, ab ultionis desinerent appetitu. Ad hæc ergo quicumque egregii erant, & propter sua prædia de

An. mū.
di 4030.
à Christ.
nā. 68.

*Seditiosi
verentes,
ne superue-
niens Flo-
rus spoliis
ipsorum au-
ferret, tem-
plum oc-
cupant.
Florus Iu-
dæos in tem-
plo obse-
sos in super-
rabiles vi-
dens, ab
impetu co-
quiescit,
ac rel. lta
apud eos
cohortes ce-
saream re-
gradiuntur.*

*Cestius
Gallus Sy-
ria Præses,
quid factum
opus esset
cum Prin-
cipibus
deliberat.
Politianus
Hierosoly-
mā mis-
sit, &
Agrippa
occurrit.*

An. mū
di 4030.
à Christ
na. 68.
Multitu
do Hieroso
lymorū
Agrippa
& Polita
no obuiā
procedit.

Politanus
in templū
ascendit
multitu
dinem ad
conserua
tionem pa
cis hortat
ur, & ad
Cestii re
greditur.
Iudaei ab
Rege ut lo
gati ad
uersum
Florū ad
Neronem
mitteren
tur, pe
tunt.

Agrippa
ad Iudaos
oratio.

Agrippa
multitu
dinem do
cilem &
attentam
reddere co
nat.

Potestate
colere offi
cium, nec
iurgis ex
asperare de
cet.

fiderabant quietem, intelligebant Regis redargutionem esse plenam benignitatis. Populus autem Hierosolymorum sexaginta stadiis obuiam progressus, officiose Agrippam & Politianum suscepit. Lamentabantur tamen interfectos coniuges mulieres: quarum plangoribus reliquus quoque populus ad lamenta conuersus precabatur Agrippam ut genti consuleret. Succlamabant etiam Politiano, ut ingrederetur urbem, videretque quae essent à Floro gesta: & ita ostendebant forum desertum domosque vastatas. deinceps vero per Agrippam suasere Politiano, ut is cum vno tantum famulo ad Siloam visque totam circuiret ciuitatem: quatenus ipsis cognosceret oculis, Iudzos omnibus quidem aliis parere Romanis, soli autem Floro aduersari propter magnitudinem in eos factae crudelitatis. Ille igitur cum circuisset urbem, & mansuetudinis populi sufficiens documentum teneret, ascendit in templum, quo etiam multitudinem conuocauit: & cum plurimis verbis fidem eorum circa Romanos collaudasset, multa etiam ad cōseruationem pacis hortatus, adorauit Deum eiusque sancta: in eo tamen consistenti loco, in quo licebat per religionem: sicque regressus ad Cestium est, vulgus autem Iudzorū, ad Regem Pontificesque cōuersus petebat, ut legati aduersum Florum ad Neronem mitterentur, neque de tanta caede tacentes, suspicionem suae defectionis praeberent: visum iri quippe eos principes capiendorum armorum fuisse, nisi priuuenientes ostendissent illi esse qui dedisset exordium. constabat autem multitudinem non esse quieturam, si legationem aliquis impedisset. Ad haec Agrippa, ordinari quidem legatos, qui Florum accusarent, inuidiosum putabat: despiceret autem Iudzos in bella commotos, neque sibi expedite cernebat. aduocata igitur concione in xystum, & in suggesto constituti germanam suam Berenice, in Asamonaorum domo (ea siquidem xysto imminet contra superiorem partem vrbis: nam xysto templum erat ponticoniunctum) huiusmodi orationem habuit: Siquidem viderem vos omnes ad pugnandum cum Romanis esse incitatos, neque populi puriorem sincerissimamque partem pacem velle seruare, neque processissem ad vos, neque consulere confusus essem: superuacua quippe de vtilibus oratio est, quando omnium auditorum conspirat ad deteriora consensus. Quoniam vero aliquos quidem aetas malorum belli nescios facit, quosdam vero inconsiderata spes libertatis: nonnullos vero auaritia succendit, & in confusione rerum capiendum de inferioribus lucrum: quemadmodum ipsi ab hoc errore corrigantur, & non per paucorum improba consilia etiam boni dispareant, existimaui oportere, ut omnibus vobis in vnum coactis ea exponerem, quae arbitror expedire. Obstrepat autem nemo, si non ea audierit quae ipsus fect libido. His siquidem qui sunt ad defectionem irreuocabiliter incitati, licebit etiam post meos monitus manere in pristina voluntate. mea autem etiam ad illos qui audire cupiunt intercipietur oratio, nisi ab omnibus vobis silentium petebatur. Noui quidem quod multi & iniurias prociuantium prouincias, & praecōnia libertatis quasi tragice prosequantur. Ego autem priusquam discutiam qui sitis, & contra quos bellum suscipere tenetis, primum separabo causas, quas connexas putatis. Si enim violatores vestros cupitis vicisci, cur libertatem magna laude attolitis? Si vero istud ipsum seruire intollerabile ducitis, superflua est aduersum rectores querela. illis siquidem vel moderatissime agentibus, nihilominus turpe erit seruire. Considerate autem singillatim, & videte quam exigua sit materia bellorum. Et primum quidem ipsa rectorum confidenda sunt crimina. Colere siquidem officis, non exasperare oportet iurgis potestatem. Cum vero modicorum peccatorum exprobrationes

maximas facitis, aduersum vos profecto eos quibus infertis contumelias irritatis. Relinquentes quippe & quod antea clanculo & cum quadam verecundia nocebant, palam vos confidenterque populantur. nihil autem ita plagas coerces ut patientia, & violatorum quies violentibus iniicit pudorem. Fac autem eos, qui à Romanis in prouincias mittuntur, esse grauius molestos, non tamen etiam Romani omnes violent vos, neque ipse Cæsar aduersum quem pugnare vultis. Neque enim ex præcepto illorum improbus ad quos quisquam venit: neque possunt illi, quæ in oriente geruntur, positi in occidente conspiciere. sed neque facile ea quæ hic sunt, illis audiuntur. est autem importunissimum, & propter exiguas causas, tantis & ea de quibus querimur nescientibus, velle consilium. Et quidem nostrorum criminum cito exit futura correctio. neque enim vnus atque idem prouincie semper curam tenebit, & successores eius credibile est modestiores futuros. Motum autem semel bellum, neque deponere facile est absque magnis calamitatibus, neque sustinere. Libertatis vero bona sitientibus prouidendum atque certandum est, ut principio non ea careant. molesta enim est nouitas seruitutis: quam hec utique subitas, iustum suscipi certamè videtur. Qui vero semel subiectus est, & deinceps deficit, contumax magis seruus quam amator libertatis ostenditur. Tunc igitur oportuit omnia agere, ne susciperentur Romani, cum in prouinciâ Pompeius intraren. Maiores vero nostri eorumque Reges, pecunia, corporibus, animis multo vobis meliores, exigua parti potentie Romanæ obistere nequieuerunt. vos autem qui hæreditariam obedientiam suscepistis, rebus autem omnibus illis qui primi paruere longe inferiores estis, contra omne Romanum regnum obistere posse atbitramini? Et Atheniensis quidem, qui ob Græcorum libertatem partem suam quondam ignibus tradidere, qui superbissimè illum Xerxem per terram nauigantem, per mare vero ambulantem, & cuius classem non caperet amplitudo pelagi, latiotem autem Europa duceret exercitum, hunc inquam cum vna naue fugientem gloriosissime persecuti sunt: circa paruum autem Salaminam, qui tantas vires Asiæ confregere, nunc tamen seruiunt Romanis, & illam regionem Græciæ ciuitatem administrant Italici iussiones. Lacedæmonii quoque post Thermopylas, & Plateas, & Agésilæam Asiæ præcuratam, eisdem doctores venerantur. Macedones vero, qui adhuc pene imaginantur Philippum videre cum Alexandro promittentem sibi orbis imperium, serunt tamen retum mutationem, & adstant eos ad quos fortuna migravit. Aliæ quoque multæ gentes ad libertatem fiduciam subnixæ, & multo maiores, cessant tamen & obediunt: vos autem soli seruire designamini his quibus videtis vniuersa esse subiecta. Quibus exercitiis, quibus confiditis armis? Vbi est classis vestra, quæ peruagetur Romanorum maria? Vbi autem qui expensis possint sufficere thesauri? Contra Egyptios forte aut Arabas existimatis vos bellum mouere. Non circumspicitis Romanorum impetum? Non metimidi vestram imbecillitatem? Nonne scitis vestram ciuitatem à conterminis gentibus frequenter esse superatam? illorum autem virtus per totum orbem inuisa percurrit, imo etiam hoc orbe plus aliquid quæsiuerunt. Neque enim sufficiteis ad ostentem quidem totus Euphrates, ad septentrionem Ister: neque in meridie solitudine tenuis percurata Libya, neque in occidente Gades: sed ultra oceanum alium quæsiuerunt orbem, & usque ad Britannias, inaccessas prius, arma & exercitum transfulerunt. Quid ergo? Vosne ditiores Gallis, fortiores Germanis, prudentiores Græcis? postremo plures estis omnibus in toto orbe degentibus? Quæ vos fiducia aduersum Romanos erigit? Sed dicit aliquis, seruire molestissimum est. At quanto

An. m. di 4030.
à Christ.
na. 68.

Agrippa
Romanos
& Cæsares
excusat.

Depulso
libertatis
Iudaorum,
quænam
gnoscere vt
gobant.

Exemplum
Athenien-
sium et al-
iorum, qui
Romanorum
impero
parati
Lacedæ-
monii.
Macedo-
nes.

Comparatio
Romano-
rum im-
perij cum
Iudaorum
imbecilli-
tate.

Romani
omnes to-
tus orbis
partes sua
disiunctas
ad iungendas,
et ultra
Oceanum
alii qua-
siuerunt or-
bem.

An. mū-
di 4030.
à Christ.
na. 68.

*Asia ciui-
tates quin-
gentæ Ro-
manis obe-
diunt.*

*Gallorum
munimen-
ta.*

*Hispani
Romano-
rum impe-
rio subia-
cent.*

*Germano-
rum mul-
titudine, vir-
tus & ma-
gnitudi-
nes corpo-
rum emū-
dēp.*

*Britannos
Romani
in diuina
suam re-
degerunt.*

magis id Græcis, qui vniuersis sub sole habitantibus videbantur præ-
stare nobilitate: & tam latam quondam prouinciam possidentes, nunc
bis ternis fascibus Romanorum obediunt. Totidem autem etiam
Macedones obsequuntur, qui certe multo vobis iustius deberent li-
bertatem tueri. Quid autem quingentæ Asiæ ciuitates? nunquid non
absque vilo præsidio, vni tantummodo rectori parent, & fascibus con-
sulis obsequuntur? Quid autem pergam enumerare Heniochos &
Colchos, & l'auorum gentem; Bosporanos quoque, & habitantes
circa Pontilitora nationes, Mæoticasque gentes? apud quas nimirum
olim neque domesticus aliquis dominus noscebatur: nunc vero mili-
tium subiciuntur tantum tribus millibus, & quadraginta naues longæ
in nauigabile prius mare in pace custodiunt. Quanta autem Bithy-
nia, & Cappadocia, & Pamphyliorum gens, Lydi quoque & Cilices pro
libertate dicere valerent? tamen nunc sine armis tributa pendunt.
Quid autem Thraces? quinque quidem diebus in latum, septem au-
tem in longum commeabilem prouinciam possidentes, asperioresque
multo quam vestra est, ac multis partibus fortiores, altissimoque ge-
lu eos qui irruerint retardantem, duobus millibus Romanorum in præ-
sidio manentibus obsequuntur. Post hos Illyrici vsque ad Dalma-
tiam, & Istro tenus incolentes, duabus tantum legionibus obediunt:
cum quibus & ipsi impetum compescunt Dacorum. Ipsi quoque Dal-
matæ, qui tam multa pro libertate conati, sapiusque capti, rursum cum
maioribus opibus rebellant, nunc sub vna Romanorum legione ag-
unt quietem. Verumtamen si aliquos magnæ causæ ad defectionem
incitare deberent, Gallos potissimum oporteret assurgere, quos videli-
cet tantis munimentis natura cinxisset: ab orientali plaga Alpium
montibus, à septentrionali Rheno flumine, à meridie Pyrenæis mon-
tibus, ab occidente vero Oceano. sed tali munitione gaudentes, tre-
centis & quindecim gentibus numerosi, fontes autem (ita vt dixe-
rim) felicitatis domesticæ habentes, omnibusque bonis totum pene or-
bem irrigantes, ferunt nihilominus vestigales esse Romanorum, ac fe-
licitatem suam in eorum felicitate reponere: idque sane ipsum, non
per animorum mollitiem, nec propter ignobilitatem parentum (quippe
qui per octoginta annos pro libertate pugnauerunt) sed Romano-
rum admirati sunt, horrueruntque cum virtute fortunam, qua illi plu-
ra sæpe obtinuerunt quam bellis. denique sub mille & ducentis militi-
bus seruiunt, quibus pene plures habuerunt ciuitates. Neque Hispa-
nis nascens in agris aurum, pro libertate bella gerentibus profuit, ne-
que tanto terrarum marisque spatio à Roma diremptæ gentes, Lusita-
ni scilicet & pugnaces Cantabii: nec vicinus Oceanus, etiam accolis
suis fragore terribilis: sed vltra columnas Herculis prolatis armis, &
per ipsas nubes Pyrenæorum montium elusari vertices, ditioni suæ hos
quoque subdiderunt Romani: atque ita bellicosis gentibus, tanquam
(vt dixi) spatio diremptis, legio in præsidio vna satis est. Quis vestrum
non audiuit multitudinem Germanorum? virtutem quoque & ma-
gnitudines corporum (vt arbitror) sæpe vidistis. siquidem vbique Ro-
mani earum gentium captiuos habent. Sed illi ita ingentem spatiis re-
gionem incolentes, spiritus autem maiores corporibus gerentes, & ani-
mam quidem contemptricem mortis, indignationes autem vehemen-
tiores feris, nunc Rhenum limitem habent, & octo Romanorum le-
gionibus domantur; & seruiunt quidem qui capti sunt, reliqua autem
eorum gens vniuersa salutem in fuga non in armis reponit. Considera-
te autem etiam Britannorum muros, qui Hierosolymæ confiditis mu-
ris. Illos siquidem circumdatos Oceano, & pene non minorem, quam

noſter orbis eſt, habitantes, Romani nauigantes redegerunt in ditionē ſuam: quatuorque legiones tantę magnitudinis inſulam tuentur. Et quid opus eſt plura dicere? quando etiam Parthi, bellicoſiſſimum genus, tantis prius populis imperantes, & tam magnis opibus circumdati, obſides tamen mittunt Romanis: eſtque cernere, ſub ſpecie panis ſeruientem in Italia præcipuam Orientis nobilitatem. Vniuerſis pene qui ſub ſole incolunt, Romanorum arma venerantibus, vos ſoli bellum geretis? Neque Carthaginienſium conſiderabitis finem, qui magnum illum Annaibalem iſtantes, & ex nobili Phœnicum ſtirpe venientes, tamen ſub Scipionis dextera corruerunt? Sed neque Cyrenzi, Lacedæmone oriundi, neque Marmaridarum genus vſque ad inaquoſas ſolitudines protentum, neque terribiles etiam audientibus Syrtis, Naſamones quoque & Mauri, & innumerabilis multitudo Numidarum virtutes impedire Romanas. Sed tertiam partem orbis terrarum, cuius ne numerare quidem nationes facile eſt, quę ſcilicet ſub Atlantico mari & columnis Herculis vſque ad rubrum mare infinitos numero & locis Æthiopas continet, totam tamen ceperunt armis: & præter fruges annuas quib. Romanam multitudinē octo menſib. paſcant, alia quoque veſtigalia pendunt, expenſas quoque deuotiſſimi imperio miniſtrant, nihil de his quę iubentur, ſicut vos, contumelioſum putantes, & quidem vna cum illis tantum legio commoratur. Sed quid opus eſt longe petitis exemplis potentiam explicare Romanam? cum eam poſſitis de vicina vobis Ægypto diligenter inſpicere. Hęc enim cum vſque ad Æthiopas porrigatur, opulentamque Arabiam, contigua quoque ſit Indię, quinquaginta & ſeptingentas myriadas incolarum, habens, præter Alexandrinorum plebem, tamen veſtigalia, quorum magnitudinem de cenſu ſingulorum capitum æſtimari licet, deuotiſſime penditans, Romanum non dedignatur imperium: & certe quam magnum ſtimulum defectionis habens, Alexandriam ſcilicet, multitudine & diuitiis abundantem, magnitudine quoque non imparem. Habet ſiquidem in longitudine ſtadia triginta, in latitudine vero non minus quam decem: tributorum vero multo amplius per menſes ſingulos inferit, quam vos toto anno penditis: & præter pecuniam, quatuor menſium Romanę plebi annonam miniſtrat. Munitur autem vndique aut incommeabili ſolitudine, aut importuoſo mari, aut fluminibus, aut cœnoſis paludibus, quorum tamen omnium nihil Romana fortuna fortius fuit. Dux enim legiones ciuitati inſidentes, profundam Ægyptum cum illa Macedonum nobilitate frenant. Quos igitur in bella de ſolitudinibus aliquibus ſocios aſſumetis? Siquidem omnes qui in orbe habitabili degunt, Romani ſunt: niſi forte quis veſtrum ſpes ſuas vltra Euphratem porrigat, & Adiabenorum regionem gentiles ſuos æſtimet adiutores. Porro nec illi propter irrationabilem cauſam tanto ſe bello implicabunt: nec, ſi tam probroſo operi aſſenſum darent, Parthus tamen ſineret. Eſt ſiquidem ei cura tuendę cum Romanis amicitię, & arbitrabitur ſœdus eſſe temeratum, ſi quis de his qui ſubiecti ſunt eius imperio, aduerſum Romanos in bello procedat. Super eſt igitur vt ad diuinum confugiat auxilium. verum & hoc apud Romanos eſt. ſine Deo quippe impoſſibile eſſet imperium tale conſiſtere. Conſiderate autem, quemadmodum hęc ipſa erga ipſam religionem immoderatio, etiam ſi cum longe inferioribus bellum geratis, tamen ad diſpenſandum ſit vobis diſciliſſima, atque eadem tranſgrediendo offendatis Deum, per quę eum auxiliaturum putatis. Si enim ſeruētis ſabbatorum conſuetudinē, & ad nullum actum moueamini, facile profeſſo capiemin. Sic quippe etiam maiores veſtri experti ſunt, hos maxime

An. mū.
di 4030.
an. Chr.
nat. 68.
Parthi.

Carthagi-
nenſes
ſub Sci-
pionis dex-
tera corru-
erunt.
Romani
Mauris
impetant.

Alexan-
dria Ro-
manū im-
perium nō
dedigna-
tur.

Diuinum
apud Ro-
manos au-
xilium.

An. mē-
di 4030.
à Christ.
na. 68.

*Postremū
argumē-
tum: In-
dicos diuini
pariter
atque hu-
mani an-
teitij desi-
nati, ad
bella gerē-
da inuti-
les esse.
Dum ad-
huc stat
nam in
portu, pra-
cauere itē
postēram
futuram;
benē est.*

*Agrippa
de futura
Iudaeorū
calamitatē
prophē-
tia.*

*Agrippa
proposui-
tū quod
nihil con-
siliū tam,
quā In-
dicos viderē
res, substra-
uerit.*

dies Pompeio ad bellum destinante: in quibus scilicet hi oppugnaban-
tur, otia gerebant. Transgredientes autem in bello legem patriam,
nescio propter quid in reliquum dimiceris. Vna siquidem nunc vobis
intentio est, ne quid de patria institutione solvatur. Quemadmo-
dum autem aduocabitis in adiutorem Deum, si cultum ei debitum
sponte violetis? Assumunt autem singuli quique bellum, vel diuinae
virtuti, vel humanis opibus confidentes. Cum vero utraque hae; quan-
tum ad ipsam pertinet consequentiam, destruntur, in manifestam vri-
que captiuitatem volentes pugnare prosiliunt. Quid autem prohibet
propriis manibus filios vestros coniugesque lanare; & hanc pulcher-
rimum inflammare patriam? Erumpentes siquidem in futorem, lu-
crabimini vel ignominiam superatorum. Bonum est, o amici, bonum
est, dum adhuc stat nauis in portu, praecauere tempestatem futuram;
& non eo tempore quo in medias irrueris procellas trepidare. His si-
quidem qui in improuisa mala inciderint, superest ut digni vel mis-
eratione videantur: qui vero se in apertum discrimen iniecerint, etiā
exprobrationibus onerentur. Nisi forte aliquis vestrum aestimet se-
cundum pacta confictum ire Romanos; ut postquam vicerint, mo-
derate vobiscum acturos, & non in exemplum aliarum gentium sacrām
hanc urbem inflammaturos, interfecturos autem vniuersum genus
vestrum. Neque enim qui superfueritis armis, vsquam locum fugae
habebitis; vniuersis scilicet gentibus; vel iam habentibus Romanos
dominos; vel habere metuentibus. Perisultum autem non solum vos
manebit, sed etiam in reliquis ciuitatibus habitantes Iudaeos. Neque
enim est in toto orbe populus, in quo non vestra portio sit: quōd cer-
te omnes vobis rebellantibus; caede crudelissima diuersi quique cō-
ficient, & propter paucorum virotum consilia, vniuersae urbes Iudai-
co sanguine redundabunt. Manet autem venia eos qui talia patraue-
runt; quod sint nimirum vestro vicio coacti. Si vero eadem exequi
superfederint, confidete quā impium sit, aduersus tam benignos
arma mouisse. Subeat autem vos miseria, & si non filiorum vestro-
rum atque coniugum, saltem istius titulatis, quae mater vrbium vestrae
regionis vocatur. Parcite moribus factis, parcite venerabilibus ad-
itis, templumque vobis & sancta sanctorum seruate. Neque enim vi-
tius victores Romani his abstinebunt; quibus primō parentes nili-
lam recoeperunt gratiam. Ego testor quidem sancta vestra, sacrosque
angelos Dei, patriamque communem, quod nihil eorum consiliorum,
quae vobis viderim expedite, subtraxerim. vos autem decetentes quae
oportet, metum in pace degetis: si vero protuleritis iras; absque me
periculis subdemini. His dictis, astantē etiam sorore lacrymauit, &
multam partem de eorum impetu lacrymis infregit. Succlamabant au-
tem non se aduersum Romanos, sed aduersum Florum, ob ea quae pes-
tulissent, bellum gerere. Ad quos Rex Agrippa: Sed opera vestra, in-
quit, talia sunt, quāia aduersum Romanos pugnauerim. Neque enim
Caesari vestigal dedistis, & Antonianas portitus incendistis. Supietis
autem causam defectionis, si & porticus denub constructis, & tributa
reddere maturetis. Neque enim Flori hoc praesidium est, aut pecuniā
Floro dabit. His consultis populus acquieuit, & cum Rege ac Besethi-
ce ascendentes in templum porticus aedificare adorti sunt. Per vicos au-
tem & regiones principes quiq; dectionesque dispersi, vestigal coli-
gebant, celeriterque quadraginta talenta (tantum enim erat reli-
quum) redacta sunt. Et belli quidem imminentes minas, eo tunc mo-
re Agrippa compescuit. Deinceps vero persuadente populo tentabat;
ut parerent Floro, donec successor ei à Caesare mitteretur. Ad quam

orationem multitudo accensa, nec à verborum in Regem contumeliis temperauit, sed protinus eum vrbe pepulerunt: ausique sunt nonnulli seditiosorum etiam saxa in eum iacere. Rex autem videns tumultuantium irreuocabilem imperum, & conquerendo quod contumeliis esset affectus, Principes quidem eorum vna cum aliis potentibus misit ad Florum Cæsaream, vt ipse ex eis eligeret, qui de tota regione vestigal exigent. ipse vero discessit in regnum.

CAP. XVII.

De caupta rebellionē Iudaeorum contra Romanos.

PEt idem tempus quidam eorum qui bellum maxime monebant, congregati irruebant in quoddam praesidium, quod vocabatur Malsada: & occulte eo peruasos, Romanos omnes interfecerunt: alios autem de suis posuerunt custodes. In templo quoque Hierosolymorum Eleazarus quidam filius Ananix Pontificis, iuuenis audacissimus, dux illo tempore militum, persuasit his qui sacrificiis ministrabant, vt nullius munus aut hostia, qui non esset de Iudaeorum gente susceperetur. Id autem erat Romani belli seminarium atque materia. Reiecit siquidem hostias Cæsaris, quae pro Romano populo offerri solent: erant. Plurimum autem super hoc Pontificibus, aliisque nobilibus deprecatis, vt non praeirent eum morem, quo supplicabatur pro Regibus, nihil tamen acquieuerunt, non parum quidem & suae multitudinis confidentes: robur siquidem omne res nouare cupientium, eorum voluntates iuuabat: maxime autem aspiciebant in Eleazarum, qui per idem tempus, vt dixi, Princeps erat. Conuenientes igitur potentes quique cum Pontificibus, & Pharisaeorum nobilissimis, & videntes quam grauib. malis pergerent subiacere ciuitatem, decreuerunt seditiosorum animos expellere: & ante portam quae aëra vocatur, concionem aduocantes (erat autem in interiori parte templi posita, quae respicit ad solis exortum) ac primo quidem multa de temeraria eorum defectione cōquesti, & quod tam graue bellum patriae commouerent: deinceps irrationabilitatem caui ipsius arguebant, dicentes, maiores quidem eorum ornasse templum ex magna parte de muneribus gentium, semperq; eorum qui foris essent populorum munera suscepisse: & non solum non prohibuisse aliquorum hostias (id siquidem esse impiissimum) sed etiam eas quae viderentur permanerentq; ad praesens usque tempus, oblationes eorum in templi cultibus collocasse. At nunc eos qui Romana arma irritarent, & desponderent eorum bella, nouum statuere more religionis, atq; cum periculis etiam ream facere ciuitatem impietatis videri: siquidem ea sit, in qua praeter soles Iudaeos, nullus alius immolet externus, neq; ad orandum finatur accedere. Et siquidem circa vnus alicuius priuati personam lex ferretur eiusmodi, posset nimirum iure nos inhumanitatis arguere: nunc autem despiciuntur Romani, & iudicatur Cæsar profanus. Vnde verendum esse, ne qui immolandas pro illis hostias repellunt, ipsi in reliqua etiam pro se sacrificia prohibeantur offerre: fiatque vere extra principatum ciuitas, nisi celerius resipiscentes reddiderint hostias, ac prius quam ad eos, in quorum contumeliam id tentatum est, huius ausus perueniat fama. Simul autem ista dicentes, producebant in medium scientissimos morum patrumque, sacerdotes quoque, narraturos quomodo omnes eorum maiores exterarum gentium semper sacrificia suscepissent. Attendebat autem nemo res nouare cupientium his quae dicebantur, sed neque procedebant in medium altaris ministri, vt belli materiam praeparantes. Videntes igitur nobiles quique seditionem eo iam processisse,

An. m. di 4030. an. Chr. nat. 68.

Agrippa Rex a Iudaeis sacris petitis, vt be pollitur.

Iudaei Cæsaris hostias pro Romano populo offerri solitas reiciunt. Concio potentium ad seditionem.

Contra illos qui peregrinas hostias ferre noluunt.

Potentibus nemo seditiosorum obtemperat.

An. mū-
di 4030.
à Christ.
na. 68.
*Legati cō-
tra seditio-
nes ad Flo-
rum &
Agrippā
missi.*

*Bellum in
Hierosoly-
ma, inter
pacifcos
& seditio-
nes.*

*Xylopho-
ria festi-
uitas.*

*Regios se-
ditiosas in-
cens.*

*Antoniam
seditiosi
capiunt
atque in-
cendunt.*

vt eorum non posset autoritate compesci, & Romanorum armorum periculum se primos esse sensuros, in quantum poterant consulentes, amoliri causas parabant, & legatos quidem alios ad Florum miserunt, quorum erat princeps filius Ananiz Simon: alios ad Agrippam, inter quos nobilissimi Saulus, & Antipas, & Costobarus erant, qui etiam Regem propinquitate tangebant. Precabantur autem vtrumque, vt cum exercitu ascenderent in ciuitatem, & seditionem opprimerent, prius quam ea intolerabilis fieret. Et Floro quidem malum istud quasi bonus nuncius fuit, volensque inflammare bellum, nihil respondit legatis. Agrippa autem pariter vtriusque parcens, scilicet deficientibus & iis aduersum quos bellum mouebatur, volensque & Romanis consuare Iudzos, & Iudæis templum atque patriam, ad hæc autem nec sibi conducere talem conturbationem sciens, misit in auxilium populo equites ter mille, Auranitas scilicet, & Baranqos, & Trachonitas sub præfecto equitū Dario, duce vero Philippo Ioachimi filio. His ergo venientibus, optimates quique cum pontificibus & omni multitudine quæ operabat quietem, superiorem occupant ciuitatem: inferiorem siquidem & templum, seditiosorum manus tenebat. Missilibus igitur & fundis in delinenter vtebantur, & continua erat emissio sagittarum ex vtraque scilicet parte. erat autem quando ex insidiis procurrentes comminus dimicabant. Præstabant autem audacia quidem seditiosi, belli vero scientia Regii. Et his quidem erat propositum maxime templum obtinere, profanatoresque eius expellere. Seditiosis vero qui cum Eleazaro agebant, vt præterea quæ obtinebant, etiam superiorem inuaderent urbem. Per septem igitur dies grauis vtriusque partis cædes fiebat, & neutri de eo loco quem tenuerant depellebantur. Deinceps vero adueniente ea festiuitate, quæ Xylophorias dicitur, in qua mos est omnibus grandem lignorum materiam conuohere ad templum, quatenus nunquam ignis deficiat esca (semper enim inextinguibilis perseverat) aduersarios quidem à cultu religionis excluderunt. Inter infirmiores autem vulgum irrupentes multi ficiariorum (sic enim vocant latrones, gladios in sinibus gerentes) recepti audacissime prosequerantur opus quod adorti erant. Regii autem audacia & multitudine vincebantur. Ita superiore ciuitate cesserunt, cum isti protinus irruentes, Ananiz pontificis domum, & Agrippæ ac Berenices palatium inflammauerunt: post quod ignem archiuo intulerunt, volentes omnia creditorum documēta disperdere, ne esset vnde ratio creditæ pecuniæ pateret, vtque omnem sibi debitorum adiungerent multitudinem, & aduersum locupletes egenis præberent insurgendi facultatem liberam. Fugientibus vero chartarum publicarum custodibus, ignem adibus iniecerunt: atque ita incensis ciuitatis neruis, in hostes iruebant. Quo loco pontificum atque nobilium quidam in cloacis latuerunt, quidam cum Regiis in superiorem regiam confugerunt, portas celeriter obserantes. Inter quos Ananias Pontifex, & Ezechias frater eius erant: & illi quos apud Agrippam sanctos legatione diximus. Tunc ergo victoria & inflammatione contenti cessauerunt. Postridie autem, quintadecima scilicet die Augusti mensis, fecerunt impetum in Antoniam: & omnes in eo præsidio agentes, per biduum obfessos, ceperunt atque interfecerunt, Præsidiumque incenderunt. postea vero transierunt in regiam, ad quam confugere Agrippæ milites: & in quatuor partes agmen suum diidentes, muros euertere moliebantur. eorum vero qui intus erant, erumpere nullus audebat, propter multitudinem oppugnantium: sed distributi per propugnacula & turres, subeuntes interficiebant, ac frequentes omnino latrones sub muris cadebant. Nec die autem confectus nec no-

10 & cessabat: seditiosis videlicet existimantibus in desperationem cogi-
cos qui in presidio erant, propter inopiam victus: Regis vero creden-
tibus oppugnatores suos cessuros labori. Interea Manahemus quidam,
filius Iudæ Galilæi, callidissimi illius Sophistæ, qui quondam sub Cyre-
nio exprobrauerat Iudæis, quod post Deum subicerentur Romanis: as-
sumptis quibusdam nobilium, perrexit in Massadam, ubi armamenta-
rium Herodis Regis erat. eoque perrupto populares aliosque latrones
diligenter armauit. hisq; utens stipatoribus, veluti Rex Hierosolymam
reueritur: factusque princeps seditionis, oppugnationem disponebat.
20 Machinarum autem inopia erat, nec poterat palam suffodere muros su-
perne hostibus tela iacentibus. cuniculum igitur longe ceptum sub
vnam turrim agentes, suspenderunt eam materie subiecta: ac postea in
sustinentia ligna igne immisso egressi sunt. Sicque subiicibus exustis,
turris quidem extemplo emota est. alter autem murus intus ædificatus
apparuit. Regii quippe molitiones eorum præsentientes, forte etiam
de concussione turris, alium sibi murum celerius ædificauerunt. Inter
hæc autem hi quidem qui oppugnabant, & statim se victores credebāt,
cum vidissent alium murum stupore defecti sunt: Regii tamen ad Ma-
nahemum aliosque seditionis principes mittebant, precantes ut eis dis-
cedere liceret. Quod cum solis eiusque religionis reliquis Manahemus
30 annuisset, protinus discesserunt. Romanos autem qui soli relictæ erant,
grandis animi occupauit defectus. Neque enim vi contra tantam mul-
titudinem pares erant: & precari, ut exire liceret, ignominiam iudica-
bant: quamquam & si permitteretur, nequaquam tutum purabant.
Derelinqentes igitur inferiorem locum, qui Stratopedon vocabatur,
quippe quasi capi facilem, in turres regias confugerunt: quarum vna
appellabatur Hippicos, alia Phasaelus, tertia Mariamme. Hi vero qui
cum Manahemo erant, protinus irruentes in ea loca è quibus milites
fugerant, si quos eorum comprehenderent trucidantes, omnem reli-
quum apparatus diripientes, Stratopedon intenderunt. Hæc igitur
35 acta sunt sexto die Septembris.

CAP. XVIII.

*De eade Anania Pontificis, Manahemi & militum Ro-
manorum.*

40 SEquenti autem die Pontifex Ananias circa Euripos Regis domus la-
strens capitur, & à latronibus interficitur cum Ezechia fra-
tre. Circum-
fidentes autem etiam turres seditiosi, custodiebant ne quis militum
posset effugere. Manahemum autem & munitorum locorum destruc-
tio, & Pontificis Ananias mors, in crudelitatem erexit: & neminem pa-
rem sibi in negotiis arbitrans, intolerabilis erat tyrannus. Insurrex-
erunt autem duo de sociis Eleazari: & mutuo collocuti quod non deceret
à Romanis desiderio libertatis deficientes, eandem populari suo prodere,
dominumq; ferre, etsi non violentum, tamen seipsum humiliorem: nam
si oporteat cunctis aliquem præesse, quemuis magis alium illam dece-
re: atque ita pacti, adoriuntur eum in templo. magno enim festu adara-
tus accesserat, regali habitu indutus, & studiosos sui in armis habebat.
Cum igitur hi qui circa Eleazarum erant, in illum profuissent, reliquos
50 quoq; populus rapiens saxa lapidauit Sophistam: existimantes quod illo
interempto tota seditio solueretur. Paululum autem stipatores Mana-
hemi resistentes, postquam viderunt totam aduersum se multitudinem
irruere, quisque quo potuit diffugit. Et eadem quidem erat eorum qui
comprehensi sunt, perscrutatio autem latentium sequebatur: paucique

An. mti-
di 4080.
à Christ.
nâ. 68.

*Regii e-
iusque re-
ligionis re-
liqui Ma-
nahemus
discedere
facilitas
concedit.
Romani
Stratope-
don relin-
quentes in
turres re-
gias confu-
gunt.*

*Anania
Pontificis
& Eze-
chia fra-
tris mors.*

*Eleazari
seclatores
Manahemum in
temple
adorian-
tur.*

An. mē-
di 4030.
an. Chr.
na. 68.

*Manahem cum
principi-
bus inter-
fecit.*

*Romani
vltierius
resistere nō
valentes,
sēd dē-
dunt.*

*Romani
contra pa-
tē vno
Metilio
ex capto
ab Iudais
crudeliter
interfecti.
Cades sab-
bato perpe-
trata.*

*Iudais Sy-
rorum vi-
cos ac fini-
timas ciui-
tates proxi-
mas va-
stans.*

ex eis clam in Massadam perfugerunt: cum quibus & Eleazarus filius
Iairi, propinquus genere Manahemo, qui postea etiam in Massada ty-
rannidem egit. Ipsum autem Manahemum, cum fugisset in locum qui
Ophlas vocatur, atque illic humiliter delitesceret, capientes extraxe-
runt in publicum, multisque tormentis excruciatum interfecerunt. Si-
militer autem sub eo agentes principes, precipuumque tyrannidis eius
adiutorem Abfalomon nomine. Et populus quidem, sicut dixi, in his
adiutor fuit, suspicans aliquam totius seditionis correctionem futurā.
Hi vero non vt comprimerent bellum, sed vt cum maiori licentia gere-
rent, interfecerunt Manahemum. Denique cum populus multum pre-
caretur, vt oppugnationem militum relaxarent, vehementius insiste-
bant, donec vltierius resistere non valentes, Metilius Romanorum prae-
fectus & reliqui mittunt ad Eleazarum, precantes, vt solam eorum pa-
cisceretur vitam: arma autem & reliqua quae haberent, ipsis tradenti-
bus sumeret. Qui precationem illico arripientes, remittunt ad eos Go-
rionem Nicodemi filium, & Ananiam Saduczum, & Iudam Ionathae,
scilicet eis dextras & sacramentum daturus. Quibus actis, deducebat
milites Metilius: sed quamdiu Romani arma retinebant, nemo aduer-
sus eos seditionis fraudis aliquid molitus est. postea vero quam secun-
dum passionem omnes scuta gladiosque posuerunt, neque quicquam
vltierius suspicantes discedebant, facto in eos impetu stipatores Eleaza-
ri, comprehensos trucidabant, neque resistentes, neque supplicantes,
solas autem passiones & iuramenta quae dederant inclamantes. Et hi
quidem ita crudeliter interfecti sunt, praeter Metilium. Nunc enim de-
precantem, & vsque ad circumcisionem Iudaizare se promittentem,
seruauerunt solum. Detrimentum autem Romanis quidam erat leue;
ex copiis siquidem amplissimis pauci fuerunt interempti: Iudaeorum
autem captiuitatis illud exordium videbatur. Videntes autem graues
iam instare causas bellorum. vrbem autē tali facinore fuisse respersam,
ex quo nimirū diuina indignatio imminabat, etiam si a Romanis nulla
vltio timeretur, lugebat publice, & tristitia ciuitas premebatur. mode-
rati autem quique, quasi pro seditionis causas reddituri, turbabantur. si
quidem sabbato illam eadem contigerat perpetrari, quo scilicet die
propter religionem a sanctis quoque operibus agunt quietem.

C A P. XIX.

De Iudaeorum maxima strage Caesarea & in omni Syria.

Eodem autem die, eademque hora, quasi aliqua coelesti prouidentia
Caesarienses quoque Iudaeos apud se habitantes trucidauerunt: ita vt
vno tempore super viginti millia hominum caderentur, & cunctis Iudaeis
vacuata Caesarea remaneret. Nam & eos qui effugerant compre-
hendens Florus, victos in arenam deduxit. Post Caesariensem vero cla-
dem tota gens efferata est. Diuisique Iudaei, Syrorum vicos ac finitimas
ciuitates protinus vastauerunt: id est, Philadelphiā & Gebonitin, & Ge-
rasam, & Pellam & Scythopolim. Deinceps vero irruerunt & in Gada-
ram & Hippon & Gulanitidem: & alia quidē subruentes loca, alia vero
inflammanes, etiam in Cadasam Tyriorum & Ptolemaidem, Gabam
quoque Caesareamque tendebat. Obstitit autem eorum incursum neque Se-
baste, neque Ascalon: sed his quoque flamma vastatis, Anrhedonā & Ga-
zam euertenter. Multa autem circa fines harum ciuitatum diripieban-
tur, vici scilicet & agri, eorumque qui capiebantur virorem immensa cze-
des fiebat: neque tamen Syri minorem numero multitudinem de Iudaeo-
rum gente vastabant. sed etiam eos qui in ciuitatibus erant, comprehensos

disperdebantur: non solum ob vetus odiū, sed vt discrimen imminens preuenirent. Grauis ergo conturbatio totam Syriā peruaserat, & omnis ciuitas in binos diuidebatur exercitus: vnaq; alterutris salus erat, si preuenissent alteros eade faciēda: & dies quidem ducebantur in sanguine, noctes autem molestiores formido faciebat. Nam licet viderentur amoliri ludzōs, tamen etiā aliarum gentium Iudaizantes cogeātur habere suspectos: & ob hoc ipsum quod in eis videbatur ambiguū, neq; temere eos placebat interfici, & rursus ob ipsam religionis commixtionem quasi penitus extēnos timebant. Prouocabat autem ad eades aduersæ partis, etiam illos qui prius fuerant mansueti, avaritia siquidem substantias eorum passim diripiebant: & quasi victores eorum prædam quos trucidauerant, in domos alias transferebant. Gloriosior autem erat qui plura collegisset, quasi scilicet plures virtute superasset. Erat autem cernere ciuitates plenas, cadaueribus insepultis, & inhumatos passim iacere cum paruulis senes, forminas autem neque pudenda contectas. Et omnis quidem provincia plena erat inenarrabilem calamitatum. maiorum autem metus quam quæ peracta erant, facinorum imminebat. Et hæcenus quidem Iudzis aduersum alienigenas conflictus erat. Incurrentes autem in Scythopoleos fines, etiam Iudzōs qui illic habitabant, experti sunt hostes. Hi enim cum Scythopolitis conspirantes, & consanguinitatem utilitati propriæ postponentes, aduersum Iudzōs cum gentilibus dimicabant. Suspecta tamen eorum ipsa belli fuisse auditas. Deniq; Scythopolitæ veriti ne ciuitatem noctu adirent, & magna sua calamitate ciuibz excusarent defectionem, edixerunt eis, vt si vellent inter eos firmare consensum, & circa alienigenas ostendere fidem, transirent cum omnibus filiis suis in lucum. quibus quæ fuerant iussa sine suspitione facientibus, diebus quidem secutis duobus quieuerunt Scythopolitæ, tertia vero nocte exploratores, alios incautos, alios vero dormientes inuadunt, subitoq; omnes interfecerunt, qui fuerunt numero tredecim millia: postquam eorum bona diripuērunt. Dignum autem etiam videtur, Simonis interitum enarrare. Hic enim Sauli cuiusdam non ignobilis viri filius erat, fortitudine quoque corporis & audacia animi insignissimus; quibus vtrisque ad incommoda suæ gentis abusus est. Multos siquidem Iudzorum propinquos Scythopoli, quotidie obtruncabat, & frequenter integros cuncos fudit, ita vt rotius aciei momentum solus existeret. Comprehendit autem eum digna ciuili eade pœna. Nam cū Scythopolitæ circumfusi Iudzis, passim per lucum eos iaculis configerent, educto Simon gladio, in nullam quidem hostium imperum fecit. Nihil enim se in tanta multitudinem promoturum videbat. Exclamans autem miserabiliter: digna, inquit, Scythopolitæ his quæ gessi patior: quippe qui tam multa eade ciuium meorum, benignitati erga vos nostræ fidem feci. Digne enim nobis extera gens infida est, qui in nostrum genus tanta impietate deliquimus. morior ergo quasi profanus propriis manibus: neq; enim decet hostili manu cadere. Iste autem ipse finis mihi & sceleris digna pœna, & idoneæ virtutis decus erit: vt nemo scilicet hostium de meo interitu glorietur, neq; insulter cadenti. Hæc dicens, miserantibus simul ac furentibus oculis circumspicit omnem familiam suā. erat autem ei vxor & filij, & prouecti in senectutem parentes. Ille igitur primum quidem patrem à cæsarie comprehendens, & super eum stans ense penetravit: post quem non sane inuitam matrem suam interfecit. Super hos autem coniugi, & filiis intulit ferrum, singulis sane horum pene occurrentibus gladio, & hostes præuenire cupientibus. Cum vero omnem suam necessitudinem trucidasset, cæcis superstans extulit dexteram, vt

An. mē-
di 4030.
à Christ.
na. 68.

*Omnia Sy-
ria inemar-
rabiliū
calamita-
tū plē-
na.
Iudæi Iu-
dæos ho-
stēs expo-
nuntur.*

*Scythopo-
litæ trede-
cim mil-
lia Iudæo-
rum truci-
dant.
Simō mul-
tos Iudæo-
rum pro-
pinquos
Scythopo-
litæ quoti-
die obtrun-
cat.*

*Simō pa-
rentes, v-
xorem, ac
liberos, de-
nique sui
ipsum quo
que truci-
dant.*

An. mū-
di 4030.
à Christ.
nat. 68.

neminem posset latere, & totum in viscera sua ensē demersit: dignus quidem miseratione iuuenis propter robur corporis atque animi firmitatem, ceterum quantum ad fidem, quam alienigenis prastitit, diguo sine consumptus.

CAP. XX.

De Iudeorum alia gravi cade.

*Iudeorum
alia ca-
des.*

*Vrbes ad-
uersus Iu-
deos mo-
uentur.*

*Varus 70
Iudeos in
itinere in-
terfecit.*

*Romani
Iudeos in
Mecha-
ronte ca-
stellū ty-
dons.*

AD eadem autem quæ in Scythopoli facta est, reliquæ quoque vrbes in Iudæos apud se habitantes irruebant: & duo millia quingentos Ascalonitz, Ptolemais autem duo millia interfecit. Vinxerunt quoque non paucos Tyrij: multosque trucidauerunt: plures autem eorum vinctos custodiis tradidere, Hippeni quoque & Gadarenenses similiter audacissimos quidem amoliebantur, terribiles autem sollicitè adseruabant. Reliquæ quoque vrbes aduersum Iudæos singulæ, pro vt habebant, vel timore vel odio mouebantur. Soli autem Antiocheni, & Sidonij, & Apameni, suis cohabitatoribus pepercerunt, & neque interfecere quempiam Iudæorum, neque vinculis tradiderunt. forte autem & propter multitudinem suam desperauerunt eorum si qui motus fuissent. mihi autem videntur magis erga nos miseratione mori quos vtique nihil moliri videbant. Geraseni autem neque in eos qui apud se remanere delegerunt, quicquam gesserunt mali: & egredi volentes vtique ad fines suos deduxerunt. Excitata est autem etiam in regno Agrippæ aduersum Iudæos p̄uincies. Ipse siquidem perrexerat ad Cestium Gallum Antiochiam, relicta administratione cuidam ex amicis, nomine Varo, Sohemo Regi genere propinquo. Venerunt autem de Batanzæ regione septuaginta numero viri & nobilitate & prudentia ciuium suorum præstantissimi, poscendi præsidij gratia: vt si qui scilicet apud eos quoque motus fierent, haberent idoneam custodiam, per quam possent insurgentes quosque comprimere. Hos Varus, quosdam armatos de Regiis præmittens, interfecit in itinere omnes. Ausus autem est tale facinus præter consilium Agrippæ, & propter nimiam avaritiam impie in gentiles suos agere non recusans, regnum omne corruptis, perseverans post tale scilicet principium in totum genus exercere iniquitatem: donec discussis Agrippæ rebus animaduertere quidem in eum veritus est propter propinquitatem Sohemi, procurandâ tamen eum regione summo iur. Seditio autem capto præsidio, quod appellatur Cyprus imminens finibus Hierichuntis, custodes quidem interfecerunt, munimenta autem destruxerunt. Per eosdem dies etiam in Machzruntē multitudo Iudæorū persuadebat in præsidio relictis Romanis, deferere castellum eisq; tradere. Illi autem quod rogabantur cogi metuētes, pacti sunt cum eis discessionem suam: & accipientes fidem, tradunt præsidium, quod diligentibus ceperunt Machzruntij custodes obtinere.

CAP. XXI.

Iudei Alexandria occisi.

Verum in Alexandria semper quidem erat incolis aduersum Iudæos seditio, iam ab illo tempore, ex quo strenuis Alexander contra Aegyptios vsus Iudæis, præmiam societatis tradidit eis, & habitandi apud Alexandriam facultatem, & ius ciuitatis æquale cum gentibus: permanebat autem eis honor iste apud successores quoque Alexandrij: denique & in parte vrbis locum eis proprium deputauerunt, quatenus haberent cōuersionem per omnia mundiorem à communione scilicet

gentium sequestratam: præstiteruntque eis, ut etiam Macedones appellarentur. deinceps vero cum in dirionem Romanorum Ægyptius venisset, neque Cæsar primus neque post eum quispiam, honores quos Alexander Iudæis decreuerat minuit. conflictus autem eorum aduersus Græcos pene continuus erat: & iudicibus in multos quotidie ab utraque parte animaduertentibus, seditio accendebatur. Tunc vero cum & apud alios turbata res esset, illic magis exarsit tumultus. Nam cum Alexandrii in concionem venissent, ut ordinarent pro certis negociis legationem ad Neronem ferendam, occurrerunt in amphitheatrum permixti Græcis plurimi Iudæorum. Quos cum vidisset æmuli, ex templo clamare ceperunt, Iudæos hostes & exploratores esse: ac deinceps insilientes intulerunt eisdem manus: & reliqui quidem fugientes dissipati sunt, tres vero ex his comprehensos, trahebant quasi viuos incensuri. Commoti sunt autem vniuersi Iudæi ad opem ferendam: & primum quidem in Græcos saxa iaciebant, postea vero etiam facibus raptis in amphitheatrum impetum fecerunt, comminantes quod in ipso loco tantum simul populum concremarent: & pene minas impleissent rebus, nisi iras eorum compressisset Tiberius Alexander, magistratus ciuitatis. Nec tamen ipse coercendi principium ab armis sumpsit, sed nobiles eorum quosque submittere, hortabatur ut desinerent, neque aduersum se milites Romanos commouerent. Seditiosi autem benignam deprecationem ridentes, Tiberium contumeliis appetebant. Qui postquam vidit absque magna calamitate tumultuosos non posse compesci, immisit in eos duas Romanorum legiones, quæ in ciuitate erant: & cum his alios quinque millia milites, casu ad Iudæorum iterum de Libya venientes: præcepitque, ut non solum interficerent, sed etiam bona eorum diriperent, domosque inflammarent. Qui protinus concurrentes in locum qui vocatur Delta (illic quippe erat Iudæorum multitudo collecta) exequiebantur strenue iussa, nec sane sine cruenta victoria. Conglobati enim Iudæi his quos melius armatos habebant, in fronte positis, aliquandiu quidem resisterunt: semel vero in fugam versi macerabatur: nec vnus erat exitij modus, cum alij sub diuo atque in campo deprehenderentur, in ædes autem alij concluderentur, & eas quoque succenderent Romani, vna etiam diripiendo quæ in his reperissent: cum neque illos aut infantum misericordia, aut reuerentia senectutis moueret, sed in omnes ætates pariter eade scirent. Vnde totus quidem ille locus sanguine redundabat: quinquaginta vero congesta sunt millia mortuorum: nec tamen saltem reliquæ remansissent, nisi ad preces se contulissent, eorumque misertus Alexander Romanos iussisset abscedere. Sed illi quidem quibus erat consuetum obedire præceptis, primo eius nutu necibus pepercerunt: populares autem Alexandrii propter odij magnitudinem difficulter ab incepto reuocabantur, vixque à cadaueribus distrahebantur. apud Alexandriam quidem talis casus euenit.

CAP. XXII.

De clade Iudæorum, autore Cestio.

Cestio vero iam quiescendum esse non videbatur, insensis vbi que Iudæis: sed duodecimam legionem integram ex Antiochia secum ducens, & ex reliquis bina millia lecta peditum, & quatuor alas equitum: in superque Regum auxilia, hoc est Antiochi duo millia equitum & peditum tria millia, sagittarios omnes, Agrippæ vero tantundem peditum & equitum mille, cum & Sohemus sequeretur, quatuor milibus comitatus, quorum tertia pars equitum erat, pluresque sagittarij,

An. mūdi 4030. a Christ. nat. 68.

Seditio Alexandrii inter Iudæos & Græcos. Tiberius Alexander seditiosos Iudæos, ut desineret, hortatur.

Cruenta victoria in qua 50000. Iudæorum interficiuntur.

Ingentes Romanorum copia.

An. mū
di 4030.
à Chrift.
nat. 68.
*Zabulon,
validiffi-
ma Gali-
læ ciui-
tati dire-
pta & in-
confa.*

*Iudæi Sy-
rorum ad
2000.
cadunt.*

*Romani
Ioppæ ca-
piunt &
incendunt,
& 2400.
interfi-
ciunt.*

Ptolemaida progressus est. Plurimi autem ex ciuitatibus auxilio conue-
nere, peritia quidem militibus inferiores: quod autem scientiæ deerat,
in Iudæos odio, itemque alacritate supplentes. Aderat autem ipse quo-
que Agrippa Cestio, & eorum quæ conducere simul & itineris prin-
ceps. Ibi cum abducta exercitus parte Cestius in validissimam Galilææ
ciuitatem contendit Zabulon, quæ appellatur virorum, & ab Iudæo-
rum finibus Ptolemaida discernit. Cumque offendisset eam ciuibz de-
stitutam (in montes enim multitudo refugerat) omnigenum autem
rerum plenam, illas quidem militibus diripiendas concessit: ipsum ve-
ro oppidum, quamuis admiratus esset eius pulchritudinem, quippe do-
mus habebat similiter, ut apud Tyrum & Sidonæ & Berytum ædificatas,
incendit. Deinde cursu territorio peragrato, quicquid inuenisset ob-
uiam depopulatus est: inflammatisque etiam circum eam positis vicis,
in Ptolemaida reperit. Syris autem adhuc prædæ inhærentibus, & præ-
cipue Berytiis, recepta Iudæi fiducia (Cestium enim recessisse cogno-
uerant) repente in eos qui remanserant irruunt, & prope ad duo millia
cadunt. Cestius autem ex Ptolemaide profectus, ipse quidem Cæsare-
am peruenit: in Ioppen vero partem præmisit exercitus cum præceptis
huiusmodi, ut oppidum custodirent, si eo potiri possent: aut si oppida-
ni impetum præsensissent, tam suum quam cæterorum militum præ-
stolarentur aduentum. Illorum igitur alij mari, alij terra profecti,
vtrinque Ioppen facillime capiunt: ita ut ne fugæ quidem habitatores
copiam reperirent, nedum ad pugnam se pararent. Aggressi autem cun-
ctos interficiunt cum familiis, direptamque ciuitatem incendunt. In-
terfectorum autem numerus octo millia quadringenti fuerunt. Simili
modo & in finitimam Samariam Nabateneæ toparchiam non paucos
misit equites, qui & partem finium vendicauerunt, magnamque indi-
genarum multitudinem peremerunt: direptisque patrimoniis, etiam
vicos igni dederunt.

C A P. XXIII.

De pugna Cestij contra Hierosolyman.

*Sephoris
aliæq; Ga-
lilææ ci-
uitates,
Romani
cum fa-
nore sus-
cipiunt.
Duo mil-
lia sedi-
tiofori in
Galilæa
ab Roma-
nis truci-
dant.
Antipa-
tridis deua-
stata &
incensa.
Lydda ex-
usta.*

IN Galilæam quoque misit Cæsarianum Gallum, ducentorem duodecima
legionis: ei que tantam militum manum attribuit, quantam genti ex-
pugnandæ sufficere posse credebat, eum validissima Galilææ ciuitas Sep-
phoris cum fauore suscepit. Huiusque prudens consilium secutæ ciuita-
tes aliæ quiescebant. Qui vero seditionibus & latrociniiis operam da-
bant, in Galilææ montem vndique medium recessere, qui est contra Sep-
phorim, & vocatur Asamon. Aduersus eos Gallus ducebat exercitum.
Illi autem quamdiu superiores erant, facile Romanos ad se ascenden-
tes arcebant, & ex his plures quam ducentos interfecerunt. Vbi vero
eos viderunt circumadito itinere ad celsiora progressos, matre victoriam
concesserunt: & neque pugnam minus armati ferebant, neque, si terga
dedissent, equitum poterant manus effugere: adeo ut pauci locis asperis
delitescerent, amplius vero quam duo millia trucidarentur. Gallus igitur
cum nihil iam tentari nouitatis apud Galilæam videret, Cæsaream
cum exercitu remeabat. Cestius vero cum omni manu reuersus in An-
tipatridem perrexit. Cognitoque non parvam multitudinem Iudæorum
in turrim quæ Aphæci vocabatur esse collectam, qui cum his congre-
derentur præmisit. Sed prius quam in muros venirent, Iudæi metu disper-
si sunt: eorumque castra iam desolata milites adorti, cum vicis circumpo-
sitis incenderunt. Ex Antipatride autem Cestius in Lyddam profectus
vacuam viris ciuitatem offendit. nam propter scenopægorum dies fe-

stos, in Hierosolymam populus omnis ascenderat, quinquaginta vero quos ibi comprehendit occisis, exustoque oppido ulterius procedebat: perque Bethoron profectus; in quodam loco, cui nomen est Gabao, castra posuit; distante ab Hierosolymis stadiis quinquaginta. Iudæi vero cum iam ciuitati propinquare bellum viderent, omisissis dierum festorum solennibus, ad arma properabant: satisque freti multitudinē, incompositi ad pugnam & cum clamore profuliebant, ne dierum quiddē septem habita ratione feriatorum erat enim Sabbatum, quod apud eos religione maximā tuebatur. idem autē furor qui eos ab obsequio pietatis emouerat, in prælio quoque superiores effecit. Tanto namque impetū Romanos aggressi sunt, ut eorum & aciem pertumperent, viaq; aperta cadibus in medios ruerent: ac nisi si militum parti, quæ necdum locum amiserat, equites ex circuitu subuenissent, quid; nondum defecerant pedites, in periculo totus Cestij exercitus fuisset. interfecti sunt autem quingenti & quiddēcū Romanī milites: ex quibus quadringenti pedites, ceteri equites erant: Iudæi vero viginti duo. fortissimi autem videbantur Monobazī Regis Adiabenz propinqui; Monobazus & Zenedzus, & post hos Peraita Niger, & Sitas Babylonius; qui ad Iudæos ab Agrippa Rege transfugerat, cui pridem militabat. A fronte igitur repulsi Iudæi, ad ciuitatem reuertebantur. Romanos autem ad Bethoron ascendentes Giora filius Simon inuadit, multosque postremi agminis coactores lanauit: ac multos caros cum sarcinis captos; in ciuitatem reduxit. Cestio vero in agris triduo commorante, Iudæi locis superioribus occupatis, obsidebant eum transiitum: neque cessaturos eos certum erat, si Romani proficisci cepissent.

CAP. XXXIII.

De obsidione Hierosolymæ a Cestio, & fratre.

Taque dum Agrippa, infinita hostium multitudine montes amplexa, ne Romanos quiddē a periculo tutos esse perspiceret, verbis Iudæos experiri decreuit, vel omnes sibi parituros existimans; ut bello desisterent: vel si qui aduersarentur, reuocandos qui ab eorum sententia discreparent. Misit igitur ex comitibus suis Borzelm & Phorbū, quos illis scirebat notissimos: ut à Cestio foedus amicitiz, certamq; pro peccatis à populo Roman: veniam pollicerentur, si proieciis armis, secum sentire voluissent. Verum seditiosi metu, ne cuncta multitudo spē securitatis ad Agrippam sese conferret, legatos obtinere statuerunt: & Phorbū quidem, priusquam verbum faceret, petemerunt: nam Borzeus vulneratus effugit: populates autem, hoc indigne ferentes factum, excedendo subitibus atque lapidibus in oppidum compulerunt. Cestius vero, quia intestinam eorum discordiam, opportunum ad irruendū tempus inuenit, totum in eos duxit exercitum. Inq; fugam versos, vsque ad Hierosolymam persecutus est. Castris autem in loco positis, qui appellatur Scopus; interuallo septem stadiorum à ciuitate discedens, nihil per triduum aduersus oppidum conabatur: sperans fortasse intus degentes aliqui remissos. In vicos autem circa ciuitatem, non paruum militum manū ad rapienda frumenta dimisit. Quarto autem die qui tricesimus mensis erat Octobris, ordinatum in oppidum intrōdūxit exercitum. Populus quiddē a seditiosis custodiebatur: ipsi autem Romanorum disciplina terri, exterioribus cessere partibus ciuitatis, & in partem interiorem templi refugerunt. Cestius vero transgressus Beze-tham; quæ sic vocatur, & Canopolim & forum quod appellatur Maternarium incendit. deinde cum ad superiorem ciuitatem venisset, propē-

An. inu-
di 4030:
à Christ.
nat. 68.
*Cestius ab
Hieroso-
lymis sta-
diis 50.
castra po-
nit.*
*Impetus
& victo-
ria Iudæo-
rum con-
tra Roma-
nos.*

*Audacia
Iudæorum
contra Ro-
manos.*

*Seditiosi
legatum
regiū in-
terficiunt;
alter vul-
neratus
effugit.
Cestius vo-
tum ex-
ercitum
in Iudæos
ducit.*

An. mū-
di 4030.
à Christ.
nat. 68.
Popula-
rium plu-
rum Co-
stū quasi
portas ei
patefactū
vocant.

Romani
resistudi-
nem con-
texunt,
mania
suffodiūt,
templūq;
portas in-
cendere
moliant-
ur.
Inopinā-
te Cestij
fuga la-
tronum
fiduciam
recreat.

Iudei ho-
stes perse-
quuntur.
eosque in
extremū
necessita-
tem adi-
gunt

aulam regiam castra posuit. Et si tunc voluisset intra muros violenter irramperere, ciuitatem illico possedisset, belloque finem dedisset, sed Tyrannus & Priscus praefectus castrorum & plures equitū magistri, à Floro pecunia corrupti, conatum eius auerterunt: & Iudæos intolerandis repleti cladibus contigit. Interea plurimi popularium nobilissimi, & Ananias Ionatha filius, Cestium quasi portas ei patefacturi, vocabant. Ille autem & ira fastidiens, & quod non satis eis credendum putaret, tamdiu id neglexit, donec proditione comperta, seditioni Ananiam quidem cum ceteris de muro deiectis lapidibus feriendo, in domos suas refugere coegerunt: ipsi vero per turreis dispositi, murum tentantibus repugnabant. Per dies igitur quinque Romanis vndiq; tentantibus frustrabatur conatus. Sexto autem Cestius cum plurimis selectis, itemq; sagittariis à septentrionali tractu templum aggreditur, Iudæis ex porticu resistentibus qui frequenter quidem Romanos ad murum adeuntes auertere, postremo autem repulsi telorum multitudine, recesserunt. Itaque Romanorum qui anteibant, scutis suis muro nixi & qui eos sequebantur, aliis ac per ordinem aliis similiter superadiunctis, quam sic ipsi appellat, testitudinem contexuerunt. vnde sagittæ in eam delatae: irritæ delabebantur: & sine aliquâ noxa milites moenia suffodiebant, templique portas incendere moliebantur. Vehemens autem seditionis impetor inuaserat, iamque multi ex ciuitate diffugiebant, veluti continuo caperetur. His autem populus alacrior efficiebatur: & quantum nequissimi cadebant, tantum ut ipsi portas aperirent. Cestiumq; tanquam optime de se meritum, reciperent, appropinquabat. Et protecto si paululum in obsidione perseuerasset, statim ciuitatem obtinuisset. sed credo iam tunc infestus Deus pessimis, ciuitq; sancto ille die finem bello dare prohibuerunt. Denique Cestius, neq; animis populi. neq; obsessorum desperatione perspecta, repente militem reuocat: & sine ulla spei repulsa, inconsulte nimis ac iniuste discessit. inopinata vero eius fuga, latronum fiduciam recreauit: insecutiq; nouissimos aliquot equitū, pedatumq; peremerunt. Et tunc quidem Cestius in castra, quæ apud Scopion munierat, tendit: altero autem die ulterius recedendo, magis hostes prouocauit: iamq; postremos assecuti multos necabant, tum vtrāq; itineris parte vallata, in transuersos tela iactabant. & neq; in eos se retorquere, à quibus à tergo sauciabantur, nouissimi audebant, quandâ infinitam multitudinem insequi existimantes: neq; à lateribus instantium vim repellere sufficiebant: cum ipsi quidem graues essent, ordinemque irrumperere formidarent: viderent autem Iudæos leues, & ad excurrendum faciles esse. vnde eueniebat, ut multa mala perpererentur, cum nihil contra inimicis nocerent. Tota igitur via percussis, deiectiq; agmine sternebantur: donec multis occisis, in quibus erat Priscus sextæ legionis dux, & Longinus tribunus, & Æmilius Lucundus alæ Praefectus, vix in Gabao peruenirent, ubi castra prius posuerant, multis impedimentis amissis. Hic autem Cestius biduum cōmoratus inops consilij quid ageret, cum tertio die maiorem hostium vidisset numerum, & omnia circum loca plena Iudæis, tarditatem sibi obfuisse cognouit: & si adhuc ibi maneret, plures se hostes habiturum. Itaq; pro compendio fugæ cuncta militibus impedimento erant, amputari præcepit: occisq; mulis atq; asinis, aliisq; iumentis, præter illa quæ sagittas & machinas ferret (hæc enim velut vsui futura seruabat, maxime quia timebat ne Iudæis contra se capta prodesse) Bethoron versus antecedeat exercitum. At Iudæi latioribus quidem locis minus instabant: contra hos vero in angustias atque descensus, atq; ab exitu prohibebant, atq; postremos agminis Iudebant in vallam: futaq; omnis multitudo per itineris iuga, militem

sagittis operiebat. vbi etiam peditibus: quo pacto sibi met subuenirent,
 hāsitantibus equitum periculum promptius erat. nec enim ordinate
 viam prosequi poterant, obstantibus iaculis: & ne contra hostes irent
 ascensus ardui prohibebant equitantibus inuij. iaculatoribus autem
 rupes ac valles tenebantur: in quas, deiectioni qui aberrassent consume-
 bantur: nullusque locus aut fugiendi, aut resistendi rationem habebat.
 Itaq; incerti quid agerent, ad viulatus, quod desperari solent, stertusque
 conuersi sunt. quibus resonabat Iudaeorum exhortatio, cum clamore le-
 tantium pariter atq; sœuientium. totusque pene qui cum Cestio fuerat,
 perisset exercitus, nisi nox aduenisset: qua Romani quidem in Betho-
 ron confugerunt. Iudæi vero obsessis circum omnibus locis eorū transi-
 tus custodiebant. Denique vbi Cestius aperto itinere desperato, iam de
 fuga cogitabat, lectos prope ad 400. omnium fortissimos milites testo-
 rum saltu is imposuit. hisque præcepit, vigilum qui in castris excuba-
 rent, signa clamare: vt eo modo Iudæi omnem illic militum numerum
 arbitrarentur remanere. Ipse autem cum cæteris otiose vsque ad 30. sta-
 dia progreditur. Vnde mane cum Iudæi locum quo Romani retende-
 rant delolatum vidissent, in quadringentos à quibus decepti fuerant
 concurrunt. & illos quidem sine mora iaculis confecerunt: mox au-
 tem Cestium persequi properabant. sed ille cum nocte non paruum
 spatium itineris peregrisset, die vehementius quoque fugiebat: adeo vt
 metu perculsi milites, machinas siue tormenta muralia, itemque bali-
 stas, multaque alia instrumenta relinquerent. quibus tunc ablatis Iudæi
 rursus contra illos qui ea reliquerant vsi sunt. Insequendo autem
 Romanos, Antipatridem vsque venerunt. Deinde cum eos assequi non
 potuissent, inde redeuntibus & machinas secum asportauerunt mortuosque
 spoliarunt. & prædam quæ remanserat collegerunt: & præea quæ
 nantes in metropolim remearunt, suis quidem paucis amissis, Roma-
 norum autem & auxiliarium quinque millibus peditum, ac 300. itemque
 nongentis & octoginta equitibus interemptis. Hæc quidem No-
 uemb. mensis 8. die gesta sunt, anno 12. Negonis principatus.

CAP. XXV.

*De Damascenorum seuitia in Iudæos, deque Iosephi studio
 in Galilæa.*

Post Cestij vero casus aduersos, nobilium Iudæorum multi, tanquam
 e nauis pessum itura, ex ciuitate enscabant. Denique Costobarus &
 Saulus fratres, vna cum Philippo Iachini filio, qui princeps erat exerci-
 tus Regis Agrippæ, inde dilapsi ad Cestium transfugerunt. Qui vero
 cum his in aula regia ruerat obsessus Antipas, fuga despecta, quemad-
 modum à seditionis interemptis sit, alias indicabimus. Cestius autem
 Sanbum & cæteros in Achaïam ad Neronem misit, & propriam necessi-
 tatē indicaturos, & belli causas deriuaturos in Florum. sperauit enim,
 & iram in illum excitatum iri, & sua pericula summouenda. Tunc au-
 tem Damasceni, cæcæ Romanorum cognita, Iudæos apud se degentes
 opprimere studuerunt: & cum eos in publicis thermis collectos habe-
 rent (namq; id olim propter suspiciones ineditabatur) facilem quidem
 sui conatus exitum fore putabant, verebantur autem mulieres suas, fe-
 re omnes præter paucas Iudaizantes, & eorum religione imbutas. qua-
 re hic magna cura fuit eas celandi, quid agerent. Iudæorum autem de-
 cē millia, quippe vt in angusto loco, atque omnes inermes aggressi, vna
 hora sine metu iuglauerunt. Qui vero Cestium fugauerant, in Hiero-
 solymam reuersi, quos adhuc Romanorū studiosos inuenissent, partim

An. mū-
 di 4030
 à Christi
 na. 68.

*Vitulus
 stertusque
 Romano-
 rum, & Iu-
 daeorū ex-
 hortatio.*

*Stratage-
 ma Cestij.*

An. mū-
 di 4031.
 à Christi.
 nat. 69.
*Nobilium
 Iudæorum
 multi, tan-
 quam e
 nauis pes-
 sum itura,
 ex ciui-
 tate en-
 scabant.*

*Dama-
 sceni Iu-
 daeorum
 10000.
 vna hora
 iuglauit.*

An. mū-
di 4031.
à Christ.
nat. 69.

*Iosephus
Gorionis
filius &
Pontifex
Ananus,
omnia quæ
in ciuitate
gerenda
essent, im-
peraturi
declaram-
tur.*

*Iosephus
Histori-
ographus
vtriusque
Galilææ
rektor de-
signatur.*

*Iosephus
70. de se-
nioribus,
quos rector
totius
Galilææ
constituit,
7. vero
per singu-
las ciui-
tates, mi-
norum li-
tibus indi-
ces, eligit.
Iosephus
opportu-
na loca
muro cin-
git.*

*Iosephus
Galilæas
armis in-
struit.*

vi. partim blanditiis sibi etiam sociabāt: & in templum congregati, plu-
res belli duces eligendos esse censebant. Declaratus est igitur Iosephus,
Gorionis filius, & pontifex Ananus: omnia quæ in ciuitate gerenda es-
sent, imperaturi: maximeq; vt ciuitatis muros erigerent. Filium namq;
Simonis Eleazarum, quamuis Romanorum prædam, & ereptas Cestio
pecunias, & insuper his plurima ex thesauris publicis in potestate ha-
beret, tamen nullis necessitatib. præposuerunt: quod & in ipsum tyrannidis
superbia viderent offerri, eiusq; studiosos suæ imitatores, satellitū
more versari. verum paulatim Eleazarus, ambitionē pecuniz, itemque
astutia persuasit populo, vt in omnib. sibi parerēt. In Idumzā vero quos
mitterent, alios militum duces optarunt, Iesum filium Sapphæ, vnum ē
Pontificib. & Eleazarum noui Pontificis filium. Nigro autem manda-
uerunt, qui tunc Idumzā regēbat, ex regione trans Iordanem posita
genus ducens, vnde Peraides cognominabatur, vt ductibus obtrēperaret.
Sed ne alias quidē regiones omittendas putabant. namq; in Hierichun-
tem Iosephus filius Simonis, & trans flumē Manasses, & Tannan Ioah-
nes Esszus, topatthias administraturi missi sunt. huic autem Lydda, &
Ioppe, & Ammaus erant additz. Gophniticæ autem & Acrabatenz re-
gionum Ioannes, filius Ananiæ, rector designatus est: & vtriusq; Galilææ
Iosephus, Matthiæ filius. huius autē præfecturz iuncta erat & Gamala,
munitissima ciuitatum quæ ibi fuere. Aliorum igitur rectorum, pro ala-
critate ac prudentia sua, quilibet res sibi creditas administrabat. Iosephus
autem, cum in Galilzā venisset, primum curæ habuit, indigenarum,
sibi conciliare beneuolentiam: multa sciens ea confici posse, licet in a-
liis peccauisset. Deinde considerato, quod potentissimos quidem ami-
cos haberet si eos participes potestatis fecisset, omnem vero multitudi-
nem si pleraq; per indigenos & consuetos fieri præciperet, 70. de senio-
ribus eius gentis prudentissimos elegit: eosque rectores totius Galilææ
constituit. 7. vero per singulas ciuitates minorum litium iudices. nam
maiora negocia causasq; capitales ad se referre iussit, & illos 70. cæterū
disposito per ciuitates iure quo inter se vterentur, etiam quemadmodū
extrinsecus tuti essent animaduertit: certusque in Galilzā Romanos
esse venturos, opportuna loca muro cingebat, hoc est, Iotapatam, & Ber-
sabee, & Selamin: necnon & Pereccho, & Iapha, & Sigoph, & montem
cui nomen est Iraburio, & Taricheas, & Tiberiada, adhuc etiam circa
Gēfesar lacum speluncas in ea quæ inferior Galilzā vocabatur munivit.
Superioris autem Galilææ Petrà quæ Achabrorum dicitur, & Seph,
& Iamnith, & Mero: in Galulanitide vero Seleuciam, & Soganen & Ga-
malam munitione circumdedit. Solus autem Sepphoritis permisit, vt
morum sibi metipfis fabricarent: quod eos pecuniosos esse, & ad bel-
lum promptos etiā sine præcepto videret. Similiter autem Gischala-
m, Iosephi iussu per se muro cinxit Ioannes Leuiz filius. Cæteris au-
tem castellis omnibus ipse Iosephus intrerāt, iubendo simul atque o-
pem ferendo. Quin & exercitum ex Galilzā, supra centum millia vi-
rorum comparauit: quos omnes vndique collectis armis veteribus in-
struebat. Deinde reputans, hoc maxime Romanorū inuictam esse
virtutem, quod dicto essent audientes rectoribus suis, & armatum ex-
ercitationi operam darent, doctrinam quidem, vrgente necessitate de-
spexit: parendi autem facultatem ratus regentium multitudine posse
contingere, ita vt Romani solent, ditiisq; exercitum: pluresq; fecit or-
dinum principes. Ditiisq; militum generibus constitutis, alios de-
cadarchis, alios centurionibus, alios tribunis subdidit: & insuper his i-
psis rectores, maiorum rerum administratores dedit. Ducebatq; signorum
disciplinas, & prouocationes reuocationesq; buccinarum, & prin-

icipia cornuum & circumductiones, & quemadmodum oporteret laborantibus succurrere fortiores, & cum defatigatis partiri pericula: quæque ad fortitudinem animi, corporisque tolerantiam pertinere, instituebat. Maxime vero eos erudiebat ad bellum, usquequaque Romanorum referens disciplinam: & quod cum viris essent præliari, qui & viribus corporis & animi obstinatione, totum pene orbem terrarum superassent. His addidit, quo pacto belli tempore suis essent parituri præceptis, iam nunc periculum se facturum, si consuetis delictis, hoc est, furtis & latrocinis & rapinis abstinuissent, sed neque aut gentilibus fraudem facerent, aut consuetissimorum damna proprium quæstum putarent. Illa enim bella optime administrari, quorum milites bonam conscientiam gererent: qui vero per se pravi fuissent, his non solum inimicos, sed etiam Deum hostem futurum. Multa in hunc modum admonendo perseuerabat. Et iam quidem quantum prælio parandum esset, constatum erat. Nam sexaginta peditum millia, 250. equites ac præter hos etiam mercenarios, quibus maxime fretus erat, habebat quatuor millia quingentos: necnon & sexcentos circa se electos custodes corporis atque satellites. Exceptis autem mercenariis, facile ceteri milites à ciuitatibus alebantur. Namque singulæ quas enumerauimus, cum mediam sui multitudinem mitterent in militiam, reliquos ad comparandum eis victum tenebant: ut pars armis, atque alia pars faciendis operibus dirimeretur, & armati securitatem rependerent suggerentibus comæcatum.

CAP. XXVI.

De Iosephi periculis & euasione, & Ioannis Giscalæ militiæ.

Iosepho autem hoc modo administranti Galilæam, insurrexit quidam insidiator, patria Giscala ortus, Leuiz filius, nomine Ioannes, callidissimus, ac dolis plenus: & nequitia quidē nobilissimus omnium, antea vero pauper: & aliquandiu malitiæ suæ impedimentum passus inopiam facile mentiri paratus, mirusque fidem adhibere mendacio: & qui fallaciam virtutem putaret, eaque aduersus amicissimos vteretur: simulator humanitatis, & spe lucri appetentissimus cædium: qui semper quidam immoderata concupisset, spem vero leuioribus maleficiis aluisset. Larro enim erat, sui moris, ac solitarius: deinde etiā comitatum inuenit audaciæ, primo quidem paruum, ampliores autem proficiens. Curæ autem habebat, neminem ignauum adsciscere: sed qui & habitudine corporis, & animi magnitudine, bellorumque peritia præstarent, hos eligebat: donec 400. virorum cateruam congregauit, quorum plures ex Tyriorum finibus & vicis erant. Isque omnem Galilæam depopulabatur: & multos futuri belli metus suspensos lacerabat. Hunc igitur iam dudum regendi milites cupientem, & maiora desiderantem, diu pecuniæ retardabat inopia: cumque videret Iosephum sua industria lætari, persuaderet ei primum, ut fabricandi muri patriæ sollicitudinem sibi committeret. in quare quæstus magnos à locupletibus fecit. Deinde callidissima fraude composita, velut oleo, quod non à gentilibus suis tractatum essent, uti cauerent omnes apud Syriam Iudæi, ut ad cōfinia oleum mitteretur depoposcit. nummoque Tyrio, qui quatuor Atticos faceret, emptis quatuor amphoris eodem precio amphorum dimidium venundabat. cumque Galilæa ferax esset olei, maximeque illo tempore magna vbertate redundaret, in ea loca ubi erat penuria solas multumque mittendo, infinitam summam pecuniæ congregauit: qua mox in eum usus est, qui hoc sibi beneficium præstitisset. Denique existimans si Iose-

An. mē-
di 4031.
à Christ.
nat. 69.
Iosephus
Galilææ
ad bellū,
& quo pa-
cto essent
parituri
præceptis,
erudit.
Singula
Galilææ
ciuitates
mediā sui
multitudi-
nem in
militiam
mittunt,
reliques
ad compa-
randū eis
victū te-
nent.

Ioannes
simulator
humani-
tatis &
spe lucri
appeten-
tissimus
cædium.

Ioannes
pecuniā
in eū cus-
beneficio
accepit,
abs-
tuler.

An. mū.
di 4011.
à Christ.
nat. 69.

Agrippa
procurator
sythia-
tur.

Centum
armatorū
millia con-
tra Iose-
phum cō-
surrexerunt.
Iosephi
amici & sa-
tellites
prater 4.
omnes dis-
fugerunt.

Oratio Io-
sephi ad
seditiones
Iudaei.

phum deposuisset, rectorem se Galilææ futurum, quibus præerat latro-
nibus imperavit prædam vehementius exercere, quo multis rebus no-
nis per eas regiones excitatis, aut insidiis alicubi rectorem perimeret, si
eui ferret auxilium: aut si latrocinia negligeret, ob hoc eum apud indige-
nas acensaret. Iamdudum autem rumores dissipauerat, quod res Gal-
ilææ Iosephus Romanis proderet cogitaret: multaque in hunc modum
ad eius perniciem comparabat. Itaque illo tempore cum quidam ex vico
Dabaritarum, in magno campo custodias agentes, Ptolemæum Agrip-
pæ & Berenices procuratorem aggressi, omnes quas ferebat sarcinas ab-
stulissent, in quibus erant non pauca vestes preciosæ, plurimæque argen-
tea pocula, & 600. aurei. neque hanc prædam occulte administrare po-
tuisset, omnia Taricheas ad Iosephum comportarunt. Ille autem repre-
hensa violentia, quam regiis intulisset, reponi res ablatas apud aliquē
eius ciuitatis potentissimum iuber: paratus eas dominis opportune re-
mittere. unde maximum ei periculum comparatum est. namque raptores
earum, quia prædæ nullam partem acceperant, egredientes & perspi-
cientes, quod Iosephus cogitauerat laborem suum Regibus condo-
nate, per vias nocte discurrunt, omnibusque prædicant Iosephum pro-
ditorem esse: eodemque tumultu ciuitates proximas repleuerunt, adeo ut
100. armatorum millia contra Iosephum prima luce concurrerent. De-
niq; multitudo quidem, in circo apud Taricheas congregata, plurima
per iracundiam conclamabat, partim deponi, partim concremari vociferans
proditorem: plerisque autem incitabat Ioannes, & cum eo Iesus
quidam Sapphæ filius, tunc magistratus Tiberiadis. Iosephi igitur ami-
ci & satellites, tantæ multitudinis incursu perterriti, omnes præter qua-
tuor diffugerunt. Ipse vero dormiens, prope cum iam ignis admoueret
tur exurgit: & monentibus eum quatuor qui remanserant ut fugeret, neque
solitudine sua, neque illorum qui contra se venerant copiis, perturbatus,
in conspectum illorum profilit, veste discissa, infusoque capite pul-
uere, avertisque post tergum manibus, suoque ceruici gladio annexo.
Hæc autem amicos ei, maxime Taricheas ad misericordiam commoue-
rant. rustica vero plebs, & finitimorum, quibus molestior videbatur, non
sine maledictis eum iubebant publicas præferre pecunias, & facta pro-
ditionis fateri. Nam ex habitu eius opinabantur, nihil eorum de quibus
nata fuerat suspicio, penitus negaturum: & impetrandæ veritatis causa
fecisse omnia, quæ misericordiam provocarent. At illius ista humilitas
consilium præstruebat: & contra se indignantes arte circumueniens,
ut super his, unde irascerentur, inter se ipsi discordarent, omnia confes-
surum se pollicetur. Deinde sibi loquendi facultate concessa, ego, in-
quit, has pecunias neque Agrippæ remittere cogitabam, neque in pro-
pria lucra conuertere (absit enim ut amicum putem vnquam, qui vobis
sit inimicus: aut questum ex re capiam, quæ vos communiter laderet)
sed quia videbam ô Taricheæ, maxime ciuitatem vestram munitionis
egere, & ad extruenda mœnia minus habere pecuniam, timebamque
Tiberiensem populum, & alias ciuitates raptis pecuniis inhiantes, pe-
derentim eas retinere decreui, ut vos muro circumdarem. Si hoc non vi-
detur, profero quæ ablata sunt, & dispendia propono: sin recte consuli,
bene de vobis meritum coerceatis. Hæc Taricheæ quidem ab ea dis-
ta, cum fauore receperunt. Tiberienses vero cum aliis deprauando, in-
super etiam minitabantur: vtrique autem relicto Iosepho, inter se litigabant.
Ille autem fretus iam secum sentientibus (erant enim prope ad
40. millia Taricheæ) cum multitudine liberius loquebatur: multumque
in eorum temeritatem inuectus, ex præsentī quid pecunia Taricheam
ait esse munientiam: curæ autem sibi fore similiter, ut etiam ceteræ ta-

10 *ex* sint ciuitates. nec enim pecunias defore, si concordare velint in eos. unde parandz sunt, & non in eum moueantur, qui parat. Itaque tum alia quidem multitudo, quz decepta fuerat, quamuis irata recedebat: duo vero armatorum millia impetum in eum fecere. Cumq; se ille testis ante recepisset, instabant ei minitantes. Iterum autem Iosephus in hos quoque altera fraude vititur. cumque in summum euasisset, cōpresso dextera strepitu, nescire ait se, quid peterent sibi prastari: voces enim se non exaudire confusas. omnia vero quz iuberent esse facturum, si aliquos intromississent, qui secum ociose colloquerentur. His auditis, illico nobiliores cum magistratibus ad eum ingrediantur. quos ille in intimas ædium partes inductos, clausa ianua tamdiu verberauit, quoad omnium viscera nudata sunt. circumstabat autē interim populus, existimans eos prolixis allegationibus cōcertare, cū subito Iosephus forib. patefactis, ex ætos eos dimisit. unde tanto terrore qui minabatur affecti sunt, vt pietis armis aufugerent. Ob hæc Ioannes etiam atq; etiam crescebat inuidia, aliasq; nihilomin' Iosepho moliebatur insidias: morboque simulato per epistolā postulauit, vt sibi medicinz gratia Tiberiē sibi quis calidis vti permitteret. Iosephus autem, quia nodum ei suspectus erat insidiator, ad præfectos ciuitatis literas fecit, vt & hospitium, & utensilia Ioanni præberent. Quibus ille potitus, biduo post cuius rei causa venerat, agebat: & his fraude circumuentis, aliis vero pecunia corruptis, vt Iosephum desererent, persuasit. His autem cognitis Silas quē Iosephus custodiē præposuerat, prope de insidiis ei scripsit: atq; ille accepta epistola, nocturne itinere maturato, matutinus ad Tiberiadē peruenit. Et dextera quidem multitudo obuiam ei processit. Ioannes autē, quamuis eum contra se venturū esse suspicaretur, tamen misso quodam ex notis, infirmitate simulata, quod lectulo derineretur, obsequio sese defuisse mandauit. Tiberiensibus autem ad Iosepho in stadium congregatis, vt ad eos quz sibi scripta fuerant loqueretur, missis armatis Ioannes iussit eū interfici. Quos cum iā nudare gladios perpexisset, populus exclamauit: atque ita conuersus ad eius vocem Iosephus, vbi ferrum, prope ingulo suo imminere prospexit, in litus desiliit ē rumulo, excelso cubitis sex, in quo verba faciens eum populo steterat: ascensaque inde nauicula cum duobus satellitibus suis, quz illuc adplicuerat, in medium lacum refugit. milites vero eius, ilico raptis armis, contra insidiatores irruerant. Mox autem veritus Iosephus, ne bello intestino concitato, propter paucorum inuidiam ciuitas consumeretur, nuncium suis misit, qui eos moneret, vt propriis tantum saluti cōsulerent: neque vero quemquam vel occiderent, vel arguerent noxiorum. Et illi quidē dicto parentis, conqueuerunt. qui vero circū ciuitatem per agros habitabāt, auditis insidiis, & quis earum fabricator esset, contra Ioannem veniebant. Sed ille prius in Giscala patriam suam fuga receptus est. At Galilæi totis iam ciuitatibus ad Iosephum consuebant, & cum multa essent armatorum millia congregata, qui se aduersus Ioannem communem insidiatorem adesse clamabant: vnaque cum eo ciuitatem, quz illum suscepisset, ignibus tradituros: ad ea Iosephus, probare se quidem eorum beneuolentiam, impetum autem cohibendum esse dicebat: prudentia magis inimicos vincere cupiens, quam perimere. His vero qui de singulis ciuitatibus cum Ioanne rebellassent, nominatim exceptis, quippe alacri animo suos quisq; populus indicabat, præconū voce denunciabat, intra 5. dies eorū qui Ioannem non reliquissent, patrimonia diripienda, domosque eorū cum familiis exurendas. Et tria quidē milia statim ab eo reuocauit, qui profugiant pedes eius arma proiecerūt. cum reliquis autē Ioannes prope mille Sytis fugitiuis, transtulit se ite-

An. mū-
di 4091.
à Christ.
na. 69.

*Iosephus
in ludæis
altera
fraude v-
titur.*

*Ioannis or-
ga Iose-
phū inui-
dia et in-
sidia.*

*Ioannes
Tiberiē si-
bus, vt Io-
sephū dese-
rant, per-
suader.*

*Ioannes
missis ar-
matīs Iose-
phum in-
terfeci in-
bet.*

*Iosephus
in nauicu-
la in me-
dium la-
cum refu-
git.*

*Ioannes
in Gisca-
la patriā
suam fu-
git.*

*Galilæi
ad Iose-
phū con-
tra Ioan-
nem con-
suebant.*

An. mū-
di 4091.
à Christ.
nat. 69.
Ioannis in
Iosephum
insidia.

Quatuor
Galilae
ciuitates
ad inimi-
cos Iosephi
transiit.

Tiberias
a Iosepho
recupera-
tur, &
stratago-
mate ser-
uatur.

Iosephus
cū 7. sa-
tellitibus
Tiberiadē
peruenit,
hostesque
perterritos.
Iosephus
callido cō-
silio Tibe-
riensium
potentiss-
imos duo
cat, & in
Taricheam
caphis ab-
ducit.

rum in occultas insidias ex apertis : ac per nuncios in Hierosolymam-
clam missos, Iosephum accusabat, quod magnum exercitū collegisset
iamq; nisi praeueniatur vi, tyrannus metropoleos venturus esset. Verum
ea populus quidem praesciens, negligebat : liquore eunt potentes, non
nulliq; magistratum clam pecunias ad comparandos mercenarios mi-
lites misere Ioanni, vt per eos bellum cum Iosepho gereret. decretumq;
inter se conceperunt, quo idem Iosephus militum administratione de-
cederet: non tamen id satis esse credebant : ideoque duo millia & 800
armatos, & quatuor miserunt nobiles viros, iurisperiti filium Ioaza-
rum, & Ananiam Sadduceum, & Simonem & Iudam Ionathae filios, o-
mnes eloquentia validissimos: vt eorum scilicet monitu, auerteretur al-
Iosepho beneuolentia multitudinis : & siquidem ipse sponte sua veni-
ret, paterentur eum rationem reddere : sin remanere contenderet, pri-
hoste haberent. Amici autem Iosepho militem quidem ad eum ventu-
rum esse perscripserunt, causam vero non indicauerunt, quoniam secre-
tum fuit inimicorum eius consilium. vnde factum est, vt quia praeuere
non potuit, quatuor statim ciuitates ad inimicos transirent: hoc est
Sepphoris, & Gamala, & Gischala, & Tiberias : quas tamen continu-
sine armis recepit. captos autem quatuor duces consilii armatorum me-
fortissimos, remisit Hierosolymam: contra quos populus haud medic-
cri indignatione commotus, & ipsos, & à quibus praemissi fuerant, in-
terfecisset, nisi ante fugissent.

C A P. X X V I I.

Tiberias a Iosepho recuperatur & Sepphoris.

IOANNĒ vero jam intra muros Gischalae, Iosephi timor custodiebat. I-
paucis diebus post iterum rebellauit Tiberias, habitatoribus Agri-
pam regem vocantibus. Et cum ille constituto die ad eos non venisset,
pauciq; Romani equites ibi tum comparuissent, à Iosepho defecerun-
tisque apud Taricheas cognitis, Iosephus qui milites frumentatum
miserat, neque solus egredi contra desertores, neq; se continere pati-
batur, metuens ne, dum ipse tardaret, regij ciuitatem occuparent. ni-
enim postero die obstante sabbato quicquam facere poterat. Itaq;
dolo eos qui se deseruerant circumuenire cogitabat. Et portas quide-
Tarichearum claudi iussit, ne quis consilium suum illis proderet, co-
tra quos suscipiebatur. omnibus autem scaphis quas in lacu compei-
congregatis (ducentae autem & triginta fuerunt, quaternique nau-
non amplius singulis inerant) mature ad Tiberiadem nauigat cumq;
tanto ab eo distaret spacio, vnde facile videri non posset, inanibus se-
phis in salo relictis, septem ipse solos inermes satellites secum haber-
propius vt conspiceretur accessit. Quem cum inimici adhuc maledice-
tes ei ex muro conspexissent, metu perterriti, & scaphas armatorum
se plenas existimantes, arma proiciunt: manusq; supplices agitan-
ciuitati parceret precabantur. Iosephus autem, postquam multis e-
minis & exprobrationibus castigauit: primum quod bello contra pe-
Rom. suscepto, intestinis defensionibus vires suas ante consumere
inimicorumque vota complerent: deinde, quod securitatis suae cura-
rem de medio tollere properarent, ciuitatemque non erubescerent
claudere, qui eam muro anxisset: nō repudiatum se ait, si qui sibi
tis facerent, quibus interuenientibus amicitiam cum ciuitate firmar-
Itaque statim ad eum decem Tiberiensium potentissimi descenderu-
his autem in vnam receptis nauiculam piscatoriā, & procul abdu-
alios L. senatores venire iussit, maxime nobiles, velut illi quoque fide-
sibi praebere deberent. Deinde nouas causationes excogitans, alios.

super atque alios obtentu fœderis euocabat: vtque mature Taricheas recurreret, gubernatoribus nauium repletarum imperabat: quosque auxissent, in carcerem collocarent: donec omnem curiam, quæ 600. haberet viros, duoque millia popularium comprehensa in Taricheas scaphis abduxit. Reliquis autem vociferantibus, Clitum quendam esse præcipuum defectionis autorem, iramque ipsius pœna illius precantibus satiari, nullum quidem Iosephus volebat occidere: suorum vero satellitum quendam Leuiam egredi iussit, qui Cliti manus abscinderet. Cum vero præ timore solum se globo inimicorum commissurum, negaret, eaq; causa indignari Iosephum statim in scapha videret, ipsumque velle descendere, ac de se supplicium sumere, vt saltem vnam manum sibi concederet, orabat. neq; hoc abnuente Iosepho, dummodo alteram sibi mitteret Clitus ipse præcideret, educto ille dextera gladio, laeuam sibi truncauit. tantus cum timor Iosephi inuaserat. Ita tunc Iosephus vacuis scaphis, & satellitibus 7. populo capto, rursus Tiberiadem sibi sociauit. Paucis autem diebus post, Giscalam quæ cum Sepphoritis defecerat, militibus deprædari permisit: omnemque prædā conquisitam popularibus reddidit. Similiter etiam Sepphoritis & Tiberiensibus. Nam & hos captos rapinarum damno corrigere voluit: & redhibitione rerum rursus eos ad beneuolentiam reuocare.

CAP. XXVIII.

Quomodo Hierosolymita bello se preparauerint: deque Simonis Gioræ tyrannide.

HActenus, apud Galilæam motus erat: iamque ab intestinis dissensionibus quiescentes, aduersus Romanos instruebantur. Hierosolymis autem Ananus pontifex & potentiores, qui nō cum Romanorum parte sentirent, muros instaurare properabant. multa; bellica instrumenta, perque omne oppidum sagittæ, aliaque arma fabricabantur: & exercitationibus iustis manus iuuenum operam dabat. Erantque vniuersa plena tumultus, magnæque tristitia moderatos occupauerat: multi; futuras clades prospicientes, sicut cohibere non poterant. infestaque pacem cupientibus omnia videbantur. Belli autem incentoribus, quæ illis placerent, ex tempore fingebantur, statusque iam tunc quasi peritura ciuitatis erat, antequam Romani venirent. Anano autem apparatus belli ornare cura fuit: & seditionis, quos Zelotas vocabant, amentiam ad utiliora conuertere: qui tamen victus est, & quis illius finis fuerit, in posterioribus explanabimus. At in Acrabatenæ toparchia Gioræ filius Simon, multis nouarum rerum cupidus congregatis, ad rapinâ conuersus, non solum in domos locupletum irrumpebat, verum etiam corpora verberibus conficiebat: iamque tunc palam tyrannidem inceptabat. Ab Anano autem missis aduersus eum militibus magistratum, ad latrones qui erant Masadæ, cum his quos habebat, effugit: ibique manens, donec Ananus & alij eius inimici perempti sunt, Idumæam cum cæteris populabatur: adeo vt magistratus eius gentis, propter cædium multitudinem & prædaram assiduitatem, collecto milite, vias præsidij tuerentur. Et Iudæorum quidem res ita se habebant.

An. mē-
di 4031.
à Christ.
nat. 69.

Clitus de-
fectionis
autem e-
ducto dex-
tera gla-
dio, laeuā
sibi trun-
cas.

Hieroso-
lyma sta-
tus por-
turbatus.

Simō Gio-
ra filius
in Acra-
batena &
Idumæa
ingens
rapinas
& cades
exercet.

An. mū-
di 4031.
à Christ.
nat. 69.

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IVDAICO

LIBER III.

SVMMA CAPITVM LIBRI III.

De bello Iudaico.

- I. De Vespasiani Ducis aduentu, & clade duplici Iudaorum.
- II. Descriptio Galilae, Samaria & Iudaea.
- III. De auxilio Sepphoritis missi, & Romanorum disciplina militari.
- IIII. Impetus Placidi contra Iotapatam.
- V. Galilaea a Vespasiano innaditur.
- VI. Gadara expugnatio.
- VII. Iotapata obsidio.
- VIII. Obsidio Iotapatenorum a Vespasiano, & diligentia Iosephi, deque Iudaorum excursione in Iudaos.
- IX. De oppugnatione Vespasiani contra Iotapatam, arietis & aliorum tormentorum bellicum.
- X. De iterata impugnatione Iotapatenorum.
- XI. Lappa expugnatio a Traiano & Tito.
- XII. De Samaria a Cereace deuicta.
- XIII. Iotapata excidium.
- XIV. Quomodo Iosephus captus vitam suam redemerit facto & verbo.
- XV. Ioppe denuo capitur.
- XVI. Deactio Tiberiadis.
- XVII. Tarichearum obsidio.
- XVIII. De lacu Genesar & fontibus Iordanis.
- XIX. Tarichearum excidium.

C A P I.

De Vespasiani Ducis aduentu, & clade Iudaorum duplici.

Neronem
propter
res apud
Iudaenge-
stas, cum
timore su-
per ianu-
dit.

Ætetur Neronem, ubi res apud Iudæā non prospere gestas accepit, latens quidem, quod necesse fuit, cum timore stupor inuadit: aperte autem superbiam simulant vltro etiam indignabatur, magisque ducis negligentia, quam virtute hostium quæ contigerant facta esse dicebat: decere se putans, propter pondus imperij tritiora contemnere, viderique malis omnibus superiorem animum gerere: verum tamen curis arguebatur mentis eius perturbatio, cum deliberaret cuiusnam commoriturum crederet orientem, qui vna & Iudæos rebellantes vlcisceretur, proximasque his nationes simili morbo correptas ante caperet. Inuenit igitur solū Vespasianū his necessitatibus parem, & qui tanti belli magnitudinem suscipere posset, virum ab adolescentia usque ad senectutem bellis exercitatum, & qui populum Romanum pridem pacasset occidentem, Germanorum tumultu concussum: armisque ante illud tempus incognitam Britanniam vëdicasset. unde patri quoque ipsius Claudio præstiterat, ut sine proprio sudore triumpharet. Itaque his omnibus fretus, ætatemque illius cum peritia stabilem cernens, obfidesque fidei liberos, eorumque florē manus esse peternæ prudentiæ, iam tum fortasse de tota Republica Deo aliquid ordinante, mittit

eum ad regendos exercitus in Syria constitutos, multis pro tēpore blandimentis atq; obsequiis animatum, qualia necessitas imperare consuevit. Ille autem protinus ex Achaia, vbi cum Nerone fuerat, Titum quidem filium suum mittit Alexandriam, vt inde quintā itemq; decimam legiones moueret. ipse vero transmissus ad Hellespontum, terreno itinere in Syriam peruenit, ibiq; Romanas vires, multaq; à vicinis regibus auxilia congregauit. At Iudzi post malam Cestij pugnam insperata felicitate sublari, animorum impetus cohibere non poterant: sed tanquam fortuna eos exagitante perciti bellum vltius producebant. Deniq; omni quanta fuit, manu pugnacissima cōgregata, Ascalonem petierunt. ea est ciuitas antiqua, 720. stadiorum spacio ab Hierosolyma distans & Iudzis semper inuisa: quæ res fecit, vt etiam tunc primis eorum incursum propior videretur. tres autē viros aggressiones duces habebāt, & corporibus & prudentia præstantissimos, Nigrum Peraitam, & Silam Babylonium, & Ioannem Essēum. Ascalon vero validissimo quidem muro cincta erat, sed vacua pene præfidiis. vna enim cohors eam peditū, & vna equitum ala tuebatur, cui præfectus erat Antonius. Illi igitur ira multo velocius itinere peracto, ac si ex propinquo venirent, præsto erant. Antonius vero (nec enim fore eorum impetum mesciebat) equites iam ex ciuitate duxerat, & neq; multitudinem veritus vel audaciā, primas hostium coitiones fortiter sustinuit: murumq; propter arces aggredi frenauit. Itaq; Iudzi, qui cum peritioribus imperiti, & pedites cum equitib; cum stipatis autem inordinati, leuiterq; armati cum instructis, plusq; indignationi quam consilio tribuentes, cū morigeris & nutu rectoris omnia facientibus dimicabant, facile profigantur. nam vt semel eorum primæ ab equitibus turbatæ sunt acies, fugam petunt: & murum versus se à tergo vrgentibus incidentes, suimetipsi hostes erant: donec omnes incursum equitum victi per totum campum dispersi sunt, qui fuit plurimus, totq; habiles equitatibus: quod quidem Romanos iuuat, vt magna ex de Iudæos prosternerent. nam & fugientes præuertendo, cursum in eos flectebant: & quod occupassent, curriculo trāsfigendo infinitos peremere. Alij vero alios quocunq; se vertissent circumdatos, exagitantes, facile iaculis opprimebant. Et Iudæis quidem propria multitudo, per desperationem salutis, solitudo videbatur: Romani vero licet ad pugnam pauci essent, rebus tamen secundis animati, etiam superfluere se putabant. Et illi quidem res aduersa superare certantes, dum puer cito fugere, mutari fortunam sperant. Romani autem, in his quæ prospere agerent minime delassati, ad maiorem vsque diei partem pugnam protrahant: donec Iudæorum quidem precepta sunt decem millia, duoq; duces Ioannes & Silas: ceteri vero pleriq; lauci, cum Nigro, qui vnus restabat ex ducibus, in oppidum Idumææ quod Salis dicitur confugere. nonnulli tamen etiam Romanorum in illo prælio vulnerati sunt. Sed non Iudæorum spiritus clade tanta sedatus est, multoque magis eorum dolor incitauit audaciam, & contemnentes quantū ante pedes mortuorum iaceret, pristinis rebus feliciter gestis ad cladem alteram illiciebantur. deniq; paruo tempore intermisso, quod nec curandis quidem vulneribus satis esset, cunctisq; aggregatis viribus, maiore cum indignatione, multoque plures Ascalonem recurrebant, eadem se præter imperitiā aliaque belli vitia, comitante fortuna. Etenim cum Antonius qua transitori fuerant, posuisset insidias, ex improviso in eas delapsi, & ab equitibus circumdari, prius quam se ad pugnam componerent, iterum super octo millia procubuerunt: ceteri vero omnes auferunt: cumque his Niger multis dum fugeret magni animi facinoribus demonstratis. & quoniam hostes instarent, in turrim quandam

An. mūdi 4041.
 à Christi.
 nar. 62.
 Vespasianum Nero
 ad regendos exercitus in Syria
 constitutos mittit.
 Vespasianus & Titus multa contra Iudæos auxilia cōgregant.
 Iudæi in Ascalonē capiamur ueniunt.
 Antonius pugnat cū Iudæis.

Romani Iudæos vincunt, magna caede prosternunt.

Decem milia Iudæorum perempta.

Octo milia Iudæorum ad Ascalonem occubunt.

An. mū.
di 4091.
à Christ.
m. 49.

Vespasiani cum
omni ma-
nu ad Pto-
lemaidē
properat.
Seppho-
rita bo-
nignif-
sime Ro-
manos
suscipiūt.

tutissimam compelluntur cuiusdam vici, cui nomen est Bezedel. Antonius vero cum suis, ne vel moras circum turrim, quæ inexpugnabilis essent, diu terebant, vel ducem hostium fortissimum viū relinquerent, ignem muro supponunt. turrisq; inflammata Romani quidem exultantes fecedunt, quasi etiam Nigro consumpto: ille autem in castelli specus intum ex turri saltu demissus euasit: triduoq; post sociis cum se tu eum ad sepulturam investigantibus sese ostendit, gaudioq; insperato repleuit omnes Iudæos, tanquam Dei prouidentia dux eis in posterum seruatus. at Vespasianus Antiochiam exercitu adducto (quæ Syriæ metropolis est, magnitudine simul aliaq; felicitate sine dubio tertium inter omnes, quæ in Romano vrbe sunt, locum obtinens) vbi etiam aduentum suum Regem Agrippam cum omni manu propria offenderat præholari, ad Ptolemaidem properabat. In hac autem ciuitate occurrerunt ei Sepphoritz ciues oppidum Galilææ colentes, soli mente pacata: qui tam lux salutis prouidentia solliciti, quam Romanorum vitium gnari, etiam prius quam Vespasianus veniret, Cestio Gallo fidem dederant, dextraque iunxerant, præsidiumque militare susceperant. tunc quoque benignissime duce suscepto, alacri animo etiam contra gentiles suos auxilia promiserunt: Quibus interim Vespasianus prædij causa poscentibus, equitum peditumque tantum numerum tradidit, quantum obitare posse arbitrabatur incursibus, si quid Iudæi commouere tentassent. non enim minimum esse videbatur futuri belli periculum, auferri ciuitatem Sepphorim Galilææ maximam & in loco tutissimo conditam, retiusque gentis futuram præsidio.

CAP. II.

Descriptio Galilææ, Samariæ & Iudææ.

Situs su-
persorum
Galilææ
secundum
mūdi pla-
gam.

Longitu-
do & la-
titudine in-
terioris
Galilææ.

Fertilitas
Galilææ.

Descri-
ptio regio-
nis qua
trans flu-
men est.

DE VZ sunt autem Galilææ, quæ superior & inferior appellantur, easq; Phœniæ & Syriæ cingunt. Dilectum vero ab occidente Ptolemais territorij sui finibus, & quondam Galilæorum, nunc autem Tyriorum mons Carinelus: cui coniuncta est Gabaa ciuitas equitum, quæ sic appellatur, eo quod equites ab Herode Rege dimissi, coloni eo deducebantur. A meridie autem Samaritis & Scythopolis vsque ad flumen Iordanem. Ab oriente vero Hippene & Gadaris, Ied & Gaulanitis definit qui etiam regni Agrippæ fines sunt. Septentrionalis autem eius tractus Tyro, itemque Tyriorum finibus terminatur. Inferioris quidem Galilææ longitudo à Tiberiade vsque ad Zabulon, cui vicina est in locis maritimis Ptolemais, protenditur. Latitudine autem patet à vico Xaloth, qui in magno campo situs est, vsq; ad Bersabem: vnde etiam superioris Galilææ latitudo incipit vsque ad Baca vicum, qui terram dirimit Tyriorum. Longitudo vero eius à Thella vico Iordani proximo vsque ad Meroth extenditur. Sed cum tanta sint vtriusque magnitudine, tantisque gentibus alienigenis cinctæ, semper tamen omnibus bellis periculis restiterunt. nam & pugnaces sunt ab infantia Galilæi, & omni tempore plurimi, neque aut formido vnquam viros aut eorum penuria regiones illas occupauit: quoniam totæ optimæ ac fertiles sunt, omniumque generum arboribus consistæ, vt etiam minime agricultura studiosos vberitate sua prouocent, denique excultæ sunt ab incolis totæ, nec pars vlla est earum ociosa: quin & ciuitates ibi crebræ sunt, & vbi que multitudo vicorum propter opulentiam populosa, vt qui sit minimus supra quindecim millia colonorum habeat: prorsus vt etiam si quis magnitudine minorem Galilæam dixerit, quam trans fluuium regionem, viribus tamen eam præulerit, hæc enim vniuersa colitur, tota

fructuum

fructuum ferax: at illa quæ trans flumē est, licet multo maior sit, pleraque tamen aspera atque deserta est, & nutriendis fructibus mansuetis inhabilis. Per hæc sane mollietis & ingenium fructuosum, campos habet cum variis arboribus cōsitos, tum maxime oliuetis ac vineis & palmētis exultos. irrigatur autem abunde montanis torrentibus, & fontibus aquæ perennis, quoties illi, Sirio æstūte, defecerint. Et longitudo quidē eius est à Machæronte in Pellam: latitudo vero à Philadelphia vsq; ad Iordanem. Et Pella quidē quam supra diximus, septentrionalis eius est tractus: occiduus vero Iordanis: Meridianum autem Moabitis regio terminat. ab oriente autem Arabia & Silbonitide, necnon & Philadelphia, itemque Gerasis clauditur. Samarientis autem regio, inter Iudæam quidē & Galilæam sita est: incipiens enim à vico in planicie posito, cui nomen est Ginzæ, in Acrabatenam desinit toparchiam, sed natura nihil à Iudæa discrepat. nam & vitæque montosæ sunt & campestres, agroque colendo molles atque optimæ, necnon & arboribus plenæ: pomisquetam syluestribus quam mansuetis abundant, eo quod natura sunt aridæ, imbriumque satis habent. dulces autem per eas lupramodum aquæ sunt, boniq; graminis copia præter alias earum pecora lactis abundant: quodq; maximum virtutis atque opulentis specimen est, vitæque; vitis referta est. Harum cōfinium est Anauth vicus, qui etiam Borceos appellatur, Iudææ limes à septentrione. Meridiana vero pars eius, si in longitudinem metiare, adiacenti vico Arabum finibus terminatur, cui nomen est Iardan. Latitudo sane à Iordane flumine vsq; ad Ioppen explicatur. Media vero eius est Hierosolyma: vnde quidam non sine ratione, umbilicum eius terræ, eam urbem vocauerunt. Sed nec marinis quidē Iudæa deliciis caret, ad Ptolemaidem vsque locis extenta maritimis. In vndecim autem sortes diuisa est: quarum prima est tanquam regia Hierosolyma, præ cæteris inter omnes accolæ eminent, velut caput in corpore. aliis vero post hanc toparchiæ sunt distributæ. Gophna est secunda, & post eam Acrabata. ad hoc Thamna & Lydda, itemque Aminsus, & Peila, & Idumza, & Engadda, & Herodium, & Hierichus: deinde Iannia & Ioppe finitimis præfunt. & præter has Gamalitlea, & Gaulanitis, & Baranæ, & Trachonitis: quæ etiam regni Agrippæ partes sunt. Eadem vero terra incipiens à monte Libano & fontibus Iordanis, vsque ad Tiberiadi proximum lacum latitudine panditur. à vico autem, qui appellatur Arphas, ad Iuliado oppidum longitudine tendit: & habitatur ab incolis Iudæis Syrisque permixta.

CAP. III.

De auxilio Sepphoriti missis, & Romanorum disciplina militari.

DE Iudæa quidē, & quibus esset eiuncta regionibus, quam maxime potui breuiter exposui. Quod autem Vespasianus miserat auxilium Sepphoritis, hoc est, equites mille, sexque milia peditum, Placido eos regente tribuno, castris in magno campo positis bisariam diuiduntur. Et pedites quidē in ciuitate ipsius tuendæ causa, equitatus vero in castris debebat. vtrinque autem assidue prodeundo, & circa eam regionem loca omnia incursando, magnis incommodis Iosephum eiusq; socios quamuis quietos, affliciebant. & præterea ciuitates extrinsecus deprædabantur: ciuiumq; conatus, si quando excurrendi habuissent fiduciam, repellebant. Iosephus tamen aduersus ciuitatē impetū fecit, sperans eam posse capere: quā ipse, antequā à Galilæa deficeret, ita muris cinxerat, ut Romanis quoque esset inuidia, vnde etiam spe frustratus est, cum nec vi nec suauis Sepphoritas in suas partes pertrahere potuisset:

An. mūdi 4011.
à Christi.
na. 69.

Samarientis regionis descriptio.

Descriptio Iudææ, cuius media est Hierosolyma.

Iudææ distributio.

Sepphoriti Vespasianum auxilium misit, Galileam vero igni & sanguine replat.

An. mū
di 4031.
à Christ.
na. 69.

*Ingentes
copiæ Ti-
tus in Iu-
deam du-
xit.*

*Diligen-
tia & la-
bor Roma-
norum in
parandis
bello neces-
sarius.
Studium
indefes-
sum Ro-
manorum
belligeran-
di.*

*Ordo Ro-
manorum
in castris.*

magisque in Iudæa bellum accendit Romanis indigne ferentibus ini-
dias, & propterea nec die nec nocte ab agrorum depopulatione cessan-
tibus, sed passim diripiētibz quicquid rerum in his reperissent: qui ta-
men cum mortem pugnacibus semper inferrent, imbelles ad seruitium
capiebāt: ignis vero & sanguis Galilæam totam repleuerat, nec quisquā
expers eius acerbioris aut cladis erat. vnam salutis spem fugiētes ha-
bebant in ciuitatibus, quas murorum ambitu Iosephus communierat.
Titus autem Alexandriam transmissus ex Achaia citius quam per hye-
mem sperabatur, manū militum cuius causa missus fuerat suscepit: con-
tentoque vsus itinere, mature ad Ptolemaidem peruenit. Cumque
ibi patrem suum reperisset, duabus quas secum habebat legionibus,
(erant autem nobilissimæ quinta & decima) iunxit etiam quam ille
adduxit quintamdecimam. Has autem sequebantur decem & octo co-
hortes: quibus accessere ex Cæsarea quinque cum vna ala equitum, &
alæ quinque Syrorum equitum. Decem autem cohortium singulæ mil-
le pedites habebant: in cæteris vero tredecim sexcenti pedites, & cen-
teni viceni equites erant. Satis autem auxiliorum etiam à regibus con-
gregatum est. Antiochus enim & Agrippa & Sohemus bina millia pe-
ditum, & sagittarios equites mille præbuerunt: cum Arabibz quoque
Rex Malchus, præter quinque millia peditum, equites mille misisset,
quorum pars maior erant sagittarii: vt tota manus computata cum Re-
giis, sexaginta millia circiter peditum equitumque colligeret, præter ca-
lones: qui plurimi sequebantur, & meditationi bellicæ assueti nihil à
pugnacissimis aberant: quod tempore quidem pacis dominorū exerci-
tationibus interessent, belli autem pericula cum ipsis experirentur, &
neque peritia, neque viribus à quoquam nisi à dominis vincerentur.
qua quidem in re nimis admirandam qui existimauērit Romanorum
prouidentiam, ita seruos instituentium, vt non solum vitæ ministerio,
sed belli etiam necessitatibus vtilis sint. Quod si quis eorum aliam quo-
que respexit militiæ disciplinam, profecto cognoscet tantum eos impe-
rium non fortunæ munere, sed propria virtute quæsisse. Armis enim vi-
non in bello incipiunt, neque solum, si necesse sit, manus mouent, cum
in pacis ocio cessauerint: sed armis veluti natura coherentes, nullas ca-
piunt exercitationis inducationis inducias, nec tempora præstolan-
tur. Meditationes autem eorum nihil à vera contentione discrepant:
sed in dies singulos militum quisque omnibus armis, tanquam in præ-
cinctu positus, exercetur: quo etiam facillime prælia tolerant. Neque
enim ordo neglectus eos à consueta dispositione dispergit, neque me-
tus stupefacit, neque lassitudo exhaurit. Vnde sequitur, vt semper su-
perent, quos non itidem confirmatos inuenerint. Nec errauerit si quis
eorum meditationes confixus esse dixerit sine sanguine, contraque
prælia meditationes cum sanguine. Nam ne repentino quidem ho-
stium incurfu opprimi possunt: sed quocunque in hostilem terram
irruerint, non nisi permunitis castris prælia decernunt. quæ quidem
non leui opere, nec iniquo loco erigunt, nec inordinate describunt: sed
si quidem inæquale solum fuerit, complanatur: quatuor vero angulis
horum dimensio designatur. Nam & fabrorum multitudo, & ferramen-
torum copia quæ vsus exstructionis postulat, sequitur exercitum. Et in-
terior quidem pars castrorum tabernaculis distribuitur, ambitus au-
tem eorum extrinsecus muri faciem præfert: ordinatis etiam turri-
bus pari spatio dispositis: quarum interualla capta pultis atque balistis,
& aliis machinis saxa intorquentibus, omnibusque instrumentis missi-
lium cōplent, vt cuncta scilicet iaculorum genera in promptu sint. per-
tas autem quatuor ædificant, tam iumentis aditu faciles, quam ipsis, si

10

20

30

40

50

quid vrgeat, intro currentibus latas. Intus autem castra vici spaciis interpositis dirimunt, mediaque rectorum tabernacula collocant, & inter hæc pratorium diuini templo similitudine: prorsus vt quasi repentina quædam ciuitas existat: forum quoque & opificum stationes, & sedes militum primatibus, ordinumque principibus, vbi si qua sit inter alios ambiguitas iudicent. Ipse vero ambitus, & omnia quæ in eo sunt, multitudine simul & scientia fabricantium opinione citius communiter, quæ si res vrgeat, fossa extrinsecus cingitur, depressa cubitis quatuor, parique spatio lata. Armis autem septi, per contubernia cum decore atque otio in tentoriis agunt: omniaque ab his ordinate etiam alia caute que per contubernia expediuntur: veluti si ligno aquave opus sit, aut frumento. nec enim cena vel prandium cum voluerit, in potestate cuiusquam est, simul autem omnibus somnus est, excubias & vigilandi tempora buccinæ significant, neque est omnino quicquam, quod sine edicto geratur. Mane autem milites quidem ad centuriones, illi vero ad tribunos conueniunt salutatim: cum quibus ad summum omnium ducem vniuersi ordinum principes. Ille autem his signum aliaque dat ex more præcepta proferenda subiectis: quibus etiam in acie circumaguntur quo opus est, ac vniuersi pariter incurrunt, itemque sese recipiunt. Cum autem castris egrediendum est, turba indicium facit: nemoque otiosus est. sed vel solo nutu moniti, tabernacula tollunt, omniaque ad processionem instruunt. dein de iterum tuba, vt sint parati, significat. Illi autem cum multos & iumenta farcinis onerauerint, velut in curruli certamine signum expectant. Castra vero incendunt, eo quod sibi alia munire facile sit, & ne quando hostibus eadem visui sint. Et tamen tertio quoque tubæ signo indicant, vt exeat: virgendo aliqua ex causa morantes, ne quis ordinem deserat. Dexterque duci pyroæ affans, si ad bellum parati sunt, voce patria ter percontatur. illique toties alacri, & magna voce paratos esse se respondent, interrogantemque præueniunt: & Martio quodam spiritu repleti cum clamore dexteras erigunt. Deinde otiose & cum omni decore progredientes ambulant suum quisque ordinem velut in bello custodiens: pedites quidem thoracibus & galeis septi, & utroque latere gladii accincti, laeuis autem gladius multo est longior, cum dexter mensuram palmæ non excedat. qui vero ducem stipant lecti pedites scuta & lanceas gerant: cætera manus hastas & clypeos longos, ferramque & corbem & farciculum & securim, necnon & habemam & falcem & catenam, tridniue viaticum, vt parum intersit inter onusta iumenta & pedites. Equitibus autem ad equi latus clypeus æternaque in pharetra vel amplius dependent lata cuspide iacula, nihil ab hastis magnitudine differentia. Cassides vero & thoraces peditibus habent similes: nulloque armorum genere ab equitum alis discrepant lecti, qui circum ducem versantur. Agmina autem semper cui sorte id obtigerit, antecedit. Talia quidem sunt Romanorum itinera & mansiones, itemque armorum varietas. Nihil vero nec in præliis inconsultum aut subitum agunt: sed omnia semper sequuntur facta sententiam: opusque adhibetur ante decretis. Vnde aut minime peccant: aut si peccauerint, facilis est errati correctio. Fortunæ autem successibus meliores consiliorum, etiam si aliter successerint, arbitrantur euentus: quasi bonum quidæ fortuitum ad rem inconsulte gerendam illiciat: quæ vero ante cogitata fuerint, etiam si aduersus casus exceperint, bene iam meditato exhibeant ad cauendum ne idem rursus eueniat: & bonorum quidem fortuitorum non is auctor sit cui contigerint, tristium vero quæ præter sententiam acciderint, saltem recte con-

An. mē-
di 4011.
à Christi.
na. 69.

Reueren-
tia & obe-
diētia Ro-
manorum
militū er-
ga præfe-
ctos.

Quomodo
Romani
castris e-
gredian-
tur.

Arma Ro-
manorum
peditum.

Arma Ro-
manorum
equitum.

Romani,
nihil in
præliis in-
consultū
aut subi-
tum agunt.

Maiores di-
ligentia
Romani
est ex ti-
more.

In. mū-
li 4031.
Christ.
12. 69.
Maior di-
gentia
Romani
st ex tri-
nore.
Obediētia
Romani
militū vi-
dētia cau-
2.
Tractus
Romani
imperii.

sulta videantur esse solacium. Armorum quidem exercitatione com-
parant, ut non modo corpora, sed animi quoque militum fortiores sint.
Maior autem illis est ex timore diligentia. namque leges apud eos non
desertionis solum, verum etiam minimæ negligentiz sunt capitales: du-
cesque magis quam ipsæ leges terribiles. namque bonos honorando re-
dimunt, ne in coercendis noxis videantur crudeles. Tanto autem obse-
quio rectoribus parent, ut & in pace ornamento sint, & in acie corpus
vnum totius conspiciatur exercitus. sic eorum copulati sunt ordines,
ita circumduci sunt mobiles: & acuris auribus ad præcepta, oculisque
ad signa, & ad opera manibus: unde facere quidem semper strenui sunt,
pati vero tardissimi. nec est ubi præstantes aut multitudinem hostium,
aut consilia sensere ducum, aut difficultatem regionum: sed ne fortunæ
quidem succubere. nam & ea certiores putant esse victoriam. Quo-
rum igitur actus à consiliis incipiunt, consultaque adeo strenuus exequi-
tur exercitus, quid mirum si Euphrates ab oriente, & Oceanus ab occi-
dente, itemque à meridiano tractu Africæ fertilissima regio, & à Septen-
trione Rhenus atque Danubius sunt imperii limites, cum minorem esse
possidentibus possessionem recte quis dixerit? Hæc ergo profecutus
sum, non tam proposito laudandi Romanos, quam solatio deuidtorum,
& ut novarum rerum cupidos deterrem: fortasse autem & ad experi-
entiam proderunt bonarum artium studiosis, Romanæ instituta militiæ
nescientibus: redeo tamen unde digressus sum.

CAP. IIII.

Impetus Placidi contra Iotapatam.

Placidus
in Iotapa-
tam impe-
rium vere-
sit, repul-
sus vero
aufugit.

Vespasianus quidem una cum Titio filio in Prolemaide interim de-
gens, ordinabat exercitum: At vero Galilæam peruaseraat Placidus,
ubi maximam eorum quos comprehendisset multitudinem intrerem:
hæc autem fuit Galilæorum imbecillior turba, animisq; deficiens: pu-
gnacissimos autem ut vidit semper in ciuitates confugere, quas Iose-
phus communierat, in Iotapatam, quæ omnium tutissima erat, impe-
tum vertit: existimans eam repentino aggressu facillime captum iri, ma-
gnamque & sibi ex ea re alios apud rectores gloriam comparandam, &
illis commodum ad reliqua maturius explicanda, quasi metu cessuris
aliis ciuitatibus, si quæ validissima esset, occupatam vidissent. Mul-
tum tamen opinione deceptus est: Iotapateni enim cum eius impetum
præstentissent, prope ciuitatem aduenientem excipiunt: congressique
cum Romanis ex improviso plurimi & ad pugnam parati, necnon & a-
lacles (quippe ut pro salute patriæ, item coniugum liberorumque dimi-
cantes) in fugam eos vertunt, multosque sauciant, septem solum inter-
fectis: quia neque inordinate pugna decesserant, septisque undique
corporibus leuiter fuerant vulnerati: cum Iudæi quoque magis eminus
iaculari, quam manus conferere inermes cum armatis confiderent. ex
ipsis autem Iudæis tres ceciderunt, paucis præterea sauciatis. Placidus
igitur ab oppido repulsus aufugit.

CAP. V.

Galilæa a Vespasiano inuaditur.

Vespasia-
nus Roma-
norū mili-
tum iter
ordinat.

Galilæam vero Vespasianus ipse cupiens inuadere, ex Prolemaide
proficiscitur, ordinato militum itinere, sicut Romani consueuerūt.
Auxiliatores enim qui leuius armati essent, itemque sagittarios prære-
iussit, ad repentinos incursus hostium cohibendos, & ut suspectas arq;

10 opportunas insidiis sylvas scrutarentur. Hos sequebatur Romani peditatus equitatusque pars: post quos è singulis centuriis deni armaturam suam ferentes, mensurasque castrorum. Post hos stratores viarum ibāt, qui aggeris maligna corrigerent, ac aspera complanarent, sylvasque obstantes præciderent, ne perplexo itinere fatigaretur exercitus. Deinde suas, itemque subiectorum sibi rectorum sarcinas, & tutelæ causâ multos cum his equites ordinauit. post quos ipse veniebat, lectos pedites equitesque, necnon & lancearios secum ducens, equitumque præterea suorum agmine comitatus. De singulis enim turmis proprios centurum & viginti equites deputatos habebat. hos sequebantur, qui ex pugnandis ciuitatibus machinas & cætera tormenta portarent, deinde rectores, itemque præfecti cohortibus tribuni, stipati lectis militibus. & post hos circum aquilam signa alia, quæ omnibus apud Romanos agminibus præest, quod & vniuersarum auium regnum habeat, & sit validissima. Itaque illam & Principatus insigne putant, & omen victoriæ quoscunque bello petierint. Sacras vero signorum effigies sequebantur cornicines, & post eos acies, in latitudinem senis digesta militibus. hisque adhærebatur ex more quidam centurio, disciplinæ atque ordinis custos. Serui autem singularum legionum cuncti cum peditibus erant, mulis aliisque iumentis vehentes militum sarcinas. Postremum agmen, in quo erat mercenaria multitudo, cogeant armati pedites, equitumque non pauci. Ita peracto itinere, Vespasianus cum omni exercitu ad fines Galilææ peruenit: ibique positis castris, quamuis promptos ad bellum milites continebat, vna & ostendendo exercitum, quo hostes metu percelleret, spatiumque indulgendo penitadinis, si quis ante prælium voluntatem mutaret, nihilominus autem murorum instruebat obsidium. Itaque multos quidem rebelliones fugere vel solus fecit ducis aspectus: metum vero vniuersis incussit. Iosephi enim loci, qui non longe à Sepphori castra posuerant, vbi bellum appropinquare cognouerunt, & iam iamque Romanos prælio secum congressuros, non modo ante pugnam, sed antequam hostes omnino conspicerent, fuga disiecti sunt, cum paucis autē relictus Iosephus, vbi animaduertit neque se ad excipiendos hostes sufficientem manum habere, & Iudæorum animos concidisse: ac si fides haberetur, plerosque libenter ad hostes defectum ire: iam tum quidem bello omni abstinere: quam longissime autem periculis abesse decreuit abductisque qui secum remanserant, in Tiberiada confugit.

C A P. V I.

Gadara expugnatio.

40
50 Vespasianus autem Gadarenensium ciuitatum aggressus, primo impetu caput, quod eam pugnaci multitudo vacuum reperisset. Deinde hinc transgressus interior, cunctos puberes interfecit, cum Romanos odio gentis, & cladis memoria, quam pertulerat Cestius, nullius ætatis misericordia commoueret. Incendit autem non solum ciuitatem, sed etiam omnes circum vicos, & oppidula quædam penitus desolata, nonnulla quorum habitatores ipse cepisset. Iosephus autem quam tutionis causâ optauerat ciuitatem, ipse metu repleuit. Nam Tiberienses nunquam eum, nisi de omni bello desperasset, in fugam versum iri credebant; neque in hoc eos voluntatis eius fallere opinio. Videbat enim res Iudæorum quorsum euaderent vnamque illis viam salutis habere, si propositum mutauissent. Ipse vero, quamuis adhuc sibi speraret à Romanis veniam tribuendam, mori tamen sepe maluisset, quam pro-

An. m
li 409
an. Ch
na. 69.

Aquilæ
Romani
principa-
tus insi-
gne & o-
men victi-
riæ putat.

Iosephus
a suo de-
sertus in
Tiberia-
da confu-
git.

*Iosephus
ab Roma-
nis sibi ti-
met, &
Hierosoly-
mam pri-
matibus
scribit.*

dita patria cum dedecore administrationis sibi creditur, apud illos felicitate agere, contra quos fuerat missus. Decreuit igitur Hierosolymam primatibus, quemadmodum sese res haberent, cum fide perscribere: ne vel nimis extollendo vires hostium, timiditatis mor argueretur: vel minus aliquid nunciando, fortasse cepti etiam poenitentes ad ferociam reuocaret: utque si foedus eis placeret, cito rescriberent: aut si bellandum esset, dignum ei contra Romanos exercitum mitteret. Ille quidem hac epistola scripta, mature mittit qui Hierosolymam literas ferret.

CAP. VII.

Iotapata obsidio.

*Iosephus
in Iotapa-
tam ex Ti-
beriadē ve-
nit.*

Vespasianus autem Iotapatam excindere cupiens (nam in eam plurimos hostium refugisse cognouerat, & praeterea validissimum hoc eorum esse receptaculum) praemittit pedites cum equitibus, qui montanum iter coequarent, saxis asperum, ac pedibus quoque difficile, omnino vero equitibus inuium. Et hi quidem quadriduo fecere quod iussu est, latamque aperuerunt exercitui viam. Quinto autem die, qui Mensis Maii vigesimus & primus erat, prior Iosephus in Iotapatam ex Tiberiade venit, abiectionemque Iudeorum spiritus erigit. Cum vero transfugitum eius Vespasiano quidam transfuga nunciasset, utque mox ciuitatem peteret incitaret, veluti cum ea totam Iudaeam capere posset, si Iosephum subiugasset: hoc ille nuncio pro maxima felicitate percepto, Dei prouidentia factum ratus, ut qui hostium prudentissimus videretur, ultro se etiam in custodiam traderet voluntariam: statim quidem cum equitibus mille Placidum mittit, unaque decadarchum Ebutium, tam manu quam prudentia virum insignem, circumvallare ciuitatem iussit, ne clam inde Iosephus elaberetur. Postero autem die cuncta manu comitatus ipse consequitur, & post meridiem usque actum itinere, ad Iotapatam peruenit: adductoque in septentrionalem eius partem exercitum in quodam tumulo castra ponit, distans ab oppido stadiis septem. Consulto autem quam maxime conspicui ab hostibus affectabat, ut visu attoniti turbarentur. quod etiam factum est: eosque tantum continuo stupor inuasit, ut muris egredi nullus auderet. At Romanos tota die ambulando fatigatos, ciuitatem statim aggredi piguit: ob eam causam duplici acie circumdato oppido, tertium extrinsecus agmen equitum ponere, omnes Iudaeis exitus obstruentes. Sed ea res illos in salutis desperatione audaciores effecit: quippe in bello nihil est necessitate pugnae. Itaque postridie impetu in muros facto, Iudaei primo quidem locis suis manentes, Romanis castra ante muros habentibus resistebant. postea vero quam Vespasianus & sagittarios & funditores, omnemque iaculatorum multitudinem adhibitam, missilibus in eos permisit: ut atque ipse cum pedibus in aduersum collem, unde murus expugnabilis erat, nititur: tunc ciuitati metuens Iosephus, & cum eo cuncta Iudeorum profuit multitudo: omnesque in Romanos pariter irruentes, procul a muris eos deteruere, multa manu simul & audacia patrando facinora. Neque minora tamen patiebantur quam faciebant. nam quantum ipsos salutis desperatio, tantum pudor incendebat Romanos. & hos quidem peritiam cum fortitudine, illos autem duce iracundia ferocitas armabat. Denique cum tota die pugnatum fuisset, praedium nox diremit: in quo Romanorum plurimis lauciat, tredecim interfecti sunt: Iudeorum autem cum sexcenti essent vulnerati, septem & decem ceciderunt. Nihiloque minus, Romanis postridie iterum irruentibus occurrunt, multoque fortius resistunt: ex eo scilicet fiduciam nacti, quod

*Obsidio
Iotapata.*

*In bello ni-
hil est ne-
cessitate
pugnae.*

*Prælium in-
ter Roma-
nos & Iu-
daeos tota
die com-
missum,
non diri-
mit.*

eos pridie præter spem sustinuerant. sed eos quoque pugnaciores exper-
 ti sunt quod eorum iracundiam pudor incenderat, vinci credentium,
 nisi cito vicissent. Itaque per dies quinque Romanos minime ab agresi-
 sione cessantibus etiam Iotapatenorum excursus agebantur, murique
 fortius oppugnabantur. Et neque Iudæi vires hostium formidabant, ne-
 que Romanos difficultas oppidi capiendi lassabat. Etenim Iotapata pau-
 lominus tota rupes est, ex aliis quidem partibus undique vallibus im-
 mensus præceps, ut earum altitudinem oculis deprehendere cupientiū
 aspectus ante deficiat. Ab una vero tantum Boreæ parte adiri potest,
 ubi per transversum latus desinente montis ædificata est: quod quidem
 ipsum muro ciuitatis Iesephus fuerat amplexus, quo inaccessa essent
 hostibus superiora cacumina. Aliis vero circum montibus testæ, prius
 quam in eam perueniretur, à nullo poterat conspici. Iotapata quidem
 sic erat communita. Vespasianus autem & cum natura loci simul certā-
 dum putans, & cum audacia Iudæorum, incipere obsidionem acriter
 statuit: aduocatisque rectoribus sibi subditis, de aggressu deliberabāt.
 Cumque aggerem fieri placuisset, qua parte murus facilis erat accessui,
 totum ad comparandam materiam misit exercitum: oppidoque pro-
 pinquis montibus excisis, magnaue vi lignorum & lapidum compara-
 ta, cratibusque ad euitanda iacula desuper missa per vallos dispositis, his
 protecti aggerem construebant. nulla autem noxa vel minima telorum
 erat, quæ de muro iacerentur. His autem alii terram ex propinquis ru-
 mulis eruentes, sine intermissione suppeditabant: cunctisque trifariam
 distributis, nullus erat otiosus. At Iudæi super eorum tegmina saxa in-
 gentia, & omne telorum genus curabant immittere: quæ licet minime
 penetrarent, magnos tamen crepitus dabant, & horribile impedimen-
 tum erat operantibus. Tunc igitur Vespasianus machinis missilium cir-
 cumpositis (erant autem omnes centum sexaginta) in eos qui super mu-
 rum altarent, iussit tela contendere: simulque ex catapultis lanceæ percur-
 rebant, saxaque tormentis ingentia mittebantur, ignisque & sagittarū
 frequentissima multitudo, quæ non solum murum, sed etiam totū in-
 tra latus earum spatium Iudæis inaccessum fecere. Atarum enim sa-
 gittariorum manus, & iaculatores, itemque funditores & omnes ma-
 chinz tela iaciebant. Neque tamen his Iudæi prohibiti, ne desuper pro-
 pugnarent, quieti erant: sed excutrendo per cuneos more latronum,
 tegmina operantium detrahebant, nudatosque feriebant: & ubi illi ces-
 sissent, aggerem dissipabant, vallorumque munimenta cum cratibus
 igni tradebant, donec Vespasianus cognito, huius damni causam ex dis-
 tributione operum contigisse, quod interiecta spatia Iudæis locum ag-
 grediendi præberent, adunauit tegmina: coniunctisque pariter viribus
 obreptiones hostium præpeditæ sunt. Erecto autem propemodum ag-
 gere, pauloque minus æquato propugnaculis, indignum esse ratus Io-
 sephus, nihil contra moliri, quod oppido saluti foret, conuocat fabros,
 murumque alius iuber extolli. Cumque illi tam multis obstantibus
 iaculis minime ædificare posse affirmarent, hanc eis defensionem exco-
 gitauit. Sudibus fixis per eos bouum coria recentia extendi præcepit,
 quæ emissos tormentis lapides sinuata susciperent, quibusque repulsa
 tela cætera dilaberentur, & ignis humore languesceret. hisque ante fa-
 bros oppositis, illi murum die noctuque operando, ad viginti cubito-
 rum altitudinem erexerunt, crebris etiam turribus in eo constructis,
 minisque validissimis apatis. Quæ quidem res Romanis iam intraci-
 nitatem se esse credentibus, magnum mororem comparauit, tam

Iosephi molitione, quam oppidanorum obsti-
 natione perterritis.

An. mū
 di 4041
 an. Chr.
 nat. 69.
 Iotapata
 fissus.

Vespasia-
 nus obsi-
 dionem
 acriter in-
 cipere sta-
 tuit.

Iudæi per
 cuneos ex-
 currunt,
 aggerem
 quæ dissipa-
 nt.

Iosephus
 sudibus
 fixis per
 eos bouū
 coria recen-
 tia exten-
 di præci-
 pit, quæ e-
 missos tor-
 mentū la-
 pides si-
 nuata sus-
 ciperent,
 murū al-
 tius eri-
 git.

CAP. VIII.

An. mū-
di 4031.
à Christ.
nat. 69.

*Obsidio Iosapatenorum a Vespasiano, & diligentia Iosephi, deque Iuda-
rum excursione in Romanos.*

*Vespasia-
nus retento
milite a
pugna, et
mitate ob-
sidere sta-
uit.*

*Iosephus
potu men-
suram ciui-
bus mini-
strat.*

*Stratagemā Iose-
phi.*

*Aliud
callidum
Iosephi co-
siliū.*

*Populus
Iosephum
ne sese ne-
gligeret,
precatur.*

AT Vespasianus & calliditate consilii, & hostium audacia magis irri-
tabatur: qui iam recepta ex munitione fiducia, Romanos vltro in-
curfabant: inque dies singulos praelia cateruatim, & cuiusque modi la-
trocinales doli, & eorum quæ casus obtulisset rapinæ, aliorumque in-
cendia fiebant; donec Vespasianus retento milite à pugna, statuit ob-
sidere ciuitatem, vt eam vsui necessariorum penuria caperet. Aut enim
coactos inopia sibi supplicaturos, aut si ad finem vsque in eadem perti-
nacia durauissent, fame consumendos eius habitatores putabat: mul-
toque faciliores expugnatu fore, si post interuallum rursus anxii incu-
buisset. Itaque omnes exitus eorum asseruari præcepit. Illi autem fru-
menti quidem aliarumque omnium rerum intus habebant copiam,
præter saltem aquæ vero penuria eos affligebat: quia neque fons erat
intra ciuitatem, & imbre contentis habitatoribus, rata est in illo tra-
ctu æstiuis mensibus pluuia. quo tempore obsessi etiam hoc vehemen-
tius afficiebantur, quod arcendæ siti fuerat excogitatum: quodque fieri,
velut omnis aqua iam defecisset, ægre ferebant. Iosephus enim, cum
& ciuitatem videret abundare aliis rebus, fortesque animo viros esse,
quo longiorē Romanis obsidionē faceret; quam sperabant, iam tum
potum mensura ciuibus ministrabat. illis autem conseruari aquam
penuria grauius esse videbatur: amplioremque cupiditatem mouebat, quod
ius bibendi liberum non haberent: ac velut ad extremam sitim peruen-
tum esset, labori cedebant. Hoc autem modo affecti, Romanos latere
non poterant, qui ex aduerso colle trans murum in vnum eos conflu-
re locum, & aquæ mensuram accipere prospectabant: quo etiam balista-
rum peruenientibus telis, plurimos occidebant. Vespasianus quidē non
multo post, exhaustis puteis, ipsa sibi necessitate traditum iri ciuitatem
sperabat. Iosephus autem, vt hanc eius spem frangeret, iussit quæ plu-
rimos per murorum minas demersa vendis atque humida vestimenta sus-
pendere, vt omnes repente aqua persuerent. ex quo moror simul Ro-
manis actimor erat, cum tantum aquæ viderent eos ludibrio consu-
mere, quos potu indigere credebant. Denique dux belli etiam ipse,
quia penuria ciuitatem posse capere desperasset, iterum consilium ad
vim atque arma conuertit: Iudæis quoque id maxime cupientibus: quod
nec se nec ciuitatem saluam fore credebant, & prius quam fame vel siti
petirent, mortem bello optabant. Iosephus tamen, præter hoc etiam a-
liud consilium, quo sibi copia pararetur, per quandam vallem deuiam,
proptereaque minus curiose habitam à custodibus excogitauit. Mittit
enim per occiduas eius partes literas ad quos vellet Iudæos extra ciui-
tatem degentes, ab his omnia vsui necessaria, & quæ in ciuitate defece-
rant, accipiebat. mandato comitantibus vt plerumque ad excubias re-
perent, terga velleribus texti: quo si qui eos nocte vidissent, canum si-
militudine fallerentur. idque factitatum est, donec eius fraudem vigi-
les persenserunt, vallemque cinxerunt. Itaque tunc Iosephus non diu ciui-
tatem sustinere posse prospiciens, suamque pariter salutē, si veller rema-
nere, desperans, cum optimatibus de fuga tractabat. verum id populus
sensit, & circa eum fusus, ne sese negligeret, precabatur, in quo solo re-
cumberent. ipsum enim salutē esse ciuitati manentem, velut omnes eius
causæ alacri essent animo certaturi. quod si etiam capiantur, eundem
solatio fore. decere autem illum nec inimicos fugere, nec amicos dese-

10 rere, aut quasi ex naui tempestate oppressa defilire, qui ad eam tranquillo mari venisset. ipsum enim magis demersurum esse ciuitatē, cum iam nemo audebit hostibus repugnare, si discessisset cui confiderent. Iosephus autem quod sibi caueret occultans, illorum comodo se exitum parare dicebat. nam intra ciuitatē manendo, neque seruatis grande aliquid se profuturum: & si caperentur, vna cum his esse frustra periturum: obsidione vero liberatum, extrinsecus maximo eis emolumentū fore. mature enim congregatis ex territorio Galilæis, alio bello Romanos ab eorum ciuitate reuocaturum. nūc autem non videre, quid apud
 20 eos residens vtilitatis afferret, nisi quod Romanos ad obsidionem magis incitaret, vt se caperent magnipendentes: quem si fugisse cognouissent, multum essent de obsidionis impetu remissuri. Non flexit his populum Iosephus, sed hoc circumstiteret se magis incendit. deniq; pueri & senes, itemq; mulierculæ cum infantibus flentes ad eius pedes accidebant, eumque omnes complexi tenebant, & vt fortunæ focius sibi remaneret, cum vlulatibus supplicabant: non inuidia salutis eius, quantum ego arbitror, sed propria spe. nihil enim se mali, remanente Iosepho, existimabant esse passuros. Ille autem siquidem paruissset, hæc preces esse ratus: custodiam vero, si per vim cogeretur (multum enim propositum discessus etiam querelarum misericordia frigerat) remanere statuit. communiq; desperatione ciuitatis armatus, & nunc tempus esse
 30 dicens pugnam incipere, cum spes nulla salutis est: pulchrumq; vitam pacisci pro laude, ac forti aliquo patrato facinore in memoriam posteritatis occumbere: ad opera sese conuertit. Cum pugnacissimis ergo egressus, disiectis custodibus, vsque ad Romanorum castra exoutrebat: & nunc pelles aggeribus impositas, sub quib. tendebant, discerpere: nunc operibus ignem immittere, posteroque die similiter ac tertio, & per aliquot deinceps dies ac noctes bellando non defatigabatur. Sed Vespasianus Romanos his excursibus male affectos aspiciens (nam & terga dare Iudæis pudebat, & fugientes insequi armorum poddere tardabantur: cum Iudæi semper aliquid agentes, priusquam paterentur, in ciuitatem
 35 refugerent) armatis imperat, vt eorum imperum declinarent, ne cum hominibus mortis auidis manum consererent. Nihil est fortius desperatis. Restingui autem illorum impetus, si proposito frustrentur, quasi flammam, si materiam non inueniat. Ad hoc oportere Romanos cauius quærere victoriam, augendæ possessionis causâ, non ex necessitate pugnantes. Per sagittarios autem Arabum & Syriæ & funditores, perq; saxa tormentis emissa plerunque repellebat Iudæos. nulla enim telorum machina quiescebat. Illi autem his quidem male accepti cede bāt: verum eminus missa intra iactum subeuntes, sæuius Romanis instabāt: cum neque corpori, neque animæ parcerent: sed per vicem vtrinq; pugnarent, suorum quisque laborantibus subuenientes.

CAP. IX.

De oppugnatione Vespasiani contra Iotapatam, arietem, & alia tormenta bellica.

40 Igitur Vespasianus vitro se existimans longitudine temporis, hostiliumque incurfibus obsideri, cum prope iam muris aggeres æquarentur, arietem ad mouere decreuit. Est autē aries impenis materia, malo nauis assimilis: cuius summum graui ferro solidatum est, in arietis effigiem fabricato, vnde etiam nomen accepit. dependet autem funibus medius ex trabe alia, velut ex trutina, palis vtrinque fultus, bene fundatis. retrorsum autem magna virorum multitudinē repulsiu,

An. mēdi 4031.
 à Christ.
 na. 69.
 Prudentia Iosephi.

Iosephus in Iotapa
 ta romanos.

Cum spes
 nulla salutis
 est, bellum
 extremum
 remedium.
 Audacia
 Iudæorum
 in extrema
 desperatione.

Vespasianus per
 sagittarios
 funditores
 Iudæos repellit.

Arietem.

An. mē-
di 401.
à Chrīst.
na. 69.

*Iosephus
commen-
tum, quo
visu ma-
china pau-
lastm fal-
leret exco-
gitavit.*

*Iosephus
machinas
& propu-
gnacula
Romanor-
um & ag-
geres con-
cremat.
Eleazar
caput &
audacia.
Netira &
Philippi
contra Ro-
manos au-
dacia.*

*Vespasia-
ni plantā
militis sa-
gitta per-
cussam
valuerat.*

isidemq; simul rursus impellentibus missus, in fronte prominente ferro moenia percurit: nec est vlla tam valida turris, aut murorum ambitus adeo latus, vrecti priores ictus fortiter sustinuerit, assiduos vineat. Ad huius periculum rei duci Romano transire placuit vi capere oppidum properanti: quoniam perniciofa videbatur obsidio, Iudæis minime quiescentibus. Itaque Romani quidem balistis cæterisque missilium machinis, vt facilius ferirentur qui de muris obstare tentassent; propius adhibitis utebantur: neque sagittarii aut funditores longius aberant. cum vero ea causa muros nemo auderet ascendere, ipsi arietem applicabant cratibus desuper iremque pellibus septum, tam pro sui defensione quam machinæ. Et primo quidem impetu moenia concussa sunt: clamorque oppidanorum, velut iam capti essent, maximus factus est. Iosephus autem eundem locum sæpe feriri, neque multo post murum disturbatum iri prospiciens, quo commento vi machinæ paulatim falleret excogitavit. Saccos enim paleis confertos, qua semper impetum arietis ferri viderent, demitti iussit ex muro: vt eo modo secundi ictus errarent, aut etiam excepta vulnera laxitas frustraretur. Quæ quidem res multum Romanis moræ attulit. nam quocunque hi machinam conuertissent, contra illi qui super murum stabant, palearum traduentes saccos, ictibus supponebant: nihilque murus repercussione laxebatur, donec etiam Romani aduersus hoc aliud machinari sunt: proceris enim contis expeditis, in his summis falces quibus saccos abscinderent alligarunt. Cum autem hoc modo efficax esset opus arietis, ac murus (qui recens edificatus erat) ictibus cederet, quod reliquum erat, Iosephus eiusque socii ad ignis auxilium se contulerunt: accensumque totum quod aridæ fuit materiz, tribus ex locis pariter inflammaverunt, vnaque machinas & propugnacula Romanorum & aggeres concremarunt. Illi vero non sine malo subueniebant, audacia simul eorum territi, & ne adiumento essent, flammis proruentibus impediti: quæ aridum naturæ fomitem, & præterea bitumen ac picem, necnon etiam sulphur, opinione citius volitabant: operaque Romanorum multo labore curata, vnius horæ spacio pessum dederunt. Hic etiam vir quidam Iudæus, prædicatione ac memoria dignus inuentus est, Samæ filius Eleazarus, cui Saab Galilææ patria fuit. Is enim saxum ingens alte sublatum, tanta vi super arietem ex muro dimisit, vt machinæ caput abrumperet, idque ex mediis hostibus saltu ad eos delatus auferret, nulloq; metu reportaret ad murum. Postremo tanquam signum quo tela mitterent, hostibus propositus, nudo corpore quinque sagittarum vulneribus fixus est: eaturque nulla respecta, vbi murum ascendit, vnde iam videri ab omnibus poterat, sua audacia ibi constitit, contractusque dolore plagarum cum ariere decidit. Post hæc fortissimi extiterunt duo fratres Netiras & Philippus de vico Ruma Galilæi. Qui cum super milites decimæ legionis profiliissent, tanto impetu vique irruerunt, vt & aciem Romanorum petrampererent, quique aduersum igerant, omnes in fugam verterent. Præter hos Iosephus quoq; & cætera multitudo, raptis ignibus, machinas & refugia, cum operibus quintæ iremque decimæ, eius quæ terga dederat legionis incendunt. Cæteri autem qui mox consecuti sunt, & instrumenta & omne genus materiz obruerunt. Rursus autem Romani sub vesperam, erectum arietem ad eam muri partem, quæ pridem quassata fuerat, appulere: ibique propugnatorum quidam Vespasiani plantam sagitta percussam leuiter vulnerat, quia vis teli spacio defecisset. Maximam tunc id Romanis perturbationem fecit. his enim qui prope aderant viso sanguine perterritis, per omnem famam cucurrit exercitus: relictaque obsidione,

plerique cum stupore atque formidine ad ducem belli concurrebant: & ante omnes Fitus aderat metuens patri. Vnde contigit, vt & beneuolentia circa rectorem, & filii trepidatio confunderet multitudinem. facile tamen pater & timore filium, & perturbatione liberauit exercitum. superato enim dolore vulneris, & ab omnibus qui sui causa pertimuerunt conspici studens, bellum in Iudæos sœuius incitauit. nam velut victor quisque Imperatoris omne periculum adire cupiebat: & clamare alius alium adhortantes, murum petebant. Iosephus autem cum suis, licet assiduus balistarum itemque tormentorum ictibus caderent, nequaquam tamen terreberetur a muro: sed flammis & ferro, & saxis eos appeteabant, qui arietem protegi cratibus impellerent. Nihil autem aut parum proficiebant, cum sine intermissione procumberent in conspectu hostium positi, quos ipsi contra videre nō possent. nam & suis ignibus collucebant, tanquam si dies esset, & certum erant signum quo rella dirigerent: machinisq; procul non apparentibus, missilia cauere non poterant. Ergo propterea tam catapultarum quam iaculorum vi simul multi transigebantur: missaque machinis saxa & murorum minas auferabant, & frangebant angulos turrium. virorum autem nulli tam fortiter consipati erant, vt non vsque ad extremam aciem saxi magnitudine ac violentia sternerentur. Sciet autem aliquis, huius machinæ vis quantum valeat, ex his quæ illa nocte contigerunt. in muro cuidam ex circumstantibus Iosepho, saxo percusso caput anullum est, eiusque ad tertium stadium veluti funda excussa caluaria. Interdum quoq; pregnantis foemina transiecto vtero, ad dimidium stadium infans abactus est: tanta tormento vis fuit. Ergo machinis terribior erat impetus & missilium strepitus. Crebri autem mortui, cum per muros deiicerentur, sonabant. & æterbissimus quidem intus excitabatur mulierum clamor: extrinsecus autem occumbentium gemitus concrepabant: totusq; ambitus muri, ad quem pugnabatur, sanguine confluebat, iamque ascendi poterat congestione cadaverum. montes autem resonantes, multo amplius horrorem augebant: nec quicquam illi noctu defuit, quod vel auribus vel oculis terrorem posset incutere. Plurimi quidem pro Iotapata decertantes, fortiter ceciderunt, plurimi etiam fauciati sunt, & tamen vix circa matutinas vigilias murus assiduus machinarum ictibus cessit. Tumque illi quidem corporibus atque armis eam partem quæ deicta fuerat, priusquam Romani pontes apponerent, munierunt.

C A P. X.

De iterata impugnatione Iotapatenorum.

MAnē autem Vespasianus ad occupandam ciuitatem iam ducebat exercitum, ex nocturno labore paululum recreatum. Idemque cupiens de conuulsa muri parte alios propugnatores depellere, equitum quidem fortissimos equis depositos trifariam collocat: vt tecti armis dirutum latus vndiq; obsiderent, contosq; prætenderent: & cum pontes admoueri cœpissent, ipsi priores introirent. Post illos autem pedites validissimos ordinauit. Reliquam vero equitum multitudinem secundū muti spaciū per montana loca distendit, ne quis fugiens excidium ciuitatis lateret. Deinde qui hos sequerentur constituit sagittarios paratas sagittas habere iussos: funditores quoq; similiter, & appositos machinis. Aliis autem integris muri partibus scalas applicare præcepit: vt qui hos prohibere tentassent, deictæ partis defensionem relinqueret: cæterique omnibus simul telis oppressi, violentiæ irruæpentium cederent. Iosephus autem hoc consilio cognito, per murum quidem inte-

An. mē-
di 4037.
à Christ.
nat. 69.

*Bellum in
Iudæos re-
iteratur.*

*Vi Ro-
manorum
iaculorū.*

*Vespasia-
nus ad oc-
cupandā
ciuitatem
exercitū
ducit.*

*Iosephi cō-
tra hostes
callidum
consiliū.*

An. mē-
di 4031.
à Christ.
nat. 69.

*Mulierū
ac puerorū
violenter
in pugna.*

*Prælium
Romanorū
cum
Iudæis in
ponte.*

*Romanos
Iudæi ferro
perfun-
dunt.*

grum labore fatigatos itemque senes disposuit, quasi laedi non possent: in parte vero collapsa validum & potentissimum quemque: senosque ante omnes viros, in quibus & ipse fuit, ad pericula subeunda sortitus est: hisque præcepit, ut agminum violatibus ne metu quaterentur, aures obstruerent: contra sagittarum vero multitudinem communiti protegerentur desuper scutis: paulatimque recederent, donec sagittarii pharetras exinanirent. Si vero pontes à Romanis apponerentur, ipsos perficere mandavit: atque hostibus persuasit per sua instrumenta resistere: unumquemque vero ita certare debere, non quasi conservandam tueretur, sed quasi perditam iam patriam vindicaret: atque oculis suis proponere mactari senes ac liberos, coniugesque suas propemodum ab hostibus capi, vimque futuræ cladis iam nunc collectam in autores eius effundere. ita quidem in utroque disposuit. Civitatis autem vulgus imbelles, mulieres ac pueri, postquam oppidum triplici acie videre circumdatum (nullus enim ad pugnam translatus fuerat à custodiis) strictisque gladiis ad partem muti deiectam hostes instare, armisque montana loca omnia desuper collucere, atque Arabum quendam sagittariis tela suggerere, tunc extremo ululatu quasi capta urbe consonuerunt, non ut impendere mala, sed ut adesse iam crederes. Quare Iosephus mulieres, ne misericordia suorum animos efformidarent, intra domos cum interminatione concludit, filire iussas: ipse vero ad partem muri quæ sibi obtigerat transiit. & scalas quidem impetibus animum non intendit, sed tantum speculabatur impetum sagittarum. Simul autem ac tubicines uniuersarum legionum consonuerant, & graniter infremuit exercitus: signoque dato, missis vndique sagittis lux obscurari cepit: Iosephi socii memores præceptorum, & aduersus clamorem obstructis auribus, & contra sagittarum vulnera corporibus communitis, cum admouerentur pontium machinæ, ipsi eas cursu, & antequam hostes pedem in his ponerent, occupant: eosque ascendere nitentes prælio deturbant, varia manuum itemque animi facinora demonstrantes: & ne vel in extremis calamitatibus deteriores illis viderentur, qui sine periculo fortes contra se essent, curabant. nec prius à Romanis dinellebantur, quàm vel caderent vel occiderent. Itaque Iudæis perpetuo dimicantibus, cum nec vnde mutarent propugnatores haberent, defessis autem Romanorum assidue substituerentur. proque his quos violentia repulissent, alii succederent: inuicem se adhortari latera copulant: protectique desuper longioribus scutis, inexpugnabilis globus effecti sunt: totaque acie velut vno corpore repellendo Iudæos, in muro iam pedem ponebant. Tum Iosephus, his rerum angustiis consilio necessitatis adhibito, machinis excoGITANDIS cum desperatione stimulat: feruentique oleo perfundi milites iubet, scutorum coniunctione defensos. id autem Iudæi multi, qui & paratum haberent, & plurimum, cito Romanis infundunt: ipsis etiam in eos ahenis missis calore bullientibus. Hæc res Romanorum ardentium aciem dissipauit, & cum dolore sæuissimo deuoluebantur à muro. siquidem facile à vertice ad pedes usque sub armatura oleum per totum corpus fluebat, carnemque non secus ac flamma depascebatur: quod natura facile calefceret, ferroque pro sui pinguedine refrigeret, thoracibus autem & galeis illigatis incendiis fuga non erat. Nunc autem salientes, nunc incuruati dolore, de pontibus decidebant. Ad suos autem contra nitentes tuto recedere non poterant, quoniam facile ab insequentibus vulnerabantur. Sed neque Romanis virtus in rebus aduersis, nec Iudæis prudentia defuit. Romani enim licet oleo perfusi mirabilia pati viderentur, tamen in eos qui perfunderant ferebantur, præcedentem quisque incurando, tanquam ipse impetum retardaret. Iudæi vero pro-

gressum eorum dolo altero deceperunt, cum sono græco decocto pontium tabulata perfunderent: quibus illi dilabentes retraherantur, ut neque fugientium quisquam, neque agredientium firmo posset eniti vestigio: sed alii quidem resupinati per ipsas pontium tabulas calcarentur, multi vero super aggeres deiicerentur: & qui cecidissent, à ludæis fenebantur: qui Romanis desiliensibus conflictu iam liberi, facillime tela dirigeant. Cum autem multa milites mala in hac perpeti pugna dux videret, sub vesperam eos reuocat: quorum non paucis trucidatis, plures sunt vulnerati. Ex Iotapata vero sex viris mortuis, plures quam trecenti saucii translati sunt. Hoc autem modo pugnatum est lunii mensis die XX. At Vespasianus, eorum causa quæ acciderant, consolatus exercitum, postquam ira vidit accensum, neque tam exhortatione quam opus deposcere, aggeres quidem altius tollit. Tres vero turres quinquagenum pedum in excelsum iubet erigi, ferro undique testas, ut & pondere stabiles essent, neque ignibus expugnarentur: easque super aggeres collocat, iaculatoribus & sagittariis, itemque leuioribus missilium machinis plenas, funditorum quoque fortissimis. Qui cum non conspicerentur propter altitudinem turrum & loricas, ipsi eos qui super murum astarent facile conspicuos, telis seriebant. at illi cum neque à vertice venientes, sagittas facile declinarent, neque vicisci possent quos non viderent: altitudine quidem turrum librata manu iacula superante: ferro autem, quo erant septæ, flammis obstante: ob hæc defensionem muri deserunt: oppugnationemque tentantibus prompte occurrunt. Ex Iotapateni quidem ita resistebant, quamuis multi in dies singulos occumberent, neque contra mali quicquam hostibus facerent, quod eos sine periculo prohibere non poterant.

CAP. XL

Iapha expugnatio à Traiano & Tito.

His autem diebus Vespasianus ad finitimam quandam Iotapatæ ciuitatem euocatus, cui nomen est Iapha, nouas res affectantem, & propterea, quod Iotapatenos præter spem resistisse audierat, insolescentem, mittit eo Traianum decimæ legionis rectorem, dans ei duo millia peditum & equites mille. Ille autem cum oppidum cōtra expugnationem munitissimum reperisset (nam præter naturam qua tutum erat etiam muro duplici cingebatur) habitatores vero eius vidisset paratos ad pugnam sibi obuios processisse, prælium cum his committit: eosque paulisper reluctatos, in fugam vertit; quos vestigiis consecuti Romani, exterioris muri ambitum quo confugerant, cum ipsis irrumpunt. secundum autem murum perantibus, cines sui clausere ciuitatem, metu scilicet, ne cum his rursus hostes intrarent. Profecto autem Deus Galæorum clades Romanis donabat, qui etiam tunc ciuitatis eius vniuersum populum exelatum mœnibus propriis, ad interitum hostibus dedit auidissimis exdium. Multi enim simul ruentes ad portas, multumque nominatim præpositos inelamantes, inter ipsas preces macabantur, quibus hostes vnum murum, alterum ciues clauserant: & inter medios coacti murorum ambitus, multi quidem sociorum gladiis transigebantur, infiniti vero à Romanis interficiebantur, ne ad viciscendum quidem recepta fiducia. nam præter hostilem metum, etiam domesticæ proditio eorum animos fregerat. Denique moriebantur, non Romanos, sed Iudæos execrando, quoad omnes interiere numero hominum duodecim millia. Vnde Traianus vacuum esse ciuitatem pugnatoribus reputans, & si qui adhuc intus essent, nihil eos ausuros esse

An. m. di 4031. à Christ. na. 69.

Romani re infecta a pugna retrocedunt.

Vespasianus aggeres altius tollit & turres erigit. Iotapateni oppugnatione tentantibus prompte occurrunt.

Iapha expugnatio à Traiano.

Iudæi ab Romanis intra duos muros clausi trucidantur.

Duodecim millia Iudæorum intereunt.

An. mō-
di 4031.
à Chrīst.
nō. 69.
Titus cō-
captiū ad
Iaphan
peruenit.
Vehemēs
pugna in
oppido in-
ter Gali-
laeos & Ro-
manos.

existimans prae timore, imperatori excidium reseruauit. eumque per nuntios rogauit, ut filium suum Titum mitteret, finem victoriz impos- turum. ille autem laboris aliquid superesse ratus, cum milite filium mis- sit, hoc est, quingentis equitibus & peditibus mille. Qui mature ad ci- uitatem profectus sic ordinauit exercitum, ut in laeuo quidē latere Tra- ianum constitueret, ipse vero in dextro obsidioni praesesset. Itaque mili- tibus scalas muris undique applicantibus, cum paulisper desuper Gali- laei obstitissent, continuo moenia reliquerunt. Titus vero eiusque comi- tes saltu demissi, mature ciuitatem obtinuerunt. Tumque vehemens cum his, qui se intus congregauerunt, pugna commissa est: nunc per an- gusta viarum irruentibus validissimis: nunc foeminis ex rectorum cul- minibus, quae forte inuenissent, tela iactantibus. Et hoc quidem mo- do usque ad sextam horam sustinere confisum. absumptis autem bel- latoribus, caetera multitudo, & sub diuo, & per domos, senes pariter ac iuuenes macabantur. Denique virilis sexus praeter infantes nullus re- mansit, qui cum mulieribus abducti sunt cruciatio. Interemptorum, quidem in ciuitate, & in primo congressu, numerus fuit quindecim mil- lia: captiuorum autem duo millia CXX. Haec Galilaeis clades conti- git quinto & vigesimo die Iunii mensis.

CAP. XII.

De Samaritis a Cereale deuictis.

Samarita-
ra in mon-
te Gari-
zin con-
gregatio.

Sed ne Samaritae quidem aliena calamitatibus remansere. Hi namque in monte Garizin, qui est illis sanctissimus, congregati, locis suis ex- pectabant: bellum autem minas eorum conuentus ac spiritus habere vi- debatur: nec saltem vicinorum malis corrigebatur, sed inconsulta sua- rum virium infirmitate, secundis Romanorum rebus exterriti, pro- na in tumultum voluntate pendebant. Vespasiano autem placebat mo- tus antecapere, eorumque impetus praenire. Nam etsi praesidiis tota Samaritica regio cincta erat, tamen eorum multitudo qui coierant & conspiratio timebatur. Eaque causa Cerealem quintae legionis tribu- num, cum sexcentis equitibus tribusque peditum millibus mittit. Ille autem ad montem quidem accedere, praeliumque congrēdi nequaquam tunc esse duxit, quod hostes plurimi desuper essent: milites vero cir- cumvallatis undique montis radicibus, tota eos die custodiebant. Eue- nit autem aquae tunc indigentibus Samaritis, etiam graues accendi z- stus (erat enim tempus aestatis, neque se rebus necessariis vulgus instru- xerat) adeo ut nonnulli quidem una die siti morentur, multi vero eius- modi morti seruitium praeferebant, ad Romanos transfugerunt: ex qui- bus cognito Cerealis, illos etiam qui adhuc perseuerarent, malis infra- ctos, montem ascendit: & circum hostes exercitu constituto, primum eos ad fœdera hortabatur, atque ut salui esse mallent rogabat: si arma proiecissent, tutos fore promittens: denique quia persuadere non posset, aggressus eos occidit omnes. Erant autem undecim millia & sexcenti. Haec Iunii mensis vigesimo & septimo die gesta sunt: atque his calamitatibus Samaritae oppressi sunt.

Aqua de
fœtus in
monte Ga-
rizin.

Undecim
millia &
secenti
Samaritae
interfecti.

CAP. XIII.

Iotapata excidium.

Iotapatenis autem diu durantibus, & praeter spem aduersa toleranti- bus, quadragesimo quidem ac septimo die, Romanorum aggres super murorum altitudinem sunt elati. quidam vero ad Vespasianum eo-

dem die profugus venit, paucitatem ciuium & infirmitatem simul eorum enuncians: quodque diuturnis vigiliis, & praeliis assiduus consumpti, minime quidem ulterius vim ferre possent, verum dolo etiam caperentur, si quis instaret. circa extremam nanque vigiliam, quando & malorum requiem habere viderentur, & maximo defatigatos custodes matutinus somnus occupat, dormire eos dicebat, eademque hora inuadendo esse suadebat. Vespasiano autem, quia fidem nollit inter se Iudaeorum, quantaque superbia poenas contemnerent, transfuga suspectus erat: nam & antea quidam ex Iotapata captus, omne tormentorum genus fortiter pertulit, & cum ne flammis quidem coactus, quid intus ageretur, hostibus exquirentibus prodidisset, mortem desiderans crui suffixus est. Fidem tamen proditori coniectura faciebat, fortasse illum vera dicere: ipse autem nihil ex eius fallacia magnum sibi existimans esse mernendum, asseruari hominem iussit, & ad occupandam ciuitatem parabat exercitum. Hora igitur quae fuerat indicata, silentio muros peribat: primusque incedebat Titus cum vno e tribunis Domitio Sabino, paucis ex quindecima legione comitatus. Interfectis autem vigilibus, in ciuitatem ingrediuntur, & post eos Sextus Cerealis tribunus & Placidus, subiectos sibi milites introducebant. Arce vero occupata, cum hostes in medio oppido versarentur, iamque plane dies esset, ne tunc quidem illi qui capti tenerentur adhuc excidium sentiebant, multo labore somnoque pariter dissoluti. Et si quis euigilasset, nebula visus eius hebetauit, quae casu tunc plurima se circa oppidum fuderat, donec totus irrupit exercitus: soloque malorum periculo exuscitati sunt: morientesque demum se perillisse crediderunt. Romanos autem memores quid obsidionis tempore pertulissent, neque parcendi cuiquam, neque miserendi quenquam tangebant cura. sed ex arce plebem ad prona compulsum facillime trucidabant, ubi loci difficultas pugnacibus quoque negaret copiam resistendi. viarum nanque angustiis pressi, ac per decliua dilabentes, fluente desuper bello obterebantur. Id multos etiam qui circa Iosephum lecti erant, ut manibus propriis liberarentur incitauit. nam cum se viderent Romanorum neminem posse occidere, ne Romanorum manibus oppeterent, praeuenerunt, & in extrema parte ciuitatis congregati, semet interfecerunt. Quicumque tamen vigillum primi captam ciuitatem senserant, in quandam turrim septentrionalem fuga recepti, aliquandiu quidem resisterunt. deinde circumfusi hostium multitudine, sero dextras dedere: hisque instantibus, mortem suam a quo animo praeberunt. Potuissent autem incruento Romani obsidionis fine gloriari, nisi vnus ex ipsis occidisset centurio, Antonius, peremptus inlidiis. Nam quidam ex his qui ad speluncas confugerant (erant autem plurimi) rogabat Antonium, dextram sibi porrigere, ad fidem salutis ac praesidium, quo tutus ascenderet. cumque is manum porrexisset incaute, hasta ille praeventum sub inguine perculit, statimque confecit. Illo quidem die comparantem multitudinem peremerat Romanis: postea vero secutis diebus scrutando latebras, per cuniculos & speluncas in omnem sauebant etatem, praeter infantes ac foeminas. itaque captiui quidem mille ducenti congregati erant: quadraginta vero millia connumerata sunt excidii tempore pugnisque superioribus mortuorum. At Vespasianus ciuitatem ipsam excindi iubet, castellaque eius omnia exurit. Iotapata quidem ita deuicta est, ut octidimo imperii Neronis anno, calendarum Iuliarum die.

An. mē-
di 4037.
à Christ.
na. 69.

*Profugus
quidam
paucitatem
Iotapata-
norum &
infirmitatem
eorum
enuncians.
Romani
hostibus
dormien-
tibus ur-
be potius-
tur.*

*Romanos
neque par-
ci neque
miserendi
cura tan-
git.*

*Pugna Iu-
daeorum cum
Romanis
ex turri.*

*Antonius
a Iudaeis
inlidiis
peremptus.*

*Quadrage-
nta milia
Iudaeorum
excidi
tempore
pugnae
que superio-
rioribus in-
terierunt.*

AN. MÜ.
di 4031.
AN. CHR.
AN. 69.

CAP. XIII.

Quomodo Iosephus captus vitam suam redemari facto & verbo.

Iosephus in profundum puteum descendit, & in specu delitavit.

Vespasianus per tribunos daps pacem.

Nicanor tribunus Iosepho notus.

Iosephi de Iudaeorum clade nocturna somnia.

Iosephus Deo plenus, occultas preces offert Deo. Iosephus Nicanori consentit.

Iudaeorum in Iosephum impetus.

Romani vero Iosephum requirentes, & propriæ indignationis causâ, & quod imperatori operæ precium videbatur (captus enim maxima pars belli esset) mortuos itemq; abditos rimabantur: ille autem in exitio ciuitatis fortunæ quodam ausus auxilio, per medios se hostes surripuit, & in quendam profundum puteum saltu demissus est, cui amplius specus adiunctum erat à latere, quod supra scrutantes videre non possent: vbi quadraginta insignes viros latitantes offendit, rerumque utilium apparatus, qui non paucis diebus sufficeret. Hostibus autem omnia complexis interdixit quide se occultauit: nocte vero sursum ascendens, vigilias explorabat, ut fugerent. Cumq; omnia vndiq; ipsius causæ maxime custodirentur, neq; fallēdi spes esset, in speluncam iterum descendebat: biduumq; ibi delituit. Tertia vero die, capta quadam muliere, quæ cum ipsis fuerat, indicatus est. Tumq; Vespasianus properè duos tribunos, Paulinum & Gallicanum, iussit pacem dare Iosepho, & hortari eam ut ascenderet, mittit. Quibus tamen ille rogantibus, postquam ad eum venerunt, fidemque pro salute dantibus minime paruit. Ex his autem magis quæ pati meritis esset, qui plurima commisisset, quam ex naturali mansuetudine rogantium, suspicionem colligens, velut ad pœnam euocaretur, timebat: donec Vespasianus tertium quoq; tribunum Nicanorem, Iosepho notum, atq; olim consuetum misit. Is autem, qui misit in eos Romanorum esset ingenium, quos semel subingassent, referens: quodq; ipse Iosephus virtutis causa magis admirabilis, quam inuisus ducibus haberetur: essetque imperatori studium non cum ad supplicium ducere, quod etiâ sine deditione sibi liceret exigere, sed conseruare potius virum fortem: his addebat, quod nec Vespasianus, si quid dolo moliretur, amicum ad id mitteret, ut rem optimam pessimâ, hoc est, perfidiâ prætexeret amicitiam: neque semetipsum illi ut amicum falleret, obtemperatû fuisse. Verum Iosepho etiam post Nicanoris dicta hæsitante, milites quidem irati, speluncæ ignem submittere properabant. sed retinebat eos belli ductor, viuum Iosephum capere plurimi pendens. Nicanore autem vehementer instante, vbi etiam hostilis multitudinis minas comperit Iosephus, nocturna somnia reminiscitur: quibus ei Deus & futuras Iudæorum clades, & quæ Romanis essent euentura principibus, ostendit. erat autem interpretandis quoque somniis idoneus, & coniectare quæ ambigue diuinitus dicerentur, sciebat: qui & sacros prophetarum libros nouerat, quod & ipse sacerdos esset, & parentibus sacerdotibus procreatus. Illa igitur hora quasi Deo plenus, & recentium somniorû, quæ horrenda viderat, simulacra mente complexus, occultas preces Deo offert. Et quia Iudæorum, inquit, labefactari tibi rem creator placuit, fortuna vero ad Romanos tota migravit, animamque meam, quæ futura prædiceret, elegisti, do quidem manus sponte Romanis, & viuo. testor autem, quod non proditor, sed tuus minister ad eos ibo. Simulque his dictis, Nicanori consentiebat. Vtrum qui vna confugerant Iudæorum, postquam intellexerunt Iosephum rogantibus cedere, vniuersi circumstantes clamabant, certe plurimum ingemiscere leges patriæ. Vbi sunt quæ Iudæis Deus annuit, quibus mortem contempnentes animas indidit? Vita Iosephe captus es, lucemque pateris intueri seruientem? quam cito tui oblitus es? quam multos pro libertate mori persuasisti? falsam profecto opinionem fortitudinis habebas, falsamque prudentiæ, si salutem apud eos speras, cum qui-

bus ita dimicasti: aut si hæc etiam certa sunt, ab illis tamen te servari cupis. Sed quamvis te Romanorum fortuna tui obliuione perfuderit, nos tamen patriæ gloriæ consulentes, & dexteram tibi & gladium commodabimus. Tu vero si quidem sponte moriæ, dux Iudzorum: si vero inuitus, proditor morieris. Vix hæc elocuti sunt, & intentatis ei gladiis, occidendum illum comminabantur, si Romanis pareret. Timens igitur impetum Iosephus, & se Dei præceptorum proditorum esse ratus, si ea non renuntiasset morte præuentus, argumentis eos philosophiæ necessario tractare incipit. Et quid enim tantopere, inquit, o socij propriæ cedis auidi sumus? aut cur amicissimas inter se res, corpus & animam, in dissensionem vocamus? mutatum me esse quispiam dicet? sed Romani hoc sciunt, Optimum in bello mori? sed lege belli, hoc est à victoribus trucidari. Proinde si quidem Romanorum ferrum deprecor, vere meo gladio meaque manu sim dignus: sin illi hosti suo parcendum putant, quanto iustius nos ipsi nobis pepercerimus? Quippe stolidum est ea circa nos admittere, pro quibus ab illis dissensimus. Pulcrum enim esse pro libertate mori, & ipse fateor, pugnando tamen, & illorum manibus qui eam præripuere: nunc autem neq; prælio nobis obstant, neq; nos interficiunt. Itidem autem timidus est habendus, qui mori non vult cum opus est, & qui vult cum non oportet. Præterea quis nos metus prohibet ad Romanos ascendere? nempe mortis. Ergo quæ ab hostibus dubie suspecta formidini est, eam certam ipsi nobis irrogabimus? Verum feracitatem dicet aliquis. Valde quidem nunc liberi sumus. At viri fortis est semet occidere. Imo vero ignauissimi quantum opinor. Nam & gubernatorem timidissimum puto, qui tempestatem metuens, ante vim turbatis nauem sponte submergit: Quinetiam propria manu perire, à communi omnium animalium natura discrepat, eoque modo in creatorem nostrum Deum summum scelus admittitur. Nullum est animal, quod ex industria vel per se moriatur. Siquidem naturæ lex validissima, ut velint vivere, in omnibus sita est: idcirco & qui nobis adimendum id putant, hostes ducimus, & quos nostros insidiosos putamus poenā persequimur. Deum vero indigne forte non arbitramini, cū donum eius homo despiciat? Ab illo enim accepimus ut essemus: rursumque, ut esse desinamus, illi reddendum est. Corpora quidem cunctis mortalia sunt, ex caduca materia fabricata: anima vero semper immortalis est: Deiq; particula in corporibus collocata. Si quis ergo depositum hominis surripuerit aut male tractauerit, pessimus statim ac perfidiosus habetur: si Dei depositum ex proprio corpore quis eiecerit, eum se latuisse quem læserit æstimabit? Et seruos quidem fugientes vicisci, iustum creditur, quamvis nequam dominos fugerint: ipsi vero Deum fugientes, & optimum Deum, impie facere non videbimur? An ignoratis quod eorum qui lege naturæ vita exeunt, acceptumq; Deo debitū solvunt, cum id qui dedit recipere voluerit, perpetua laus domusq; ac familia stabiles sunt? puræ autem & quæ inuocantes exaudiant animæ, retineant locum in cælo adeptæ sanctissimum: atque inde rursum, voluentibus seculis, casta corpora lubetur incolere. Quorum vero manus in seipsos insanierunt, eorum animas tenebrosior Orcus suscipit. pater autem illorum Deus autores iniuriæ per nepotes viciscitur. Hinc & Deo iniusum est, & à sapientissimo legis nostræ conditore coercetur. Deniq; si qui se occiderint, apud nos quidem vsque ad solis occatum insepultos abiici decrerunt est, cū etiam hostes sepeliri fas esse ducamus: apud alios autem & dextræ iubentur abscindi eiusmodi mortuorum, quæ in ipsos armatæ sunt: quoniam ut corpus ab anima, ita manum esse à corpore alienam existimarent. Pulcrum est igitur, o socij, iusta sentire: ac-

Am. mū-
di 4031.
à Christ.
na. 69.

Oratio Iosephi ad socios.

Pulcrum est pro libertate mori, pugnando tamen.

Similitudo à nauis sumpta.

Propria manu perire a communi animalium natura discrepat, eoque modo in Deum summum scelus admittitur.

Animæ immortales est, Deiq; particula in corporibus collocata.

Dei autores iniuriæ per nepotes viciscitur.

Mos veterum cum iis qui sibi ipsi violenter manus intulerunt.

An. mū
di 4081.
à Christi.
nat. 69.

Peroratio
Iosephi.

Iosephus
vix ferrū
a cade sua
prohibet.

Aliud Io
sephi con
siliū.

Iosephi so
ci per for
am per
eunt. Iose
pho cum
altero su
persitit.
Iosephus
ad Vespas
ianū per
Nicanorē
ducitur.
Exemplū
gratia &
miserico
dia Titī,
erga Iose
phum.
Iosephus
cū Vespas
iano sol
colloqui
cupit.
Iosephus
Vespasia
no futura
prædicat.

que humanis cladibus addere, vt creatorem omnium impietate lae
mus. si salui esse volumus, salui sim^{us}. nec enim salus apud eos ignobilis
est, quibus tantis virtutem operimus demonstrabimus. si mori placet,
ab his occidi perpulcrum est qui nos cœperint. Non migrabo ego in ho
stium locum, vt ipse mei proditor sim. multi enim solidior sim, quam
qui ad hostes vitro profugiuur, siquidem illi salutis suę causa id faciunt:
ego vero interitus, & quidem mei. Romanorum tamen insidias votis
expeto. nam si me & post iunctas dexteras perimant, magno animo pa
ratoq; moriar, mendacij perfidiam pro victorię solatio mecum auferens.
10 Multa quidem in hunc modum Iosephus, vt à cade propria socios de
hortaretur, dicebat. Illi autem obstructis auribus desperatione, qua se
iam dudum morti deuouerant, concitantur: & alij aliunde cum gladiis
accurrentes, ignauiam exprobrabant: & quasi eum mox percussurus,
quisq; adoriebatur. Ille autē cum alium nominatim vocaret, alium vul
tu ducis intrueretur. alterius dexteram prehēderet, alium precibus exo
raret, varia mentis affectione (vt in tali necessitate) distractus, ferrum
omniū à cade sua prohibebat, non secus vt fera bestia circumclusa, ad
eum semper qui se cōtingeret, ora conuertens. illorum autem, qui du
cem in extrema quoq; clade reuerendū putabant, debilitabantur dex
terę, gladijque de manib. elabebantur: multi cum manus ei afferrent,
20 sponte frameas dimittebant. Iosepho autem non defuit in desperatione
consilium, sed fretus Dei prouidentia, salutem in periculum mittit.
Et quoniam mori decretum est inquit, agite, cades mutuas sortiāmur:
& cui obtigerit, manu sequentis occumbat, atque ita omnium fortuna
perambulet, neque sua se quis dextera feriat. iniustum enim est cæteris
interemptis, ex aliis quenquam, si pœnituerit, saluum esse. Visus est
vera dicere, & quod persuasit agitur: vt fors cuique obrigit, paratum ei
qui sequeretur necem suam præbebat, quasi mox etiam duce perituro.
cum Iosepho enim perire, vita dulcius æstimabant. Remanet autē ipse,
cum altero, siue fortuna dici poterat, siue Dei prouidentia. Consultoq;
30 prospiciens, ne vel sorte grauaretur, vel si nouissimus recessisset, genti
lis cade pollueretur: illi quidem, fide interposita, vt viueret persuasit:
ipse vero hoc modo & Romanorum & domesticum bello liberatus, ad
Vespasianum per Nicanorem ducebatur. Omnes autem Romani viden
di eius gratia occurrabant: & cum se circa ducem prætorer multitudo,
varius tumultus erat: his exultantibus quod captus esset, aliis minitan
tibus, nonnullis autem propius eum videre certantibus. Et qui longius
quidem aberant, hostem interficiendum esse clamabant: qui vero pro
pius erant, facta eius reputantes, mutatione stupescabant. Restorum
autē nemo fuit, qui licet ante irasceretur omni ei, viri aspectu non
40 mitior factus sit. Titum veto præter alios & fortis Iosephi animus in ca
lamitatibus, & ætatis eius misericordia capiebat: qualisq; pridem fuis
set in præliis reminiscēti, & qualis nunc sit in hostium manibus posi
tus intuenti, succurrebat quanta esset fortunę potentia, quamque ve
lox belli momentum. humanarum autem rerum nihil firmum atque
perpetuum. quamobrem multos ad miserationem Iosephi pertraxit
plurimaque salutis eius pars Titus extitit apud patrem. Vespasianus ta
men, quasi missurus eum Cæsari, vt cautissime custodiretur præcepit.
Quo audito, Iosephus aliquid ei soli se dicere velle ait. Summotisque ab
50 illo omnibus aliis præter filium Titum, ac duos amicos: Tu quidem, in
quit, Vespasianē, tantum hoc putes Iosephum te habere captiuum: ego
autem maiorum ad te nuncius venio, præmissus à Deo: alioquin Iudeo
rum legem sciebam, & quemadmodum duces exercituum mori dece
ret. Ad Neronem me mittis? quid ita? quasi qui Neroni vique ad te

successuri sunt, maneant. Tu es Cæsar Vespasiane & Imperator, atque hic filius tuus: me autem colligatum arctius tibi asseruato: nam dominus quidem non mei solius es tu Cæsar, verum etiam terræ marisque, ac totius hominum generis, me autem ad maiorem penam custodiri oportet, si ex tempore & subito in dominum ista confingo. His dictis Vespasianus statim quidem fidem non habere videbatur, eaq; Iosephus existimabat salutis gratia cōminisci. paulatim vero ad credendum impellebatur, iam pridem illam excitante ad imperium Deo, sceptraque multis præmonstrante aliis portentis. Sed & in aliis verum esse Iosephum deprehenderat. Altero namque amicorum qui secretis interrerant, admirari dicente, quemadmodum (nisi hæc deliramenta sint) neque Iotapatenis de excidio, neque sibi de captiuitate quicquam diuinasset, ut à se iram depelleret: Iosephus Iotapenis ait se prædixisse, quod post diem septimum & quadagesimum eos maneret exitium, quodque ipsum Romani viuum essent in custodia retenturi. Hæc in secreto quærita, Vespasianus ubi vera esse comperit à captiuis, etiam quæ de se dixisset credibilia cœperat existimare: sed neque custodiam Iosepho nec vincula remittebat: vestimentis autem aliisque muneribus eum domare benignissimeque fouere non desinebat, etiam Tito magnam honori eius operam commodante. Quarto autem die mensis Iulij Vespasianus in Ptolemaida reuersus, inde in loca maritima Cæsaream peruenit, Iudææ maximam ciuitatem, & quæ maiorum incolarum partem Græcos haberet. Igitur & exercitum & rectorem indigenz omni fauore ac benignitate suscipiunt, affectu quidem quo Romanos diligenter, plus autem illorum qui excisi fuerant odio: vnde etiam multis simul, ut de Iosepho supplicium sumeret, cum clamore precabantur. Vespasianus autem de ista quidem peritione, velut ab inconsulta multitudine oblata, nihil respondendo dissoluit. legionum vero duas quæ Iudæam apud Cæsaream posuit, quod opportunam videret esse ciuitatem. Decimam vero & quintam Scythopolim misit, ne totius exercitus molestia Cæsaream premeret. Erat autem illa quoque aprica per hycmem, quantum æstatis caloribus æstuosa, ut in planicie sita atq; maritima.

CAP. XV.

Ioppe denovo capitur.

Ubi hæc autem aguntur, collecta non exigua multitudo, qui vel ab hostibus seditione defecerant, vel ex ciuitatibus eueris effugerāt, Ioppen sibi receptacula renouant, quæ antea vastauerat Cæsius. Et quia terra quam vastauerat arcebantur, migrandum in mare censuerunt: ac piraticis nauibus fabricatis, in Syriam ac Phœnicen, itemque in Ægyptum cōmeantes, plurimos latrocinij prædabantur: omnibusq; nauigijs inuium faciebāt illarum partium pelagus. Sed Vespasianus cognito quid construisent, equites in Ioppen nec non & pedites mittit. hique nocte in ciuitatem, quod incustodita erat, ingressi sunt. Eius autem habitatores, postquam irruptionem præsenlerant, ne tunc Romanos arcerent, metu deterriti, naues fuga petierunt: & in his ultra contiguum sagittæ spaciū, pernoctauere. Cum vero Ioppe natura esset importuosa (namque in asperum cæteraque arduum litus desinit, ac summis vtrinque cornibus leuiter incuruū, quæ vaste superfundit, & ingentibus procollis pelagus turbant: ubi etiam nunc Andromedæ catenarum signis extantibus, fabulæ veteris fides ostenditur: aduersus autem aequilo feriens littora, summos in obiectas cautes fluctus affligit, solitudineq;

An. mūdi 4091.
à Christ. nat. 69.
Iosephus in omnibus veraciter deprehenditur.

Vespasianus Iosepho neque custodiam nec vincula remittit: muneribus vero eum fouere non desinit.

Cæsaream maritimam Iudææ maximam ciuitatem maiorem incolarum partem Græcos habet. Scythopolin.

Ioppe seditionis forū & latrocinij receptaculum.

De Andromedæ vide. Ouid. 4. Metam.

An. mū-
di 4031.
à Chrīst.
nat. 69.
*Ingenitū
postq̃ in
mari Iop-
pēas nati
gūt.*

*Quatuor
mille du-
centa cor-
pora eisq̃
fuit.
Vespasia-
nus Ioppē
capit, &
castra in
aere mun-
it.*

*Ipsa fa-
ma p̃se
Iotapata
excidium
pradīcat.
Iosephus
Hierosoly-
mis p̃se
p̃se esse
dicitur.*

*Odī, in-
micitia,
& iracū-
dia in ur-
be erga Ie-
sephum.*

inturiorem efficit stationem) in eo solo fluctuantibus Ioppenis: prima luce violentus, quem illae nauigantes Melamboream vocant flatus incumbit: & alias quidem naues inter se, alias vero collisit in scopulos. multae autem cum magna vi aduerso aestu niterentur ad pelagus (nam & litus saxis infestum, & hostes in eo constitutos timebant) sublatas in sublime gurgire mergebantur. & neque fugae visum locus erat, neque manentibus spes salutis: cum & mari ventorum, & ciuitate Romanorum violentia pellerentur. Itaque multi violentis collisis navibus audiebantur, & multi crepitus fractis: Ioppenorum autem fluctibus pars obruti, pars naufragiis implicati moriebantur. nonnulli autem ferro se interficientes, veluti satius esset, mare praueiebant: plurimi autem euecti fluctibus, scopulis carpebantur: ut & pelagus sanguine redunderet, omnisque ora maritima cadaveribus oppleretur: cum etiam ad litus appulsi, in eo stantes Romani milites trucidarent. electorum autem corporum quatuor millia ducenta fuerunt. Ita captam nullo praedio ciuitatem Romani funditus erunt. Ioppe quidem hoc modo breui tempore bis à Romanis excisa est. Vespasianus autem, ne rursus eo piratae confluerent, castris in arce munitis, ibi cum peditibus paucis equitatum reliquit: ut hi quidem locis suis manentes, eadem castra defenderent: equites vero omne circum territorium peragantes ad fines Ioppes, vicos & oppida simul exurerent. Illi igitur praecipis obediētes, in dies singulos incurando, excindebant totas regiones atque vastabant. Vbi vero Iotapata apud Hierosolymam casus nuntiatus est, primo quidem plurimi & pro magnitudine calamitatis, & quod nemo qui se vidisse diceret quae iactabantur aduenerat, non credebant. nec enim vel nuntius aliquis superfluerat: sed ipsa per se fama excidium praedicabat, velox nuncia tristium: paulatimque per finitimos veritas ambulabat, & apud omnes ambiguitate certior habebatur. quinetiam rebus gestis plura quae facta non erant affingebantur: & in excidio ciuitatis peremptus dicebatur esse Iosephus, quae res maximo luctu repleuit Hierosolymam: & per singulas domos itemque cognationes, amissorum quisque lugebatur à suis: luctus vero ducis publicus erat. & hi quidem hospites, alij propinquos, amicos alij, nonnulli etiam fratres fiebant: Iosephum autem vniuersi, adeo ut per dies triginta nunquam lamenta in ciuitate cessarent, magnaeque mercede condicerentur tibiēnes nazarum. Tempore autem veritate reuelata, ubi de Iotapata quidem, ut res habebat, fictum vero quod de Iosephi morte vulgabatur, eumque viuere & cum Romanis esse compertum est, ac supra captiui fortunam à ducibus honorari, tantam in eum vinum iracundiam, quantam prius cum mortuum crederent benevolentiam conceperant. Et ab aliis quidem ignauis, apud alios proditionis arguebatur: totaque in eum ciuitas plena erat indignatione, atque conuiciis. Vltro autem his vulneribus excitabantur magisque accendebantur rebus aduersis & offensio quae prudentibus ne similia perferant cautionis & custoditae causam praebet, ad alias calamitates tanquam stimulus incitabat: & malorum semper incipiebat ex fine principium. denique maiore in Romanos impetu ferebantur, velut in Iosephum pariter vindicaturi. Hierosolymorum quidem habitatores eiusmodi turbis agitabantur.

CAP. XVI.

Deditio Tiberiadis.

*Vespasia-
nus in A-
grippa re-*

Vespasianus autem studio visendi regnum Agrippae (nam & ipse Rex inuitabat, rectorem simul cum exercitu paratus accipere domesti-
cia diuitis, ac per eos agras partes regni compescere) motis ex Caesarea

maritimâ castris, in eam quæ Philippi dicitur Cæsaream demigravit: ibique per dies 20. milite recreato, ipse quoque rerum gestarum gratias Deo referens in epulis erat. Postquam vero Tiberiada quidem novas res cupere ac deficere Taricheas audiuit (ad regnum autem Agrippæ utraq; pertinebat) decreto apud se vndique Iudæos excindere, opportunum esse credidit aduersus eos exercitum ducere, simul ut Agrippæ hospitio vicem rependeret, potestati eius ciuitatibus creditis. Ig-
 10 Quo cum ipse venisset, ibi filium præstolabatur. Deinde cum tribus ultra legionibus progressus, ad trigesimum à Tiberiade stadium, in quadam mansione conspicua nouarum rerum studiosis, cui nomen est Enabris, castra ponit: atque hinc decadarchum Valerianum cum equitibus 50. mittit, qui pacifico sermone oppidanos alloqueretur, & ad fidem inuitaret, audierat enim, quod pacem populus desideraret: à non nullis autem ad bellum eum cogentibus, seditionem pateretur. Itaque
 20 Valerianus ubi muro appropinquauit, & ipse de equo desiliit, & suos comites idem facere iussit: ne lacessendi prælij causa, potius venisse videretur. Sed priusquam verbum faceret, armati excurrere in eum seditioni-
 30 fosi, qui erant validiores, rectore quodam nomine Iesu, Thobia filio latrocinialis agmine principe. Valerianus autem, neque prætermadata ducis prælio congregi tutum ratus, etiam si de victoria certus esset: pugnamque periculosam esse, si cum multis pauci, & instructis imparati confligerent, inopinata præterea Iudæorum stupefactus audacia, & ipse pedes refugit, & quinque alij similiter equis relictis: quos Iesus eiusq; socij, veluti pugna non infidiis captos, Izri in oppidum adduxerunt. Id autem veriti seniores, & qui eminere in populo videbantur, in Romanorum castra profugunt: adhibitoque sibi Rege, ad Vespasiani genua suppliciter accidunt, ne se despiceret obsecrantes: neue quæ paucorum
 40 esset, totius esse ciuitatis insaniam existimaret: sed populo parceret, qui semper amica Romanis sentiret: magisque vltum iret defectionis autores, à quibus ipsi olim ad foedus venire properantes, nunc vsq; ne id facerent asservati fuissent. His eorum precibus, quanquam tori ciuitati propter equorum rapinam insensus esset, induisit. nam & Agrippam videbat eius oppidi causa trepidare. Fide autè per eos populo data, Iesus eiusq; socij, tutum sibi non esse rati apud Tiberiada consistere, ad Taricheas confugiunt. Posteroq; die Vespasianus in arcem præmittit cum equitibus Traianum, qui multitudinem, an omnes pacem cuperent, experiretur. cognito autem populum eadem sentire quæ supplices, ad ciuitatem ducebat exercitum. Illi autem portis ei patefactis, cum fau-
 50 stis ominationibus obuiam prodeunt, salutis dator ac benemeritum asclamantes. Cum vero militem angustî aditus remorarentur, muro-
 rum partem dirui Vespasianus ex meridiano latere iussit, eoque pacto dilatauit ingressum: ut præda tamen & iniuriis abstinere, in gratiam regis dixit. eiusdemque causa muris pepercit, spondentis habitatores eius posthac cum reliquis fore concordēs: aliisque modis malis affe-
 ctam ciuitatem ex dissensione recreauit.

CAP. XVII.

Tarichearum obsidio.

Deinde ab ea digressus, inter ipsam & Taricheas castra posuit, mu-
 10 roque firmavit, belli sibi moras illic fore prospiciens: quod omnis rbarum cupiens multando ad Taricheas confunderet, muniri iussit. cum
 a ciuitatis, & lacu qui Genesar ab indigenis appellatur. Et enim ciuitas

gnum ve-
 nit, ibiq;
 per dies
 20. recrea-
 to milite,
 in epulis
 vinit.

Valerius
 pacifico
 sermone
 oppida-
 nos allo-
 quitur.

Seditiosi
 excurrunt,
 ac Roma-
 nos in fu-
 gam ver-
 tunt.

Tiberia-
 du ciues
 ad Vessa-
 siani ge-
 nua sup-
 pliciter ac-
 cidunt, &
 veniam pre-
 cantur.

Tiberia-
 du ciues
 Vespasia-
 no cū fau-
 stu omnia
 tionibus
 obuiam
 procedunt.

Vespasia-
 nus Tari-
 cheas ob-
 sidet.

An. mū-
di 4011.
à Christ.
nat. 69.

*Romani
Iudæos ad
navigia
compel-
lunt.*

*Oratio Ti-
ti ad mi-
lites per-
terrefa-
ctos.*

*Iudæos nō
extin-
guendos.*

*Non sola
hominum
multitu-
do in bel-
lo obrinet,
sed etiam
si vel in
paucis sit
fortitudo.
Causa cer-
taminis
Romanis
sunt ma-
iores quā
Iudæis.*

tem ita ut Tiberias sub monte positam, qua lacu non alluebatur vindi-
que muro validissimo, sed minore tamen quam Tiberiada, Iosephus
cinxerat. nam illam quidem in principio defectionis, pecuniarū item-
que virium copia communierat. Taricheis vero largitatis eius reliquū
profecerunt. Scaphas autem plurimas, in lacu paratas habebant: ut in
eas videlicet, si terrestri prælio vincerentur, refugerent: simulque ad na-
uale bellum, si opus esset, instructas. Romanis autem castra munienti-
bus, Iesus eiusque socij neque multitudine hostium, neque disciplina
militarū perterriti, cursu in eos irruunt: primoque impetu disiectis mu-
ri fabricatoribus, ac parte aliqua ædificij dissipata, ubi armatos congre-
gari viderūt: antequam mali aliquid paterentur, ad suos refugiant: eos-
que insecuti Romani, ad nauigia compulere. Et illi quidem tantum-
pronecti, unde Romanos contingere missilibus possent, anchoras ia-
ciunt: & sicut acies assolent densatis inter se navibus aduersus hostes in
terra constitutos, nauali prælio decertabant. Audito autem Vespasianus
magnam eorum multitudinem in proxima ciuitate planicie congrega-
tam, filium suum cum sexcentis equitibus lectis eo mittit. Qui cum in-
finitum hostium numerum reperisset, patri quidem maioribus auxiliis
opus esse mandauit. Ipse vero equitum plexosque etiam priusquam
subsidia venirent alacres esse videns, cum nonnulli eorum multitudi-
nem Iudzorum formidarent, unde exaudiri posset consistit: & o Ro-
mani, ait, pulchrum est namque in principio sermonis admonere
vos generis vestri, ut qui cum quibus pugnaturi simus sciatis: nostras e-
nim manus nemo vnquam toto orbe hostis vilis euasit: Iudæi vero, ut
etiam pro his dicamus aliquid, ad hoc vsque tempus victi non desari
gantur: itaque oportet illis in aduersis rebus constanter dimicantibus,
etiam nos in secundis perseuerantibus laborare: aperta quidem fronte
vobis plurimum alacritatis inesse conspiciens, gaudeo: vereor autem,
ne cui vestrum tanta timore multitudo hostium latenter incutiat.
Igitur quisque iterum cogitet, qualis cum quibus decertabit: quodque
Iudæi, licet satis sint audaces, mortemque contemnant, incompoti ta-
men bellorumque imperiti sunt, vulgus recte potius quam exercitus
appellandi, de vestra vero peritia atque ordinatione reserere quid opus
est? Nempe idcirco soli armis exerceamur, pacis etiam tempore, ut ne
in bello nos cum hostibus numero conferamus: nam quod perpetuum
militarū commodum, si pares cum rudibus congregiamur? Quin repu-
tate, quod armati cum inermibus, & equites cum peditibus, & ducis
tuti consilio cum vagis neque rectorem habentibus decertabitis: quod
que nos hæc virtutes multo plures efficiant, multum autem vitia de ho-
stium numero detrahant. Nec sola hominum multitudo, quamuis pug-
nacissimi fuerint, in bello obrinet: sed etiam si vel in paucis sit forti-
tudo. hi enim & ordinari faciles sunt, & sibi met subuenire: numerosæ
autem copiarum plus incommodi ex semetipsis, quam ex hostibus capiunt.
Itaque Iudæos audacia & ferocitas ac desperatio siue mētis sauitia du-
cunt: quæ rebus secundis aliquantum valent, minimis vero offensionibus
extinguuntur. nos autem virtus regit, & morigerata voluntas, item-
que fortitudo, quæ & in prospera fortuna viget, nec ad finem vsque in-
ter aduersa decipitur. Ad hoc maiores nobis sunt, quam Iudæis, causa
certaminis. nam si illi pro libertate ac patria belli pericula sustinent,
quid est nobis inclinata fama præstantius? & ne post orbis terrarū impe-
rium videamur hostium aduersariorum loco Iudæos habere? Præterea
considerate, quod ne pariendi quidem alicuius intolerabilis mali me-
tus est. multos enim eosque in proximo adiutores habemus. Rapere
autem victoriam possumus: & quos a patre mitti nobis speramus auxi-

An. mū-
di 4031
à Christ.
na. 69.
*Militi
daci obte
perato par
est.
Vespasia-
nus Tito
auxilia
res copias
misit.*

*Iudæi in
ciuitate
effugiū.*

*Acerba
dissenſio
& ſeditio
in urbe.
Oratio Ti-
ri ad Ro-
manos mi-
lites.*

*Ieſus cum
ſecum in
agros ef-
fugit.*

lio, conuenit antecapere, vt & maior ſit & ſocium non habeat virtutis effectus. Equidem puro nunc de me æ patre meo vbiſque pariter iudicium fieri, ſi ille quidem rebus ante glorioſe geſtis dignus fuit, ego vero eius ſum filius, voſque milites mei. nam illi vincere coſuetum eſt: ego vero reuerti ad eum perpetiar victus? quo pacto autem vos non puerit, duce veſtra periculis non occurrente, non ſuperare? apperam enim peticula, mihi credite, primuſque in hoſtes irumpam. nemo autem veſtrum à me diſceſſerit, perſuaſum habens, impetum meum ſuſtentari ope diuina: & maniſeſtiſſime præſumite. quod multo plus mixti hoſtibus efficiamus, quam ſi extrinſecus pugnaremus. Poſtquam Titus hæc proſequutus eſt: diuina quadam alacritate militibus incidit. Et quia Traianum aduenire cum 400. equitibus ante prælium contigit, ægre ferebant, tanquam minueretur victoria ſocietate. Miſit autem Veſpaſianus & Antonium Silonem cum duobus millibus ſagittariorum vt occupato monte, qui ex aduerſo erat oppido, murorum propugnatores repellerent. Et ab illis quidem ita vt præceptum fuerat, circumueniti ſunt ex ea parte ſubuenire tentantes. Titus autem primus perrexit citato equo in hoſtes, & poſt eum cæteri cum clamore, tanto ſpacio ſuſi, quantum aduerſa acies occupauerat, vade multo etiam plures quam erant apparuerunt. Iudæi vero, licet incurſu eorum & diſciplina ceteris, pauliſper quidem primos ſuſtinere congreſſus. Percuſſi autem contiti, equoſumque impetu deturbati inculcabantur: atque ita multis paſſim peremptis diſperduantur, & in ciuitatem, vt quiſque velocitatis habebat, effugiunt. Titus autem aliquos à tergo inſtans, alios per tranſitum occidebat, nonnullos curſu antecapiens, idæu ora tranſuerberabat. multos autem, alium ſuper alium lapſos inuoluens, conſiciebat: omneſque ad incenia conſurgentes præueniens, detorquebat ad campum, donec vi multitudinis elapſi, in oppidum conſugerunt. Excepit autem illos acerba diſſenſio. namque indigenis, & fortunarum ſuarum & ciuitatis gratia, & ab initio bellum geſtum, maximeq; quod male pugnatum fuerat, non placebat. ſed populus aduenarum qui plurimus eſſet vim adhibebat, & inter ſe diſcordantium clamor erat, veluti iam arma caperēt. Quibus auditis, nec enim procul à multis aberat, Titus exclamat: Hoc tempus eſt, quod moramur commilitones? Deo nobis dædente Iudæos ſuſcipite victoriam. Non auditis clamores? qui manus noſtras euafere, diſcordant: habemus ciuitatem, ſi modo properamus. Veruntamen cum velocitate animis opus eſt. nihil enim magnum effici ſi ne periculo conſueuit. non ſolum autem hoſtium concordiam quos citro neceſſitas in gratiam reuocabit, ſed etiam noſtorum auxilia præuenire debemus: vt præter victoriam, qua tantas copias pauci ſuperamus, etiam ciuitate ſoli patiamur. Simul his dictis conſcendit equum, atque ad lacum decurrit, & per eum propere ciuitatem ingreditur, quem cæteri conſecuti ſunt: pauor autem eius audaciæ murorum deſenſores inmaſit. & pugnare quidem, vel prohibere venientem, nemo ſuſtinit: relictis autem excubiis, Ieſus quidem cum ſociis in agros effugit: alij vero decurrentes ad lacum, in manus hoſtium contra venientium incidebant. maſtabantur autem alij cum ſcaphas ſcanderent, itemq; alij, cum iam prouectas aſſequi natando conarentur: plurimaque per ciuitatem fiebat hominum cædes, aduenarum quidem reſiſtentium, qui non effuſſent: Indigenarum vero ſine pugna, quoniam ſpes eos ſæderis, & conſcientia quod belli conſilium non habuerant, à prælio deterrebant: donec Titus nocentibus interemptis, miſeratus indigenas ab inter-
nectione requieuit. At qui in lacum conſugerant, vbi ciuitatem captam viderunt, quam longiſſime ab hoſtibus reſceſſerunt. Titus vero miſiſ

An. mū.
di 4031.
à Christ.
nat. 69.
*Titus res
gestas &
victoriā
patri nun-
ciat.*

equitibus res gestas patrinunciat. Quibus ille compertis, quod necesse fuit, & filij virtute admodum lætus, & facinoris claritudine (maxime enim belli pars videbatur exempta) tum quidem statim circumdari ciuitatem custodibus iussit, ne quis ex ea subterfugeret, cædemque euaderet. postero autem die cum descendisset ad lacum, rates aduersus illos, qui eo refugerant, fabricari iussit quæ tam materiarum copia, quam artificum multitudine mature contextæ sunt.

CAP. XVIII.

De lacu Genesar, & fontibus Iordanis.

*Fons Ior-
danis.*

*Descri-
ptio Ge-
nesar.*

*Fertilitas
Genesar.*

*Longitudo
& latitudo
Genesar.*

Lacus autem Genesar quidem à terra continente appellatur. 40. vero stadiis in latitudine patens, centumq; in longitudine, aquæ dulcis est atque potabilis. Palustri enim crassitudine tenuiores habet latices: & vndique in littora ac arenas desinens, purus est, ac præter hoc temperatus ad hauriendum. & fluuius quidem siue fonte lenior est. Semper autem frigidior, quam lacus diffusio patitur, manet: æstiuusque noctibus eius aquæ sub diuo perflatur, nequaquam æstibus cédunt, id enim facere indigenis moris est. Varia autem sunt in eo piscium genera, ab alterius loci piscibus tam sapore quam specie discreta: mediumq; fluuius Iordanis leccatur. Cæterum Iordanis fons Panium esse videtur: sed re vera huc terra conditus fertur ex ea quæ vocatur Phiale. Hæc autem est, qua in Trachonitidem ascenditur ad 120. stadium à Cæsarea, ad dextram non longe à via. Et proprie quidem ex rotunditate Phiala dicitur lacus, rotæ speciem præferens. semper autem intra eius labra cohibetur vnda, nunquam deficiens vel exuberans. Cumque interim hoc esse Iordanis principium nesciretur, à Teirarcha quondam Trachonitidis Philippo deprehensum est. Is nanq; missis in Phialen paleis, inuenit eas apud Planij redditas, vnde antea fluuius nasci credebatur. Naturalis quidem pulchritudo Panij, regis opibus & Agrippæ diuitiis magnificentius accurata est. Manifestum autem flumen Iordanis ex hoc antro incipiens, Semechonitis quidem lacus paludes secat coenotas: centum autem & vigintrialis præteritis stadiis, post oppidum Iuliada, Genesar lacum medium transiens, deinde multam persolitudinem in Asphaltiten lacum exit. Ad Genesar vero lacum eiusdem nominis terra prætenditur, natura simul & pulchritudine admirabilis. Nullum enim ipsa pro vbertate sui negat arbutum, totamque plantis conseruere cultores. cæli vero temperies etiam diuersis aptissima est. nuces enim, quæ arborum maxime frigoribus gaudent, infinitæ fioreant: vbi etiam palmæ, quas nutrit calor æstiuus: has iuxta ficus & olæ, quibus aura mollior destinata est: vt naturæ magnificentiam hanc esse quis dixerit, vim adhibentis vt in vnum conueniant inter se repugnantia, annique temporum contentionem bonam, veluti singula peculiari studio terræ fauerent. non enim solum nutrit præter opinionem poma varia, sed etiam seruat, egregia quidem, & quodammodo regnantia. Vuas sane & caricæ sine intermissione decem mensibus suggerit, cæteros vero fructus, anni spacio yberfcentes. Nam præter aeris lenitatem, & fonte quoque irrigatur yberrimo, qui Capernaum ab indigenis appellatur. Eum nonnulli venam esse Nili fluminis opinantur, quod similes coracino Alexandrino generat pisces. Longitudo autem regionis secundum littora cognominis lacus triginta stadiis extenditur, & latitudo viginti. Horum quidem natura eiusmodi est.

CAP. XIX.

*Tarichearum excidium.*An. mū-
di 4031.
à Christ.
nat. 69.*Bellū na-
uale con-
tra Tari-
cheas.**Victoria
Vespasia-
ni in lacu
Genesar
contra Ta-
richeas.**Exitus na-
ualis pra-
lii, in quo
6500. co-
ciderunt.**Vespasia-
nus cum
rectoribus
de Iudaea
deliberat.**Disfra-
ctio ex-
cisio Iu-
daeorum.*

Vespasianus autem perfectis ratibus, imposita manu militum, quan-
ta in eos qui lacu effugerant satis esset, vna prouehitur. Illi autem,
neque compulsi ad terram euadendi facultatem habebant, infectis o-
mnibus, neque nauali bello pari conditione pugnandi. nam & scaphæ
paræ, atque piraticæ aduersus rates infirmæ erant : & cum pauci sin-
gulis vhererentur, cunctis simul instantibus Romanis appropinquare
metuebant. Veruntamen circum rates nauigando, nonnunquam etiam
prope accedendo, lapidibus Romanos eminus appetebant, aut comi-
nus etiam irritando feriebant : plus autem ipsis vitroque modo noce-
batur. nec enim faxis quicquam præter crebros sonitus agebant, quo-
niam contra septos armis iaciebantur, contiguique sagittis eorum ef-
ficiebantur : & si accedere propius ausi fuissent, priusquam facerent ali-
quid, patiebantur, cumque ipsis nauigiis mergebantur. Multos autem
vulnera inferre tentantium, qui pilis contingi possent, alios desilien-
do in scaphas Romani gladiis transigebant : nonnullos, concurrenti-
bus inter se ratibus in medio deprehensos, cum nauiculis capiebant.
Submersorum autem qui capita sustulissent, aut sagittis præueniebantur,
aut ratibus occupabantur : & si desperatione compulsi inimicis ad-
natare tentassent, eis vel manus vel capita truncabantur, plurimumque
passim ac varius erat interitus eorum : donec in fugam verli, cæteri ter-
ræ appulsi sunt, circumclusi nauiculis suis. Exclusi autem multi qui-
dem in ipso lacu telis configebantur : multos vero in terram egressos
peremerunt Romani. Mixtum autem sanguine, plerumque cadaueri-
bus cerneret totum lacum. nullus enim saluus euasit. Acerbus autem
secutis diebus odor illam regionem oppressit & facies. nam littora qui-
dem naufragiis simul plena erant, & corporibus tumidis. calescentes
autem ac tabefacti mortui, cœli tractum corrumpebant, ut non Iudæis
solum ille casus miserabilis videretur, verum etiam autoribus ipsis ef-
fer inuisus. Iste quidem illius prælii naualis exitus fuit. Perierunt cum
his, qui pridem in ciuitate occidere, sex millia & quingenti. At Vespas-
ianus, pugna peracta, pro tribunali apud Taricheas residens, aduenam
populum ab indigenis secernebat, qui autor belli extrissee videbatur.
& an hi quoque seruandi essent, cum rectoribus deliberabat. his autem
affirmantibus eorum liberationem detrimento futuram : nec enim di-
missos quiescere posse homines, qui & patriis carerent, vimque adhi-
bere ac bellum inferre possent ad quos confugissent : Vespasianus sa-
lute quidem indignos esse eos, contraque seruatores suos nouerat eua-
suros : sed de eorum mortis genere cogitabat. Nam si ibi occiderentur,
non perperuros suspicabatur indigenas, tota apud se supplicia obrun-
cari : fideque interposita deditis vim pigebar asferre : verum ab amicis
superabatur, nihil in Iudæos non licere dicentibus : quodque vtile ef-
set, honesto debere præponi, cum vtrumque obtineri non posset. Indu-
birata igitur concessa licentia, solo eos itinere, quod Tiberiada duce-
ret, exire permisit. Cumque illi facile his qui cupierant credidissent, &
quo iussu fuerat comitati, neque pecuniis suis quicquam metuentes
abirent : totam ad Tiberiada vsque viam Romani, ne quis euaderet, oc-
cupauerunt : eosque in ciuitatem inclusos, mox insecutus Vespasianus
omnes in stadio constituit. Et seniores quidem cum imbellibus, qui
mille ducenti erant, iussit occidi : iuuenum autem validissimos sex mil-
lia lectos, ad Isthmon Neroni transmisit. Cæteram vero multitudinem
triginta millia & quadringentos vendidit, præter alios quos Agrippa

An. mū-
di 4081.
à Christ.
na. 69.

donauerat. nam his qui ex eius regno essent, facere quod vellent ipse per-
miserat. Verum & istos rex vendidit. Reliquum vulgus erant Trachoni-
tae & Gaulanites & Hippeni, pluresque Gadaritae, seditiosi & fugitivi, &
quibus probra patris bellum conciliant. Capti sunt autem sexto Idus
Septembris.

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IUDAEICO

LIBER IV.

SVMMA CAPITVM LIBRI IV.

De bello Iudaico.

- I. Obsidio Gamalensium.
- II. Itaburius mons occupatur a Placido.
- III. Excidium Gamala.
- III. Giscala a Tito capitur.
- V. Hierosolymitani excidij initium.
- VI. Idumaeorum aduentus pro Hierosolym. & acta.
- VII. De clade Iudeorum pro Idumaeis facta.

CAP. I.

Obsidio Gamalensium.

Romano-
rum contra
Iudeos vi-
ctoria.

Semecho-
nites la-
cus.

Fons tor-
dani.

Gamala
situm.

VICINQUE autem Galilaeorum tota patris exci-
sis à Romanis defecerant, hi se ad eos postquam Ta-
richae superati sunt, applicabant: omniaque Ro-
mani castella & ciuitates ceperant, praeter Giscalam,
& qui montem Itaburium occupant. Cum his au-
tem rebellaret Gamala ciuitas, contra Tarichas
posita supra lacum, quae fines pertinebat Agrippae,
itemque Dogaenae & Seleucia. Et haec quidem Gaulanitidis regionis erant
ambae: Sogane superioris partis, cui nomen est Gaulana: & inferioris Ga-
mala Seleucia vero ad lacum Semechonitem, triginta latum, & sexa-
ginta stadiis longum, paludesque suas ad Daphnen usque tendentem.
Quae regio cum alias sit delictiosa, praecipue tamen fontes habet, qui mi-
norem (quem sic appellant) Iordanem aleres, sub auro Iouis templo in
maiores deducunt. Soganen quidem ac Seleuciam colentes in prin-
cipio sibi defectionis Agrippa sibi foedere sociauerat. Gamala vero ei
non cedebat, siera locorum difficultate, amplius quam Iotapata. Lu-
gum namque asperum, ex alto more deductum, mediam ceruicem eri-
git: & ubi supereminet, in longitudinem tenditur: tantum contra de-
cliuem, quantum à tergo, ut cameli similitudinem praeferat: unde nomen
etiam duxit: nisi quod expressam vocabuli significationem indigenae
seruare non possunt. Et à fronte quidem & lateribus, in valles inuias
scinditur. Pars vero qua de monte pender, paululum difficultatem re-
sugit. Verum & hanc partem, per obliquum excisa fossa, indigenae in-
uiam fecerant. Domus autem crebrae per prona erant & edificatae, nimioque

10 pręcipitio castrę similibz ciuitas intra se decurrebat, in meridiem ver-
 gens. Artificialis vero collis immensa editus altitudine, vřum areis sine
 muro ciuitati prębebat, rupeřque superior ad profundam pertinens
 vallem. Fons autem intra muros erat, inquem oppidum definebat.
 Quamuis autę natura inexpugnabilis esset ciuitas, tamen etiam Iose-
 phus cum murorum eam ambitu cingeret, fossis & cunıeulis reddidit
 firmiorem. Eius autem habitatores, natura quidem loci confidentiores
 erant, quam Iotapateni: sed multo pauciores, minulque pugnaces: si-
 20 tusque freti difficultate, plures se hostibz putabant. nam plena erat
 ciuitas, multis in eam quod esset tutissima, confugientibz. Vnde ab
 Agrippa quoque pręmissis ad obsidionem, per menses 7. resistere. Ve-
 spasianus autem profectus ex Ainmaunte, vbi pro Tiberiade posuerat
 castra (Ammans autem, si quis nomen interpretetur, aquę calidę vo-
 cantur. Ibi enim eiusmodi fons est, sanandis corporum vitis idoneus)
 Gamalam peruenit. & totam quidem ciuitatę, ita vř diximz positam,
 custodia circumvallare nequibat. qua vero fieri posset, excubias collo-
 30 cauit: montemque occupat superiorem: in quo milites castris, ita vt as-
 solet, muro circūdati, opus aggerum postremo aggrediuntur. Et a par-
 te quidem Orientis summo supra ciuitatem loco turris erat: vbi &
 40 quinta decima legio, necnon & quinta contra mediam ciuitatem ope-
 rabatur: fossas autem decima repleuit & valles. Inter hac Agrippam
 regem, eum accessisset ad muros, eorumq; defensoribz de traditione
 loqui tentaret, funditorum quidam ad dextrum cubitū lapide percutit.
 Et ille quidem propterea familiaribz suis circumseptus est. Romanos
 autem ira simul ob regem, sui que metus ad obsidionem protinus inci-
 tauit: nullum Iudęos crudelitatis modum in alienigenas atque hostes
 prętermisum ire credentes, qui circa gentilem suū, & eorum quę ipsis
 50 conducerent suasorem, tam immanes fuissent. Aggeribz autem ma-
 nus multitudine, operisq; multitudine cito perfectis, machinas appli-
 cabant. Chares autem & Iosephus (namq; ipsi erant oppidanorum po-
 tentissimi) armatos licet metu percussos ordinauere: & quanquā non
 diu obsidionem posse sustineri arbitrabantur, quibz aqua itemq; alia
 vsu necessaria non sufficerent, adhortari tamen eos ad moenia produ-
 xerunt. Et paulisper quidem moenibz aduenientibz repugnarunt.
 balistis autem tormentisq; percussi, in oppidum recesserunt. Itaq; Ro-
 mani tribus ex locis aggressi murū arıetibz quatıunt: & qua deiectus
 fuerat, infusi magno cum armorum strępitu ac tubarū sonitu, ipsi quo-
 que insuper viulantes cum oppidanis cōstigeabant. Illi autem ad primos
 60 aditus interim pestinaces, Romanis ne vltra progredereantur obstabāt.
 Cęterum vi & multitudine superati, vndique ad excelsa ciuitatis loca
 fugiūt. deinde reuertentes instantibz sibi hostibz incumbunt: illosq;
 impingendo per decliua, locorum difficultate & angustia depressos in-
 terficiebant. Romani autem cum neque a vertice imminentibz repu-
 gnare, neque in partem aliquam euadere possent, pronos eos vrgenti-
 bz hostibz, in domos hostium plano contiguis refugiebant. sed hæc
 repletz labeantur, quod pondus sustinere non poterant: vnaque deie-
 70 ctā multas inferiores, itemq; illę alias deturbabāt. Ea res plurimos Ro-
 manorum morte consumpsit. incerti enim quid facerent, quamuis sub-
 sidere tecta viderent, tamen eo conuolabār, atque ita multi quidem
 80 ruinis opprimebantur: non pauci vero subterfugientes, parte corporis
 opprimebantur. Plurimi autem puluere suffocati moriebantur. Sed ea
 Gamalenses pro se fieri existimabant: propriaque incommoda negli-
 gentes, magis instabant: hostesque in sua tecta vrgendo compellebant.
 qui vero per angustos viarum cliuos cecidissent, eos telis de super missis

An. mđ
 di 4031
 à Christi
 nat. 69
 Gamala
 ciuitas si
 expugna-
 bilis &
 firma.

Vespasia-
 nus Ga-
 malam
 obsidet.

Agrippa
 regē fun-
 ditorum
 quidam
 lapide per-
 cutit.

Romani
 Gamalā
 expugnās

Romani
 & Iudęo-
 rā domi-
 bus pro-
 labuntur.
 Romano-
 rum plu-
 rimi mor-
 te cōsum-
 pti.

An. mū-
di 4031.
à Christ.
nat. 69.

Vespasia-
ni forti-
tudo &
virtus bel-
lica.

Vespasia-
ni cū In-
dus pu-
gna.

Gallus cū
10. mili-
tibus in
quadam
domo la-
tat.

Vespasia-
nus mili-
tes conso-
latur.

Inconfiā-
tia & mu-
tabilitas
fortuna.

Romani
militēs or-
dine cun-
cta peri-
tiāq; per-
ficiunt.

interficiebant. Et ruinæ quidem lapidum copiam, ferrum vero eis mor-
tui hostes dabant. exsorum enim gladios auferentes, his contra semi-
neces utebantur. Multi iam procumbentibus tectis, semet inde proii-
ciendo moriebantur : tergaque dantibus, ne fuga quidem facilis erat.
viarum namque ignorantia, & caligine pulueris alius alium non agno-
scentes pererrabāt, & circa se sternebantur. Sed illi quidem vix reperto
exitu, ab oppido recesserunt. Vespasianus autem qui laborantibus sem-
per interfuit, sœuissimo dolore percussus, cum super militem ruere ciui-
tatem videret, propriæ tuitionis oblitus, clam paulatim superiore in op-
pido locum prehendit : ibique inter media pericula cum paucis omni-
no relinquitur, nec enim aderat tunc ei filius Titus, ad Mutianum pri-
dem in Syriam missus. Et dare quidem terga, neque tutum neq; hone-
stum sibi putabat. rerum autem quas ab adolescentia gesserat, ac pro-
priæ virtutis memoria, quasi Deo repletus, corpora sociorum atque ar-
ma condensas, & cum his bellum vna à vertice defluens sustinebat : &
neque virorum neque telorum multitudinem formidans manebat, do-
nec eius animi obstinationem hostes diuinam esse reputātes, impetum
remiserunt. illis autem iam infirmius impugnantibus, ipse pedem refe-
rens, non prius terga ostendit, quam extra muros egressus est. Plurimi
quidem Romani milites in ea pugna ceciderunt, & inter eos Ebutius
decadarchus, vir non eo tantum prælio quo perit, sed ubique antea for-
tissimus comprobatus, quiq; plurimis malis Iudæos affecisset. In ea pu-
gna centurio quidam nomine Gallus, cum decem militibus in quadam
domo latuit. Eius autem habitatoribus dum cœnarent, quod in Roma-
nos fuisset consilium populi sui, inter se fabulantibus, hoc audito (nam
& ipse Syrus erat, & hi quos secum habebat) nocte illos aggreditur : o-
mnibusque mactatis ad Romanos saluus cū militibus euadit. Vespasia-
nus autem mœrere exercitum aduersus casibus vidēs, quodque nullam
interim tantam experti fuerant cladē : huiusque rei magis eos pudere,
quod solum ducem in periculis reliquissent : consolandos putabat : de
se quidem nihil dicens, ne quem vel initio culpasse videretur. Oportere
autem inquires, quæ communia essent fortiter ferre, naturā belli cogi-
tantes, quodque nullquam eueniat sine cruore victoriā, iterumque ha-
beat fortuna regressum. Multis tunc Iudæorum millibus interfectis,
exiguam pro his stipem se inimicæ pendisse fortunæ. Atque ut iactan-
tium esse, nimis secundis rebus inolescere, ita esse ignauorum, in of-
fensionibus trepidare. velox enim est, inquit, in vtrunque mutatio : &
ille vir fortis habetur, cuius sobrius erit animus in rebus quoque infel-
liciter gestis : ut idem scilicet maneat, rectis consiliis peccata corrigens.
Quamquam ea quæ nunc acciderunt, neque mollitia, neque Iudæorum
virtus effecit. nam & illis pugnæ melioris, & nobis deterioris, causa fuit
difficultas locorum. Quæ in re nimirū quis comprehendere alacritatis
vestræ temeritatem ? nam cum hostes in excelsiora loca refugissent, ma-
nus continere debuistis, neque in summo vertice constituta sequi peri-
cula : sed capta inferiori ciuitate, paulatim eos qui refugerant, ad tutio-
rem vobis & stabilem pugnam reuocare. nunc autem immoderata fe-
stinatione vincendi quam id incaute fieret, non curastis. Inconsultus
autem & furibundus imperus bellī, à Romanis alienus est, qui cuncta
ordine peritiaque perficiunt, Barbarisque conueniens, & quo Iudæi
maxime possidentur. Oportet igitur nos ad propriam virtutem recurre-
re : atque indignæ offensionī iracū potius quam mœrere. Optimum au-
tem quisque de sua manu solatium querat. ita enim fiet, ut & amissos
vliciscamur, & in eos à quibus perempti sunt, vindicemus. Ipse autem,
ita ut nunc feci, experiar & que ac vos pugnādo primus ad bella pergere,

& nonissimus inde discedere. Ille quidem his dictis recreauit exercitum. At Gamalenses bene gestare, paulisper animos erexere: quæ nulla ratione, magna magnificeque prouenerat. mox autem reputantes ablatam sibi esse fœderis spem, quodque minime possent effugere (iam enim & eos eos defecerat) vehementer dolebant, animosque remissant. Nec tamen quatenus valebant, salutem suam negligebant: sed tam disturbatas partes muri, qui erant fortissimi, quam integras, ceteri amplexi custodiebant. Romanis autem construens aggeres, iterumque tentantibus irruptionem, multi ex ciuitate per valles denias, qua nulli custodes erant, & per cloacas diffugiebant: eos, qui metu ne caperentur ibi remanerent, inopia consumebat. solis enim vndique alimenta qui pugnare possent, congerebantur. Sed illi quidem in huiusmodi calamitatibus perdurabant.

An. mû-
di 4031.
à Christ.
na. 69.

Romani
Gamala
irruptionem
iterum
tentant.

CAP. II.

Itaburum mons occupatur a Placido.

Vespasianus autem inter curas obsidionis, subcisium opus aggreditur aduersus eos qui montem Itaburium occupauerant, inter campum magnum & Scythopolim situm: cuius altitudo quidem triginta stadiis consurgens, septentrionali tractu inaccessa est. in vertice autem viginti stadiorum planities pater, tota muro circumdata. Hunc autem tantum ambitum quadraginta diebus ædificauerat Iosephus: & alias ciuitates, & aquas suggerentibus locis inferioribus. Iolam enim incolæ prauialem habebant. Magna igitur in eo multitudine congregata, Vespasianus Placidum cum sexcentis equitibus mittit. Huic autem subeundi quidem montis ratio nulla erat. multos autem fœderis ac veniz spe hortabatur ad pacem: & descendebant ad eum ipsi quoque insidias molientes. nam & Placidus eo studio mirissime cum his loquebatur, ut eos in planicie caperet: illique tanquam dictis obediens, ad eum veniebant, ut incautum aggredierentur. Vicit tamen astutia Placidi, cœpto enim à ludæis prælio assimulat fugam: & postquam insequentes ad magnam partem campi pellexit, reflexit in eos equitum manus: plurimisque in terga versis, aliquos interfecit. semotam vero multitudinem ceteram, ab ascensu prohibet. Itaque alij quidem Itaburio relicto, in Hierosolimam refugiebant, indigenæ autem fide accepta, quod eis aqua defecerat, & se, & montem Placido tradiderunt.

Itaburij
montis al-
tutudo.

Arx de-
luditur
arte.
Placidi
victoria.

CAP. III.

Excidium Gamala.

Apud Gamalam vero degentium audacissimi quique fuga dispersi latebant, imbelles autem fame corrumpebantur. At vero pugnatium manus obsidionem sustinebat, donec euenit secundo & vigesimo die mensis Octobris, ut tres ex decima quinta legione milites, circa maturinas vigilas editissimâ præ ceteris turrim, quæ in sua parte fuerat, subirent: eamque occulte suffoderent: cū appoliti ei custodes neque aduenientes eos (nox enim erat) nec postquam adire sensissent. Iidem autem milites, cauendo ne strepitus fieret, quinque saxis durissimis euolutis resiliunt: subitoque turris cum magno fragore decidit, vnaque custodes præcipitantur. At vero qui per alias custodias erant, perturbati fugiebant: multosque euadere ausos, peremere Romani: inter quos etiam Iosephum, super dirutam muri partem quidam iaculo percussum, interfecit. Intus autem in ciuitate degentibus, sono concussis, multus erat pa-

Turris
quæ Ro-
mani suf-
foderant,
cum ma-
gno fragore
decidit.

An. mū-
di 431.
à Christ.
nat. 69.
Titus du-
cens equi-
tib. præter
pedites le-
gionis Ga-
malā in-
stat.

Gamala
arces ver-
tex saxo-
sus & ac-
cessu diffi-
cillimus.
Vittoria.
Romanis
diuino
munere
concessa.

Nouē Iu-
deorum
millia Ga-
mala per-
empit, so-
la dua
mulieres
evadunt.

uor atq; discursus, tanquam omnes essent hostes ingressi. Tuncq; Cha-
res zgrorus & iacēs defecit, cum timoris magnitudo morbum eius pluri-
mū iunisset ad mortem. Romani tamen prioris cladis memores, vltq; ad
vigesimalam & tertiā diem supra dicti mensis oppidum non sunt ingressi.
Titus autem (iam enim aderat) indignatione vulneris, quod Romanos
se absente perculerat, ducentis equitibus præter pedites lectis, otiose in
ciuitatem introiuit. eoque prætergresso, vigiles quidem vbi senserunt,
ad arma cum clamore properabant. cognito autem intus constituti eius
ingressu, alij raptis liberis, trahentes etiam coniuges, cum vlulatu & ex-
clamationibus in arcem refugiebant: alij Tito occurrentes, sine inter-
missione trucidabantur, qui vero prohibiti essent in arcem resurgere,
nescij quid facerent, Romanorum præfidiis incidebant. vbique autem
infinitus erat morientium gemitus: perq; prona loca effusus cruor, to-
tum oppidum diluebat. In eos autem, qui arcem occupauerāt, omnem
Vespasianus induxit exercitum. Erat autem saxosus & accessu difficili-
mus vertex, in immensum editus, & vndique circum rupium multitu-
dine præceps: vnde Romanos ad se aduentes partim telis partim saxis
deuolutis atrebant Iudæi, cum ipsos in excelsio loco positos nulla sagit-
ta contingerent. Verum ad eorum interitum, diuino munere quodam,
turbo exoritur, Romanorum quidem tela in eos ferens, ipsorum au-
tem à Romanis repellens, & obliqua traducens: vt neque in præruptis
consistere propter violentiam status possent, cum nihil esset immobile,
neque hostes ad se accedentes videre. Itaque supergressi Romani, eos
circumueniunt: & alios quidem repugnantes antecapiebant, alios ma-
nus dantes, in omnes autem vehementius sauebant, illorum memo-
ria quos in primo aggressu perdiderant. Multi autem vndique circum-
clusi, desperatione salutis, filios & coniuges & semetipsos in vallem
præcipites dabant, quæ sub arce in profundum patebat. Euenit autem,
vt ipsorum in se qui capti fuerant, immanitate lenior existeret iracun-
dia Romanorum. ab his enim quatuor millia perempta sunt: qui vero
se præcipitauerunt, quinque millia sunt reperti. Neque quisquam præ-
ter duas mulieres, saluus euasit: quæ sorores erant, Philippis filiz: qui
Philippus Iachimo genitus erat, insigni viro, & qui sub Agrippa Rege
dux exercitus fuerat. seruatz sunt autem, quod excidij tempore Roma-
norum imperum latuere. nec enim vel infantibus pepercere, quorum
multos singuli raptos ex arce proiciebant. Gamala quidem hoc modo
excisa est, tertio & vigesimo die mensis Octobris: quæ vigesimo & pri-
mo die mensis Septembris coeperat rebellare.

CAP. IIII.

Giscala a Tito capitur.

An. mū-
di 4032.
à Christ.
na. 70.
Ioannes
homo ve-
nesticus &
fallax Gij-
scala inco-
lus ad de-
fectionem
impellit.

Iamq; solum Giscala oppidulum Galilææ restabat indomitum: cuius
multitudo pacis studio tenebatur, quod erant pleriq; agricolæ, spem-
que suam semper in fructibus collocauerant. non parua autem manus
laticinalis permixtione corrupti erant, quo morbo etiam nonnulli
ciuium laborabant. Hos autem ad defectionem impellebat atq; constabat
Leuiz cuiusdam filius, nomine Ioannes: homo veneticus & fallax,
variufq; moribus & immoderata sperare promptus, miroq; modo quæ
sperasset efficiens: atq; omnibus iam cognitus, quod affectandæ sibi po-
tentiz cauta bellum amaret. huic apud Giscala seditiosorum turba pa-
rebat: quorū causa populus etiam legatos fortasse de traditione mislu-
rus, Romanorū tamen congressum in parte belli præstolabatur. At Ve-
spasianus contra hos quidē Titum cum equitibus mille, decimam vero
legionem circa Scythopolim mittit: cum reliquis autem duabus Cæsa-

ream ipse regreditur, dandam his ex labore continuo requiem putans. ex ciuitatum copiis: eorumque corpora, itemque animos ad futura certamina existimans esse refouendos. nec enim exiguum sibi laborē superesse de Hierosolymis praeuidebat, quae & regalis esset ciuitas, & cunctae nationi praestaret. His autem qui ex bello fugissent in eam confluentibus, etiam naturalis munitio, itemque murorum eius constructio, non minimam ei sollicitudinē comparabat: cum virorum spiritū & audaciam, & sine muris inexpugnabilem esse cogitaret: ob eamque rem milites, velut athletas, ante certamina oportere curari. Tito autem ciuitas Giscala (equitando enim ad eam accesserat) aggressionē capi facilis videbatur: sciens tamen quod ea vi capta, passim a militibus populus absumeretur (namque satius erat ipse iam ex oculis) miserans multitudinem etiam ipse sine ullo discrimine cum nocentibus intereuntem, pacatione magis subigere ciuitatem volebat. Itaque plenis hominum muris, quorum plerique perditae factionis erant, mirari se ait, quoniam freri consilio, cunctis iam ciuitatibus captis, illi soli Romanorum arma opterirentur, cum viderent multo quidem munitiora oppida vno impetu fuisse subuersa: securos autem fortunis suis potiri, qui Romanorum dextris credidissent: quas quidem etiam nuncillis ait se porrigere, neque ob insolentiam succedere, quia spei libertatis ignoscendum putaret: non tamen, etiam si quis impossibilia velle perseveraret. Quod si dictis humanissimis non paruissent, fidemque dextris non habuissent, experturos arma crudelia: iam iamque cognituros esse, moenia sua ludū fore machinis Romanorum: quibus fidentes, soli ex Galilaeis sese ostentarent arrogantes esse captiuos. His dictis, popularium quidem neminem nō modo respondere, sed ne ad murum quidem licuit ascendere: quia totum latrocinium occupauerant: & custodes erant portis apposti, ne quis vel ad fossam prodiret, vel equitum quenquam in ciuitatem reciperet. Ioannes autem accipere se conditiones ait, & aut persuasurum, aut necessitatem belli renitentibus adhibiturum. Illum tamen diem ludæorum legi optere concedi: quoniam sicut arma mouere, ita etiam de pace conuenire nefas haberent. Nam & Romanos scire, quod ab omni cessaret operi dicti septem circuitio, quam sitemerassent, non minus coactos, quam qui cogerent, piaculum commissuros, ipsamque Titum: nullum enim illi ex mora esse dispendium formidandum, quod vnus noctis spatium propter fugae consilium exeperit, praesertim cum id obseruare circumfidentem nemo prohibeat: sibi autem magnam esse lucrum, nulla in re respicere patrios mores. Et illum decere, qui pacem nō sperantibus insulget, legem quoque seruare seruatis. His Titum Ioannes fallere conuatur, non tantū pro septimi diei religione, quantum pro sua salute sollicitus. verebatur autē, ne statim capta ciuitate, solus destitueretur: quia totam in nocte ac fuga vitæ spem collocasset. Verum profecto Dei num in excidium Hierosolymorum Ioannem saluum esse cupientis, factum est vt non solum induciarum causatione in Titum admitteret, verum etiam in superiori parte oppidi castra poneret, ad Cydossam, qui mediterraneus est Tyriorum vicus validissimus, Galilaeis semper exosus. Nocte autem Ioannes cum nullas Romanorum excubias circa oppidum videret, arrepta occasione non solum his quos circa se habebat armatos, sed etiam senioribus plurimis cum familiis abductis, in Hierosolymam fugiebat. Sed vsque ad vigesimum quidem stadium fieri posse videbatur, vt mulieres ac pueros, aliamque multitudinem secum duceret, homo quem captiuitatis, itemque salutis metus urgeret. vltimo vero procedente eo relinquebatur. & oriebatur atrox remanentium fletus. quanto enim quisque longius à suis aberat, tanto propius rem

An. mū-
di 4092.
à Christ.
nat. 76.
Vespasia-
nus non
exiguum
sibi labo-
rē superes-
se de Hie-
rosolymis
praeuidet.
Titi erga
Giscala-
cines be-
nignitas.
Titi ad
Giscala-
cines ora-
tio blāda.
Ioannis
ad Titi
exhorta-
tionem re-
sponso.

Dei num
in excid. à
Hierosoly-
morū Io-
annes sal-
uus ma-
nat.
Iudaorū
cum Ioa-
ne fugi-
tium pa-
nor & ti-
mor.

An. mū-
di 4032.
à Christ.
nat. 70.

Titus Gif-
calis ciues
benigna
suscepit.

Benigni-
tatu erga
hostes ex
emplum.
Noxium
relinque-
re metu
suspensum,
quā im-
meritum
quendam
cū eo per-
dere, pra-
stat.

Ioannibz
cū eo fu-
gentium
audacia,
Iudeos ad
bellū con-
tra Ro-
manos cū-
cit.

se hostibus esse credebat. Iamque affore qui se caperent existimantes, necessario pauebant: & ad strepitum, quem ipsorum cursus faciebat, assidue respectabant, velut instantibus quos fugissent: multi que simul ruebant, & circa viam plurimos certamen præcedentium contrebant. Miserabile autem foeminarum & infantium erat exitium. Aut si quam iactarent vocem, nonnulli viros aut propinquos, vt se opeirentur om-
bant. Sed Ioannis exhortatio superabat, vt seiplos seruarent in clama-
tis: eo que confugerent, vnde pro remanentibus etiam si raperentur, po-
nas à Romanis peterent. Multitudo quidem eorum qui fugerant, vt
cuique virium fuit, cito dispersa est. Luce vero facta Titus ad muros ad-
erat, foederis causa: populus autem portis ei patefactis, cum coniugibus
occurrentes, tanquam bene merito, & qui custodiam ciuitatem libera-
set, acclamabant: multique Ioannis fugam significantes, vt & sibi parce-
ret obsecrabant, & eos qui ex nouarum rerum cupidis reliqui superes-
sent, vlsceretur. Ille autem precibus populi postulatus equitum par-
tem vt Ioannem persequeretur, mittit. Sed eum quidem occupare nō
quiuerunt, quod antequam venerant, in Hierosolymam sese receperat.
vna vero fugientium prope ad duo millia perimunt: mulieres ac pueros
paulo minus quam tria millia circumactos reducunt. Titus autem in-
digne ferebat, non statim à Ioanne poenas frandis exactas. irato vero
animosatis esse quod spe deciderat ad solatium putans, captiuorum &
qui trucidati fuerant multitudinem, in oppidum cum fauore ingreditur:
iussitque militibus minimam muri partem iure possessionis abrim-
pere, minisando magis quam puniendo reprimebat perturbatque ciuita-
tis autores. Multos enim propter odia domestica, vel proprias ininici-
tias, delatores innocentiae fore credebat, si dignos poena discerneret:
mellusque noxium relinquere metu suspensum, quam immeritū quen-
quam cum eo perdere, existimabat. Illum enim fortassis modestiorem
futurum vel metu supplicij, vel quod erubesceret prætorum trini-
um venia: sine causa vero morientium poenas, nullo modo corrigi pos-
se. Præsidij tamen ciuitatem circumdedit, quæ tam nouarum rerum
studiosos compescerent, quam pro pace sentientes quos ibi relicturus
erat, maiore fiducia firmarent. Galilæa quidem tota, postquam multo
sudore Romanos exercuit, hoc modo subacta est.

C A P. V.

Hierosolymitani excidij initium.

A pud Hierosolymam vero, ad Ioannis introitum, omnis populus erat
æffusus: & circa singulos, qui vna confugerant, numerosa turba col-
lecta, quas foris clades experti essent, percontabantur. Illorum autem
seruens quidem adhuc atque interruptus anhelitus, necessitatem signifi-
cabat. Veruntamen in malis quoque sibi arrogabant: non Romanorum
vim fuisse dicentes, sed sponte venisse, vt cum his ex tutiori loco pugna-
rent. Inconsultorum enim atque inutilium esse hominum, incaute pro
Giscalis & inualidis oppidulis periclitari, cum arma vigoremque oport-
teat pro metropoli suscipere atque seruare: significandam tamen exci-
dij Giscalorum, etiam quam dicebant honestam discessionem suam,
vt multi fugam suam esse intelligerent, prodiderunt. Auditis autem quæ
captiui pertulere, non mediocri populi perturbatio tenuit, magnum-
que id esse argumentum proprii reputabant excidij. At Ioannes eorum
quidem quos fugientes reliquerat causa minus erubescerebat. singulos
autem circuiens, spe ad bellum incitabat, infirmitatem Romanorum as-
serens, propriasque vires extollens, & imperitorum ea cauatione

incitiam decipiens, quod etiam si pennas fumerent, nunquam Hiero-
 solymorum mœnia transgrederebantur Romani, qui pro Galilæorum vi-
 cis tanta mala pertraxissent, atque in eorum muris machinas contrinif-
 sent. His eius dictis magna quidem corrumpebatur iuuenum manus.
 prudentiorum autem atque seniorum nemo erat, qui non futura pro-
 spiciens, velut iam perditam ciuitatem lugeret. Et populus quidem in
 ea confusione tunc erat. At vero per territorium manus agrestium, an-
 te seditionem quæ Hierosolymis orta est, discordare iam cœperat. Titus
 enim à Giscala Cæsaream, Vespasianus autem à Cæsarea Iamniam &
 Azotum profectus, vtramque subegit: impositisque illic prædiis, re-
 uertebatur, maximam ducens eorum multitudinem, qui se foedere
 sociauerant. Singulas autem ciuitates tumultus bellumque, intestinum
 exagitabat, quantumque à Romanis respirassent, in semetipsos manus
 vertebant: cum inter amatores belli ac pacis cupidos esset sœua con-
 tentio: dudumque discordiam pertinacia primo inter domos accende-
 retur: deinde inter se amicissimi populi dissiderent: & ad similia volen-
 tes quisque conueniens, aperte iam coacta multitudine rebellaret. Ita-
 que dissensiones quidem apud omnes erant: nouitatis autem armo-
 rumque cupientes senibus ac sobriis iuuentute atque audacia præsta-
 bant. Primo autem indigenarum singuli prædari cœperunt: deinde ex
 composito confectis cuneis, per territorium latrocinaabantur: vt quod
 ad crudelitatem atque iniusticiam spectat, nihil à Romanis gentiles ab-
 essent: atque ipsi qui vastabantur, illatum à Romanis excidium leuius
 videretur. Ciuitatem vero custodes, partim quia defatigari pigeret,
 partim odio nationis, aut nulli, aut minimo erant male affectis auxi-
 lio: donec rapinarum societate vndique congregati collegiorum latro-
 cinalium principes, atque in agmen conflati Hierosolymis irrumpunt:
 quæ ciuitas à nullo regebatur: & more patrio gentiles omnes sine ob-
 seruatione recipiebat: tunc præcipue cunctis existimantibus, vniuersos
 qui super influerent, adiumento ex benevolentia venire. Quæ quidem
 res etiam sine dissensione ciuitatem postea pessundedit, eo quod iners
 & inutilis multitudo quæ pugnacibus sufficere possent, alimenta con-
 sumpsit: hisque præter bellum etiam seditionem famemque compara-
 uit: aliiq; latrones ex agris eo transgressi, ac multo sœuioribus quos in-
 tus inuenere sociati, nullum atrox facinus intermittebant. Nec enim
 rapinis & expoliationib. meriebantur audaciam, sed vsq; ad cædes rue-
 bant: non clam, neq; per noctem, aut quoslibet homines, verû luce pa-
 lam nobilissimos quosq; adoriendo. Nam primû Antipam regii gene-
 ris virum, & adeo potentissimû ciuium, vt etiam publicos thesauros fi-
 dei suæ permissos haberet, comprehensum custodiz tradiderunt: post
 hunc etiam Lzuiam quandam, insignem virum, & Sopham filium Ra-
 guelis, regalis similiter vtrumq; familiz, omnesq; præterea, qui præstare
 aliis videbantur. Grauis aut metus populum possidebat: & velut capta
 ciuitate, salutem propriâ quisq; curabat. Illi aut clausorum vinculis non
 fuere contenti, neq; tutum arbitrabantur ea potentia viros diutius cu-
 stodire. nam & ipsos, & domos eorum non paucis viris frequentari, ac
 per hoc ad vilescendum esse idoneos, & præterea rebellaturum fortasse
 populum, iniquitate commotum. Decreto igitur eos occidi, miserunt
 quandam de suo numero Ioannem, ad cædes promptissimum, qui lin-
 gua patria Dorcadis filius dicebatur: eumque alii decem armati gladiis
 secuti ad carcerem, ibi quos reperissent interficiunt. Fingebant aut hu-
 ius immanissimi sceleris causam, cum Romanis eos de traditione ciui-
 tatis collocutos fuisse, communisque libertatis proditores interemisse
 dicebant, prorsus, vt audacia sua tanquâ seruatores ciuitatis, ac bene de

An. mû.
 di 4032.
 à Christ.
 na. 70.

*Intestina
 dissidia et
 seditiones
 in Iudæa.
 Iudæi in
 semetipsis
 manus
 vertunt.*

*Latrones
 in agmen
 conflati
 Hierosoly-
 mis irru-
 punt.*

*Rapina &
 expoliatio-
 nes luce
 palam cõ-
 missa.*

*Ciuitatis
 proceres à
 latronib.
 capti &
 trucidati.*

An. mū.
di 4032.
à Chrīst.
na. 70.
*Latroes
pro arbi-
trio Ponti-
ficis desig-
nant.*

*Pontifici
electio con-
tra ritum
essentium
ab latroni-
bus facta.*

*Phanes in-
flicus qui
dam pon-
tifice de-
claratur.
Prahan-
tiores cate-
ru populi
ad visionē
hortatur.*

*Zelota pos-
simam fa-
cinorum
immani-
tatem su-
perans.*

*Anani et
Zelo-
tas ardens
oratio.*

ea meriti gloriarentur. Euenit autem populum quidem ad hoc humi-
litas ac formidinis, illos vero insolentia progredi, ut in eorum esset ar-
bitrio etiam pontificum designatio. denique familiis abrogatis, vade
per successione pontifices creabatur, incognitos atque ignobiles con-
stituebant, ut impiorum facinorum socios haberent. nam qui supra me-
ritum summos honores adepti erant, his obediabant necessario, qui si-
bi eos praestiterant: quoniam & dignitate praeditos, varijs machinis fi-
ctisque sermonibus committebant, opportunitatem sibi ex eorum, qui
se prohibere poterant, contentione captantes: donec hominum perfe-
ctione satiati, in diuinitatem contumelias transulerunt, pedibusque
pollutis in sanctum locum introire coeperunt. Nam vero populo contra
eos concitato (namque autor erat Ananus, & uo maximus Pontificum,
itemque sapientissimus: & qui fortassis ciuitatem conseruasset, si infi-
datorum manus potuisset e fugere) illi templum Dei aduersus populum
turbam, castellum ac profugium sibi fecere, quod pro domicilio habe-
bant tyrannidis. Acerbis autem malis admiscebatur etiam caullatio,
quae praeter ceteris eorum factis erat dolori, tentando enim quanto me-
tu populus teneretur, suasque vires explorando, sorte pontifices creare
conati sunt, cum his (ut diximus) ex familiis successio deberetur. huic
autem fraudi mos antiquus obtendebatur, nam & olim sorte pontifi-
catum deferri solitum fuisse dicebant, re autem vera, legis erat abroga-
tio firmioris, per eos qui ad potentiam sibi designandorum magistratu-
um licentiam compararent. Itaque una sacratum tribuum accita,
quae Eniachin appellatur, pontificem sortiebantur: casuque sortis exit
homini, per quem maxime eorum iniquitas demonstrata est, Phani cui-
dam, filio Samuelis, ex vico Aphthasi, non solum ex Pontificibus orto,
sed aperte quid esset pontificatus, propter rusticitatem penitus nescienti.
Denique inuitum eum rure abstrahum, ut in scena fieri solet, aliena
ornauere persona indutumque; sacra veste, quid facere deberet, subito in-
stituebant: ludumque & iocum esse tantum nefas arbitrabantur. cete-
ri vero sacerdotes, procul spectantes ludibrio legem haberi, lacrymas vix
tenebant, honoresque factorum solui graniter ingemebant. Populus
autem hanc eorum audaciam non tulit, sed omnes quasi ad deponen-
dam tyrannidem animos intederant. nam qui praestare ceteris videba-
tur, Gorion Iosephi filius, & Simeon Gamahelis, tam singulos circum-
euntes, quam simul vniuersos in concionibus hortabantur, quo tandem
aliquando libertatis corruptores vltum irent, sanctumque locum ab ho-
minibus sceleratis purgare properarent. Pontifices etiam probatissimi,
Gamala quidem filius Iesu, Anani autem Ananus, populum frequenter
in coetibus exprobrando eius segnitatem, contra Zelotas excitauerunt.
ita enim se ipsi vocabant, ut bonarum professionum zmulis, ac non qui
pessimam facinorum immanitatem superassent. Itaque in concionem
populo congregato, eundisque indignantibus occupationes sanctorum,
itemque rapinas & caedes, nondum autem promptis ad vlscendū, pro-
pterea quod inexpugnabiles (id enim verum erat) Zelotas putabantur,
stans inter eos medius Ananus, & ad legem crebro respectans, cum la-
crymis opplesset oculos: Equidem, inquit, mori potius deberem, quam
Dei domicilium videre tantis referrum piaculis: atque inaccessa & san-
cta loca sceleratorum pedibus frequentari: veruntamen sacerdotali ve-
ste amictus, & sanctissimum venerabilium nominum ferens: viuos atque
animae amore teneor, nec pro senectute quidem mea mortem sustinens
gloriosam. Igitur solus ibo, & tanquam in solitudine animam meam
gloriam dabo pro Deo. nam quid opus est viuere in populo, clades suas
minime sentiente, & apud quos mala praesentia nemo prohibet? siqui-

dem spoliari patimini, ac verberati reticetis, & ne gemitu quidem aperto quisquam prosequitur interemptos. O acerbam dominationem. Quid de tyrannis queras? Nunquid non à vobis vestra potentia nutriti sunt? nunquid non despectis qui primi erant, cum adhuc pauci essent, vos dum taceris, plures eos fecistis? atque illis armatis quiescentes, in vosmetipsos arma vertistis? cum primos eorum conatus oportuisset infringi, quando cognatos conuiciis appetebant. Vos autem negligendo, ad depredationem noxios irritastis, quia vastatarum ædium nulla ratio erat. Itaque iam domini ipsi rapiebantur, eisque cum per mediam ciuitatem traherentur, nemo erat auxilio. Illi autem à vobis proditos, etiam vinculis afficere: non dico quales & quantos, sed quod non accusatos, indemnatos viatos nemo adiunxit. restabat eosdem videre trucidari. hoc etiam vidimus: velut è græge brutorum animalium cum præcipua quæque duceretur hostia, ne vocem quidem quisquam emisit, nedum dexteram mouit. Patiemi ergo, patiemi, etiam sancta conculari videntes. Cumque omnes audaciz gradus nefariis hominibus subieceritis, eorum præstantiam reueremini? nunc enim profecto ad maiora procederent, si quid maius quod euertent inueniretur. Teneatur quidem munitissimus ciuitatis locus, sanum appellatione, re arx quædam siue castellum. Tanta igitur contra vos tyrannide munita, & iniunctis super verticem positis, ut videtis, quid cogitatis? aut quibus vestras sententias applicatis? An Romanos expectatis, ut sanctis vestris opitulentur? Ira quidem se nostræ ciuitatis habent res, eoque iam calamitatis ventum est, ut misereatur nostri etiam hostis. Non exurgitis o miseri respectusque vulneribus vestris, quod etiam feras bestias facere videmus, non vtrum ibitis in hos qui vos percussere? Non suas quisque recordabitur clades, & ante oculos positis quæ pertulerit, ad vitionem animos acuet? Perit apud vos (nisi fallor) affectionum omnium carissima, & maxime naturalis, cupiditas libertatis. seruitutis autem ac dominorum amantes facti sumus, tanquam subiugari a maioribus didicerimus. Atque illi quidem multa & maxima bella, ut in libertate viverent, pertulerunt, ne aut Ægyptiorum aut Medorum potentia cederent, dummodo ne facerent quæ iuberentur. Et quid opus est de maioribus loqui? Hoc ipsum bellum, quod cum Romanis nunc gerimus, vtrum commode an contra incommode referam, palam quid habet causæ, nisi libertatem? Ergo qui dominis totius orbis seruire non patimur, gentiles nostros ferimus tyrannos? Quanquam externis obedientes, ad fortunam semel id referunt, cuius iniuria visi sunt. at vero pessimis suorum cedere, ignauorum est, & cupientium seruiendi. Ad hæc autem, quia Romanorum mentio facta est, non vos celabo, quid dum loquor interuenerit, mentemque retraxerit: quod etiam si ab his capti fuerimus (absit autem huius dicti periculum) nihil acerbius experiemur, quam isti nos afficere. Quo pacto autem non lachrymis dignum sit, illorum quidem in templo donaria cernere, gentiliam vero spolia, qui nobilitatem huius maximæ omnium ciuitatis compilauerunt: eosque viros trucidatos videri: quibus etiam illi post victoriam obtemperassent? Et Romanos quidē nunquam transgredi aulos esse limitem profanorum, aut sacræ quicquam consuetudinis præterire: sanctorum autem ambitum, quamvis procul aspectum perhorrescere: quosdam vero in his locis natos, ac sub nostris moribus educatos, & qui Iudæi vocentur, inter media sancta deambulare, manibus adhuc suis gentili cade calentibus? Quis igitur externum bellum metuat, ex comparatione domesticæ? Multo nobis æuior est hostis. nam si proprie rebus sunt aptanda vocabula, fortasse reperiatur,

An. mū
di 403:
à Chrif
nat. 7c
Ananus
Iudæi
morē ex
probras.

Latronū
immani-
tas.

Fanum
arx qua-
dam siue
castellum.

Bella li-
bertatem
causam
habent.

Compara-
tio Roma-
norum &
Iudæorū,
at viriuf-
que par-
tis propri-
tas.

An. mū-
di 4032.
an. Chr.
na 70.

*Depulso
contraria
sententia
de hostiū
audacia
& nume-
ro.*

*Epilogus
orationis
Anani
ad popu-
lum.*

*Ananus
milites su-
os contra
Zelotas
ordinat.*

*Pugna ci-
uium &
Zelotarū
in templo
Hierosoly-
mitano.*

*Cinili nu-
merus cō-
tra Zela-
tas quoti-
dian aug-
etur.*

*Zelotas ci-
ues in mu-
ros inte-
riorē tem-
pli adi-
ungunt.*

legum quidem conseruatores nobis fuisse Romanos, hostes vero intus haberi. Verum hos insidiatores libertatis exitio deberi, neque facinorum eorum dignum excogitari posse supplicium, certum est: idemque omnibus vobis, & ante orationem meam esse persuasum, atque ipsis vobis rebus quas pertulistis, in eos esse commotos. plerique autem forrasse multitudinem eorum, atque audaciam reformidant: & præterea quod in loco superiore consistunt. Sed hæc vestra negligentia constata sunt, ita nunc magis proficient, si morabimur. nam & numerus illorum in dies singulos alitur, eo quod hequissimus quisque ad similes profugiat: & audaciam plus accendit, quod nullum adhuc eius impedimentum interuenit: locoque superiore vtentur, & quidem cum apparatu, si his tempus demus. Quod si aduersus eos ire cōperimus, humiliores erunt, mihi credite, conscientia: & celsioris loci beneficium, reputatio scelerū perdet. Fortasse autem Dei pariter spreta maiestas, in ipsos tela retorserit, suisque missilibus consumentur impii. Videant nos tantummodo, & deiecti sunt: quamquam pulchrum est, vt etiam si quod periculum immineat, pro sacris ianuis moriamur: ac si non liberis ac coniugibus, pro Deo tamen eiusque sanctis animas profundamus. Præbebo autem manum, atque sententiam: & neque consilium vobis vllum deerit ad cautionem, neque me corpori meo parcere videbitis. His Ananus contra Zelotas populum hortabatur: non quidem nesciens iam expugnari vix posse propter multitudinem ac iuuentutem, animorumque pertinaciam, multoque magis propter conscientiam commissorum: nec enim concessum iri veniam his, quæ perpetrauerāt, sperabant: verūtamen quidvis perperit præstabilius existimabat, quam in tāta rerum perturbatione Remp. negligere. Populus autem duci se clamabat in eos, contra quos rogabatur: & ad subeunda pericula quisque promptus erat. Sed dum Ananus magis idoneos discerneret, atque ordinaret ad prælium, Zelotarū cunctis conatibus eius cognitis (certos enim qui omnia sibi nunciarent habebant) in Pontificem commouentur: ac modo per cuneos, modo simul vniuersi profluant: neque obuius cuiquam parcebatur. Cito autem & Ananus populum congregauit, multitudine quidem superiorem: armis vero consipatis, non erant Zelotarū inferiores. alacritas vero, quod decrat, in vtrisque supplebat. nam & ciues iram conceperant fortiores: & qui de templo exierant, quamuis multitudine maiorem audaciam, quippe illi quidem se in ciuitate minime posse arbitrabantur, nisi Zelotas eximerent: hi vero nisi vicissent, nullum se non subdituros esse supplicium. Manus autem conseruare pro ducibus obedientes motibus animorum. Et primo quidem in ciuitate ac pro templo eminuis missis lapidibus semet inuicem appetebant. si vero aliqua pars terga vertisset, victores gladiis utebantur. cumque plurimi sauciarentur, multæ cædes vtrouique fiebant. Et populares quidem in domos referebantur à suis. Zelotarum autem quicumque vulneratus fuisset, in templum ascendeat, sacram humum cruore perfundens: vt solo eorum sanguine violatam religionem recte quis dixerit. semper quidem latrones excurrendo in congregationibus præualebant. Irati vero populares, proficiente quotidie numero suo, cum desides increparent, quique à tergo sequebantur non aperiendo fugientibus viam, inuitos eos repugnare compellerent, vniuersos quidem suos in hostes conuertunt. illis autem, quia vim ferre non poterant, paulatim ad templum recedentibus, irrumpit vna cum sociis Ananus. Vnde factum est, vt eos quod ambitu exteriori expulsi essent, metus inuaderet: ideoque in murum interiorem fuga recepti, mature ianuas occluderent. Verum Anano portis quidem sacris manus afferre, non

placebat, hostibus quoque desuper tela torquentibus, nefas esse existimanti, etiamsi vicisset, non lustratum prius populum introducere. Ex omni autem suorum multitudine sex fere armatorum millia sortitus, custodes eos in porticibus collocat. his autem qui succederent, in excubiis alios per ordinem ponit. Multi autem honestorum ab optimatibus ad id electi, mercede conductos pauperes vice sua præsidiis destinabant. Fit autem his omnibus exitii causa Ioannes, quem ex Giscalis effugisse prædiximus. is enim dolis plenus, & vehemētem dominationis cupiditatem, mente circumferens, iam dudum rebus communibus moliebatur insidias. Itaque tunc eadem quæ populus sentire se simulans, aderat Anano tam diebus cum proceribus capienti consilium, quam noctibus peragranti custodias: omniaque secreta Zelotæ renuntiabat: nullumque populi consilium prius quam taperetur, inimici sciebant eius indicio, immoderatis vero & Ananum, & populi principes placabat obsequiis, ne in aliquam suspicionem venisset affectans. Sed hæc eius honorificentia in contrarium vertebatur. Erat enim ex adulationum varietate suspectior: eoque ipso quod etiam non accitus assiduus erat, arcanorum proditor habebatur. Etenim perspiciebat Ananus, omnia sua consilia hostes intelligere: & quæ Ioannes faceret, suspicionem proditoris habebant. submovere autem illum non erat facile, neque possibile, quod malitia prævaleret: ac præter multorum, non ignobilium, qui summis rebus adhibebantur, patrocinio succinctus erat. Visum est igitur ab eo sacramentum benevolentiae causa peti: nihilque dubitans, & fidem populo se servaturum iuravit, neque factum eius inimicis vllum, neque consilium proditurum: vnaque deponendis rebellibus, & manu & voluntate operam collaturum. Itaque Ananus eiusque socii, quoniam iurato crediderunt, nulla iam suspitione suis eum consiliis adhibebant: moxque ab iisdem concordiae causa legatus intromittitur ad Zelotas. curæ namque habebant, ne sanum culpa sua pollueretur, neve quisquam in eo procumberet ludzorum. Ille autem, quæ Zelotis ac non contra præ benevolentiam iurauisset, ingressus ad eos, medius constitit: & sæpe dum se illorum causa in magno periculo fuisse dixit, ne quid secretorum ignorarent, quæ in eos Ananus cum sociis cogitasset. nunc autem ingens cum ipsis omnibus subitum esse discrimen, nisi diuinum quoddam præsto fuerit auxilium. nihil enim iam morari Ananum: sed persuasisse quidem populo, ad Vespasianum legatos mittere, ut ad capiendam civitatem quamprimum venire properaret, indixisse autem lustrationē postero die, ut religione simulata intromissi, vel etiam vi prælio manus confererent. Se autem non videre, quamdiu aut obsidionem sustinebant, aut cum tanta manu acie congregientur. Ad hæc addebat, quod ipse Dei prævidentia transactionis esset causa legatus. hanc enim spem Ananum his proponere, quo nihil suspicantes eos subito aggrediretur. Itaque oportere si quis habendam vitæ rationem duceret, aut obsidentibus supplicare, aut foris aliquod præsidium petere. Quos autem si victi essent, veniæ spes foueret, immemores audaciæ suæ credere, simul ac factores poenituerit admissorum, in gratiam statim eos qui perpeffi sunt redituros. Sed nocentium quidem sæpe inuisam etiam poenitudinem fieri, lætis autem iram in licentia sæuiorem: imminere autem illis ait interfectorum amicis atque cognatos, totumque populum pro dissolutis legibus ac iudiciis indignatione flagrantem: ubi etiam si qua pars misericordiæ fuerit. maiori eam irascentium turbæ cessuram. Talia quidem variabat Ioannes, terrorem incutiens multitudini. externum vero auxilium a parte quidem indicare quod diceret non audebat: Idumæos autem si-

An. mū
di 4032
à Christi
na. 70.

*Ioannes
doli ple-
nus ac ci-
uium pro-
ditor.*

*Ioannes fi-
dem se po-
pulo serua-
turum iu-
rat.*

*Ioannes
Zelotis cō-
tra intra-
mentum
secreto re-
velat.*

*Ioannes
Zelotas et
ga cius
irritat.*

An. mū.
di 4092.
an. Chr.
na. 70.

gnificabat. vtque principes Zelotarum priuatim etiam commoueret, crudelitatis Ananum arguebat, ipsis eum maxime minitari confirmans.

CAP. VI.

Idumaeorum aduentus pro Hierosolymitanis & alia.

*Eleazar
Zelotis I-
dumaeos
aduocari
suadet.*

*Zelota ab
Idumaeis
superstias
petunt.*

*Idumaeo-
rum natu-
ra & mo-
res.*

*Idumaeo-
rum 20 mil-
lia Hiero-
solyman
veniunt.
Oratio &
exhorta-
tio Iesu
ad Idu-
maeos.*

ERANT autem Eleazarus Simonis filius, qui etiam praeter alios idoneus esse videbatur & recte consulere, & quae consuluisset efficere, itemque Zacharias filius Amphicali, vterque à sacerdotibus genus ducens. Hi praeter communes, etiam priuatis interminationibus cognitis, quodque Anani factio potestati sibi comparandae causa Romanos accerferet (nam & hoc Ioannes affinxerat) diu quidem quid agerent dubitabant, angustis temporis conclusis. populum enim haud multo post eos aggredi paratum esse cogitabant: externi vero subsidii facultatem, insidiarum sibi celeritate praereptam: priusque fore ut omnia parerentur, quam auxilium quicquam ista cognosceret. aduocari tamen Idumaeos placuit. Scriptaque breuiter epistola, quod circumuento populo Ananus vellet Romanis metropolim proderet: ipsi autem pro libertate dissiidentes, in templo obsiderentur, minimumque temporis salutem sibi promitteret: ac nisi mature subuenirent, ipsos quidem Anano atque inimicis, at vero ciuitatem Romanis illico subiungendam: pleraque nunciis ad rectores Idumaeorum referenda mandant. Ad hoc autem lecti sunt duo viri strenui, & dicendi peritissimi, & ad persuadendum satis idonei: quodque his rebus esset vtilius, pedum velocitate praestantes. nam Idumaeos confestim parituros certum erat, quod barbarum cupiens & incondita esset natio, semperque ad motus facilis atque suspensa, & rerum mutationibus laeta, minimisque perentium blanditiis ad bella promptissima: & veluti ad festorum quandam solennitatem, sic ad praelia properans. celeritatem autem nuncii exigebant, atque istis nihil deerat alacritatis. vterque autem Ananias vocabatur. Iamque apud rectores aderant Idumaeorum. Illi autem simul epistola mandatisque attoniti, quasi furibundi circumcursare gentem, militiamque denunciare coeperunt. Itaque mox & dicto citius multitudo conuenerat, omnesque pro libertate metropoleos arma rapiebant. Congregari autem prope ad XXM. cum ducibus quatuor Hierosolymam veniunt: hoc est Ioanne & Iacobo Sossae filiis, & praeterea Simone Cathla & Phinea Clusoch filiis. Ananum autem profectio legatorum, itemque vigilae eius lauit, sed non etiam impetus Iudaeorum. hoc enim ante cognito, portas eius clausit, & muris custodes apposuit. non tamen visum est bello cum his congressi, sed verbis eis ante persuadere concordiam. Stans ergo in aduersa turri Iesus, post Ananum duo Pontificum maximus. Cum multa, inquit, & variae turbae tenerint ciuitatem, in nulla re sic mixta fortuna est, ut in eo, quod pessimis etiam inopinata conspiciant. etenim perditissimis hominibus contra nos auxilio venistis, tanta cum alacritate, quanta nec in Barbaros aduocante vos metropoli venire decuisset. Et si quidem viderem consensionem vestram similem esse horum hominum qui vos rogauerunt, non existimarem impetum carere ratione. nihil enim atque ac morum cognatio concordiam firmat. Nunc vero illi quidem, si quis eorum singulos explorauerit, mille mortibus digni reperientur. nam ludibria & purgamenta totius rusticae plebis, luxu absumptis patrimoniiis suis, postquam in vicis & ciuitatibus proximis audaciam exerceuerunt, postremo in sacram ciuitatem clam influxerunt ut latrones, solumque religiosum immanitate polluerunt scelere: eosque videmus sine metu inter sancta ebrios, & auditate ventris peremptorum spo-

lia con-

lia consumentes. vestra vero multitudo armorumque talis ornatu^s
 est, qualem deceret esse, si publico vos consilio metropolis inuideret:
 ad alienigenas laturos auxilia. quid igitur hos esse quis dixerit, nisi
 fortunæ iniuriam: cum pro nequissimis conuenisse, & integre na-
 tionis vestræ arma videantur conspirare? Iamdudum quidem repe-
 re nequeo, quidnam fuerit, quod vos tam cito commouerit. nec enim
 sine magna causa fieri potuisset, ut arma pro latronibus aduersus co-
 gnatum populum caperetur. quid? Romanos audistis & proditionem?
 10 his enim quidam vestrum obstrepebant nunc; liberandæ metropo-
 leos causa venisse dicentes. vnde mirati sumus præter alia, noxiorum
 tale commentum. viros enim natura libertatis amatores, eoque cum
 externis hostibus pugnare paratissimos, aliter contra nos efferare non
 poterant, quam vastatæ libertatis prodicione mentita. Sed enim vos
 considerare oportet, qui vos insinulauerint: fidemque in vos veritatis
 ex rebus communibus, non ex ficto sermone colligere. Quid enim pas-
 si, nunc demum nos dedimus Romanis, cum ab initio liquerit aut ab
 his nos deficere, aut quia deficimus, cito redire in gratiam, priusquam
 circa non omnia vastarentur? namque iam, ne volentibus quidem nob-
 20 bis, transactio facilis est: cum & superbos eos effecerit Galilæa sub lu-
 gum missa morte; grauiorem affert turpitudinem, appropinquantem
 placare. Equidem quod in me est, pacem morti antepono. semel autem
 bello appetitus, postquam pugna commissa est, gloriosam mortem vita
 captiui existimo potius. Sed vtrum nos populi principes aiunt clam
 misisse aliquem ad Romanos, an etiam totum populum communi suf-
 fragio? Siquidem nobis dicant, quos amicos miserimus, qui serui fue-
 rint proditoris ministri. Cum iter aliquis deprehensus est, rediens ca-
 ptus est, literas nacti sunt? Quemadmodum autem tantum ciuium mul-
 titudinem lateremus, cum quibus omni hora versamur? Paucis autē,
 30 atque his inclusis, qui de templo ne in ciuitatem quidē prodire possent,
 quo pacto sunt cognita, quæ occultæ extra ciuitatem fierent? An verō
 nunc cognouere, quando ausorum pœnæ reddendæ sunt? donec autem
 sine metu fuere, neminem nostrum proditorem suspicabantur? Sin ad
 populum causam referunt, publicum habuit nempe concilium, nemo
 aberat cœnioni: ideoque manifestior ad vos nuncios fama citius propē-
 rasset. Quid autem opus erat legatos mittere, cum certa nobis esset de
 transactione sententia? Et quis designatus sit dicant. Sed hæc quidē ma-
 le periturorum, & instantes pœnas ciuitatis cupientium causationes sunt.
 Quin etiam si ciuitatem prodi in satis esset, id quoque ipsos qui nos cri-
 40 minantur ausuros opinor: quorum audaciæ vnum malum videtur deesse
 proditio. Vos autem oportet, quia semel cum armis adestis, primum (id
 quod est iustissimum) adiuuare metropolim, & vix nobiscum tyrannos
 eximere, per quos iudicia dissoluta sunt: qui calcatis legibus iura suis
 gladiis permiscere: denique nobiles viros non inculatos, ex medio raptos
 foro, primum viscibus cruciabantur: deinde non voce neque prece eorum
 morati, neci tradiderunt. Licet autem vobis non belli lege ingressis, ho-
 rum videre argumentum; quæ dixi, desolatas domos rapinis, coniuges
 in veste lugubri ac familias peremptorum, & per totam ciuitatem vlu-
 latus & fletus. nullas enim non persecutionem expertus est impiorum.
 Qui ad hoc insanitæ prorupere, ut latrocinalem audaciā non solum ex
 agris atque alienis ciuitatibus in hanc, quæ & caput & facies gentis est,
 50 sed in phanum etiam ex ciuitate transferrent. Denique hoc sibi &
 ad excursus & ad perfugium elegerunt; isque fiscus illis est eorum quæ
 in nos comparantur: & locus toti orbi terræ venerabilis, qui quæ ab uni-
 uersis alienigenis, ab extremo limite mundi venientibus, honoratur,

An. mū
 di 4032
 à Christ
 na. 78.

Depulso
 commentis
 Zelotarū
 de oppri-
 menda li-
 bertate &
 ciuitate
 prodenda.

Pacem
 præstat,
 laterum ta-
 men pari-
 bus.

Iesus Idū
 mās ut
 in ciuita-
 tē contra
 Zelotas
 auxilium
 ferant hor-
 tatur.
 Zelota tē-
 plum ad
 excursus
 & ad per-
 fugiū elo-
 gerunt.

An. mū-
di 4032.
à Christ.
nat. 70.

Iesus Idumaeos de discordia iudicare rogat.

Iesus ad Idumaeos orationis finis. Simonis Idumaeorum ducis ad Iesum orationem responsio. Idumaei, quod Hierosolymitanis clauderint illam civitatem agro furunt. Idumaeorum Pontifices & cives probra.

per hæc quæ apud nos nata sunt portenta conculcatur. Exultant autem rebus desperatis, populos committi populis, & ciuitatibus ciuitates, gentesque in sua viscera delectum habere: cum debueritis (vt dixi) quod factum esset optimum ac deceret, nobiscum nocentes eximere: atque hanc ipsam fallaciam vltum ire, quod auxilio vos aduocare ausi sunt, quos metuere vindices debuissent. Quod si eiusmodi hominum preces reuerendas putatis, attamen licet vobis armis depositis, cognatorum habitu introire ciuitatem: medioque inter hostes atque auxiliares suscepto nomine, de nostris discordiis iudicare: quanquam reputare quid habebunt commodi, cum de manifestis actantis criminibus apud vos causam dicturi sunt, qui hominibus non accusatis, ne verbum quidem facere permiserunt. Ferant igitur hanc ex vestro aduentu gratiam. Si vero nobiscum indignari neque iudicare vultis, tertium restat, vt relictis virisque partibus, nec nostris gladiis insultetis, nec cum insidiatoribus metropoleos maneatis. Nam etsi maxime quenquam nostrum suspicamini Romanis collocutum, obseruare vobis itinera licet: tumque demum tueri metropolim, cum factum aliquid huiusmodi patuerit, quale delatum est, & in autores eius, si conuicti fuerint, vindicare. Non enim vos przueniunt hostes, iuxta ciuitatem sedibus positis. Sin horum nihil vobis gratum aut mediocre videtur, ne portarum claustra miremini, quatenus arma portabitis. Hæc quidem Iesus loquebatur. Idumzorum autem multitudo nequaquam animum aduertebat, ardens iracundia, quod non paratum habuisset introitum: proque armis inter se duces indignabantur, captiuitatem esse existimantes, si ea quibusdam iubentibus deposuissent. Vnus autem ducum Simon filius Carthæ, vix placato suorum tumultu, stans in eo loco vnde exandiri à Pontificibus posset, non iam mirari se ait, si libertatis propugnatores in templo obdicerentur inclusi, cum illi cinctæ genti communem clauderint ciuitatem: & Romanos quidem fortasse, coronatis etiam portis recipere sint parati. Idumzorum autem ex turribus alloquantur, captraque iubeant pro libertate arma prolicere: cognatisque non credentes custodiam ciuitatis, iudices eos discordiarum fieri velint: & alios accusando, quod indamnatos ciues occiderint, ipsi totam damnant ignominia nationem. denique urbem omnibus alienigenis religionis causa patentem, nunc domesticis præclusistis. Valde enim contra vos festinabamus, & ad gerendum cum gentibus bellum: qui ob hoc adesse properauimus, vt vos seruaremus liberos. Nempe taliter vos etiam hi quos obsidetis læsere, tamque verisimiles puto suspiciones in illos quoque colligitis. Deinde qui Reipub. defensores sunt intus in custodia tenentes, genere coniuictissimis gentibus simul vniuersis ciuitatem præclusam tyrannidem perferre dicitis, cum tam contumeliosis nos iubeatis obtemperare præceptis: nomenque potentiz aliis, qui vos tyrannos patiuntur, annexistis. Quis cauationem vestri sermonis tulerit, cum rerum repugnantiam videat? Etenim vobis etiam nunc Idumzorum excludentibus ciuitate (namque ipsi nos à patriis sacris arcetis) recte quis eos incusauerit qui custodiuntur in templo, quod cum ausi essent plectere proditores, quos viros nobiles & innocentes pro societate facinoris dicitatis, non à vobis inceperint, summaque proditiōis membra præciderint? Sed licet illi molliores quam res poscebat inuenti sint, nos tamen domicilium Dei seruabimus Idumæi, & pro communi patria propugnabimus: tamque foris irruentes, quam intus insidiantes, hostes pariter viciscemur.

Hic autem manebimus pro muris armati, donec aut vos Romani respiciendo liberent, aut ipsi recuperata libertatis cura mutemini.

C A P. VII.

*De clade Iudaorum ab Idumais facta.*An. num
di 4032.
nat. Chr
79.

His dictis, Idumzorum quidem multitudo clamore consensit: Iesus autem tristis recessit, cum nec Idumzos quicquam sentire moderatum, & duplici bello oppugnari ciuitatem videret. Quippe nec Idumzorum tumor & spiritus quiescebat, indignè ferentium contumeliam, quòd essent ciuitate prohibiti: & quòd Zelotarum vires esse firmas crediderant, erubescantium, postquam nihil eos sibi auxiliari posse viderent, vt iam venisse pœniteret. Pudor autem nulla re penitus gesta redeundi, pœnitudinem superabat. Itaque ibidem propè murum temerè tabernaculis positis, magendum est statuere. Infinita enim hyems non est illa venit, ventiq; violenti cum imbribus orti sunt, & crebra fulgura, horrendæque tonitrua, concussaq; terræ vasti mugitus: certumq; erat apud omnes, hominum exitio mundi statum esse turbatum, neq; paruum quid rerum hæc signa portendere. Vna verò Idumzais & oppidanis erat opinio: illis quidem, irasci Deum militiæ causâ, existimantibus: neq; se posse euadere, si aduersus metropolim arma mouissent: Anano autem eiusq; socijs, etiam sine prælio vicisse: Deumq; pro se bellum administrare credentibus. Sed profectò falsi erant interpretes futurorum, & quæ sui passuri essent, contra hostes fore diuinabant. Verùm Idumzæ quidem cateruatim densatis corporibus inuicem se fovebant, scutisq; contexti protecti capita, minus pluuia lædebantur: Zelotæ autem magis illorum quam suo periculo cruciabantur: collectiq; deliberabant, si quam reperire subsidij machinam illis possent. Horum autè ardentioribus videbatur, vi armorum custodes inuadere: atq; in ciuitatem impetu facto palam portas auxiliatoribus aperire, nam & custodes ex improviso, & quòd plures inermes ac bellii expertes essent, facile turbatum iri, & multitudinem ciuium difficulter colligi posse: quoniam domi quisq; propter hyemem contineretur. quin etiâ periculum aliquod interuenerit, quiduis subire satius, quàm negligere tot copias sui causâ turpiter perituras. at qui prudentiores erant, vim adhiberi dissuadebant. non enim sui tantum causa custodes ampliari, sed etiam ciuitatis murum videbant propter Idumzos diligentius custodiri: & vbique adesse Ananum, omnibusq; horis inuifere custodias existimabant. sed hoc alijs noctibus ita habuerat. Illa verò, non sua desidia requieuerat, sed vt & ipse & custodum manus facerent interirent. Namque iam nocte prouecta, & gliscente hyeme, custodes in porticu dispositos opprimit somnus. At Zelotis consilium subit, vt ferris templo sacratis portarum vestes secarent. affluit autem illis, ne exaudiretur crepitus, ventorum sonus, & crebra tonitrua: fauorq; egressi, ad murum clanculo veniunt, seratamq; portam, quæ verius Idumzos erat, aperiuert. Illi autem primum Ananum conari aliquid suspicati, vnusquisque dextram ad gladium, quasi repugnaturi applicant manurè: deinde his qui ad se venerant agnitis, introibant. Qui quidem, si tunc manus vertere in ciuitatem voluissent, nihil obstabat, quò minus totus populus interiret: tanta ira ferebantur. verùm Zelotas primò eximere custodia festinabant: illis quoque multum precantibus, qui eos receperant, ne despicerent malis oblectos quorum gratia venerant, neque his acerbius periculum importarent. captis enim custodibus, faciliorem illis in ciuitatem impetum fore: sed si semel eos concitassent, iam illos contineri non posse, quin si senserint congregentur, & per ascensus nitentibus se opponant. Idem igitur Idumzæ visum est: iam quæ in templum per ciuitatem subibant, cum suspensis Zelotæ aduen-

Idumai
propè murum
tabernacula
ponunt.
Infinita
hyems.Zelotes cu-
stodes inua-
dere, atq; in
ciuitate im-
petu facto
palam por-
tas auxilia-
toribus ape-
rire conan-
tur.Custodes in
porticu dispo-
sitos somnu
opprimit.
Idumai no-
cturno Zelota-
rum ope Hie
rosolymam
ingrediantur.Idumai Ze-
lotæ in tēp.
sefe conueni-
unt.

An. mun.
4032. à na.
Christ. 70.

*Immanitas
Idumæorū
& Zelotarū
in Hierosolymitanos.*

*Ananus &
Iesua Pon-
tifices obrū-
cantur.*

*Ananiorum
excidiū ciui-
tatis princi-
pium.*

*Lauis Ana-
ni Pontificis.*

tum eorum præstolarentur. Deniq; his ingressis, etiam ipsi conhdenter ex interiori fano progressi sunt, mixtiq; Idumæis in custodes irruerunt. Casis autem nonnullis, quos Iomæus oppresserat, omnis multitudo ad clamorem vigilantium fuscitata est, raptisq; armis ad repugnandum nō sine stupore properabant. Ac primū quidē Zelotas solos conari aliquid suspicantes, quasi eos superaturi numero confidebant: vbi verō foris alios circumfundi viderent, Idumæos irrupisse sentire. Et maior quidem pars eorum, armis pariter animisque depositis in quæstibus erant. Pauci verō inueuā fortiter communiti, occurrendo Idumæis aliquandiu segniorem multitudinē protegebant: alii cladem ciuitatis habitatoribus nunciabant. Illorū autē auxilio venire nullus audebat, cognito Idumæos irrupisse: sed ipsi quoq; irrita vociferantes, cum fletibus respondebāt: plurimūq; mulierum viulatus fuscitabatur, si quando custodem quicumque in periculum aliquod incidisset. Quin & Zelotæ Idumæorum clamorem geminabant, magisq; horribiles tempestas faciebant omnium voces. Ne mini autem Idumæi pepercere, quod natura crudelissimi ad cades erant, & hyeme graniter affliciebantur, proptereaq; his qui se exeluserant vt inimicis utebatur, tam supplicantibus quā repugnantib. insensū. Multos enim cognationē referentes, vtq; commune phanum reuererentur orātes. gladiis transigebant. Nullus autē fugiendi locus, neq; spes salutis erat. Compulsi autē circa se, magis quā vi oppressi laniabantur, cum recedendi spatium non daretur, nec interfectores à cadibus temperarent. Incerti autē quid agerent, in ciuitatē se præcipitabant: miseri (vt mihi videtur) eo quod fugiebant crudelius subeuntes exitium, donec templum exterius sanguine redundauit. Ocho autē millia & quingentos mortuos dies inuenit. Nec tamen his Idumæorum ira satiata est: sed versis in ciuitatem manibus, omnes domos diripiebāt: quemq; fortuito inuenissent, morti dabant. Et cæteræ quidem multitudinis eadem superuacua esse ducebant: pontifices autē peruestigabant, & in illos pleriq; ferebantur, statimq; comprehensos obruncabant: stantesq; super eorum cadauera, nunc Anano populi beneuolentiā, nūc Iesu quæ de muro dixerat, exprobrabant. Ad hoc autē impietatis progressi sunt, vt etiā insepultos eos abiecerint: cum præsertim Iudæis tanta sepultura cura sit, vt etiam iudicio cruci suffixos, ad Occasum solis deponant atq; sepeliant. Et quidem non errauerim, si Anani mortē dixero excidii ciuitatis fuisse principium, & ex illo die muros euerfos, Remq; publicam Iudæorum periisse, quo Pontificem Rectoremq; salutis suæ iugulatum in media ciuitate viderunt. Erat autē & aliās vir laudabilis atq; iustissimus, & præter nobilitatis ac dignitatis & honoris, quo erat præditus, amplitudinē, in finem amabat & quari. Libertatis autē maximē fautor erat, & is qui populi affectaret imperium. Commodis autē propriis communes semper utilitates anteponebat, super omnia paci studens. Sciebat. n. Romanos nō posse expugnari: ac prospiciebat, si pacisci utiliter nequissent Iudæi, omniā eos perituros. Vt autem breuiter dicam, cū Anano viuo ad transactionē venissent. Mirus. n. erat dicere, mirus populo persuadere quæ veller. Iā verō impediētes bellantesq; subegerat. Plurimū autē moræ sub tali duce attulissent Romanis. Huic iunctus erat Iesus, illo quidē cōparatione inferior, sed præstant cæteris: vt putem Deū, qui tanquā violatam ciuitatē perire flammis, purgariq; sancta vellet, consulto defensores eorum, & qui ea charissima ducerent, amputasse. Itaq; paulo ante sacris indumentis amictos, & toto orbe celebratim religionis autores, quiq; vndiq; in ciuitatem commean- tibus venerabiles habebantur, iacere nudos prædam canibus ac feris videres. Quos quidem viros ipsam puto genuisse virtutem, tantum licuif- se vitiiis flentem.

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO,

LIBER QVINTVS.

SVMMA CAPITVM LIBRI V.

De bello Iudaico.

- I. De altera strage & reditu Idumaeorum, Zelotarumq; crudelitate.
- II. De intestina discordia Hierosolymorum.
- III. De Gadarensum deditione & strage.
- IIII. De captis opidis quibusdam, descriptioq; civitatis Hierichunta.
- V. Lacus Asphalites.
- VI. Gerasa devastatio, simul de Neronis morte, Galba & Othonij.
- VII. De Simone Geraseno noua conspirationis princeps.
- VIII. De Galba, Othone, Vitellio & Vespasiano.
- IX. De Simonis gestis contra Zelotas.
- X. De Vespasiano in Imperatorem electo.
- XI. Aegypti descriptio & Phari.
- XII. Vespasianus Iosephum captiuitate liberat.
- XIII. De Vitellij morte & moribus.
- XIIII. Tutus militatur contra Iudaeos a patre.

C A P. I.

De altera strage & reditu Idumaeorum, Zelotarumq; crudelitate.

Nano quidem & Iesu eiusmodi finis euenit. Post illos verò tam Zelotæ quàm Idumæi passim plebem, quasi nefandorum animalium gregem, irruendo mactabāt. Et vulgus quidē in quolibet loco deprehensum necabatur: correptos autē nobiles & adolescentes, victos in carcerē concludebant, spe, nonnullos eorū sibi posse sociari nece dilata. Verum hæc nullū mouebāt, sed cuncti mortem præoptauerant, dummodo ne aduersus patriā cōmunem nequissimè conspirarent: scruissima tamen ante eadē verbera sustinebant, exulcerati plagis atq; tormētis. Cumq; iā corp⁹ nō sufficeret cruciatibus, tandem gladium merebantur. Quos autem die cepissent, eos in custodiā nocte ducebant: extractosq; inde, si quos mori cōtigisset abiciebant, vt victis alijs locus esset. Tantis autē populū pauor occupauerat atq; formido, vt ne flere quidem palam quisquam, siue sepelire proprium funus auderet: sed erant occulta clausorum etiam lachrymæ, & ne quis inimicorum audiret, circumspectantes gemebant. Paria namq; his qui legebantur, etiā qui luxissent illico patiebantur. Exiguā verò nocte sublatam terram manibus, corporibus iniiciebant, & nonnunquam die, si quis fuisset audacior. Duodecim autem millia hoc modo nobilium periere. Illi autem iam ob eades exosi, nullo pudore iudicii vim & cognitionis cauillando imitabantur. Itaque cum illustrium quendam Zachariam Baruch filium interficere decreuissent (irritabantur enim quod nequissimis inimicus nimis erat, & probis amicus, iremque locuples), neque solum fortunarum eius direptionem sperarent, sed etiam remotum iri virum

An. mon.
4032 à nō
Christi 79
Zelotarum
& Idumaeorum crudelitatis.

Duodecim
millia nobi-
liū perierunt.

An. mun-
di 4032. à
nat. Chri-
sto 79.

Zacharias
à Zelotarum
pitiu damna-
tus.

Septuaginta
Iudices pro
Zacharia
sententiam
ferunt.

Zacharias
in medio
templo in-
terficiunt.

Idumaei Ze-
lotarum se-
lerrata faci-
noru quida
prodit.

Idumaei do-
mū ex Hie-
rosolymis
abeunt.

Zelotarum
post Idumae-
rum abiit
facinorū &
scelera.

ad se deiiciendos potentem, septuaginta plebeciorum honestissimos ex
praecepto conuocant, iudicum specie potestate carentes, & apud eos Za-
chariam, quasi res proderet Romanis, accusant: quodq; ad Vespasianum
proditionis causa misisset. Sed neque argumentum, neque vlla probatio
criminis erat. ipsi autem misisse dixerunt, & hoc haberi pro fide veritatis
volebant. Zacharias autem ubi nullam spem salutis sibi reliquit, esse vi-
dit, per insidias non in iudicium, sed in carcerem ductus, vitae suae despera-
tionem libertate non priuauit: sed exorsus veri quidem similitudinem
obiectorum derisit, & illata sibi crimina breuiter diluit: in accusatores au-
tem oratione conuersa, omnes eorum iniquitates per ordinem: prosecu-
tus est, multaque de perturbatione rerum querebatur. Zelotae vero ob-
streperentes, vix à gladijs temperabant, speciem cauillationemque iudicij
sui vsque ad finem permanere cupientes, & praeter hoc iudices experiri,
an periculoso tempore iustitiae memores forent. Igitur omnes septuaginta
pro eo sententiam ferunt, & pro eo mori, quam sibi ascribi eius inter-
itum maluere. Illo vero absolute Zelotarum clamor tollitur, & vniue-
rsi quidem iudicibus irascebantur, qui simulatione data sibi potestatis non
intellerant duo verò ex audacissimis aggressi Zachariam, in medio tem-
plo interficiunt: & illudendo, habes, inquit, & à nobis de absolutione
sententiam certiore: eumque statim in subiectam vallem de templo
proiciunt. Iudices verò contumeliaz causa veris gladijs ferientes, templi
ambitu populere. cædi enim eorum pepererant, ut dilecti per ciuitatē,
nuncij fierent apud omnes seruituris. Idumaei autem iam venisse poeni-
tebat, neq; his gesta placebant. Quibus collectis, Zelotarum quidam se-
cretò indicabat vniuersa: & quæcumq; hi quies aduocauerat scelera-
te fecissent, omnia demonstrabat. arma quidem cepisse eos, quasi Ro-
mani: à pontificibus in tropolis proderetur, reperisse autē nullum pro-
ditionis indicium. Illos verò qui tutari eam simularent, & bellifacio-
ra aulos & tyrannidis ab initio quidem prohibendos fuisse. Verū quis
semel in societatem intestinae cædis incidissent, finem delictis adhibe-
dum, neq; vires hominibus suggerendas morem peritum destruentibus.
Nam etsi portas grauitè ferrent sibi atque in oppidum aditum esse per-
clusum, poenas ab his qui prohibuerant esse repetitas: & Ananiam qui
dem peremptum, vna verò nocte populum totum perire consumptum.
Quorum rerum multos quidem suorum poenitere sentirent: eorum au-
tem viderent, à quibus rogati essent, crudelitatem immensam: ne ipsos
quidem per quos salui erant erubescerent. In oculis enim auxiliorum
pessima facinora committere, illorumque iniurias. Idumaeis imputari,
quatenus ea non prohibeant, neque ab his separentur. Debere igitur
(quoniam de proditione quæ dicta sunt, calumniam fuisse patuisset,
nullusque Romanorum impetus timeretur, aduersus ciuitatem verò in-
expugnabilis esset potentia corroborata) illis domum recedere: malo-
rumque societatem vitando cuncta diluere flagitia, quorum non sponte,
sed decepti participes extitissent. Persuasum est Idumaeis. Et primum
eos qui erant in custodiis soluunt, propè ad duo millia popularum, sta-
timque relicta ciuitate ad Simonem veniunt, de quo paulò post commem-
orabimus: deinde domum ex Hierosolymis abire. Euenit autem eo-
rum discessum vtriusque pariter inopinatum videri. Nam & populus ne-
scius poenitudinis, paululum fiducia recreatus est, velut inimicis leua-
tus: & Zelotarum creuit insolentia, quasi non auxilii caruissent, sed ipsi
essent liberati, quorum pudore ac reuerentia criminibus temperabant.
Denique, nulla iam erat facinorum mora neque cunctatio: sed festinatis qui-
dem consiliis in rebus singulis utebantur: quæ verò placuissent, ipsa co-
gitatione citius peragebant. Maximè autem in viros fortes atque insignes

eadibus sauebant: cum inuidia nobilitatem absumerent metu virtu-
 tam, vnamque cautionem putarent, nullum optimatum superesse. Ita-
 que cecidit cum multis aliis Gorion, dignitate simul & gerere prae-
 stans, & plus posse populum gaudens, plenusque spiritu, libertatis ama-
 tor, vt nullus alius Iudaeorum, quem tamen libertas praeter alias virtutes
 perdidit. Sed ne Perata quidem Niger eorum manus effugit, bellis cum
 Romanis gestis vir strenuus comprobatus: qui etiam saepe vociferans, &
 cicatrices ostendens, per mediam ciuitatem trahebatur. Ductus vero ex-
 tra portas, desperata iam salute, ne sepultura careret supplicabat. Illi au-
 tem prius interminati, quod humum ei quam desiderabat concessuri non
 essent, mox et in mortem intulere. Qui tamen cum occideretur, Roma-
 nos eis victores imprecatus est: fumenque praeter bellum ac pestilentiam,
 & adhuc omnia ipsorum mutuas manus: eaque vniuersa confirmauit a-
 pud impios Deus, & quod iustissimum esset effecit, vt audaciam suam
 quamprimum experirentur inter se dissidentes. Niger quidem occisus,
 quem habebant de oppressione sui metu eos leuauit. Pars autem plebis
 nulla erat, cui non ad interitum excogitabatur occasio. Namque alii quod
 iam dudum aliis ciuibus restitissent interficiebantur: qui vero nihil ef-
 fenderant, subitis precis tempore casus excipiebant: Et qui omnia di-
 bere eos non dissident, pro contemptoribus: qui vero obsequentes, pro
 infidelioribus habebantur: vnaque maximorum criminum & medio-
 crium poena, mors erat. neque euasit quisquam, nisi aut ignobilitate aut
 fortuna perhumilis.

C A P. II.

De intestina discordia Hierosolymorum.

Romani autem omnes ad ciuitatem animos intendebant. hostium dis-
 sensionem lucrum sibi esse censentes: & Vespasianum, penes quem sum-
 ma rei potestas erat, incitabant, diuinam providentiam dicentes auxilio in-
 semet hostes esse conuersos: veruntamen velox esse monumentum, &
 Iudaeos cito in concordiam redituros, aut intestinis malis defessos, aut
 redactos in poenitudinem. Ad quos Vespasianus ait: Plurimum eos quid
 fieri conueniat ignorare, tanquam in theatro cupientes quantum armis
 ac machinis possent ostentare potius cum periculo, quam secum quid-
 quid esset utile reputare. Nam si statim ciuitatem aggredierentur, ipsos
 causam hostibus fore concordiae, ac vires eorum etiam nunc vigentes in
 se pronocaturos. Sin operirentur, paucioribus ac moderatioribus his vi-
 suros domestica seditione consumptis. Deum namque melius quam ip-
 sos disponere, qui sine labore Iudaeos Romanis traderet, nullumque peri-
 culo exercitui victoriam condonaret. Proinde manibus propriis iacere
 tantibus inimicis, maximoque malo, hoc est seditione turbatis, debere se
 potius periculorum spectatores esse, quam cum hominibus mortem ap-
 petentibus, atque intestina rebus insipientibus configere. Si quis autem
 putauerit victoriam gloriam sine praelio fieri viliores, sciat, inquit, armo-
 rum incerto exitu commodius esse commode perficere quod intendit.
 Neque enim manu praclaros esse minus laudabiles, qui paria gesserint
 moderatione atque prudentia. Simul autem dum hostes imminueren-
 tur, etiam milites ex laboribus assiduus recreatos valentiores ductum iri.
 Praeterea non id esse tempus, vt mature occupanda videatur victoriam cla-
 ritudinem. Nec enim armis fabricandis aut maris, vel auxiliis congregan-
 dis Iudaeos operam dare, atque ideo moras differere nobilitas: sed
 bello domestico ac dissensione tumidos, miserabiliora pati quotidie, quam
 ipsi eos captos afficerent intromissi. Proinde siue quis securitatem con-

An. mun-
 di 4032. à
 nat. Chri-
 sto 70.

Mors Go-
 rionis, &
 Nigri Pe-
 ranta.

Nigri pre-
 ces reipso
 esse adimpli-
 tas ex his
 declarat.

Vespasianus
 Romani mi-
 lites incitat.

Vespasianus
 hostibus do-
 mestica sed-
 itione con-
 sumptis vi-
 ctoriam ex-
 pectat.

An. mun.
4032 à na.
Christ. 70.
Multi su-
des fugien-
do Zelotas
ad Vespasia-
nū confluit
Zelotarū in
mortuos pa-
raver atq;
vivos cru-
deliter.

videret, sinendos esse, qui semet absumerent: siue facti gloriam clariorē nequaquam manus intestino morbo laborantibus offerendas: siquidem ratione recta diceretur, non ipsorum, sed discordiæ fuisse victoriam. Hæc Vespasianus: eique dicenti rectores militum consentiebant: moxq; apparuit quam vile fuisset eius consilium. Namq; in dies singulos multi ad eum confluebant fugiendō Zelotas. Erat autem fuga difficilis, quod omnes exitus custodibus obsidebantur. Et si quis ibi qualibet ex causa deprehensus fuisset, velut ad Romanos ire cuperet, interficiebatur. Qui tamen eis dedisset pecuniam, saluus abibat: & qui non dabat, solus proditor habebatur. Restabat igitur, pecuniis fugā redimentibus, solos pauperes iugulari. Mortui verò per omnes vias coaceruabantur innumeri, multiq; etiam transfugere cupientium, rursus in ciuitate perire præoptabant. Nam spe sepulturæ in patria mori tolerabilius videbatur. Illi autem ad hoc crudelitatis deuiauerat, vt nequeintus, neq; per itinera occisis humum concederent: sed veluti cum patriis legibus etiam naturæ iura disturbare pepigissent, suæque in homines iniustitia diuinitatē quoque pollueret, ita sub sole putrescere mortuos relinquebant. Sepelientibus autem suorum corpora, idem quod transfugis, imminere supplicium mortis: statimque sepultura indigebat, qui hanc alteri præstitisset: & vt breuiter dicam, nulla tam bona, quàm misericordia, perierat in illis claudibus mentis affectio: hisque irritabantur noxii, quæ miseranda vidissent, à viuis in mortuos, à mortuis in viuos iracundiā transferentes. Modum autem excedente metu, supersticibus mortui adepti requiem beatiores videbantur: & qui erant in custodiis comparatione sui cruciatus, insepultos quoque fortunatissimos demonstrabant. Omne quidem ab illis hominum calcabatur, ridebatur etiam diuinitas, prophetarumque responsis tanquam vulgaribus fabulis illudebant. Cùm verò multa contempsissent de virtute ac vitiis statuta maiorum, etiam quæ de patria olim prædicta fuerant, vera esse exitu probauere. Vetus enim quidam sermo ferebatur, tunc demum ciuitatem captum iri, sancta quoque flammis exurenda esse lege belli, cum seditio fuisset exorta, fanumque Dei propriæ manus ante violasset. Quibus Zelotæ, nihil de eorum fide dubitantes, ministros se præbuerunt.

C A P. III.

De Gadarensium delitione & frage.

Ioannis su-
perbia &
ambitio.

Magna pars
contraria
factionu de-
ficit à Ioan-
ne.

AT Ioannes iam dudum tyrannidem affectans, parem cum similibus honorem habere dedecus existimabat: paulatimque sibi nequiores adiungens, ab eorum affectione separabatur. Semper autem aliorum decietis non obediendo, suæque iubendo imperiosus, quod solus dominari cuperet, non latebat: eique sociebantur nonnulli metu, alii gratia (mirus enim erat oratione atque fallacia persuadere quæ vellet) multi verò propterea quod sibi tutum esse ducebant, priorum delictorum causas vni potius ascribi quam omnibus. Adhæc quia manu strenuus erat, & bonus consilio, satellites non paucos habebat, etsi magna pars eum contrariæ factionis reliquerat, apud quos etiam liuor nonnil valebat, graue putantes, vt paulo antè pari succumberent. Plus autem metus eos, ne sub viuis potestate viuerent, exagitabat. Nec enim facile sperabant eum, si semel obtinuisset, deici posse: occasionemque in se habiturum timebant, quod in principio restitissent. Proinde quisque bello potius quidvis pati decreuerat, quàm spontè seruientis mancipii loco perire. Hinc igitur seditio diuiditur, & Ioannes in contraria dissentientibus parte regnabat. Sed inter ipsos quidem munita omnia erant custodibus nihilq;

aut pa-

aut parum agebatur, si quando animis praelium laterebant. In populum
 verò vel maxime contentionem susceperunt, & quis maiorem prædam
 caperet, utrinque certabant. Cum tamen ciuitas trium malorum ingen-
 tium tempestate laboraret, hoc est belli, dominationis, itemque seditionis,
 eorum comparatione bellum popularibus mediocrius videbatur.
 Denique relictis sedibus patriis ad alienigenas profugiebant: & Romanorum
 beneficio salutem, quam inter suos desperauerant, assequeban-
 tur. Quantum verò præterea malum commotum est gentis exitio. Haud
 procul ab Hierosolymis castellum erat validissimum, reponendis opibus
 ad munimenta belli, tutandisque corporibus ab antiquis Regibus adifi-
 catum, quod Massada dicebatur: id occupauerant qui vocantur sicarii,
 quod à rapinis amplioribus timore continebantur. Hi cum Romanorum
 exercitum otiosum esse viderent, apud Hierosolymam verò Iudæos
 dominatione atque discordia secessisse, maiora facinora aggrediuntur.
 Dies festo sabbatorum (qui apud Hebræos ad memoriam salutis, qua ex
 Aegyptiorum seruitio liberati, in terram patriam deueniunt, solenni-
 ter celebratur) nocte deceptis qui sibi erant oppositi, municipium quod-
 dam Engaddi inuasere: vbi pugna quidem Iudæos ante præuentos at-
 que dispersos, quam arma caperent siue concurrerent, ciuitate pepul-
 se. Eos verò qui in fuga defecerunt, mulieres videlicet ac pueros, supra
 septingentos interfecerunt. Aedibusque deinde compilatis, fructus
 quoque iam maturos depopulati in Massada portauerunt, & illi quidem
 omnes circum castellum vicos, totamque regionem populabantur,
 non paruo undique perditorum ad eos numero in dies singulos conflu-
 ente: simul autem concitati sunt etiam per singulos Iudææ tractus in
 latrocinia, qui interim quiescebant. Ac velut in corpore, si quando
 principale membrum tumor afficit, omnia pariter ægrotare necesse est:
 ita propter ciuitatis tumultum atque discordiam, etiam qui foris erant
 nequissimi prædarum inuenire licentiam. Singuli verò vicis propriis
 dilaceratis, deinde in solitudinem recedebant. Congregati autem &
 cæternatim coniurantes, exercitu quidem pauciores, plures verò quàm
 latrocinialis conspiratio, in templa & oppida ferebantur. Et sequeba-
 tur quidem, ut in bello fieri solet, ab his eos male affici quos petissent.
 Verum præueniebatur ultio, cum mox latrones à præda refugerent:
 nullaque pars erat Iudææ, quæ non vnà cum Hierosolymis præcellentis-
 sima ciuitate interiret. Hæc Vespasiano à transfugis indicabantur. Nam
 licet omnes exitus à seditionis custodirentur, & cum quis ad eos accessis-
 set interficeretur, tamen erant qui ad Romanos clam profugerent: du-
 cemque Romanorum & opem ferre ciuitati, & reseruare populi reliqui-
 as hortarentur. Multos enim, quod bene Romanis vellent, periisse, mul-
 tos adhuc in periculo dicebant esse superstites. Ille autem iam tum mi-
 serans eorum calamitates, propius ad eos velut Hierosolymam obsessus
 accedit, re autem vera ut ciuitatem obsidione liberaret: spe autem
 ante reliqua subigendi, nullumque impedimentum extrinsecus obsidi-
 oni relinquendi. Cum igitur venisset in Gadara, transamniarum regionis
 metropolim validissimam, mensis Martii quarta die ciuitatem ingreditur.
 Iam enim optimates, ignorantibus seditionis, legatos ad eum de
 traditione miserant, tam pacis desiderio quàm suis patrimoniis metuen-
 tes. Multi enim apud Gadara locupletes habitabant, quorum legatio-
 nem inimici nesciebant, nisi quod Vespasiano appropinquante id cognou-
 erunt. Et ciuitatem quidem se retinere posse desperabant, quod & in-
 testinis inimicis numero inferiores erant, neque procul abesse videbant
 à ciuitate Romanos. Si verò fugere decreuissent, sine sanguine id facere,
 nullaque à noxiis poena repetita, non honestum sibi putabant. Itaque

An. mun
4032. a. n.
Christ. 70
Tria ma-
lorum inge-
ntium temp-
us Hiero-
solymis.

De sicariis
qui Massada
occupauerant,

Transfuga
Vespasiani
& opem ferre
ciuitati, &
reseruare
populi reliqui-
as hortan-
tur.

An. mun-
di 4032. à
Christo
nato 70.

Gadarenſiū
populus Ve-
ſpaſianum
cum accla-
mationibus
in ciuitatem
recipit.

Placidi cum
fugitiuis
conſuectus.

Placidus
Bethana-
brin expu-
gnat & igni
tradit,

Placidi de
fugitiuis In-
deus victo-
ria.

Doleſum comprehenſum (namq; is non dignitate ſolum ac nobilitate
ciuitatis princeps habebatur, ſed etiam legationis author erat) interfi-
ciunt: nimiaq; iracundia mortuo verberato, extra ciuitatem dilapſi ſunt.
Iam verò propius accedente Romano exercitu, Gadarenſium populus
Veſpaſiano cum acclamationibus in ciuitatem recepto, fidei dextras ab
eo accepit: equitumq; & peditum præſidia contra fugitiuorum excu-
ſus. muros enim priusquam id Romani peterent, ipſi deſtruxerant: vt eo
ſibi fides eſſet, quod pacem diligerent, ſi bellum gerere ne volentes qui-
dem poſſe viderentur. Veſpaſianus autem miſſo Placido cum 500. equi-
tibus ac tribus millibus peditum aduerſus eos qui ex Gadaris fugerant,
ipſe cum cæteris militum copiis Cæſaream regreditur. At fugitiui poſt-
quam equites repente à tergo inſequentes videre, priusquam in manus
venirent, in vicum quendam, cui nomen eſt Bethenabrin, ſe recepère.
vbi reperta non paucorum iuuenum multitudine, hiſq; partim volentib-
us, partim vi armatis, temerè contra Placidum eiusq; milites proſiliūt.
Illi autem primo quidem impetu paululum reſceſſerunt ea ſimul arte, vt
eos à muro longius prouocarent, deinde loco opportuno circumdatos,
telis agentes eminus ſauciabant. Itaque fugientes quidem, ab equitibus
præueniebantur Iudæi, qui verò manus conſeruiffent, à peditib. truci-
bantur, nihil plus audaciæ demonſtrantes. Condensos enim aggredien-
do Romanos, armis non ſecus ac muro ſeptos, ipſi quidem telis aditum
non inueniebant, neq; ſufficiebant aciem rumpere illorum autem trans-
figebantur telis, & immamiſſimis feris ſimiles ruebant vtrò in ſerrum, &
ſternebantur, alii gladiis ora percuſſi, alii ab equitibus diſſipati: quoniam
cura erat Placido, curſum eorū à vico intercludere, aſſidueq; prætercur-
rens ea parte, cedentesq; reſſectens, vnà etiam libratſis ſagittarum ictibus
vtebatur: hiſq; proximos interſiciebat, metu verò longè fugientes auer-
tebat, donec elapſi qui fortiores erant ad murum effugere. Eius autè cu-
ſtodes quid agerent nesciebant. Nec enim excludi Gadarenſes ſuorū cau-
ſa patiebantur, & ſi eos recepiffent vnà cū hiſ ſe perituros videbant, quod
etiam contigit. Illis enim compulſis ad murum, penè cum hiſ Romano-
rum equites irrupere. Portis autè antè præcluſis, amoto milite Placidus
ad Veſperam vſq; acerrimè oppugnato muro pariter ac vico potitus eſt:
ibique tunc vulgus quidem iners occidebatur, fortiores verò fugam pe-
tebant. domus verò à militibus diripiebantur, & vicus igni traditus eſt.
Qui verò inde euaserant, totam ſecum illam regionem ad fugam incita-
runt: & extollendo proprias calamitates in maius, torumq; Romanorū
exercitum aduentare dicendo, metu omnes vndiq; commouerunt. Plu-
rimo autem numero auſti, in Hierichuntæ ſeceſſerunt. Hæc enim etiam
tunc eorum ſpem ſalutis fouebat, quod eſſet valida & populofa. Placidus
verò equitibus, rebusq; antè proſperè geſtis fretus, eos inſequebatur, &
vſq; ad Iordanem quidē ſemper quos occupabat, morti dabat. omnem
verò ad flumē coactam multitudinē, fluminis impetu prohibitam, quod
auſtum imbris vadum transire non poterant, aperto prælio aggredi-
tur. Itaq; neceſſitas eos ad pugnam compulſit, quod fugæ locum non ha-
berent: prætentiq; ad ripæ longitudinem, tela equitum & incurſus exci-
piebant, à quib. multi percuſſi, in fluuiū ceciderūt. Nam qui manib. eorū
caſi ſunt, tredecim millia fuerunt. Alii cum vim ſuſtinere non poſſent, in
Iordanē ſpontè deſilierunt. Erat autè numerus infinitus: & præterea ca-
pta ſunt circiter duo millia viroꝝ ac ducenti, cum præda maxima ouium
& aſinorum, itemq; camelorum & boum. Iudæis quidē hoc vulnus inſi-
ſtum quamuis par ſuperioribus, maius tamen ſeiſpo viſum eſt: non ſo-
lum quod eam totam regionem qua fugerant, cædes repleuerant, ſed et
iam quod reſertus mortuis Iordanis peruius nō erat. & Asphaltites quo-

que lacus

que lacus repletus erat cadaueribus, quæ per multa flumina deuoluta sunt. Placidus autem secunda fortuna vñs, in vicos proximos & municipia contendit, captisque Abila, & Iulide, & Besemoth, omnibusque ad lacum Asphaltiten vsque idoneos ex transfugis vbique colloest. deinde milite scaphis imposito, eos qui in lacum refugerant subegit. Et trans fluvium quidem tota regio Romanis cessit, & vbique omnia vsque ad Macherunta deuicta sunt.

C A P. IIII.

De captis oppidu quibusdam, descriptione, ciuitatis Hierichunta.

HÆc autem dum aguntur, motus circa Galliam nunciatur, & quod vindex vnà cum optimatibus indigenarum à Nerone defecisset, de quibus alibi diligentius scriptum est. Vespasianum verò ad impetum belli quæ nunciata sunt incitarunt, iam tunc futura bella ciuilia totiusque imperii pericula prospicientem: cum si parres Orientis ante pacasset, minus Italiz metuendum existimaret. Obstante autem hyeme, per subactos interim vicos atque oppida præsidia collocabat: & decuriones ciuitatibus apponens, multa etiam eorum quæ vastata fuerant iustaurabat. Prius tamen comitatus militum copias quas Cæsarem adduxerat, in Antipatridem venit: ibique per biduum ciuitate composita, tertia die vastando, inflammando, omnemque subvertendo circum Thamnam toparchiam, in Lyddam & Iamnam procedebat. Et cum sese vtraque tradidisset, constitutis illic habitatoribus idoneis in Amaunta peruenit: occupatoque ad metropolim earum aditu, castra muro circumdat. Quintaque in his relicta legione cum cætera manu Bethlepron toparchiam profisciscitur: eaque & vicina regione itemque circum Idumzam igne consumptis, castella quidem locis opportunis muniuit. Captis autem duobus vicis in media Idumza positis, hoc est Begabri & Caphartophan, plus quam decem milia hominum peremit: propè autem ad mille cepit exactaque inde cætera multitudo, non paruam militum suorum partem ibi constituit, qui omnia montana loca incurfando vastabant. Ipse autem cum reliquo exercitu in Iamnam rediit: vnde per Samaritidem, ac per Neapolim, quæ dicebatur ab indigenis Mabortha, secundo Iunii mensis die in Coream descendit: ibique positis castris, postridie in Hierichunta peruenit: in qua vnus ei rectorum Traianus quem è locis trans Iordanem ducebat milite iungit, cunctis illic deuictis. Sed ex Hierichunte quidem multitudo ante Romanorum aduentum in aduersa: Hierosolymis montanam regionem diffugerat: non pauci autem qui remansere perimuntur. Desolatam verò offenderat ciuitatem, cui in planicie sitz nudus mons ac sterilis imminet, idemque longissimus à septentrionali enim regione vsque ad Scytopolitanos agros. à meridiana verò vsque ad terram Sodomiticam & Asphaltitis lacus terminos extenditur. Totus autem asper est, & quòd nihil gignat, non habitatur. Huic obiacet circa Iordanem mons alius, incipiens à Iulide ac septentrionali regione, prolixus autem in meridiem vsque ad Bacra, quæ Petram disternit Arabiz ciuitatem. In hoc est etiam ferreus mons appellatus, ad Moabitidem vsque longus. Inter duos autem montes regio, quæ magnus campus vocatur, à Gennabara vico ad lacum Asphaltitem vsque patens, habet ducentorum & triginta stadiorum longitudinem, latitudinem verò centum & viginti, mediusque ab Iordane diuiditur. Sunt autem illic duo lacus, Asphaltites & Tyberienfis natura contrarii. Namque alter salus ac sterilis est, Tiberienfis vulgò dulcis & fecundus, ætatisque tempore illa planicies ardore solis incenditur, & vitioso opprimitur aëris tractu, omnibus circum aridis præter Iordanem. Vnde euenit, vt palmæ quæ in ripis sunt magis florent, & fertiliores sint.

Am. mundi 4032. à Christo nato 70. Placidus in Iudæa secūda fortuna vñs.

Motus in Gallia.

Vespasianus vniuersam Iudæam perstruitur.

Vespasianus in Hierichuntam peruenit. Situs Hierichuntæ.

Magnus campus.

Duo lacus, Asphaltitis & Tyberienfis.

An. mun.
4032 à na.
Christ. 70.
*Ad Hierico
fontis largissi-
mus.
Miraculū
ab Helisao
factum.*

minius autem, quæ longe remotæ sunt. Ad ipsam verò Hiericho largis-
simus fons est, rigandisque arvis vberimus, iuxta veterem scaturiens ci-
uitatem: quam Iesus Naue filius, Hebræorum ductor, primam in Cha-
nanzorū terra bello possederat. Hunc fontem aliquando ferunt non
solum terræ atque lignorum fructus, sed etiam foeminarum partum ob-
tundere solitum, cunctaque pariter morbo ac peste corrumpere. Postea
verò mansucuisse, contraque saluberrimum ac feracissimum esse factum
ab Helisao quondam Propheta, qui Heliz notus fuerat atque successer-
at. Receptus enim hospitio ab Hierichuntis habitatoribus, quod hu-
maniores eos expertus erat, ipsos & omnem illam regionem perpetua
gratia remuneratus est: progressusque ad fontem, lagenam fictilem sa-
lis plenam in profluentem aquam misit. Iuxta deinde ad cælum dexte-
ram tendens, fontique immergens blanda libamina, ipsum quidem pre-
cabatur ut fluentia leniret, ac dulciores aquarum venas aperiret: Deum
verò ut fecundioribus arvis flumina temperaret orabat: tamque vber-
tatem fructuum quàm successionem prolis daret indigenis, nec eos geni-
trix filiorum aqua deficeret, quoad iussi manerent. Ad hæc preces ex di-
sciplina manibus quoque multa operatus, fontem immutauit: & qui an-
tea causa erat his orbitatis ac famis, idem victus ac fecunditatis author
est effectus. Denique rigationis eius tanta potentia est, ut si attigisset mo-
do terram, spidior sit, aquis diu perseverantibus. Vnde eo quæ largius
abutuntur, exiguum emolumentum habent: quæ verò parcius, pluri-
mum. Amplius tamen quàm cæteri fontes spaciū rigat. Et septuaginta
quidem stadiis longam, viginti autem latam planiciem permeat. Opti-
mos autem in ea paradisos ac densissimos educat, palmarumque irrigua-
rum genera tam sapore, quàm nominibus variis: quarum pinguis-
sime calcibus pressæ, plurimum mellis emittunt, non multum alio melle de-
terius: quæquam & mellis atrix est illa regio, & opobalsami ferax, qui
omnium charissimus est fructus ibi nascentium: itemque cyprum & my-
robalanum gignit: ut qui diuinum esse illum tractum dixerit, non erra-
verit, ubi & larga & optima generantur quæ sunt charissima. Sed nec in
aliis ei fructibus, aliqua facile toto orbe regio certauerit: adeo multipli-
catum quod satum est reddidit. Cuius rei causa mihi videtur esse aqua-
rum vis læta, & seris calor: cùm hic prouocet quæ nata fuerint atque dis-
fundat: liquor autem firmis singula radicibus stringat, viresque sugges-
cat æstiuo tempore: quo sic perusta est illa regio, ut nihil facile procedat
ac pullulet: aqua tamen, si ante solis ortum hauriatur, auræ spiritu resur-
gescit, naturamque contrariam aëri sumit. Hyeme vero contepescit, ea-
que meris mitissima efficitur. Tanta est autem cœli temperies, ut quo
tempore in alia Iudææ regione ningit, lino illic tantum indigenæ vesti-
antur. Distat autem ab Hierosolymis CL. stadiis, & ab Iordanæ stadiis se-
raginta: totumque habet à Hierosolymis spatium desertum atque saxo-
sum: ad Iordanem vero & lacum Asphaltitem, licet humilior, æque ta-
men incultum ac sterile. Sed de Hiericho, quàm sic fortunatissima, satis
dictum est.

C A P. V.

Lacus Asphaltitem.

*De lacu A-
sphaltite.*

Commemoratione autem dignum puto, Asphaltitis quoque naturam
exponere lacus. Is enim falsus quidem & sterilis est: nimia veto leui-
tate, etiam quæ grauissima sunt, in eum iacta fluitant. Demergi autem
quis in profundum nec de industria facile potest. Denique Vespasianus,

qui

quicquid visendi causa illuc venerat, iussit quosdam natandi inscios, vin-
 ctis post terga manibus, in altum proici: & euenit omnibus, tanquam
 vi spiritus sursum repulso desuper fluitare. Adhuc mirabilis est colo-
 ris mutatio, quæ ter in singulos dies superficiem vertit, & solis radiis
 variata resplendet. Multis autem locis vomit nigras bituminis gle-
 bas, quæ super vndam & habitu & magnitudine tauris sine capitibus
 affimiles natant. Ad eas autem cum lacus exercitores accesserint, nacti
 quod aggestum est, ad naues trahunt: & quia lentum est, repletas eas
 abruptere nequeunt: sed quasi religata siapha, pendet à cumulo, do-
 nec mensuuo mulieris atque vrina soluat. Est autem vile non modo
 ad compagines nauium, sed ad corporum etiam curationem multis re-
 mediis admiscetur. Longitudo lacus est quingentorum & octoginta
 stadiorum, qui ad Zoara vsque Arabiæ tenditur. Latitudo autem cen-
 tum quinquaginta stadiis patet. Huic Sodomitica terra vicina est: olim
 quidem tam fructibus, quam diuitiis ciuitatum fortunata, nunc autem o-
 mnis exusta, vt quæ habitatorum impietate fulminibus conflagrasse me-
 moratur. Denique adhuc in ea diuini reliquas ignis, & oppidorum
 quinque videre licet imagines, & renascentes in fructibus cineres: qui
 colore quidem sunt edulibus similes, carpentium vero manibus in fu-
 mum dissoluuntur & cinerem terræ quidem Sodomiticæ fabula eiusmo-
 di finem habet ex facie.

Am. mun
 4032 à na.
 Chritt. 70.
 Mirabili
 Asphaltiti
 proprietas.

Sodomitica
 terra A-
 sphalitis vi-
 cina est.

Tertul. in a-
 polog. ca.
 39.

CAP. VI.

*Gerasa deuastatio, simul de Neronis morte, Galba
 & Othonis.*

AT Vespasianus Hierosolymorum habitatores concludi vndique cupi-
 ens, apud Hiericho & Adidam castellis erectis, vtroque auxiliarium
 pariter ac Romanorum præsidia collocat. Mittit autem Gerasam L.
 Annium, equitatus ei parte multisque equitibus attributis. Qui primo
 aggressu ciuitate capta, mille iuuenum, qui ne fugerent præuenti erant,
 interfecit: familias captiuas ducit, bona militibus prædari permittit. In-
 censis deinde domibus, proximos petiit. Erat autem fuga potentium,
 & interitus infirmorum: quodque occupatum fuisset, flammis dæbatur:
 omnibusque tam montanis locis quam tota planicie bello oppressis, a-
 pud Hierosolymam degentes exundi copiam non habebant: cum
 transfugere quidem cupientes à Zelotis assenserentur: eos vero qui et-
 iam tunc à Romanis dissidebant, vadique ciuitate vallata cogerentur
 exercitus. Vespasiano autem Cæsaream reuerso, & cum omnibus copiis in
 ipsam Hierosolymam proficisci paranti nunciatur Nero percipit, cum
 per annos tredecim & octo dies imperasset: de quo rescribere, quemad-
 modum dehonestarit imperium nequissimis hominibus Nymphidio &
 Tigillino, & indignissimis libertorum permissa Republica: quodque
 horum captus insidiis, ab omnibus suis senatoribus destitutus, cum qua-
 tuor libertis fidelibus in suburbanum fugerit, ibique semet occiderit: &
 quod multo post tempore, qui eum deposuerant pœnas dederint: bel-
 lumque per Galliam quo pacto desierit: & quod Galba creatus impera-
 tor, Romam rediit ab Hispania: & quemadmodum incusatus à mili-
 tibus, tanquam humilioris esset animi, in medio foro necatus sit, & Otho
 declaratus sit Imperator, militesque suos contra Vitellii duxerit exerci-
 tum: necnon & Vitellii turbas, & circum Capitolium pugnare: & quem-
 admodum Antonius primus & Mutianus Vitellium interfecerint, &
 Germanorum agmina bellumque ciuile sedauerint: Hæc omnia recula-
 vi narrare, confidens quod à multis Græcorum itemque Romanorum ea

Gerasam
 L. Annis
 capit.

Vespa-
 sianus
 nunciatus
 Nero per-
 emptus.

Galba.

Otho.
 Vitellius

An. mun-
di 4052 à
1840 Chri-
sto 70.
Vespasianus
expeditionē
in Hieroso-
lymā differt
An. mun-
di 4053 à 71.
Christi 71.
Galba inter-
fuit ac O-
tho imperiū
assumpsit.

Simon Ge-
rasenus ad
latrones
peruenit.
Simon in lo-
ca montanū
cauēdo no-
quissimos
congregat.

Pugna Si-
monis &
Zelotarum.

ut et a copiose per scripta sunt. Ordinis autem rerum continuandi gra-
tia, ac ne inter cetera pendeat historia, summam singula designari. Igitur
Vespasianus primò quidem in Hierosolymam expeditionem differebat,
expectans quoniam vergeret imperium post Neronem. Deinde ubi Gal-
bam imperare cognouit, nihil conari decreuerat, priusquam ille quoque
ad se de bello aliquid perscriberet. Mittit autem ad eum Titum filium
suum & salutatum simul, & ut de Iudæis mandata acciperet. Ob eas-
dem causas Rex Agrippa nauigauit ad Galbam. Sed dum A. haiam,
quod hyems erat, longis nauibus præuehuntur, interfici Galbam conti-
git, septem mensibus post & totidem diebus. Deinde Otho suscepit im-
perium, ac tres menses Rempublicam gubernauit. Agrippa verò nihil
mutatione deterritus, Romam pergere statuit. Titus verò diuino quo-
dam impulsu, ex Achaia ad Syriam nauigat, & maturè inde Cæsaream ve-
nit ad patrem. Suspensi autem de omnibus, quasi durante Romano im-
perio, Iudæorum militiam negligebant. Patriæ quoque metuentes, ag-
grediali enigenas importunum arbitrabantur.

C A P. VII.

De Simone Geraseno noua conspirationis principe.

Nterea tamen bellum aliud in Hierosolyma excitatur. Erat Simon
Giorz filius, patria Gerasenus, ætate iuuenis, sed calliditate posterior
Iohanne, à quo iam pridem ciuitas possidebatur, viribus autem corporis,
audaci, quæ præstantior. Ob quam ex Acrabatenam quoque toparchia,
cuius rector erat, pulsus ab Anano Pontifice, ad latrones peruenerat, qui
Massadam occuparant. Is autem primò quidem ita suspectus erat, ut e-
um ad inferius castellum cum mulieribus, quas secum adduxerat, transi-
re permitterent, ipsi excelsius incolentes. Rursus autem propter ne-
cessitudinem morum, fidelis esse videbatur. Nam & ductor erat præda-
tum exeuntibus, & cum ipsis territorium Massadæ populabatur. Nec ta-
men eos ad maiora exhortando metuebat, dominandi enim cupidus,
magnorumque appetens, quia mortem Anani comperit, in montana lo-
ca discessit: ac voce præconum seruis libertate promissa itemque liberis
præmio, cunctos qui ubique fuerant nequissimos congregauit. iamque
validis conflatissimis copiis, montanos vicos diripiebat. Semper autem acce-
dentibus pluribus sociis, audebat etiam in humiliora loca descendere,
& ciuitatibus quoque iam terribilis erat: multosque potentium vis e-
ius & prosperè gesta sollicitabant. Nec iam seruorum tantum suæ latro-
num exercitus erat, sed multorum etiam popularium, tanquam Regi,
parebat obsequium. Excursus autem agebatur in Acrabatenam topar-
chiam, & in maiorem usque Idumzæm. Vicinæ enim cui nomen est
Naim muro amplexus, ad tuitionem sui pro castello habebat. In valle au-
tem quæ appellatur Pharam, multas quidem dilatauit speluncas, multas
verò paratas inuenit, atque his conditorum præde receptaculis uteba-
tur. Quin & directos illic fructus reponebat, multæque cateruæ diuer-
sabantur: neque dubitabatur, quòd in Hierosolymam copiis & appa-
ratu præluderet. Vnde insidias veriti Zelotæ, ac præuenire eum qui con-
tra se cresceret cupientes, plerique cum armis egrediuntur. His autem
Simon occurrit, commissoque prælio multos occidit, & reliquos com-
pellit in oppidum. Nondum autem viribus fretus, ab obsidione deterre-
tur. Prius autem Idumzæm subiugare conatus est. Itaque cum viginti
millibus armatorum ad fines eius properabat. Idumæorum autem prin-
cipes maturè ex agris viginti quinque ferè millibus pugnacium ciuium
congregatis, pluribus autem, qui sua seruarent domi relictis, propter si-
cariorum qui Massadæ versabantur incursum: Simonem in finibus præ-

stabantur: ubi o. fustu h. bito, ac per totum diem tracto pralio ne-
 que victor neque victus abscessit. Et ipse quidem in Nain vicum, Idu-
 mazi verò domum regressi sunt. Non multo autem post, Simon cum ma-
 ioribus copiis eorum fines petebat: castrisque in quodam vico cui no-
 men est Therue positis, ad custodes Herodii, quod non longè aberat, de-
 sociis eius Eleazarum misit, ut castellum sibi traderent persuasurum:
 quem quidem sine mora suscipere custodes, causa nescit, cur venisset.
 Mox aure n de traditione prolocutum, strictis gladiis persequabantur:
 donec fugæ locum non reperiens, de muro in subiectam valem se pro-
 iecit. Et ille quidem hoc modo statim moritur. Idumæis autem vires Si-
 monis formidantibus placuit, priusquam bello congregarentur expl-
 vare hostium copias. Ad hoc autem se ministrum obrulit parato animi-
 labobus, vau sè rectoribus, cogitans proditionem. Denique profectu-
 b Oluro (in hoc enim vico tunc Idumæorum collectus erat exercitus),
 ad Simonem venit: primumq; se patriam suam traditurum esse pollici-
 tur, accepta fide, quod semper ei charissimus foret. Mox etiam de tot
 Idumæa operam pollicetur, Ob quas res humanissime apud Simonem
 cœgatus, amplissimisque promissis animatus, ubi ad sacra rediit, primò
 Simonis exercitum multiplici numero mentiebatur esse maiorem. De-
 inde rectoribus etiam paulatimque multitudine vniuersa perterritis, v
 Simonem reciperent suadebat, ei que sine pugna rerum omnium per-
 mitteret principatum. Simul autem hoc agens, & Simonem ipsum pe-
 uicose uocebat, disiecturum se pollicitus Idumæos, quod & præstitit.
 Nam cum iam appropinquaret exercitus, equum primum inscendit, &
 cum sociis corruptionis effugit: paucior autem occupat vniuersam mul-
 titudinem, ac priusquam ad manus venirent, domum quisque suam so-
 luti ordine recesserunt. Simon verò præter opinionem sine sanguine I-
 dumæam introiit: primumque aggressus ex improviso Chebron mu-
 nicipium cepit, in quo maxima præda positus est, multosque fructus di-
 ripuit. Chebron autem indigenæ ferunt non eius terræ modò ciuitati-
 bus, verum etiam Ægypti Memphis antiquiorem. Denique duo millia &
 trecenti eius connumerantur anni. Hoc autem narrat Abraham quoq;
 præterit Idumæorum fuisse domicilium, posteaquam Mesopotamiæ sedes
 reliquit: eiusque posteros hinc ad Ægyptum esse profectos: quorum
 etiam nunc monumenta extant in eadem ciuitate, peroptimo marmore
 liberaliter fabricata. Cernitur autem sexto ab oppido stadio arbor ma-
 xima Terebinthus: eamque memorant ab initio mundi creati nunc vi-
 que durare. Hinc totam Simon peruasit Idumæam, non modò vicos e-
 ius & ciuitates depopulando, sed excidendo etiam territoria. Nam præ-
 ter armatos XL. cum millia sequebantur, ut his ne victui quidem neces-
 saria satis essent. Ad has autem necessitates accedebat eius crudelitas &
 insuper iracundia, quò magis vastari contigit Idumæam. Et quemad-
 modum post locustis sylua cerni solet frondibus spoliata, sic etiam quâ
 Simonis transisset exercitus, à tergo solitudinem relinquebat: & alia
 quidem comburendo, alia diruendo, & quicquid in ciuitate vel in agris
 natum esset conterendo calcibus, aut de passendo debebant: perque ter-
 ram cultam iter agendo, faciebant eam sterili diuorem, proflus ut ne si-
 gnum quidem vastaritis reliqueretur, quod aliquando fuissent. Hæc
 omnia rursus Zelotas incitauerunt, & aperto quidem bello configere
 pertinere: insidiis verò per itinera collocatis, uxorem Simonis rapi-
 unt, eorumque præterea quos habebat in obsequio plurimos. Deinde
 tanquam Simonem ipsum cepissent, in ciuitate exultantes redeunt.
 Continuo tamque sperabant, armis em depositis pro uxore sibi suppli-
 caturam. Illum autem non misericordia, sed ira coniugis rapte perua-

An. ann
 4033. à n
 Christi. 7

Eleazarum
 Simonem /
 cum in va-
 lem se pro-
 iecit & statim
 moritur.
 Iacobus I.
 v. 49. patr.
 oraditur.

Simon præ-
 ter opinionem
 sine sangui-
 ne Idumæam
 intrat.

Chebron an-
 tiqua ciui-
 tas Abrah-
 æ domici-
 lium fuit.

Terebinthi
 arbor ab in-
 itio mundi
 creata nunc
 usq; durat.

Simon depo-
 pulando to-
 tam Idumæ-
 am perua-
 dit.

Zelota Si-
 monis uxo-
 rem rapiunt.

An. mun.
4033. à na.
Christ. 71.
Immanitas
& crudeli-
tas Simonis.

Simoni Ze-
lota muliere
remittunt.

Seditio per
totum Ro-
manum im-
perium.

Vespasianus
Iudæam ste-
runt patit.

Capharini
supplices se
Cereali tra-
dunt.

Chebron ur-
bem anti-
quissimam
Cerealis ex-
urit.

serat. Cumque ad muros Hierosolymorum venisset, vt fera saucia quæ percussores prendere æquisset, ita in quos reperisset, effundebat insaniam. Denique oletum sarmentorumque causa progressus è porta, imberbes pariter ac seniores correptos verberabat ad necem: vt animi indignatio- ne id solum abesse videretur, quod non etiam vesceretur corporib. mor- tuorum. Multis autem abscissis manibus dimittebat in ciuitatē, vñ per- terrefaciens inimicos, & populum reuocare cupiens à nocentibus. Hisq; mandabat vt dicerent, iurare Simonem per Deū qui cuncta regeret, quod nisi cito redderent sibi coniugem suam, muro perrupto omnibus qui in ciuitate essent similiter vteretur, neque cuiquam ætati parceret, aut ab in- nocentibus discerneret noxios: donec his eius mandatis, non modo po- pulus, sed etiam Zelotæ metu perculsi, remississent ei mulierem. Atque ita delimitus, paulisper ab assidua cede requieuit.

C A P. VIII.

De Galba, Othone, Vitellio & Vespasiano.

NON solum autem per Iudæam erat seditio bellumque ciuile, verum etiam per Italiam. In medio namque Romanorum foro Galba per- empto, creatus Otho Imperator cum Vitellio imperium effectante pu- gnabat: quem Germanicæ tunc legiones elegerant. Habito autem apud Bebricum Gallia Cispalinæ prælio cum Valente & Cæcina Vitellii du- cibus, primo die Otho superauit, altero Vitelliani: multisque trucidatis, & aduersæ partis audita victoria, Otho apud Brixellum semet occi- dit, postquam biduum tresque menses imperium tenuit. Accesserunt autem Vitellii ducibus Othonis milites, & ipse iam Vitellius Romam cū exercitu veniebat: dum interea Vespasianus quinto die Iunii mensis Cæ- sareæ profectus, eas quas nondum subegerat Iudææ partes petiuit: & in montana regione, quò primum ascendit, toparchias duas Gophniticam & Acrabatenam subegit: deinde post has Bethël & Ephrem municipia: ibique præfidiis collocatis, vsque Hierosolymam equitabat. Multos ve- rò tunc deprehensos necabat, multosque capiebat. Ducum autem vnus Cerealis cum equitum parte ac peditum, superiorem quæ dicitur vasta- bat, Idumzæ, & Caphetram quidem castellum ex itinere captum in- cendit. Alterum verò quod Capharin dicitur, admoto milite oppugna- bat, muro satis valido cinctum. Diutius autem ibi se moraturum speran- ti, oppidani subito portas aperuere, & supplices ei se tradidere. Quibus subiugatis, Cerealis in Chebron alteram ciuitatem antiquissimam ten- dit, stram (vt dixi) in montanis locis, haud procul ab Hierosolymis. Vi autem irrumpens in eam, reliquam multitudinem, quam ibi offendit, cum puberibus interemit: oppidum verò ipsum exurit. Ombusque iam captis, præter castella Herodium & Massadam & Macherunta, quæ à latronibus tenebantur, sola iam Hierosolyma Romanis ante oculos e- rat, quæ expugnanda restabat.

C A P. IX.

De Simonis gestis contra Zelotas.

SIMON autem vbi uxorem suam à Zelotis recepit, ad reliquias Idumzæ tendit persequendas: & vndique circumacta natione, Hierosolymam compulsi plerosque fugere, cum ipse quoque ad eam sequeretur. Deinde muro eius obsessus, si quem operatorum ex agris aduentem multitu- dine cepisset, interfecit. Eratque populo foris Simon Romanis ter- ribilior: intus Zelotæ vtriusq; fructiores: quos etiam Galilæi nouis inuen-

tis & audacia factionum corrupiebant. Nam & Ioannem ad potentiam
 ibi prouexerant : & Ioannes eis pro potentia quam sibi comparauerat,
 vicem referens, omnia quæ desiderarent vt facerent permittit. Insati-
 abilis autem rapinarum cupiditas erat, domorumque locupletum per-
 scrutatio. Cades autem virorum & foeminarum iniuriæ pro ludo habe-
 bantur: prædaque cum sanguine deuorantes sine aliquo metu, post fa-
 tietatem muliebris libidine calefebant: compitque crines, & foeminarum
 veste induti, lotique vaguentis, & vt forma placeret, oculis illiti, non
 solum ornatum, sed impudentiam quoque mulierum imitabantur:
 & obliuiscuntur animæ nefarios coitus exigentes, vt in lupanari versa-
 bantur, ciuitatemque totam impuris facinoribus profanabant. Effre-
 minantes autem vultum, dextris ad cadem promptas habebant: deli-
 catoque incessu eueruati, subita incursione bellatores fiebant: & de pa-
 ludamentis versicoloribus eductis gladiis, casu e buis transuerberabant.
 Eos autem qui Ioannem fugissent, excipiebat sauior in cadibus Simon:
 quique intestinum euasisset tyrannum, ab eo qui propè erat occideba-
 tur. Omnis autem fugæ via transire cupientibus ad Romanos abscessa e-
 rat. Inter Ioannis autem copias quantum erat Idumæorum dissidebant:
 separatique ab aliis, aduersum tyrannum tam liuore potentie quam
 crudelitatis eius odio armantur. Deinde pugna congressi, multos Zelo-
 tarum perimunt, ceterosque in aulam regiam compellunt, quam Gra-
 pte ædificauerat. Hæc autem fuerat cognata Izatz Regis Adiabænotum.
 Vnâ verò irrupere Idumæi, atque inde Zelotis infanum pulsus, Ioannis
 pecunias prædabantur. In aula enim supra dicta & ipse degebat, & tyran-
 nis spolia deposuerat. Inter hæc autem Zelotarum qui per ciuitatem
 dispersi erant, ad illos qui in templum fugerant aggregati sunt: eosque
 Ioannes aduersus populum & Idumæos educere cogitabat. His autem
 non tam impetus eorum metuendus erat, cum pugna plus possent, quam
 confidentia, ne de templo nocte subreperent, seque pariter occiderent,
 atque oppidum concremarent. Itaque collecti cum Pontificibus delibe-
 rabant, quoniam pacto imperium præcauerent. Sed profectò Deus sen-
 tentias eorum in deterius vertit, & interitu acerbius excogitabat salu-
 tis remedium. Nam vt Ioannem deciderent, Simonem recipere statu-
 runt, & cum precibus alterum sibi tyrannum imponere. Itaque decreto
 obtemperatur: missoque Matthia Pontifice, rogant Simonem vt ad se
 introiret, quem sæpe tinerant. Cum his autem precatores erant, etiam
 qui Zelotas Hierosolymis fugerant, domus quisque suæ desiderio & for-
 tunarum. Ille autem nimis superbe se dominum fore pollicitus, veluti
 ciuitatem liberaturus ingreditur, cum salutis eum datorem ac defen-
 sorem sui populi clamor designaret. Vbi verò cum suis copiis introiit, mox
 de propria potentia deliberabat: nec minus eos à quibus rogatus erat,
 quam eos contra quos fuerat aduocatus, inimicos putabat. Ioannes autem
 cum multitudine Zelotarum templo exire prohibitus, amissis etiam
 quæ in ciuitate habebat (nam statim res eorum Simon cum sociis diri-
 puerat) salutem iam desperabat. Templum tamen adiuvante populo
 Simon aggreditur. Illi autem in porticibus, perque propugnacula stan-
 tes imperum propulsabant: multiq; ex Simonis parte oppetebant, mul-
 ti faucibus referebantur, quoniam Zelotæ ad dexteram superioris erant,
 eoque ictus impenetrabiles habebant. Et quamuis loco plus possent, tur-
 res tamen quatuor maximas fabricauerant, vt ex alto videlicet missi-
 lia tangerent: vnâ ad Orientalem angulum, ad Septentrionalem al-
 teram, super xystum tertiam, in angulo alio contra ciuitatem inferiore.
 Quarta verò turris supra verticem Pastophoriorum condita erat: vbi
 moris est vnum de sacerdotibus astantem post meridiem, quod septimus

An. mun.
 4033. à na.
 Christ. 71.

Zelotæ ciui-
 tatem totâ
 imperii sa-
 cinoribus
 profanant.
 Omnis fugæ
 via abscessa.

Dissidium
 Zelotarum
 & Idumæo-
 rum.

Pugna Zelo-
 tarum in
 templo cum
 Idumæis &
 populo.

Simon ma-
 gno clamore
 ciuitatem
 intrat.

Simon tem-
 plum in
 quo Zelotæ
 erant ag-
 greditur.

quisq;

An. mun.
4033 à na.
Christ. 71.
Sacerdotum
officiū, quod
sepeimus
quisq; dies
inciperet tu
ba significa
re.

Vitellius to
tam urbem
Romā pro
castris ha
bet.

Vespasianus
imperium
pati, sicut
bene impera
re novit.

Rectores a
parte cum
militibus
convenientes
de mutatio
ne tractant.

Vespasiani
pudicitia &
modestia.

Causa im
pulsiva o
ligendi Vesp
asianum Im
peratorem.
Militēs Ve
spasianum
Imperatorē
appellant.

quisque dies inciperet, tuba significare: rursusque vesperi, quod desine
ret, nunc ferias populo, nunc ut opus faciat, denunciantem. Per turres
autem disposuerunt balistas saxorumque tormenta, & sagittarios & fun
darum scientes. Itaque tunc Simon pigrius ad impetus movebatur, cum
suorum plerique mollescerent: amplioribus tamen sociis fretus, propius
accedebar. Machinarum enim missilia delata longius, multos pugnan
tium pertimebant.

C A P. X.

De Vespasiano in Imperatorem electo.

PER idem tempus Romanos quoque scruia mala circumveniunt, ad
erat enim ex Germania Vitellius cum exercitu, aliam præterea ingen
tem multitudinem secum trahens. Et cum eum destinata militi spaci
non caperent, totam urbem pro castris habebat, omnemque domum re
plevit armatis. Illi autem conspectis Romanorum diuitis oculis insue
tis, & auri argenti que stupore perfusi, vix cupidinem continebant, adeo
ut in rapinas se conuerterent, & eos qui obistere conarentur, occiderent.
Et in Italia quidem ita res erant. Vespasianus autem, postquam Hie
rosolymis proxima depopulatus, Caesaream reuertebatur, audiit Romano
rum tumultus, & Vitellium principem. Hoc autem, licet ipse imperium
pati, sicut bene imperare nosset, ad indignationem perductus est: do
minumque dedignatur cum, qui veluti desertum inuassisset imperium.
Dolore autem saucius cruciatum ferre non poterat, neque aliis vacare
bellis cum patria vastaretur. Veruntamen, quantum ira impellebatur ad
viciendum, tantum longinquitatis cogitatio reprimebat: multa enim
fortunam posse noua facere, priusquam ad Italiam, praesertim hyemis
tempore ipse transiret: plusque iam crescentem iracundiam cohibebat.
Rectores autem cum militibus conuenientes, aperte iam de mutatione
tractabant: & cum indignatione vociferantes, iaculabant Romae con
stitutos milites, & in deliciis agentes, qui ne famam quidem belli susti
neant, quibus liberis decernere Principatum, & spe questus Imperato
res creare. Se autem laboribus tot exactis sub galeis senescentes, aliis
condonare potestatem, cum apud se digniorem habeant imperio. Cui si
hanc amiserint, quam iustiore, vel quando referrent erga se beneuo
lentiae gratiam? Tanto autem Vespasianum quam Vitellium iustius effi
principem fieri, quanto illis qui eum declarassent ipsi praestarent. Non
enim se minora pertulisse bella, quam qui ex Germania venissent: ne
que illis qui Tyrannum inde deducerent, in armis deteriores esse. Nul
lum autem in creando Vespasiano fore certamen. Non enim senatum
populumue Romanum, Vitellii libidines pro Vespasiani pudicitia per
pessuros, nec pro bono Imperatore crudelissimum Tyrannum, aut filium
pro patre optaturos Principem. Maximum enim pacis tutamen esse, ve
ram in Imperatore praestantiam. Ergo siue petitis senectutis debeat
imperium, habere se Vespasianum: siue adolescentiae viribus, Titum. Ex
amborum enim aetate quod sit commodum decerpturos. Non solum
autem se ministraturos declarati imperii vires, qui tres legiones regumque
habeant auxilia: sed etiam totum Orientem partemque Europae extra
Vitellii timorem constitutam. atque insuper qui essent in Italia propu
gnatores Vespasiani, fratrem atque alium filium: quorum alteri mul
tos dignitate praeditos iuuenes sociatum iri sperabant, alteri vero etiam
urbis esset commissa praefectura: quae pars ad imperii principia non pa
rum valeret. Postremo si ipsi cessarent, senatum fortasse declaraturum esse
principem, quem conseruatores milites debonestarent. Haec primò per

cuncos milites loquebantur. Deinde se adhortati inuicem, Vespasianum Imperatorem appellant: eumque ut in periculo constitutum imperium conseruaret, orabant. Illi autem olim quidem rerum omnium cura fuit, nequaquam verò imperare volebat, dignum quidem se factis existimās, priuatæ autem vitæ securitatem, clarioris fortunæ periculis anteponens. Resulanti autem rectoris magis instabant: & circumfusi milites cū gladiis, mortem ei minabantur, nisi viuere vellet, ut dignus esset. Diutamen reluctatus, quod renuebat imperium, postremo cum his, qui se designauerant, minime dissuadere posset, accepit.

An. m^o
4033. a n^o
Christ. 71

C A P. XI.

Ægypti descriptio & Thari.

M^Vitiano autem cæterisque rectoribus, qui eum ad imperium inuira-
verant, & exercituum alio vociferante, ut se in hostes omnes duceret,
prius res Alexandrinæ procurandas putauit: sciens Ægyptum pluri-
mam esse partem imperii, propter frumentariam functionem: eaque si
potius esset, viqueque, si perstaret, Vitellium deliciendum sperabat, nec
enim perperam esse populum fame oppressum. Simul etiam duas le-
giones, quæ apud Alexandriam degerent, sibi cupiebat adiungere. Cog-
itabat etiam propugnaculo sibi fore illam regionem, aduersus incerta for-
tunæ. Nam & terra difficilis accessu, marique importuosa est, & ab Oc-
cidente quidem atidam Libyam habet obiectam, à meridie verò litem
qui Sienem & Athonia dirimit, nauibusque inuis Nili fluminis cata-
ractus, itemque à Oriente mare rubrum, ad Copron ciuitatem vsq; dis-
fusi. Septentrionale vero munimentum habet terram vsque ad Sy-
riam. Et quod dicitur Ægyptum pelagus, totum portubus carens. Hoc
quidem modo Ægyptus ex omni parte tuta est. Inter Pelusium verò &
Syenem, per duo milia stadiorum porrigitur. Ex Plinthine autem ad Pe-
lusium, navigatio est stadiorum triū milium & sexcentorum. Nilus au-
tem ad Elephantinæ oppidum vsque nauibus ascenditur. Namque vl-
terius progredi, ut supra diximus, cataractæ non sinunt. Portus autem A-
lexandrinus etiam in pace nauibus aditu difficilis est. Nam & ostium per-
angustum habet, saxique lateribus à directo cursu deflectitur: & laua
quidem pars manu factis brachiis cingitur: à dextera verò Pharus obie-
cta insula, turrim maximam sustinet, ad trecenta vsque stadia nauigan-
tibus igne lucentem, ut quàm longissimè difficultatem applicandarum
nauium præcaueant. Circum hanc autem insulam, opere instructo inge-
tes muri sunt: quibus afflictum pelagus, & aduersis ventibus fractum,
asperiores facit meatum, eoque periculosum per angustiam aditum. In-
tam tamen portus ipse tutissimus est, & triginta stadiis magnus. In quem
tam quæ defum illi terræ ad beatitudinem deuehuntur: quam quæ iupe-
rant ex bonis domesticis & indigenis, in totum orbem diuisa exportan-
tur. Itaque non sine ratione, Vespasianus Alexandrinarum rerum eret
cupidus, ac totius Imperii firmamentum. Proinde statim ad Tiberium
Alexandrum literas dedit, qui Ægyptum & Alexandriam regebat, iedi-
cans militum alacritatem: quodque ipse (quod necesse fuit) suscep-
tū muncere principatus, operam atque adiumentum eius assumeret. Alexā-
der autem, simul ut Vespasiani legit epistolam, prompto animo, & legio-
narius sacramento rogauit & populum: utriq; autem libertissime pa-
ruere, virtutem viri ex proxima administratione scientes. Et ille qui-
dem permissa sibi potestate, omnia quæ imperii vsus exigeret,
aduentui quoq; principis necessaria iam
parabat.

*Terminus
Ægypti.*

*Longitudo
& latitudo
Ægypti.*

*Turris altis-
sima in in-
sula Tharo
ad trecenta
vsq; stadia
nauiganti-
bus igne lu-
cent.*

*Tiberius A-
lexander
Ægyptum
& Alexan-
driam regit.*

CAP. XII.

Vespasianus Iosephum captivitate liberat.

An. mun.
4033. a na.
Christ. 71.
*Vespasianus
communi
suffragio im-
perator de-
claratur
& corona
donatur.*

Opinione verò citius declaratum in oriente Vespasianum Imperato-
rem, ubique fama nunciauit. Et vniuersæ quidem ciuitates festos
dies habebant, nuntiique lætitiarum pro eo simul & sacrificia celebrabant;
legiones verò apud Mœsiam Pannoniamque degentes, quæ propter Vi-
telli auidiam paulo ante fuerant concitata, iussurandum Vespasiano
maie re gaudio præbuerunt. Vespasianus autem Cæsaream reuersus, iam
Berytum venerat, ubi multæ quidem è Syria, multæque ab aliis prouin-
ciis legationes aderant obuiam, coronas ei & gratulatoria decreta à sin-
gulis ciuitatibus offerentes. Affuit autem rector etiam prouincia Mu-
tians populorum alacritatem, iurataque per ipsum principem sacra-
menta renuncians. Vbiq; autem Vespasiani votis obsecundante fortuna,
rebusque ad eum plurima ex parte inclinatis, cogitare coepit, quod non
sine Dei prouidentia sumpsisset imperium: sed iusta quædam fati ratio,
ad eius potestatem circumduxisset rerum omnium principatum. Re-
cordatus autem signa, & alia (multa enim sibi contigerant imperium
præmonstrantia) & Iosephi dicta, quibus eum Nerone viuo ausus fuerat
appellare imperatorem, admirabatur virum, quem adhuc habebat in
vinculis, aduocatoque Mutiano cum amicis & rectoribus aliis, primū
quā si teneuus fuisset Iosephus, quantumque Iotapatensis expugnandis
propter eum laborasset, exponit. deinde vaticinationes eius, quas ipse
quidem timoris causa suspicaretur esse figmenta: tempus autem diuinas
fuisse, & rerum exitus probauisset. Tumque in honestum esse ait, ut qui si-
bi augurasset imperium, vocisque Dei minister ac nuncius extitisset, ad
huc captiui loco haberetur, fortunamque sustineret aduersam, vocaturusque
ad se Iosephum solui iubet. Hoc autem facto, alii quidem rectores ex ea
gratia quam alienigenæ retulisset, prælara etiam de se speranda esse ar-
bitrabatur. Titus vero, qui cum patre aderat, iustum est, inquit, pater vi-
na cum ferro etiam probro Iosephum solui, erit enim tanquam nec ini-
tio victus sit: si non dissoluerimus, sed inciderimus catenas. Namque id
agi solet in his, qui non recte fuerint victi. Eadem Vespasiano placebāt,
& quidam interueniens securi catenas abruptit. Iosephus quidem pro
his quæ prædixerat, præmio famæ donatus, & de futuris iam dignus cui
credendum esset habebatur.

*Vespasianus
cum amicis
& rectorib.
de Iosepho
liberando
deliberat.*

*Iosephus præ-
mio famæ
donatus è
vinculis li-
beratur.*

CAP. XIII.

De Vitellii morte & moribus.

*Vespasianus
Romanam
edere cogi-
tat.*

Vespasianus autem responso legationibus reddito, iusteque pro meri-
tis administrationibus ordinatis, Antiochiam venit. Et quoniam pri-
mum tenderet cogitans, Alexandrino itinere præstabilius esse duxit,
quæ Romæ ageretur curare. Alexandriam enim stabilem esse, Roma-
nas autem res à Vitellio perturbari. Mittit igitur in Italiam Mutianum,
cum multis equitum peditumque copiis, qui tamen propter hyemis
asperitatem veritus nauigare, per Cappadocas & Phrygas ducit exer-
citurum. Inter hæc autem Antonius Primus adducta legione tertia ex
his, quæ apud Mœsiam morabantur (illam enim regebat prouinciā)
bellum gerere cum Vitellio properabat. Vitellius autem cum magna
manu Cæcinnam obuiam ei mittit. Is autem Roma profectus, quam-
primum circa Cremonam Galliz Antonium consequitur, quæ consuevis
lætæ ciuitas est: ibique conpecta hostium ordinatione ac multitudine
præmio quidem ingredi non audebat. Discessum autem periculosum

reputans,

repulsans, de proditorique deliberabat. Conuocatis autem centurionibus, & tribunis sibi suoditis, ut transirent ad Antonium, suadebat: Vitellii quidem rebus detrahens, Vespasianum autem vires extollens: & alterum nomen ingenti tantum, alterum virtutem habere commemorans: ipsis quoque melius esse, si id sponte faciant, quod necesse est: cumque se multitudinem superatum iri faciant, voluntate periculum praeuenire. Nam & Vespasianum quidem idoneum esse, etiam sine ipsis ad reliqua vindicanda: Vitellium verò ne cum ipsis quidem praesentia posse seruare. Multa loquutus haec non modum quod voluit persuasit, & cum milite transfugit ad Antonium. Eadem verò nocte milites poenitudo simul ac metu scius, si visisset, a quo missi fuerant, occupauit, eductisque gladiis Caecinam obruncare voluerunt, fecissentque, nisi his aduoluti tribuni supplicasset. Quamobrem eade quidem se abstinerunt, victum autem quasi proditorem Vitellii transmittendum habebant. His auditis, Primus Antonius coacti uo suos mouet, eosque cum armis in defensores ducit. Illi autem instructi ad praelium, paulisper quidem restiterunt, mox autem in loco pulsi, Cremonam fugerunt. Primus autem comitatus equitibus cursu eorum praeuertit: & ante ciuitatem circumclamplam plerumque multitudinem peremit, aggressus autem reliquos, oppidum militibus praedari permisit, in quo multi quidem hospites mercatores, multi verò indigebant perire, totusque Vitellii exercitus, virorum triginta milia & decem. Quin et Antonius eorum, quos de Moesia adduxerat, quatuor milia & quingentos amittit, soluta autem vinculis Caecinae, reuocataque ad Antonium mittit, qui ad eum intromissus & colloquutus est, & proditoris dedecus insperatis protexit honoribus. Roma autem Sabinus, vbi Antonium appropinquare cognouit, fiducia recreatus est, collectisque vigiliis exhortibus, nocte occupat Capitolium. Lucē vero facti multi nobilium sociati sunt ei, & Domitianus fratris filius, pars ingens obtinenda victoriz. Sed Vitellius de Primo quidem minime curabat. His autem iratus, qui cum Sabino defecerant, & nobilium sanguinem prodigia crudelitatis sitiens, immittit Capitolio, quam locum adduxerat militum manum, vbi multa ab his, itemque nobilibus, qui templum tenebant, pugnantibus, audacter admissa sunt: postremo autem Germani, quod multitudine superabant, collem obtinuerunt. Et Domitianus quidem cum multis Romanorum viris insignibus, diuina quadam ratione saluus euasit: reliqua verò multitudo tota lauiatur. Et Sabinus quidem ad Vitellium ductus occiditur. Milites autem direptis donariis, templum incendunt. Tumque postero die cum exercitu venit Antonius, cumque Vitellii milites excipiunt, & trifario commissio intra urbem praelio, omnes interiere. Praecedit autem ebrius de palatio Vitellius, & ut afflicta in extremis longiore luxu prodigae mensae refertus. Tractus autem per populum, varioque contumeliarum genere deonestatus, in media urbe iugulatur, octo menses ac dies quinq; potus imperio: quem si viuere diutius contigisset, ut opinor, eius luxuriae minimè sufficere potuisset imperium, aliorum verò mortuorum supra quinquaginta milia numerata sunt. Haec quidem gesta sunt die tertio mensis Octobris. Postero autem die Mutianus cum exercitu Romam ingreditur, & Antonii militibus eade repressis (adhuc enim hospitia persequendo, & Vitellii milites, & ex populo plurimos, qui cum illo senserant, occidebant, examinationis diligentiam iracundia praeuenientes) Domitianum productum populo rectorem insinuat, usque ad patris aduentum. Populus autem iam timore liberatur, Imperatorem praedicat Vespasianum: simulque & illum confirmatum, & Vitellium esse deiectum festa laetitia celebrabat.

An. mun.
4033. à na.
Chust. 72.
Caecina milites, ut à Vitellio deficerent, & Vespasiano sese coniungeret hortatur.
Caecina propter prodicionem a suis capitur.

Vespasianus Caecinum proditoris dedecus insperatis in protegit honoribus.
Sabinius Roma Capitolium occupat & à Vitellio deficit, Vitellius interficitur.

Pop. Rom. Vespasianum Imperatorem praedicat.

An. mun-
di 4033. à
nat. Chri-
sto 71.

Titus mittitur contra Iudeos à patre.

Cum autem Vespasianus Alexandriam venisset: gesta ei Romæ nuntiata sunt, & legati ei ex toto orbe congratulantes affuerunt: cumq; maxima post Romam ciuitas esset, angustior multitudini videbatur. Firmato autem iam totius orbis imperio, rebusque popul. Roman. præter spem conseruatis, Vespasianus in Iudææ reliquias intendit animum. Et ipse quidem exacta hyeme Romam proficisci parabat, resque apud Alexandriam mature componere proponebat: filium verò Titum cum selectis copiis ad excidendam Hierosolymam mittit. Qui terreno itinere Nicopolim vsque progressus, ab Alexandria ciuitate viginti stadiorum interuallo distantem, inde militem longis nauibus imponit: Nilòq; flumine post Medensium tractum, Thmuia vsque vehitur. Hinc autem egressus in terram, apud Tanin ciuitatem diuertit. Vnde secunda ei mansio fuit ciuitas Heraclea, & Pelusiũ terra. Hic autē milite per biduũ recreato, tertio die Pelusii fines transiit: vnamque mansionem profectus per solitudines ad Cati Iouis templum castra posuit: postereque die apud Ostracinen, quæ mansio aqua inopsest, ob quam crustam aduestitia videntur indigeat. Hinc apud Rhinocoluram requiescit: & inde progressus in quartam mansionem, kaphiam venit, quæ prima occurrit Syriæ ciuitas. Gazi verò quintæ mansionis castra suscepit: & postea in Alcalonem, atque hinc Iamuiam, deinde Ioppen, & ex Ioppe

Caesaream peruenit: decreto apud se, alias militum copias congregare.

Titus Hierosolymā proficiscitur.

Titus Caesaream peruenit, aliasq; militum copias congregat.

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO,

LIBER SEXTVS.

SVMMA CAPITVM LIBRI VI.

De bello Iudaico.

- I. De triplici seditione apud Hierosolymam.
- II. Titus explorator Hierosolyma perlitatur.
- III. De eruptionibus Iudaorum contra Roman. castrametantes.
- IIII. De intestina pugna aymorum diebus.
- V. De Iudeorum dolo in Romanorum milites.
- VI. Descriptio Hierosolymorum.
- VII. De ditionem Iudæi recusant, & Roman. adoriuntur.
- VIII. De costructura & duorum murorum obtentu.
- IX. De Caesare Iudæo Romano illudente.
- X. De secundo muro bis obtento à Romanis.
- XI. De aggeribus in tertium murum, & oratione proluxa Iosephi pro ditione facienda, & fame obsessorum.
- XII. De Iudæis crucifixis & aggeribus combustis.
- XIII. De muro extructio ab exercitu Romano circa Hierosolymam triduo.
- XIIII. De fame Hierosolymorum & secundo aggeri extructio.
- XV. De cade Iudaorum intra & extra Hierosolymam.
- XVI. De sacrilegio circa templum & relictis ex urbe cadaueribus & fame.

C A P. I.

De triplici seditione apud Hierosolymam.

ITVS quidem ad eum modum quem prädiximus, emensa vltra Ægyptum ad Syriam vsque solitudine, Cæsaream venerat. Ibi enim exercitum decreuerat ordinare. Illo autem adhuc apud Alexandriam vnâ cum patre imperium, quod nuper ei Deus permiserat, disponente, contigit etiam seditionem; quæ apud Hierosolymam erat, auctam trisariam diuidi, & aliam partem in aliam verti. Quod vt in malis optimû

quis dixerit, factumque iustitiæ. Nam Zelotarum quidem in populû dominatio, quæ autor erat excidii ciuitatis, vnde cepit, & per quos creuerit, diligenter superius declaratum est. Hanc autem non errauerit quifquam, dicens seditionem in seditione esse factâ, ac veluti rabida fera, externorum penuria, in sua viscera sœuire solet: sic Eleazarus Simonis filius, qui & ab initio Zelotas in templum à populo separauerat, velut indignari simulans ob ea, quæ dies singulos Ioannes auderet, cum ne ipse quidem à cadibus quiesceret: re autem verò sese posteriori tyranno subiectum esse minime ferens, summæ rei desiderio, propriaque potentia cupiditate, ab aliis defecit: aicitis etiam Iuda Chelcix filio, & Ezronis Simone potentissimis: præter quos erat etiam Ezechias Chobari filius, non ignobilis. Horum singulos Zelotæ non exigui sequebantur: occupatoque interire templi aditu, super eius portas in sacris foribus arma ponunt, & abundare quidem se suis necessariis confidebant: sacrarum enim rerum copia suppetebat, nihil impium exultantibus: pauciatu vero suorum timentes, plerique in locis suis occisi manebant. Ioannes autem quanto superior erat virorum multitudine, tanto loco superabatur: hostesque habens à vertice, neque sine metu conabatur incursum, & præ iracundia cessare non poterat. Plus autem mali perferens, quàm Eleazari partem afficiens, tamen non remittebat. Crebri enim fiebant impetus, & missilium iactus, totumque polluebatur cadibus templum. Filius autem Gioræ Simon, quem rebus desperatis inuitatum, vltro sibi tyrannum spe auxilii populus introduxerat: & superiorem ciuitatem retinens, & inferioris plurimam partem, animosius iam Ioannem eiusque socios adoriebatur, quasi qui desuper impugnarentur. Subiectus autem illorum manibus erat, sicut & illi superiorum. Et Ioannē eueniebat duplex prælium perferentem, lædi pariter ac lædere: quantoque vincebatur, eo quod Eleazaro esset humilior, tanto plus lædebat Simone celsior constitutus: cum inferiores aggressus etiam sola manu sine labore prohiberet: desuper verò ex sano iaculantes, machinis detereretur. Quippe balistis & non paucis lanceis utebatur, saxorumque tormentis: quibus non solum belantes vlcisceretur, sed multos etiam sacra celebrantium perimebat. Quanquam enim ad omne impietatis genus rabidi ferebantur, tamen eos qui sacrificare cuperent recipiebant, cum suspitione & custodibus indigenas perscrutando. Hospites enim etiam qui exorassent eorum crudelitatem, post exitum subitina seditionis opera consumebantur. Missilia namque machinarum vi ad aram vsque templumque peruenientia, in sacerdotibus sacra celebrantes cadebant: ac multi, qui properantes ab ultimis finibus terræ ad sanctissimum locû venissent, ante ipsas hostias procubuerunt: aramque vniuersis Græcis & Barbaris adorandam, suo sanguine imbuere. Indigenis autem mortuis, alienigenæ ac sacerdotibus profani miscerantur: perque atria diuina, stagnum fecerat diuersorum.

An. mundi 4034. à nato Christo 73.

Triples apud Hierosolymam seditio.

Pugna Ioannu & Eleazari. Simon & populum cū Ioanne in templo constituto pugnant.

An. mun.
1034. à na.
Christi 72.
Inzens in
templo
cades.

Ioannes ex
utraque parte
appetebat.

Hierosolymi
transfrumen-
tum paulo
minus omne
concremat.

Ingens Hiero-
solymus
calamitas.

Lamentatio
& ululatus
Hierosoly-
mum.

Seditiosorum
Hierosoly-
mum immo-
nitas.

Ioannes ex
lignis ad
fuerunt
templum
comparati.
turres ad-
ficiat.

cad. uerum sanguis. Quid tantum passa es o miterrima ciuitas à Rho-
nis, qui tua intestina scelera purgatura flammis introiére? Iam enim Dei
locus non erat, neq; manere poteras, domesticorum funerum facta sepul-
chrum, & quæ sanum ciuili bello tumulum constitueras: poteris autem
deuotò fieri, poteris si ynquam vastatorè tui Deum placaueris. Sed enim
reprimenda sunt quæ dolent, lege scribendi: quando non domestici lu-
ctus, sed exponendum rerum hoc tempus est. Prosequar autem seditionis
facinoragatera. Ergo diuisis trifariam insidiatoribus, Eleazarus quidè
eiusq; socii, qui sacras primitias conseruabant, in Ioannem ebrui ferebantur.
Qui uerò huic parerent, plebem diripiunt in Simonem rebellabant,
cum ipsi quoq; Simoni contra diuersæ partis seditiosos adiumento esset
ciuitas. Si quando igitur ex utraque parte appetebatur Ioannes, obuer-
tebat socios suos: & de ciuitate quidem subeuntes, missis ex portis, te-
lis, de templo uerò iaculantes, machinis uiciferebatur. Quoties autem de-
super insistentium molestia caruisset (frequenter enim ebrietate & lassitu-
dine cessabant) liberius in Simonem eiusque socios cum pluribus irru-
ebat. Semper autem quantum in ciuitate pepulisset in fugam uersos, &
des frumenti plenas omnium, quæ utensilium incedebat: idemque hoc
illo regrediente, Simon insecutus agebat: ueluti consulto pro Romanis
omnia corrumpere, quæ ad obsidionem ciuitatis erant præparata, sua-
rum uirum neruos abscederent. Denique contigit una exuri omnia cir-
ca templum, & inter proprias acies solitudinem atque aream pugna fieri
ciuitatem: concremari autem paulo minus omne frumentum, quod non
paucis annis sufficere potuisset obsessis: denique fame capti sunt, qua
minime quinuissent, nisi eam sibimet comparauissent. Undique autem
insidiatoribus & confinibus oppugnantibus ciuitatem, medius populus
uelut aliquod magnum corpus lacerabatur. Senes uerò & mulierculæ
intestinis malis attonitæ, pro Romanis vota faciebant: externumq; bel-
lum, quo domesticis malis liberarentur, expetebant. Grauis autem metus
ac terror foedissimus occupauerat: & neque consilii capiendi tempus e-
rat, ut uoluntatem mutarent, neque pacationis aut fugæ spes cupientibus.
Etenim custodiebantur omnia: dissidentesque latronum principes,
quæcunque Romanis pacatos esse, uel transfugere ad eos uelle sentirent,
quasi communes hostes interficiebant: solumque in occidendis
uita dignis concordēs erant. Et pugnantium quidem nocte dieque cla-
mor perpetuus erat: sed metu acerbiores erant lugentium questus. Et
assiduas quidem lamentationis causas, calamitates præbebant: timor au-
tem includebat ululatus: atque obmutescere dolore præformidine, ta-
cito gemitu cruciabatur: neque iam aut reuerentia uiuis apud domesti-
cos erat, neque mortuis cura sepultura adhibebatur. Quorum ambo-
rum hæc causa erat, quod de se quisque desperabat. In omni enim re a-
nimos remiserant, qui cum seditiosis non erant, quasi continuo modis o-
mnibus morituri. At uerò seditiosi congesti in tumulum cadauera con-
culcantes dimicabant: & ex mortuis haurientes audaciam, quos sub pe-
dibus cernerent, immanius exuebant: semperque aliquid in se pernicio-
sum excogitantes, & quod visum fuisset sine miseratione facientes, nul-
lam cædis aut crudelitatis uiam prætermisere: adeò ut etiam sacris mate-
riis ad bellica conficienda instrumenta Ioannes abuteretur. Nam cum o-
lim fulcire templum populo itemque pontificibus placuisset, idque vi-
giati cubitis aliis adificare. Rex quidem Agrippa ex monte Libano a-
pras ei materias maximis sumptibus & labore deuexit: hoc est, ligna &
magnitudine simul & directa proceritate spectabilia. Interuentu autem
belli opere interrupto, Ioannes his sectis, quod sufficere longitudinem re-
perit, turres adificauit: & aduersus eos constituit, qui desuper à templi

pugnarent, post muri ambitum contra exedram occidentalem adnotas, qua solum poterant, quod aliz partes gradibus ex longinquo fuerint occupatz. Et ille quidem fabricatis ex impietate machinis sobactu iri sperauit hostes. Deus verò laborem eius inutilem demonstrauit, & priusquam in his quicquam poneret, Romanos adduxit. Etenim Titus, postquam partem ad se collegit exercitus, aliis verò vt ad Hierosolymam occurrerent scripsit, Cæsaræam profectus est. Erant autè tres legiones, quæ pridem sub eius patre Iudæam vastauerant, & duodecima, quæ olim cum Cestio male pugnauerat, quæque licet per id fortitudine esset insignis. Tunc tamen eorum etiam memoria quæ pertulerat, alacrius ad vindictam properabat. Harum quidem quintam legionem iussit sibi per Ammaunata occurrere, decimam verò ascendere per Hierichuntæ. Ipse quidem cum cæteris egressus est, quas Regum quoque auxilia plura quam dudum, multique Syri auxiliares comitabantur. Suppletum est autem quatuor legionum quantum Vespasianus selectum cum Mutiano miserat in Italiam, ex his qui cum Tito accesserant. Duo namque millia de Alexandrino exercitu lecta lecta, tria millia verò ab Euphrate cum sequebantur, & amicorum spectatissimus beneuolentia simulque prudentia, Tiberius Alexander, qui antea quidem Ægyptum administrauerat, tunc autem dignus qui exercitum regeret propterea iudicatus, quod primus incipienti fuit hospes imperio, & cum fide clarissima incertæ fortunæ sociatus est: idemque consultor in vsus bellicos ætate ac peritia præcipuus aderat.

An. mun
4034. a. n.
Hist. 72
Ordo exerc.
tus Titi.

C A P. II.

Titus explorator Hierosolyma periclitatur.

PROgredientem verò in hostilem terram Titum, antecedeabant regia omniaque auxilia, post eos viarum stratores, castrorumque metatores. Deinde rectorum sarcinæ atque armati. Post hos ipse Titus, & alios lectos habens & signiferos, quorum agmen equites sequebantur. Hi verò ante machinas ibant, & secundum illos vnà cum lectis tribuni, & præfetti cum cohortibus. Post autem circum aquilam signa, & ante signa tubicines, deinde acies senum viro-um ordinibus dilatata. Seruile autem vulgus à tergo cuiusque legionis, & ante hos sarcinæ. Omnium vero nouissimi mercenarii, eorumque custodes coactores agminis. Proce- dens autem decenter cum exercitu, ita vt mos est Romanis, in Gophnam per Samaritidem venit, quæ & prius ab eius patre fuerat occupata, & tunc præfidiis tenebatur. Ibi autem vnam moratus vespæram, mane inde proficiscitur: peractaque diei mansionem, castra ponit in loco quem Iudæi sermone patrio Acanthonaulona vocitant, iuxta vicum quandam Gabath Saul nomine, quod significat vallem Saul, distantem ab Hierosolymis stadiis ferè triginta. Hinc sexcentis propè lectis equitibus comitatus, perrexit in ciuitatem, quam tuta esset, Iudæorumque animos exploraturus: si fortè se conspecto, priusquam ad manus veniretur, metu cederent. Audierat enim quod erat verum, à seditionis & latronibus oppressum populum desiderare quidem pacem: sed quod rebellantibus infirmior esset, nihil conari. Quandiu quidem per viam quæ ad murum duceret equitabat, nemo ante portas apparuit: vbi verò itinere ad turrim Psephinon declinatio, transuersum agmen equitum duxit, insati subito prosiliunt, quæ muliebres turres vocantur: & per eam quæ contra monumentum Helenæ porta est egressi, equitatum intercidunt. Atque alios quidem etiam tunc via currentes, ne cum his qui diuertebant sese iungerent, à fronte oppositi, prohibuerunt. Titum vero cum paucis separant. Ille autem ultra quidem minus progredi poterat: à muro

Titus in Iu-
dam venit.

Titus in I-
vitationem,
quæ in Iudæa
est, Iudæo-
rum autem
exploratus
pergit

An. mun.
4034 à na-
Christi. 72.
Titus cum
hostibus
scriter pu-
gnat.

enim cuncta fossis patebant, & tranuerſi erant horti, multisque maceris impediti. Ad suos autem in aggere constitutos recursus, intercedente hostili manu desperabatur. Quorum plerique Imperatoris periculum nesciebant: sed exultantes eum secum reuerti, etiam ipsi fugiebant. Titus autem in sua tantum fortitudine sitam esse prospiciens spem salutis, flectit equum: & ut se sequerentur cum clamore comitantes adhortatus, in medios hostes irruit, vi ad suos transire festinans. Quo quidem tempore maxime intelligi potuit, & belli momenta & Imperatorum pericula Deum curare. Tot enim aduersus Tirum missilibus iactis, cum neque galea neque thorace septus esset (non bellator enim sed explorator, ut dixi, processerat) nullum in eius corpus delatum est: sed tanquam ne eum ferirent, ex industria mitterentur, omnia prateruolabant. Gladio uero semper à lateribus instantes dirimens, multosque ante ora subuerrens, super cadentes agebat equum, illorum autem clamor erat, propter audaciam Cæsaris, ut eum aggredierentur, cohortatio: fugaque & discessio repeatina, quocumque diuerteret cursum. Huic autem se periculi participes, cum à tergo & à lateribus funderentur, adiunxerant. Vna enim erat unicuique spes salutis, viam cum Tito patefacere, priusquam circumuentus opprimeretur. Denique duorum ex nimis pertinacibus, alter cum equo percussus est: altero uero deiecto & occiso, equus eius abductus est. Titus uero cum cæteris in castra saluus euadit. Iudæis quidem, quod aggressionem prima superiores fuerant, inconsulta spes animos extulit, magnamque his in posterum fiduciam monumentum temporaneum comparauit.

Titus hostes
fugat, & ad
suos inco-
mis & sal-
uus redit.

C A P. III.

De eruptionibus Iudæorum contra Romanos castrametantes.

Castra Titi
stadiis trib.
ab urbe di-
stant.

CÆsar autem, postquam ex Ammaunte legio sibi coniuncta est nocte, luce inde digressus ad Scopon accedit, unde iam & ciuitas & clara templi magnitudo conspici poterat: qua parte septentrionalem regionem ciuitatis contingens locus humilior, proprie Scopos nominatus est, distans à ciuitate stadiis septem: ibique duabus legionibus simul, quinta legioni uero retrorsum stadiis tribus castra muniri iubet. Laboremque nocturni itineris attritos milites progredi visum est, ut sine formidine murum struerent. Mox autem cœpto edificio, decima quoque legio per Hierichuntam aderat à Vespasiano præoccupata: ubi quædam pars armatorum in præsidio fuerat collocata. His autem præceptum erat sexto ab Hierosolymis stadio castra ponere, qua in parte mons, qui appellatur Elzon, contra ciuitatem ab Oriente situs est, altiusque interiacente valle discernitur, cui nomen est Cedron. Intra ciuitatem uero sine requie confligentium dissensionem, tum primum ingens subito bellum foris interueniens refrœnauit: & cum stupore seditiosi Romanorum castra inspectantes, trifariam distributa mala, inter se iniungere concordiam: rationemque inuicem requirebant, quidnam expectarent, quidue perperissi, tres muros contra vitam suam paterentur opponi: belloque tanta se fundente licentia, tanquam spectatores bonorum operum sibi que uitium residerent mœnibus clausis, remissis que armis ac manibus. In nosmetipsos profectio, exclamat aliquis, tantummodo fortes sumus: Romanorum autem lucro ex nostra seditione sine sanguine oppidum cedit. His alios atque alios congregantes exhortabantur: raptisque armis, subito in legionem decimam ruunt: perque vallem facto impetu, cum ingenti clamore murum edificantes Romanos aggrediuntur. Illi autem in opere distributi, armis ob eam causam

Seditiosi con-
cordiam in-
ter se inuicem.

Hierosolymi-
tani Romani
nos aggredi-
untur.

plerique

plerique depositis (nec enim excursum Iudæos auturos esse credebant, & si maxime vellent, animos eorum seditione distractum iri arbitrabantur) præter opinionem perturbati sunt : atque opere quilibet derelicto, confestim alii recedere : multi autem ad arma properantes, priusquam se in hostes conuerterent, feriebantur. Plures autem Iudæis semper adiciiebantur, eorum freti victoria qui præcesserant, & quod cum pauci essent, multiplex numerus & sibi & hostibus videbantur, quod secunda fortuna vterentur. Romani autem maxime ordinati consueti, & cum decore atque præceptis bellum gerere scientes, ex perturbatione trepidabant.

10 Vnde tunc quoque præueniri aggressionem cedebant. Si quando tamen sese conuerterent ab insequentibus occupati, & à cursu reprimebant Iudæos, & ob impetum minus cautos feriebant. Semper verò excursionem glisciente magis magisque turbati, postremo castris pulsi sunt : totaque legio tunc in periculum ventura fuisse videbatur, nisi hoc maturè sibi nunciato, Titus eis tulisset auxilium : multisque increparum signauit, & suos à latere reuocasset : Iudæisque à latere ipse cum his irruens, quos circa se habebat electos, multos quidem occidisset, plures verò faucisset, omnes autem in fugam vertisset, atque in vallem præcipientes compulisset.

20 Illi autem prono in loco multa mala perpassi postquam in aduersam partem euasere, flectunt se iterum, & valle intercedente cum Romanis dimicabant. Igitur ad medium diem ita bellatum est. Paulo autem post meridie Titus his qui secum erant in subsidio collocatis, aliisque de cohortibus aduersus excurrentes oppositis, reliquum agmen ad mutum in summo montis ædificandum remisit. Iudæis autem hæc fuga esse videbatur. Cumque speculator quem in muro posuerant, amictu agitato signum dedisset, frequentissima multitudo tanto impetu profilit, ut eorum cursus inhumanissimi bestiarum esset affinis. Denique in aduersa acie stantium nemo impetum sustinuit : sed tanquam machina percussi, continuo dissipati, pulsique in montem refugiunt. In ascensu autem medio

30 Titus cum paucis relictus est : multumque moventibus amicis, qui pro Imperatoris reuerentia contempto periculo perdurauerant, ut mortem appetentibus Iudæis cederet, neque pro his in discrimen veniret, quæ ante ipsum saluos esse non oporteret : sed potius fortunam suam reputaret, quod non militis officio fungeretur, verum & belli & orbis terræ dominus esset : neue in tanta fuga subsisteret, in quo omnia niterentur : hæc ne audire quidem simulans, & ad se accurrentibus obstabat : eosque in ora feriens, cum vi obaiterentur, occidebat, & per decliue repente incumbens, multitudinem proturbabat. Illi autem & viribus eius & obstinatione perterriti, ne tum quidem in ciuitate fugere : sed in utrumque

40 latus ab eo declinantes, rurtum fugientes insequiebantur. Quos tamen aggressus à latere, ipsorum quoque impetum præpediebat. Dum hæc aguntur, etiam illos qui superiora castra muniabant, ubi fugere inferiores videre, metus ac turba occupat : totumque agmen dispergitur, suspicantium excursum quidem Iudæorum ferri non posse, Titum verò in fugam versum : nec enim vnquam illo manente alios fugituros fuisse. Et tanquam panico terrore circumdati, alius aliò, ferebantur : donec quidam, cum in media pugna versari Imperatorem vidissent, plurimum metuentes, vniuersæ legioni eius periculum cum clamore nuntiaverunt. Itaque pudore reuocati, & fuga maius aliquid sibi exprobrantes,

50 quod Cæsarem deseruissent, totis viribus in Iudæos utebantur, & semel impulsos vrgebant per decliua. Illi autem paulatim recedentes pugnant. Cumque Romani plus possent, eò quod superiores erant, in vallem omnes coacti sunt. Titus autem contra se positus imminerebat : & legionem quidem ad muri fabricam redire iubet : ipse verò cum his,

Am. mundi 4034 à Christo nato 72.

Romani Iudæi castris pellunt.

Pugna Iudæorum cō Romanis.

Romani à Iudæis dispersi, pulsi in montem refugiunt.

Titus contra Iudæos fortitudo.

Metus ac turba inter Romanos.

Iudæi recedentes pugnant, & in vallem coacti sunt.

An. mun.
4034 à na
Christi 72.

quibus antea, resistendo hostes arcebat. Itaque si me nihil addentem obsequio, neque invidia detrahentem, verum dicere oportet ipse Caesar bis totam religionem periculo liberauit, atque ita castra muniendi copiam militibus præbuit.

C A P. IIII.

De intestina pugna azymorum diebus.

Remisso autē paulisper bello externo, iterū intestinū seditio suscitauit. Azymorumque instante die, qui est Aprilis mensis quartus decimus (hoc enim se primum tempore epianantur Iudæi ab Ægyptiis esse liberatos) Eleazarus quidem cum sociis per tam subaperiens, introire cupiebat ex populo, qui templum adorare cuperent. Ioannes autem die festo ad protegendas insidias vsus est: & suorum quosdam ignotiores, armis sub vestibus latentibus instructos, quorum plerique impuri erant, occultè inter alios fani occupandi gratia submittit. Illi autem, postquam intrauere, vestimentis abiectis, subito armati apparuerunt. Magna verò statim turba circa templum ac tumultus erat, cum alienus quidem à seditione populos, omnibus sine discrimine putaret, Zelotæ verò sibimet solum insidias comparatas. Verum hi quidem relicta portarum custodia, & alii ex propugnaculis desilientes, priusquam manus confererent, in templi cloacas confugere. Populares verò ad aram delati, & circum templum appulsi concalcabantur, cum lignis passim ferroque cederentur. Multos autem occisorum inimici priuato edio, quasi diuersæ factionis socios interficiebant. Et quicumque antehac insidiatorem aliquem offenderat, tunc agnitus quasi Zelotes ducebatur ad mortem. Sed qui atrocitate magna innocentes afficerent, indusias concellere nocentibus, progressi quoque ex cloacis dimiserunt. Ipse autem interius templum & omnes eius apparatus reuentes, confidentius oppugnabant Simonem. Seditio quidem hoc modo, quæ tripartita fuerat, in duas partes diuisa est. Titus autem castra propius ciuitatem transferre cupiens de Scopo, contra exitus quidem lectos equites ac pedites, quos satis esse arbitrabatur, posuit: alium verò exercitum iussit totum quod erat vsque muris spacium complanare. Cunctis igitur maceris ac sepibus dirutis, quibus hortos & prædia incolæ præmunierant, omniq; opposita, quamuis frugifera sylua excisa, repleum est quicquid erat cauum, & vallibus impeditum. Saxorum autem eminentissimis ferro truncatis, humiliorem totum illum tractatum à Scopo vsque ad Herodis monumenta fecerunt, serpentium stagnum continentia, quod olim Bethora vocabatur.

C A P. V.

De Iudæorum dolo in Romanorum milites.

His denique diebus Iudæi Romanis huiusmodi insidias parauere. Seditionis forum audacissimi extra muliebres (quæ sic appellabantur) progressi turres, simulato quod pacis eos studiosi pepulissent, & quod timerent impetum Romanorum, ibidem versabantur, & alter sub altero vitabundi latebant. Alii vero per muros dispositi, populumque se esse simulantes, clamore pacem implorabant, sed usque poscebant, portasque se patefacturos esse pollicentes. Inuitabant Romanos. Hoc autem vociferantes, vnâ etiam contra suos, veluti portis eos abigerent, lapides iaciebant, illique se vi perumpere aditus velle simulabant, & ciuibus applicare, eumque ad Romanos sæpissime ire conarentur, reuersi perturbatis similes videbantur. Verum hæc eorum calliditas, apud milites

quidem

Ioannes interius templum omnesque eius apparatus occupat. Zelotæ fugat, ac ingentem seditionem concitat.

Tripartita seditio in duas partes diuisa. Quicquid circa Hierosolymam cauum est, & vallibus impeditum repletur.

quidem fide non carebat: sed tanquam hos quidem in manibus haberent paratos ad supplicium, illos vero ciuitatem sibi aperta sperarent. opus aggredi festinabant. Titus autem suspecta erat inuitatio, quia rationem non haberet. Pridie namque prouocatos eos ad pacem per Iosephum, nihil meditare sentire cognouerat, etiam tunc iuratur milites manere loco suo praecepit. Item vero quidam operibus appoliti, raptis armis ad portas excurrere coeperant. Hi autem qui expulsi videbantur, prius quidem cadebant: deinde, ubi ad turres portae appropinquabant, cursu eos circumueniunt, & at tergo prosequuntur. Qui vero in murum stabant, lapidum his multitudinem, omnigerumque telorum simuli, faciunt: deo ut multos quidem necarent, plurimos vero succutiant, nec enim facile erat a muro diffugere, aliis retro uolenter instantibus, & praeter hoc pudor, quod rectores peccauerant, itemque metus, in delicto perseverare suadebat. Quamobrem cum haec diu decernentes, multis uulneribus acceptis, neque paucioribus redditis, postremo eos a quibus circumuenti fuerant, repulere, quos tamen redeuntis usque; ad Helenae monumentum, Iudaei virgendo iactantibus sequebantur, deinde insolenter fortiter maledicentes, & Romanos vituperabant fraude pellectos, scutaque alte sublata crispantes tripudiabant, & cum laetitia vociferabantur. Milites autem interminatio principum, & Caesar iratus huiusmodi oratione corripuit. Iudaei quidem, quos sola restitit desperatio, omnia cum deliberatione faciunt atque crudentia, fraudes & insidias componendo, eorumque dolos fortiter protegitur, quod sunt morigeri, sibique inuicem beneuoli ac fideles. Romani vero, quibus ob disciplinam & consuetudinem obediendi rectoribus fortuna famulatur, nunc contra peccant, & intemperantiam suam debellantur: quod omnium est pessimum, praesente Caesare, sine rectoris dimicantes. Certè, inquit, plurimum ingemiscunt militum leges, plurimum pater, cum hoc uolens audierit. Ille quod cum bellando senuerit, nunquam isto modo peccat: leges autem, si cum in eos, qui minimum quid praeter ordinem mouerit, morte vindicent, nunc totum desertorem exercitum videant. Modo autem situros esse eos ait, qui arroganter egere: quod a pud Romanos etiam vincere sine praeepto ducis, infamia est. Haec Titus ad rectores locutus cum indignatione, certus erat, qua lege in omnes erat uisurus. Et hi quidem abiecerunt animos, quasi iam iamque iuste mererentur. Circumfatae uero legiones Titum pro commilitonibus obsecrabant, paucorumque temeritatem condonari cunctorum obedientiae precabantur: emendaturos enim peccatum praesens, futurae compensatione uirtutis. Placuit est Caesar utilitate simul ac precibus, namque unius hominis animaduersionem usque; ad factum promouendam putabat, multitudinis uero ad ueniam. Militibus quidem reconciliatus est, multum inonens, ut post haec prudentius egerent. ipse uero, quemadmodum Iudaeorum uel cisceretur insidias, cogitabat. Interuallum autem, quod usque; ad muros ciuitatis erat, per quadratum coarctato, sarcinas aliamque multitudinem cupiens tuto traducere, militum validissimos a septentrionali tractu ad occidentum septemplici ordine contra murum praetendit, pedibus in fronte, ac post eos equitibus acie terma dispositis mediisque; inter utrosque sagittariis. Excursibus autem Iudaeorum tanto praesidio praefusis, impedimenta trium legionum, itemque alia multitudo sine timore transit. Ipse quidem Titus cum prope duobus stadiis abesset a muro, ad anguli eius partem contra turrim, quae appellatur Psephinos, castra ponit: ad quam muri ambitus ex aquilone pertinet, fleatit ad occidentem, altera uero pars exercitus cum turrim versus, quae appellatur Hippicos, muro circundatur, duum stadiorum spacio similiter a ciuitate discedens, decima tamen legio in Elezion monte, ubi erat, manebat.

An. mun.
4034 à na.
Chr. 72.
Romanorum
multum contra
Titum praec
ceptum ala
crucia.

Iudaeorum
uictoria.
Caesaris ad
militum acie
oratio.

Romani mi
lites Titum
pro commi
litibus ob
secrant.

Quomodo
& quibus
loco Hiero
solyma Ti
tus obsidio
cinxerit.

CAP. VI.

Descriptio Hierosolymorum.

An. mun-
di 4034. à
nat. Chri-
sto 72.
Trinus Hie-
roso. murus.

Castellum
David.

Acra infe-
riorem ciui-
tatem susti-
net.

For. Silo-
Murus ve-
rustissimus.

Secundus
murus.

Tertius
murus.

Bexata
quartuscol-
lus.

Ciuitas autem triuo muro circumdata erat, nisi quà vallibus inuiis cin-
gebatur, ex ea namque parte, vnus muri habebat ambitum, & ipsa
quidem supra duos colles erat condida, contrariis frontibus semet in-
spicientes, interueniente valle discretos, in quam domus creberrimæ de-
sinebant: collium vco alter, quo superior ciuitas sedet, multo est excel-
sior, & in prolixitate directior: adeo vt quoniam tutus erat, castellum à
David quondam Rege vocaretur (is pater Salomonis fuerat, qui primus
templum ædificauerat) à nobis autem forum superius, alter autem, qui
appellatur Acra, inferiorem sustinet ciuitatem, & vndiq; decliuus est. Cō-
tra hunc autem tertius collis erat, natura humilior quàm Acra & alia lata
valle ante diuisus, verum postea qua tempestate Asamonzi regnabant, &
vallem aggeribus repleuerunt, vt templo coniungerent ciuitatem, & A-
cræ altitudinem casam humiliores fecerunt, vt ex ea quoque sanum lu-
peremirens cerneretur. Vallis autem, quæ Tyropœon appellatur, qua di-
xiinus superioris ciuitatis collem dirimi ab inferiori vsq; ad Siloam perti-
net, ita enim fontem, qui dulcis est ac plurius, vocabamus. Foris au-
tem ciuitatis duo colles profundis vallibus cingebantur, & vtrinque ob-
stantibus rupibus, nulla ex parte adiri poterant. Trium vero murorum
venerustissimus quidem, propter valles, imminuentemque his desuper col-
lem, quo erat conditus, facile capi non poterat. Ad hoc autem, quod loco
præstabat, etiam firmissime fructus erat, David & Salomonis aliorumq;
inter ea Regum largissimis impensis operi insumptis. Hæc autem parte in-
cipiebat à turri, cui nomen est Hippico, & ad eam quæ dicitur Xylus per-
tiacns, deinde curiz coniunctus, in occidentem templi perticium desine-
bat. Parte autem altera ad occidentem ex eo loco ductus, per eam qui vo-
catur Betiso, descendens in Essenorum portam: deinde supra fontem Si-
loam in meridiem flexus, atq; inde rursus in orientem versus, qua stagnū
Salomonis est, & vsq; ad locum pertinens, quem Ophian vocant, cum o-
rientali porticu templi coniungitur. Secundus autem murus à porta qui-
dem habebat initium, quam Genath appellabant. hæc autem fuerat muri
prioris. Septentrionalem vero tantummodo tractum ambiens, vsq; ad
Antoniam ascendeat. Tertio muro turris Hippices principium dabat:
vnde ad Boreæ tractum pertinens, deinde ad Plephinam turrim veniens,
contra munimentum Helenæ, quæ Adiabenorum regina fuerat, Izatz
Regis mater, & per speluncas regias in longum ductus, à turri quidem in
angulo posita flectebatur contra fallonis quod dicitur monumentum.
cum vetere autem ambitu iunctus in Cedron vallem, quæ sic dicitur,
desinebat. Hoc muro eam partem ciuitatis, quam ipse addiderat Agrip-
pacinxerat, cum esset omnis ante nuda, exuberans enim multitudine,
paulatim extra mœnia serpebat: templique septentrionalis regione col-
li proxima ciuitati adiuncta non paululum procefferat. Quin & quar-
tus collis incolebatur, cui nomen est Bezetha, situs quidem ex aduerso
Antoniz, fossis autem altissimis separatus: quæ de industria ductæ sunt,
ne Antoniz fundamentis colli cohererentibus, & accessui facilis sit; &
minus edita: vnde etiam fossæ altitudo plurimum turribus celsitudinis
adijciebat. Nominata est autem pars addita ciuitati voce indigena Ba-
zetha, quod Latino sermone dicitur noua ciuitas. Eius autem partes in-
colis protegi desiderantibus, pater huius Regis eodem nomine Agrip-
pa, murum quidem ita, vt prædiximus, inchoarat. Veritus autem Clau-
dium Cæsarem, ne magnificentiam constructionis ad nouarum rerum
ac discordiæ suspicionem traheret, fundamentis tantummodo iactis, ab

10

20

30

40

50

op-re desinit. Nec enim expugnabilis esset ciuitas, si perfectisset muros ut
 coeperat. Saxa enim viginti cubitis longa, & decem lata conterebantur:
 quæ neq; ferro facile lassodi possent, neq; machinis dimoueri: nisiq; mu-
 rus dilatabatur. Profecto altitudinis quoq; plus habuisset, si eius magni-
 ficentia, qui ad silum aggressus erat, minime fuisset inhibita. Rursus au-
 tem idem murus etiam Iudæorum studio fabricatus, ad viginti cubitos
 excreuit, & minas quidem binis cubitis, propugnacula vero trinis habe-
 bat: totaq; altitudo ad viginti quinq; cubitos erigebatur. Murum autem
 supereminiebant turres, viginti quidem cubitis in latitudinem, viginti
 10 vero in altitudinem, quadratis angulis structæ, & sicut ipse murus plena-
 re solidæ. præterea structura ac pulchritudo saxorum nihil erat templo
 æterior. post altitudinem verò turrim solidam viginti cubitis elatam,
 cellæ desuper ac cœnacula erant, aquarumq; pluuiarum receptacula, & tor-
 tosi latiq; singulorum accessus. Eiusmodi quidem turres nonaginta ter-
 tius murus habebat: earum autem interualla cubitos ducentenos. medi-
 us verò murus in quatuordecim turres, & antiquus in sexaginta, diuisi e-
 rant. omne autem ciuitatis in gyro spacium triginta tribus stadiis finie-
 batur. Cum autem totus admirabilis esset, tertius murus admirabilior. Ple-
 phina turris ad septentrionem occidentemq; surgebat in angulo, qua par-
 te Titus castra poluerat. ex ea namq; per septuaginta cubitos ædita, soi-
 20 orto Arabia prospici poterat, & vsque ad mare, item: quæ ad vltimum fini-
 um Hebræorum. Erat autem octo angulis. Contra eam verò turris Hip-
 picos, & iuxta duæ, quas Herodes rex in antiquo muro ædificauerat: que-
 que magnitudine sine pulchritudine ac firmitate, vniuersis, quæ toto or-
 be essent, præstabit. nam præter naturalem animi liberalitatem, Rex pro
 amore ciuitatis, operum excellentiam propriis affectibus indulgebatur: per-
 sonisq; tribus charissimis, quarum nominibus turres appellauit, fratri &
 amico, & coniugi memoriam dedicando: huic quidem, ut dixi, amoris
 causa peremptæ, his autem bello amissis, cum fortiter deerrarent. Hippi-
 30 cos quidem turris, amici vocabulo dicta. quatuor angulis erat. Singula
 autem viginti quinque cubitis in latitudine, itemque longitudine habebat,
 & excelsæ XXX. cubitos erant, nusquam inanes. supra solidita-
 tem verò sexisque adunatam compaginem putens viginti cubitis altus
 erat imbris excipiendis: super hunc autem duplici tecto domus, vi-
 ginti quinque cubitis alta, inque varia membra diuisa: & desuper
 eam mixta quidem binis, propugnacula verò terais cubitis ambiebant:
 ut omnis altitudo ad octuaginta cubitos numeraretur. Secunda verò
 turris, quam fratris nomine Phasaelon appellauerat, æquæ lata fuerat ac
 longa, cubitis quadragenis: per totidem autem cubitos in pilæ modum
 40 facta & solida eius altitudo surgebat. & super hanc decem cubitis ædita
 porticus erat, instructa brachijs, itemque propugnaculis septa. In modis
 verò porticu supereminens alta turris stabat, in membra magnifica &
 balneas diuisa, ne quid regalis ei vsus videtur deesse: in summo autem
 propugnaculis minisque erat ornata, cum omnis eius celsitudo propæ ad
 nonaginta cubitos tolleretur, & specie quidem videbatur assimilis Phari-
 turri, quæ Alexandriam nauigantibus ignem procul ostendit ambitu ve-
 rò ampliore dilatabatur. tunc autem tyrannicum domicilium exhibebat
 Simoni. Tertia verò turris Mariammes (sic enim Regina vocabatur)
 50 vsq; ad viginti cubitos facta, per viginti alios cubitos in latitudinem ten-
 debat: & magnificentiora cæterisque ornatioa diuersoria sustinebat:
 cum id proprium, seque dignum esse Rex putauisset, ut vxoris nomine
 appellata turris, plus haberet pulchritudinis, quam quæ virorum nomi-
 nibus vocitatz sunt: sicut illæ hac munitiones erant, cui formina nomen
 dederat, & cuius omnis altitudo per quinquaginta quinque cubitos eri-

gebatur.

An. m.
 403. a. n.
 Christi. 7
 Agrippa
 extruendi
 muro sur-
 ptus.

Tertius m-
 rus 90. tu-
 res habuit
 Tiphira
 murus 60. a
 duos alta.

Herodes tr-
 turres non-
 abus pers-
 nam che-
 ripmanum
 appellat.
 Hippicos a
 cubito 25.
 cubitorum

Phasaeli
 alt. 90. cui

Mariam-
 mes tertia
 turris pul-
 cherrima 5
 cubitorum
 alta.

An. mun.
4034 a 32.
Christ. 72.

Aula regia

A latrocinio
& interficiis
infulsatoribus
aula regia
incensa.
Templum
supra duntaxat
firmum colle
conditum.

In extructo
templo omnes
thesauri sa-
crati consum-
pti.

gebatur. Sed quamquam tres turres tantæ magnitudinis erant, ex loco ta-
men, quo erat sita, multo videbatur esse maiores. Nam & ipse antiquus
murus, in quo erat, excelso loco fuerat conditus, & ipsius collis velut qui-
dam vertex altius prope ad tingitacubitos eminebat, supra quem turres
positæ multum sublimitatis assumpserant. Mirabilis enim fuit lapidum
magnitudo, nec enim ex vulgaribus saxis, aut quæ homines ferre possent,
verum secto marmore candido, & singulis per viginti cubitos longis la-
tibusq; decem, & per quinque altis crantæ edificatæ, quæ inter se copulari
erant, ut singulæ turres singula saxa viderentur: sic autem manibus artificum
in faciem angulorum formata, ut nullo iuramento compaginis appareret.
His autem in septentrionis parte positis: inter eas aula regia conuegebat:
variatione omnium præstantior. Nec enim vel magnitudo, vel structura
apertis, aliqua ex parte superari poterat: sed tota quodè mure, per 30 cubi-
tos edito circumstita erat. & qualis autem distantia turribus, et assiduis ambiebat
ur, ornata virosum recepta, ulis & cœvaculis rectorum centum spaci-
bus, crendabilis autem fuit maiorum varietas in ea, collectis ibi plurimis
quæ ubiq; rara videbantur, & fastigiis simul proceritate trabum & ornatum
eorum: latitudine mirabilia. Menbrum etiam multitudo, & nonnec spe-
cies ædificiorum plenæ: omnia lupulæstilis, cum plenæq; in singulis ex æro ef-
ferantur: argento. Adhuc multæ porticus, alia per aliam circumfluentia, cœ-
næq; in singulis, & quæ inter eas sub dio patebant spacia, cum essent
utq; vinctis syluisq; variata, tum prolixas ambulationes habebat, aliis
campis cinctas, inter eas ubiq; signorum æneorum plenas, quibus aqua ef-
fundebatur, multaq; turres mansuetarum circumlarices columbarum. Sed
enim neq; promerito exporti regia censilis fuerit, potest habetq; memo-
ria cruciatum, referens, quæ res latrocinio aliæ flamma circumplevit, nec
enim hæc à Romanis incensa, sed ab iis sita, interueniens, ut supra me-
morauimus in principio dissensionis, & ab Antonia quidem omnia corri-
puit ignis: transiit autem in regiam, triumpq; totius rectæ corripuit. Fa-
num autem conditum erat, ut dixi, supra duntaxat colle. Et initio qui-
de non vix templo atq; areæ sufficeret, necesse in tumulo planties, quod
vndiq; præcepit erat atq; dechius. Cum autem ille x Salomon, qui etiam
templum ædificauerat, muro eius partem liberius tenuisset, vna portus
aggeri esset impedita, & manebat ex aliis partibus nudum, quod seculis
posterioribus, semper aliquid aggeris accumulante populo coarctatus
collis latior effectus est. Perrupto autem septentrionali quoq; muro ian-
tum assumpserat spacium, quæ tum postea tetius finibus incluserat.
Triplici autem muro colle circumdato, spe magis opus extructum cæ-
lo: quæ longa secula consumpta sunt, omnesq; thesauri sacri, quos toto orbe
missa Deo munera repleuerant, tam in superieus ambitu, quam inferiore
templo ædificatis: cuius quod humilimum fuit, trecentis cubitis mu-
niera, in quibusdam vero locis pluribus, non tamen omnis altitu-
do fundamentum videri poterat, multum vallibus obratis, ut ag-
gras vias oppidi coarquarent. Saxa vero quadragesimum cubitorum ma-
gnitudinis erant, nam & pecuniarum copia & populi largitas, maiora
distuconabatur: quodque nunquam posse perfici sperabatur, diuturni-
tate ac perseverantia explicabile videbatur. Tantis autem fundamentis
digna erant opera imposita. Duplices porticus omnes, quas columnæ
sustinebant quinque & vicenis cubitis altæ, de singulis saxis marmore
candido & lequearia cedrina protegabant, quorum naturalis magnifi-
centia, quodq; ligno rasili erant, apteq; cohærebant, operæ præcium spe-
stantibus exhibebat: nullæque aut pictoris aut sculptoris opere extrin-
secus ornabatur. Latæ autem per triginta cubitos erant: omnesq; gyrus
earum, sex mensura stadiorum cum Antonia concludebatur. Totum

autem

autem sub dio spacium variabatur, omnium quidem generum lapidibus stratum, quæ verò ad secundum templum ibatur, cancellis septum sexeis ad tres cubitos altis, mimiumq; grato opere factis: ubi quis deposita intervallis columnarum stabant, legem castimoniarum præmonentes, alia Græcis, alia Latinis literis, in locum sanctum transire alienigenas non debere. Sanctum enim vocabatur alterum sanum, & quatuordecim gradibus ascendebatur à primo: quadratumq; solum erat, & proprio muro circumdatum, cuius exterior celsitudo, quamvis quadraginta cubitis surgeret, tamen gradibus tegebatur, interior autem XXV. cubitorum erat: quoniam in altiori loco per gradus ædificata non tota pars interior cernebatur, colle obiecta. Post quatuordecim autem gradus, spacium erat usq; ad murum CCC. cubitis planum. Hinc rursum alii quinque gradus, & ita ad portas ducebant: à septentrione quidem ac meridie octo, quaterzæ vtrinque; videlicet, duæ verò ex oriente. Necessario namq; proprius locus, religionis causa mulieribus destinatus, muro discernebatur: altera quoq; porta opus esse videbatur. Contra primam vero, secreta erat ex aliis regionibus. vna porta meridiana, & vna septentrionalis, quibus ad mulieres introibat: per alias enim transire ad mulieres non licebat. Sed nec iuam portam interiecto muro transgredi licebat. Patebat enim locus ille pariter indigenis & hospitibus foeminis, religionis causa venientibus, occidua verò pars nullam portam habebat, sed perpetuus ibi murus erat extructus, inter portas autem porticus, à muro intro propè à thesauro ad uelæ, magnis & pulcherrimis columnis sustinebantur, erant autem simplices, ac præter magnitudinem nulla re ab inferioribus aberant. Portarum autem alia quidem auro & argento undique tectæ erant, itemq; portæ ac frontes: vna vero extra templum zæ Corinthia, quæ multum argento inclusæ & inauratæ honore superabat. Et biaz fores quidem in singulis ianuis erant tricenis cubitis altæ, quinifdenis etiam latæ. Post introitum vero, vbi latiores fiebant, tricenis vtrinque cubitis exedras habebant: exemplo quidem turrium longas & latas, supra vero quam viginti cubitis cellas, singulas autè biaz columnarum duodenum cubitorum crassitudinæ sustinebant. Et aliarum quidem portarum magnitudinem par fuit, quæ vero super Corinthiam posita, quò mulieres conueniebant, ab oriente aperiebatur, porta templi sine dubio maior erat, quinquaginta enim cubitis surgens, quadraginta cubitorum fores habebat, ornatumque magnificentior: quoniam crassiori argento atque auro vestiebatur: quod quidem nouem portis infuderat Syberii pater, Alexander. Gradus autem quindecim à muro, qui mulieres segregabat, ad maiorem portam ducebant, namque illis qui ad alias portas iter dirigerent, quinque gradibus erant breuiores. Ipsum vero templum in medio positum, hoc est, sanum sacrosanctum, duodecim gradibus ascendebatur. Erat à fronte quidem altitudo eius & latitudo, centenos cubitos habebat: pone autem quadraginta cubitis angustius erat, aditus enim, veluti quibullam humeris, vtrinque vicenum cubitorum producebantur. Prima verò eius porta septuaginta cubitis alta erat, & viginti quinque lata, neque fores habebat: cælum enim undique conspicuum, lateque patens significabat. Erant totæ frontes inauratæ, ac prima ædes omnis perlucebat extrinsecus, auroque circum interiorem fani partem splendida, cuncta cernentibus occurrabant. Cum autem interior eius pars contiguatione intersepta esset, adiacens ei prima ædes patebat in altitudinem perpetuam: perque nonaginta cubitos tollebat, cum longa quadraginta cubitos esset, ac viginti transuersa. Interior vero porta tota inaurata erat, ut dixi, & circum eam auratus paries, desuper autem habebat aureos pampinos, vade racemi itatura hominis dependebant, & quia contigua-

An. mu
4034 à n
Christ. 7
Porticus
singulis fa
xus marm
re candido
columnas
finient.

Locus pri
orior religi
onis causa
mulieribus
destinatus.

Portarum
alia auro &
argento, u
na vero ar
Corinthia
tectæ.

Sanum sa
cro sanctum.

Am. mun.

4034. a. 22.

Christ. 72.

Aulaum

sine velum

Babylonii

colorum mi

ratione mira

bili opere

factum.

Aulæ sine

vel: signifi

catio.

Tria mira

bilis opera,

Candelabrum

mensæ &

thuribul.

Exterior tē

pli facies

erectus au

reus grauiſſi

mus undiq;

tectus.

Ara sine

ferro con

structa.

Loricæ popu

læ a sacer

dotibus se

gregat.

Sacerdotes

in vetis te

stamento

mero abſti

nentes, ac

sobrii religio

nis ætati.

tio iam intercedebat, templum exteriore humilior videbatur: & fores habebat aureas, quinqueaginta & quinque cubitis altas, sexdecim vero latas. Ad hæc aulam longitudine pari: hoc est, velum Babylonium, hyacintho & bysso, & cocco, & purpura variatum, mirabili opere factum, neque contemplationis expertum colorum permixtione, sed velut omnium rerum imaginem præferens. Cocco enim videbatur ignem imitari, & bysso terram, & hyacintho ætrem, ac mare purpura: partem quidem coloribus, bysso autem ac purpura origine: quoniam bysso quidem terra, mare autem purpuram gignit: eratque in eo perscripta omnis cœli ratio, præter signa. Introgressus autem inferior pars excipiebat. cuius altitudo quidem habebat sexaginta cubitos, & longitudo totidem, ac latitudo viginti. Rursus autem quadraginta cubiti diuisi erant. Et prima quidem pars, ad quadraginta cubitos aulæ, hæc tria mirabilia & præstantia opera cunctis hominibus habebat, candelabrum, & mensam, & thuribulum. Septem vero lucerna, stellas errantes significabant: tot enim ab ipso candelabro oriebantur. Duodecim vero panes in mensa, solis signorum circulum atque annum. Thuribulum autem per tredecim odoratos, quibus replebatur, ex mari & inhospito & inhabitabili, designabat omnia DEI esse, DEOque seruire. Intima vero templi pars, viginti cubitorum erat. Discretabatur autem similiter velo ab exteriore, nihilque profusus in ea erat positum: inaccessa vero, & inuisibilis omnibus habebatur, sanctæque sanctum vocabatur. Circa latera vero inferioris templi, multa erant membra peruia, triplici tecto suspensa: & ad utrumque latus, ad ea introitus à porta patebat. Superior autem pars eadem membra non habebat, quod minus erat angustior, cellis autem XL cubitis, necita ut inferior ambitiosa. Colligitur enim centum cubitorum cellitudo vniuersa, cum in solo LX cubitos habuerit. Exterior autem facies, nihil quod animus aut oculi mirarentur, non habebat. Crustis enim aureis grauiſſimis undique tecta, vltra primos ortus igneo solendere lucebat: ut cum intuerentur contententium oculi, quasi solis radiis auerterentur. Hospitibus quidem aduentibus, procul moesti niteo similis videbatur. Nam ubi deauratum non erat templum, candidissimum erat. In summo autem aureis veribus horrebat acutissimis, ne ab insipientibus anibus pollueretur. Nonnullorum autem saxorum eius longitudo XLV. cubitorum erat, altitudo quinque, & latitudo sex, Ara vero pro templo, quidecim cubitis alta, lata vero & longa cubitis quadragenis, quadrataque stans, veluti cornutis angulis eminebat, & à meridie ascensus in eam clementer arduus respiciabatur. Sine ferro autem constructa erat, nec vnum eam ferrum tetigerat. Templum autem aram que cingebat ex pulcherrimo saxo lorica gratissima, vique ad cubitum surgens, qua populum à sacerdotibus segregabat. Gonorrhæas, hoc est, lachrymæ fluentes, itemque leprosus tota civitas arcebat, & foemina meastrea soluentibus clausa erat. Prædictum autem limitem, ne plures quidem mulieribus transire permittebatur. Viri autem, qui non per omnia casti fuissent, ab interiori aula, & qui puri essent, à sacerdotibus prohibebantur. Qui vero ex origine sacerdotum genus ducentes, castitatis causa munere non fangebantur, cum incolumibus intra limitem aderant, partesque generis conſequebantur: vestibulis tantum utebantur plebeis: quoniam sacerdotali solus qui sacra celebrabat, amiciebatur. Ad altare vero templum que accedebant carentes omni vitio Sacerdotes, veste quidem amicti byssina: maxime vero mere abstinentes, ac sobrii religionis metu, ne quid rem diuinam faciendo peccarent. Pontifex autem cum ipsis non tamen semper ascendeat, sed diebus quibusque septimis, & per singulos menses Calendis: vel si quando patria

festiui.

festiuitas atque annua ab omni populo agebatur. Et sacrificabat velamine praeinctus, coque reclusus femora vsque ad genitalia: linteum vero habens intrinsecus demissum vsque ad pedes, & hyacinthinum desuper indumentum rotundum, ex quo simbrix pendebant, alternis nodis aurea tintinnabula, malaque granata sustinentes: tintinnabulis quidem tonitrua, malis vero fulgura designantibus. Pectoris autem vestimentum vittae cingebant, quinque variatae coloribus: hoc est, auri, purpure, cocci, byssi, & hyacinthi: quibus etiam vela templi diximus esse contexta. iisdem autem habebat etiam epomidem temperatam, in qua plus auri erat: & habitu quidem indumento thoraci similis videbatur: duabus autem fibulis aureis, aspidum specie vinciebatur: quibus inclusi erant optimi maximique sardoniches, scripta tribuum gentis iudaeae nomina praeferentes. ex altera vero parte duodecim pendebant alii lapides, in quatuor partes terni diuisi, hoc est, sardius, topazius, smaragdus, carbunculus, iaspis, saphirus: achates, amethystus, lyncurium: onyx, beryllus, chrysolithus. quorum singulis singula item cognomina erant scripta. Caput autem byssina tiara regebat, hyacinthis coronata. Et circa eam alia corona erat aurea, scriptas ferens sacras litteras, quae sunt quatuor elementa vocalia. Ea quidem veste non semper, sed alia ambidiosa utebatur, illa vero si quando adyta introibat. solus autem atque semel in anno intrabat, quo die cunctos ieiunare Deo mos erat. Sed de ciuitate ac templo & moribus & legibus iterum diligentius referemus. non enim pauca super his exponenda sunt. ceterum Antonia in angulo quidem duarum porticuum sita erat prioris templi, quae ad occidentem septentrionemque spectarent. in saxo autem fuerat extructa, quinquaginta cubitis alto, & vndique praerupto: quod opus Herodis Regis fuit, ut maxime ingenii sui magnificentiam demonstrauit. Primum enim à radicibus saxum ipsum leuibus crustis obtegebatur, quo & decus adderet operi, & facile dilaberentur, qui vel ascendere vel descendere tentauissent. deinde ante turris aedificium murus erat cubitorum trium. intra hunc omne spacium Antoniae in quadraginta cubitos erigebatur. latus autem regiae latitudinem ac descriptionem habebat, diuisa in omnem usum habitationum & speciem, id est, atria, & balnea, & aulas castris aptissimas: ut quantum ad usum necessarium pertinet, ciuitas videretur, magnificentia vero palatium. instar vero turris toto habitu formata, quatuor aliis per angulos turribus cingebatur: quarum ceterae quinquaginta cubitis erant altae: quae vero ad meridiana orientalemque angulum sita erant, septuaginta cubitis eminebat, ut ex ea totum templum videri posset. Qua vero porticibus iungebatur, vtriusque descensus habebat, vnde custodes commeabant. semper namque in ea Romani milites residebant: & cum armis appositi custodes, ne quid populus festis diebus noui committeret, obseruabant. castrum enim erat impositum oppido quidem templum, templo vero Antonia. In hac autem porticu custodes erant, & superioris ciuitatis aliud castellum, regia Herodis erat. Bezetha autem collis, ita ut dixi, ab Antonia separabatur: qui cum omnium esset altissimus, etiam partimque ciuitatis coniungebatur, temploque septentrionali solum obstat. De ciuitate quidem, ac muris eius, iterum scribere plenius cupiens, in praesentia satis dixi.

An. mss.
di 4034.
à Christ.
na. 72.

Pontificis
vestimenta.

Gemma
in Pontificis
ornatu
preciosissima.

Antonia
descriptio.

Antonia
ciuitati
non absimilis.

CAP. VII.

Deditionem Iudaei faciunt, & Rom. adveniuntur.

An. mē-
di 4014.
à Christ.
na. 72.
*Multitu-
do circa Si-
monem 17
millia.*

*Simonis co-
tra Ioa-
nem co-
stra.*

*Seditio ci-
uitatem,
Romani
vero sedi-
tionem ce-
perat.
Titus for-
is circui-
ens qua
muros ag-
grederetur
explorat.*

*Nicanor
ad hume-
rum Iuda
iussu
perstru-
it.*

Pugnacissima autem maximeque dissentiens, multitudo circa Simo-
nem erat, hominum decem millia, præter Iudæos: quinquaginta
vero decem millium duces, quibus ipse quasi dominus omnium præ-
erat. Iudæi autem qui erant eius partium, cum essent numero quin-
millia, duces decem habebant. Horum autem principes videbantur, So-
sæ Iacobus, & Cathlæ filius Simon. Ioannes autem qui templum occu-
pauerat, sex armatorum millia habebat, quos viginti duces regebant:
tunc autem illi accerserant etiam Zelotarum, depositis discordiis, duo
millia quadringenti: qui Eleazaro, quem ante habuerant, & Simone A-
rini filio utebantur ducibus. His autem (ut diximus) bellum inter se ge-
rentibus: populus erat præmium: & plebis pars, quæ non eadem quæ
illi committeret, ab utrisque diripiebatur. Tenebat autem Simon quiddam
superiorem civitatem, murumque maiorem usque ad Cedronem, & anti-
quioris muri, quantum à Siloa flexatur ad orientem, & usque ad Mono-
bazi aulam descendit. Is Rex erat Adiabæ gentis, vitra Euphratem
habitantis. Tenebat etiam montem Acræ, quæ inferior est ciuitas, us-
que ad Helenæ regiam, quæ Monobazi fuerat mater. Ioannes autem
templum & circum templum aliquatenus, itemque Ophlam, & vallem
quæ Cedron appellatur. & aliis quæ interiacebant incensis, mediū bel-
lo quod inter se gerebant spacium aperuere. Nec enim castris Roma-
norum prope murum positis, intra civitatem seditio quiescebat: sed ad
primum eorum impetum paulisper sanitare recepta, mox ad pristinum
morbum rediere. Rursusque discreti, pro sua quisque parte pugnabant. Om-
nia faciendo, quæ obsidentes optarent, nihil enim acerbius à Romanis
passi sunt, quam ipsi se tractarunt: neque post illos ciuitas aliquid nouæ
calamitatis experta est. Sed illa quidem grauiores prius casus perculit,
antequam subuerteretur. qui vero eam debellarunt, maius aliquid per-
fecere. Dico enim, quod seditio civitatem, Romani vero seditionem
cepere, quæ multo erat moribus turior. & res quidem aduersas suis,
iusticiam vero recte quis Romanis affligeret. intelliget autem quod
dies cuique suggererit. Veruntamen his intra civitatem ira se habenti-
bus, Titus cum lectis equitibus foris circuiens, qua muros aggredere-
tur explorabat. Hæsitanti autem, quia nec ab ea parte adiri poterat pedi-
bus, qua valles erant, & ab alio latere, prior murus machinis firmior vi-
debatur, placuit ad Ioannis pontificis monumētum (hic enim tantum-
modo & primus humilior erat, nec secundo muro coniungebatur) in-
vadere. neglecta enim fuerat munitio, propterea quia non satis noua
ciuitas frequentabatur. Sic in tertium murum facilis aditus illac erat:
per quem superiorem civitatem, & per Antoniam templum capi posse
cogitabat. Hæc eo collustrante, quidam ex eius amicis, Nicanor nomi-
nes ad humerum laeum sagitta percussit: cum propius vna cum Iose-
pho accessisset: pacemque in murosstantibus (dicendi enim peritus erat)
invadere tentaret. Unde cognitis eorum conatibus Cæsar ex eo quod nec
ad salutem se hortantibus abstinuere; excitatur in obsidionem: simulque
suburbana militibus vastare permittit; collecta quoque omni materia, iubet
aggerem construi. Tripartito autem exercitu ad opera, medios in ag-
geribus iaculatores & sagittarum constituebant, & ante eos ballistas, a-
liasque machinas atque tormenta: quibus & excursus hostium in opera pro-
hiberet, & qui ex muris obstare tentarent. Cæcis autem arboribus, mo-
mento suburbana nudata sunt: collectis autem lignis in aggeres, cum
timos operi intentus esset exercitus, nec Iudæi segnes erant. populum

quidem in rapinis ac caedibus constitutum fiducia tunc habebat, quod respiraturus esset: illis aduersus hostes distracta, existimantem pœnas se ab noxiis repetiturum, si Romani superassent. Ioannes autem quamuis in externos socii sui irumpere properarent, metu tamen Simonis manebat. Verum Simon non quiescebat, proximus enim erat obsidioni, missilibus per murum dispositis, quæ pridem Romanis abukulerat, quæque apud Antoniam capta fuerant. Sed horum possessio, propter imperitiâ plebisq; non erat utilis, pauci autem à transfugis docti, male utebantur instrumentis. Sed cum lapidibus & sagittis aggerem facientibus militibus imminebant, perque cuneos excurrentes, manus etiam conserebant. Operantes autem crates super vallum oppositæ protegebant, omnibusque legionibus contra excursus erant machinæ comparatæ mirabiles, præcipue vero decimæ legionis ballistæ vehementiores, & tormenta saxorum, quibus non solum irruentes, sed etiam super murum stantes auertebantur. nam & singula saxa talenti pondus æquabant, & ultra stadii modum torquebantur. ictus autem non solum primis quos offenderat, sed aliquando posterioribus quoque intolerabilis erat. Iudæi sane cauebant à lapidibus, quod erant candidi: nec tantum sono ac fremitu nocebantur, sed etiam claritudine prospiciebantur. denique speculatores in turribus præsidentes, prædicebant, quando impelleretur machina, saxumque ferretur. patria lingua clamantes, filius venit. itaque præsciebant, in quos veniret, atque ita vitabant: & hic eueniebat, ut illis declinantibus, lapis irritus intercideret. Proinde Romani excogitant, atramento decolorare lapides, tunc enim missi, non similiter incertos ictus habebant, multosque simul vnus impetu corrumpebant. Sed ne male quidem affecti Iudæi, aggeris instruendi Romanis copiam dabant. omni vero eos molitione atque audacia, die nocteque prohibebant. Perfectis autem operibus, plumbo & ligno ab aggeribus iacto, fabri quod erat ad murum spatium metiuntur: nec enim aliqui id fieri poterat, quoniam desuper telis petebantur. Cumq; pares intervallo arietes inuenisset, eos applicat: propiusque dispositis machinis, Titus, ne ex muro arietes prohiberentur, ex tribus partibus murum pulsari iubet. Sonitu autem circumstrepente ciuitatem, clamor lae gens ciuium sublati est, itemque sediciosos paux inuasit. Et quia periculum commune vtrisque videbatur, communiter iam repugnare cogitabant, vociferantibus inter se discordibus, quia omnia pro commoditate hostium facerent: cum si non perpetuum concordiam sibi Deus præbeat, saltem in præsentia contra Romanos oporteat conspirare. Simon autem præcone misso, volentibus extemplo ad murum egrediendi copiam dedit: idemque & Ioannes, licet minus crederet, permisit. Illi autem obliti odiorum, ac discordiarum suarum, in vnum corpus cœunt: murumque amplexi, facies inde quamplurimas iaciebant, contra machinas Romanorum, contraque impulsores arietum, eosque sine intermissione telis petebant. audacissimi vero careruatim profluentes, machinarum tegmina dissipabant: hisque appositis irruentes, pericula quidem pauca, plura vero audacia perficiebant. Semper autem aderat adiumento laborantibus ipse Titus: & iuxta vtrâque machinas equitibus sagittariis ordinatis, ignem quidem ferentes prohibebat: iaculantes vero à turribus, reprimebat, nocendi tempus arietibus faciens: & tamen murus ictibus non cedebat, nisi quod quintæ legionis artes commouit angulum turris: murus autem stabat incolumis. nec enim statim cum turri periculum sensit, quæ multo altius eminebat, nullamque partem muri secum trahere poterat in ruinam. Cum autem ab excursibus paululum quieuisset, obseruato Romanos per opera & castra esse,

An. m. di 4094.
à Christ.
nat. 72.
Missilibus
possessio
Iudæi pro
pter impo
ritiam in
uoluit.

Titus ex
tribus par
tibus mu
rum pul
sari iubet

Sediciosi
adhorum
ne discor
diarum obli
tis, in vni
corpus vni
ant.

Arietes ad
gula tur
ris commo
uent.

An. mū-
di 4034-
à Christ.
an. 72.

Titus Iu-
daeos in fu-
gam ver-
sit, omnes-
que in ci-
uitatem
compellit.
Ioannes
Idumaeo-
rum dux,
pectus sa-
gitta per-
cussus,
perit.

dispersos, quia labore & formidine Iudæos discessisse arbitrarentur, excurrunt omnes qua turris erat Hippicus, porta latenter: ignemque operibus iniiciunt. Usque ad castrorum quoque munimenta, in Romanos animati procedebant. Horum autem periculo mature, & qui erant propius excitati sunt, & qui procul aberant conuenere. Romanorum autem disciplina vincebat audaciam Iudæorum: & quos prius offenderant in fugam versus, aliis qui colligerentur instabant. Grauis autem circum machinas pugna commissa est, illis incendere, his incendium prohibere certantibus, incertusque clamor vtrique tollebat, & multi qui in fronte steterant, ceciderunt. Sed Iudæi confidentia superiores erant, ignisque opera tetigerat, incensaque omnia cum instrumentis penitus essent, nisi lecti de Alexandria restitissent plerique, præter opinionem sui viriliter dimicantes. nam gloriosissimis in hoc bello prælati sunt, donec imperator equitum valentissimis comitatus, in hostes irruit: & ipse quidem duodecim repugnatores peremit: metu autem claudis eorum cætera multitudine in fugam versa, omnes compulsi in ciuitatem, eoque modo aggeres liberauit incendio. In hac autem pugna vnum ex Iudæis viuum capi contigit, eumque Titus crucifigi pro muro iussit, si forte reliqui vel hoc spectaculo territi concederent. Post eius vero discessum etiam dux Idumæorum Ioannes, dum ante muros cum noto milite loquitur, à quodam Arabe pectus sagitta percussus, continuo periit: magnamque & Iudæis Iustum, & seditiosius mororem reliquit. nam & manu promptus erat, & sapientia nobilis.

C A P. VIII.

De casu turris & duorum mitorum obtentu.

NOste vero quæ secuta est, incredibilis tumultus Romanis incidit. Nam cum tres turres Imperator Titus quinquagenum cubitorum construi præcepisset, ut his per aggeres singulos positis, hinc hostes in muro stantes facilius in fugam verteret, una earum sponte sua nocte intempesta lapsa est. ingenti vero sonitu facta, metus occupauit exercitum. Conari autem aliquid Iudæos suspicatis, ad arma currebant, eaque re turba in legionibus ac tumultus erat. cumque nemo quid accidisset referre posset, diu queruli alius aliud opinabantur: nullisque interuenientibus hostibus semetipsos timebant: signumque diligenter singuli à proximis requirebant, tanquam Iudæi iam castra possiderent: Panicoque terrore capti videbantur, donec Titus, cognitis quæ res erant, verum cunctis indicati iussit: tandemque tumultus eo nuncio conquieuit. Iudæi quidem cætera fortiter sustinentes, male turribus affecti sunt. machinis enim leuioribus, & iaculatoribus, ac sagittariis, saxorumque tormentis inde feriebantur. Sed neque harum æquare ipsi poterant celsitudinem, & tures excidendi spes non erat. cumque neque euecti propter grauitatem, neque incendi propterea quod ferro tegebantur, facile possent, ultra iactum teli fugientes, arietum impetus non vetabant: qui sine intermissione ferientes, paulatim aliquid proficiebant. Itaque muro iam cedente magno arieti Romanorum, quem Iudæi Niconam vocabant, quod omnia vinceret, quamuis & antea defessi erant pugna & vigiliis, cum longe ab oppido pernoctarent: tamen etiam negligentia, vel quod male consulerent, murum sibi supetruacuum esse credentes, quibus alia duo munimenta superessent, lassatio: plurimi recesserunt. cum autem Iudæi qua primum murum Niconam pertraxerat, ascendissent, ad secundum omnes Iudæi relictis custodiis refugerunt portas aut Romanis qui transierunt patefactis, exercitum recipere. Et hi quidem

Nicon, id
est, victor
magnum
arietem Ro-
manorum.

hoc modo potiri muro, quinto nonas Maii, & partem eius maximam diruunt, & septentrionalem ciuitatis regionem, quam ante Celsus vastauerat. Titus autem notato qua Assyriorum castrum est, militem transfert, occupato omni quod inter Cedrona fuerat spacio: & ultra sagittarum iactum à secundo muro separatus, oppugnationem statim aggressus est. Tunc igitur partem murum Iudæi, fortiter resisterunt, Et Ioannes quidem, eiusque socii ex Antonia, & septentrionali porticu templi ab Alexandri monumento pugnant. Simonis autem manus iuxta monumentum Ioannis adiutum clauserat, usque ad portam qua in Hippicon turrum aqua inducebatur. Sepe autem proficientes à portis, cominus dimicabant: compulsique intra muros in conflictu quidem Romanorum disciplina, propter imperitiam vincebantur: in murali autem certamine superabant. eos enim fortuna atque scientia, Iudæos vero audacia, quam timor aleret, sustentabat: quod natura erant in calamitatibus duri. Ad hæc autem, & istis suberat spes salutis, & Romanis citæ victoriæ. neutros autem lassitudo fatigabat, sed aggressiones, murorumque oppugnationes, & excursus crebri per cuneos, diebus totis agebantur; nullaque præliorum species aberat, cum à prima luce incipientia vtrisque infornis & die grauior nox dirimeret: his quidem occupatum iter murum continuo metuentibus, illis vero, ne Iudæi castra peruaderent, iraque in armis pernoctantes, prima luce vtrique pugne parati erant. Et Iudæi quidem certabant; quis esset promprior ad periculum, eoque modo gratia emineret apud duces suos. maxime vero Simonis eos metus ac reuerentia commouebat, eoque modo illum singuli subiectum colebant, ut ad semet quoque interficiendi parati essent, si hoc ille iussisset. Romanos autem ad virtutem hortabatur consuetudo vincendi, & qui vinci non assueuerant, crebreque militiæ, exercitationesque perpetuæ. & imperii magnitudo: ante omnia vero Titus semper vbiq; præsens. nam & inertia, spectante atque opitulante Cæsare, grauissimum facinus videbatur: & ei qui bene decertasset, testis aderat, qui tenderet præmium. præterea fructus erat, vel cognosci solum principum virum fortem: idcirco multorum maior viribus alacritas demonstrata est. Denique istis ipsis diebus, validissima Iudæorum acie instructa pro mœnibus, telisque vtrinque missis, quidam Longinus de numero equitum ex acie Rom. progressus, in mediam aciem Iudæorum irruit; hisque disiectis, hoc impetu duos fortissimos perimit, vnius obuiam tendentis ore percussio, alterius eodem telo quod priori extraxerat, transfixo latere refugientis: & ex mediis hostibus ad suos primus occurrit. Ille igitur ob virtutem insignis erat; æmuli autem eius fortitudinis multi extiterunt. Et Iudæi quidem negligentes quid paterentur, tantummodo qualiter afficerent considerabant: morsque his leuissima ducebatur, si quo interfecto hoste cecidissent. Titus autem non minus salutis militis, quam victoriæ consulebat: & temerarios impetus desperationem dicens, solam vero esse virtutem, si quis prudenter & caute sine proprio incommodo fortiter faceret, in ea re potius, quæ periculum non haberet, viros esse præcipiebat.

CAP. IX.

De Castris Iudæos Romanis illudente.

Itaque septentrionali parte, mediz turri applicat arietem: in qua Iudæus quidam versutus ac subdolanus, Castor nomine, cum decem aliis militibus suis delituerat, fugatis cæteris formidine sagittarum. Hi cum pauidi sub lorice aliquandiu quieuisent, concussa turri surgunt: exten-

An. mēdi 4034.
à Christ.
nat. 72.
*Romani
primo mu-
ro potius-
tur.*

*Iudæi
cum Ro-
manis cō-
flictus.
Iudæos au-
dacia sus-
tentat.*

*Romano-
rum vin-
cendi co-
suetudo.*

*Longinus
in mediā
Iudæorū
aciem ir-
ruit & dis-
iubat.*

*Castor Iu-
dæus vor-
sus ac
subdolanus.*

An. mē-
di 4014.
à Chrī.
mē. 72.

tisque manibus, Castor veluti supplex Cæsarem implorabat: & voce miserabili, ut sibi parceret, obtestabatur. Cui Titus pro simplicitate sua credulus, iamque Iudeos existimans belli penitescere, arietes quidē impulsione cessare iubet, ac sagittarios supplicibus prohibet, Castori autem quid vellet eloqui permittit. cumque ille respondisset, ad fœdus velle descendere: Titus gratulatum se ait, si omnes eadem sentire voluissent: paratōque animo fidem pacis etiam ciuitati daturum. Sed cum ex illis decem Castoris sociis quinque itidem supplices esse simularent, ceteri nunquam se Romanis seruituros clamant, dum mori liberis liceat. Denique illis super hoc ambigentibus, cessabat expugnationis. Castor autem interea Simonem per internuncios admonerat, ut dum vacuum esset tempus, de rebus vrgentibus consilium caperet: paulisper enim se illudere Imperatori Romano. Simul autem hoc agens, ad pacem hortari contradicentes socios videbatur. illi autem velut ægre ferentes, in thoracas nudos fixere gladios: hisque percussis velut interfecti ceciderunt. Titus vero eiusque socii obstupere tanta eorum pertinacia, cum ex inferiori loco quod factum erat, vere videre non potuissent: mirabanturque simul audaciam, & calamitatem miserabantur. Interea Castorem ad natem quidam sagitta percudit, tumque ille telum extraxit imperatori ostendens, iniqua se perpeti querebatur. At Titus inculato qui hoc emiserat, astantem Iosephum mittit, ut Castori dexteram porrigeret. verum is neque se iturum, nihil enim sanum supplices cogitare, respondit: & amicos qui voluere ire prohibuit. Cum vero quidam ex perfugis Aneas, iturum sese dixisset ad eum, iauitante Castore, ut etiam secum in quo ferret argentum aliquid susciperet: ad hæc ille studiose aperto sinu occurrit: alter vero super eum saxum demisit. Et ipsum quidem, quoniam præcauerat, ferire non potuit: sed alium militem qui aderat, vulnerauit. Cæsar vero fallaciam reputans, intellexit misericordiam in bello nocere, minusque decipi calliditate scruitiam: arietisque impulsione, iracundia frandis, vehementius utebatur. Castor autem eiusque socii turrimus iam cedentem incedunt: perque flammam in eiusdem missi cuniculos, iterum magni animi opinionem apud Romanos habuere, tanquam se ignibus tradidissent. Capit autem hac parte murum Titus, die quinto postquam primum ceperat: fugatisque inde Iudæis, intro cum lectis mille transit, quos circa se habebat, armatis: vbi noua cinitas & sanæ venditores erant, fabrique ærarii, vestiumque mercatus, & ad murum angustæ viæ transuerse tendebant. Enimvero si vel statim muri disturbasset maximam partem, vel quæ ceperat lege belli vastasset, nullū credo damnum victoriæ fuisset admixtum. nunc autem Iudæos exoratum iri sperans, cum liceret capere facilem discessionem aditum non dilatauit, nec animi quibus consulebat, insidiaturos sibi putabat.

C A P. X.

De secundo muro bis obtento a Romanis.

Denique postquam ingressus est, neque occidi quenquam permisit eorum qui comprehendebantur, neque domus incendi: sed tam seditionis, si pugnare vellent, sine populi detrimento copiam dabat, quam ipsi populo fortunas proprias se redditurum pollicebatur. Plurimi namque petebant sibi ciuitatem seruari, templum vero ciuitatis. At enim populum quidem ad ea quæ hortabatur & antea paratum habebat, bellicosi autem pro inertia ducebant humanitatem: Titumque imbelli animo, quod ceteram ciuitatem tenere non posset, has proponere con-

Bellicosi
Titum hu-
manitate
pro inor-
tia ducit.

ditiones putabant. mortem autem populo denunciantes, & si verbum
 quicumque de traditione fecisset, pacemve nominasset, mox interficien-
 dum eum esse minitantes, Romanis qui introire, alii per viarum angu-
 stias obstabant, alii ex ædibus: alii murum per superiores portas egressi,
 pugnare ceperunt, quibus rebus perturbatis custodes, de muro sese de-
 miserunt, reliquisque turribus in castra recesserunt. clamor autem au-
 diebatur militum intra ciuitatem, quod ab hostibus cingerentur: foris
 autem degentium clausis contubernaliis metuentium, crescente au-
 tem numero ludorum, & propter locorum peritiam viarumque scienti-
 am prævalente, multi Romanorum trucidabantur, & ab incumbenti-
 bus pellebantur, cum magis necessitate resisterent. nec enim multis si-
 mul fugiendi copia per angustias muri patebat: omnesque pene qui trans-
 ierant, perempti fuissent, nisi Titus eis opem tulisset. Dispositis enim
 per summa viarum sagittarijs, & ubi plus erat multitudinis affans, mis-
 silibus hostes abigebat, & cum eo Domitius Sabinus, vir bonus etiam
 in illo praelio comprobatus: durauitque tam diu, sagittis eos prohibens
 irruere, donec omnes milites recessere. Romanique ita secundo
 muro potiti, ad extremum pulsi sunt. Oppidanis vero qui pugnaces
 erant, spiritus creuit: & secundis rebus amentes erant, neque Roma-
 nos ausuros esse ad ciuitatem accedere suspicantes, neque vinci sepos-
 se, si ad prælium processissent. nam quia iniqui erant, officiebat eorum
 sententijs Deus: & neque Romanorum vim, multo maiorem illa quæ
 pulsa fuerat, superesse cernebant: neque famem, iamiamque serpentem.
 adhuc enim malis publicis alebantur, & sanguinem ciuitatis bibebant.
 boni autem iam dudum inopia laborabant, & penuria victus iam multi
 defecerant, populi tamen interitum seditiosis pro leuamine sui duce-
 bant: & solos eos qui pacem non probarent, saluos esse cupiebant, qui-
 que viuere contra Romanos optarent. contrariam vero multitudinem,
 velut onus quoddam, consumi gratulabantur. & ita quidem circa suos
 affecterant. Romanos autem, qui ciuitatem iterum ingredi conaban-
 tur, armati prohibuerunt, disiecti muri partibus obiectu corporum,
 præmunitis: ac per triduum sustinere fortiter dimicantes. Quarto au-
 tem die, Titum vehementius aggressum nequaquam ferre potuerunt:
 sed vi coacti, rursus quo antea refugerunt. ille autem interim muro
 potitus, totam eius septentrionalem partem statim depuluit: in meri-
 diana vero per turres præsidia collocauit.

An. mñ-
 di 4034,
 à Christ.
 na. 72

Romani
 ab Iudais
 urbe pellun-
 tur.

Iudais spi-
 ritus cre-
 scunt.
 Populus
 inopia la-
 borat, &
 penuria
 victi mul-
 ti defici-
 unt.

Titus se-
 cundo mu-
 ro iterum
 potitur.

CAP. XL

De aggeribus in tertium murum, & oratione proluxa Iosephi pro deditio-
 facienda, & fame obfessorum.

Iamque tertium murum Titus aggredi cogitabat. Videbatur autem
 inscussissimi temporis eius obfidio: spatiumque consilii seditiosis esse
 dandum, si quid disturbatione secundi muri aut famis metu remitte-
 rent. nec enim diutius eis prædas posse sufficere: & ipse quo commode
 utebatur. Nam cum dies aduenisset, quo militibus oportebat alimenta
 distribui, in conspicuo hostibus loco ductis, iussit duces ordinato exer-
 citu pecuniam singulis numerare. Illi autem prolatis armis ex inuolu-
 cris muniri procedunt, equitibus ornatos equos ducibus: loca que sub
 urbana per multum spacium auro argentoque lucebant. Illo autem spe-
 ctacula nihil aut iucundius suis, aut horribilius hostibus videbatur. spe-
 ctantibus enim & vetera plena erant mœnia, & septentrionalis regio.
 quin & domos refertas inuentibus cerneret, nullamque ciuitatis par-
 tem quam non infusa multitudo togebat. metus autem quamuis auda-

Titus ex-
 pugnatione
 ommissa,
 pecuniam
 singulis
 numerare
 iubet.

An. mñ-
di 4094.
à Christ.
na. 72.
Faci inno-
centes cu-
nocentib.
& ciuita-
tem cum
seditionis
perire de-
creueras.

Romani
operantes
a Iudæis
prohiben-
tur.

Titi ergo
Iudæos be-
nignitas.
Iosephi
ad Iudæos
oratio.

Fortuna
& Deus
cum Ro-
manis.

Fames ci-
uitatem
tenet.

cissimos ceperat, omnem simul exercitum armorumq; pulchritudinem
conspicientes, & ordinationem virorum. Et fortasse ad illam speciem
seditionis animos mutauissent, nisi malorum immanitate, quæ in popu-
lum commiserant, dandam sibi veniam à Romanis desperassent: im-
minente autem, si destitissent, morte supplicii, bello mori præstabilius
esse ducebant. præualebat etiam fatum, quod innocentes cum nocen-
tibus, & ciuitatem cum seditionis perire decreuerat. Quatriduo per sin-
gulas legiones alimenta consecuti sunt. Quinto autem die cum omnia
faciens Titus, nihil Iudæos pacatum cogitare sensisset, bisariam diuiso
exercitu, Antoniam versus ad Ioannis monumentum aggeres inchoa-
uit: ista parte superiorem ciuitatem captum iri cogitans, & per Antro-
niam templum. nanque hoc nisi cepisset, ne oppidum quidem tutum
erat obtinere. In vtraque autem parte duo aggeres erigebantur, à sin-
gulis legionibus singuli. Et iuxta monumentum quidem operantes, à
Iudæis & Simonis locis infestantibus prohibebantur: ad Antoniam
vero ab Ioannis sociis cum multitudine Zelotarum, non solum quia
de superiore loco pugnabant, verumetiam quia machinis iam vti didi-
cerant. paulatim enim vsus quotidianus aluit peritiam. Habebant au-
tem balistas trecentas, & quadraginta tormenta saxorum, quibus diffi-
ciliorum aggerum extructionem Romanis efficiebant. Titus autem si-
bi saluam fore fortunam sciens, & perituram esse ciuitatem, vna & ob-
sidioni vehementer instabat: nec pœnitundinem Iudæis suadere cessa-
bat: consiliumque factis admissens, & orationem sæpe armis efficacior-
em cognoscens, tam ipsos vt saluari vellent rogabat, tradita sibi ciui-
tate, quæ iam capta videretur, quam & Iosephum allegabat, patria lin-
gua verba facturum, sperans eos hominis gentilis monitu aliquid re-
missuros. Itaque Iosephus murum circumiens, simulque extra re-
lictum stans, vnde exaudiri facilius posset, multis orabat, vt sibi ac
populo parcerent, templo ac patriæ, neve contra hæc fierent alienige-
nis dures. Romanos enim sancta reuereri, cum quibus nulla sibi
societas esset, manusque suas ad hoc vsque eohibere. ipsos vero in his
edoctos, cum seruare possent, sponte ad eorum interitum ruere. quin
potius viderent muros concidisse firmiores, ex cæcis vero infirmiores su-
peresse? Romanorumque vires cognoscerent sustinere non posse hisq;
seruire non esse nouum, neque inexpertum Iudæis. Nam licet pul-
chrum sit pro libertate pugnare, tamen id in principio decere sibi. se-
mel autem subditum, qui multo tempore paruisset imperio, iugum
excipientem, malæ mortis cupidum, non libertatis amatorem videri.
Debere autem dedignari dominos humiliores, non quorum in pote-
state sunt omnia. Nam quid Romanos effugisse, nisi quod propter æ-
stus aut frigora esset inutile? imo vero transisse ad eos vndique fortu-
nam, Deumque per singulas nationes ducentem imperium, nunc esse
in Italia. Hanc autem validissimam legem, tam feris bestiis quam ho-
minibus esse præfinitam, potentioribus cedere: apud eosque esse victo-
riam, apud quos robar fuerit armorum. Idcirco etiam maiores eorum,
quanquam multum & animis & corporibus & aliis subsidis meliores,
cessisse Romanis: quos nisi Deum scissent illis fauere, nunquam perpe-
si fuissent. ipsos vero qua tunc fretos resistere, cum ex magna parte ca-
pta sit ciuitas: ciues autem etiam si muros integros haberent, excidio
pariter affecti sint. Nec enim latere Romanos, quæ fames teneat ciui-
tatem: & modo quidem consumi populum, continuo vero etiam bella-
tores interituros: nam etsi Romani deserint, & ab obsidione cessaue-
rint, neque ciuitatem strictis gladiis irruerint, Iudæis tamen in expu-
gnabile bellum intus affidere, quod horis singulis aleretur: nisi forte

contra famem quoque arma caperent ac dimicarent, solique possent
 etiam infortunium superare. His addebat, optimum esse ante intolerabilem
 calamitatem mutare sententiam: dumq; liceret, salutare consilium
 sequi. Nec enim antea gestorū causa succensere Romanos, nisi ad
 finem viq; insolentes essent, natura eos esse in imperio mansuetos, at-
 que iracundia præferre quod vile est. Vile autem putare, neque civi-
 tatem vacuum viris, neque desertam habere provinciam: idcirco velle
 imperatorem cum his dexteram iungere: nec enim cuiquam salutem
 daturum si vicerit civitatem, præsertim qui nec in extremis ei cla-
 dibus rogati paruerint. Breui autem murum quoque tertium captum,
 10 iri, priores qui capti sunt fidem facere. & quamvis perumpi tutamina
 non possint famem pro Romanis pugnaturam. His monentem Iose-
 phum multi in muro stantes vituperabant, multi vero conuiciis, non-
 nulli etiam iaculis apperebant. Ille autem cum manifestis eos calami-
 tatibus minime flecteret, ad gentiles transiit historias: O miseri, vocife-
 rans, vestrorumque auxiliatorum immemores, armis & manibus cum
 Romanis bellum geritis, quasi quem alium sic vicerimus. Quando au-
 tem, non Deus omnium conditor, Iudæorum defensor est, si laxantur?
 Non respicietis? Vnde progressi pugnatis, quantumque auxiliatorem
 20 violatis? Non recordamini opera diuina parentum, atque hunc san-
 ctum locum quanta bella nobis aliquando peremit? Ego autem facta
 Dei narrare auribus indignis horresco: sed tamen audite, ut cognosca-
 tis non solum vos Romanis, sed etiam Deo resistere. Nechias qui tunc
 Rex erat Ægyptiorum, idemque Pharo vocabatur, cum infinita ma-
 nu descendit, Reginamque Saram materni nostri generis rapuit. Quia
 igitur vir eius Abraham proavus noster? Armis credo vitus est iniu-
 riam? Atqui is præfectos habebat, quorum singulis infinita multitu-
 do parebat. An ipse quidem quiescere maluit absente Deo? putas au-
 tem manus ad hunc locum tendens, quem vos polluistis, inuictum sibi
 30 auxiliatorem ad militiam legit? Nonne secunda vespera incorrupta
 Regina remissa est ad maritum? Adorans autem quem vos gentili ca-
 de cruentastis locum, ac tremens nocturnis somniis Ægyptius exagita-
 tus aufugit, auroque & argento amantissimos Deo donauit Hebræos.
 Dicam translata in Ægyptum maiorum nostrorum domicilia. Qui
 tum annos quadringentos tyrannis an Regibus alienigenis subiaceret,
 armis ac mœnibus vlcisci possent, semetipsos Deo potius permise-
 re. Quis nescit Ægyptum repletam omni genere serpentium, omni-
 morbo corruptam? Quis terram instructuosam, quis Nili defectio-
 nem, & continuas decem plagas? & ob hoc parentes nostros cum præ-
 ludio incruentos, & sine periculo deduci, quos Deus sibi sacerdotes du-
 cebat? An non ab Assyriis raptam nobis sanctam Arcam, Palæstina &
 40 Dagon simulacrum genuit, & tota gens quæ rapuerat? corruptis vero
 occultis corporum, ac per ea cum cibo visceribus exhaustis, cymbalo-
 rum ab tympanorum sono manibus nocturnis reportauerunt, sanctum pla-
 cationibus expiantes? Deus erat qui hæc parentibus administrabat.
 propterea quod omisiss armis ac manibus eius se iudicio permiscere.
 Rex Assyriorum Senachêrib, cum totam ducens Asiam ad hanc urbem
 castra posuisset, num manibus humanis cecidit? nonne ab armis quie-
 scens in votis erant, & Angelus Dei in vna nocte infinitum deiecit ex-
 50 erciturum? posteroque die excitatus Assyrius 185. millia reperit mortuo-
 rum, atque ita cum reliquis Hebræos inermes, nec persequentes fugie-
 bat? Scitis etiam in Babylone seruitium, ubi per annos 70. populus
 exulans. non ante libertatem recepit, quam eam Deo Cyrus donaret:
 qui eos etiam est persecutus, iterumque auxiliatori suo sacerdotum

An. mē-
 di 4034.
 à Christ.
 mat. 72.

Impera-
 tor eū Iu-
 daei dom-
 torā iun-
 gero com-
 pū.
 Iosephus
 ad genti-
 les histo-
 rias tran-
 sis.
 Nechias
 suo Rex
 Ægyptio-
 rum.

Iudæian-
 nos 400.
 tyrann in
 Ægyptū
 subiaceret.
 Arca san-
 ctæ ab As-
 syriis rap-
 ta, & Iu-
 daei ressi-
 tuta.
 Senacho-
 rib Rex
 Assyrio-
 rum.
 Babyl-
 nica capti-
 vitas.

An. mū-
di 4034.
Christ.
12. 72.

*Hierosoly-
ma a Ba-
byloniorū
Rege de-
uastatio.
Iosephi in
Iudaeos a-
tū oratio*

*Iudaei a
seditione
maiorum
seruio ca-
perunt.*

*Iudaorū
in legem
Dei per-
eata.*

*Assyriū
Romani
similia
commis-
sing.*

more seruiebant Breuiter dicam, nullum est opere precium quod armis parentes nostri fecerint, aut non sine armis Deo permisa potestate impetrauerint. Domi autem manentes, ut placebat iudici superantes. Pugnantes vero, semper de spe deciderunt. Nam ubi Rege Babyloniorum urbem obsidene, contra Hieremiam prädicationem Sedechias Rex mox cum eo congressus est, tam ipse captus est, quam cum templo ciuitatem vidit excindi. Atqui videte, quanto ille Rex vestris ducibus, eiusque populus vobis erat moderatior. Denique Hieremiam vociferantem, inuisos esse eos Deo propter delicta quae in eum commiserant, caput in iri autem nisi traderent ciuitatem, neque Rex neque populus interfecit. Sed vos (vt intus gesta praetermittam, neque digne possum iniquitates vestras exponere) me, qui vobis salutem luadeam, querimini, telisque appetitis irati, quod vos vestrorum commone facio peccatorum, nec dici ea toleratis, quorum quotidie facta committitis. Idem tunc fuit, cum Antiocho qui dictus est Epiphanes, obsidente ciuitatem, multis modis offensa diuinitate, maiores nostri cum armis progressi, ipsi quidem in pugna perempti sunt, oppidum vero ab hostibus direptum est: sanctumque per triennium sexque menses penitus desolarum est. Et quid pluribus opus est? Ipsos Romanos quis contra Iudaeorum gentes ad militiam prouocauit? nonne indigenarum impietas? Vnde seruire cepimus? Nonne a seditione maiorum, quando Aristobuli & Hyrcani furor, & inter eos contentio, Pompeium intulit ciuitati, & Romanis Deos indignos libertate subieci? Denique tres menses oblessi, quamquam nihil quale vos in sanctum legesque deliquerant, & maioribus ad bellum subsidii utebantur, sese tradiderunt. Antigoni autem filij Aristobuli nescimus exitum? quo regnum obtinere, Deus iterum captiuitate persequeretur populum delinquentem. Et Herodes quidem Antipatri filius, Sosium & Romanum adduxit exercitum. circumdanti vero per sex menses obsidebantur, donec capti peccatorum suorum supplicia penderent: direptaque est ab hostibus ciuitas. Ita nunquam genti arma data sunt. Oppugnationi vero sine dubio cohaeret excidium. Oportet ergo, ut opinor, sacri loci possessores iudicium Deo de omnibus permittere: manusque tunc humanas contemnere, cum a supremo ipsi iudice non recedant. Vos autem quid ex his, quae legis conditor bene dixit, egistis? Quid, quod is execratus est, praetermisistis? Quantum autem illos, qui cito perire, impietate superastis? nam occulta dedignantes peccata, hoc est, furta, insidiasque atque adulteria, rapinis, caedibus certatis, nouasque maleficiorum excogitastis vias. Sanctum vero templum, factum est omnium receptaculum: & indigenarum manibus pollutus est locus, quem Romani ex tam longinquo adorabant, multa per legem nostram de suis moribus derogantes. Deinde post haec in quem fuistis impij, hunc auxiliatorem speratis? Valde quidem iusti estis, supplices, purisque manibus adiutorem vestrum rogatis. Talibus rex mox precibus aduersum Assyrium supplicauit, cum magnum exercitum Deus vna nocte prostrauit? Similia vero Assyriis Romani committunt, vt etiam similem vitionem speratis? Nam ille quidem ab rege nostro accepta pecunia, vt vastitati pasceret ciuitatis, neglecto iureiurando ad incendium templi descendit: Romani autem solenne poscunt tributum, quod parentes nostri eorum parentibus pensabant. Et hoc si impetrauerint, neque propitiantur ciuitatem, neque sancta omnino tangunt. Concedunt autem vrbis familias liberas, & possessiones tenere, sacrasque leges saluas manere patiuntur. Inanis est profecto, sperare Deum talem circa iustos fore, qualis iniustus apparuit: praesentium qui

statim vlscisci nouerit cum oportet. Denique Assyrios prima nocte, qua castra ciuitati admoouerant, fregit. Quod si etiam uestram progeniem liberaret, Romanos vero dignos poena iudicaret, confestim eis illo tempore sicut Assyriis irasceretur, quo genti manus Pompeius attulit, quo post illum Sosius ascendit, quo Galilzam Vespasianus excidit, postremo non nunc Titus ciuitati appropinquaret. Sed neque Magnus, neque Sosius quicquam passi sunt, & ciuitatem victoria ceperunt. Vespasianus autem ex bello quod nobiscum gessit, etiam imperium adeptus est. Nam Tito quidem etiam fontes nunc uerbiores profliuunt, qui prius uobis auerant. Denique ante eius aduentum scitis & Siloam & extra ciuitatem fontes adeo defecisse, ut ad uirumque aqua mercaretur: nunc autem ita hostibus nostris largi sunt, ut non modo ipsis & iumentis eorum, sed etiam hortis sufficiant. Denique huius prodigij & ante periculum factum est in excidio ciuitates, quando supra memoratus Babylonius rex cum exercitu aduenit, & qui captam ciuitatem incendit & templam: quamuis ut opinor nihil illi tantum, quantum vos impie nunc, commisissent. Itaque sanctis relictis, Deum fugisse putauimus: hisque nunc adesse, quibus cum bellum geritis? An bonus quidem uir domum flagitiosam fugiet, & domesticos oderit: Deum uero malis uestris inhærere arbitramini, qui etiam occulta conspiciit, & audit omnia quæ tacentur? Quid autem apud uos tacetur? quid celatur? quid non etiam inimicis planum factum est? Iniquitates enim uestræ uelut in promptu neminem latent: inque dies singulos, quæ peior sit certamen habetis, atque ita nequitiam, ut uirtutem demonstrare contenditis. Veruntamen reliqua salutis uia est, si uelitis, & diuinitus confessis ac penitentibus solet se placabilis offerre. Arma proiците, pudeat uos patriæ tam dirutæ. conuertite oculos, & aspiciite eius quam proditis pulchritudinem, quale oppidum, quale templum, quam multarum gentium munera. Quis in hæc summæ adducit? quis hæc iam non esse desiderat? Et quid est hoc quod saluum esse debeat dignius? ô duri & lapidibus stupidiore. Si hæc non ueris luminibus cernitis, saltem familiarum uestrarum miseremini. Versentur in conspectu cuiusque filij, coniuges & parentes, quos paulo post aut bellum aut fames absumplerit. Scio quia uia cum his periclitabitur mihi mater & coniunx, & familia non ignobilis, domusque olim clarissima. Et fortasse propter me quisquam hæc suadere crediderit. Interficiite illos, accipite mercedem salutis uestræ sanguinem meam. Ipse quoque mori paratus sum, si post me relinquitis. Hæc Iosepho uociferante cum lacrymis, seditionis quidem neque animos flexerunt, neque turam sibi mutationem fore indicauerunt. Populus uero ad profugiendum commotus est, & alij possessionibus suis, alij rebus charissimis exiguo precio uenditis, aureos, ne latrones eos deprehenderent, transglutiebant. quum uero ad Romanos clapsi fuissent, exonerato uentre habebant uiui necessaria: Titus enim plerosque per agros, quo uellet quisque pergere, dimittebat: idque magis eos ad perfugium hortabatur, quod & in relictis malis carebant, nec Romanis seruiebant. Ioannes autem & Simon cum focis, ne his magis pateret exitus, quam Romanis aditus, obstruebant: & qui uel umbram suspicionis dedisset, continuo necabatur. Ditionibus quidem manere etiam sicut profugere, par causa erat pereundi: nam quasi transfugere uoluisset, propter patrimonium, quisque occidebatur. Cum fame autem crescebat desperatio seditionis, & in dies singulos uerumque malum amplius accendebatur. Et palam quidem nulla erant frumenta, irruentes autem scrutabantur domos. Et siquid inuenissent aliquid, eos qui negauerant verberabant: si

An. mñ.
di 404.
à Christ.
nat. 72.

Deus statim vlscisci nouit cum oportet.

Tito fontes qui prius auerant, uerbiores profliuunt

Diuinitas confessis ac penitentibus se placabilem offerre solet.

Amer & consuetudo Iosephi erga patriam.

Populus cum pecunia profugit.

Ingens in uerbo famæ.

Abundantia cibi arguerunt.

an. mū.
di 1034.
a Christi.
nat. 72.
Misericordi
in vultu,
gnumq;
acrymu
pectacu-
um.
vultus
victuam
omni uim
dentibus,
ex guttu-
re pene re-
uocant, i-
psos fau-
cibus strā-
gulantes.

Honorati
ac diuites
ad tyrannos perdu-
cuntur.

Dominā-
di causa
in Ioanne
& Simo-
ne dissen-
sio, scelerum vero
cōcordia.

vero nihil inuenissent, quasi diligentius celauissent, tormentis itidem afficiebant. Habendi autem argumento erant corpora miserorum, cum ea quæ solidis viribus starent, abundare cibo putarentur. Tabidi autem transfigebantur: nec rationis esse videbatur, statim fame morituros occidere. multi vero clam vniuersa bona sua vno frumenti modio, qui ditiores essent, itemque pauperes hordei permutarunt. Inclusi deinde intimis ædium tectis, quidam summa penuria insectum triticum comedeabant. panem alij consciebant, vt necessitas metusque monuisset. Et mensa quidem nusquam apponebatur, sed incoctum subtrahentes igni cibum diripiebant. Miserabilis autem erat victus, dignumque lacrymis spectaculum, cum potentiores quidem plus haberent, infirmiores autem iniuriam deplorarent, quippe cum fames super omnes clades haberetur. Nihil enim sic perdit hominem vt pudor: nam quod reuerentia dignum est, in fame negligitur. Denique uxores viris, & filij parentibus, & quod miserrimum, matres cibum infantibus ex ipso ore rapiabant: & marcescentibus inter manus charissimis nemo parcebat, quin vitæ guttas auferret. Edentes vero talia non latebant, sed vbique aderant qui ista diriperent. Nam sicubi clausam domum vidissent, eos qui intus erant, cibum capere hoc suspicabantur iudicio: statimque ruptis foribus irruerant, victumque iam contusum dentibus, ex gutture pene reuocabant, ipsos faucibus strangulantes. Pulsabantur autem senes ne cibum defenderent: lacerabantur mulieres, ea quæ haberent in manibus occultentes: nullaque misratio vel cani erat capitis, vel infantis: sed abstractos pueros & ex bucella pēdentes, humo allidebant. Si quis autem incurrentes anteuenisset, quod quæ fuerat deuorasset, tanquam læsi cruentiores erant. Acerbissimos autem cruciatus excogitabant, dummodo alimenta reperirent: nunc excruciantes genitalium vias, nunc virgis acutis podices transfigendo horrendaque etiam auditu quis patiebatur: in vnius panis confessionem, & vt vnum pugnum farinæ abditum indicaret. Tortores autem nec esuriabant (minus enim crudele videretur, quod necessitas impetraret) exercentes autem dementia suam, sexque sibi dierum commeatum præparantes, hisque occurrentes, qui per Romanorum custodias agrestis glebis herbarumque gratia colligendarum nocte erepsissent, cum iam se hostes euasisse credebant, quæ attulissent eripiebant: multumque supplicantibus, & horribile Dei nomen implorantibus, vt aliquam partem sibi concederent eorum, quæ cum periculo sibi collegissent, nihil penitus dabant: gratumque videbatur, si spoliati non perirent. Hæc quidem humiliores à satellitibus patiebantur. Honorati vero ac diuites ad tyrannos perducebantur, quorum alij insidiarum falso accusati videbantur, alij quia Romanis proderent ciuitatem. Et plerunque delator subornatus indicabat quod profugere voluissent. Si vero quem Simon expulisset, eum ad Ioannem remittebat: & quem Ioannes expoliasset, eum Simon excipiebat: sibi que inuicem propinabant sanguinem popularium, miserorumque cadavera partiebantur. Et dominandi quidem causa erat in vtroque dissensio, scelerum vero concordia. Nam qui ex alienis malis partem alteri, sibi totum vendicans, non dedisset, nequissimus videbatur. Et qui non accepisset, velut boni alicuius damno dolebat, quia crudelitatis parte caruisset. Singillatim quidem iniquitates eorum explanare non potero: vt autem breuiter dicam, neque aliam ciuitatem vnquam talia perpessam puto, neque vllam nationem post hominum memoriam malitia ferociorem fuisse. Postremo etiam genti Hebræorum maledicebant, vt minus impij viderentur in alienos. Veruntamen, quod erant, & seruos se, & con-

uenas & degeneris gentis abortiones esse confessi sunt. Denique ciuitatē ipsi euertere, & Romanos inuitos hanc tristēm admittēre victoriam coegere: tardiusque venientem in tēplum ignem pene traxerunt. Denique cum hī ardere superiorem ciuitatem vidissent, neque dolere, neque illacrymāre: sed apud Romanos qui hęc paterentur inuenti sunt. Verum hęc quidem suo loco postea cum rerum documentis dicemus.

CAP. XII.

De Iudai crucifixi & aggeribus combustis.

Tito autem aggerēs proficiebant, quamuis à muro milites male afficerētur: parte vero equiratus missa, iussit per valles ad alimēta comportanda exeuntibus insidias tendi. Erant autem in his nonnulli etiam pugnatores, quibus iam thinime praeda sufficeret: maior vero pars ex populo pauperes, quos profugere deterrebat pro affectibus suis metus, nec clam enim seditiosis fieri posse sperabant, ut cū coniugibus ac liberis diffugerent: eosque latronibus relinquere nō patiebantur vice sua iugulandos. Audaciores autem faciebat ad exeundū fames, restatque iam latitantes egredi, & ab hostibus capi. Deptehensi autem necessitate pugnabant, metu supplicij, seroque videbantur supplicare: post pugna itaque verberati, & ante mortem modis omnibus excruciatī, contra murū cruci suffigebantur. Tito quidem miserabilis videbatur ista calamitas, cum Iudai in dies singulos quingenti, nonnunquam etiam plures cernerentur. Sed neque captos dimittere rursum erat, tantamque assuetuare multitudinem custodum videbat esse custodiam: maxime vero propterea non prohibuit, citius eos existimans ea facie remissuros, tāquam similia passuros, nisi se dedidissent. Milites autem diuersis modis suffigebant. ira & odio & ludibrij causā: & propter multitudinem quam cepissent, iā spācium crucibus deerat, & corporibus cruce. Seditiosis vero tantum defuit, ut ea clade mouerentur, quod etiam in contrarium eis cessit, ad deterrendam reliquam multitudinem. Transfugarum enim familiaribus ad murum tractis, & si qui erant popularium prouiores ad pacē, & quę paterentur qui ad Romanos profugerent, demonstrabant: & qui comprehensi tenebantur, eos supplices non captiuos esse dicebant. Ea res multos perfugere cupientium, donec verum cognosceretur inhibuit. Fuerunt autem qui statim dilapsi sunt, quasi ad verum supplicium properantes. illatam enim ab hostibus mortem, comparatione famis requiem esse ducebant. Multis autem captiuorum Titus etiam manus abscindi precepit, eosque ad Ioannem & Simonem intromisit, ut propter calamitatem nec viderentur profugi, nec crederentur: saltem nunc desinerent admonitis, neue se compellerent ad excidium ciuitatis: sed lucrarentur in extremis mutata voluntate, & proprias animas, & patriam tantam & templum, cuius participē non habebant. simul autem aggeres circumdūdo, operantes vrgebat, veluti factis verba non multo post secuturus. Ad hęc in muris stantes, & ipsi Cæsari, & patri eius maledicebant; mortemque se contemere conclamabat; eamque seruituti recte præferre, multa vero mala Romanis facere dum sperant, nec se nec patriam cūctantes, ut ipse diceret, perituros: mundumque Deo templum hoc melius esse: quamuis & id seruaturus sit qui incoletet: quem ipsos quoque auxiliatores habentes, omnibus interminationibus illusuros; quibus facta non adfore: finem enim Dei esse. Talia conticiis admiscētes vociferabantur. Et inter hęc Antiochus quoque aderat Epiphanes, multos alios armatos secum ducens, & præterea caterua stipa-

An. m.
di 4034
à Chri.
na. 72.
*Iosephi de
populo iu
daico in
dicium.*

*Pauperi
ex populo
miseria.*

*Iudeos
permul-
tos Titus
contra mu-
rum cruce
suffigis.*

*Transfu-
garū fa-
miliarib;
ad murū
tractis, se-
ditiosi
qua pater-
entur qui
ad Roma-
nos profu-
gerent, de-
monstrāt.*

*Iudai ipsi
Cæsari &
patri eius
maledi-
cunt.*

An. mē-
di 4034.
à Christ.
nat. 72.
Diciunt
beatus —
Ante obi-
tum novo
suprema-
que fune-
ra debet.
Antiochi
et militū
insolentia.

Romani
per dies
17. agge-
res 4. in-
gentes per-
ficiunt.

Tres viri
audaces
inter In-
daeos.

tus qui Macedones appellabantur, omnes ætate paræ & paulo matu-
riores adolescentibus, more Macedonum instructi armis & eruditi, vn-
de etiam nomen habebant, plerique tamen famam gentis æquare non
poterant. Omnium enim regum qui Romanis parebant, felicissimum
Comagenum fieri contigit, prius quam fortuna mutaretur. Ostendit
autem ille quoque in senectæ ætate, nullum ante mortem beatum dici
oporere. Cæterum filius eius adhuc eo vigente præsens se mirari aie-
bat, quidnam esset quod Romanos adire pigebat muros. erat enim bel-
lator ipse naturaq; promptissimus, tantumque viribus, vt multum pecca-
ret audacia. Cum vero Titus ad hoc subriisset, laboremq; communem
esse dixisset, sicut erat Antiochus cum Macedonibus in murum impet-
tum fecit. & ipse quidem pro viribus suis ac peritia cauebat tela ludæo-
rum, sagittis eos appetens: adolescentes autem omnes præter paucos
attriti sunt. Nam pudore promissionis diutius pugna certauerant, & ad
extremum multi laucij recessere: hoc reputantes, quod etiam viris Ma-
cedonibus vincere cupientibus, fortuna opus sit Alexandri. A Romanis
enim duodecimo die mensis Maij aggeres inchoati, vix nono & vigesi-
mo perfecti sunt, cum totos dies septem & decem laborassent. ingentes
enim quatuor iacti sunt. & vnus quidem qui erat ad Antoniam, & à
quinta legione fuerat extructus, contra medium stagnum, quod Stru-
thium vocatur: alter vero à duodecima viginti cubitis distans. Decima
vero legio, quæ supra memoratis præstabat, in septentrionali parte opus
exerarat, vbi stagnum est quod appellatur Amygdalon. Ad hoc autem
quinta decima legio discedentem cubitis aggerem fecit ad Pontificis
monumentum. Iam vero ad motis aggeribus, Ioannes subfossa intus
terra vsque ad aggeres Antoniam versus, dispositis per cuniculum sudi-
bus, opera suspendit: illataque sylua pice ac bitumine illita ignem im-
mittit: succensis autem fulcimentis, fossa repente subsedit, cumq; ma-
gno sonitu in eam aggeres decidere. ac primo quidem cum puluere
fumus, ex alto excitatus est, cum ignem ruina concluderet. peresa vero
materia qua premebatur, flamma iam clarius apparebat. Et Romanos
repentini quidem facti stupor occupat: molitionem vero ludæorum
ægre ferebant: iamque se vicisse credentium & spes eo casu refrexit,
& in posterum subuenire aduersus ignem minus vtile videbatur, etiam
si esset extinctus semel aggeribus deuoratis. Biduo vero post alios et-
iam aggeres Simon cum sociis aggreditur. Illa enim parte Romani ad-
motis arietibus concutere murum coeperant. Tophæus autem quidam
ex Garsi ortus ciuitate Galilææ, & Megassarus ex regalibus famulis Ma-
riammes, cumque his Adiabenus quidam, filius Nabathæi. nomen ha-
bent ex fortuna Agiras, cuius est interpretatio claudus, raptis facibus in
machinas euolarunt. hisque viris neque audaciores in illo bello extra
ciuitatem apparere, neque magis horrendi. nam velut in amicos, non
in agmen hostium excurrerent, nihil cunctati sunt aut subterire: sed
per medios inimicos facto impetu, machinas incendere. acti autem
missilibus, & cladibus detrusi, non prius à periculo demoti sunt, quam
ignis instrumenta corripere. Sublata vero iam flamma, Romani qui-
dem concurrentes è castris, auxilio properabant: ludæi vero ex muro
eos prohibebant, manusque cum his conferebant, qui flammam extin-
guere conarentur: propriis corporibus nullo modo parentes. Et illi
quidem arietes igni subtrahere, cum eorum tegmina cremarentur: In-
dæi vero etiam per flammam eos retinere certabant. & quamuis seruens
nacti essent ferrum, tamen arietes non amifere. Hinc autem flamma
transiit in aggeres, & auxiliantes præueniebat incendium. Itaq; Roma-
ni non minus consumdari, quoniam seruare posse opera desperabant, in

castra discedunt. Iudæi vero magis instabant, cum semper eorum numerus cresceret, ex viuitate accedentibus adiumentis, minusq; cautos haberent impetus, freti victoria, progressi autem vsque ad munimenta castrorum prælio cum eorum custodibus decertabant. Est enim statio pro castris per vices succedentium armatorum, & acerbissima in eos sanctio Romanorum, vt quiloquo de qualibet causa cessisset, occideretur. hi poenali exilio gloriosa morte prælara, steterunt fortiter, eorumque necessitate simul ac pudore, plurimi fugientium redierunt: ballistisq; in muro dispositis, ex ciuitate accedentem multitudinem prohibebant, nihil pro cautione siue tutamine suorū corporum prouidentem. nam quoscunq; obuios habuissent, cum his congredebantur Iudæi: & in spicula irruentes incaute, ipsi corporibus inimicos feriebant. Sed neq; hi astis magis quam fiducia superabant, & Romani plus audacia quam quod male tractarentur, cedebant. Iam vero Titus adeat ab Antonia, quæ secesserat, locam alii aggeribus prospicies: multumque increpatis militibus, si cum hostium muros obtinerent, in suis periclitarentur, & velut ex carcere contra se dimissis Iudæis, obsessorum paterentur ipsi fortunam, ipse cum electis militibus hostes à latere circumuehit: illi autem cum in ora ferirentur, contra eum conuersi durabant. mixta vero acie, puluis quidem lumina, clamor vero aures exuperabat: neq; autamicum quisquam internoscere poterat, aut inimicum. Iudæis autem non tam virum fiducia, quantum salutis desperatione, perseverantibus, etiam Romanos pudor armorum & gloriæ & presentia periclitantis Cæsaris reddidit fortiores. Itaq; putauimus eos ad extremum nimis ferocitate animorum, vel totam multitudinem Iudæorum fuisse rapturos, nisi præuento pugnae momento, in ciuitatem se recepissent. Corruptis autem aggeribus Romani moxore tenebantur, quod tam longum laborem vna hora perdidere, & multi quidem solutis machinis captem iri ciuitatem iam desperabant.

CAP. XIII.

De muro instructo ab exercitu Romano circa Hierosolymam situm.

Titus autem cum ducebus quid fieret deliberabat. Et callidioribus quidem placebat, omni ad motu milite vi muros experiri: adhuc enim Iudæos cum exercitus parte dimicasse, vniversi vero militis impetum tolerare non posse, verū sagittis esse obruendos. Prudentiores autem rursus aggeres fieri suadebant: alij & sine aggeribus affideri, egressus eorum tantummodo observando, ac ne victus intro ferretur monebant, & ciuitatem fami relinquere, neque cum hoste manu confingere: nec enim expugnati eorum confidentiam posse, quibus optatum est ferro procumbere, vel etiam sine hoc interficere, quæ senior est cupiditas. Ipsi autem Tito, cessare quidem prorsus tanto cum exercitu, honestum non videbatur: & pugnare cum his superuacuum, qui semetipsos perdituri essent. Aggeres autem fieri, impenditorum penuria operosam iudicabat; egressus vero ciuitatis observari, operosius. Nec enim circumdari tam propter magnitudinem, locorumq; difficultatem, ab exercitu posse, & præterea ad excursus incautum: contra manifestam enim viam observatam, occultas vias excogitatuos Iudæos, tam necessitate quam locorum scientia. Si quid autem clam esset illarum, diutius obsequium trahendam, verendumq; ne victoriæ gloriam diminuat temporis longitudo. Hæc enim cuncta quidem effici posse, sed celeritatem an re gloriam duci, debere tamen si celeritare vti velis & cautione, totam

An. mū-
di 4074.
à Chrīst.
nat. 72.
Romani
flamma
circūdati
opera ex-
structa à
Mitturū.
Sattellio
Romanū.
tum acer-
bissima
in eos, quī
leo cadū.
Titus mi-
lilibus ne
glegentiā
expro-
brat.
Iudæi in
ciuitatē
se se reci-
piunt.

Titus cū
Ducebus
deliberat.

An. mē-
di 4034.
à Chrīst.
nat. 72.
Tisus ro-
tā muro
cingere ci-
uitatem
cogitat.
Romano-
rum mili-
tum in ex-
truenda
muro la-
ber inde-
fessus.

Murus v-
nus min'
40. sta-
diorum.
Romano-
rum perca-
bella in-
fedia col-
locata.

Tecta ac
via mor-
tuis plena

Mortui
insepulsi
in ciuita-
te iacent.

Latronū
in morien-
tes erudo-
litas.

muro cingere ciuitatem. Hōc enim modo omnes exitus posse præclu-
di : Iudzos aut omnibus modis salute desperata , ciuitatem tradituro-
s, aut fame vidētes facillime capiendos, aliter se non posse quiescere.
Verum & aggeres curatūrum esse, cum infirmiores habeat qui prohi-
beant. Quod si cuiquam magnum opus & inextricabile videatur, eum
considerate debere, quod neque paruum opus Romanos decebat face-
re: & sine labore magnum quid perficere, ne Deo quidem facile sit. His
dictis duces exhortatus, iubet eos exercitus in opera distribuere. Diui-
nus autem quidam impetus militibus incidit : ambitumque partiti,
non solum rectores inter se, verum ipsi etiam ordines certabant. Et mil-
les quidem decadarcho, decadarchus autem hecatontarcho, isque chi-
liarcho placere properabat: chiliarchorum vero ostentatio, ad duces vs-
que pertinebat, ducum vero certamina Cæsar ipse diiudicabat. In dies
enim singulos circuiens, opus szpissime inspiciebat. Cœptum enim à
castris Assyriorum, vbi ipse tendebat, ad inferiorem Cœnopolim mu-
rum duxit. Hinc per Cedronem ad Eleon montem reuertens, à meri-
die montem complectitur, vsq; ad saxum quod Peristereonos vocatur,
eiq; proximum collem, qui super vallē imminet Siloam, ac inde ad oc-
cidentem flexo xdficio, ad vallem fontis descendit. Hinc subiens ad
Anani Pontificis monumentum, circumdato monte, vbi Pompeius ca-
stra posuerat, ad septentrionalem redit regionem. Eꝛ cum processisset
ad vicum, cui nomen est Erebinthonicus, post illum Herodis monu-
mentum ab oriente clausum castris suis coniunxit, vnde cœperat: Mu-
rus quidē vno minus quadraginta stadiorum erat. Ad hoc autem foris
castella tredecim xdficata sunt: eorū gyros denis stadiis numerabatur.
Totum autem opus triduo constructum est, vt id quidem dignum men-
sibus videretur, celeritas vero fide careret. Muro autem circumclusa ci-
uitate, per castella custodibus collocatis, primam quidem vigiliam no-
ctis ipse circuiens explorabat : secundam vero Alexandro permisit: ter-
tia vero obtigit legionum ducibus. Somnos autem vigiles inter se
fortiebantur, totaq; nocte per castellorum spacia circuibant.

C A P. I I V.

De fame Hierosolymorum & secundo aggerē extructo.

Ivdæis autem cum exeundi facultate, omnis etiam spes salutis adē-
pta est: auctaq; iam fames, totas domos ac familias depascebat. Et
tecta quidem plena erant mulieribus exanimatis, atq; infantibus: via-
rum autem angusta senibus mortuis. Adolescentes autem ac iuvenes
turgidi, velut vmbre mortuorum, per fora versabantur : & vbi quem
calus occupauerat, decidebant. Sepelire autem funera, neque poterant
præ labore, & eos quibus aliqua vis supererat, pigebat, & propter mul-
titudinem mortuorum, & quod de ipsis erat incertum. Denique sup̄
eos quos sepellerant, multi moriebantur. Multi autem ad sepulcra, pri-
us quam fati dies veniret, & viui properabant : neq; luctus in illis cala-
mitatibus, neque fletus erat. sed fame superabantur affectus. Siccis au-
tem oculis, & corruptis oribus, qui tardius morerentur, eos qui ante se
requiescerent, tuebantur. Altum vero silentium ciuitatem, plenaque
mortuis nox comprehenderebat, & latrones his acerbiores. domos enim,
quæ tum sepulcra erant, & cadavera spoliabant, & velamina corporibus
detrahentes, cum risu egrediebantur. hisq; gladiorum mucrones pro-
babant: nonnullotq; iacentium adhuc spirantes, ferro experiendi cau-
sa transtuerbant. Si quis autem manum rogasset aut ferrū sibi com-
modat, quo tamem euaderet, superbissime neglegebatur. Animas vero

efflantium quisq; in morte templum obrutibus intuebatur, cum viuos relinqueret seditiosos. Illi autem, primo quidem sumptu publico iubebant mortuos sepeliri, cum factorem ferre non possent: deinde quod non sufficiebant, in valles eos ex muro precipitabant. Quas circuiens Titus vbi plenas cadaueribus vidit, alramq; sanie tabefactis corporibus defluentem, ingemuit: & extensis manibus Deum testabatur, factum illud suum non esse. Ciuitas quidem ita erat affecta. Romani vero cum iam nemo seditiosorum auderet excurrere (nam etiã eos moror, fameque tangebatur) dies lãtros agebant frumenti, aliarumq; rerum necessariarũ habentes copiam, de Syria proximisque prouinciis. multi autem iuxta murum stantes, magnamque alimentorum abundantiam demonstrantes, satietate sui famem hostium incẽdebant. Seditiosis autem nihilo magis calamitate cedentibus, Titus reliquias populi miseratus, & properans saltem hoc liberare quod superest, iterum aggeres inchoabat, quanquam difficulter materiam reperiret. omnes enim ciuitati proximas sylvas opera prima consumplerant. à nonagesimo vero stadio milites alias congregabant: & ad Antoniam solam ex quatuor partibus, maiores prioribus aggeres struebantur. Cæsar autem agmina circuiens, atque opus vrgens, quod in manibus eos haberet latronibus ostendebat. Sed illis poenitudo plane perierat: & animis ac corporibus separati, vtrisque velut alienis vtebantur. Nec enim vel animas affectio mansucta, vel corpora dolor tangebatur, qui etiam mortuum plebem, quasi canes lacerabant, replebantque languentibus carcerem.

CAP. XV.

De eade Iudæorum intra & extra Hierosolymam.

Denique Simon Matthiam, per quem obtinuerat ciuitatem, exercitum peremit. Boethi filius erat, ex pontificibus populo maxime fidelis & charus. Is cum à Zelotis male populus tractaretur, quibus iam Ioannes accesserat, vt adiutorem Simonecem reciperet, populo persuasit: nullum cum eo prius habita pactione, nec aliquid mali metuens. Ingressus autem ille, postquam obtinuit ciuitatem, inimicum eum æque atq; alios esse dicebat, qui pro se consilium dederat, veluti hoc simplicitate suasißet: productumq; eum & accusatum, quod cum Romanis sentiret, morte damnavit, ne purgationis quidem ei facultate concessa, cum tribus filiis suis. quartus enim ad Titum ante profugerat. Prius autem se occidi, quam filios obsecrantem, atque hanc pro illa, quod ciuitatem ei aperuisset, gratiam postulantem, vt augeter eius dolorem, nouissimum iussit interfici. Ille quidem super cælos in conspectu suo filios iugulatur, coram Romanis productus: ita enim Simon Anano Bamadi filio præceperat, qui erat eius latellitum crudelissimus, cauillatus si quid eum iuuarent, ad quos exire voluisset. corpora vero sepeliri prohibuit: Post hos Ananias quidam pontifex, filius Masbali, nobilis, & scriba curia, vir fortis, ex Ammaunte genus ducēs, & cum his quindecim ex populo clariore necantur. Iosephi vero patrem conculum asseruabant: missoq; præcone denunciant, ne quis in ciuitate degentium vel colloqueretur cum eo, vel in vnum veniret, prodicionis metu proposito: & eos qui hæc cum illo desererent, ante, quæstionem perimebant. Ista videns quidam Iudas filius Iudæ, vnus ex numero præfectorum Simonis, qui turrim ab eo sibi creditam custodiebat, fortasse quidem non nihil etiam misericordia crudeliter pereuntium, magis autem sui prouidentia, conuocatis decem fidissimis contubernaliū: quousq; tandem, inquit, hæc mala sustinebimus? quamue salutis spem habemus, seruantes

An. mñ-
di 4034.
à Christ.
nat. 72.

Titus ex-
tentis ma-
nibus fa-
ctũ illud
suum non
esse Deũ
testatur.
Romani
Iudæi
magnam
alimento-
rũ abun-
dantiam
demon-
strant.

Titus po-
puli mise-
rat⁹ quod
superest li-
berare pro-
perat.

Iudæorũ
excitatio
Simonis
in Mat-
thiã eius-
que filios
crudeli-
tate.

Ananus
Simonis
satellitũ
crudelissi-
mus.

Ananias
Pontifex
& 15. ex
populo cla-
riore no-
cantur.

Iosephi pa-
ter captus
Iudæi
contuber-
nalis. do-
liberatio.

An. mē-
di 4034.
à Christ.
nat. 72.

Iudas cū
contuber-
nalibus a
Simone
trucidat-
ur.

Iosephus
caput vul-
neratur la-
pide, fla-
sim atton-
itus ca-
dit, & ru-
mor per ci-
uitatem
spargitur.

Iosephus
curato
vulnere
respicit.

Fame,
quam Iu-
dai domi
relique-
rant, ve-
lociorem
apud Ro-
manos in-
ueniunt ad
exitium
fatiatē.

Vna nocte
2000. vi-
sere pa-
refacta.
Titus mi-
litaribus ob-
facinus i-
ratum.

peffimo fidē? Ecce iam fames oppugnat Romani vero pene intus sunt. Simon autem bene quoque meritis infidelis est: metusque etiam apud eum pœnæ, & apud Romanos certa fœderis dextera: Ergo agē, tradito muro & nolmet seruemus & ciuitatem. Nihil autē graue Simon patietur, si, cum de se desperauerit, pœnas citius pēder. His vbi decem alieni sunt, mare ceteros quos subiectos habebat, per diuersum dimittit, ne quid eorum quæ cogitauerat proderetur. ipse vero de turri hora tertia Romanos inuocabat. illorum autem alij præ superbia contemnebant, alij non credebant, alios etiam pigebat, velut mox capturos ciuitatem nullo periculo. Interea vero, cum Titus ad murum cum armatis succederet, ante rem Simō cognouit, turrinque velociter occupat: Romanisque eos inspectantibus custodes peremit, & per murum proiecit corpora mortuorum. Ibiq; circuiens Iosephus (nec enim rogare cessabat) caput vulneratur lapide, itatimque attonitus cadit. Excursus autem ad eius casum factus est Iudæorum: abreptusque esset in ciuitatem, nisi Cēsār misisset qui eum protegerent. Illis autem pugnantibus, Iosephus quidem tollitur, parum quod ageretur intelligens, seditionis vero, tanquam interfecto quem maxime cupiebant, cum læritia conclamauerunt. Spargitur autem hic rumor per ciuitatem: ex quo residuam multitudinem incertor tenuit, vere perisse credentem, cuius fiducia profugere cogitabant. Audito autem Iosephi mater in carcere mortuum esse filiū suum, ad custodes quidem, ex Iotapatis hoc ait certo se credere, nec enim viuo potiri. Secreto autē flens, ad ancillas, hunc inquit, fœcunditatis recepissem fructum. quod ne sepelire quidem sibi filium licuisset, à quo sepeliri sperasset. Verum ne illam quidem mendacium diutius cruciauit, neq; latrones refecit. Cito enim curato vulnere Iosephus respicit: progressusque clamabat, illos sibi non multo post vulneris pœnas duros. populum autem rursus ad fidem hortabatur. vnde populo quidem fiducia, seditionis vero stupor incidit eius aspectu. Profugorum autem alij statim de muro necessitate profugiebant: alij velut ad pugnam cum lapidibus progredi simulantes, mox ad Romanos profugiebant. Hos autem (æuior ea quam intrus pertulerant fortuna consequebatur: & fame, quam domi reliquerant, velociorem apud Romanos inueniebant ad exitium satietatem. aderant namque inflati ex inedia, & velut morbo intercutis aquæ turgidi. deinde vacuata replentes corpora æstumpabantur: nisi qui petiti desideria cohibuissent, paulatimque cibum delueto corpori obtulissent. Verum & eos qui hoc modo seruaretur, alia plaga suscepit. Quidam apud Syros ex transfugis deprehēditur, & simo ventris aureos colligens. Transglutientes autem (vt supra diximus) eos veniebant, quod cunctos seditionis scrutabantur: & maxima vis aurisue rat in ciuitate. denique duodecim Atticis comparabant, quod antea vigintiquinque valebat. Verum hac arte per vnum detecta, totis castris fama percrebuit, quod auro transfugæ pleni venirent. Arabum autem multitudo & Syri, scillīs ventribus supplicium minitabantur. Et hac ego clade nulla credo (æuiorem contigisse Iudæis: vna denique nocte duorum millium patefacta sunt viscera. Et hac Titus iniustitia cognita pene iussisset auctores circūfuso equitatu iaculis appeti, nisi magna fuisset multitudo noxiorum multoque plures puniendi, quam qui fuerant interempti. Conuocatis autem auxiliariū ducibus, itemque militum Romanorum (nam etiam militū quosdam hæc tangebant inuidia) vtriusque Iosephus dicebat: si qui militum suorum hæc committerent lucri causa incersi, nec arma propria quisquam erubesceret auro argentoque facta: Arabes autem & Syri, primo in alieno bello licenter calamitates inferrent: deinde crudelitatem in cadibus & in Iudæos odia Romanis af-

scriberent. hac enim quosdam suorum milites infamia participare. & his quidem mortem interminatus est, si quis eadem postea repertus fuisset audacia. ad legiones autem mandata dedit, vt suspectos inuestigarent, atq; ad se deferrent. Verum profecto auaritia contemnit omne supplicium, scilicet hominibus lucrando amor innatus est, nullaque omnino calamitas plus habendi cupidini comparatur. Imo vero hac alias, & modum habent, & metu subiugantur. Deus autem, qui damnauerat populum, omnem viam salutis ad interitum verterat: denique id quod cum poena interdixerat Cæsar, occulte in profugos admittebatur. Et si qui transfugisset, circumspectantes ante ne quis Romanorum videret, eos scindebant, & ex visceribus quæsum nefarium trahebant. in paucis autem reperiebatur, & plerosque sola spes consumebat. Hic quidem casus multos transfugarum reduxit.

CAP. XVI.

De sacrilegio circa templum & relatu ex urbe cadaueribus & fame.

IOannes autem, vbi rapinæ ex populo defuere, ad sacrilegium sese conuertit: multa; donaria templi retinens, multa; vasa diuinæ rei ministerio necessaria, crateras, & lances, & mēsas, ne vrceolis quidem abstinuit, quos Augustus eiusq; vxor miserat. Romanorum quidem imperatores honorauerunt semper templum atque ornauerunt: tunc autem udzus etiam alienigenarum dona distrahebat. ad socios autem dicebat, sine metu diuinis abuti debere, qui pro Deo, qui pro templo militarent, & ex ipso ali. Propterea; sacrum vinum, & oleum, quod sacerdotes sacrificiis referuabant, tutum erat effudisse. namq; in templo & multitudini distribuit, & illi sine horrore vnegebantur & potabant. Non equidem recusabo dicere, quæ dolor iubet. Puto si Romani contra nos venire tardassent, aut hiatu terræ deuorandam fuisse ciuitatem, aut diluvio perituram, aut fulmina ac Sodomæ incendio passurā, multo enim magis impiam progeniem tulit quam quæ illa pertulerat. denique cum eorum pertinacia desperata, totus populus interiit. Et quid est opus singulatum narrare clades? Mannæus Lazari filius, transgressus ad Titum, per vnā portam quæ sibi credita fuerat centum & quindécim millia & octoginta dixit elata cadauera, ex quo die castra prope ciuitatem posita sunt, ex die quartadecima mensis Aprilis, vsq; ad calendas Iulij. hæc autem immensa est multitudo: nec tamen ipse fuit appositus portæ, sed publicam mercedem diuidens, mortuos ex necessitate numerabat. cæteros enim propinqui sepeliebant. sepultura autem fuit, elatos ex oppido prolicere. Post hunc autem nobiles profugi, omnia mortuorum egenorum sexcenta millia portis eiecta nunciabant: aliorum vero numerum minime posse comprehendere, cum autem pauperibus efferendis non sufficerent, congesta in maximis ædibus cadauera esse inclusa. & frumenti quidem modium veniisse talento. post autem vbi muro circumdata ciuitate, ne herbas quidem legere iam liceret, ad hoc necessitatis quosdam fuisse compulso, vt cloacas rimarentur, boumque veterem simum alimentum haberent, sterqusque collectum, quod ne visui quidem tolerabile fuerat, cibus erat. Hæc Romani quidem audientes miserati sunt: seditiosos autem ne videntes quidem poenitebat, sed patiebantur vsque ad ea progredi. factum enim eos reddiderat cæcos, quod iam & ipsis imminebat & ciuitati.

An. mē. di 4034. à Christ. nat. 72. Auaritia suppliciu omne contemnit.

Ioannes ad sacrilegiū sese conuertit, multa; donaria templi retinet.

Sexcenta millia mortuorum portis eiecta. Boum simum veteris colledum Iudæis ali mentum.

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO

LIBER VII.

SVMMA CAPITVM LIBRI VII.

De bello Iudaico.

- I. De suffensione murorum, succensione aggerum, & Sabino oppugnante murum.
- II. Romani Antoniam inuadunt, & a Iudai repelluntur.
- III. De Iuliano Romano milite insigni fortitudine.
- IIII. Iosephi oratio pro deditioe Iudaorum, & profugium eorum.
- V. De iterata pugna exstructis aggeribus, & excursionibus Iudaorum.
- VI. Romani flammis percunt dolo Iudaico, & de Arterio quodam.
- VII. De fame Iudaorum.
- VIII. De muliere qua pro fame filium coxerat.
- IX. De expugnatione muri & incendio templi.
- X. Quemadmodum Templum incensum est inuito Tito.
- XI. De sacerdotibus, gazaphylacioque & porticu.
- XII. De prodigiis excidium Hierosolyma praecedentibus & praesigiis.
- XIII. De imperio Titi, & sacerdotum interfectione.
- XIV. De praeda seditiosorum, & succensione interioris ciuitatis.
- XV. Superior pars ciuitatis oppugnatur, & confugiunt aliqui Iudaorum ad Titum.
- XVI. De occupata reliqua parte Ciuitatis.
- XVII. De numero captiuorum & peremptorum.
- XVIII. Hierosolyma urbis historia breuis.
- XIX. De premio militum.
- XX. De navigatione Vespasiani, deque comprehenso Simone & spectaculo die natalis exhibito.
- XXI. De calamitate Iudaorum apud Antiochenas.
- XXII. Quomodo Vespasianus rediens a Romanis exceptus est.
- XXIII. Domitiani gesta contra Germanos & Gallos.
- XXIV. De amne Sabbatico & triumpho Vespasiani ac Titi celeberrimo.
- XXV. Herodium & Macherus a Basso capta.
- XXVI. De Iudai a Basso interrupti & Iudae diuendita.
- XXVII. De clade Antiochi Regis & eruptione Alanorum in Armeniam.
- XXVIII. Excidium Massada castelli munitissimi.
- XXIX. Interitus Sycosorum, qui in Alexandriam & Thebas profugerant.
- XXX. Onia templum clausum apud Alexandriam.
- XXXI. De interfectione Iudaorum apud Cyrenem.

CAP. I.

De suffossione murorum, succensione aggerum & Sabino opugnante murum.

LADES quidem Hierosolymorum in peius quotidie procedebant, cum & seditiosi magis accenderentur aduersis inclusi, postquam populum fames ipsosque iam possederat. Quin & multitudo congestorum in ciuitate cadauerum, & visu horrenda erat, odoremque pestiferum emittebat, cum excursus etiam pugnantium moraretur. Nam veluti per aciem ruerent, plurima exde excitata, concutere mortuos cogeantur: & qui super eos pedem ponerent, neque miserabantur, neque horrebant: nec saltem sibi augurio fore putabant contumeliam mortuorum. Gentili autem exde polluti, dexteris ad externum bellum preparabant, tanquam exprobrantes Deo (vt mihi videtur) supplicij sui tarditatem. non enim spe victoriz maior pars eorum, sed desperatione salutis ferocius ferebatur. Romani autem quamuis plurimum in aggreganda materia laborarent, tamen intra viginti & vnum dies aggeres excreuerunt, attentis omnibus ad nonaginta vsque stadia circa oppidum lucis. Erat autem miserabilis terræ facies. nam quæ antea arboribus & paradisi ornata fuerat, ea tunc deserta præcis vndique arboribus cernebatur: nec vllus qui pridem Iudæam viderat alienigena & suburbana pulcherrima ciuitatis, cum eius solitudinem tunc videret, continere lachrymas poterat, vel non gemere mutationem quantum pristinis derogasset. Omnia namque insignia pulchritudinis, bellum deleuerat: nec si quis subito aduenisset, qui locum prius scierat eum cognosceret, sed præiens quæreret ciuitatem. Romanis autem ac Iudæis, finitum opus aggerum, par faciebat timoris initium. namque hi, nisi eos quoque exurerent, captum iri ciuitatem putabant: Romani autem fortasse nec voluntatem sibi fore illis incensus alios parare. nam & materiæ defecerant: & labori quidem corpora militum, crebris vero offensionibus animi cesserat. Verum ciuitatis cladibus tristius Romani quam ciues in ea degentes afficiebantur. ad mala enim quæ hinc accidebant, etiam propugnatoribus nihilo segnioribus utebantur. Sed eorum spes frangebatur, cum aggeres insidiis, machinæ soliditate muri, manus vero confictus audacia repugnantium superaretur: & præcipue, quod cum seditione fameque ac bello torque malis præstantiores Iudæorum animos indurirent, virorum quidem inexpugnabiles esse impetus arbitrabantur, inuictam vero animorum magnitudinem quæ calamitatibus aleretur. nam quis eos in rebus secundis sustineat, qui malis ad virtutem incitarentur? Illi quidem propterea cautius custodias preparabant. Ioannis autem fastio apud Antoniam, simul & quæ futura timebantur, si disiceretur murus cauebat, & antequam arietes admouerentur operibus instabat: nisi quia conatus eorum irritus fieret. Aggressi enim cum facibus aggerem, spe decepti remeauerunt. Nam primum ne cōcordare quidem eorum videbatur consilium, paulatim & per interualla & contanter, non sine metu profusientium, neque Iudæorum more, vt breuiter dicam. deerant enim quæ propria gentis essent, audacia, cursus, & omnium simul impetus: & non vt sine offensione recederent. Læguiores vero progressi quam solebant, etiam Romanos solito promptiores offendere: qui corporibus quidem atque armis ita vndique aggeres sepfere, vt nusquam igni aditum relinquerent: animum vero ita cōfirmauerunt, ne quis loco antequam decumberet moueretur. nam præter o-

An. mē.
di 4034.
à Christ.
nat. 72.
Multitu-
do congo-
storum in
ciuitate
cadauerū
horrendo
visa.
Iudæi sup-
plicij sui
tarditatē
exprobrā
Deo.

Iudæa de-
serta &
desolata.

Romano-
rum & Iu-
dæorum pa-
timor.
Romani
Iudæorum
audaciā
verantur.

Iudæi cū
facibus
aggerem
aggrediū-
tur, spe d-
cepti re-
meant.
Audaci
& imp-
tus Iudæ-
rum de-
creuit.

An. mū-
di 4034
à Christ.
mā. 72.

*Iudai si-
pſi ſimi-
ditatis ar-
guētes, re
infecta re
uerſuntur.
Oppugna-
tio Hiero-
ſolyma Ca-
lēd. Iulij.
Romani
murū ſuf-
ſedunt.*

*Murum
quō Ioan-
nes adifi-
cauerat,
nemo a-
ſcendere
audes.
Tūc ad
fortiſſi-
mos ora-
tio et ad-
hortatio*

*Iudaorū
parēs a-
nimus, et
in aduer-
ſis rebus
dura con-
ſtantia.
Ira Dei
in Iudeos
Romanorū
adiu-
mentum.
Iudaorū
ac Roma-
norū com-
paratio.*

mnium rerum desperationem si etiam illud opus esset exustum, acer-
bissimus pudor milites occupauerat, si aut calliditate virtus cederet, aut
arma temeritati, aut peritia multitudini, aut Iudæis Romani. Simul au-
tem missilia pro illis faciebant in proficientes delata: & qui cecidisset,
posteriores impediēbat, ac periculum antecedentis molliores eos effi-
ciebat. Qui vero intra teli iactum venire properassent, alij disciplina
hostium & densitate perterriti, alij confixi hastis retrocedebant: & ad
extremum alius alium timiditatis arguens, re inuenta reuertebantur.
Calend. autem Iulij, tentata fuerat expugnatio. Iudæis autem inde di-
gressis, Romani machinas admouere: quamuis ab Antonia saxis atque
igni ferroque peterentur, & quodcumque hostibus telum necessitas at-
tulisset. nam licet multum moenibus Iudæi confiderent, machinasque
contemnerent, tamen eas applicare prohibebant Romanos. Illi autem
Iudæis studium esse rati, ne murorum infirmitate Antonia laxderetur: &
fragilibus eam fundamentis suspicantes, contra certabant. Nec tamen
quod feriebatur, iactibus obediebat: sed ipsi quidem crebris in se missi-
libus iactis, cum nullis periculis desuper venientibus lassarentur, arie-
tum opus urgebant. cum vero inferiores essent, ac lapidibus frangeren-
tur, alij scutis super corpora concameratis, fundamenta manibus & ve-
stibus suffodiebant. Itaque saxis quatuor obstinato labore concussis
quietem vtrisque nox attulit: & in ea murus arietibus labefactus, ex
qua parte prioribus Ioannes aggeribus insidianda murum suffoderat,
subsidente cuniculo repente labitur. Verum præter spem vtrorumque
animi affecti sunt. Nam Iudæi quidem quibus mortem esse oportebat,
quod ruina præter spem acciderat, & aduersam eam præcauti non
fuerat, tanquam maneret Antonia confidebant. Romanorum autem
inopinatam lætitiā ex celeri subuersione natam, cōspectus alius mu-
tus, quem intrinsecus Ioannes ædificauerat, cito restinxit. Verunta-
men priore faciliior oppugnatio videbatur. Tunc enim & ascensum per
ruinas promptiorem, & Antonia esse infirmiore murum qui recens
erat, citoque destrui posset arbitrabantur. Nemo tamen cum audebat
ascendere: quod ei qui primus id tentauisset, perissimum esset exi-
tium. Titus vero spe atque oratione putans, alacritatem pugnantium
excitari, & adhortatione atque promissis sæpe quidem periculorum
nasci obliuia, interdum autem mortem solere contemni, in vnum
congregatos fortissimos experiebatur, dicens: Commilitones, horta-
ti quidem ad ea quæ periculum non afferunt, aperte & ijs qui rogan-
tur, & qui eos rogant, ignauiz reprehensionem parit. exhortatione
autem opus est in solis rebus ambiguis: quippe illa per se quæque ge-
rere dignum est. Itaque difficilem vobis in murum esse ascensum ipse
profiteor: quod autem vel maxime oporteat gloriæ cupidos pugnare
cum difficilimis rebus, pulchrumque sit cum laude mori, nec erit in-
fructuosum si, qui primi fortiter fecerint, prosequar. Primum quidem
vos illud hortetur, quod nonnullos fortasse deterreat, Iudæorum pa-
tiens animus, & in aduersis rebus dura constantia. Romanos enim
eosque milites, quibus in pace bella discere, in bello autem vincere
consuetum est, à Iudæis manu vel animo superari turpissimum est: id-
que in fine victoriz, cum etiam Dei nitamur auxilio. namque offen-
siones nostræ Iudaicæ desperationes sunt. Illorum autem clades, fauore
Dei vobisque virtutibus crescunt. Erenim seditio, fames, obsidio,
murorumque sine machinis casus, quid sit aliud quam in alios ira Dei,
nostrumque adiumentum. Igitur non solum deterioribus inferiores
videri, sed etiam diuinum præsidium prodere, vobis non conuenit. Quo-
modo autem non turpe videatur, Iudæos quidem quibus non magni

pudoris est vinci, qui seruire didicerint, quo minus in posterum id patiantur, mortem contemnere atque in nos medios frequenter excurrere, non victoriz spe, sed ostentationis gratia: nos autem totius pene terrarum marisque victores, quibus etiam non vincere probro habetur, otiosos sedentes, ne semel quidem in hostes aliquid audaciter expertos, famem ac fortunam cum his armis operiri? maxime cum paruo discrimine totum possitis efficere. Denique in Antoniam si ascenderimus, habebimus ciuitatem. Nam & si pugnandum sit aduersum intus positos, quod non arbitror, attamen capiti ac respiracioni hostium inle-
 10 ledere victoriam nobis plenissimam repromittit. Equidem prætermissa nunc eorum laude, qui in bello cecidere, & immortalitate, qui Martio furore prostrati sunt, ex morbo pacis tempore mortem aliter sentientibus imprecor, quorum anima cum corpore sepultura damnatur. Quis enim virorum fortium nescit, quod animas in acie ferro, corporibus absolutas, purissimum elementum æther hospitio receptas inter sidera collocat: manesque se bonos ac propitios heroas, videndas offerunt posteris suis? Quas vero morbus corporis tabesque consumpserit, & si maxime probis ac piaculis purgatæ sint, subterraneæ tenebræ operiunt, altaque obliuio suscipit, corpora simul & vitæ ac memoriz
 20 sine circumscriptas. Quod si necessario mors homini decreta est, ad hoc autem omni morbo leuius est ferri ministerium, cui non videatur ignaum negare vsui, quod debito redditurus sit. Et hæc quidem veluti leruari nequeant, vel qui conati fuerint profectus sum. est autem salutis spes in maximis quoque periculis, qui virilem animum gerunt. Primum enim quod decidit patet incessui: deinde totum quod ædificatum est, facillime dissolui potest. Vosque plures hoc opus aggredientes, alius alij pro adhortatione fietis atque subsidio: vestraque obstinatio breui animos hostium tranget: ac fortasse nobis, si eam tantum cœperimus, incruenta res efficietur. Etenim ascendentes quidem nos
 30 prohibere scilicet conabuntur. si vero clam, vel etiam per vim aliquid egerimus semel, quamuis paucos non sustinebunt. Me autem profecto pudeat, nisi qui primus hoc fecerit, inuidendum remunerationibus fecero: & qui vixerit quidem nunc æqualibus præsit: beatissima vero præmia sequantur occisos. Talia dicente Tito, cætera quidem multitudo periculi magnitudinem timuit: eorum vero vnus, qui in cohortibus militarent, Sabinus nomine, genere Syrus, vir & manu simul & animo fortis apparuit: licet si quis eum ante vidisset, quantum ex habitu corporis, ne specie quidem militem esse credidisset. erat enim colore nigro, exilis habitudine: sed anima quædam heroica in macro corpore, atque angustiore viribus suis habitabat. Cum primus itaque surrexisset
 40 dedo me, inquit, tibi alacri animo Cæsar, & ante omnes in murum ascendendo: atque opto quidem, vt vires ac voluntatem meam sequatur fortuna tua. quod si cœpto casus inuiderit, scito me non præter spem, quod res aliter cesserit, sed quod sic decreuerim, pro te moriturum. His dictis, & scutum læua manu capiti prætendens, sinistroque dextera gladio, circa horam diei sextam murum petebat. sequebantur autem ex alijs, qui soli eius virtutis æmuli esse cupiebant vndecim viri. Multo autem omnes antecodebat diuino quodam impetu excitatus. eum de muro custodes iaculis & sagittis vndique infinitis appetere, atque ingentia saxa deuoluerent, quæ nonnullos de vndecim deiecerunt. Sabinus autem missilibus occurrens, licet obrueretur sagittis, non tamen ante impetum cohibuit, quam summa muri prehenderet, hostesque in fugam perterret. viribus enim eius atque animi pertinacia terreti, pluresque ascendisse rati non steterunt. Quia in re fortunam quis, veluti virtutibus

An. mū.
di 4034
à Christ
nat. 72.

Titus politico motu de futura vita loquitur.

Fortis in virorum remuneratione.

Sabinus vir corporis habitus parus, sed manu fortis.

Sabinus cum 11. viris murum petiit.

Fortis in re.

An. mū-
di 4034
à Chrīst.
M. 72.

Sabinus
cū tribus
sociis per-
it.

Antonius
Romanus
inuat.

Propterea
ad aditū
validissi-
ma pugna
commis-
situr.

Augustus
ad pugna-
dum per-
incommo-
da.

innideat, semperque praelaris facinoribus officiat non incusauit: Si-
quidem hic vir neque ab incepto errauit, & offensione lapidis cum ma-
ximo crepitu pronus decidit. Vnde factum est, vt Iudæi reuersi, vbi so-
lum & iacentem videre, ex omni eum parte iaculis peterent. Ille vero
genibus nixus, & scuto protectus, primo quidem viciscebatur hostes,
multosque ad se appropinquantēs saucisuit: vulnera autem multi-
tudine remisit dexteram: & ad extremum priusquam redderet animam
sagittis est obrutus, vir dignus pro fortitudine qui meliori fortuna vte-
retur, pro mensura vero cepti facinoris cecidit. Cæteri autem tres pene
iam summa tenentes, obruti lapidibus perierunt, & octo sauciati detra-
cti, & in castra relati sunt. Hæc quidem tertia die mensis Iulij gesta sunt.

CAP. II.

Romani Antoniam innadunt, & a Iudæis repelluntur.

BIduo autem post, viginti de numero excubantium per aggeres mili-
tum cōgregati, signiferum ordinis sui, & duos quosdam ex ala equi-
tum, & tubicinem vnum ad se vocant: nonaque noctis hora per ruinas
ad Antoniam ociose procedunt. occisis autē primis custodibus somno
oppressis, murum obtinent, ac buccina signum dari præcipiunt: quo cæ-
teri quidem vigiles subito exsuscitantur, & fugiunt priusquam multi-
tudinē quæ murum ascenderat, cernerent. nam & timor illis, & tuba
imaginem quandam, vt magnum hostium numerum ascendisse crede-
rent, ostendit. Cæsar autem signo audito, propere armat exercitum: &
cum ducibus primis lektorū ceterua comitatus ascendit. Cum autem
Iudæi ad templum interius confugissent, ipsi quoque per cuniculum
irruerunt, quem Ioannes aduersum Romanorum aggeres aperuerat.
Dispositique amboꝝ agminum seditiosi, tam Ioannis quam Simo-
nis arcebant eos summa vi atque alacritate repugnandi. siquidem exci-
dij finem putabant, locum sanctum penetrasse Romanos, quod & his
victoriæ principium fuit. Ad ipsum autem adytum validissima pugna
committitur: his quidem templum vi occupare certantibus, Iudæis ve-
ro Antoniam versus eos repellentibus. Et sagittæ quidem ac hastæ vtri-
que inutiles erant, strictis autem ensibus dimicabant. Neque confictu
discerni poterat, ex qua parte quisque pugnaret, permixtis viris & pro-
pter angustias permutatis, cum & vocis intellectum magnitudo con-
funderet, multaque mors essent vtrinque, armaque simul & cadavera
iacentium conculcata frangerent præliantes. Semper autem si bellum
fluctuans grauasset alteram partem, priorum exhortatio & inferio-
rum conquestio nascebatur. Neque aut fugæ aut persecutioni locus est:
sed propinquæ mutationes configentium, & inclinationes permixta
siebant exercitus. Qui vero inter primos stetissent, aut occidendi aut
moriendi necessitatem habebant, quod refugere non dabatur. nam
& posteriores vtriusque partis, suos in frontem urgebant, nullum-
que inter dimicantes bello vacuum interuallum reliquerant. Cum
autem Iudæorum animi Romanorum peritiam vincerent, iamque
omnino rota acies pelleretur (à nona enim hora noctis ad septimam
vsque diei pugnabant) hi quidem omnes simul excidij periculum pro
nutrimento virtutis habebant: Romani vero exercitus parti (non-
dum enim ascenderant legiones, illisq; spes pugnantium
nitebatur) satis esse visum est in præsentia,
Antoniam oblicere.

CAP. III.

De Iuliano Romano milite insigni fortitudine.

Iulianus vero quidam centurio ex Bithynia non ignobilis, quem in bello & armorum peritia & viribus corporis & animi spiritu omnium fortissimum ipse cognoui, vbi Romanos iam cedere & male repugnare conspexit (propter Titum autem apud Antoniam stabat) subito profiliit, iamque Iudæos vincentes solus ad interiorem vique templi angulum persecutus est. Fugiebat autem vniuersa multitudo, neque vim eius, neque audaciam hominis esse opinantes. At ille per medios ruens, quos alios alio disiecerat, ipsos quos occupasset interficiebat: eaq; facie nihil Cæsari admirabilis, aut aliis horribilis visum est. Verum & ipsum profecto fata sequebantur, quæ ab homine vitari non possunt. Calceus namque habens, creberrimis atq; acutis clavis, vt ceteri solent milites, fixos, dum strato saxeis crustis solo curreret, labitur: magnoq; cum armorum sono deiectus, in tergum fugientes reduxit. Et Romanorum quidem clamor ex Antonia sublatus est, salutis eius metuentiū: Iudæi vero multis simul gladiis & hastis vndique feriebant. Ille autem multam quidem ferri vim scuto excipiebat: sæpe autem conatus erigere se, percutientium multitudinem reuolutus est, & iacens tamen gladio multos percussit. nec enim cito peremptus est, quando galea & thorace omnia membra neci opportuna septus erat. namque diu cernicem contraxerat, donec concussis aliis eius membris remissæ vires, cum ei nemo auderet succurrere. Nimius autem dolor Cæsarem tenuit, vbi tantæ fortitudinis virum in conspectu tantæ multitudinis vidit occidi: & quod locus se quidem intercludebat auxilium ferre cupientem: alios autem, ne possent, metus impediēbat. Iulianus igitur diu cum morte luctatus, cum non paucos intersectorum suorum laucios reliquisset, ægre peremptus est: magna sui gloria, non apud Romanos tantum & Cæsarem, verum apud hostes quoque relicta. Iudæi vero etiam mortui pro corpore, Romanos in fugam verios in Antoniam conclusere. Fortiter autem in eo prælio decertauere, Alexas quidem & Gypthæus ex agmine Ioannis: ex parte vero Simonis, Malchias, & Mertonis filius Iudas, & Sosæ filius Iacobus, dux Idumæorum: Zelotæ vero fratres duo filii Iairi Simon & Iudas.

CAP. IV.

Iosephi oratio pro deditione Iudaorum & profugium eorum.

Titus autem militibus suis imperat Antoniæ fundamenta diruere, facilemque ascensum cuncto exercitui præparare. Ipse vero Iosepho ad se vocato (namque audierat eo die qui erat mensis Iulii 17. diuinam obseruantiam, quæ entelechismos vocatur, virorum penuria defuisse, eaque re populum nimis dolere) iterum Ioanni dici præcipit quæ antea mandauerat: quod etiam si quis eum pugnandi sæuus amor teneret, cum qua placeret ei multitudine, ad bellum progredi liceret: dum modo non vna secum & ciuitas interiret simul & templum: sanctum tamē locum violare desineret, neve in Deum nefas admitteret. Potestatem autem haberet si veller, sacra intermissa celebrare per Iudæos quos ipse delegisset. Itaque Iosephus, ne soli Ioanni hæc intimarentur, sed etiam pluribus, vnde exaudiri posset constitit, & mandata Cæsaris Hebraico sermone differuit. Multum autem eos quo patris parceret precabatur, ignemque depellerent iam templo contiguum, Deoque vota redderent consueta. His dictis populus tristitia simul & silentio tenebatur. Multis

An. mē-
di 4034.
à Christ.
na. 72.
Fortitudo
insigni
Iuliani.

Iulianus
dum stre-
to saxeis
crustis solo
currit, la-
bitur.

Mors Iu-
liani.

Herodes in-
ter Iudæos.

Titus Io-
annem a
bellis pro-
gredi in-
bet, ne
vna sacra
& ciuitas
interiret
simul &
tem-
plum.
Ioannis
Iosephus
conuicia

An. mū.
di 4034,
à Christ.
na. 72.

Iechonias
rex iuda-
eorum Ba-
bylonicā
captivita-
tem susti-
net.

Fato, Dei
que futes-
ta urbem
interisur-
ram.

Iosephi
vox sin-
gulis
interru-
pta.

Iudaorum
nobilium
plurimi
ad Roma-
nos con-
fugiunt.

Cesaris in
transfu-
gas iuda-
eorum.

autem conuiciis tyrannus Iosepho cum execrationibus lacerato, pos-
tremo addidit, nunquam sibi excidium esse metuendum, quoniam Dei
ciuitas esset. Atque cum exclamatione: sane vero, inquit Iosephus, eam
puram Deo conseruasti, inuiolataque sancta mansere: nec in eam cuius
speras auxilium, quicquam impium deliquisti: sed solennia sacra conse-
quitur. Et si quidem tibi quisquam quotidianum auferat cibum, im-
pium cum hostem purabis: Deum vero, quem perpetua religione pri-
uaueris belli auxilio speras futurum? Et Romanis peccata imputas? qui
nostras leges etiam nunc tuentur: & quæ ipse intercidisti sacra, Deo
reddi compellunt. Quis non inopinatæ mutationis causam gemat, ac
desiteat ciuitatem? cum alieni quidem, hostesque impietatem tuam cor-
rigant: tu vero ludas; & inter leges educatur, illis quoque in has se-
uiores ianuarius. Atqui Ioannes etiam poenitere maiorum, non est tur-
pe in rebus extremis: bonumque tibi exemplum patriam seruare cu-
pienti propositum est, Iechonias Rex Iudæorum: qui quondam Babylo-
niis bellum sibi inferentibus, sponte ciuitate priusquam caperetur ex-
cessit, & cum cognatione sua uoluntariam captiuitatem sustinuit, ne hæc
sancta hostibus proderet, Deique domum videret exuri. Ob hoc sacra
Iudæorum commemoratione laudatur: eumque memoria transmissa
per secula semper noua immortalem posteris tradit. Bonum o Ioan-
nes exemplar, & si periculum præsto sit: ego autem veniam quoque tibi
à Romanis spondeo, dum memineris, quod gentilis moneam, & Iu-
dæis ita promittam, spectarique oporteat, quis sit autor, & unde consi-
lium. Abigenti enim vnquam me ita captiuum viuere, vt genus aut leges
patrias obliuiscar. Rursus indignaris & clamas, mihi que maledicis.
Etiam acerbiora mereor, qui hæc aduersus fata suadeo, Deique senten-
tia condemnatos seruare contendo. Quis ignorat scripta veterum pro-
phetarum, & responsum impendens miserimæ ciuitati? iam tunc enim
eius excidium prædixere, cum quis homicidium gentile coepisset. Ve-
strorum autem cadauerum non ciuitas tantum, sed etiam templum om-
ne repletum est. Deus plane, Deus ipse cum Romanis ignem sibi lu-
strationis iussit, torque scelerum plenam exurit ciuitatem. Hæc Iose-
pho cum fletu & lachrymis prosequente, vox eius singulis interrup-
ta est. Et Romani quidem miserati dolorem, admirati sunt. Ioannes
autem eiusque socii magis contra Romanos irritabuntur, illum quoque
capere cupientes. Nobilium tamen plurimos commouit eius oratio.
Et nonnulli quidem seditiosorum custodias formidantes, locis suis ma-
nebant, iamdudum certi de suo pariter & ciuitatis exitio. Fuerunt au-
tem, qui capto discessionis tempore, ad Romanos confugere: in qui-
bus erant Pontifices Iosephus & Iesus. Filii vero Pontificum, tres qui-
dem Ismaelis, cui apud Cyrenen fuerat caput abscissum, & Matthiæ
quatuor: alterius vero Matthiæ vnus, qui post interitum patris aufuge-
rat, quem Simon Gioræ cum tribus filiis, vt supra dictum est, interemit.
Multi autem nobiles cum Pontificibus defecere: eosque imperator
cum per alia humane suscepit, tum sciens in alienigenis moribus illis
versari molestum esse, in Gophnam dimisit, vt ibi manerent interim,
multas etiam pollicitas possessiones cuique peracto bello se redditu-
rum. Illi quidem in destinatum municipium læti cum omni cautio-
ne discedunt. His autem in ciuitate non visis, rumor seditiosis iterum
diffamatus est, quod Romani transfugas occidissent, vt hoc metu vide-
licet à fuga reliquos deterrent. Et paulisper quidem hæc calliditas
eorum, sicut antea, valuit, timor autem profugere cupientes inhibuit.
Rursus autem postquam eos Titus reuocatos à Gophna cum Iosepho
murum circumire, & populo conspici iussit, multi ad Romanos fugie-

bant.

bant. In vnum vero congregati, & ante Romanos stantes, cum lachrymis atque ululatu seditiosos rogabant. primo quidem vt in ciuitatem Romanos susciperent, patriamque seruent. si hoc displiceret, saltem de fano exirent, templumq; sibi liberarent. Nec enim ausuros sine maxima necessitate Romanos ignem sanctis immittere. His illi magis aduersabantur, multaque in transfugas vociferati conuicia, supra sacras portas iacula & balistas, & saxorum disposuere tormenta, vt omne quidem circum fanum spacium multitudinis mortuorum sepulchro, templum vero ipsum castello simile videretur. In loca vero sancta & inaccessibleia, cum armis adhuc & manibus gentili corde calentibus insiliebant: & ad hanc processere legis iniuriam, vt quam iudzos indignationem oporteret exercere, si hac Romani admitterent: ea tunc iudzos propria sacra temerantes, vterentur Romani milites. Nemo sane fuit eorum, qui non cum honore templum aspiceret, atque adoraret: latronesque optaret, antequam immedicabile malum contingeret, poenitere. Titus autem dolens vicem eorum, iterum ioannem eiusque socios increpabat, dicens: Nonne vos, o sceleratissimi, cancello sanctum locum protexistis? Nonne literis Græcis ac nostris incisas tabulas constitulistis, quibus ne sepra cuiquam transgredi liceret, edicunt? Nonne eos qui transissent, quamuis Romanus quis esset, vobis necare permisimus? Quid igitur in eo etiam mortuos conculcastis, o nocentissimi? Aut cur templum & externi & gentilis sanguinis confusione pollulistis? Testorego patrios Deos, & si quis vnquam hunc locum ante apexit, (nunc enim neminem credo) itemque testor & exercitum meum & iudzos qui apud me sunt, & vos ipsos, quod non ego vos violare hac compellam: quin & si locum acies vestra inuauerit, neque accedet ad sancta quispiam Romanorum, neque quicquam in eorum contumeliam faciet. serua bo autem vobis etiam templum nolentibus.

CAP. V.

De iterata pugna exstructis aggeribus, & excursionibus Iudeorum.

Iosepho internunciante Principis dicta, latrones ac tyranni existimantes non beneuolentia, sed timiditate hos sermones fieri, in superbiam tollebantur. Titus autem, qui neq; seipso miserari eos, neq; templo parcere prospiciebat, rursus bellum gerere decreuit inuitus. Sed vniuersum quidem his militem, quod locus eum non caperet, inferre non poterat. Tricenis autem de singulis ceteris viris fortissimis lectis, etiam chiliarchis singulis millenos attribuit: hisq; duce proposito Ceseali hora noctis nona iubet in custodias impetum fieri. Cum autem ipse quoque in armis esset, vnaque descendere statuisset, amici eum propter periculi magnitudinem ducumq; dicta continuerunt. plus enim operis eum in Antonia presidens militum certamini facturum esse dixerunt, quam si periculum subiisset: omnes enim fore sub oculis imperatoris optimos bellatores. His dictis paruit. Deinde ob hoc solum se manere locutus ad milites, vt de eorum virtute iudicaret: ne aut fortis quiscquam indonatus abiret, aut contra impunitus ignauus lateret, sed omnium spectator ac testis fieret ipse, qui & vlciscendi & remunerandi esset dominus: illos quidem ad aciem hora qua supra memoratum est, dimisit. Progressus autem ad speculam in Antonia quid fieret expectabat. Verum hi qui missi fuerant, non ita, vt sperabant, somno oppressos inuenere custodes: sed coortis cum clamore, confestim manus conseruere, exorbitum autem tumultu exciti ceteri ceteratim excurrere.

An. m. di 4034. à Christ. nat. 72. Transfuga cum la crym & ululatu seditiosum deos rogant. Templi castello simile.

Titus Ioannem & suos facios alloquitur.

Titus Iudeis nolentibus templum seruare iussit.

Titus trecentum de singulis centurionum viris fortissimos lectis in custodias impetum fieri iubet.

Titus ad speculam in Antonia progressus quid fieret expectat.

An. mū-
ci 4034.
An. hist.
112, 72.

Cito &
breui mo-
mento pra-
lia muta-
tur.

Media vi-
lloria in
incipiti
praelio re-
liſſa.

Aggeres
quatuor e
regione ſe-
pſeſtru-
cti.

Romano-
rum equos
Iudaei ra-
piunt.
Iudaorum
& Roma-
norum ad
montem
Eleon pu-
gna.

itaque primorum quidem impetum excipiebant Romani: qui autem il-
los ſequerentur, in agmen proprium incidebant, multisque ſuorum velut
hoſtibus vtebantur. Vocis namque agnitionem coſuſus partium clamor,
oculorum autem ſingulis nox ademerat: cum praeterea quosdam furos
cacos, alios iracundia, alios timor efficeret: idcirco obuium quemque; ſi-
ne diſcretionem feriebant. Romanis quidem ſcutorum coniunctione ſe-
pſis, & per globos proſilientibus, ignoratio minus nocebat: ſigai enim
ſua quilibet meminerat. Iudaei vero diſiecti tam impetus quam reſeſſus
temere facientes, ſaepe imaginem inter ſe hoſtium aliis alii demonſtra-
bant: cum reuertentem ſuum quiſque; per tenebras, quaſi Romanum ag-
gredientem exciperet. Denique plures a ſuiſ quam ab hoſtibus ſauciati
ſunt, donec orto die, viſu iam pugna diſcerneretur: & in acie ſtantes or-
dine, ſagittis atque telis vterentur. Neutri vero cedebant, neque labore
fatigabantur. Sed Romani quidem & ſigillatim, & multi ſimul in con-
ſpectu imperatoris de virtute certabant: illumque diem ſibi quiſque; pro-
motionis initium fore putabat, ſi fortiter dimicaſſet. Iudaeis autem &
proprium cuiuſque periculum, & quod templo metuerent, miniſtrabat
audaciam: quod tyrannus ſtans hos rogaret, alios verberaret, & ad pu-
gnandum interminationibus incitaret. Cominus autem plerumque pu-
gnatum eſt, ſed cito & breui momento praelia mutabantur. neutra enim
pars prolixum fugae ſpatium vel perſecutionis habebat. Pro ſuorum au-
tem euentu ex Antonia tumultus erat, & conſidere ſuperantibus, & ſta-
re ſi fugerent, acclamantium: eratque veluti quoddam belli theatrum,
nec enim vel Titum ad alios, qui vna erant quicquam eorum quae in pu-
gna gerebantur latebat. Poſtremo nona hora noctis coepto praelio, quin-
ta diei diſſoluti ſunt, cum neutri eo loco vnde pugnam iniere certa fuga
ceſſiſſent, verum mediam in incipiti praelio victoriam reliquiſſent. Ro-
manorum quidem plurimi nobiliter decertarunt. Iudaeorum vero par-
tis quidem Simonis, Iudas Meritonis filius, & Simon Iſoſ: Idumique
Iacobus, & Simon, hic Cathla filius, Iacobus autem Soſa: de Iohannis au-
tem ſociis Gypthaeus & Alexas: & de Zelotis, Simon filius Iairi. At Ro-
manorum reliqua manus, die ſeptime ſubuerſis Antoniae fundamentis,
latam viam uſque ad templum fecit. ad mortemque muro legiones, mox
aggeres inchoabant: vnum contra interioris templi angulum, qui ad
ſeptentrionem orientemque ſpectabat: alterum contra exedram, ad a-
quilonis partem inter duas portas aedificatum. aliorum duorum vnum
contra porticum occidentalem templi exterioris, alterum contra ſepten-
trionalem. Magno tamen opus cum labore ac miſeriis proſiciebat, cum
materias a centeſimo uſque ſtadio deportarent. Interdum autem inſidiis
ladebantur, cum ipſi quidem vincendi facultate minime cauerent, Iu-
daeis vero propter deſperationem ſalutis audacioribus vterentur. Non-
nulli enim equitum, quoties ad ligna ſive forum colligendum exiſſent,
igreja dum id facerent, equos ſuos frenis exutos paſci ſinebant: quos
Iudaei per cuneos erumpentes rapiebant. Itaque cum id crebro fieret Ca-
ſar exiſtimans, quod erat verum, negligentia ſuorum magis quam Iu-
daeorum virtute rapinas contingere, triſti animaduerſione ceteros ad
equorum cuſtodiam reuocare ſtatuit: vnoque railite qui equum perdi-
derat morte damnato, eo metu equos ſuos ceteris conſeruauit. Nun-
quam enim eos poſthac in paſcua dimittebant, ſed tanquam natura his
connexi ad neceſſitatem egrediebantur. Illi quidem templum oppu-
gnabant, aggeresque erigebant. Altera vero die poſt eorum aſcenſum,
multi ſeditioſorum, quos rapinae deſecerant & fames urgebat, congre-
gati, in praſidia Romanorum, quae Eleon montem verſus collocata
erant, circa vndeſcimam diei horas impetum faciunt. ſperabant enim

primo quidem inopinatos, deinde curandi corporis causa quiescentes, facile decipi posse. Verum cognito illorum conatu Romani de propriis custodiis celeriter collecti obstabant eis, murum transcendere ac percurrere violenter ambitum conatis. Conflato autem vehementi praelio, & alia multa ab utraque parte fortiter gesta sunt: cum Romani præterfortitudinem etiam bellandi peritia, Iudæi vero immoderato impetu & effrenatis animis vicerentur. Dux autem his pudor erat, illis necessitas. nam & amittere Iudæos, velut laqueis irretitos, Romanis turpissimum videbatur: & illi vnam spem salutis, si murum vi petrumperere possent, habebant. & quidam ex ala equitum, Pedanius nomine, Iudæis in fugam versis, atque in vallem coactis equo in aduersum montem à latere incitato præteruectus, rapit vnum ex hostibus fugam petentem, iuuenem & grauem corpore, & armis vndique septrum, talo comprehensum. Tantum se inclinauit equo currente, tantamque dexteræ vim itemque cæteri corporis, & equestris peritiz demonstrauit. Iste quidem tanquam munus aliquod rapuisset, captiuum ferens, ad Cæsarem venit. Titus autem vires eius qui ceperat admiratus & captiuo quia murum aggredi tentauerat supplicio tradito, ipse templi oppugnationem curabat, utque aggeres mature fierent perurgebat. Inter quos Iudæi aduersis praeliis male tractati, tumescente paulatim bello, & in templi serpente perniciem, sicut in putrefacto corpore asolet, membra peste occupata, præuenientes ne vltius procederet, abscondebant. Porticus enim parte, quæ ab Aquilone in orientem pertinet, Antoniz iungebatur, incensa. deinde ad viginti fere cubitos abrupte, immisso sanctis incendio manibus suis. Biduo autem post, prædicti mensis vicefimo & quarto die, Romani porticum inflammare: & usque ad quartum decimum cubitum, igne progressi, Iudæi similiter culmen abiciunt, neque omnino recedentes ab operibus, & Antoniz continetiz dirimentes, cum liceret eis ac deberent incendium prohibere. Itaque immisso igne, cursum eius otiose pro sua vtilitate metiebantur. Circa templum autem nunquam prælia cessauere: sed frequens erat paulatim contra se excurrentium pugna. Iisdem autem diebus, quidam ex Iudæis, vir & corpore brevis, & vultu despicabilis, tamque genere quam rebus aliis vilissimus, Ionathas nomine, progressus ad Iohannis Pontificis monumentum, cum alia multa superbe ad Romanos prolocutus esset, tum quem fortissimum haberent ad singulare prælium prouocauit. Atqui contra stetere, multi quidem dedignabantur: erant autem inter eos (ut asolet) etiam qui timerent: quosdam vero non inconsulta mouebat ratio, cum mortis cupido non debere configere. Nam qui de salute desperassent, eos neque cautos impetus habere, neque Deum vereri: & cum his in discrimen venire, quos neque vincere magnum sit, & vinci cum dehonestamento periculosum, non fortitudinis sed ferocitatis videri. Quum autem diu nemo procederet, multaque Iudæus eorum timiditati illuderet, homo arrogans & superbus, Romanus ex ala equitum nomine Pudens, insolentia eius exorsus, fortasse autem etiam corporis breuitate sublatu, inconsulte profiliit: & cæteris commissa cum eo pugna risum præbuit, à fortuna proditus. Lapsum enim Ionathas interfecit: deinde pede supra mortuum posito, Izua scutum, dextraque cruentum gladium coruscabat, atque cum fremitu concussis, exercitui & iacenti insultans, spectantes Romanos increpabat: donec eum tripudiantem & vana iactantem, Priscus centurio sagitta transfixit, eoque facto, & Iudæorum & Romanorum clamor varius excitatus est. Ille autem dolore in vertiginem totus, supra corpus hostis incubuit: bellique felicitatem ratione carentem, quam velox vltio sequeretur ostendit.

An. m. u. =
ci + 034.
à Chute.
nat. 721.

Pedanius
vir fortis
& equus
peritus.

Captiuus
supplicio
affectus.

Iudæi re-
pli portu-
cus inueni-
dunt.

Iudæi im-
misso igne
cursum
suis otio-
se metiebantur.
Ionathas
Romanorum
fortissimus
ad singulare
certamen
prouocat.

Pudens ex
Ionathas
pugnauit, et
interfecit
eum.

Jonathan
Priscus cen-
turio sa-
gitta trans-
fixit.

CAP. VI.

Romani flammis pereunt dolo Iudaico, & de Arterio quodam.

An. mū-
di 4034.
à Christ.
na. 72.

*Iudai por-
ticus spa-
tium syl-
væ aridis
fulgure ac
bitumine
eplens.*

*Romano-
rum in flam-
ma calami-
tas.*

*Cæsare Ro-
manorum
in flam-
ma consti-
tutorum mi-
sericordia
angit.*

*Longus se
metipsum
occidit.*

*Lucius mo-
ritur, Ar-
terius vo-
ce callidi-
tate serua-
tur.*

*Porticus
templi ex-
usta.*

Seditiosi vero templum tenentes aperte quidem & quotidie militi-
bus in aggeribus positis repugnabant. Vicesimo autem septimo die
prædicti mensis, huiusmodi dolum excogitant. Occidentalis porticus
spacium, quod inter culmen & trabes erat vacuum, tyliis aridis, itemq;
sulfure ac bitumine replevere. Deinde velut oppressi cedebant. Quare
multi quidem temerarii fugientibus instabant, & in porticum ascen-
dere positis scalis nitebantur. qui vero prudentiores erant, nullam fu-
gæ causam Iudæis fuisse cogitantes, locis suis manebant. Verum porticu
repleta his qui ascenderant, ignem immittunt Iudæi. excitataq; vni-
usque subito flamma Romanos & qui extra periculum steterunt ingēs
stupor inuasit, & desperatio quos incendium ceperat occupavit. flam-
mis enim cincti semetipsos retrorsum in oppidum, alii vero in hostes
præcipitabant: multi spe salutis desilientes in puteos, illico debilita-
bantur: alios, dum conantur, præveniebat incendium: alii ferro flam-
mam antevertebant, statim vero & alios fugientes ignis comprehende-
bat, plurimum peruagatus. Cæsarem vero licet morientibus indigna-
reretur, quod iniussi porticum ascenderant, misericordia tamen eorum
tergit. Cumque nemo prohibere posset incendium, hoc erat tamen
solatio pereuntibus, quia videbant eius dolorem, pro quo ipsi animam
perderent. Vociferans enim & ante alios proficiens, & comites suos
quam possent auxilium ferre obsecrans, cernebatur. Eiusque voces &
affectiones quisque, velut aliquam præclarissimam sepulturam, secum
auferens moriebatur. Nonnulli tamen recepti in parietem porticus la-
tiores, flammarum quidem periculum eualere, obfessi autem à Iudæis,
cum diu faucii restitissent, postremo vniuersi cecidere. Post omnes au-
tem quidam iuuenis, nomine Longus, toti huic ornamentis fuit calami-
tati: & quamvis sigillatim digni sint memoria qui periire, omnium
tamen fortissimus demonstratus est. Quem Iudæi quidem, & quis for-
tis erat, & qui interficere eum cupiebant, ad se descendere promissa fi-
de hortabantur. Frater vero eius Cornelius, qui ex altera parte stabat,
ne gloriam suam Romanamque militiam dehonestaret, orabat: cui ma-
gis obtemperavit: sublatoque altius gladio, ut ab utrisque partibus cer-
neretur, semetipsum occidit. Eorum autem quos ignis obsederat, Ar-
terius quidam calliditate servatus est. Appellato enim clara voce Lu-
cio quodam, commilitone & contubernali suo: hæredem te, inquit, re-
linquo totius patrimonii mei, si me exceperis. Cum autem ille prom-
pto animo accurrisset, ipse quidem qui se in eum proiecerat, vixit: Lu-
cius vero pondere oppressus, constratoque lapidibus sole allisus, conti-
nuo moritur. Ea calamitas paulisper quidem Romanis tristitiam com-
paravit, in posterum tamen cautiore effecit, & aduersus Iudæorum in-
sidias iuuit, quibus plerumque loca moresque hominum nescientes læ-
debantur. Exusta est vero porticus ad turrim vsque Iohannis, quam ille
Belli tempore quod cum Simone gerebat, supra postes qui in Xystum
ducerent ædificauerat. reliquum vero Iudæi, postquam consumpti fu-
erunt qui ascenderant, absciderunt. Postero autem die Romani quoq;
porticum qui in Boreæ parte fuit, ad orientalem vsq; totam incendunt:
continentem angulos eius, quæ appellatur Cedronos, super val-
lem ædificam: vnde etiam profunda erat & horribi-
lis eius altitudo.

CAP. VII.

De fame Iudaorum.

Circa templum quidem ita se res habebant. Eorum vero qui per ciuitatem fame corrumpebatur, infinita multitudo moriebatur. Inenarrabiles autem clades eueniebant. Per singulas nanque domos, sicubi aliqua vestigia cibi apparuissent, bellum illico gerebatur: & amicissimi inter se ad manus veniebant, miseris diripiētes animis viaticum. Fides autem penuria nec morientibus habebatur: sed etiam quos viderent expirare, scrutabantur latrones: ne quem forte cibum sinu occultans quippiam, moretetur. Ipsos autem spes egestate victus hiantes, veluti canes rabidos decipiebat: & impingentes in ostia, tanquam ebrii ferebantur, easdemque domos bis ac ter eodem momento desperatione inquietabant: omniaque dentibus necessitas subigebat: & ea colligentes quæ nullum, quamuis sordidissimum muterum animalium, non horreret, comedere patiebantur. Denique nec cingulis nec calceamentis abstinere, coriaque scutis detracta mandebant. Quinetiam sceni veteris laceramenta victui habebantur: cuius nonnulli exiguum pondus quatuor Atticis venundabant. Et quid opus est famis improbitatem ex rebus animæ carentibus demonstrare? Factum enim relaturus sum, neque apud Græcos, neque apud Barbaros cognitum, & dictu quidem horrendum, auditu vero incredibile. Itaque libenter hanc calamitatem intermitterem, ne mentiri me posterius sumarent, nisi testes multos haberem: & fortasse frigidam referrem gratiam, parcius ea disserens, quorum fata perpessa est.

CAP. VIII.

De muliere qua pro fame filium coxerat.

Mulier quædam ex numero trans Iordanem habitantium incolatū, Maria nomine, Eleazari filia de Vico Vetezobra, quod significat domus hyssopi, genere ac diuitiis nobilis, cum alia multitudine fugiens in Hierosolimam recepta, cum cæteris obsidebatur. Huius alia quidem bona tyranni diripuērunt, quæ ex transamnaniis locis in oppidum comportauerat. Reliquias vero conditorum, & si alimenta reperissent, irrupentes domum eius satellites, quotidie auferebant. Grauius autem mulier indignabatur: proptereaque sæpissime raptoribus maledicens, & imprecans, eos contra se vehementius instabat: cum neque iratus, neque miserans, eam quisquam vellet interficere. Sed vitium quidem parando aliis parabat: vndeque autem adempta iam erat ei etiam rapiendi facultas, famæque visceribus & medullis irreperat. Plus vero quam famis iracundia succendebat. Igitur vi animi ac necessitate impulsæ, rebus aduersis contra naturam excitatur: raptoque filio, quem lactantem habebat, miserum te, ait, infans, in bello & fame & seditione cui te seruauero? Apud Romanos etiam si vixeris seruiturus es: famas autem præuenit seruitutem: his vero seditiosi fauiores sunt. Ego igitur mihi cibum, & seditiosis furia, & humanæ vitæ fabula, quæ sola deest calamitatibus Iudæorum. Et hoc simul dicens, occidit filium, coctumque medium comedit. ad opertum vero reliquum seruauit. Ecce vero aderant seditiosi, & contaminatissimi nidoris odore capti, mortem ei statim, nisi quod parasset, ostenderet, minabantur. Illa vero bonam partem se referuasle respondens, aperit filii reliquias. Illos autem confectum horror cepit atque dementia, visuque ipso dirigerunt. At mulier: & hic, inquit, est vere filius & facinus meum, comedite: nam

An. m. di 4034.
à Chriut.
na. 72.
Intestinū
bellum Iu
daorū fa
me pereū
tium.*

Calceamē
ta, coria
scuti de
tracta, ve
stigiū, fa
num Iuda
orum ci
uium.

Matri an
tequam fi
lium occi
dit collo
quium.

Seditiosi
cibum a
matre pa
ratum po
scunt.

An. mū-
di 4034.
an. Chr.
nā. 72.

*Calami-
tar Roma-
nis nun-
ciata.*

4. Reg. 6.
Ant. lib.
9. ca. 4.

& ego comedi. Nolo ut sitis aut femina molliores, aut matre miseri-
cordiores. Quod si vos pietatem colitis, & mea sacrificia repudiatis,
ego quidem comedi, reliquum eius me manebit. Post hoc illi quidem
tremantes exierunt, ad hoc solum timidi, vixque hoc cibi matri cesse-
re. Mox autem repleta est eo scelere tota ciuitas: & unusquisque ante
oculos sibi cladem illam proponens, tanquam hoc ipse admississet, hor-
rebat. Ab omnibus autem quos fames urgebat, properabatur ad mor-
tem & beati appellabantur, qui prius quam id paterentur interissent.
Cito autem Romanis etiam nunciata est illa calamitas: eorumque
alii non credebant, alii miserabantur, multos autem vehementius eius
gentis odium cepit. Cæsar autem super hoc Deum placabat: siqui-
dem Iudæis pacem obtulisset, eisque liberam proposuisset omnium
obliuionem, quæ commiserant. Illos autem pro concordia seditio-
nem, bellum pro pace, pro satietate atque opulentia famem optasse: &
qui propriis manibus templum, quod ipse eis seruasset, incendere co-
eperant, huiusmodi alimentis eos esse dignissimos. Veruntamen scelus
huius nefandi victus, ruina sese patriæ operturum: neque reliquum
in orbe terra, ut sol inspiciat ciuitatem, in qua matres sic vescerentur.
Ante matres autem patribus huiusmodi alimenta deberi: qui nec post
eiusmodi clades arma deponerent. Simul hæc dicens, desperationem
hostium reputabat, nec eos sanam mentem recepturos existimabat, qui
cuncta iam pertulissent, quibus antequam ea paterentur, mutare sen-
tentiam sperabantur.

C A P. I X.

De expugnatione muri & incendio Templi.

OCTAUO autem die mensis Augusti, cum dux legiones aggeres perfe-
cissent, ad exedram occidentalem templi exterioris admoueri arie-
tes iussit: cum quibus ante sex, qui firmissimus erat aries, parietem sine
intermissione pulsando, nihil omnino profecisset. Verum & huius &
cæterorum magnitudinem structura lapidum superabat. Septentriona-
lis autem portæ alii fundamenta suffodiebant: multumq; fatigati, exte-
riores tantum lapides euellere potuerunt, ab interioribus autem portæ
sustinebantur. tamque diu mansere, donec instrumentorum & vectium
conatibus desperatis, Romani scalas porticibus applicuere. Iudæi vero
præuenti, ne eas subito prohiberent, cum his congressi dimicabant. Et
alios quidem retro depellentes præcipitabant, accedentes alios subsi-
dio trucidabant. multos de scalis egrediētes, prius quam se scutis obte-
gerent, ferientes gladiis præueniebant, nonnullas autem scalas arma-
torū plenas, in latus declinantes, deiiciebant. Vnde Romanorum quo-
que non parua cædes sequebatur. Alii signis ablatis pro his decertabat,
rapinam eorum grauissimæ fore turpitudini ducentes. Postremo tamen
Iudæi & signis potiuntur: & eos qui vnā ascenderant interficiunt, cæteri
vero clade intereuntium perterriti descendunt. Romanorum quidem
nemo non aliquo facto opere procubuit. Seditioforum autem, qui prio-
ribus præliis etiam tunc fortiter pugnauerunt, & præterea Eleazarus
fratris Simonis tyranni filius. Titus autem cum videret se alieno tem-
plo cum damno & nece militum parcere, ignem portis subiciit iussit. In-
ter hæc autem ad eum profugi veniunt, Ananus Ammauntinus, Simo-
nis satellites crudelissimus, & Archelaus filius Magadati: idcirco speran-
tes veniam, quod Iudæos victores reliquerant. Titus autem, cum hanc
eorum in Iudæos crudelitatem audiuit, vtrumque obtruncare decreuit.
Dicebat enim necessitate, non voluntate venisse: nec salute dignos es-

*Romanos
Iudæi vin-
cunt, co-
rumq; si-
gnis poti-
untur.
Simonis
satellites
duo ab eo
deserunt.*

se, incensam ipsorum causa patriam deferentes. Veruntamen cohibuit iracundiam fides, eosque dimisit: sed non eo loco habendos, quo etiam alios credidit. Iam vero portis milites ignem admovebant, liquefactoque argento cito lignum flammæ absumpserant, cum subito auctæ proximæ inde porticus corripuerunt. Iudæis vero ignem circum se videntibus, corpora simul animique ceciderunt: & stupore attoniti, adinuare quidem vel extinguere nemo conatus est: stantes vero aspiciebant, nec ramen his quæ absumerentur dolentes, saltem ut quod reliquum esset saluum haberent, animum colligebant. Illo quidem die, & quæ secuta est nocte, crescebat incendium: paulatim enim nec simul vndique inflammari porticus potuerunt. postero autem die Titus parte militum iussa incendium restringere, perque proxima portis loca viam sternere, ut facilius agminibus esset ascensus, rectores ad se convocavit: serque collectis qui erant procures, Tiberio Alexandro totius militiæ præfecto, & Sexto Cereali quintæ legionis præposito, & Largio Lepido 10. & Tito Frigorio: cum quibus erat etiam Aternius Fronto magister duarum Alexandrinarum legionum, & Marcus Antonius Iulianus procurator Iudææ, congregatisque præterea chiliarchis & procuratoribus, consilium de templo proposuit. Aliis quidem videbatur lege belli utendum esse: nunquam enim Iudæos à novis rebus posse desinere templo manente, quo omnes ubicunque essent colligerebantur. Nonnulli si templum reliquissent Iudæi, neque armis pro eo quisquam certaret, conservandum esse suadebant: si vero id pugna obtinuissent, ignibus consumendum: quoniam castellum iam videretur esse non templum: & piaculum non ipse, verum illi qui id fieri coegere, committerent. Tito autem, nec si super stantes dimicaret Iudæi, pro hominibus anima carentia viciscendum esse dicente, neque se inquam tantum opus incensurum: iam enim Romanorum fore hoc damnum, sicut ornamentum quoque fore imperii, si maneret: iam certi quid vellet, ad eius accedunt sententiam, Fronto, Alexander & Cerealis. Tunc quidem consilium dimisit: iussusque militibus quiescere, itemque ducibus, ut his in procinctu validioribus vteretur, viam sternere per ruinas lætis ex cohortibus imperat, ignemque restringere. Illo quidem die Iudæos labor timorque ab impetu continuit. Postero autem collectis viribus, & recepta fiducia, per orientalem portam contra templi exterioris custodes, secunda hora diei procurrunt. Illi autem primam quidem cortionem fortiter excepere: septique scutis, à fronte murum condensæ acie imitantur: certum tamen erat eos non diu duraturos, quod & multitudine infestantium & animi vincerentur. Cæsis autem prius quam verteretur acies (nam pugnam ex Antonia prospectabat) cum equitibus lætis venit auxilio, impetum vero eius non sustinuerunt Iudæi: sed primis interfectis, plerique fugam petunt: & cedentibus quidem Romanis, reuertentes instabant: cum autem illi retrorsissent; iterum refugiebant: donec circa horam quintam, Iudæi vicinæ templum introire conclusi sunt. Titus autem discessit in Antoniam, decreto postridie mane cum omni exercitu aggredi, templumque oppugnare. Sed id plane Dei sententia iam dudum igni damnauerat: evolutisque temporibus aderat fatalis dies, qui erat decimus mensis augusti, quo etiam prius à Rege Babyloniorum fuerat concrematum. A domesticis autem causam principumque sumpsit incendium. Nam cum paulisper Titus discessu seditioni quievisset, Romanos rursus aggrediuntur, custodumque templi cum ignem exterioris sani restringentibus pugna committitur. Hicque Iudæis in fugam versis vsque ad templum accesserunt.

An. m8-
di 4034.
à Christ.
na. 72.

*Iracundi-
am Titus si
des cohi-
bet.*

*Iudæorū
nemo inci-
dium ex-
tinguere
conatur.*

*Titus ro-
tores ad
se commo-
cat.*

*Titus con-
silium de
templo
proponit.*

*Titus Ro-
manis cū
equis
læti auxi-
lio venit.*

*Templi
ab Roma-
nis decimo
mensis
Augusti
die, quo
etiam prius
à Babylo-
niorū Ro-
ge, concre-
matum.*

CAP. X.

Quemadmodum Templum incensum est inquit Tito.

An. mū-
di 4014.
à Christ.
nat. 72.

*Miles Ro-
manus in
uito Tito,
templum
incendis.*

*Incensum
templi.*

*Ingens
cadus in
templo &
calami-
tas.*

*Titus san-
ctum tem-
pli serua-
re, idque
frustra co-
natur.*

Hic itaq; tunc militum quidam, non expectato cuiusquā edicto, neq;
tantum facinus venturus, sed diuino quodam motus imperu, à cōtu-
bernali suo sustollitur: & ex ardente materia raprū ignem in fenestram,
insertit auream. vnde ad membra circum templum adificata de septen-
trionaliregione aditus erat. Flamma vero excitata, ludæorum quidem
calamitate dignus clamor exoritur, & ad subueniendum properabant:
neque iam vitæ parcendum rati, neque viribus temperandum, amissio
eo cuius gratia cautissimi videbantur: mature autem hoc Tito quidam
nunciat. Et ille (namq; casu in tabernaculo quiescebat sicut à prælio re-
dierat) exilit: templumque curriculo petit, prohibiturus incendium: o-
mnesq; post eum duces, & hos agmina perterrita sequebantur. Clamor
autem ac tumultus erat tanto exercitu sine ordine concitato. Cæsar au-
tem voce simulac dextera pugnantibus signo dato, ignem iubebat ex-
tingui. Sed neq; vox eius audiebatur, quod aures eorum maior clamor
obstrueret, nutumque dextera non attendebant, quum alios bellum,
alios ita distraheret. Introcurrentium vero agminum impetum, non
præcepta neque interminationes continebant: sed quo furor eos duce-
ret, sequebantur. Ad ipsos autem introitus conferti, multi quidem sese
inuicem cōculcabant: multi vero ardentibus adhuc & fumantibus por-
ticum incidentes ruinis, eadem quæ victi patiebantur. Cum vero ad
templum accessissent, edicta quidem Cæsaris non audire simulant,
præcedentem quisq; vt ignem immitteret horrabatur: sed timoris autem
iam subueniendi quidem spes nulla erat, sed fuga & cades omnia possi-
debat. Magna vero populi multitudo simulida & incrimis, vbicumque
occupati fuerant, interficiebantur. Et circum aram quidē ingens mor-
tuorum numerus congeriebatur: per gradus vero templi, & sanguis
multus profluebat, & eorum corpora qui supra ceciderant delabeban-
tur. Cæsar autem vbi neque impetum insanientium militum contin-
gere poterat, & flamma dominabatur, intro cum rectoribus ingressus, &
sanctum templi, & quæcunque illic erant asperxit, ea quidem quæ apud
alienigenas erat fama meliora, iactatione vero & opinione domestica
non minora. Cum autem flamma nondum ex vlla parte ad interiora
penetrasset: nec membra quæ circum templum erant depalceretur, op-
erat verum, existimans adhuc illud posse seruari, & ipse prosluit, mili-
tesque rogare vt ignem restingerent conabatur: & Liberalem centu-
rionem de stipatoribus suis, fuisse multatos qui non obediret iussit ar-
ceri: illorum autem furor bellicque impetus quidam vehementior, tu-
dentiorque odia, & Cæsaris reuerentiam & prohibentis motum supe-
rabant: plerosque autem prædæ spes iucitabat, suspicantes intus o-
mnia pecunia repleta esse: quoniam fores auro factas cōspicerent. Præ-
terea quidam miles ex his qui intrauerant, quum Cæsar ad inhibendū
incendium cucurisset, ignem iam cardinibus portæ subiecerat. rumq;
subito postquam flamma intus apparuit, & duces cum Cæsare discede-
bant, & stantes extra succendere nemo prohibebat. Templum quidem
hoc modo inuito Tito exurit. Sed quamuis hoc multum quis deslen-
dum putet, vt opus omnium quæ iudicimus aut vidimus maxime ad-
mirabile, tam exstructionis genere, quam magnitudinis, itemque mu-
nificentie in singulis rebus, & gloria quæ de sanctis habebatur, maxi-
mum tamen ex factis capier solatium: quod vt animalibus, ita operi-
bus Iouisque fatum sit ineluctabile. Mirabitur autem in eo etiam cir-
cumacti temporis fidem. Nam & mensem, vt dictum est, eumque diem

seruauit, quo primum à Babyloniis templum erat incensum. Et à prima quidem structione templi, quam Solomon Rex inchoauerat, vsquæ ad hoc excidium, quod euenit secundo anno principis Vespasiani, mille centum triginta colliguntur anni, & septem menses ac dies quindecim. A posteriore vero, quam secundo anno Cyri Regis Aggzus fecerat, vsq; ad excidium quod Vespasiano imperante sustinuit ciuitas, anni sexcenti triginta nouem, & dies quadraginta quinque.

CAP. XI.

De sacerdotibus, gazophylacioque & porticu.

Cum templum autem incenderetur, etiam quicquid in manus forte uenisset rapiebatur, & cades erat infinita deprehensum. Nec atrox fuit atatis miseria, aut reuerentia castitatis: sed & pueri & senes & sacri & profani similiter interficiebantur, atque omne genus hominum belli calamitas persequabatur, vnaque supplices cum repugnantibus necabantur: flammaque vltius progrediens, cum gemitu occumbentium concrepabat. Et pro altitudine quidē collis, ardentisq; operis magnitudine, rotam quis ardere crederet ciuitatem. Illo autem clamore nihil maius aut horribilius excogitari potest. Nam & Romanorum legionum fremitus erat, & seditiorum ferro ignique clausorum clamor ingens, & populi sursum deprehensi ad hostes fuga cum stupore, ac calamitatis conuestio: in colle autem constitutis, etiam multitudo oppidi consonabat. Iam vero multi fame maridi, in mortem pene luminibus claudis, postquam ignem templi videre, in questus interim vires clamoremque receperunt. Resonabat autem & trans fluuium regio, & montes circumpositi grauiorem sonitum reddebant: & tamen erant clades acerbiores tumultu. Nam collem quidem in quo templum erat exuri radicitus quis putaret, ita vndique flamma plenum: videbatur autem sanguis igne largior esse, pluresque interfectioribus interfecti: omnisque terra cadaueribus tegebatur, & supra corpora mortuorum gradientes milites cursum fugientium sequebantur. Latrocinialis quidem multitudo, tandem pulsus Romanis, in exterius templum, deinde in ciuitatem eadit: populi autem quod fuit reliquum, in exteriorem porticum confugerat. Sacerdotum autem nonnulli, primum veuibus, ite in quæ sedibus suis, quæ ex plumbo factæ erant, auisis, in Romanos pro missilibus viebantur: deinde cum nihil proficerent, ignisque in eos euomeretur, in parietem sedentes octo cubitis latum, ibi manebant. Duo ramen ex nobilibus, cum ad Romanos transendo seruasi possent, aut communem cum cæteris durare fortunam, semetipsos in ignem iniicere, & cum templo concremati sunt, Meierus filius Belgæ, & Iosephus Dalai. Romani autem, quod frustra se circum templum ædificiis parcere iudicabant, cum ipsum templum arderet, omnia simul incendunt, & quicquid ex porticibus reliquum erat, & portas: præter vnam ex parte orientali, alterâ ex meridiana, quamuis eas quoque postea funditus euerterint. Quinetiam arculas, quæ gazophylacia vocantur, incidunt, in quibus magna vis erat pecuniæ, ac plurimum vestium, aliaque bona, & (vt breuiter dicam) omnes Iudæorum congestæ diuitiæ, quod opulentissimus quisque illuc totas domos exhauerant. Venerunt autem etiam in eam quæ restabat vnam porticum; extra templum quo confugerant ex populo mulierculæ, itemque pueri & promiscua multitudo, prope ad sex hominum millia. Sed prius quam de his Cæsar quicquam decerneret, vel ducibus imperaret, ira flagrantem milites incendunt porticum. Hincque contigit, vt alii quum se ex flamma

An. mūdi 4084.
à Christ.
na. 72.
A prima
structione
tēpis quā
Solomon
Rex incho
auerat vs
que ad
hoc exci
diū quot
anni.

Clamor et
ululatus
Iudæorū
peruen
tium.

Templum
sanguine
& igne re
pletum.

Duo nobi
les semasi
pſes in
ignem ini
ciunt.

Circa tem
plū omnia
incensa.

Sex homi
num mil
lia in por
ticū flam
ma per
cunt.

An. mñ.
di 4014.
à Christ.
na. 72.
Pseudopro-
pheta a ty-
rannis sub-
ornati.

precipitarent morerentur, alios ipsa corrumpere: ex tanto autem nu-
mere nemo servatus est. His causa interitus quidam Pseudopropheta
fuerat, qui eo die prædicauerat in ciuitate, quod eos in templum Deus
ascendere signa salutis accepturos iuberet. Multi enim à tyrannis tunc
subornati Prophetæ, populo denunciabant, vt expectarent Dei auxi-
lium, quo propterea minus profugerent, & eos qui supra timorem &
custodiam fuerent, spes retineret. Cito autem in aduersis homini per-
suadetur. Quod si etiam malorum instantium liberationem pollicea-
tur qui fallit, necessario quicquid patitur, spei totus efficitur.

CAP. XII.

De prodigijs excidium Hierosolymæ præcedentibus & præfugij.

Populi ex-
cæcatis.

Primum
prodigiũ.
Cometes
gladiis si-
milis.

II. Prodi-
giũ, lumẽ
clarissi-
mũ circum
aram &
templũ no-
ctũ efful-
get.

III. Prodi-
gium, bos
agnus in
medio fa-
ni parit.

IV. Prodi-
gium, aeneæ
templi por-
ta sponte
sepe ape-
rit.

V. Prodi-
gium, cur-
rus & ar-
mata ac-
ci tranan-
tes nubi-
la.

VI. Prodi-
gium, vox
in intimo
templo.

VII. Pro-
digiũ, le-
sa plebei
ac restici
clamer &
mori.

Denique miserabilis populus, illis quidem fallacibus Deumque ca-
lumniantibus, credulus erat. Certis vero prodigijs & futuram soli-
tudinem prænunciantibus, neque attendebant animo, neque crede-
bant: sed velut attoniti, nec aut oculos habentes, aut animas, edicta
Dei dissimulare: modo cum supra ciuitatem sidus steterit simile gla-
dio, & per annum perseuerauit cometes: modo cum ante defectionem
primique belli motus ad diem festum Azymorum populo conuenien-
te (octauus autem dies erat Aprilis mensis) nona hora nocturna, cir-
cum aram itemque templum tantum lumen effulsit, vt clarissimus dies
putaretur: & hoc vsque ad mediam permanit horam: quod imperitis
quidem bonum augurium esse videbatur: sacrorum vero peritis, prius
quam eueniret, statim diiudicatum est. Eodemque festo die etiam bos,
cum ad hostiam duceretur, agnus in medio fani peperit. Orientalis
autem porta interioris templi, cum esset aenea atque grauissima, & sub
vesperam vix à viginti viris clauderetur, serisque ferro victis obserare-
tur, pessulosque altos haberet in saxeam limen demissos, vno perpe-
tuo lapide fabricatum, visa est noctis hora sexta sponte patescere.
His autem curriculo per custodes templi magistratui nunciatis, ascen-
dit ille, vixque eam potuit claudere. Verum & hoc iterum ignaris
quidem signum optimum videbatur. Deum nanque bonorum por-
tam sibi aperuisse dicebant. Prudentiores vero templi tutamen spon-
te sua dissolutum iri cogitabant: & hostiũ donum esse, portas aperiri:
solitudinemque illo ostenso signari inter se pronunciabant. Post dies
autem festos diebus paucis, vicesimo primo die mensis Maii visio quæ-
dam apparuit fidem excedens. Pro fabula autem fortasse quod dictu-
rus sum haberetur, nisi qui viderunt superessent, & clades dignæ præ-
lagijs securæ fuissent. namque ante solis occatum visi sunt per inane fer-
rei currus totis regionibus, & armatæ acies tranantes nubila, & ciuita-
ti circumfusa. Festo autem die, quam Pentecosten vocant, nocte Sa-
cerdotes intimum templum more suo ad diuinas res celebrandas in-
gressi, primum quidem motum, quendamq; strepitum senserunt: post-
ea vero subitam vocem audire, quæ diceret, Migremus hinc. Quod
autem his horribilius fuit, Iesus quidam, filius Anani, plebeius & ru-
sticus, quadriennio prius quam bellum gereretur, in summa ciuitatis
pace atque opulentia, cum ad festum diem venisset, quo ategias in ho-
norem Dei componi in templo ab hominibus mos est, repente exclamare
cepit: Vox ab oriente: Vox ab occidente: Vox ab quatuor ventis:
Vox in Hierosolymam & templum: Vox in maritos nōnos nouasque
nuptas: Vox in omnem hunc populum. Atque hæc interdum noctuque
clamicans, omnes ciuitatis vicos circuibat. Nonnulli autem virorum
insignium, aduersum omen indigne ferentes, corripiunt hominem,

multisque verberibus afficiunt. Ille autem neque pro se, nec ad eos qui se muldebant, secreto quicquam loquutus, eadem quæ prius vociferans perseuerabat. Magistratus autem rati, quod erat verum, magis diuinum esse hominis morum, ducunt eum ad Romanorum præfectū: vbi plagis vsque ad ossa laceratus, neque supplex cuiquam fuit, neque lacrymauit: sed vt poterat inclicans maxime flebiliter vocem ad singulos istius respondebat: Vx vx Hierosolymis. Albino autem interroganti (is namque iudex erat) quis esset, vel vnde ortus, aut cur ista diceret, nihil retulit. Non prius autem cessauit à luctu miseræ ciuitatis, donec eum Albinus furere iudicatum dimisit. Ille autem ad belli vsq; tempus neque adibat quenquam ciuium, neq; loqui visus est: sed quotidie velut orationem quandam meditatus, Vx vx Hierosolymis quebatur. Sed nec imprecatus est cuiquam, cum in dies singulos muldaretur, nec victum offerentibus bene dicebat. Sola vero eius responsio ad omnes erat triste præsagium. Maxime autem diebus festis vociferabatur: idque per annos septem & quinque menses continuos faciens, neque voceraucior fuit, neq; delassatus est, donec obsidionis tempore ipsa se perspectis auguriis ipse quieuit. Supra murum enim circumiens iterum, Vx vx ciuitati ac phano ac populo, voce maxima clamitabat. Quum autem ad extremum addidisset, vx autem mihi, lapis tormento missus eum statim peremit, animamque adhuc illa omnia lugentem dimisit. Hæc si quis reputet, profecto inueniet, Deum quidem hominibus consulere, modis que omnibus præmonstrare quæ sint eorū generi salutaria: ipsos autem ob dimentiam suam malis voluntariis interire: quando quidem & iudæi post Antoniam captam quadratū phanum fecerant: cum in sacris libris scriptum haberent, capiendam ciuitatem ac templum, si sanum quatuor angulis esset effectum. Sed quod maxime eos ad bellum excitauerat, responsum erat ambiguum, itidem in sacris libris inuentum, quod eo tempore quidam esset ex eorum finibus orbis terræ habiturus imperium. Id enim illi quidem quasi proprium acceperunt, multique sapientes interpretatione decepti sunt. Hoc autem plane responso, Vespasiani designabatur imperium, qui apud iudæam creatus est imperator. Sed enim homines fatum vitare non possunt, etiam si præuiderint. At vero hi signorum quidam pro sua libidine interpretati sunt, alia contempnere: donec patriæ excidio suaque perniciæ, eorum iniquitas confurata est.

C A P. XIII.

De imperio Titi, & sacerdotum interfensione.

Romani quidem, postquam seditiosi ad ciuitatem confugere, templo itemq; omnibus circum locis additis, signa in sano reposuerunt contra portā orientalem: hique ibi sacrificio celebrato, maximis cum clamoribus declarabant Titum Imperatorem. Vique adeo vero præda satiati sunt milites vniuersi, vt in Syria dimidio quam pridem fuerat precio pondus auri veniret. Ex his autem Sacerdotibus, qui in templi pariete perdurauerant, puer sitiens à Romanis custodibus pacem petebat, sitimque fatebatur. Sed vbi illi tam ætatis quam necessitatis miseriam, dedere ei dexteram, & ipse bibit, & quam secū attulerat lagena repleta, sursum refugiens abiit ad suos: nec eum quisquam custodum alsequi valuit, sed eius perfidiæ maledicebant. Ille autem nihil se præter placita fecisse dicebat. Dexteram enim sibi datam, non vt apud ipsos remaneret, sed vt tantum descenderet, atque vt aquam acciperet: quæ cum fecerit, in fide mansisse. Asturiam quidem propter ætatem, maxi-

An. mē
di 4014
à Christ
nat. 72.Iesus per
annos se-
ptem & 5
menses v.
ciferatur.
Iesum in
muro la-
pis tormē-
to missus
peremittit.Iudæi si-
gna pro
sua libidi-
ne inter-
pretantes,
patriæ ex-
cidium, fib.
que perni-
ciem acce-
perunt.Dimidio
pretio p-
dus anti-
quioris.
Dolus
puer.

An. mñ-
di 4034.
à Christ.
na. 72.
*Sacerdo-
tes veniā
petunt, Ti-
tus vero
duci homi-
nes ad sup-
plicium
iubet.
Seditiosi
Titum ad
colloquia
promouēt.
Tiri ad Ju-
daeos per
interprete
oratio.*

*Iudæos cō-
tra Ro-
nos ipsos
excitant
humani-
tati.*

me pueri, qui decepti fuerant, mirabantur. Quinta vero die sacerdotes oppressi fame descendant, & à custodibus ad Titum perducti, vt salutem sibi concederet orabant. Ille autem veniā quidem tempus illum præterisse satis, perisse verò id cuius eos gratia merito conseruasset, decere autem sacerdotes interire cum templo, duci homines ad supplicium iubet. Sed tyranni cum sociis, quoniam bello vndique tenebantur, circumdatis autem nusquam erat fugæ copia, Titum ad colloquia prouocant. Ille autem pro humanitate naturali saltem oppidum seruare cupiens, & amicis præterea suadentibus (latrones enim iam moderationes factos esse arbitrabantur) in parte occidua templi interioris consistit. Hic enim super Xystum erant portæ, ac pons qui ciuitatem superiorem templo iungebat, isque tunc inter tyrannos ac Titum interueniebat. Multi autem militum vtrinq; densi astabant: Iudæi quidem circum Simonem ac Ioannem suspensæ spe veniæ: Romani vero ad Cæsarem speculandi studio, qualiter eos reciperet. Edicto autem dato militibus, Titus, vt & iracundiam & sagittas continerent, adhibitoque interprete, quo argumentq; superior ostendebatur, prior alloqui coepit. Etiamne saturati estis patriæ malis, ô viri? quibus neque virtutis nostræ, neque infirmitatis propriæ venit in mentem: sed inconsulto impetu ac furore perditis populum & ciuitatem simul ac templum, ipse quoq; iuste perituri: quis primum quidem, postquam vos Pompeius fortiter debellauerat, nouas res affectare non destitistis, deinde etiam bellum apertum contra Romanum populum extulistis: vtrumne multitudine freti? atqui parua manus vobis Romani exercitus satis resistit. Auxiliatorum fide? Et quæ gens imperio nostro libera, Iudæos præ Romanis optaret? Sed viribus corporum? Atqui scitis nobis seruire Germanos. Firmitate murorum? Et qui maior Oceano murus, atque obstaculum? quo septi Britanni, adorant arma Romanorum. Animorum obstinatione, vel astutiâ ducum? Atqui etiam Carthaginenses captos esse noueratis. Itaque vos contra Romanos ipsorum excitauit humanitas, qui primum vobis & terram dedimus possidendam, & gentiles impolui-mus Reges, deinde leges seruauimus patrias, & viuere nos non solum discretos, sed cum aliis etiam vestra voluntate concessimus: quodque maximum est, tributum capere Dei nomine, ac donaria colligere permisimus: eaque offerentes neque monuimus, neque prohibuimus, vt hostes nobis efficeremini ditiores, nostraq; pecunia vos contra nos infirueretis. Ergo tantis bonis affecti, satietatem in eos qui hæc vobis præstiterant, extulistis, & immitium exemplo serpentium virus blandientibus infudistis. Esto, Neronis negligentiam contempsistis, & veluti ruptum aliquod membrum, siue contra &um alias, male quieti in maiore vitio derecti estis, & ad spes improbas, etiam cupiditates immodicas explicastis. Venit pater meus ad patriam vestram, non vt pœnas à vobis ob ea quæ in Cesium commiseratis, exigeret, sed monitis emendare. Denique cum deberet, si depopulandæ nationis causa venisset, stirpem vestram petere, atque hanc delere ciuitatem, Galilæam & circa eam loca vastare maluit, vt pœnitendi vobis præberet inducias. Sed hæc eius humanitas infirmitas videbatur, nostraque lenitate aluistis audaciam. Et Nerone mortuo, fecistis quod nequissimi solent, & ex intestinis nostris disensionibus fiduciam præsumpsistis: ineque ac pater meo digressis ad Ægyptum, ad struendum bellum tempus illud vile putauistis. Neque vos puduit perturbare principes declaratos, quos etiam duces humanissimos fueratis experti. Denique vbi ad nos confugit imperium, & omnibus in eo quiescentibus, per legatos autem gratulanti-bus exteris nationibus, ecce iterum hostes Iudæi: & legationes quidem è vo-

bis trans Euphratem vsque, nouarum rerum gratia missi, murorum autem noui ambitus: seditio etiam, tyrannorumque contentio, & bellum intestinum, quæ sola huiusmodi nequissimos decent. Iussus ergo ab inuito patre cum mandatis tribus ad ciuitatem venire, lætabar, cognito populum de pace sentire. Ante bellum rogabam vos desistere, pugnantibus aliquandiu parcebam, sponte ad me venientibus dexteram dedi, fidem seruauit confugientibus, multos captiuos miseratus, verberibus virgines bellum coercui, muris vestris machinas inuitus admoui, semper cordis vestri cupidos milites continui. Quoties vici, toties vos ad pacem tanquam victus prouocauit. Cum prope ad templum accessissem, consulto iterum legis belli oblitus parcere vos propriis sanctis orabam, templumque seruare, dara vobis exeundi copia & fide salutis: vel etiam pugnare alio tempore si velletis, in alio loco facultatem præbui. Ista omnia spernitis, & templum manibus vestris incenditis. Deinde sceleratissimi, nunc me ad colloquium prouocatis, ut quid tale conferuetis quale periiit? Qua vosmet ipsos salute dignos esse post templi excidium indicatis? Quinetiam nunc armati statis, & nec in extremis supplices asinusimulatis. O miserum, qua fiducia? Nonne populus vester exanimatus? Templum vero periiit, mihi que subdita est ciuitas: in manibus autem meis habetis animas vestras. Et tamen fortitudinis esse gloriam mortem arbitramini? Non contendam cum pertinacia vestra. Proiectis autem armis, traditisque corporibus, vitam vobis indulgeo, & sicut in priuata domo, dominus mitis vitus grauiora, cetera mihi tolero. Ad hæc illi responderunt, fidem quidem se ab eo minime posse accipere: nam iurasse nunquam id esse facturos: exeundi vero per munitiones, quæ murum sepiærat, cum coniugibus ac liberis facultatem petebant. Ituros enim se in solitudinem, ipsique oppidum relicturos. Ob hoc Titus vehementer iratus, quod in sorte captorum constituti, victorum sibi conditiones ponerent, declarari quidem his iussit voce præconis, ne viterius ad se profugerent, neve fidem sperarent: nulli enim esse parcendum: cunctis autem viribus dimicarent, & quantum possent, salutis sue consulere: iam enim se omnia iure belli gesturum. Militibus autem diripere ciuitatem, atque inflammare permisit. Illi autem ipso quidem die nihil egerunt, postero autem die Archium, & Acram & cutiam, & qui vocatur Ophlâ, succendere: & progrediebatur ignis vsque ad Helenæ regiam, quæ in media erat Acra: nec minus ciuitatis moruis plenz vici domusque ardebant. Eodem die Izaræ Regis filii, & fratres, cumque his multi nobiles ex populo congregati, ut fidem sibi daret, Cæsari supplicarunt. Ille autem, quanquam ceteris omnibus iratus erat, mores tamen non mutauit, sed eos suscepit. Et tunc quidem omnes in custodia habebat. Regis autem filios ac propinquos postea victos Romani perduxit, fidem obsidum præstaturus.

CAP. XIV.

De prada seditioforum, & succensione interioris ciuitatis.

Seditiosi autem ad domum regiam profecti, vbi (quia tuta erat) multi facultates suas deposuerant, & Romanos hinc pellunt, & omnibus popularibus qui eo conuenerant prope ad octo millia & quadringentos occisis, pecuniam etiam diripuerunt. Viuos autem duos Romanos milites cepere, vnum equitem, alterum peditem. & peditem quidē interfectum per omnem traxere ciuitatem, velut vno corpore omnes Romanos viciscerentur. Eques vero quiddam his quod salui foret, suadere pollicitus deducitur ad Simonem, cumque ibi quæ diceret non haberet,

An. mū.
di 4034.
à Christi.
na. 72.

*Titus Iudæi pro:
ctus armu
traditūq;
corpor. b.
vitam in-
dulget.
Iudæi a
Tito fidē
accipere
recusant.
Ciuitatē
milites in
flammāt.*

*Cæsaris
mores non
mutatur.*

*Seditiosi
ad domū
regiā pro-
fecti, pec-
niam di-
ripuerunt.*

An. mū-
di 4094.
à Christ.
m. 72.

*Pars Ro-
mani mi-
litis ab In-
dæ capti.*

*Iudei in
media co-
lunitate
arrogan-
tes.*

*Iudei Ro-
mani sese
vadere re-
cusant,
nec pugna-
re cum eis
ex æquo
possunt.*

*Tyranno-
rum ac la-
tronū spes
ultima in
cloacis si-
ta.
Rapina
ac cades in
cloacis.*

Ardale cuidam ex numero ducum traditur puniendus. Is autem cum remissis post terga manibus, oculisque fascia obstructis, in conspectum Romanorum veluti capite cæsurus produxit. Verum ille dum gladium Iudæus educeret, ad Romanos refugit. Hunc Titus quoniam ab hostibus esset elapsus, non est passus quidem occidi, indignum vero esse Romanorum militem indicavit, quia vivus fuerat captus: & armis ablatiis eum agmine pepulit, quæ res prudenti viro grauior esse morte videbatur. Postero autem die Romani, versis in fugam ex inferiori ciuitate latronibus, omnia Siloam vsque igni tradidere. & oppidum quidem gaudebant absumi, rapinis vero carebant: quoniam latrones exinaniti prius omnibus, in superiorem ciuitatem recedebant. Erant namque illis malorum quidem nulla poenitudo: arrogantia autem tanquam in rebus secundis. Denique ardere ciuitatem latis vultibus aspicientes, alacri voto mortem se expectare dicebant, quod perempto populo, in cæso templo, & flagrante oppido, nihil essent hostibus relictum. Sed tamen Iosephus in extremis eorum rebus, pro reliquiis ciuitatis obsecrando laborabat. Sed multa quidem in eorum crudelitatem atque impietatem locutus, multa vero pro salute adhortatus, nihil amplius quam elusus est: quia neque se tradere propter iniurandum patiebantur, neque pugnare cum Romanis ex æquo iam poterant, veluti custodia circumvallari: cadisque insuper consuetudo dextras commonebat. Dispersi autem per ciuitatem, per ruinas latitabant, profugose parati insidiantes. Multi autem capiebantur, omnesque interficiebantur: nam propter inedia fugere non valebant: mortuos autem canibus proiecebant. Omne autem pereundi genus, fame lenius videbatur: adeo ut ad Romanos quoque sine licentia, etiam desperata misericordia, tamen fugerent: atque in seditiosos à cæde non cessantes, sponte inciderent. nullusque in ciuitate locus vacuus erat: sed cuncta mortuos habebant, quos fames aut latrones confecerant, & cadaueribus eorum plena erant, qui alimentorum penuria vel seditione perierant. Tyrannos autem fouebat, factionemque latronum, spes vltima sita in cloacis: quo si fugissent, minime inueniri posse arbitrabantur: sed peractio excidii, post Romanorum digressum prodire ac fugere cogitabant. Id autem plane illis erat somnium. Nec enim vel Deum, vel Romanos fuerant latituri. Tunc quidem subterraneis freti, plura quam Romani concremabant, & qui ex incendiis fugientes in cuniculos descendissent, eos improbe necabant itemque spoliabant. Quinetiam cibum sicubi reperissent concretum sanguine rapientes, deuorabant. Erat autem inter se illis iam rapinarum causa bellum: eosque putauerim, nisi excidio præuenti essent, nimia crudelitate mortuorum quoque corpora degustaturos fuisse.

CAP. XV.

Superior pars ciuitatis oppugnatur, & confugiunt aliqui Iudeorum ad Titum.

Cæsar autem fieri non posse prospiciens, ut sine aggeribus superiorem caperet ciuitatem, in prærupto vndique loco sitam distribuit operibus militem vicesimo die mensis Augusti. Erat autem transuectio materis difficilis: omnibus, ut dictum est, circum ciuitatem vsque ad centesimum stadium in priorum aggerum extructionem deconsis. Quattuor quidem legionum opus in occidentali parte ciuitatis eotra aulam regiam erigitur: auxilium vero manus, & cætera multitudo xystrum versus, ac pontem & Simonis rurim: quam cum Ioanne bellum gerens, pro castello sibi ædificauerat. His autem diebus Idumzorum duces

10 *iam congregati, consilium de sui traditione cepere: missiq; ad Titum*
quinque, vt dexteram sibi daret, precabantur. Ille vero tyrannos spe-
rans esse cessuros Idumæis abstractis, quoniam belli pars videbatur, se-
ro quidem, veruntamen vitam his pollicitus, legatos remisit. Discessum
autem parantibus Simon presensit, & eos quidem, qui ad Titum perre-
xerant, quinque viros statim occidit: duces vero, quorum nobillissimus
erat Sola filius Iacobus, correptos in custodiam coniecit. Nec multitu-
dinem Idumæorum abductis rectoribus quid ageret nescientem, sine
 20 *custodia habebat: sed diligentioribus eam custodiis amplectebatur: &*
tamen custodes profugientibus ob stare non poterant. Quamvis enim
multi necarentur, plures tamen erant qui fugerent. Omnes autem sus-
cipiebantur à Romanis, quod Titus nimia lenitate priora præcepta ne-
glexerat: ipsique milites iam spe lucri & satietate, credibus tempera-
bant. Sola enim relicta plebe, aliud vulgus cum coniugibus ac liberis,
paruo quemque pretio venundabant. Cum multi autem distraheren-
tur, & emptores pauci essent, quanquam voce præconis edixerat, ne
quis solus transfugeret, vt eo modo familias suas educerent, tamē hos
 30 *quoque recipiebat: appositis, qui ab his secernerent, si quis dignus sup-*
plicio videretur. Et infinita quidem multitudo venit. Ex populo vero
seruati sunt plus quam quadraginta millia, quos imperator quomodo
cuiq; gratum erat, dimisit. Iisdem autem diebus, etiam sacerdotum
nus, filius Thebuthi, nomine Iesus accepta fide salutis à Cæsare, vt de
sacris donariis quædam traderet, egreditur, ac tradit ex fani pariete can-
delaabra duo: his quæ in templo erant posita, similia: mensaq; & crate-
ras, & pateras, omnia ex auro solido & grauiissimo facta. Tradidit et-
iam vela, & Pontificum indumenta, cum gemmis, & vasa multa sacrifi-
cio comparata. Quin etiam custos sacræ pecuniæ cōprehensus, Phineas
 40 *nomine, vestes & singula sacerdotum ostendit, multamq; purpuram &*
coccum, quæ ad vsum reposita catapetaſmatibus seruabantur. Cum qui-
 50 *buse aliquantum cinnami erat, casis, pigmentorumq; aliorum multitu-*
do, quibus commixtis Deo in dies singulos adolebant. Tradita autem
sunt ab eo & ex aliis opibus multa & sacra ornamenta non pauca: quo-
rum gratia, licet vi capto, vt transfugæ tamen data est venia.

CAP. XVI.

De occupata reliqua parte Ciuitatis.

10 *Iam vero perfectis aggeribus, Septembris mensis die septimo, qui e-*
rat à capto opere octauus & decimus dies, Romani quidē machinas
 20 *admonebant. Seditiosorum autem alij, qui ciuitatē desperauerant, mu-*
ris relictis in Acram recedebant, alij se in cloacas demittebant: multi
 30 *dispositi prohibebant eos qui arietes applicarent hos autem superabāt*
multitudine ac virtute Romani: quodque maximum est, læti mœstos
 40 *atque iam debiles. Cum autem pars esset aliqua muri subrata nonnul-*
læque turres arietibus pulſæ cecidissent, statim quidem propugnatores
 50 *eorum diffugiunt: timor autem etiam tyrannos necessitate maior inua-*
dit, nam & prius quam transgredierentur hostes, torpore tenebantur, &
ad fugiendum suspensæ erant. Videres autem paulo ante superbos, & fa-
ctis impiis arrogantes, ita tunc humiles esse ac tremere, vt miseranda
 60 *esset, quanquam in nequissimis, tanta mutatio. Conati sunt quidem,*
ambitu & muro, quo mœnia cingebantur, inuaso atq; perrupto, custo-
des pellere, atq; egredi: cū vero, quos antea fideles habuerant, nulquam
viderent, fugiebāt quo quemq; necessitas impulſisset. Adeuntes autem
 70 *alij, cum totum ab occidente murum subuerſum esse nunciarent, alij*

An. m. 5.
 di 4014.
 à Christ.
 na. 72.
 Idumæo-
 ribus duces
 clam con-
 gregati,
 consilium
 de sui tra-
 ditione ce-
 pimus.

Ex popu-
 lo 40000
 seruati.
 Iesus sa-
 cerdos,
 Thebuthi
 filius.
 Phineas
 sacra pe-
 cunia cu-
 sos com-
 probatus.

Seditioſi
 rum aliq
 in Acram
 recedunt,
 aliq se in
 cloacas de-
 mittunt.
 Timor &
 torpor ty-
 rannorum.

An. mñ.
li 4 Oz 4.
C. iust.
iat. 72.
Tyranni se
neti 305
missione
priuāt, ac
ponte de
turri de-
scendunt,
unde vi-
num quā,
sola vero
fame capi
poterant.
Romani
urbe ac vi-
ctoria po-
stulantur.
Integra
morsuorū
familiā,
& plena
morsu-
scēda.

Ciuitatis
munitiones,
ac tur-
riū cautes
quas ty-
ranni per
dementiā
deserue-
rant, insu-
perabiles.
Fortuna
monumē-
tum.
Senes ac
debiles lu-
dei truci-
dantur,
utiliores
deseruan-
tur.

subiisse Romanos, ac etiam propinquare se quærentes. alij etiam videre
hostes in turribus affirmarent, metu saliente conspectum, in ora pro-
strati pro sua dementia querebantur: ac veluti succili neruos, quæ fuge-
rent hæsitabant. Vnde & maxime quis & virtutem Dei perspexerit con-
tra iniustos, & fortunam Romanorum. Tyranni siquidem semetipso-
s tuitione priuauere, ac sponte de turribus descendere. vnde vi nunquam,
sola vero fame capi poterant. Romani vero qui tantum in muris infe-
rioribus laborauerant, eos quos instrumentis non potuissent, nunc for-
tuna cepere. Omnibus enim machinis tres turres validiores erant, de
quibus supra memorauimus. Relictis itaq; his, vel (quod est verius) Dei
mutu ab his depulsi, confestim quidem ad vallem Siloam confugere,
rursus autem vbi à metu paululum respirauerunt, munitionem qua
murus erat accinctus ex ea parte petiere. Vbi autem infirmiori audacia,
quam necessitate (iam enim vires eorum labor, metus & calamitas fre-
gerat) à custodibus retruduntur: & per diuersa disiecti, in cloacis deli-
tescunt. Romani vero muris positi, signa in turribus posuere: & plausu
atque læticia victoriam & cantu celebrabant, quod principio finem
belli multo lenierant leuiorem. Denique sine sanguine murum nacti,
nouissimum non esse credebant: cumq; nullum reliquum viderent,
pro incerto mirabantur. In angustias viarum strictis gladiis fusi, & quos
cepiunt interficere nullo discrimine: domoq; totas, cum omnibus
qui eo confugerant, igni tradebant. Multas vero vastantes quas prædæ
causa penetrassent, integras mortuorum familias, & plena mortuis re-
cta, quos fames confecerat, offendeant. Ipsum deinde horrentes
alpectum, vacuis manibus egrediebantur. Nec tamen eo modo pereun-
tes miserantes, idem etiam circa viuos patiebantur: sed vnumquemq;
obuium transfigendo, & angusta viarum cadaveribus obstruendo, to-
tam ciuitatem sanguine diluere, vt plerique incensorum cades extin-
guerent. Et occidentes quidem vespere cessabant, nocte vero crescebat
incendium. Ardentibus autem Hierosolymis, illuxit dies Septembris
mēsis octauus cinitati, tot clades cum obsideretur expertæ, quod bonis
si vltima esset ex quo fuerat condita, inuidenda fuisset: nulla tamen alia re
tantis infelicitatibus digna, nisi quod talem progeniem qua subuersa
est, edidit. Intro autem Titus ingressus, & alia, & ciuitatis munitiones
ac rituum cautes miratus est, quas tyranni per dementiam deleuerant.
Conspecta quidem earum solida altitudine, itemq; magnitudine, sub-
tiliq; lapidum compagine singulorum, quantumq; parerent vel quan-
tum erigerentur, Deo, inquit, plane adiuuante pugnauius, & Deus e-
rat, qui detraxit ab istis munimentis Iudæos. Nam quæ hominum ma-
nus, aut quæ machinæ ad istas valerent? Tunc quidem multa ciusmodi
cum amicis collocutus est, quos vero à tyrannis victos in castellis re-
perit, relaxauit. Cum autem alia ciuitatis deleret, murosque subuerteret,
eas turres fortunæ suæ monumentum reliquit: quæ cum militante
his potius fuisset, quæ capi non potuisset. Quia ergo milites interfici-
endo defatigabantur, magna; adhuc stabat superstitum multitudo,
solos quidem armatos Cæsar, & qui manum opponerent, iubet in-
terfici, reliquam vero multitudinem saluam esse. Illi autem cum his
quos occidit mandatum fuerat, etiam tenes, ac debiles trucidabant: ve-
getos autem atq; viliores coactos in templum, in destinatum mulieri-
bus amburum concluserunt. Custodem autem his Cæsar apposuit vnum
ex libertis, & amicum suum Frontonem, qui fortunam quam quisque
meritus esset, decerneret. Ille autem latrones quidem omnes, atque se-
ditiosos, cum aliis ab alio indicaretur, occidit: inuenies autem lectos,
qui procero atque formoso essent corpore, triumpho seruabat: ex resi-

dua multitudine septem & decem maiores annis, viñctos mittit ad Aegyptum, operibus deputandos. Plurimos autem per prouincias Titus distribuit, in speculaculis ferro & bestis consumendos. Qui vero infra decimum & septimum annum ætatis agerent, venditi sunt. Isdem autem diebus quibus secernebantur à Frontone, mortui sunt fame duodecim millia, quibus partim odio custodum non præbebatur cibus, partim ipsi victus fastidio tenebantur. Erat autem præ multitudine hominum frumenti penuria.

CAP. XVII.

De numero captiuorum, & peremptorum.

ET captiuorum quidem omnium qui toto bello comprehensi sunt, nonaginta & septem millium comprehensus est numerus. mortuorum vero per omne tempus obsidionis vndecies centum millia. Horum plerique gentiles fuere, sed non indigenæ: ab omnibus enim regionibus ad azymorum diem festum congregati, bello subito circumfusi sunt: vbi primo quidem illis pestifera laes ex loci angustia nasceretur, deinde citius fames. Quod autem caperet tantam hominum multitudinem ciuitas, certum erat ex his, qui sub Cestio fuerant enumerati. Is enim tunc vires ciuitatis ac florem Neroni significare cupiens, contemnenti nationem, à Pontificibus petiit, ut si quo modo possent multitudinem numerarent. Illi autem, cum dies festus adesset, qui Pascha vocatur, quando à nona quidem hora vsque ad vndecimam hostias exdupt, per singulas vero contubernia non pauciorum quam decem virorum fiunt: solum enim epulari non licet, multi etiam viceni conueniunt. hostiarum quidem ducenta & quinquaginta sex millia & quingentas numerauerunt. Fiunt autem, ut denos epulatores per singulas imputemus, viciis centena ac septingenta millia, sancti omnes ac puri: nec enim leprosis siue vitiliginosis, aut semine fluentibus, quos gonorrhoeicos vocant, neque mulieribus menstruo cruore pollutis, neque aliis inquinatis participare sacrificia permittebatur: sed nec alienigenis quidem, nisi qui religionis causa venissent. Magna vero hæc multitudo ab extraneis congregabatur. Tunc tamen velut in carcerem tota gens fato conclusa est, & facta hominibus ciuitas bello obsidebatur. Itaque superat omnem humanam, & diuinis emissam pestem numerus peremptorum, quos partim palam occidere, partim coepere Romani. Rimantes enim cloacas, & sepulchra eruentes, quos offendissent iugulabant. Inuenti autem sunt ibi quoque plus quam duo millia, quorum alij manu sua, plures autem mutuis se vulneribus interfecerant, cum alios fames corrupisset. Fœdus autem corporum odor introeuntibus occubuerat, adeo ut statim multi recederent: alij plura habendi cupidine, congesta cadauera calcantes, se immergerent. multæ namque opes in cuniculis inueniebantur, nefasque omnem viam lucri faciebat. Subducebantur autem multi, quos tyranni vixerant: nec enim in extremis ac crudelitate cessauerant. Vltus est autem Deus vtrumque merito. Et Ioannes quidem oppressus fames cum fratribus in cloacis, quam sæpe despexit, à Romanis dextram firmari precatus est. Simon vero multa vi cum necessitate luctatus sicut infra designabimus, semet tradidit. Seruatus est autem alter triumpho. Ioannes autem vinculis sempiternis. Romani vero extremas vrbes partes incendunt, murosque subuertunt.

An. mūdi 4034.
à Christ.
nat. 72.
Iudeos
Titus distribuit.

Captiuorum & per tempus obsidionis mortuorum numerus.

Romani cloacas rimantes & sepulchra eruentes, multas opes inveniunt.

Ioannes & Simon in cloacis inuenti captiui sunt.

CAP. XVIII.

Hierosolyma urbis historia brevis.

an. mū.
li 4034.
i Christ.
nat. 72.

*Hierosoly
ma quin-
quies pri-
capta, tūc
iterū va-
stata est.*

*Romani
totā fun-
ditus e-
ruunt ci-
uitatem
ac tem-
plum.*

*Titus ma-
gnam mi-
litiā ait
habere se
gratiam,
quod be-
nevolen-
tia erga
se utenda
persone-
rassent.*

Ita quidem Hierosolyma capta est, secundo anno principatus Vespasiani, Septembris mensis octauo die. Quinques autem prius capta tunc iterum vastata est. Aegyptiorum quidem Rex Asochzus, & post eum Antiochus, deinde Pompeius, & post hos cum Herode Solius captam urbem seruauere. Antea vero Rex Babyloniorum ea positus excidit: post annos ex quo aedificata est, mille trecentos sexaginta, & menses octo, & dies sex. Primus autem conditor eius fuerat Chananzororum dynasta qui patria lingua iustus appellatus est Rex. Erat quippe talis. Ideoque sacerdotium Deo primus exhibuit, & sano primum aedificato, Hierosolymam ciuitatem vocauit, cum ante Solyma vocaretur. Chananzororum quidem populo Rex Iudaeorum Danid pulso, colendam suo populo tradidit: & quadringentesimo sexagesimo quarto anno post, ac mensibus tribus, a Babyloniiis euerisa est. A Rege autem Dauide qui primus Iudaeus in ea regnauit, vsque ad id quod Tirus fecit excidium, anni mille centum septuaginta nouem. Ex quo primum autem condita est, vsque ad excidium, anni duo millia centum septuaginta septem. Sed enim neque antiquitas, neque ingentes diuitiae, neque per totum orbem terrarum diffusa fama, nec magna religionis gloria quicquam iunxit, quo minus petiret. Talis quidem finis Hierosolymorum obsidionis fuit. Postquam vero quos occideret, quidue raperet, non habebat exercitus, quod iratis animis omnia decerant (nec enim parcendo si esset quod agerent, abstinuissent) iubet eos Caesar totam funditus iam erueri ciuitatem ac templum: reliquis quidem turribus, quae praeter alias eminebant, Phasaelo, & Hippico, & Mariam me: muni-que tanto, quantum ciuitatem ab occidente cingebat. Id quidem, ut eliceret castrum illic custodire causa relinquendis: turres autem, ut posteris indicarent qualem ciuitatem, quamue munitissimam, Romanorum virtus obtinuisset. Alium vero totum ambitum ciuitatis ita complanauere discentes, ut qui ad eam accessissent, habitarem aliquando esse vix crederent. Hic quidem finis eorum dementia, qui nouas res mouere tentauerunt, Hierosolymis fuit: clarissima ciuitati, & apud omnes homines praedicatissima.

CAP. XIX.

De praemio militum.

Caesar autem praedidio quidem illic statuit relinquere decimam legionem, nonnullasque alas equitum, ac pedum cohortes. Omnibus autem belli partibus administratis, & laudare vniuersum cupiebat exercitum, pro rebus fortiter gestis, & debita viris fortibus praemia persolvere. Composito autem in medio ante castra magno tribunali, stans in eo cum procerum eminentissimis, vnde ab omni milite posset audiri, magnam illis ait, habere se gratiam, quod beneuolentia erga se utendo perseverassent. Laudabat autem quod per omnia bella morigeri fuissent, quodque praeliando fortitudinem multis magnisque periculis monstrassent, patriae per se amplificantes imperium: omnibusque planum facientes hominibus, quia neque hostium multitudo, neque munitiones regionum, neque magnitudines ciuitatum, vel audacia inconsulta, & immanitates efferae aduersantium, possint vnquam Romanorum vires, vel manus effugere, quamuis in multis rebus aliqui fortunam opitulantem habuerint. Pulchrum quidem esse, ait, illos et-

nam bello finem imponere, quod multo tempore gestum sit. nec enim
 optasse his quicquam melius, cum id ingrederentur. Hoc autem pul-
 chrius atque praeclarus, quod duces Romani & administratores impe-
 rij, ab his declaratos ac praemissos in imperium cuncti libenter susci-
 piunt. & his quae ipsi decreuerunt, standum putant, agentes his gratias,
 quilegissent. Mirari autem se eos ac diligere omnes, quia nemo viribus
 alacritatem habuit tardiorum. Et illis tamen, qui pro maiore vi clarius
 decertassent, vitamque suam condecorassent fortibus factis, & re bene
 gesta militiam suam nobiliorem fecissent, dixit se honores & praemia
 redditurum: nec ullum eorum qui plus alio laborare voluisset, iusta
 vicissitudine cariturum, magnamque sibi huius rei fore diligentiam,
 quod magis vellet honorare virtutes eorum, qui militiae socij fuissent,
 quam punire peccata. Confestim ergo iussit eos, quorum partes sunt,
 iudicare, quosnam scirent fortiter aliquid in bello fecisse: & nomina-
 tim singulos appellans, praesentes collaudabat, quasi qñ domesticis re-
 & gestis nimium laetaretur: & coronas eis aureas imponebat, & tor-
 ques longasq; hastas, & signa ex argento facta donabat, & vniulcuius-
 que ordinem mutabat in melius. Quin & ex manubiis aurum & argen-
 tum, itemq; vestes, aliam praedam largiter distribuebat. Omnibus au-
 tem ita donatis, vt quisque se meritum praeberat, votisq; cum vniuer-
 so exercitu factis, magno favore descendit vertitque se ad sacra pro vi-
 & toria celebranda: magna quae astante bouum multitudine circum aras,
 immolatos omnes exercitui dedit ad epulas, ipse vero cum honoratis
 per triduum laetatus, milites quidem alios quo quenque conueniret,
 dimittit. Hierosolymorum autem custodiam decimae legioni credit: ne-
 que ad Euphratem, vbi pridem fuerat, eam remisit. Duodecimam vero
 legionem, memor quod Cestio duce Iudaeis cesserat, totam Syria pe-
 pulit: erat enim olim apud Raphanazar: ad Meliten autem, quae sic vo-
 catur, misit. Hae ad Euphratem in consinio Armeniae & Cappadociae
 sita est. duas vero sibi obsequi satis esse duxit: donec ad Aegyptum per-
 ueniret, quintam & quintamdecimam legiones. Deinde cum ad mari-
 timam Caesaream cum exercitu descendisset, in eam manubiarum mul-
 titudinem reposuit, captiuosque ibi afferuari praecipit, quod ad Italiam
 nauigare tempus hyemis prohibebat.

CAP. XX.

*De navigatione Vespasiani, deque comprehensa Simone, & spectaculo
 die natalis exhibito.*

PER idem vero tempus, quo Titus Caesar obsidionis causa apud Hiero-
 solymam commorabatur, ascensa naui oneraria Vespasianus Rhodum
 transmittit. Hinc autem vectus triremibus, postquam omnes quas
 praeternauigauit ciuitates inuisit, ab his cum votis exceptus, in Gra-
 ciam ex Ionia transit. Egressus deinde Coreyra in Iapygiam delatus est,
 vnde iam terra iter agebat. Titus autem ex maritima Caesarea reuer-
 sus, in Caesaream quae Philippi vocatur, aduenit, diuque ibi com-
 morabatur, celebrans omnia genera spectaculorum: multiq; in ea captiui
 consumpti sunt, alij bestiis obiecti, alij autem cateruatim more hostium
 inter se depugnare coacti. Hic Simonem etiam Giora filium comperit
 hoc modo comprehensum. Ille Simon cum Hierosolyma obsideretur
 in superiore ciuitate constitutus, postquam muros ingressus exercitus
 rotam vastare ciuitatem coeperat, tunc fidelissimis amicorum ascitis, &
 lapidariis cum ferramentis eorum necessitate cogeris, & alimentis quae
 multis diebus sufficere possent, vna cum illis omnibus in quandam oc-

An. mū-
 di 4034.
 à Christ.
 nat. 72.

Titus for-
 tibus mi-
 litib⁹ pra-
 mia polli-
 cetur.

Titus mi-
 litib⁹ pra-
 dam lar-
 giter dis-
 tribuit.

Titus sa-
 cra pro vi-
 & toria ce-
 lebrat.

Duodeci-
 ma legio
 Cestio du-
 ce Iudaeis
 cesserat.

Naviga-
 tio & iter
 Vespasia-
 ni.

Spectacu-
 la Caesa-
 reae cele-
 brata.

An. mū-
di 4034.
à Chrīst.
na 72.
*Simon in
cloacam
se demit-
tit, eam
suffolis,
actus e-
morgere
posse spe-
rat.*
*Simon a
Romanis
capitur.*

*Nequitia
istā Dei
effugere
nequit.*
*Magna se-
ditiosorum
multitudo
in cloa-
cis depre-
hensa.*
*In specta-
culis Cesa-
res 2500
Iudeos per-
cussit.*
*Tunc Ve-
ronianis
natalem
celebras.*

cultiore[m] cloacam sese demittit. & quoad fossa patebat, illi progrediebantur: vbi vero soliditas obstitisset, eam suffodiebant, sperantes posse ulterius progressos tuto emergere, atque ita seruari. Sed hanc expectationem veram non esse, rei periculum resellebat. Vix enim paululum fossiores processerant; iamque alimenta, quamvis parce his vrentur, eos deficiebant. tunc igitur velut stupore posset Romanos fallere, albis tunicis, innexaque fibula, ac chlamyde purpurea indutus, ille in loco ex terra editus vbi templum ante fuerat, apparuit. Ac primo quidem obstupere qui eum viderunt, locisque suis manebant. deinde propius eum accessissent, quis esset, percontati sunt. & id quidem Simon non dicebat. iubebat autem ad se ducem vocari, statimque accersitus ab his qui ad eum cucurrerant, venit Terentius Rufus, namque is rector militum relictus erat. Omni autem ab eo veritate comperta, ipsum quidem vincitum custodiebat. Cæsari vero quemadmodum esset comprehensus, indicauit. Simonem quidem in vitionem crudelitatis, qua in ciues suos amare ac tyrannice fuerat usus, in potestate hostium quibus maxime inuisus erat ita Deus posuit, non vi subditum eorum manibus, sed sua sponte ad supplicium adductum: propterea quod plurimos ipse crudeliter interemerat falsis criminationibus insimulatos, defectionis scilicet ad Romanos. Nec enim potest iram Dei effugere nequitia, nec inualida res est iniustitia, sed quandoque sui temeratores vlciscitur, & grauiorem poenam ingerit criminosis, cum iam se liberatos esse crediderint, eo quod non statim luere commissa. Id etiam Simon didicist, postquam in iras Romanorum incidit. Illud autem ascensus à terra, magnam etiam aliorum seditiosorum multitudinem iisdem diebus fecit in cloacis deprehendi. Cæsari autem maximam Cæsaream reuerso, vincitum Simon oblatum est. & illum quidem triumpho, quem Romæ acturus erat, seruari iussit. Ibi autem moratus, fratris sui natalem diem clarissime celebrat, multam partem damnatorum eius honori attribuens. Numerus enim eorum qui cum bestiis depugnant, quique ignibus cremati sunt, & inter se digladiatores perire, duo millia quingentos excessit. Omnia tamē Romanis videbantur hæc licet mille modis illi consumerentur, minus esse supplicij. Postea Cæsar Berytum venit (hæc autem est ciuitas Phœnices prouinciæ, colonia Romanorum) & in hac quoque diutius demoratus est, maior usus claritudine circa natalem patris diem, tam magnificentiæ spectaculorum, quam sumptibus aliis excogitatis, cum etiam captiuorum multitudo eodem quo antea modo periret.

CAP. XXI.

De calamitate Iudeorum apud Antiochenſi.

*Iudeorum
gens multo
tūc
ind gens
affeminata.*

VENIT autem per idem tempus, Iudeos qui apud Antiochiam reliqui erant acerba & exitiosa pericula perpeti, concita in eos Antiochenſium ciuitate, tam propter criminationes illas eis in præſentia, quam propterea quæ fuerant non multo ante commissæ, de quibus necessarium mihi videtur pauca prædicere, vt etiam quæ postea gesta sunt, consequenti narratione referamus. Iudeorum namque gens multum quidem totius orbis indigenis affeminata est. Plurimum autem Syris vicinitate permixta, præcipue apud Antiochiam versabatur, propter multitudinem ciuitatis, maxime vero his liberam domiciliij facultatem Reges, qui post Antiochum fuerant, præbuerunt. Namque Antiochus quidem, qui Epiphanes dictus est, vastatis Hierosolymis templum spoliavit. Qui vero post eum regnum asscuti sunt, quicquid æneum in

donariis fuit, hoc ludæis apud Antiochiam degentibus reddiderē, in eorum synagoga dedicatum: concesseruntq; vt pari cum Græcis iure ciuitatis vterentur. A secutis quoq; postea regibus eodem modo tractati, & multitudine profecere, & extruptione itemq; magnificentia munitum templum clarius reddiderē: semperq; religione sibi sociantes magnam paganorum multitudinē, etiam illos quodammodo sui partem fecere. Quo tempore autem bellum fuerat conclamatum; & recens in Syriam Vespasianus delatus est nauigio, ludæorum verodidum apud omnes pallulabat, tunc vnus eorum Antiochus quidam plurimum patris causa honorabilis (erat enim princeps apud Antiochiam ludæorū) cum Antiochenis populus concionaretur in theatro, progressus in medium; patrem suum & ceteros deserebat, insinilians eos quod vna nocte totam ciuitatem incendere statuisset: & velut huius consilij participes quosdam hospites ludæos tradidit. His autem auditis, populus iram cohibere non poterat: sed in eos quidē qui traditi fuerant, ignem iussit afferri: statimq; omnes in theatro concremati sunt. In multitudinem vero ludæorum properabat irruere: si eos celeriter viti essent, patriam suam seruatum iri existimantes. Antiochus autem iracundiam magis accendere, mutata voluntatis argumentum, quodq; ludæorum mores odisset, exhibere se credēs, si paganorum ritu sacrificaret idemq; iussit & ceteros compelli facere: renuendo enim manifestos insidiatores fore. Huius autem rei periculo ab Antiochenis facto, pauci quidem consenserunt: alij vero qui noluerunt, perempti sunt. Antiochus autem acceptis à Romanorum duce militibus, sæuius instabat suis ciuib; nequaquam eos die septimo ab opere cessare permittēs, sed omnia cogens facere, quæ diebus alijs agerent. Tamq; validam necessitatem imposuit, vt non modo apud Antiochiam septimi diei feris soluerentur, sed ab hoc exordia in ceteris quoque ciuitatibus ad breue similiter tempus fieret. Ludæis autem apud Antiochiam tunc eiusmodi mala perpeffis, altera denuo calamitas accidit. de qua narrare conati, hæc quoque persecuti fuimus. Namq; quod quadratum forum exuri contigit, & archiua monumentorumq; receptacula publicorum, itemq; basilicas; vixq; ignis inhibitus est super omnem ciuitatem magna nimis vi ruens, huius facti Antiochus ludæos accusat & Antiochenes, quos scilicet si his infesti antea non fuissent, recenti tamen ex incendij tumultu facile calumnia perpulisset, multo magis ex antea his fidem habere dictis suis persuasit, vt pene se vidisse ignem à ludæis iniici arbitrantur: & tanquam furore correpti, magno cum ardore cuncti aduersus eos qui accusabantur, impetum facerent. Vix autem motus eorum potuit reprimere Collega adhuc iuuenis legatus, postulans sibi permittire ferre ad Cæsarem gesta. Rectorem namq; Syriæ Cæsenium Patum iam quidem Vespasianus ad eam miserat, nondum autem ille peruenerat. Habita vero diligenti quaestione Collega reperit veritatem. & eorum quidem ludæorum quos Antiochus accusauerat, nemo conscius fuit: omne autem facinus admiscere homines quidam nocentissimi necessitate debitorum: rati quod si forum & scripta publica concremassent, exactione liberarentur, ludæi quidem pro suspensis criminationibus futura expectantes, magno timore fluctuabant.

An. mfi-
di 4014.
à Christ.
nat. 72.
Iudeorū
in Antio-
chia mul-
titude.
Antioch^o
Iudæos se
ditiosos
magno ca-
lamitatis
in Antio-
chia au-
tor.

Antioch^o
sui ciuib;
perfidus.
Antioch^o
sep. imi
diei feris
interdicit
Iudæis
apud An-
tiochiam
altera ca-
lamitas
accidit.

Homines
quidā no-
centissimi
necessitate
debito-
rum forum
& scripta
publica
concre-
mant.

CAP. XXII.

Quomodo Vespasianus rediens a Romanis exceptus est.

Iteus autem Cæsar à patre sibi allato nuncio, quod vniuersis quidem Italię ciuitatibus desiderabilis peruenisset, maxime vero, quod vrbs

An. mū-
di 4095.
à Christ.
na. 79.
Vrbs Ro-
ma sum-
ma cū a-
lactitate
& claritu-
dine Vo-
spasiani
suscepit.

Vespasa-
no Roma-
niobuiā
procedit.

Titus ad-
uentus sui
gratula-
toria sa-
cra colo-
brat.

Defectio-
nis Ger-
manorum
& Gal-
li ab Ro-
manis
transit.

cum Roma summa cum alacritate & claritudine suscepisset, in maxi-
mam lætitiā voluptatemque translatus est, curis de eo ita, vt sibi erat
suauissimum, liberatus. Vespasianum enim etiam longe absentem, om-
nes homines Italix voluntatibus vt præsentem colebant: expectatio-
nem suam, quod nimis eum venire cupiebant, pro eius aduentu duen-
tes, & omni habentes necessitate liberam erga illum benevolentiam.
Nam & senatus memor calamitatum, quæ mutatione principum con-
tigissent, optabat imperatorem suscipere, senectutis honore bellicorumque
gestorum maturitate decoratum, cuius præsentiam sciebat sibi salutis
subiectorum commodaturam: & populus malis intestinis sollicitus, ma-
gis eum venire cupiebat: tunc se calamitatibus quidem pro certo absol-
uendum esse cōfidebat, antiquam vero libertatem cum opulentiā re-
cepturum. Præcipue milites ad eum respiciebant. hi enim maxime bel-
lorum per illum patrorum nouerant magnitudinem: imperitiam vero
aliorum ducum experti atque ignauiam, magna quidem se optabant
turpitudine liberari. eum vero qui se & seruare & honestare solus pos-
set, recipere precabantur. Cum vero hac benevolentia diligeretur ab
omnibus, honore quidem præcipuis viris ulterius expectare intolera-
bile videbatur, sed eum longissime ab vrbe Roma conuenire ante pro-
perabant. Nec tamen quisquam moras eius cōuenienti ferebat, sed ita
simul omnes effundebatur, & vniuersis facilis & promptius ire quam
manere videbatur, vt etiam ciuitas ipsa tunc primum inter se iucun-
dam sentiret hominum charitatem. Erant autem pauciores abeunti-
bus remanentes. Vbi vero eum appropinquare indicaretur, quamque
mansuete singulos suscepisset, qui præcesserant, nunciatum est, omnis
iam reliqua multitudo per vias cum coniugibus & liberis præstolaban-
tur: & quo transiens aduenisset, videndi eius voluntatem, vultusque le-
nitatem omnium generum vocibus prosequerantur, benemeritum &
salutis datorem, solumque dignum Romanorum principem appellantes.
Tota vero ciuitas veluti templum erat, fertis atque odoribus plena. Cum
vero vix per circumstātem multitudinem in palatium venire potuisset,
ipse quidem penatibus diis aduentus sui gratulatoria sacra celebrauit.
Vertunt autem se ad epulas turbæ, perque tribus & cognationes & vici-
nias conuinia exercētes, Deo libabant, & ab eo precabantur ipsam Ve-
spasianum quam plurimum temporis in Romano imperio perleuerare,
& filium eius, & qui ex his nascerentur, seruari inexpugnabilem princi-
parum. Vrbs quidem Romana Vespasiano ita suscepto, statim maxima
felicitate crescebat.

CAP. XXIII.

Domitiani gesta contra Germanos & Gallos.

ANTE hæc vero tempora, quibus Vespasianus quidem apud Alexan-
driam erat, Titus vero Hierosolymā obsidebat, magna pars Germa-
norum ad defectionem mota est: quibus etiam Gallorum proximi con-
spirantes, magnam spem contulerant, quod etiam Romanorum domi-
nio liberarentur. Germanos autem deficere velle, bellumque inferre,
sustulit primo natura bonis consiliis vacua, parua spe appetens pericu-
lorum, deinde odium principum, quoniam solis sciunt gentem suam
vi coactam seruire Romanis: nec non equidem maximam tempus eis
fiduciam dedit. Nam cum viderent Romanum imperium crebris im-
peratorū mutationibus intestina seditione turbari, omnemque his sub-
ditam orbis terræ partem pendere ac nutare cognoscerent, hoc sibi o-
ptimum tempus ex illorum rebus aduersis atque discordiis oblatum esse
putauerunt. Id autem consilium dabant, & hac eos spe decipiebant,

Clauicus quidam & Ciuilis, ex eorum potentissimis: qui olim quidem
 res nouas cupiebant: occasione autem induciti, suam sententiam prodi-
 dere. Iamque alacriter affectæ multitudinis periculum facturi erant: ve-
 rum maxima parte Germanorum defectionem pollicita, & cæteris for-
 tasse non dissentientibus, veluti quadam diuina prouidentia, Vespasia-
 nus ad Petilium Cerealem, qui pridem Germaniam rexerat, literas
 mittit, quibus eum consulem declarauit, iussitque ad Britannias admini-
 strandas proficisci. Igitur ille quo iussus erat abiens, audita rebellione
 Germanorum, eos iam congregatos aggressus magna clade affecit, de-
 positaque amentia ad sobrietatem coegit. Sed etiam si ille ad ea loca
 non peruenisset, tamen haud multo post erant supplicia luituri. Nam vt
 primum defectionis eorum nuncius allatus est Romam, Domitianus
 Cæsar hoc audito, non sicut alter in illa ætate fecisset (nam admodum
 adolescens erat) tantam rei magnitudinem suscipere non detrectauit:
 sed à patre habens ingenitam fortitudinem, & supra ætatem exercita-
 tus, illico tendebat in Barbaros. Illi autem expeditionis fama perculsi, ei
 se permiserunt: luctum hoc ex ea re maximum nacti, vt sine clade pristino
 iugo subiicerentur. Omnibus ergo circa Galliam vt oportuit ordinatis,
 ne facile rursus vnquam turbarentur, Domitianus clarus atque insi-
 gnis, ætatem superantibus factis, & patrium decus afferentibus, Ro-
 mam regreditur. Cum supradicta vero Germanorum defectione, iisdem
 diebus etiam Scytharum conuenit audacia. Nam qui appellantur
 Sarmatz, maxima multitudine clam transgressi flumen Istrum, vio-
 lenti atque sæuissimi propter inopinatum imperum multos Romanorum
 quos in præsidiiis offendere, interficiunt: & consularem legatum
 Fonteium Agrippam, qui fortiter his obuius pugnauerat, occidunt:
 proximaque regiones totas ferendo atque agendo, omniaque incendendo
 peruagabantur: Vespasianus autem hoc factis, & vastitate Mœsæ cog-
 nita, Rubrium Gallum mittit pœnas de eis sumpturum. à quo multi
 quidem in præliis trucidati sunt. qui vero salui esse potuerunt, cum timore
 domum refugere. Hoc autem bello magister militum finito, etiam
 futuri temporis cautioni consuluit. Pluribus enim & maioribus præsi-
 diis loca circumdedit, vt omnino Barbaris esset impossibilis transitus.
 In Mœsia quidem ea celeritate debellarum est.

An. mū-
 di 4035.
 à Christi.
 na. 73.

Ciuilis
 Germanos adso-
 brietatem
 coegit.
 Domitia-
 nus Titi
 frater.

Scytharū
 & Sarmatū im-
 petus in
 Romanos.

CAP. XXIV.

De anno Sabbatico & triumpho Vespasiani ac Titi celeberrimo.

Princeps vero Titus aliquandiu quidem Beryti commorabatur, ita
 vt diximus: inde autem reuersus, & per omnes quas obiret Syriæ ci-
 uitates magnificentissima celebrans spectacula, ludzorum captiuis ad
 ostentationem cladis eorum abutebatur. Conspicit autem in itinere
 fluuium cognitione dignissimum. Is fuit medius inter Arcas & Rapha-
 nzas Agrippæ regni ciuitates. Habet autem quoddam peculiare mira-
 culum. Nam cum sit quando fluir plurimus, neque meatu segnissimus, tamen
 interpositis sex diebus à fontibus deficiens, siccum exhibet locum vi-
 dere. Deinde quasi nulla mutatione facta, septimo die similis exori-
 tur: atque hunc ordinem semper eum obseruare pro certo compertum
 est. Vnde etiam Sabbaticus appellatus est, à sacro ludzorum septimo
 die sic denominatus. Ciuitatis autem Antiochensium populus post-
 quam Titum aduentare cognouit, manere quidem intra mœnia præ
 gaudio non sustinebat. omnes autem obuiam ei pergere properabant:
 & vsque ad tricessimum vel eo amplius stadium progressi, non modo vi-
 ri, sed etiam formæ cum pueris expectabant. Et cum appropinquan-

Titus per
 omnes Sy-
 ria ciuita-
 tes magnā
 spectaculi
 celebritas.

Sabbati-
 cus flu-
 uius.

An. mū-
di 4035.
à Christ.
na. 73.
*Titus ad
Antio-
chiam ad-
venit.*

An. mū-
di 4036.
à Christ.
nat. 74.
Titus Hierosolyma excidium miseratur.

Romani ex magnis diuitiis non minimam partem in ruinis inueniunt. Simonem & Ioannem & alios, numero 700. viros, Titus ad Italiam portare precipit.

Vestimenti pharisei & Titi.

tem vidissent, ex utroque vix latere stantes dextras cum salutatione tendebant: multisque fauoribus exultantes, cum ipso reueriebantur. Crebro autem inter omnes alias laudes precabantur, ut ludæos expelleret ciuitate. Titus quidem nihil precibus istis indulsit, sed otiose quæ dicebantur audiebat. Incerti autem quid sentiret, quidque facturus esset, Iudæi magno & atroci metu tenebantur. Nec enim commoratus est Antiochia Titus, sed continuo ad Zeugma Euphratem versus iter contendit. Quo missi etiam ab Rege Parthorum Volagesio, auream ei ferentes coronam, quod ludæos vicisset. Eaque suscepta etiam conuiuium exhibuit regis, atque ita Antiochiam remeauit. Senatu vero & populo Antiocheni multum petentibus ut in theatrum veniret, ubi omnis eum multitudo præstolabatur, humanissime paruit. Rursus autem forius eisdem instantibus, & crebro postulantibus expelli ciuitate ludæos, ingeniose respondit, patriam eorum dicens, quod expellendi fuerant interiisse, nullumque iam esse locum qui eos reciperet. Unde ad aliam petitionem sese conuertunt Antiochenes, quod priorem impetrare non potuerunt. Aeneas enim tabulas eum precabantur eximere, quibus incisa essent priuilegia ludæorum. Sed ne id quidem Titus annuit. verum in eodem statu relictis omnibus quæ habebant apud Antiochiam Iudæi, ad Aegyptum inde discessit. Iter autem agendo cum ad Hierosolymam venisset, tristitemque solitudinem quam videbat, antiquæ ciuitatis claritudini compararet, disectorum operum magnitudinem & veterem pulchritudinem recordatus, miserabatur, excidium ciuitatis, non sicut alius fecisset exultans, quod talem ac tantam funditus excidisset, verum multa imprecans seditionis autoribus, & qui hanc poenam ei inferre eoegere: ita certus erat, quod nunquam virtutem suam voluisset punitorum calamitate clarescere. Ex magnis enim diuitiis, non minima pars in ruinis adhuc inueniebatur. Quædam enim eruebant Romani, plura vero captiuis indicantibus auferabant, aurum atque argentum, aliaque instrumenta preciosissima, quæ domini propter incertam belli fortunam terræ condidere. Titus autem propositum iter ad Aegyptum tendens, emensa velociter solitudine, peruenit Alexandriam: decretoque ad Italiam nauigare, cum se duz legiones comitarentur, utranque vnde venerant remisit: quintam quidem in Moesiam, quintam vero decimam in Pannoniam. Captiuorum autem duces Simonem & Ioannem, & alios numero septingentos viros electos, tam magnitudine corporum quam pulchritudine præstantes, illico ad Italiam portari præcepit, cupiens eos in triumpho traducere. Peracta vero nauigatione pro voto, similiter quidem Roma in eo suscipiendo erat affecta, & occursum exhibuit ei quos patri. Claritudinem vero Tito pater attulit, qui venit obuiam, eumque suscepit. Multitudini autem ciuium diuinam quandam læticiam suggerebat, quod videbat in vnum tres conuenisse. Non multis autem diebus post, vnum commune triumphum ob res gestas agere statueret, quamuis utrique seratus proprium decreuisset. Prædicto autem die, quo futura erat pompa victoriæ, nemo ex tam infinita ciuitatis multitudine domi remansit. Omnes autem cum exissent, loca ubi tantum stare possent occupauerant, quātus spectandis imperatoribus modis sufficeret, concesso necessario transitu. Cuncta vero turba militari ante lucem per turmas atque ordines progressa cum rectoribus suis, & circa ostia constituta non palatii superioris, sed prope Isidii templum (ibi enim principes nocte illa quiescebant) prima iam aurora incipiente procedunt Vespasianus & Titus lauro quidem coronari, amicti vero patria veste purpurea: & ad Octavianas ambulationes transeunt ibi enim senatus,

& ducum proceres, & honotati equites, eorum præstolabantur aduentum. tribunal autem ante porticus factum erat: sellæque eburnæ in eo præparatæ. Quo cum ascendissent, confederunt. Staticumque eos militaris fauor excepit, multis virtutem testimoniis prædicans. Illi autem inermes erant, in veste serica laureis coronati. Perceptis autem laudibus eorum Vespasianus, cum dicere adhuc vellent, silentij signum dedit. Magnaque omnium quiete facta surrexit, & amictu magnam partem capitis adopertus, solennia vota celebrauit: idemque Titus fecit. Perfectis autem votis, Vespasianus in commune omnes breuiter allocutus, milites quidem ad prandium, quod his ex more ab Imperatore parari solet, dimittit. ipse vero ad portam recedit, quæ ab eo quod per illam semper triumphorum pompa ducitur, nomen accepit. Ibi & cibum prius capiebant, & triumphalibus vestibus amicti, diis ad portam collocatis cæsa hostia, inter spectacula transeuntes triumphum ducebant, vt multitudini facilius præberetur aspectus. Pro merito autem narrari multitudo eorum spectaculorum & magnificentia non potest, in omnibus quæ quisque cogitauerit, vel artium factis, vel diuitiarum opibus, vel naturæ nouitate. Nam pene quæcunque hominibus qui vsquam sunt fortunatis paulatim quæsitæ sunt, alijs alia mirabilia atque magnifica, hæc vniuersa illa die Romani imperij magnitudinem probare. Etenim argenti aurique nec non eboris in omni specie operum multitudinem, vt non in pompa ferri cerneret, sed vt ita dixerim omnia fluere. & alias quidem vestes ex rarissimis generibus purpuræ portari, alias diligentissima pictura variatas arte Babylonia: gemmæ autem clarissimæ tam multæ, aliæ coronis aureis, aliæ aliis operibus inclusæ traductæ sunt, vt apparet frustra nos earum vsquam rerum esse aliquid suspicari. Ferebantur enim simulacra, quæ illi Deos habent, & magnitudine mirabile, & arte non defunctorie facta, horumque nihil non ex pretiosa materia. Quin & animalium diuersa genera producebantur, propriis ornamentis induta. Erat autem etiam quæ singula portaret magna hominum multitudo, purpureis vestibus atque inauratis ornata. Ipsi etiam qui ad pompam fuerant ab alia turba discreti, præcipua & mirabili ornamentorum magnificentia culti erant. Insuper his, nec captiuorum quidem vulgus inordinatum videres, sed varietas & pulchritudo quidem vestium natam ex fatigatione corporum deformitatem oculis subtraherebat. Maxime autem stupor erat. pegmatum quæ portabantur fabricatio, pro cuius magnitudine timendum viribus portantium occurrentes putabant. multa etiam in tertium nidum quartumque surgebant: & magnificentia fabricæ cum admiratione delectabat: multis aurata veste circumdatis, cum aurum præterea factum atque ebur omnibus esset affixum. Multis autem imitationibus bellum aliter in alia diuisum, certam sui faciem demonstrabat. Erat enim cernere vastari quidem fortunatissimam terram, totas vero interfici acies hostium: & alios fugere, alios captiuos duci, murosque excellentes magnitudine machinis dirui, & castellorum excindi munimina: & populosarum ciuitatum moenia disturbari, exercitumque intra muros infundi: cædisque omnia loca plena, & eorū qui manu resistere non poterant preces, ignemque templis immisum, ædiumque super dominos post multā vastationem euersiones: atque annis tristitiam, defluentis non in arua culta, neque ad hominum vel pecorum potum, sed per terram ex omni parte flagrantem. Hæc enim ludæi bello passi sunt: ars autem & confectorum operum magnitudo, nescientibus adhuc facta tanquam præsentibus ostendebant. Erat autem per singula pegmata captæ ciuitatis dux, ita vt captus fuerat ordinatus. Multæ etiam naues sequebantur. Spolia

An. mū-
di 4036.
à Christ.
nat. 74.

Vota &
prandiū
ante triū-
phum.

Triūphi
magnifi-
centia.
Vestes præ-
tiosissi-
ma.

Pegmatū
fabrica-
tio.

An. mū-
di 4037.
à Christ.
nat. 75.
*Menſa au-
rea ponde-
ris talenti
magni.
Iudaorū
lex ſpolio-
rum no-
uiſſima.*

*Simō Gio-
ra filius
laqueo cir-
cundatus
per forum
trahitur.*

*Veſpaſia-
nus Paci
templum
adificat,
de quo vi-
de Hero-
dianum
lib. 3.*

vero alia quidem paſſim ferebantur. eminebant autem ea quæ apud Hieroſolymam in templo reperta ſunt, menſa aurea ponderis talenti magni, & candelabrum ſimiliter quidem auro factum, ſed opere commutato ab uſu noſtri conſuetudine. nam media quidem columna baſi hærebat, tenues ab ea cannulæ producebantur, formatæ ad ſimilitudinem fulcinæ, ad ſummum quæque in lychni ſpeciem fabricatæ. erant autem numero ſeptem, ſeptimi diei, qui apud Iudæos eſt, indicantes honorem. Poſt hæc autem portabatur lex Iudæorum, nouiſſima ſpoliorum. Deinde tranſibant plurimi victoriæ, ſimulacra portantes : omnia ex auro & ex æbere facta. Poſt hæc Veſpaſianus prior ibat : & Tirus deinde omnia ſequebatur. Domitianus autem adequitabat, ipſe quoque ornatus pulchritudine, dignumque ſpectari exhibens equum. Pompæ autem ſinis fuit Capitolini Iouis templum. quo poſtquam ventum eſt, conſtitere. Erat autem vetus mos patrius, operiri donec ducis hoſtium mortem quiſpiam nunciaret. Iſ erat Simon Gioræ, tunc inter captivos in pompa traductus : laqueo vero circumdatus per forum, trahebatur, quo eum ſimul cæderent qui ducebant. Lex autem Romanis eſt, ibi necare criminum reos morte damnatos. Poſtquam igitur eum ſinem vitæ habere nunciatum eſt, omniumque fauor ſecutus eſt, tunc hoſtias inchoauere. hiſque ſecundo per vota ſolemnia omine peractis, in palatium reſceſſere. Et alios quidem epulis ipſi exceperunt, aliis autem omnibus domi conuiuiorum inſtructi erant apparatus. Hunc enim diem vrbs Romana celebrabat, victoriæ quidem in hoſtes gratulatorium, ſinem vero malorum ciuiliū & ſpei bonæ pro felicitate principum. Poſt triumphos vero, & Romani imperij firmiſſimum ſtatum, Veſpaſianus Paci templum ædificari decreuit. Itaque mira celeritate, & quæ hominum cogitationem ſuperaret, effectum eſt. Magna enim diuitiarum largitate uſus, in ſuper perfectis id picturæ ac ſigmentorū operibus exornauit. Omnia namque in illud ſanum collecta ac depoſita ſunt, quorum viſendorum ſtudio per totum orbem, qui ante nos fuerunt, vagabantur : quomodo aliud apud alios, ſtrum eſſet, videre cupientes. Hic autem repoſuit etiam quæ Iudæorum fuerant inſtrumenta, hiſ magnifice ferens. Legem vero eorum, & penetralium vela purpurea in palatio condita ſeruari præcepit.

CAP. XXV.

Herodion & Macharus a Baſſo capta.

IN Iudæam vero legatus miſſus Lucilius Baſſus, ſuſcepto à Cereali Veſtiliano exercitu, caſtellum quidam Herodion cum præſidio deditio-
ne cepit. Poſt autem omni manu militari collecta : multi autem in partes diuiſi erant, & legione decima bellum inferre Macharunti ſtatuit. Valde enim neceſſarium videbatur id excindi caſtellum, ne multos ſui munimine ad defectionem inuitaret. Nam & ſalutis ſpem habitatoribus certam, & aggredientibus hæſitationem atque formidinem natura loci præſtare maxime poterat. Nam ipſum quidem quod muro cinctum eſt, ſaxoſus eſt collis, in proceram altitudinem ſurgens, & ob hoc etiam capi difficilis videtur : ſed ne vel accedi poſſet eo natura excogitabat, quæ vallibus eum ex omni parte vallaerat, quarum altitudo oculis comprehendendi non poſſet : nec tranſire erat facile, nec aggeſtu vlla ratione compleri poſſibile. Nam ea quæ ab occidente ſecat vallis, ſexaginta ſtadiis diſtenditur. vnde Aſphaltites locus ei limitem facit. ex hoc vero tractu ipſe Machærus altiffimo vertice ſupereminet. A ſeptentrio-

ne autem & meridie, valles magnitudine quidem supradicta cingunt. similiter vero sunt inextricabiles ad oppugnationem. eius vero vallis quæ ab oriente est, altitudo non minor centum cubitis inuenitur: monte vero ex aduersa Machærunti posito terminatur. Ea loci natura perspecta Rex Alexander, primus in eo castellum communivit, quod postea Gabinus bello cum Aristobulo gesto deposuit. Herodi autem regnanti, omnibus locis dignior cura visus est, & constructione tutissima, propter Arabum præcipue vicinitatem. namque opportune situs est, eorum fines prospectans. Magno ergo locum muro amplexus ac turribus, ciuitatem illic fecit incolis, vnde in arcem ipsam ferebat ascensus. Quin & circa ipsum verticem rursus murum ædificauerat, turreſque in angulis sexagenorum cubitorum erexerat. In medio autem ambitu regiam struxerat, magnitudine simul habitationum & pulchritudine locupletem. Multas vero cisternas recipiendis aquis abundeque suppeditandis, locis maxime idoneis fecerat: veluti cum natura certaret, vt quod illa situ loci expugnabile fecerat, ipse manu structis munitionibus superareret. Insuper enim & sagittarum multitudinem machinarumque reposuit: & omnem apparatus excogitauit, qui habitatoribus posset magnoz obſidionis præſtare contemptum. Erat autem in ipsa regia ruta mirabilis magnitudinis: à nulla enim ficu vel celsitudine vel magnitudine vincebatur. Ferebant autem eam ex Herodis temporibus pericueſſiſſe: mansissetque vltius profecto, sed ab Iudæis qui locum cæperant exciſa est. Vallis autem, qua ciuitas à parte ſeptentrionali cingitur, quidam locus Baaras appellatur, vbi radix eodem nomine gignitur: quæ flammæ quidem aſſimilis est colore, circa vespem vero veluti iubare fulgurans, accedentibus eamque euellere cupientibus facilis non est: sed tam diu refugit, nec prius manet, quam si quis vrinam muliebrem vel menſtruam ſanguinem ſuper eam fuderit. quin etiam tunc si quis eam tetigerit, mors certa est, niſi ſorre illam ipſam radicem ferat de manu pendente. Capitur autem alio quoque modo ſine periculo: qui talis est: Totam eam circumfodiunt, ita vt minimam ex radice terra ſit conditū. deinde ab ea religant canem: illoque ſequi eum à quo religatus est cupiente, radix quidem facile euellitur: canis vero continuo moritur: tanquam eius vice à quo herba tollenda erat, traditus. nullus enim poſtea accipientibus metus eſt. Tantis autem periculis propter vnam vim capi eam operæ præcious eſt. Nam quæ vocantur dæmonia, peſſimum ſpiritus, viuus immerſa, eoſque necantia quibus ſubuentum non fuerit: hæc cito, etiam ſi tantummodo admoueatur ægrotantibus, abigit. Fluunt autem ex eo loco aquarum fontes etiam calidarum, multum inter ſe ſapore diuerſi: Alij namque amari ſunt, alijs nihil dulcedinis deſt. Multi autem frigidæ aquæ ortus non ſolum in humilioribus locis fontes alternos habent: ſed quod amplius quis miretur, in proximo quædam ſpelunca cernitur, non quidem alte caua, ſaxo autem imminente proteſta: ſuper hæc veluti duæ mammæ inter ſe paululum diſtantes eminent: & altera quidem frigidiffimum fontem, altera calidiſſimum fundit: qui mixti lauacrum ſuauiſſimum præbent, multisque morbis ac vitijs ſalutare: maxime vero neruorum curationi conueniens: habetque idem locus metalla ſulphuris & aluminis. Baſſus autem contemplatus vndique regionem, valle orientali repleta acceſſum parare ſtatuit: opusque inchoauit, properans æggerem quamplurimum extollere, facilemque per eum oppugnationem facere. Qui vero intus fuerant deprehenſi, ab externis ſegregati Iudæi. illos quidem coegere, inane vulgus eſſe exiſtimantes, inferiorem obſeruare ciuitatem, ac pericula priores excipere: ſuperius vero caſtellum ipſi occu-

An. mſdi 4037.
à Chriſt.
na. 75.

Herodas
Macha-
runte ma-
gno muro
ac turribus
amplectitur.

Sagittarum, machinarumque multitudo in arce.

Ruta mirabilis magnitudine.

Baaras vadix quomodo euellenda.

Albus modus radicum hanc euellendi.

Aquarum calidarum fontes.

Externi Iudæi inferiorem ciuitatem occupant.

An. mñ.
di 4037.
à Christ.
nat. 79.
*Iudaorū
cum Ro-
manis cō-
sistibus.
Eleazar⁹,
Iudaeus
audacia
ferox, &
mansueti-
tudinis.*

*Eleazar⁹
capitur,
cumque
dux nudū
extendi,
& verberibus
cadi
precipit.
Eleazar⁹
calamitas
Iudaeis ad
deditionē
cōmouet.*

*Iudaorū
1700. ab
Romanis
perempti.*

*Iardēs fili-
us ab Ro-
manis cin-
ctus.*

patum tenebant, & propter munitionis firmitatem, & ut salutis suae con-
sulerent. Impetraturos enim se veniam opinabantur, si locum tradidis-
sent Romanis. Prius autem volebant spem declinandae obsidionis ex-
periendo conuincere: ideoque alacri animo in dies singulos excursus
habebant, & cum his quos fors obtulisset confertis manibus, multi
moriebantur, multosque Romanos interficiebant. semper autem vtrisque;
ex tempore plus victoriz captabatur: Iudaeis quidem, si incautiores ag-
grederentur: in aggere autem positus, si improuisum excursus eorum
bene septi armis exciperent. Sed non is erat finis obsidionis futurus.
Res autem quaedam fortuito gesta, inopinatam castelli tradendi neces-
sitatē Iudaeis imposuit. Erat inter obfessos iuuenis & audacia ferox;
& manu strenuus, Eleazarus nomine. is autem fuerat excursibus nobi-
lis, multos egredi aggestumque prohibere cogitans, & in praeliis sem-
per grauitur Romanos afficiens: audaciaque sua socios prosequens, impe-
tum quidem facilem his, periculo autem vacuum discessum efficiebat
nouissimus recedendo. Itaque discreta quodam die pugna & vtraque; par-
te digressa ipse tanquam despiciens omnes, existimans neminem tunc
hostium praelium excepturum, extra portam remansit: & in muro stan-
tes alloquebatur, tota mente illos attendens. Hanc autem oppor-
tunitatem vidit quidam ex castris Romanorum Aegyptius, nomine Ru-
fus: & quod nemo sperasset, impetu facto cum ipsis eum armis repente
corruptum, cum hoc viso, stantes in muro supor teneret, in castra Ro-
manorum traduxit. Postquam vero dux nudum praecepit extendi, & in
aperto constitutum, ut ex ciuitate conspiceretur, caedi verberibus, ve-
hementer Iudaeos confudit casus iuuenis, vniuersaque; ciuitas in fletu &
questibus, vnius viri clade perculsa. Id ubi Bassus animaduertit, consi-
liorum aduersus hostes hoc principium sumpsit: eorumque miseria-
tionem augere cupiens, quatenus coacti pro eius salute castelli traditionem
facerent, quod sperauit adeptus est. Nam ipse quidem, velut mox Elea-
zarum suspensurus, crucem desigi iussit. ea vero conspecta, maior castel-
lanos dolor inuasit, & vultu queriebantur, intolerabilem esse cala-
mitatem vociferantes. Tunc igitur Eleazarus eos orabat, ne vel se de-
spicerent, mortem miserissimam subiturum, sibi que ipsis salutem prebe-
rent, postquam iam subacti omnes Romanorum viribus ac fortun-
concederent. Illi autem & eius sermone fracti, & quod multi intus pro-
co precabantur (ex magna enim & numerosa cognatione genus duce-
bat, & contra ingenium suum misericordia victi sunt: & quibusdam ce-
leriter missis colloquebantur, castelli traditionem facere petentes. ac
reddito sibi Eleazaro, sine metu dimitti. Cum autem his assensus es-
set dux Romanorum, multitudo ciuitatis inferiores, inita separatim cum
Iudaeis cognita pactione, ipsi clam nocte aufugere statuere. Cum ver-
o portas aperuissent, ab his qui deditionem promiserant ad Bassum nun-
cius venit, siue inuidia salutis eorum siue formidine, ne eorum fuga
causam ipsi praestarent. Sed fortissimi quidem fugientium, qui praef-
serant, euasere. reliquorum autem viri quidem mille septingenti per-
empti sunt, mulierculae vero & pueri in seruitium ducti. Spem liones au-
tem cum his qui castellum dedidere habitas Bassus conseruandas esse
ratus, & ipsos dimisit, & Eleazarum reddidit.

CAP. XXVI.

De Iudaeis a Basso interemptis & Iudaea diuinita.

His autem administratis, in sacris, qui appellatur Iardēs, ducere pro-
perabat exercitum. multi enim illuc congregati esse nunciabatur,

qui pridem tempore obsidionis, ex Hierosolymis & Macharunte profugerant. Ergo cum ad locum venisset, neq; falsum fuisse nuncium reperisset, primo quidem omnem locum cum equitibus cingit: vt si quis Iudæorum conatus fuisset euadere, fugiendi per equites copiam non haberet. pedites autem sylvam iussit exdere, in quam confugerant. Hoc modo ad necessitatem adducti sunt fortiter aliquid faciendi, velut ex audaci certamine fortasse fugam etiam reperirent. Itaq; simul vniuersi, & cum clamore imperu facto, in eos à quibus cincti fuerant, irruunt. Illi autem fortiter excipiebant: multaue his audacia, illis contentione vsi, diu quidem prælium tractum est, non autem similis euenit finis pugnae certantibus. Nam Romanorum quidem 12. tantum contigit occumbere. neque multos fauciari: Iudæorum vero ex illo prælio nullus euasit. Sed cum non essent pauciores tribus millibus, prostrati sunt omnes: eorumq; dux Iudas Iairi filius, de quo supra meminimus qui ordini cuidam præpositus cum Hierosolyma obsideretur, quibus demersus fuerat cloacis, latenter effugit. Eodem vero tempore Cæsar etiam ad Liberium Maximum scripsit (erat autem procurator) vt omnem terram venderet Iudæorum, nec enim ciuitatem in ea condidit proprium seruans sibi eorum agrum. Solis autem octingentis militibus illic relictis, locum dedit quem incolerent, qui vocatur Ammaus. distans autem Hierosolymis 30. stadiis. Stipendium vero vbicunque degere Iudæis indixit: binasq; drachmas singulis annis deferre in Capitolium iussit, ita vt ante hac Hierosolymorum templo pendebant. Et res quidem Iudæorum illo tempore hunc statum habebant.

An. mē.
di 4037.
à Christ.
na. 75.

Iudaorū
3000.
prostrati.

Stipendii
Cæsar Iu-
dan in-
dixit.

CAP. XXVII.

De clade Antiochi Regis & eruptione Alanorum in Armeniam.

[An vero quarto anno Vespasiano administrante imperium, contigit Comagenes Regē Antiochum in maximas clades cum tota domo incurere, ex causa huiusmodi. Cēsennius Petus, qui tunc Syriam administrabat, siue reuera, siue propter inimicitias Antiochi (certum nō valde patefactum est) literas ad Cæsarem misit. Antiochum dicens deficere ab Romanis cum Epiphane filio decreuisse. pactis habitis cum rege Parthorum: proptereaque debere illos antea capere: ne si priores nouas res adorti essent, totum Romanorum imperium bello perturbarent. Non erat autem Cæsar huiusmodi nuncium ad se perlatum, neglecturus. Nam vicinitas Regum, maiore negotium prouidentia dignum esse faciebat. Samosata enim Comagenes, maxima ciuitas iuxta Euphratem sita est, vt esset Parthis (eo namq; id cogitauere,) facilis transitus, tutum autem receptaculum. Fide igitur habita, & potestate sibi permessa, vt ageret quod expedire videretur, negligendum putauit. Subito tamen Antiocho eiusq; sociis nihil opinantibus in Comagenem ingressus est, ex legionibus quidem sextam ducens, & insuper quasdam cohortes, alasq; equitum. habebat autem auxilio reges, Chalcidica Aristobulum, Emesæq; Sohemū. Introitus autē illis erat sine certamine, quod nemo indigenarum manus volebat opponere. Antiochus enim inspirato percultus nuncio, bellum quidem contra Romanos nec cogitatione concepit. Decreuit autem toto regno in quo erat statu relicto, cū coniuge ac liberis egredi, hoc se Romanis purum ab ea suspicione quæ sibi ingerebatur probatum esse ratus. progressusq; de ciuitate centum triginta propemodum stadiis, in campo tabernaculū ponit. Petus autem in Samosatam, qui eam capessere mitrit, & per eos ciuitatē tenebat, ipse vero

Antio-
chū Cēsē-
nii Pet^o
Syria ad-
ministra-
tor orant
Cæsare a-
cusat.

Cēsennius
Antio-
chum su-
bito in-
uadit.
Antioch
prius re-
gno cum
coniu-
ge libe-
ris e-
gredi, qu-
cum Ro-
manis p-
guare di-
creuit.

An. mē-
di 4037.
à Christ.
nat. 75.

*Antioch^{us}
cum coni-
uge & filia
bus in Ci-
liciam fu-
git.*

*Epipha-
nus ad Vo-
logesem
Parthorum
Regem fu-
ga.*

*Antioch^{us}
capitur.*

*Antioch^{us}
cum Casa
re reconci-
liatur.
Alani
Mediam
terrā pra-
dandi cau-
sa perma-
nens.*

*Armenia
vastatur.*

cum alio milite in Antiochiam ire tendebat. Non tamen Rex ve ipsa necessitate adductus est aduersum Romanos aliquid bellicum gerere: sed fortunam suam questus, quiduis pati sustinebat. adolescentibus autem bellicque peritis, vique corporis praestantibus filiis eius non erat facile in calamitate sine pugna durare. Itaque ad virtutem se conferunt Epiphanes & Callinicus. Vehementi autem pugna per totam diem habita, insigni fortitudine demonstrati sunt: nullaque parte suarum virium diminuta discedunt: Antiocho vero neque pugna hoc modo peracta manere domi tolerabile videbatur: sed abducta coniuge cum filiabus in Ciliciam fugit, atque hoc facto militum suorum animos fiegit. nam veluti desperato ab eo regno defecere, & ad Romanos se transfugere, omniumque erat desperatio. Ergo priusquam penitus destituerentur auxiliis, Epiphani cum ceteris seruare se ex hostibus erat necessarium. fiuntque omnes equites decem, qui cum his vna transgressi sunt flumen Euphratem, hinc iam sine metu profecti, cum ad Vologesem Parthorum Regem venissent, non quasi profugi despecti sunt: sed ac si fortunam pristinam retinerent, omni honore dignati sunt. Antiochum vero, vbi Tharsum Ciliciz venit, misso Centurione Petus victum Romanum transmisit. Vespasianus autem ita Regem ad se deduci non passus est: dignius esse ratus, veteris amicitiz habere rationem, quam belli occasione inexorablem iracundiam seruare. Itaque iubet ei iter agenti auferri vincula, intermissaque interim professione Romam, apud Lacedaemonem degere: magnos vero ei pecuniaz redditus praebet, vt non modo copiose, sed etiam regie victum haberet. His Epiphanes & ceteri cognitis, qui patri ante metuebant, magna cura & inextricabili animos relaxarunt, & ipsi quoque spem reconciliandi cum Caesare concepere. Cum autem etiam Vologeses de his scripssset ad Caesarem (ne enim quamuis feliciter agerent, extra Romanum viuere patiebantur imperium) & cum Caesar his mansuete facultatem dedisset, Romam venerunt. patre autem ad eos ex Lacedaemone statim aduecto, cum omnibus honoris haberetur, ibi mansere. Alanorum autem natio, quod quidem Scytharum sint, iuxta flumen Tanaim & Mxotides paludes sedes habentes, iam quodam loco memorauimus. His vero temporibus inito consilio, vt terram Mediam, & vltius praedandi causa peruaderent, cum Rege Hyrcanorum colloquuntur. namque is est illius transitus dominus: quem rex Alexander ita fecerat, vt portis ferreis clauderetur: Aditu autem sibi praebito, vniuersi nihil suspicantibus Medis incumbunt: eorumque fines populosos, omnigenumque pecorum plenos diripiebant, cum resistere nullus auderet. Nam qui regnum eius tetræ obtinebat Pacorus, metu percussus in difficiliora loca refugiens, ceteris quidem bonis omnibus ecesserat: vix autem ab illis coniugem ac concubinas suas captas, datis centum talentis redemerat. Summa ergo facultate sine pugna praedabundi, & vsque ad Armeniam vastantes omnia processere. Eius autem Tyridentes rex erat. Qui cum his obuius bello conflixisset, non multum absuit quin viuus in illa acie caperetur. Procul enim quidam misso eum laqueo circumdatum tracturus fuerat, nisi celeriter gladio rupisset laqueum, atque ita fugisset. Illi autem pugna multo magis efferati, terram quidem depopulati sunt: magnam vero hominum multitudinem, aliamque ducentes praedam ex vtroque regno ad sua domicilia rediere.

CAP. XXVIII.

*Excidium Massada castelli munioissimi.*An. m^o
di 403
à Chris
nat. 76

A Pud Iudzam vero mortuo Basso, Flavius Silua in administratione succedit, & aliam quidem terram bello subactam videns, vnum autem adhuc rebelle superesse castellum, omni quæ in illis locis habeatur manu collecta, aduersus id militem mouit. Nomen est autem castello Massada. Princeps vero sicariorum à quibus fuerat occupatum, erat vir præpotens Eleazarus, ex origine Iudz, qui non paucis Iudzis persuaserat, vt ante diximus, ne professionem facerent, quando censor Cyrenius in Iudzam missus est. Tunc enim sicarii conspirauerunt in eos, qui Romanis dicto audientes esse vellent: omnique modo his quasi hostibus utebantur, diripiendo quidem & abigendo eorum bona, ignem vero domibus iniiciendo. Nihil enim eos ab alienigenis differre dicebant, qui pugna etiam petendam Iudzorum libertatem tanta ignauia prodidissent: magisque se optare sub Romanis seruitutem profecti essent. Erat autem id plane causatio, & crudelitatis atque auaritiæ dicebatur obtentu: manifestum autem rebus effectum est. Nam iidem illi & defectionis socii fuerunt, & bellum cum Romanis communiter susceperunt. Causa vero peior illorum in eos facta est: & cum mentita prior eorum refelleretur occasio, peius tractabant eos, qui nequitia suæ iustis assertionibus exprobarent. Fuit enim quodammodo illud tempus apud Iudzos omnium generum malitiæ foetidissimum: vt nulum opus intermitteretur infectum: nec si quis excogitando fingere voluisset, haberet quo magis nouum aliquid inueniret. Ita & priuatim & communiter omnes vnum erant, & exsuperare alium alius tam impietate quam iniquitate in proximos certabant: potentes quidem multitudinem male tractando, multitudo vero ad interitum potentium properando. Illis autem erat dominandi cupiditas: his autem vim faciendi, bonaque locupletum diripiendi. Primi quidem sicarii fuere iniquitatis in propinquos & crudelitatis auctores, nullo neque verbo indicto ad iniuriam, neque facto intentato ad exitium eorum quibus indidarentur penitus prætermisso. Verum & hos Ioannes moderatores esse demonstrauit. Non solum enim omnes interficiebat qui necessaria & profutura suaderent, tanquam inimicissimos maxime ciues eiusmodi impetens: sed etiam patriam malis plurimis cumulauit: qualia facturus fuerat, qui Deum quoque iam esset ausus impietate cõtemnere. Nam & mensa nefaria vescebatur, & legitimam patriamque exterminauerat castimoniam: vt iam sit minime mirum, si mansuetudinis communione minime seruabat hominibus, qui Dei pietatem furore contempserat. Rursus Simon Giora, qui mali non commisit, quæue liberorum corporum iniuria temperauit, qui eum creauere tyrannum? Quæ vero eos amicitia, quæue cognatio ad quotidianas cades non ferociores effecit? namque alienos quidem male tractare, inerti nequitia opus esse arbitrabantur: clarissimam vero gloriam parere crudelitatem in familiarissimos existimabant. Norum furoris æmuli, etiam Idumæi fuere: illi enim sceleratissimi perempti Pontificibus, ne qua pars conseruaretur pietatis in Deum, totum quod ex ciuitatis facie supererat, abscondere, summamque per omnia iniustitiam induxerunt: in qua illud hominum genus, qui Zelotæ appellati sunt, vixit: qui nomen factis verum probauerunt. Omne enim malitiæ facinus æmulati sunt, nullo in æmulato, quod ante commissum memoria tradidit, prætermisso, quamuis nomen sibi ex bonorum æmulatione imposuissent: qui eos quos laederet, propter efferam sui naturam cauillando fallebant, qui malorum quæ

*Tempus
apud Iu-
dæos omni-
um generum
ma-
litiæ foeti-
dissimū.**Ioannes
Gisala.**Simon,
Giora
filius.**Idumæi.**Zelotæ.*

An. ianū -
di 4038.
à Christ.
nat. 76.
*Debitus
vita finū
Iudaeorū.*

*Silua dux
Romano.
rum Mas-
sadam ob
sides.*

*Massada
situa.
Iter per sa-
zum colu-
ber dictū.*

*Vertex sa-
ciendus, o-
mnisq; pla-
nicie mol-
lior.
Regia Ho-
redū.*

maxima essent bona ducebant. Itaque debitum vitæ finem invenere, merita illis omnibus poena Dei voluntate decreta. Cuncta enim quæ natura hominis posset ferre supplicia, in eos vique ad extremum vitæ terminum congesta sunt, quæ variis perempti cruciatibus pertulere. Fortasse dixerit aliquis minora eos quam commiseri perperissos, verum qua tandem digna tantis sceleribus poena affici poterant? De illis autem qui in eorum crudelitatem inciderunt, non est huius temporis pro merito conqueri. Rursum igitur ad eam narrationis partem redeo, vnde digressus sum. Venit enim dux Romanorum contra Eleazarum, & qui cum eo Massadam tenebant, sicarios, exercitum ducens. & fines quidem statim omnes obtinuit, præsidii vbiq; locis opportunissimis collocatis: castellum autem muro circumdedit, ne quis obessorum fugiendi facultatem haberet, vique custodes perseuerarent. ipse vero castris locum occupat, ad obsidionem quidem idoneum, quem delegerat, qua parte castelli rupes monti proximo applicabantur, cæterum difficilem ad copias vrsilium. Non solum enim com meatus ex longinquo, & cum labore Iudæorum maximo portabantur, quibus hæc fuerat cura mandata, verum etiam potus aliunde in castra ducebatur: quoniam in eo loco nullus fons proximus nascebatur. His autem dispositis, Silua obsidionem aggressus est, artis ac laboris egentem, propter castelli munitionem, cuius natura huiusmodi est: saxum gyro non exiguum, & excelsum longitudine, vndique abruptis atque altis vallibus cingitur inuisibili, super fundo habens scopulos: ipsæque omnium sunt animalium gressibus inaccessæ, nisi quod duobus modis idem saxum in difficilem explicatur ascensum. Est autem vnum iter ab lacu Asphalite ad solis ortum, & alterum ab occidente facilius ambulari. Vocatur autem vnum coluber, ex angustia crebrisque flexibus capta similitudine. Quæ enim prominet rupes, frangitur, ac sæpe in se reuertens, paulatim rursus producit: vixque illo itinere gradiens promouet pedem. namque mutanti vestigium, necesse est ab altero pede niri. Est autem certa perniciēs, si quis labatur. altitudo enim rupium vtrinque deficiit, vt quæ horrore quemuis terrere audacissimum possit. Per eiusmodi viam cum triginta stadiis ascenderis, quod restat verticis est non in acutum finem coacti, sed vt habeat in summo planiciem. In hac primus quidem Ionathas Pontifex castellum ædificauit, & appellauit Massadam. Post autem Herodi magno studio fuit loci illius structio. Nam & murum per omnem eius gyrum erexit, stadiorum spatio septem, è candido lapide factum, & duodecim altum, latumq; octo cubitis: & viginti septem turres quinquagenorum cubitorum in eo stabant: ex quibus aditus erant in ædes circa omnem murum intus ædificatas. Rex enim verticem, quod fecundus omnique planicie mollior esset, culturæ destinauerat: vt si quando externorum alimentorum penuria contigisset, ne hac quidem laborarent, qui salutem suam castello credidissent. Quin & regiam sibi ædificauerat, ab occidentalibus partibus asconso, intra mœnia quidem arcis positam, vergentem autem ad septentrionē. regie vero murus erat magnus, ac firmissimas quatuor celsitudine sexagenorum cubitorum in angulis turres habebat. Membro- rum autem intus, & porticum itemq; balnearum varia erat & sumptuosa constructio, columnis quidem è singularibus faxis vndique substitutis, parietibus autem membrisque solida compage lapidum variatis. Ad singula vero habitacula, & in summo, & circa regiam, & ante turres multos magnosque puteos in scopulis exciderat, custodes aquarum: tantam molis abundantiam, quantam qui fontibus vterentur haberent. Fossæ vero iter ex regia in arcem summam ducebant, quas foris

nemo cernebat. Sed ne manifestz quidem viz faciem sui vsum præbere hostibus poterant. Nam orientalis quidem via natura est inaccessa, vt supra memorauimus. Occidentalem vero magna in angustia posita turri conclusit, quæ non minore mille cubitorum spatio ab arce distaret, quam neque transire posse, neque capi facile videbatur. Inextricabilis autem, quamuis licenter ambulantibus, fuerat fabricata. Ita quidem aduersus hostiles imperus natura simul & manu castellum erat communium. Intus autem repositi apparatus, magis & diuturnitatem & opulentiam iuuere. nam & frumentum multum erat conditum, & quod in longum tempus sufficere posset: vinumque multum & oleum: insuper autem cuiusque leguminis fructus, & palmulæ coaceruatæ. Cunctaque reperit Eleazarus, castello per dolum cum sicariis occupato, matura, nihilque recens depositis deteriora: quanquam fere ex quo apprata sunt, ad excidium à Romanis illatum, centum annorum tempus agebatur. Quinetiam Romani fructuum reliquias incorruptas offendere. Si quis autem causam diuturnitatis auram esse existimet, non errauerit, quod arcis altitudine ab omni terrena ac sæculenta materia sit remota. Inuenta est autem omnigenum quoque armorum multitudo, ab Rege condita, quæ decem millibus virorum sufficerent, ferrumque infectum, necnon æris & plumbi materia: quippe vt magnis de causis factum crederes apparatus. Aiunt enim Herodem id ipsum castellum sibi ad refugium parauisse, duplex periculum suspicantem: vnum quidem ab Iudzorum populo: ne se deposito illos qui antea Reges fuerant, ad Principatum reduceret. Alterum vero maius atque atrocius, ab Regina Egypti Cleopatra. Hæc enim suam sententiam non celabat, sed cum Antonio sæpe verba faciebat, postulans Herodem interfici, sibi autem obsecrans regnum Iudzorum donari. Et magis quis miraretur, nondum eius imperio Antonium paruisse, male eius amore mancipatum, quam non donaturum sperasset. Propter eiusmodi metus Herodes conditam Massadam, extremum belli contra Iudæos Romanis opus reliquit. Nam quia foris iam locum omnem muro cinxerat dux Romanorum, sicut supra diximus, ac ne quis effugeret diligentissime procurauerat: incipit oppugnationem, vno tantum loco reperto, qui aggerum iactum posset accipere. Nam posteam turrim, quæ iter ab occidente, quod ad regiam summumque montem duceret, præcludebat, erat quædam continentia faxi vastior latitudine, multumque porrecta: celsitudine autem Massadæ trecentis cubitis inferior, quam Leucen appellabant. Hanc igitur Silua vt ascendit ac tenuit, aggerem apportare militibus iussit: illis autem alacri animo & magna manu operantibus, solidus ad ducentos cubitus crectus est tumulus. Verum neque firma, neque sufficiens machinis ferendis hæc mensura videbatur: sed super eum tribunal, constructis saxis ingentibus factum est, altum itemque latum cubitis L. Erat autem & aliarum machinarum fabrica illis assimilis, quas primo quidem Vespasianus ad oppugnationes, postea vero Titus excogitauerat: & turris sexaginta cubitorum effecta est, tota ferro consepta, vnde multis balistarum & tormentorum iaculis Romani cito eos repulere qui de muro pugnabant, & caput exerere prohibuere. Simul autem ingenti etiam ariete fabricato, Silua crebro murum pulsari iubet: ac vix quidem tamen aliquam eius dedit partem interruptam. Cito autem præuenere sicarii muro intus altero constructo, qui ne machinis quidem simile aliquid pateretur: mollis enim adhuc erat, & impetus laxare violentiam poterat, hoc modo constructus. Trabes proceritate magnas, & quæ sectæ sunt continentes cōposuere: eorum autem ordines erant duo similes, tantumque distantes quāta

An. mē
di 4038
à Christ
na. 76.
In castel
lo magna
commea
tus copia.
Fructus
ad centū
annos in
corrupts.

Herodes
duplex pe
riculum
suspiciens,
castellum
sibi ad re
fugium
parauit.

Circa Mas
sada vnu
tantum lo
cus, qui
aggeris in
dum exci
pere po
test.

Ingentis a
riete fabri
cato, Sil
ua crebro
murum
pulsari
iubet.

An. mū-
di 4038.
à Christ.
na. 76.

*Ardentes
faces in
murum
iaculan-
tur.*

*Aquilo
auertens
flammam
in Roma-
nos abi-
git.*

*Eleazar
ad facies
oratio.*

*Eleazar
iram Dei
in populo
Iudaico
fatetur.*

*Pœna cri-
minum,
qua furo-
re capti
dei contra
gentiles
ausi fue-
runt.*

esset muri latitudo: & inter eos ambos replebant aggere spatium. ne vero crescente cumulo terra deflueret, aliis transfuersis trabibus quas in longitudinem posuerant colligabant. Erat ergo illis opus quidem ædificio simile; sed quod cedenti inferebantur machinarum ictus euanescebant, lutoque subsidente strictiorem fabricam faciebant. Hec ubi Silua considerauit, igni magis murum captum iri putans, multas quidem ardentes faces militibus intro iaculari præcepit: murus autem, quippe ut magna ex parte lignis constructus, ignem cito comprehendit: & usque ad inum sui laxitate calefactus, ingenti flamma colluxit. Incipiente quidem adhuc incendio, spirans aquilo Romanis erat horribilis; auertens enim desuper flammam in eos abigebat, & pene machinas quasi iam conflagraturas desperauerant. deinde statu mutato, veluti diuina providentia excitatus auster, multa ut in aduersum eum murum repulit; iamque totus ardebat ex alto. Romani quidem cum Dei viderentur auxilio, ad castra lati digrediebantur, decreto hostes luce aggredi, & nocte vigilas accuratiores facere, ne quis eorum clam subterfugeret. Sed neque ipse Eleazarus de fuga cogitabat, neque alii cuiquam permittiturus erat ut faceret. Videns autem murum igne consumptum, alium vero nullum salutis modum neque virtutis excogitans: sed his quæ Romani in se liberosque suos & coniuges facturi essent si uicissent, ante oculos positus, de omnium morte consilium cepit: idque ex presentibus fortissimum ratus, validioris animi sociis uesperis congregatis, talibus eos verbis ad facinus inuitabat. Cum olim vobis decretum sit, viri fortes, neque Romani, neque cuiquam alii seruire, nisi Deo: is enim solus est verus & iustus Dominus hominum: ecce nunc tempus adest, quod factis vestros probare animos iubeat. Ne igitur nos dehonestemus, ante quidem seruitute intolerabiles pœnas subituri: si viuos in Romanorum potestatem venire contingat. primi enim omnium ab his defecimus, & nouissimi cum his bellum gerimus. Puto autem & hanc nobis à Deo gratiam datam, ut bene ac libere possimus mori, quod aliis non euenit præter spem superatis. Nobis autem certum est, orto die futurum excidium. Libera est autem stœnuæ mortis conditio cum affectibus; nec enim prohibere id hostes possunt, qui profecto non optant viuos abducere, neque nos illos iam possumus superare pugnando. Nam fortasse quidem ab initio statim oportuit, quando libertatem defendere cupientibus omnia & à nobis ipsis acerba peioraque ab hostibus eueniebant, de Dei voluntate conicere, & scire, quod amica ei quondam Iudæorum natio damnata esset interitu: manens enim propitius, vel saltem nobis leuiter inensus, nunquam tantorum quidem hominum perniciem neglexisset: sacratissimam vero urbem suam igni hostium excidioque prodidisset. Nos autem soli scilicet ex omni genere Iudæorum sperauimus seruata libertate superare, tanquam nil in Deum deliquissemus, nulliusque culpæ participes fuisset, qui alios quoque docuimus. Itaque videtis quemadmodum nos vana expectasse redarguit, fortiori nobis speratis rerum malorum necessitate illata. Nec enim quicquam nobis castelli natura inexpugnabilis profuit ad salutem, sed & alimentorum copiam, & armorum multitudinem, aliumque habentes abundantissimum apparatus, ipso Deo manifestissime auferente spem salutis perdidimus. Ignis enim qui ferebatur in hostes, in ædificatum à nobis murum non sponte reuersus est. Sed hæc multorum ira sunt criminum, qui furore capti contra gentiles ausi sumus; pro quibus quæso ne Romanis inuidissimis pœnas, sed per nos ipsos Deo præstemus, istæ autem illis moderatiores sunt. morientur enim coniuges iniuria vacuæ, liberi seruitutis expertes. Post illos au-

tem ipsi nobis honestam inuicem gratiam praebeamus, libertate seruata optima sepultura. Prius tamen & pecunias & castellum igne exuramus. Morebunt enim Romani, certe scio, si neque corpora nostra tenuerint, compendioque caruerint. Alimenta sola relinquamus. haec enim nobis erunt testimonio mortuis, quod non penuria victi sumus: sed ita ut ab initio statueramus, mortem seruituti praeuimus. Haec dicebat Eleazarus: sed non in eundem modum praesentium sententiae congruebant: sed alii quidem ei obedire properabant, & quasi volupate replebantur, pulchram esse morem existimantes. Qui vero molliores erant coniugum ac familiarum suarum misericordia, uel etiam proprius quenque apertissimus deterrebat interitus, aliusque alium intuens, contrarium voluntatis suae motum, lacrymis delignabant. Quos cum uidisset Eleazarus formidare, ac magnitudinem consilii animis frangi, pertimuit ne etiam eos qui fortiter dicta perceperunt, effeminarent flentes ipsi ac deplorantes. Ergo exhortationem non intermisit: sed erectior, multoque repletus spiritu, clariore de immortalitate animae orationem incipit: magnaue usus exclamatione lacrymanres attentius aspectans: Plurimum, inquit, opinione deceptus sum: qui putarem viros fortes pro libertate certantes, mori bene male, quam vivere. Vos autem ne cuiuslibet quidem homini quicquam neque audacia neque virtute praestatis, qui etiam magna mala effugituri, mortem timeris: cum oporteret vos super hoc neque cunctari neque expectare monitorem. Olim enim & à primo sensu nos erudire sacrae patriae orationes, maiorum quoque nostrorum factis & animis confirmantibus, perseverabant: quod vivere hominis est, non mori, calamitas. Nam mors quidem libertatem animis praestans, ad proprium purumque locum eas dimittit, ab omni clade futuras intactas. Donec autem mortali corpore victae sunt, vnaque malis eius implentur, quod verisimile dicitur, mortuae sunt. Diuino enim cum mortali societas turpis est. Multum quidem potest anima iuncta cum corpore: instrumentum enim facit suum, latenter id mouens, & ultra mortalem naturam gestis producens: Veruntamen cum pondere, quo in terram detrahitur, quodque ab ea pendet, absoluta, proprium locum receperit, tunc beatam & vndique liberam participat fortitudinem: humanis oculis, ut ipse Deus inuisibilis manens: nec enim cum est in corpore, conspicitur. Nam & accedit occulta, neque rursus cum recedit videtur, vnam quidem ipsa habens incorruptam naturam, corpori autem causam praebens mutationis. Nam quod anima attigerit, hoc viuit atque viget: vnde vero digressa fuerit, hoc macidum moritur: tantum mortalitatis ei superat. Et huius orationis argumentum vobis sit somnus: in quo in se collectae animae, nusquam eas distrahente corpore, iucundissimam quietem agunt: cum Deo vero pro cognatione degentes, ubique adsunt, ac multa futura praedicunt. Curigitur mortem timere conueniat, qui somni diligimus quietem? quemadmodum autem non sit dementissimum, breuitate vite sequentes, sibimet inuidere perpetuam? Oportebat quidem nos domestica institutione meditados, aliis esse exemplo promptae voluntatis ad mortem. At tamen si ab alienigenis etiam rei fides petenda est, Indorum videamus sapientiae professores. Illi enim cum sint boni viri, vitae quidem tempus, quasi quoddam necessarium naturae munus, inuiti sustinent. properant autem animas corporibus soluere, nulloque urgente neque exagitante malo, propter immortalis conuersationis desiderium, aliis quidem praedicant se esse abituros, nec est, qui prohibear, quisquam, sed omnes fortunatissimos appellantes eos, ad familiares suos mandata mittunt: ita certam veramque animis

An. mū-
di 4032.
à Christ.
na. 76.
*Libertate
seruata o-
ptima se-
pultura.*

*Eleazari
de immor-
talitate
animae o-
ratio.*

*Anima
mortali
corpore
vincta.*

*Virtus
animae.*

*Somnus
immorta-
litatis ani-
mae argu-
mentum.
Indorum
sapientia
professores
seipso co-
tremant.*

An. mū-
di 4038.
à Christ.
na. 76.

Adhorta-
tio ad con-
temnendā
mortem, a
tempore es-
rei statu
desump-
pta.

Exemplū
a Iudaeis
Caesarea
interfectū
petitum,
Calami-
tarum Iudae-
rum Scy-
thopoli.

Offoda-
cim mil-
lia Iudae-
rum in Sy-
ria iugu-
lata, &
60000.
in Egy-
ptum per-
pempta.

Iudaeorū
ab Roma-
nis capti-
rum Calami-
tarum.

esse inter se consuetudinem credidere: ipsi autem cum mandata perceperint, igni traditis corporibus, ut immaculata putaque anima fecernatur, laudati moriuntur. Facilius enim ad mortem illos amicissimi prosequantur, quam exterorum hominum quisquam suos ciues, in longinquam peregrinationem ituros. Et se quidem ipsos desunt: illos autem beatos dicunt, quod immortalitatis ordinem iam recipiant. Non ergo nos pudebit, si deterius Indis sapiamus, propriaque ignauia leges patrias, quae omnibus hominibus æmulandæ videntur, inhoneste despiciamus? quanquam & si contraria nos à principio instituisset eruditio, quod summum bonum est hominibus viuere, mors autem calamitas: attamen tempus nos adhortatur eam bono animo & facile tolerare, Dei voluntate & necessarios morituros. Olim enim quantum apparet, contra omne Iudæorum genus hoc decretum posuit Deus, ut vita careremus, qui ea non eramus, quemadmodum oportebat, vsuri. Non ausim autem nobismetipsis ascribere, neque Romanis gratificari, quod nos omnes eorum bellum absumpserit. Non enim viribus illorum hæc accidere: sed causa fortior interueniens, illis præstitit ut vincere viderentur. Quibus enim armis Romanorum perempti sunt, qui Cæsaream incolebant Iudæi? ac ne defecturos quidem ab illis, dum diem septimum celebrarent, aggressa Cæsariensium multitudo, neque repugnantes cum coniugibus ac liberis mactauerunt: nec vel ipsos erubescere Romanis, qui nos tantummodo hostes, quod defeceramus, putabant. Sed dicit aliquis, Cæsariensibus semper cum suis ciuitatis Iudæis fuisse discordiam, tempusque nactus vetus odium exsturasse: quid ergo de Scythopolitanis dicemus? Nobiscum enim illi propter Græcos bellum gerere ausi sunt, ac non cum propinquis nostris Romanos vicisci. Multum igitur his fides illorum ac beneuolentia profuit: siquidem ab ipsis cum totis familiis acerbissime trucidati sunt, ac pro auxiliis gratias ei reddidere: nam quæ illos à nobis pati prohibuere, hæc passi sunt, velut ea ipsi committere voluissent. Longum fiet, si velim nunc separatim de singulis dicere. Nostis enim, quod Syriæ ciuitatum nulla est, quæ non Iudæos apud se habitantes occiderit, nobis quam Romanos plus inimicos. Vbi etiam Damasceni, cum ne causam quidem probabilem conungere potuissent, ciuitatem suam cæde nefaria repleuere, octodecim millibus Iudæorum cum coniugibus ac familiis iugulatis. Eorum autem multitudinem plagis in Ægypto peremptorum 60. millium numerum audiebamur excedere. Illi quidem fortasse in aliena terra, cum nullum inuenissent hostibus aduersarium, ira sunt mortui. At omnibus qui domi cum Romanis bellum susceperunt, nihil deerat eorum, quæ spem totam possent præbere victoriæ. Arma enim & muri, & castellorum inexpugnabiles fabricæ, atque interriti spiritus ad pericula pro libertate subeunda, cunctos ad defectionem reddunt fortiores: sed hæc ad paucum tempus cum suffecissent, sequæ sustulissent maiorum malorum exitere principium. Omnia enim capta sunt, omniaque hostibus succubuerunt, velut illorum nobilitatis causa victoriæ, non ad eorum salutem, à quibus instructa fuerant, apparata sunt. Et in prælio quidem mortuos beatos existimari oportet, repugnantes enim & libertate non perditæ perire. Eorum vero multitudinis, quæ à Romanis subiugati sunt, quis non misereatur? quisve non antequam illa patiatur, mori properet? quorum alii torti, tamque ighe quam verberibus excruciat perire, alii semel à bestiis ad secundum earum cibum viuui seruati sunt: illorum quidem miserrimi habendi sunt, qui adhuc viuunt qui sæpè mortem optantes non accipiunt. Vbi est autem illa magna, ciuitas? Aut ubi est quæ totius gentis Iudææ metropolis fuit? Tan-

tis quidem murorum septis munitissima, tor vero ante muros castellis
 turriumque obiectis incenibus ruta, bellicque apparatus vix capiens;
 tor autem virorum pro se pugnantium multitudinem continens, quid
 nobis facta est, quæ Deum habere incolam credebatur? Radicitus ex
 fundamentis erepta est, solaq; eius monumenta restant, eorum à quib.
 excisa est imposita reliquis castra. Senes vero infelices ad cineres tem-
 pli assident, & pauca mulieres ad turpissimam pudoris iniuriam ab ho-
 stibus reseruatz. Hæc secum reputans quisquam nostrum, aspicere so-
 lem durabit, etiam si viuere sine periculo possit? Quis inimicus adeo
 patriz, quis tam imbellis, aut parcus animæ, ut eum non poeniteat huc-
 usque vixisse? Atque vtinam omnes fuissemus mortui, prius quam il-
 lam sacram ciuitatem hostium manibus videremus excindi, prius quam
 templum sanctum tanta impietate funditus erui: sed quoniam spes
 non instrenua nos illexit, quibus forte poterimus pro ea hostes vicisci:
 nunc autem euauit, ac solos necessitati dereliquit, mori bene propere-
 mus, nostrimer ipsi misereamur, & coniugum liberorumque dum no-
 bis licet à nobis ipsis misericordiam capere. Ad mortem namque ipsi
 nati sumus, & quos ex nobis genuimus, eamq; fugere ne fortissimi qui-
 dem possunt. iniuria vero & seruitus, & videre coniuges ad turpitudi-
 nem duci cum liberis, non est in alium hominibus ex naturæ necessitate
 profectum: sed hæc sua timiditate perferunt, qui ante mori cum licuit
 noluerunt. Nos autem multum freti fortitudine, à Romanis defecimus:
 & postremo nunc illis ad salutem hortantibus, non paruimus. Cui igitur
 non est eorum iracundia manifesta, si nos viuos subiugare potue-
 rint? Miserandi quidem adolescentes erunt, quorum vires corporis ad
 multos sufficient cruciatus: miserandi autem prouectiores, quorum
 ætas clades ferre non poterit. Videbit alius coniugem abduci, alius ma-
 nibus reuinctis vocem filii patrem impiorantis exaudiet. Sed dum libe-
 ri sunt & gladios habent, pulchrum ministerium nobis præbeant, exper-
 tes seruitutis hostium. Moriamur liberi, cum filiis & cum coniugibus. vita
 decedamus. Hæc nobis leges præcipiunt, hæc nos coniuges & filii depre-
 cantur, horum necessitatem Deus misit, his contraria Romani volunt,
 & ne quis nostrum ante excidium pereat, timent. Festinemus igitur eis,
 prosperata potiundi nostri voluptate, stuporem mortis admirationem-
 que relinquere audaciz.

Adhuc cum orare cupientem omnes interpellabant: & effrenato
 quodam impetu pleni, ad opus incitabant: ac veluti laevis exagitati,
 alius alium antecapere cupiebat: hoc specimen esse fortitudinis, rectiq;
 consilii existimantes, ne quis extremus remanere videretur: Tantus
 eos & coniugum, & filiorum, & propriæ cædis amor inuasit. Sed nec, id
 quod aliquis putauerit, cum facinus accederent obtuli sunt, verum eam
 seruare sententiam, quam cum dicta perciperent, habuerunt: propriam
 quidem charumq; affectum rementibus cunctis, rationi vero cedenti-
 bus, quia iam optime filiis consuluisse. Simul enim valere vxoribus
 cum amplexu dicebant, ac liberos gremiis captos extremum lacryman-
 tes osculabantur: & simul tanquam manibus alienis iussa peragentes
 volentes eos confgebant: malorum quæ subditi hostibus passuri fue-
 rant cogitationem, habentes pro solatio necessitatis ad eandem. Deni-
 que nemo hac audacia minor inuentus est. Cunctis autem coniun-
 ctissimos transfixere: miseri, quibus id necesse fuit, quibusque filios at-
 que vxores occidere, malorum omnium videbatur esse leuissimum. Igi-
 tur neq; horum iam factorum dolorem tolerantes, & interfectos laesos
 existimantes, si vel breuissimum tempus eis superuiuerent, cito qui-
 dem vniuersis bonis in vnum congestis ignem iniiciunt, sorte vero ex

An. mū
 di 4038
 à Christ
 na. 76.
 Hierosely
 ma Iuda.
 metropo-
 lis radi-
 tus ex fu-
 damentis
 erepta.

Ad mor-
 tem nati
 sumus eā-
 que fuge-
 re ne for-
 tissimi
 quidem
 possunt.
 Eleazar?
 Iudæi Ro-
 manorum
 crudelita-
 tem expo-
 nit.
 Mori liber
 apud Iu-
 daeos honor
 & gloria

Iudaorū
 propria cæ-
 dis amor.

An. mū-
di 4038.
à Christ.
na. 76.

Iudai uni-
uersis bo-
nu in unū
congressu
ignem in-
siciunt.

Sorte docē
lecti reli-
quos Iu-
dæos tru-
cidant.

Romani
pugnā ex-
pectant.

Romani
consilii for-
titudinē
& obstina-
tū conū-
ptum mor-
tis admi-
rantur.

numero suo decem lectis omnium percussoribus, vniuersi etiam pro-
pter liberos ac coniuges prostratos compositi, eosque complexi mani-
bus, parato animo se mactandos præbebant infelicissimum illud exhi-
bentibus ministerium. Isti autem intrepide cunctis occisis, eandem sor-
tis legem in sua quoque morte statuerunt, vt cui obtigisset, nouem per-
emptis semet super eos occideret. ita omnes sibi confidebant, quod ne-
que in audendo, neque in sustinendo facinore, præstaret alius alii. Et
ad extremum cæteri quidem se neci supposuere: vnus vero atque nouis-
simus, circumspēcta multitudine mortuorum, ne quis forte in multa
cæde superesset, qui suæ manus egeret: vbi cognouit omnes peremptos, 10
ignem quidem immittit regis: vehementi vero manu toto per se tran-
secto gladio, iuxta suos affectus occubuit. Et illi quidem perierant, nul-
lam credentes animam ex numero suo Romanis subditam reliquisse.
Latuit autem vna mulier senior, & illa quidem Eleazari cognata, pluri-
mum doctrina sapientiaque mulieribus præstans, & quinque pueri per
cuniculos qui aquam sub terra potui ducebant abditi, cum aliis cædibus
occupatas mentes haberent, qui erant nongenti numero & sexaginta,
cum mulieribus simul ac pueris. Hæc autem calamitas acta est Aprilis
mensis quintodecimo die. Romani autem adhuc pugnam expectan-
tes, mane aggeribus scalarum pontibus iunctis muros aggrediebantur. 20
Cum vero hostium neminem viderent, sed vndique versum acerbam
solitudinem, ignemque intus ac silentium, quid factum esset conicere
non poterant: & ad extremum velut impellentes ictum arietis, vlula-
tum, si quem forte prouocarent, dederunt. Clamorem autem sensere
mulieres, & ex cloacis emerſæ, factum Romanis vt erat indicarunt, al-
tera earum quemadmodum dicta vel gesta fuissent omnia narrante ma-
nifeste. Non tamen Romani facile his verbis adducebantur, ausi ma-
gnitudinem verisimilem non credentes. Ignem vero extinguere cona-
bantur, perque hunc viam sectantes, cito in regiam peruenere: conspe-
cta que multitudine mortuorum, non vt in hostibus gauisi sunt: sed 30
consilii fortitudinem, & obstinatum in tantō numero rebus ipsis con-
temptum mortis admirabantur.

C A P. XXIX.

*Interitus Sicariorum, qui in Alexandriam & Thebas profu-
gerant.*

Sicarii no-
ua calami-
tati adu-
torum.

Iudai con-
tra sicario-
rum teme-
ritatē con-
ueniunt.

Huiusmodi autem peractis excidio, in castello quidem præsidium dux
reliquit, ipse vero cum exercitu ad Cæsarem profectus est. Nec e-
nim quisquam supererat in illis regionibus hostium, sed iam tota Iu-
dæa belli fuerat longinquitate subuersa: multisque suorum etiam præ-
cui incolentibus sensum perturbationis ac periculum exhibuerat. Nam
& circum Alexandriam Ægypti ciuitatem postea contigit multos Iu-
dæorum perire. His enim qui ex factione sicariorum illuc effugere po-
tuerunt, non satis erat saluos esse: verum & illic nouas res conabantur,
vt libertatem defenderent, & Romanos quidem nihil se meliores pu-
tarent, Deum vero solum Dominum dicerent. Cum autem quidam iis
Iudæorum non ignobiles aduersarentur, illos quidem mactauere, aliis
vero instabant, ad defectionem eos hortantes. Egrum autem videntes
confidentiam principes seniorum, iam cohibere tutum sibi non esse ar-
bitrabantur: sed congregatis omnibus in congregationem Iudæis, sica-
riorum temeritatem publicabant, illos omnium malorum causam esse
demonstrantes: & nunciebant illos, quod nec si fugissent certam spem 40

salutis habituri viderentur: à Romanis enim cognitos statim perituros esse, sibi debita calamitate replere eos qui nullius fuissent delicti participes. cauendum igitur ab eorum exitio multitudinem monebant, & vt pro se Romanis ipsorum traditione satisfacerent. His dictis, prospecta periculi magnitudine paruere, multoque impetu facios aggressi corripere. quorum sexcenti quidem statim capti sunt: qui vero in Ægyptum Thebasque illius tractus elapsi sunt, non multo post comprehensi reducti sunt: quorum non est qui duritiam siue confidentia siue pertinacia voluntatis sit dicenda, non obstupefcat. Omni enim genere tormentorum & vexatione corporum in eos excogitata, ob hoc solum modo vt Cæsarem dominum faterentur, nemo cessit, neque dicere velle visus est: sed omnes illa necessitate validiorem sententiâ conseruauere, tanquam brutis corporibus non animis etiam cruciatu ignemque susciperent. Maxime vero puerorum ætas, miraculo spectantium fuit: nec enim vel eorum quisquam commotus est, vt dominum Cæsarem nominaret: vique adeo corporum infirmitatem vis audaciæ superabat.

CAP. XXX.

Onia templum clausum apud Alexandriam.

Lupus tunc Alexandriam rector administrabat, & de hoc ad Cæsarem motu velociter retulit. Ille autem inquietum Iudzorum circa res nouas studium cauendum esse existimans, ac veritus ne rursus in vnum congregarentur, & quosdam sibi adiungerent, præcepit Lupo, vt templum Iudzorum, quod esset apud Onion (quæ sic appellatur) ciuitatem destrueret: Hæc autem est in Ægypto: quæ ob hanc causam & coli cœpit, & nomen sumpsit. Onias Simonis filius, vnus ex Pontificibus, ex Hierosolymis fugatus, Antiocho Rege Syriæ cum Iudæis bellum gerente, Alexandriam venit: & à Ptolemæo suspicitur humanissime, propterea quod Antiocho erat inimicus: ait se gentem Iudzorum eius auxilio sociaturum, si dictis suis obtemperasset. Cum autem Rex ea quæ possent fieri annuisset, rogauit vt in aliqua parte Ægypti templum sibi ædificare permetteret, & more patrio Deum colere. Ita enim & Antiochum magis odiosum Iudæis, qui templum apud Hierosolymam vastauisset, ipsique beneuolentiores eos fore, eoque multos ad eum religionis diligentia colligendos. Paruit his Ptolemæus, eique locum dedit centum & octoginta stadiis à Memphi distantem: Heliopolitanus autem ille tractus dicitur: vbi castello fabricato, Onias templum quidem dissimile ei quod est in Hierosolymis, turrim autem similem extruxit, ingentibus faxis sexaginta cubitis erectam. Arx autem fabricam secundum patriam imitatus est, & donariis similiter exornauit, præter candelabri confectionem. Candelabrum enim non fecit, sed informatum aureum lychnum tanquam iubaris luce radiantem, de aurea catena suspendit. Totum vero circa templum spaciū cōsto latere circumdedit, saxeas portas habente. Concessit autem Rex etiam multum agri modum, ac pecuniæ redditus: vt & sacerdotibus esset copia ad multa, quæ Dei cultus desideraret. Non tamen hæc Onias sana voluntate faciebat, sed erat ei contentio cum Iudæis apud Hierosolymam degentibus, propter fugæ ræmorem iracundiam: & hoc templo ædificato, arbitrabatur ad id se omnem ab Hierosolymis multitudinem reuocaturum. Fuerat autem olim prædictio quædam annis nongentis septuaginta: Esaiasque prædixerat huius templi futuram in Ægypto constructionem à quodam viro Iudæo. Templū quidem ita fuerat ædificatum.

An. m^di
di 4038.
à Christ.
na. 76.

*Varia tormenta
& vexationum genera, in eos excogitata, quæ Cæsarem dominum fateri recusant.*

Onias annuente Ptolemæo in Ægypto oppidum & templum condidit.

Onia templum in Ægypto extructū.

An. mū-
di 4038.
à Christ.
na. 76.
*Lupus In
dus tem-
plum clau-
dit.*

Lupus autem rector Alexandrię susceptis literis Imperatoris, cū ad tem-
plum aduenisset, nonnullis ablatis donariis templum claudit. Postmo-
dum Lupo mortuo Paulinus, qui eius potestati successit, neque dona-
riorum quicquam reliquit (vehementer enim Sacerdotibus commina-
tus est, nisi omnia protulissent) neque ad templum religionis causa ad-
ire volentes admittit: sed clausis foribus ita inaccessum fecit, vt ne vesti-
gium quidem diuini cultus in eo resideret. Tempus autem fluxerat vs-
que clausum templum, ex quo fuerat conditum, anni trecenti tri-
ginta tres.

C A P. XXXI.

De interfectione Iudaorum apud Cyrenem.

*Ionatha
sociorum
pars mani-
bus inte-
rit, nonnul-
li viui cap-
ti ad Ca-
tullo per-
ducuntur.*

*Catullus
tria simul
Iudaorū
millia trū-
cidat.
Iosephus
a Ionatha
hortatus
Catulli,
salū accu-
satur.*

*Ionathas
brius ver-
beratus
vinctus ex-
cessus est.*

Avdacia vero sicariorum, veluti morbus quidam, etiam ea quę cir-
cum Cyrenem oppida erant, contigerat. Elapsus enim ad eam Iona-
thas homo nequissimus, arte textor, non pauci imperitorum vt se at-
tenderent persuasit: perduxitque eos in solitudines, cum signa & vm-
brarum imagines se polliceretur ostendere. & alios quidē hęc agendo
atque fallendo latebat, dignitate vero pręstantes Cyrenensium Iudzo-
rum apparatus eius & profectionem Pentapolitanę Libyę rectori Ca-
tullo pręnunciant. Ille autem equitibus ac peditibus missis, inermes
facile comprehendit: & magna quidem pars manibus interiit, nonnul-
li autem viui capti, ad Catullum perducti sunt. Autor autem consilii
Ionathas tunc quidem potuit effugere: multum vero ac diligenter per
omnes quęsitus regiones captus est, adductusq; ad Catullum, sibi qui-
dem moram poenę inoliebatur, Catullo autem iniquitatis prębuit oc-
casionem. Nam ipse quidem locupletissimos Iudzorū falso insimula-
ns, autores sibi huius consilii fuisse dicebat. Catullus autem crimi-
nationes alacri animo suscipiebat, remque delatam multimodē cumu-
labat, tragicis etiam verbis exaggerans, vt & ipse quoddam bellum Iu-
dzorum confecisse videretur: quodque hoc atrocius est, pręter creden-
di facilitatem, etiam doctor erat calumniandi sicariis. Denique cum
iussisset Iudzū quendam Alexandrū nominare: cui iam dudum in-
fensus odium publicauerat, etiam vxore eius Berenice criminationi-
bus implicata, hos quidem priores occidit, deinde omnes simul pecu-
niarū copiis eximios, tria simul millia trucidauit. Et hęc secure face-
re arbitrabatur, quod eorum patrimonia redditibus Cęsaris adiungebat.
Ne vero vel alibi degentium quisquam Iudzorū eius iniustitiam con-
futeret, etiam longius mendaciū propāgavit: ac Ionathę nonnullisq;
aliis qui comprehensi fuerant persuadet, nouarū rerū accusationem
viris inferre probatissimis Iudzorū, apud Alexandriam Romamque
degentium. Horum autem qui per insidias accusati sunt, vnus erat Io-
sephus qui hęc scripsit. Non tamen Catullo fictio itā vt sperauerat celsi-
sit. Nam Romā quidem venit, Ionathā ceterosque vinctos ducens,
finemque arbitrabatur esse quęstionis apud se ac per illum constātē ca-
lumniam: Vespasianus autem rem suspicatus, veritatē requirebat: co-
gnitōque non iure hominibus accusationē illam, illos quidem Titi
studio criminibus soluit, merito vero poenā in Ionatham statuit: prius
enim verberatus, viuus exutus est. Catullo autem tunc quidem ob le-
nitatem principum obtigit ne quid amplius castigationis experiretur:
non multo autem post, multiplici morbo & insanabili correptus, acer-
bissime tortus est non corporis tantum cruciatum sustinens, sed erat ei
maior animi morbus & grauior. Terroribus enim expauescebat, & cre-

10

20

36

46

60

bro videbat sibi instantes vmbas eorum quos peremerat, & clamita-
 bat. Cumque se tenere non posset, exiliebat stratis, tanquam tormen-
 tis sibi & flammis adhibitis. Hoc autem semper multum proficiente
 malo, extisque defluentibus, ac intestinis exhaustis, ita est mortuus:
 nulla re alia magis diuinæ prouidentię factio indicio, quam quod ne-
 quisissimos vlciscatur. Hic nobis est finis historię, quam promissimus nos
 cum omni veritate tradituros, cognoscere cupientibus, quemadmo-
 dum hoc bellum Romanis gestum est cum Iudęis. & qualiter sit qui-
 dem expositum lecturis, vt dicant, relinquatur: de veritate au-
 tem confidenter dicere non pigebit. quod eam solam
 scopum mihi per omnia quę scripsi pro-
 posuerim.

An. mū-
 di 4038.
 à Christ.
 na. 76.
*Septem li-
 brorum de
 bello Iu-
 daico, con-
 cluso.*

*Flauii Iosephi de bello Iudaico Libri septimi &
 ultimi FINIS.*

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises
ici volontairement.

INDEX RERVM ET VERBORVM IN HOC

FLAVII IOSEPHI OPERE ME-

morabilium fidelissimus ac locu-
pletissimus.

A.

ARON mortuus sol. 94.
Aaron virga germinat 93
Aaron filii 77
Aaron *Mosis* fratri sacerdotium
confertur à Deo ibid.

Ab Atheniensibus honor *Hyrcano* habitus 376
Abraham *Lothum* captum cum *Sodomitis* reducit

25

Abrahamus primus verbi diuini concionator 23

Abrahamus egregius *Astronomus* 42

Abrahamus *Egyptiorum* religionem docuit & artes

24

Abraham moritur aetatis an. 175. 31

Abrahami obediencia 28

Abraham Deus progeniem eius malos vicinos in
Egypto habituram, prænuncias 25

Abaneth 75

Abel à *Cain* interfectus 15

Abdagasus *Asinaum* interficere vult, quod *Arra-*
bani permittere recusat 501

Abdon iudex 132

Abdemon 828

Ab Apione quadam valde frigide conscripta 841

Abia ad *Hebraeos* oratio, qua desertionem & impie-
tatem eius exprobat 324

Abenerus *Neri* filius *Saulis* filium *Iebosethum* populi
Regem constituit 171

Abenerus contra *Iuda* tribum copias educit, cui *Ioab-*
us cum vniuerso *Dauidis* exercitu occurrit
ibid.

Abenerus apud seniores populi, praefectusq; mili-
tia, ut ad *Danidem* desciscerent, loquitur
172

Abenerus à *Danide* comiter exceptus, amicè dimit-
titur 173

Abenerus ad *Danidem* in *Hebronem* mittit lega-
tus, qui suo nomine factus cum eo ferirent
172

Abenerus in fugam conuersus, *Asael* trucidat
171

Abesalomus sororem *Thamar* solatur 154
Abesalomus vindicta opportunitatem expectat
ibid.

Abesalomus patrem ac fratres ad solenne conuiui-
um inuitat, & *Ammonem* vino sepultum tru-
cidari curat ibid.

Abesalomus reductus patri *Dauidis* conspectum
deuitare iubetur 185

Abesalomus patri sui affectat regnum astute satis
& callide 186

Abesalomus Rex ab vniuersis salatur ibid.

Abesalomus *Iordanem* traiecit 189

Abesalomus callide per mulierem à *Ioabo* suborna-
tam reuocatur *Hierosolyma* 185

Abesalomi *Hierosolym.* nati liberi ibid.

Abesalomi columna maiorena 190

Abias contra *Ieroboamum* exercitum colligit 224

Abias victoria potitur ibid.

Abigae *Nabali* uxor muneribus *Dauidem* pla-
cat 163

Abiathar manus *Saulis* elapsus, *Dauidi* patri,
& sacerdotum nunciat cadem 160

Abiatharus sacerdotali honore priuatur 203

Abilamarodochus *Iechoniã* à vinculis dimittit
276

Abimelechus 79. fratres interficit 129

Abimelechus *Thebas* capit 130

Abimelechus in *Sicimitas* mouet 130

Abimelech *Isaacum* inuidia motus expellit 31

Abmimelch amicitiam renouat cum *Isaaco* 32

Abimelechus amore *Sara* captus 27

Abimelechum mulier ferit, & armiger eum occidit
131

Abimelechum *Sicimita* expellunt 130

Abisau 195

Acerra 210

Achas quintus ex fratribus antequam protrahi iu-
beretur, in medium prorupit 874

Achab & *Iosaphath* in *Syros* mouent 235

Achab in praelio vulneratus moritur ibid.

Achabus ob dimissum ab ipso *Adadam* taxatur
233

Kkk

Achabus

<i>Achab in gratiam recepto Adado factus cum eo facit</i>	232	<i>Ad Anilaum ingens perditorum hominum multitudo confluit, qui Babylonios inuadunt</i>	103
<i>Achabum Eliam quatit</i>	228	<i>Adhortatio ad contemnendam mortem, à tempore rei statim desumpta</i>	11
<i>Achabi 70. liberi Samariae trucidati</i>	247	<i>Adhortatio ad considerationem auxilii & beneficii Dei Israelitu exhibitum</i>	14
<i>Achabi penitentia</i>	230	<i>Adhortatio ad libertatem tuendam</i>	5
<i>Achabi cruorem canes iuxta Elia predictionem lambunt</i>	235	<i>Adiutorum magnates cum Abia Arabum Rege contra Izatem factus faciunt</i>	5
<i>Achabum Elia impietate accusat</i>	228	<i>Adiutores Solomonis in templo exadificandi</i>	197
<i>Achaze aurum & argentum templi Damascum</i>	256	<i>Adonias cum Abisace coniugium expetit</i>	20
<i>Achaze Regi desert</i>	256	<i>Adonias interficitur</i>	1
<i>Achaze Syrorum Deos templo Hierosolymorum clauso colit</i>	ibid.	<i>Adonias ex consilio se propiciens ad altaris cornu confugit</i>	19
<i>Achaze impietas</i>	255	<i>Adonias affectat regnum</i>	19
<i>Achaze mors</i>	256	<i>Adulterus leger & Zelotypia</i>	1
<i>Achar quadam ex prada contra Dei mandatum abscondit</i>	115	<i>Adultera accusatio contra Iosephum</i>	4
<i>Achor sorte deprehenditur & punitur</i>	116	<i>Agar Saram contemnit</i>	2
<i>Achia propheta Hieroboamum decem tribuum Regem futurum ostendit</i>	218	<i>Agatharchidæ Iudaei testimonium</i>	8
<i>Achimelech proditiōis à Saulo insidimulati apologia</i>	159	<i>Agrippa ad Flaccum, Syria praesidem, se confert</i>	489
<i>Achitophel Abesalomo, ut cum patris pellicibus congregaretur, suadet</i>	187	<i>Agrippa quam Herodes Iudaei magis fauere</i>	524
<i>Achitophelis consilio suadenti Dauidem bello prosequendum Chusim se opponit</i>	188	<i>Agrippa per Martham à Trôto pecuniam mutuatur</i>	489
<i>Achitophel, suo consilio exploso laqueo sibi uitam finit</i>	189	<i>Agrippa, dum Herennius Capito pecuniam a eo extorquet, noctu Alexandriam nauigat ibidem.</i>	
<i>Achitophel ad Abesalomum deficit, cuius consilia ne succedant, Dauid precatur</i>	186	<i>Agrippa cum aliis aliquot ad Claudium mittitur</i>	519
<i>Acme litera ad Antipatrum</i>	462	<i>Agrippa Hierosolymu Hecatomben immolat</i>	42
<i>Accusatio & Epistola falsa legatorum contra Iosephum</i>	560	<i>Agrippa ab Agrippina, ut Claudius Iudaeorum causas cognoscat, precibus obtinet</i>	53
<i>Adar, Martius</i>	112	<i>Agrippa senatus suam sententiam exponit</i>	518
<i>Adadus Damasci & Syrorum Rex à Davide praelio vincitur</i>	178	<i>Agrippa Fortunatum libertum cum muneribus & literis contra Herodem ad Imperatorem mittit</i>	495
<i>Adamus iram Dei deprecatur</i>	14	<i>Agrippa à Lesbo digressus</i>	425
<i>Adama & Eua lapsus</i>	ibi.	<i>Agrippa ab Antonio Germanici & Claudii matris trecenta millia mutuo petit</i>	481
<i>Adamus poena</i>	ibi.	<i>Agrippa Iudaei adium tributum remittit</i>	52
<i>Adami aetas 930. anni</i>	16	<i>Agrippa Agrippa filius</i>	521
<i>Adamus Deum alioquitur</i>	14	<i>Agrippa Marso Syria praefidi dum quing. reges a se venientes discedere iubet, insensur</i>	52
<i>Aderus Solomonis insensur</i>	218	<i>Agrippa in theatro Deus consalutatur, Bubonem videt, & ut Germanus pradiixerat, quinto die moritur</i>	ibid
<i>Aderus in Egyptum praefugit</i>	ibid.	<i>Agrippa quamdiu vixerit & regnauerit</i>	ibi
<i>Aderus Pharaonem ut sibi in patriam reuerti permittat, orat</i>	ibi.	<i>Agrippa domum praeliam extruit unde cuncta qua circa templum fierent, contemplari poterat: Iudaei alio rem parietem excitant, qui</i>	
<i>Aderus in Idumeam reuertitur, inde in Syriam se confert</i>	ibi.		
<i>Ad mortem nati sumus, eamq. fugere ne fortissimi quidem possunt</i>	815		
<i>Ad Alexandrum sex millia hominum confluunt</i>	360		
<i>Ad Lothum angeli diuertunt</i>	26		
<i>Ad Manethonem de Moysae maledicta responsio</i>	838		
<i>Ad Deum respicientibus ei, vim fidentibus pietatis fructus ei regem manet</i>	530		

Regu prospectum arcet , & apud Neronem Top-
pea precibus illum illasum impetrant 539
Agrippa Tiberiade habitat 488
Agrippa in Italiam Puteoli, inde ad Tiberium Ca-
sarem peruenit 489
Agrippa ud audiendum Eutychum instat , quo fa-
cto propter verba quadam ei vincula sunt iniecta
491
Agrippa Alexandria pecuniam mutuatur 489
Agrippa Iudaeorum immunitatem confirmat
429
Agrippa Berytiam ciuitatem eximiijs ornamentis
honorat 524
Agrippa terrestri itinere Ephesum peruenit 427
Agrippa in Asiam missus 420
Agrippa sex menses in custodia seruatus 492
Agrippa in suum regnum nauigat 494
Agrippa Roma de gens ob liberalitatem immodicam
ad inopiam redactus 488
Agrippa Hierosolymorum muros permunit
514
Agrippa ditio ampliatur 537
Agrippa Herodes Antipatrum Romam ducendum
tradit 431
Agrippa Germanus quidam fortunam florentem &
vita terminum praeclit 492
Agrippa liberi superstites 526
Agrippam Herodes apud Sinopen Ponticam vr-
bem offendit , & ab eo honorifice excipitur
427
Agrippam Caius Tetrarchia Regem constituit
494
Agrippina Messalina & Patina Cleudis uxores
536
Agrippinum 608
Aggeus & Zacharias Propheta 287
Ain expugnata atq; combusta 116
Albinus Iudae procurator 539
Alcimius siue Iacimus pontifex 330
Alcimius pontifex cum perfugiu Iudam apud De-
metrium accusat 330
Alcimius popularem auram sibi concilians , eos qui
sunt Iudae partium occidit ibi.
Alcimius Iudam apud Demetrium accusat 330
Alcimius pontifex mortuus 331
Alexander in templo Hierosolymitano sacrificans,
vaticinio de ipso Danielu ostenso maximam Iu-
daru libertatem concedit 302
Alexander Aristobuli filius contra Hyrcanum ma-
gnam manum congregat 586
Alexander & Aristobulus crebro matrem im-
plorant , id quod Herodis animum succendit
613

Alexandere Herodi parentis Euchmachus corrumpit , & quod regni sit futurus successor praedicat 614
Alexander ad DCCC. crucibus suffigi , & in corru-
dem conspectu uxores & liberos trucidari iubet 369
Alexander Thracida cognomen apud Iudaeos inuenit
Alexander in vinculis quatuor libras aduersus in-
micos conscribit 6
Alexander Ptolemao, ut Zoilum tolleret, perficit
det 35
Alexander 84
Alexander quartano febrium recursu fatigatur
582
Alexander suo & fratris nomine parentis accusa-
tione diuis 43
Alexander Hierosolyma obsidere volens pontifice
obuiam euntem honorifice excipit , ob vitione
eodem habitu ante oblatam 30
Alexander cum Demetrio armis decernit, cunctis
que conductis milites amittit 30
Alexander & Aristobulus omnes lachrymis etia
parentum accusatorem ad misericordiam com-
mouent 43
Alexander à Iudaeis bello petitus, potentissimos co-
rum in Bethoma oppugnat 36
Alexander coniugi, quomodo secure regnare possit
ostendit 36
Alexander Aristobuli filius ad defectionem Iuda-
eorum reducit 58
Alexander Polyhistor 3
Alexander & Aristobulus à Salome ac Pheroras
ad conuicia illecti, apud Herodem traduntur
430
Alexander obiecta crimina non inficiatur , se-
per scripturam parentis struclis insidias fati-
tur, quarum Pheroras, Salome, Ptolema-
us, & alij Regu fideiissimi participes essent
443.
Alexander per sex annos quinquaginta millia Iu-
deorum interfecit 58
Alexander ad praefectum arcis Alexandrii, ut
reciperet, scribit 44
Alexander Herodi, quod Arobelaum discedere d-
cremit, fateitur 44
Alexander victoriam ab Theodoro amittit 58
Alexander 100000. pedum & 1500. equum co-
gregat 58
Alexander Jonathan in suas partes tradere con-
tur pontificatum deferendo 33
Alexander Aristobuli filius principatum inuadit
372
Alexander Antiochi Epiphanis filius in Syria

veniens, Ptolemaidem occupat	336	Alexandra Hyrcani filia, uxor Alexandri	
Alexander Rex Syria Cleopatram Philometori filiam ducit	339	Aristobuli Regis filij, Cleopatra ut Pontificatum filio suo petat ab Antonio scribi	399
Alexander & Aristobulus in quibus peccauerint	451	Alexandra Hyrcanum patrem sollicitat, & ut i	
Alexander ad Ptolemaidem exercitum ducit, eamque oppugnat	356	Malcho tutelam peteret, monet	498
Alexander in conspectu cum Antiocho Gryphocafus	352	Alexandra moritur, & Hyrcanum regni successorem constituit	581
Alexander alterum fratrem interficit, alterum in honore habet	356	Alexandra Cleopatra Herodi insidias, & filij miserabilem interitum indicat	40
Alexander a Gabino victus	373	Alexandra interfecta	414
Alexander dona Ionatha mittit	341	Alexandra Damascus nulla re memorabili gesta capit	581
Alexander post obitum Philippi Macedonum Rex	300	Alexandra indecore se filia criminis non consciam vult offendere	411
Alexander cum hostibus praelio decertat, & sex milia militum amittit	586	Alexandrium & alia castella diruta	371
Alexander ab armis requiescit	581	Alexandri mater	371
Alexander & Aristobulus Sebaſte strangulati in Alexandrium sepeliuntur	451	Alexandria pars ora maritima	461
Alexander cum Obada rege Arabum congressus, totum exercitum amittit	581	Alani Medium terram pradandi causa peruadunt	442
Alexander Arabia & Amathunti castello bellum infert, illudque captum funditus eruit	580	Allus Caesaris libertus Agrippa matuo dat pecuniam	490
Alexander Lyſimachus Alabarcha	521	Altare & vasa ad illud pertinentia	203
Alexandri & Aristobuli impatientia	ibid.	Altare areum	21
Alexandri victi in Arabiam fuga, & cades	342	Altitudo, longitudo & latitudo templi	20
Alexandri cum Demetrio pugna & victoria	338	Amalecita Davidi Regem Saulum casum nunciat, & eius cadu argumenta armillas aureas & insigne regium offert	171
Alexandri copias Arabum Rex in fugam vertit, maximamque partem trucidat	581	Amalecita mouent in Israelitas	61
Alexandri familia magnum infortunium incurrit	364	Amalecitarum Rex Samuelis iussu interficitur	151
Alexandri morbus	361	Amalecitarum gens expugnata, & incensa Sicella pradam abegerunt	161
Alexandri mors	362	Amalecitas internecione delendos pradiſſio	61
Alexandrum quidam quod Romam contra parentem ad amicos literas misert, accusat	442.	Amalecitas pleſtendos	11
Alexandrum filium Herodestimet	614	Amalecitas fundunt fugantque Israelita	61
Alexandrum, Aristobuli fratrem Regina Regem constituit, qui e vestigio crudeliter agit	580	Aman ab omnibus, exceptis Iudais, adoratur	294
Alexandra Pharisaui ultro paret	399	Aman odio & consiliis eius in Iudaeos in conuini patefactu, suspenditur	291
Alexandra, Alexandri coniunx pietatis opinione principatum obtinet	ibid.	Amor multitudinis erga Iosephum	56
Alexandra Herodi suspecta obseruatur	400	Amos Rex Iudae impius	26
Alexandra in Egyptum aufugere cogitat, insidia vero Herodi pateſcunt	ibid.	Ammonitarum spolia	23
Alexandra sese excusat & Herodi reconciliatur, dum Pontificatum filio promittit	ibid.	Amnon morbum simulans, patrem ut sororem admittat, petit	181
Alexandra Iudais custellarum custodiam credit	363	Amnon sorori, ut sui copiam faceret, suadet ibidem	
Alexandra Herode absente urbis arces in suam potestatem redigere conatur	413	Amnon sororem reſtantiem per vim opprimit, mortuam & fastiditam extrudit	ibid.
		Amnon, Davidi filius, Thamarum, Absoloni sororem deperiens, in morbum incidit ibidem.	
		Amanis facultates Mardocheo dantur	161

<i>Amanis in Mardocheum odium</i>	296	<i>Angelus Dei occurrit Agar</i>	28
<i>Antonius & Caesar cum Herode in Capitolium ascendunt</i>	211	<i>Angeli Abrahamo filium nasciturum nunciant, & delendos Sodomitas</i>	26
<i>Ammanita exterorum societate mercede impetrata in Davidem copias parant</i>	180	<i>Anni etatis & regiminis, item virtutes & diuitiae Davidis</i>	201
<i>Ammanita & confederati seipsos inuicem trucidant</i>	237	<i>Annibal supplicio affectus: Amaramus & Eleazarus in exilium missi</i>	527
<i>Amplitudo Iudae</i>	455	<i>Anilaus ob uxoris idololatriam à Indaeis obsurgatur quendam confodit</i>	502
<i>Ampliatio regni Israelitici</i>	252	<i>Anilaus in Mithridatis vicis cum exercitu impetum facit, eumq; noctu opprimit, & captum secum abducit</i>	514
<i>Amarinus Rex Israeliticus</i>	227	<i>Anilaus Partherum Duces trucidat, eiusq; uxorem ducit</i>	373
<i>Amaranes futurus Mosi parenti Deum orat pro Hebraeis</i>	53	<i>Anilaus à Mithridate fugatus</i>	503
<i>Amarinus moritur, eiq; Achabur filius in regno succedit</i>	227	<i>Anilaum Babylonii ad supplicium deponunt, qui oppressus interficitur</i>	ibid.
<i>Amoraos Hebraei fundunt fugantq;</i>	95	<i>Anima mortali corpore iuncta</i>	443
<i>Amoraorum terra situs</i>	ibid.	<i>Animus Herodis hypocriticus</i>	491
<i>Amasias à propheta propter idololatriam reprehenditur</i>	251	<i>Annius Minucianus</i>	506
<i>Amasias Rex Hierosolymitanus</i>	250	<i>Annius Rufus Iudae praefes</i>	480
<i>Amasia ab Israelitarum Rege captus, Hierosolyma diruta & templum spoliatum</i>	252	<i>Annona caritas in Aegypto</i>	51
<i>Amasia Hierosolymorum Regi in Ioam Israelitarum Regem expeditio</i>	251	<i>Annona charitas principatu Claudii</i>	87
<i>Amasia Idumaei victoria</i>	ibid.	<i>Annus iobelus</i>	83
<i>Amasia cades</i>	252	<i>Ananus apud Albinum accusatus</i>	480
<i>Amathus diruta</i>	359	<i>Antigonus auriculae Hyrcani dentibus truncat</i>	595
<i>Amathenorum Rex Davidis societatem petit</i>	179	<i>Antigonus Aristobuli filius ab Herode fugatur</i>	593
<i>Ananias Nebedai filius, Camyda pontifici succedit</i>	234	<i>Antigonus Massadam obtinet</i>	597
<i>Ananias Costobarus & Saulus ad spoliandos infirmiores promptissimi</i>	540	<i>Antigonus Parthus, si ab Hyrcano in illud regnum transferrent pecuniam pollicetur</i>	386
<i>Ananias unus ex legatis, vir malus & maleficus</i>	571	<i>Antigonus quosdam, qui Herodianos frumentatores per insidias interciperent, mittit</i>	391
<i>Ananias, Ananus, Cumanus, Celer, aliiq; nonnulli Romam missi</i>	535	<i>Antigonus apud Aristobulum falso accusatur</i>	395
<i>Ananus apud Albinum accusatus</i>	539	<i>Antigonus à Parthis in Iudaeam reductus Hircanone in regnum restitueretur, auriculae amputantur</i>	388
<i>Ananus quinq; filios summi Dei pontificio potuit habet</i>	ibid.	<i>Antigonus Romanum exercitum alere recusatur</i>	392
<i>Ananus Sethi filius in Ioazari pontificis locum surrogatur</i>	480	<i>Antigonus Herodi, quod non ex stirpe Regis prognatus, sed semisudaus sit, exprobratur</i>	391
<i>Ananelo Herodes dat summum sacerdotium</i>	399	<i>Antigonus Aristobuli filius apud Caesarem Hircanum & Antipatrum accusat</i>	37
<i>Ananelo Herodes pontificatum abrogat</i>	400	<i>Antigonus securi obruncatur</i>	39
<i>Anna Helcana uxor liberos à Deo petit</i>	137	<i>Antigonus, Aristobuli filius, ad Caesarem, Pompeii studiosos de morte patris accusaturus veniunt</i>	589
<i>Anaxagoras</i>	470	<i>Antigonus de fratre nihil mali suspicatur</i>	52
<i>Anchus secum Davidem contra Hebraeos educit, qui à Palaestinarum ducibus reprobatur</i>	167	<i>Antigonus interficitur</i>	ibid.
<i>Anchus Davidem remittit</i>	ibid.		
<i>Anchus Davidem cum sexcentorum cohorte evocat</i>	165		
<i>Ancillas ingenui non ducant</i>	106		

<i>Antigonus Hyrcanum & Antipatrum falsò accu-</i> <i>sus</i>	589	<i>Antipater Herodem fratribus magis insensum rea-</i> <i>dit</i>	43
<i>Antigonus apud Aristobulum falsò accusatur</i> <i>59</i>		<i>Antipater subditos suos, ut cum Hyrcano sentirent</i> <i>admonet</i>	589
<i>Antigoni in Iesephi cadaver immanitas</i>	600	<i>Antipater cum copii Alexandro obuiam procedi-</i> <i>586</i>	
<i>Antigonum Aristobuli filium Ptolemaus Men-</i> <i>neus adoptat</i>	383	<i>Antipater Samarita Herodi Antipatrum, si-</i> <i>lum venenum paratum habere, exponit</i> <i>457</i>	
<i>Antipater precibus Herodem, ut pacta connubialia</i> <i>mutentur, flectit</i>	453	<i>Antipater patrem vitam finisseratus, cum carce-</i> <i>ru custode de missione agit, quod dum Hero-</i> <i>des audit, sine mora eum occidere, & in Hyrcanu</i> <i>castello condauget</i>	460
<i>Antipater Malichi instinctu venenum bibit</i> <i>592</i>		<i>Antipater nocte cum Hyrcano ex ciuitate pro-</i> <i>figit, & ad Aretam Arabia Regem peruenit</i> <i>583</i>	
<i>Antipater Iudaorum potentiores in Aristobulum</i> <i>conciat</i>	366	<i>Antipater innocentiam suam precibus ad Deum te-</i> <i>statam facere conatur</i>	461
<i>Antipater pecunia & donis hominum fauorem sibi</i> <i>conciliare conatur</i>	620	<i>Antipater multa praelara facinora committit,</i> <i>& ad subeunda pro Casare pericula sese offert</i> <i>589</i>	
<i>Antipater Herodem & aulicos calumniis in fratres</i> <i>inflammant</i>	713	<i>Antipater cum patre res Iudaorum ministrat</i> <i>452</i>	
<i>Antipater omnium malorum fax</i>	441	<i>Antipater fratribus sublatis populo & militibus in-</i> <i>usius</i>	ibid.
<i>Antipater Casari ex Syria milites conscribit</i>	374	<i>Antipater se reuersus in gratiam gratulari simulat</i> <i>434</i>	
<i>Antipater Mithridati in capienda Pelusio operam</i> <i>nauat</i>	375	<i>Antipater veste proiecta multitudinem vulnerrum</i> <i>demonstrat</i>	589
<i>Antipater obiecta crimina diluit</i>	375	<i>Antipater parentis accusationem diluit</i>	460
<i>Antipater Iudæa procurator declaratus</i>	ibid.	<i>Antipater Salomes filius apud Augustum Casarem</i> <i>Archelaum accusat</i>	469
<i>Antipater contra Malichum colligit exercitum</i> <i>591</i>		<i>Antipater parentis vltimum diem optat</i>	452
<i>Antipater presens calumniis & absens per literas</i> <i>Herodem in filios exacerbat</i>	431	<i>Antipater patria muros reparat</i>	589
<i>Antipater Phetora mortem vehementer luet</i> <i>625</i>		<i>Antipater a cunctis accusatur</i>	461
<i>Antipater Casarea omnibus inuisus</i>	ibid.	<i>Antipater amicitiam fallere non potest</i>	453
<i>Antipater expectatione regni certatur</i>	621	<i>Antipater in carcerem coniectus</i>	462
<i>Antipater in Iudæa nouarum rerum cupidus com-</i> <i>pefecit</i>	376	<i>Antipater domum reuersus à nemine excipitur</i> <i>459</i>	
<i>Antipater Idumæus 198. primum Antipat dictus</i> <i>ibid.</i>		<i>Antipater Roma illustris factus</i>	432
<i>Antipater Phasaelo Hierosolymorum, Herodi Gal-</i> <i>ilea regimen committit</i>	377	<i>Antipater Herodi filius parandi sibi regni spe Romanum</i> <i>namigat</i>	468
<i>Antipater omnem in Antipatulum culpam confert</i> <i>463</i>		<i>Antipatri coniunx nobilis ex Arabia sœmina</i> <i>588</i>	
<i>Antipater Gabinium Ptolemaum in Egyptum</i> <i>reducentem adiuvat</i>	372	<i>Antipatri in Alexandrum fratrem dolus & insidia</i> <i>612</i>	
<i>Antipater exclusis reliquis fratribus patris successor</i> <i>declaratur</i>	611	<i>Antipatri in Archelaum & Philippum fratres in fi-</i> <i>dis</i>	624
<i>Antipater Hyrcani, Nicodemus Aristobuli legati</i> <i>ad Pompeium</i>	368	<i>Antipatri uxor & filii</i>	374
<i>Antipater scriptoribus epistolarum, quas in fidrum</i> <i>perniciem simulat, ingentem pecunia summam</i> <i>erogat</i>	624	<i>Antipatri contra fratres artificiosa machinatio</i>	438
<i>Antipater Hyrcani pecuniam Romanos sibi deuinctos,</i> <i>Iudæos vero inuisus reddit</i>	377	<i>Antipatrum & Herodem apud Hyrcanum Iudæi</i> <i>accusant</i>	377
<i>Antipater in demerendis paternis amicis nulli sum-</i> <i>ptribus parcat</i>	453	<i>Antipatrum Casar Romana ciuitate simul & im-</i> <i>munitate donat</i>	589
<i>Antipater ab Herode accusatus</i>	459		

Antipatrum Herodes ad Casarem mittit	456	ciai Iudais concedit	3
Antipatri extructa	435	Antiochus septem illustres pueros Hebrao- rum cum matre Antiochiam abduci precipit	478
Antipatri	608	Antiochus peditum sibi legiones ex Hebraorum nu- mero congregat	48
Antiochus abrogato Dei cultu, summa cum tyrannide falsum illu obtrudit, arci in hoc presidio im- positio	319	Antiochus Iudeus seditiosus magna calamitatu i Antiochia auctor	43
Antiochus Magnus Rex Asia & Syria Iudeos vexat	313	Antiochus septimi dci foriam Iudais edic- ibid.	
Antiochus prius regno cum coniuge ac liberis egredi, quam cum Romanis pugnare decreuit	442	Antiochus Eupator cum copiis, in Iudam proficiscit- ur	32
Antiochus in Iudam irrumpere parat	323	Antioch. Epiphanes curris implicitus, morbum cor- trahit & moritur	32
Antiochus capitur	442	Antiochus Egypto cadere cogitur	32
Antiochus cum Casare reconciliatur	ibid.	Antiochus Hircanum in urbem compellit	35
Antiochus cum Iuda sedus facit	329	Antiochus Diana templum spoliare volens, Ely- maida monet, & turpiter inde se Babylonem re- cipit	32
Antiochus murum, quo templum septum erat, solo aquat	ibid.	Antiochus Seleuci frater Antiochum Cyciceni fili- um bello aggreditur	35
Antiochus sui ciuibz perfidus	437	Antiochus moritur, & principatum Antiocho fili- relinquit	17
Antiochus acceptis ab Hircano trecentis talentis ab obsidione discedit	578	Antiochus post patris obitum cum numero exercitu Iudeorum fines ingreditur	57
Antiochus auxiliaturus Samaritis, ab Aristobulo caditur & fugatur	353	Antiochus ad Hierosolymam proficiscitur, praesidi- umq; ibi relinquit	ibid.
Antiochus Rex Damascenorum	360	Antiochus à Tobia filius motus cum exercitu in Iudam irrumpit, ac Hierosolyma deuincit	575
Antiochus Seleucum fugat	319	Antiochus Epiphanes belli Iudaici, sors & auctor	312
Antiochus cum coniuge & filiabus in Ciliciam fugit	442	Antiochus mores Iudaicos abrogat	571
Antiochus Tryphonem eiectum Syria, in Dora obsi- dione cingit	349	Antiochus rex Comagena	28
Antiochus regno à fratre exiuitur	361	Antiochi Magnus in honorem templi edictum	314
Antiochus Gryphus occisus	359	Antiochi ad Ptolemaum de Iudeorum libertate e- pistola	31
Antiochi ad Zeuxidem epistola, in qua Iudeorum honorificam mentionem facit	314	Antiochi ad Eleazarum exhortatio	47
Antiochus & Ptolemaus amicitiam & sedus fa- ciunt	ibid.	Antiochi mors & iames exercitus immissa	36
Antiochus cur templi depraedationem fecerit	463	Antiochi & Iuda pugna	32
Antiochus Philippum regni gubernatorem consti- tuit, eiq; Antiochum filium tradit	328	Antiochum Cefennius Petus Syria administrato- coram Casare accusat	44
Antiochus urbe Hierosol. occupata templum spoliat	320	Antiochus Demetrii fratrem Alexander timet	581
Antiochus in conflictu cum Parthis interemptus	351	Antiochia Mygdonia à Macedonibus condita	290
Antiochus squalidis factoribus conflictatus expirat	410	Antiquitatum Iudaicarum Epilogus	29
Antiochus Lysia rerum administrationem, provin- ciae & filium commissens, in Persidem proficiscit- ur	323	Antiquitatum historia quinquaginta annorum	449
Antiochus contra Iudeos in furorem vertitur	ibid.	Antonijs Herodem & Phasaclum tetrarchas decla- rat	55
Antiochus cognito, quod Philippus usurpato sibi re- gno aduentaret & Perside, obsidione soluta illi oc- currit	329	Antonijs in Tyro commoratur	ibid.
Antiochus Soenopogie gratia septem dierum indu-		Antonijs Antigoni ad Triumphum feru-	

volens, propter Iudaeos seditiosos securi cum percussit	398	Aquilam auream detractam iuuenes securibus concidunt	ibid.
Antonius captiuos trucidat	594	Ara suffumigatoria	74
Antonius mulctus donis ab Herode affectus	402	Arabs Scauro reconciliatur	319
Antonius Phasaelum & Herodem Tetrarchas constituit	385	Arabes ardesciente siti ultro se Iudaei tradunt	330
Antonius Hyrcano de Cassii & Brutis rebus & morte scribit	384	Arabes ab Herode deuicti	407
Antonius Herodis virtutem miratur	327	Arabes Herodis exercitum in fugam vertunt	329
Antonius Cleopatra maritus	462	Arabes Casare irato Herodi neque latrones dedere, neque pecuniam mutuo acceptam persolvere volunt	242
Antonius & Cleopatra extincti	431	Arabes siti compulsi ab Herode pacem petunt	407
Antonius Armenia regno potitur	404	Arabes & Trachonita scientes Herodi Casarem iratum, illi insultant	242
Antonia in magno apud Tiberium honore habitata	267	Arabes in praelium reuersi, fugientes trucidant, & castra capiunt	405
Antonium Herodes muneribus placat, & amicis rei suas saluas esse scribit	402	Arabes in fugam versi	ibid.
Antonia turris	424	Arabum circitor septem millia cadunt, priusquam in Herodis clientelam sese dedunt	130
Antoniam Agrippa, efficeret, ut tandem audiretur Eutyclus, rogat	267	Arabum contra Ioramum expeditio	130
Anteus	279	Arabici belli causa	241
Apion contumeliosam Iudeorum infestationem, quasi mercedem Alexandrinis reddere voluisse videtur	461	Arbores frugifera non decindenda	110
Apion veram patriam & genus suum abiurat ibid.		Arborum de rege deligendo consilium	130
Apion de Mose & gente Iudaica	460	Arca Noe	16
Apion Iudeis seruitutem exprobrat	465	Arca sacra à Palestini in sanum Dei sui Dagoniam desertur	139
Apion seipsum laudat & magnificat	ibid.	Arca in Cariathiarim transfertur	140
Apionis de Mose & templo Iudaico mendacium arguitur	461	Arca Dei in templum transportatur	111
Apologia Hyrcani apud Regem accusati	317	Arca sacra Bethsame peruenit	140
Apollodotus ex Gaza notus in Iudeorum castra erumpit	358	Arca in urbem reducta, in tabernaculum reponitur	177
Apollonius cum Ionatha praelium committit, & ab eo fugatur	340	Arcon medicus quasdam dimittis	280
Apollonius Syria Dux collecto exercitu Hierosolymam venit	474	Architecti templi extruendi	104
Apostata à Matthia transfigitur	321	Archelaus Herodi sese excusat	243
Apostata à religione Iudaica	320	Archelaus fratrum liberos odit	247
Apostasia sacerdotum	301	Archelaus Herodem generum benignissime suscipit	333
Aspases per septennium Iudex	132	Archelaus Herodem ultro pro Alexandro deprecari compellit	336
Apud Gracos nulla conscriptio poemate Homeri ventusior	449	Archelaus Rex Cappadocia in Iudaeam ad Alexandrum generum venit	335
Aqua calida apud Calliroe, quae in lacum bituminis feracem effluit	253	Archelaus & Herodes de liberis Alexandri deliberant	ibid.
Aquarum calidarum fontes	440	Archelaus Cappadocum Rex Herodem indignationem in generum simulat, eumque ad paternos affe-ctus reducit	241
Aquarum in Hebraeorum exercitu penuria	127	Archelaus si à Casare in Imperio constabillitus esset, cura sibi fore, ut beneuolentia omnium videatur dignissimus pollicetur	254
Aquila auertens flammam in Romanos abigit	444	Archelaus Alexandri crimina in amicos, praecipue vero in Pheroram transfert, Pheroras Archelaum reconciliatorem adis	241
Aquila Caio extremum ictum inflixit, Chereas vero facinoris auctor dicendus	279	Archelaus Romam proficiscitur, multique eidem obnixuri eum comitantur	255
Aquila aurea super maiorem templi portam	252		

<i>Archelaus</i> Ioazaro Boethi filio pontificatum abrogat, eamque dignitatem in Eleazarum collocat 259	<i>Aristobulus</i> & Hyrcanus de regno contendunt 31
<i>Archelaus</i> epulum multitudini prabet 254	<i>Aristobulus</i> vinculo solutus veneno tollitur 37
<i>Archelaus</i> & Iudaorum legati coram Casare comparent 258	<i>Aristobulus</i> Antigoni in regni societatem admittit, ceteros in vincula coniecit, & matrem sanctat 31
<i>Archelaus</i> & Philippus instinctu Antipatri accusantur 249	<i>Aristobulus</i> ad Pompeium descendit 58
<i>Archelaus</i> condita 359	<i>Aristobulus</i> Damascus contra Ptolomaeum missus 363
<i>Archelaus</i> visionem Simon vir Effaui interpretatur 260	<i>Aristobulus</i> Antigoni fratrem interficit 31
<i>Archelaus</i> regi acclamatum 254	<i>Aristobulus</i> Hyrcani filius post captivitatem Babylonicam diadema sibi primum imponit 35
<i>Archelaus</i> accusatum Caesar pecunia multat, eumque Viennam in exilium mittit 260	<i>Aristobulus</i> ex arce ad Pompeium descendit 36
<i>Archelaus</i> Caesar ethnarcham constituit, regni que dimidium in duos Herodii filios Philippum & Antipam partitur 258. & 248	<i>Aristobulus</i> castella Pompeio tradit ibi
<i>Archelaus</i> Nicolaus excusat 255	<i>Aristobulus</i> cum familia Romam uelatus 58
<i>Ardens</i> studium in reparandis moribus 292	<i>Aristobulus</i> uxori humilitatem generis obicit 61
<i>Ardentes</i> facies in murum iaculantur 444	<i>Aristobulus</i> matrem ac fratrem uinctos custodia diu 57
<i>Aretas</i> ad Arabum regem legatus 244	<i>Aristobulus</i> matrem uictam fame necat 16
<i>Aretas</i> rex Caesaria 361	<i>Aristobulus</i> fratrem Antigoni plurimum amicum ibid.
<i>Aretas</i> contra Aristobulum expeditionem suscipit, eumque Hierosolyma confugere cogit 366	<i>Aristobulus</i> seipsum regem declarat 58
<i>Aretas</i> rex Arabum Gazae auxilij spem ostendit 359	<i>Alexandra</i> coniugem Aristobuli cum filii carcerem includit ibid.
<i>Aretas</i> Hyrcano quinquaginta millia militum tradit 318	<i>Aristobulus</i> Flaccum Agrippa fratri insensum redit 261
<i>Aretas</i> ex augurijs impossibile esse exercitum ad Petram peruenire colligit 268	<i>Aristobulus</i> amitam suam ac socrum monet 24
<i>Aretas</i> Syllam, quod Fabatum aliosque interfecisset accusat 248	<i>Aristobulus</i> ab Herode interfectus, supra lib. 15 cap. 3. 29
<i>Arietem</i> ad uictimam loco Isaci Deus offert Abrahamae 11	<i>Aristobulus</i> elapsus Roma iterum turbas concitat 587.
<i>Aristobulus</i> cum filio Pompeii studiose peremptus 321	<i>Aristobulus</i> eum Romanis dimicat ibid.
<i>Aristobulus</i> Roma reuersus Alexandrium denno munire conatur 372	<i>Aristobulus</i> Agrippa regi frater & Eleias Magnus apud Petronium Iudaorum causam agunt 27
<i>Aristobulus</i> a Romanis in praelio vincitur ib.	<i>Aristobulus</i> Hyrcani filius natu maior principatum in regnum transfert 578
<i>Aristobulus</i> captus cum Antigono filio Romam remittitur ibid.	<i>Antigonus</i> in honorem fratris in templum ascendit 579
<i>Aristobulus</i> Iturae habitatores circumcisionem ceterorum Iudaicos ritus admittit 356	<i>Aristobulus</i> Pompeio supplex occurrit 584
<i>Aristobulus</i> Herodu ductu submergitur, & ad Ananellum pontificatus redit 401	<i>Aristobulus</i> satellitibus ut Antigoni si eum armis adiret occiderent, precipit 579
<i>Aristobulus</i> contra Aretam & Hyrcanum proficiscitur 367	<i>Aristobulus</i> miserè moritur ibid.
<i>Aristobulus</i> multa castella occupat 363	<i>Aristobuli</i> coram Pompeio apologia 368
<i>Aristobulus</i> Herodis regi Chalcidis filius 537	<i>Aristobuli</i> coniunx uersuta, Antigoni dolo trucidari curat 351
<i>Aristobulus</i> & Hyrcanus a Iudaeis apud Pompeium accusati 368	<i>Aristobuli</i> liberi remissi 372
<i>Aristobulus</i> eorumque affecta Phariseorum tyrannide accensans 362	<i>Aristobuli</i> necem cuncti desunt, praecipue uero Alexandra, qua nullam pra se fert suspensionem 218
<i>Aristobulus</i> bella congressi cum Pompeio cogitat 584	<i>Aristobuli</i> cum Hyrcano fedus 365
	<i>Aristobuli</i> fraticidii poena 355
	<i>Aristobuli</i> apud matrem deprecatio 582
	<i>Aristobulo</i> fraticidii penitendae morbus ingratissimus 579
	<i>Aristobulo</i> Herodes insidiatur 400
	<i>Aristobulum</i> in templo Arabi oppugnat 367

<i>Aristobulum Pompeius descendere provocat</i>	584	<i>Augustus Herodem Syria procuratorem consti- tuit</i>	31
<i>Aristobulum captivum Caesar vinculum solvit</i>	588	<i>Augusto Casari Caius rem divinam facit</i>	27
<i>Aristocrata optimum regimen</i>	104	<i>Asprenas</i>	ibi
<i>Argumenta Iudeorum genus antiquius Græcorum genere</i>	451	<i>Autoritas Simonis</i>	34
<i>Arma quibus Iosaphatus victoriam paravit</i>	126	<i>Azaria Propheta ad populum adhortatio</i>	12
<i>Artabanus Tiberio filium Darsi obfidem & vi- rum quinque cubitorum statura mittit</i>	256	<i>Azymorum festum</i>	6
<i>Artabanus a Dahu & Sacu in imperium restitutus ibi.</i>		<i>Azotus propter arcam ereptam horribiliter crucian- tur</i>	131
<i>Artabanus Asinas terram Babyloniam commen- dat, datusq; muneribus eum dimittit</i>	273	<i>Edificia ab Herode condita</i>	607
<i>Artabanus ad Asinaum & Anileum propter au- daciæ societatem cum illis ire mittit</i>	ibi.	<i>Edificatio Hierosolymæ</i>	451
<i>Artabanus ad Izatem se confert, auxiliumq; ab eo petit</i>	269	<i>Egyptus unde dicta</i>	ibi
<i>Armitas in theatro Imperatoris interitum nun- ciat</i>	280	<i>Egypti rex auxiliaturus Iudæi prelio vincitur</i>	267
<i>Asx Apamia diruta</i>	368	<i>Egypti regi de Iuda tum libertate ab Arisæ impetrata edictum</i>	300
<i>Asnerus Rex Iudæ</i>	119	<i>Egypti & Æthiopia regina ad Salomonem ve- nit</i>	114
<i>Asanus Damascenus in Basanem concitatus</i>	120	<i>Egyptii bestiarum natura repugnantes colunt</i>	461
<i>Asnerus Rex moritur</i>	ibi.	<i>Egyptiorum libido</i>	24
<i>Asuripitas</i>	119	<i>Egyptiorum rex in Æthiopiam fugit, eumquæ Æthiopum rex honorifice suscepit</i>	457
<i>Asani victoria</i>	ibi.	<i>Egyptiorum sacerdotes circumciduntur, a porcini carnibus abstinent</i>	465
<i>Asiel Ionæ frater Abenerum insequitur</i>	90	<i>Egyptiorum arma ventus in Hebræorum castra expellit</i>	61
<i>Asinici & Cyrenenses Iudæi ab earum regionum civitatibus multum afflicti</i>	237	<i>Egyptiorum Idolatria</i>	456
<i>Asinaus & Aniazus Neerdenses patria in locum quendam se conferunt, ad quos ingens multitu- do confert</i>	273	<i>Egyptiorum reges cur Pharaones dicti</i>	113
<i>Asinaus cum sociis à Babylonia satrapis ex im- proviso oppressi</i>	ibid.	<i>Egyptiorum rex in Æthiopes</i>	51
<i>Asinam suos ad fortitudinem hortatur, & hostes frustra, fugatq;</i>	ibid.	<i>Egyptiorum erga Hebræos invidia</i>	52
<i>Asinæ</i>	375	<i>Æmilius Regulus</i>	276
<i>Asini apud Iudæos aliorq; sapientes viros qui di- cantur</i>	463	<i>Ætas Sara 127. anni</i>	29
<i>Assanoniæ Principatus & Pontificatus finis</i>	396	<i>Æthiopes arma contra Asinam captivum</i>	219
<i>Ascalonia & Scyphopolita ob tributum non solu- tum puniti</i>	316		
<i>Asphaltites lacus</i>	24		
<i>Asilus serpentis</i>	14		
<i>Asorus</i>	113		
<i>Assyriorum imperium dissolutum</i>	262		
<i>Asurnus rex Persarum, Vastem ad convivium ve- nire nolentem repudiat</i>	293		
<i>Athenio Herodem, eiusq; exercitum innadis</i>	220		
<i>Athronges vir corpore & manuum robore insigni dignitatem regiam attentat</i>	257		
<i>Aurantiæ datus à Zenodoro Arabibus elocata & à Casare Herodi donata est causa belli</i>	420		
<i>Aurus ab Arabibus incensus</i>	257		
<i>Aureum dictum de hoc seculo</i>	480		

B.

<i>Baalai radix quomodo euellenda</i>	440
<i>Baalitarum mactatio</i>	131
<i>Baba liberi à Costobaro servati</i>	414
<i>Baba liberi aliq; accusati ab Herode interfecti</i>	ibi.
<i>Babylon à Cyro Persarum rege capta</i>	277
<i>Babylon à Semiramide non adificata</i>	454
<i>Babylonia muri ex latere cotto & bitumine con- structi</i>	ibi.
<i>Babylonica captivitas post septuaginta annos fini- tur</i>	280
<i>Babyloniorum rex Herculem fortitudine & rerum gestarum magnitudine præcessit</i>	454
<i>Babyloniorum regi ad Ezechiam legatio</i>	271
<i>Bachides aciem instruit, & cum Iuda signa confer- unt</i>	332
<i>Bachides cum 22000. militum Iudæa occurrit</i>	ibi.
<i>Bachides Jonathan Sabbatho aggreditur, & de millia militum amittit</i>	33
<i>Bachides conias contra Ionatham ducit</i>	331

<i>Bachides iratus transfugum dum Ionatha potestatem ipsi non datur, quinquaginta ex eum interficit</i>	335	<i>Belli leges</i>	10
<i>Bachides indignationem in transfugas effundit, & quomodo exercitum sine ignominia posset reducere cogitat</i>	330	<i>Beniamin ut reus capitur</i>	4
<i>Bachides magnam tyrannidem in Bethzecho exercet</i>	330	<i>Beniamita in Abneri sententiam concedunt, ipse autem Dauidem proficiscitur, & hac de re certiores facit</i>	8
<i>Bachides cum Ionatha fœdus facit</i>	336	<i>Beniamita quadringentas virgines labiticas ducunt</i>	124
<i>Bachid: s Iude fautores interficit</i>	334	<i>Beniamitarum 25000. trucidantur, tantum sexcentis incolumes euadunt</i>	ibid.
<i>Bachides multos sibi credentes interficit</i>	330	<i>Beniamita, ut virgines rapiant, conceditur</i>	ibid.
<i>Bachidi in Iudeos crudelitas</i>	314	<i>Bernice, Agrippa soror, cuius Herodes patruus & maritus Polemoni Cilicia Regi in matrimonium collocatur</i>	292
<i>Bachidi Demetrius Alcimum commendat, eique ut Iudam internecione deleat, mandat</i>	378	<i>Bernice Salomes filiam Aristobulo, Glaphyram Archelai Cappadocum regis filiam Alexandro Herodes uxores coniungit</i>	420
<i>Bachidem Demetrius cum copii in Iudam mittit</i>	332	<i>Beritii ab Agrippa multo donis affecti</i>	394
<i>Bazoni, Carus & alii ab Herode necati</i>	248	<i>Berosus historiographus genere Chaldaus</i>	435
<i>Baia sunt therma Campaniae, non procul a Tivolis</i>	270	<i>Berosus de Nabuchodonosoro</i>	27
<i>Baleth</i>	113	<i>Berosus</i>	33
<i>Balthasar siue Naboandel Babylonia Rex</i>	276	<i>Bersabe iuramenti putens</i>	27
<i>Balthasar manum e pariete prominentem & syllabas quasdam scribentem videt</i>	277	<i>Berzelas Hierosolymam, patre eo proficisci nolente, cum Davide contendit</i>	192
<i>Baal Tyrriorum Deus</i>	131	<i>Berzelas filios Solomonis David commendat</i>	109
<i>Balamus oburgatur ab Angelo</i>	96	<i>Berzeel & Eliab Architecti tabernaculi</i>	7
<i>Balamus ad Balacum peruenit</i>	ibid.	<i>Betachora</i>	111
<i>Balami responsio</i>	97	<i>Betaramptha Iulias appellata</i>	262
<i>Balami de rebus futuris vaticinium</i>	ibid.	<i>Bethsabe studium Adonia, sic suadente Nathane, Davidis indicat</i>	104
<i>Balami aduersus Hebraeos consilium</i>	ibid.	<i>Bethsabe Regi se gravidam esse nunciat</i>	181
<i>Balami asina loquitur</i>	96	<i>Bethsura obessa</i>	322
<i>Balami de Israelitico populo vaticinium</i>	97	<i>Bethsurita dedicationem faciunt</i>	329
<i>Balachus iratus reprehendit Balamum</i>	ibi.	<i>Bethsaida</i>	262
<i>Balaci Moabitarum regu ad Medianitas legatio</i>	96	<i>Biblia Sathan abolere conatur</i>	322
<i>Balamo Angelus resistit</i>	ibid.	<i>Bibliotheca Ptolemai Philadelphi</i>	309
<i>Banaias</i>	103	<i>Bozus Naami & Ruth amicus</i>	135
<i>Banaias Aegyptium hasta ex ipsius manibus extorta confodit</i>	ibid.	<i>Bozus, Ruth cognatum, eam ut ducat, hortatur</i>	136
<i>Banaias leonem exanimat</i>	ibid.	<i>Bozus ex Ruth Obodem Davidis anum genuit</i>	ibid.
<i>Baracus quatuordecim annis Israelitarum imperium tenuit</i>	127	<i>Boves triturantes</i>	105
<i>Baracus contra hostes Imperator designatur</i>	ibi.	<i>Buccina dua ex argento facta</i>	84
<i>Barasa oppugnata & concremata</i>	326	<i>Blasphemiarum inter Iudeos & Aegyptios causa</i>	456
<i>Barui huius e carcere dimissus</i>	271		
<i>Basanes Ramathonem captans munus</i>	120		
<i>Basani impietas</i>	ibid.		
<i>Bastica</i>	113		
<i>Batibius</i>	278		
<i>Bathillus se venenum attulisse fatetur</i>	249		
<i>Belus primus rex Assyriorum</i>	454		
<i>Beli sacerdotes interfecti</i>	121		
<i>Bellum Adadi contra Achabum</i>	122		
<i>Bellum inter Asaelem & Ieum</i>	132		
<i>Belli Iudaici Praefide Floro exortii ipsi Iudaei initium & seminatum</i>	287		

C.

<i>Cain regione extorris</i>	15
<i>Cain Dei castigatione haud melior redditur</i>	ibi.
<i>Cain hypocritarum & sceleratorum parens</i>	ibid.
<i>Caducentores ablegandi</i>	109
<i>Caius ad tria milia Iudaorum in seruitium abducitur</i>	320
<i>C. Norbanus Flaccus pro Iudaeis scribit</i>	233
<i>Caius Senatus ac Pisoni urbi Traiecto se in imperium defuncti successio significat, & ut Agrippam e custodia dimitterent mandat</i>	269

<i>Caius Caligula quartus Romanorum Imperator.</i>		<i>Captivitas Babylonica</i>	270
<i>Tiberius Tyrannus</i>	269	<i>Captivitas, & per tempus obsidionis mortuorum numerus</i>	431
<i>Caius Tiberium fratrem tollit</i>	ibid.	<i>merus</i>	36
<i>Caius Germanici filius, gratissus</i>	268	<i>Captivitas Antipatrii dicta</i>	29
<i>Caius Petronio mandata imperatoria negligente, ut scribit</i>	272	<i>Carmentis & gratiarum actio Moysi & Israelitarum pro presenti liberatione</i>	7
<i>Caius templorum Gracanicorum nullum in spoliarum relinquit</i>	276	<i>Carnibus cruentis Hebraei vescuntur</i>	7
<i>Caius Iovii fratrem se appellat</i>	275	<i>Carthago à Didone Pygmalionis sorore in Africa extracta</i>	48
<i>Caius vir maleficus</i>	281	<i>Cassius Herodi, si bellum desisset Iudaea regnum deditur</i>	32
<i>Caius orator facundus</i>	ibid.	<i>laturum pollicetur</i>	32
<i>Caius primo egregie Rempub. administrat, postea divinos quoque honores usurpare audet</i>	270	<i>Cassius in Syriam venit, & plus quam septingenti argenti talenta à Iudeis exigit</i>	38
<i>Caii in Iudaea Tyrannus</i>	275	<i>Cassius Herodi, ut in Malicho mortem patris ultiscatur, rescribit</i>	32
<i>Caii in senatores ac patricios sanctitia</i>	ibid.	<i>Cassius stipendium civitatibus indicit</i>	32
<i>Caius licentiam serviti deferendi suos dominos permittit, & Tullus Claudium reum facere audet</i>	276	<i>Cassius & Marrius Herodem Caesaria ducem faciunt</i>	20
<i>Caius Agrippa commendatus</i>	276	<i>Cassius Longinus Syria Praefectus</i>	28
<i>Caius multos tributorum ac vectigalium releationem petentes capite plectitur</i>	276	<i>Cassius Charea</i>	27
<i>Caius Caligula post Tiberis obitum Princeps Romanae</i>	265	<i>Cassii & Brutus Iulius Caesar interfectus</i>	32
<i>Caius à Charea trucidatus</i>	278	<i>Cassius portus</i>	26
<i>Caius receptacula navibus exstruit</i>	281	<i>Castra hostium à Samaritanis diripiuntur</i>	17
<i>Caius se Iovii comparat</i>	276	<i>Castella muniantur</i>	37
<i>Caius Agrippa Roma honorat, in cuius retributionem aliquid petere Caius inbet, qui nihil aliud, quam ut mandatum Petronio datum revocet, rogat</i>	272	<i>Castori Iudei dolus erga Titum</i>	4
<i>Caius stuprum & libidinis licentia</i>	281	<i>Catullus tria simul Iudeorum millia trucidat</i>	44
<i>Caius passim insidia struit</i>	276	<i>Causa diversitatis apud Iudeos</i>	44
<i>Candelabrum aureum</i>	36	<i>Causa cur Iosephus hos libros contra Apionem conscripserit</i>	4
<i>Chananaeorum gentem extirpandam</i>	110	<i>Causa milites impellentes, ut Claudium in Imperatorem eligerent</i>	2
<i>Chananaeorum Reges movent in Hebraeos</i>	117	<i>Causa impulsiva conscribendi hos libros</i>	44
<i>Chananaeorum ingens exercitus</i>	ib.	<i>Causa, ob quam Iosephus has historias conscripserit lucem ediderit</i>	4
<i>Chananaeorum Reges omnes ad unum trucidati</i>	ib.	<i>Causa extructi templi</i>	4
<i>Chananaeorum regionem totam Iosua devastat</i>	ib.	<i>Causa belli contra Arabes</i>	4
<i>Chananaeorum decem millia trucidantur, & Adonibezek capitur</i>	121	<i>Cisus Sauli pater</i>	1
<i>Calamitas Iudeorum Scythopoli</i>	445	<i>Cithara qui inuenter</i>	16
<i>Calamitates omnium à mundo condito cum Iudeorum collatae superantur</i>	312	<i>Civitatem qui primus instituerit</i>	1
<i>Callistus, Caii libertus, Claudio à Caio se ut ipsum venenum tolleret insussum, significat</i>	277	<i>Clades Ismaelii à Ioanne accepta</i>	1
<i>Chaldaeorum ac Tyriorum scripta quae Iudeis consonant</i>	454	<i>Clades Alexandri</i>	1
<i>Chaserna & Bosora</i>	176	<i>Claudius principatum ultro oblatum deponere refusat</i>	1
<i>Cambyses rescriptum, in quo Iudei ab aedificando templo deterret</i>	228	<i>Claudius in proposito suo ab Agrippa confirmatur</i>	283
<i>Campus regius</i>	25	<i>Claudius Felix Iudaea procurator</i>	1
<i>Candelabra</i>	ibi.	<i>Claudius milites ut in fide maneant, sacramento igit</i>	1
<i>Canthari & Phiala</i>	262	<i>Claudius Agrippam in regnum paternum mittit cognat, quod alii dissuadent, & Cuspium Fadum Iudaea praesidem & regni totius declarat</i>	1
<i>Captivitas Babylonica ab Esaia praedicta</i>		<i>Claudius Agrippa Iudaeam, Samariam, & Iudaeam aditionem concedit</i>	1
		<i>Claudius Iudei sacra Stola custodiam Agrippae</i>	

nioris rogatu concedit	288	Casarem Herodes ostingentis talensū donat	410
Claudio renuenti obtruditur Casarea dignitas	282	Casares	114
Claudius Tiberius Nero Romanorum Imperator		Casarea, Stratonis turris antea dicta, ab Herode co-	
262		dicta	608
Claudius sublimis in castra perfertur	ibid.	Casarea Philippi ab Agrippa Neronias appellata	
Claudius fato junctus	293	294	
Claudii Casari ad Iudaos epistola	288	Casarea perfecta	236
Claudii pro Alexandrinis Iudeis edictum	284	Casarea inter Iudaos & Syros de pari iure ciuitatis	
Claudii pro Iudeis per Romanum orbe edictum ibi.		ritia	293
Claudii ad legatos responsio	283	Casarea portus	419
Claudium Agrippa, ut magno animo in retinendo		Chareas cum sociis in Germanici ades se recipit	
principatu pergeret, hortatur	283	279	
Claudium milites in Principem eligunt	280	Chareas Iulium Lupum ut Cais uxorem & filium	
Crassus in Parthia perit	203	interficiat mittit	281
Crassus Parthum resistit	ibid.	Chareas a consilibus signum petit	ibid.
Crassus inuamenti dati violator	202	Chareas mulier ex causis in Caium incitatus	276
Crateres	111	Chareas, Minutianus & Clemens, de Casariis nace	
Cratera aurea dua	309	colloquuntur	280
Cratera argentea	ibid.	Chareas cum aliis quibusdam Caisum tollere statuit	
Cecilius Bassus sex. Casarem interficit	381	277	
Cades assidue Hierosolymis	328	Chareas Clementem & Papinum alloquitur	276
Cades, latrocinia, seditio & fames in Iudaa	261	Chareas occasionem aggrediendi Caium expectat	
Cades Zacharia Regis	254	277	
Cades in Hierosolymis	328	Charemon historiographus	259
Cades cognatorum 42. Ochozia	332	Charili antiqui Poeta de Iudeorum gentis testimo-	
Cades filii Aristobuli	374	nium	415
Cades, latrocinia, seditio & fames in Iudaa	356	Caron, amoni ferocissima, in qua Noa arce reli-	
Casar in Syriam venit, apud eum Gadarense Her-		quia seruantur	288
odem accusant, qui seipso singulane	470	Chelcias & Ananias Cleopatra copii duces proposui	
Casar Augustus Herodi in Patricidas animaduert-		353	
tere liberam potestatem permittit	244	Cherubini duo	180
Casar Herodi ditionem ampliorem reddit	412	Cherubin	47
Casar Augustus Herodi studiosus	389	Cheron & Marissa expugnata	327
Casar & Syria proficiscitur	376	Cesennius Antiochum subito inuadit	442
Casar & Egypto potitur	411	Cella in circuitu templi constructa	110
Casar in hoc inuenies peccasse pronunciat, quod se a		Celomene	36
suspitione immunes non seruauerint, ac paren-		Celenderus in Cibia	249
tem ut filii reconcilietur, hortatur	236	Clearchi Aristotelis discipuli de Iudaeis testimonium	
Casar a Cassio & Bruto occisus	381	455	
Casar ab Herode offensus	242	Cleopatra Regina alieni appetens	403
Casar Herodi dimidium redituum & Cyprii metat-		Cleopatra in Ciliciam ad Antonium venit	385
lis donat	236	Cleopatra fratrem & sororem interficit	403
Casar Herodi Principatum confirmat	223	Cleopatra contra filium exercitum parat	358
Casar Arabum legatos non audit	242	Cleopatra ad Antonium peruenit, qui Arabia par-	
Casar Tachonitidu, Batanea, & Auranitidu diti-		tem & Hierichuntini agri reditus ei locat	403
nem Herodi donat	420	Cleopatra in cognationem suam secessit	329
Casar Archelaum regno dignum pronunciat	255	Cleopatra auaritia	ibid.
Casar & Agrippa Herodi magnanimitatem cele-		Cleopatra in Herodem insidia	ibid.
brant	236	Cleopatra Antonius patris de Iudaa & Arabia ab-	
Casar Augustus fato junctus	262	latus largitur	403
Casari ad Herodem responsio	606	Cleopatra Herodes occidere conatur, quod eius a-	
Casari & Iulia Casari uxori ab Herode legatum		micia auertunt	404
254		Cleopatra Antonium versus Egyptum deducit	ibid.
Casari Herodes quingēto ex suo satellitio mittit	418		

<i>Creatio mundi</i>	2	<i>profugisse ex Aegypto contendunt</i>	82
<i>Censores</i>	263	<i>Contra legislatores gentium</i>	470
<i>Cenitum legati Hierosol. reuersi</i>	306	<i>Contemptus mortui</i>	252
<i>Certamen quinquennale</i>	236	<i>Conuicium Deo faciens</i>	103
<i>Cinnamus Artabano amissum dignitatis fastigium restituit</i>	290	<i>Conuicium Iudeorum apud Ptolemaum, & eorum dem ante cibum preces</i>	310
<i>Clitus Tiberiade seditionis auctor</i>	302	<i>Corban, donum Dei</i>	454
<i>Clitus sinistram sibi praedicat</i>	ibi.	<i>Cores populum excitare aduersus Moysen conatus</i>	89
<i>Circa hostes quomodo agendum</i>	468	<i>Cora factionem ducenti quinquaginta viri sequuntur</i>	9
<i>Circa Massadum unus tantum locus, qui aggerum iactum excipere potest</i>	444	<i>Corem cum 250. viris ignis absumit</i>	9
<i>Circensis ludus</i>	276	<i>Cornelius a Syllae, ut Herodem e medio tolleret, per cunius corruptus</i>	24
<i>Circumcisio instituta</i>	9	<i>Corona</i>	1
<i>Cirenaeorum Magistratus</i>	237	<i>Cornelius Sabinus</i>	27
<i>Citius Germanos ad sobrietatem cogit</i>	438	<i>Chosbi</i>	4
<i>Citius belli inter Hebraeos initium</i>	90	<i>Cosibobarus, Lysimachus, Antipater & Desithei apud Herodem accusati</i>	41
<i>Citius in Iabissa, Sauli & filiorum cadauera dempta sepeliri</i>	88	<i>Costobarus, cui Herodes in matrimonium Salome sororem dederat, Idumae principatum inuadit</i>	ibi.
<i>Citius munitiones ac turrium cautes, quas tyranni per dementia deseruerant, insuperabiles</i>	435	<i>Costobarus intercessione seruatus</i>	ibi.
<i>Citius contra Iudeos ad Titum preces</i>	439	<i>Cubicula ad voluptatem sacra aurea suppellectilibus farta</i>	3
<i>Citius direpta bona restituntur</i>	397	<i>Cumanus Praefectus Iudaeae</i>	3
<i>Cyrus Natonidem expellit a Babylon.</i>	434	<i>Cumanus multos Iudeos perimit, plures viuos capti abducit</i>	21
<i>Cyrus Iudeis reditum in patriam urbis ac templi adificationem permittit</i>	281	<i>Cum quibus iustitia, cum illis etiam Deus est</i>	4
<i>Cyri Persarum regis edictum</i>	ibi.	<i>Cum capta coniugium</i>	1
<i>Cyri ad Syria Saitapae mandatum</i>	ibi.	<i>Cur Iudei animalia consueta sacrificent, nec carni suilla vescantur</i>	4
<i>Cyri de Iudaei eorumque templo decretum</i>	287	<i>Cur quidam historiographi Iudeorum mentionem omiserint</i>	4
<i>Cyprus</i>	608	<i>Cura pro sacerdotibus</i>	2
<i>Cyprus, Agrippa uxor, ad Herodiadem sororem eius scribit, & auxilium petit</i>	206	<i>Cura Dei pro suis</i>	1
<i>Cyprus conditum</i>	237	<i>Chusis victoria nunciis ad Dauidem missis ab chima anteueritur</i>	1
<i>Criminum a Iusto Iosepho obiectorum depulso</i>	307	<i>Chusi consilium, quod etiam Achitophelis reiecit</i>	1
<i>Crypta subterranea ab Antonia</i>	425	<i>Chusim simulatè offert Absalomo studium ac fiduciam suam</i>	1
<i>Cochlea</i>	110	<i>Custos carceris amice agit cum Iosepho</i>	1
<i>Columna duae excitatae</i>	16	<i>Chutai cultum Dei amplexi, Iudeorum amorem tantum secundis se prosistentur</i>	1
<i>Columna duae ingentes</i>	110		D.
<i>Colloquium Dei cum Cain</i>	15	<i>Dabaritreni Ptolemai uxorem spoliando</i>	1
<i>Copia in partes duodecim congesta</i>	105	<i>Dalale meretricis e Samsone causam tanti viri expiscari conatur, & ter deluditur</i>	1
<i>Coronius Praefectus Syriae</i>	261	<i>Damasceni a Dauid vincuntur</i>	1
<i>Comitas & benignitas Agrippa erga Philippum</i>	302	<i>Dana extructa</i>	1
<i>Communiatio grauis Israelitum a vera pietatis tramite exorbitantium proposita</i>	112	<i>Daniana tribus a Chananiau pressa</i>	1
<i>Concupiscentiae sepulchra</i>	85	<i>Danite locum inhabitandum quarant</i>	1
<i>Conditio obsidionis soluenda a Ioabo proposita</i>	194		
<i>Constitutus Aegyptiorum & Mithridati ad Delta</i>	375		
<i>Consonantia Iudeorum in religione & vita</i>	467		
<i>Conscientiae labe</i>	356		
<i>Contra mendacium impudenter expositum nihil dicendum</i>	460		
<i>Contra furtum & usuras</i>	468		
<i>Contra illos, qui Moysen & Israelitas propter lepram</i>			

Daniel cum sociis ad honorem euectus	275	David cum sexcentorum manu & duabus uxori-	
Daniel Regi scripturam interpretatur	277	bus in Palaſtinam ad Anchum Gitta Regem	
Daniel in leonum foueam conicitur	278	conſert	abi
Danieli Rex dona promiſſa exhibet	277	David Saritas & Amalecitas incurſionibus inſi-	
Daniel Regis ſonitum & interpretationem exponit	274	ſtat, de manubiis munera Regi mittit, eiꝰ, mer-	
Danielu cognati ſtatuum adorare nolentes, in ignem		dionalem Iudaorum regionem ſe inuenſare pe-	
coniecti, diuina providentia ſeruantur	275	ſuadet	abi
Danielu uaticinia	279	David cum Goliath cogredi cupit	276
Danielu viſio de ariete & hirco, per quos Medorum		David agnum raptum ex ore leonis recipit, ipſam	
& Perſarum regnum præfiguratum fuit	ibid.	feram occidit	277
Danielu inimici à leonibus dilaniati	278	David uſum trucidat	ibi
Danielu & ſociorum eius in Chaldaica diſciplina in-		David armis quibus ad pugnam à Sango inſtruitur	
ſtitutio & proſectus	273	erat, depoſitu, funda armatus in hoſtem properat	
Danieli ſonitu, cuiꝰq; interpretatio reuelatur	274	ibid.	
Darius tribus ſatellitibus tres quaſtiones proponit	283	David hoſtem accedens, contemnitur	ibi
Darius ſe ſacra uafa Hieroſolyma remiſſurum vo-		David Sauli & Ionatha necem deplorat	
uet	ibid.	David Amalecitam Sauli interfectorem offici ſu-	
Darius Hiſtaſpis filius Rex Perſarum	282	plicio iubet	ibi
Darius admonitus uois, templi reſtaurationem man-		David ex Dei inſſu Hebronem commigrans, à Iu-	
dauit	284	tribu Rex declaratur	ibi
Darii regi ſcriptum & mandatum de libertate, poſ-		David labiſenon quod Saulum cum filiis ſepeliſſe	
ſeſionibus, templo & ſacrificiis Iudaorum	215	collaudat	ibi
Darii ad Syria Praefectoſ epistoſa	287	David ſe uiuente Salomonem filium ſuum regem	
Dathan & Abiram contumaces	91	aſſicari uoluit	10
Dathan & Abiram abſorbet terra	92	David Salomonem ut Deum colat, hortatur	ibi
David Cilanos contra Palaſtinarum incurſiones de-		David Mahanaim peruenit, ubi cum ſumma re-	
fendit	83	uerentia ab optimatibus excipitur	1
David tribus malis propoſitis peſtem eligit	103	David arcam in ades Obadami Leuita deponit, ci-	
David Siba Ionatha facultates commendat, eumq;		ius domus multis ſeſcitibus cumulatur	17
omnes redditus Hieroſolyma reſerre iubet	180	David Semeim occidi uetat	12
David in ſiti crebro expetitam aquam bibere recuſat	103	David fame ſua conſultat nemine ſuſpicante ipſi-	
David uxorem Melcholen ab Abenero poſtulat	90	uoluntate caſum fuiſſe Abenerum	9
David Hieroſolyma partem inferiorem occupat		David à Michol irridetur	17
	92	David Deo templum aſſiccare decernit	ibi
David aſtoſus factus Abiſſice eum recaleſcit	104	David Deo pro promiſſis per Nathanem ſeſcita-	
David cognito Regis aduentu fuga ſibi conſultat	84	gratias agit	ibi
David à propoſito Nabalum euertendi deſiſtit	85	David in Palaſtinas mouet, cuiꝰq; bonam agrotu-	
David Ioabum cum lectiſſimo milite contra Am-		partem adimit	ibi
manias mittit	110	David Sophenorum Regem uincit	ibi
David de Abſalomi conatibus certior factus, eam		David à rege petit, ut agri partem ad incedendum	
ſeu Iordanem tranſit	188	cum ſuis attribueret, Rex Secellam ei donat	1
David contra Nabalum cum 400. armatis proſi-		David Ionatha de patrii inſidiis conquieſcit, Ion-	
cificatur	85	thas autem parentem excuſat	1
David Syria ſubiugata tributum imponit	179	David orat Ionathan, ut parentis erga ſe animuſ	
David in uita diſcrimen uocatus ab Abiſſeo libera-		expieſcari & ſignificare uelit	1
tur	194	David Nabum ad Abimelochum ſacerdotem po-	
David Ammanitarum iniuriam fert indigniſſime,		uenit	ibi
eamq; uindicare cogitat	180	David Goliathi gladio accepto, in Gitta Palaſti-	
David Abigeam Nabali uiduam ducit	85	norum ad Anchum ſe conſert	ibi
David Saulo innocentem ſuam declarat	86	David Regem Anchum timens ſuorem ac rabies	
		ſtimulat	ibi
		David ad ſpeluncam Adullam peruenit, ubi illi	
		tota cognatio, nec non & alii multi ad eum ſe co-	
		ſerunt	ibi

David ad Moabitarum Regem proficiscens, parentes ei commendat	83	gem edis, omnemq; pradam recuperat	ibid.
David ad Sarim oppidum pervenit	ibid.	David custodes impedimentorum, obstrepentibus pugna sociis, in prada partem admittit	ibid.
David Memphibosto veniam, & dimidia partis bonorum Siba donatorum restitutionem promittit	193	David cum duobus in hostium castra penetrans, Sauli spiculum & lecythum aqualem aufert	83
David oraculo monitus fugit	84	David Sauli Imperatori Abenero quod regium scutulum & cqua lecythum aufert passus sit exprobrat	ibid.
David in carnem cum suis se confert, quod & Ionathas perveniens, eum consolatur, & fœdus cum eo renouat	ibid.	David Palestinos magna eorum edita strage vincit	81
David Uriam accersit, eumq; ut profectus ad uxorem, ibi pernoctaret, iubet, quod tamen non facit	181	David Leuitas numerat, eorumq; officia distribuit	105
David Iobabo, ut in Uriam animaduertat, scribit ibid.		David Iobabum ad peragendum censum ire iubet	103
David magnam vim ferri, aris & lignorum comportat	104	David Iebusas ex arce & Hierosolymis eicit, & civitatem Davidis appellat	9
David Amasa veniam & universarum copiarum Præfecturam concedit	191	David Syris occurrens, 47000. cum Sabeco eorum Imperatore cadit	17
David Idumæos, ut viritum tributa persoluerent, cogit	179	David ut plurimum propitium numen experitur	80
David nūm quis ex Ionatha genere superesset, sciscitatur	ibid.	David cognita filis cade à Chusi, acriter eum deflatur	100
David fassus peccatum, à Deo veniam consequitur	183	David proceres & præfectos comiter atq; benigne excipit	
David per septem dies, infantis ex Bethsabe suscepti vicem dolenter ferens, ieiunat	ibi.	David Rabatham vi captam militi diripiendam permittit	6
David puerum extinctum sentiens, surgit, ac lotus cibum capit	ibid.	David pro innocente orat populo	10
David causam, cur mortuo puero cibum capiat, quorum nihil puero edhuc agrotante fecerat, indicat ibid.		David poeta	1
David laciniam regii pallii præscidit	84	David & Salomonis potentia	4
David regi Saulo, quod sibi infonti insidias struat, exprobrat	ibi.	Davidis legati per entibus aliquid commeatus, dñi rē respondetur à Nabalo	
David cum toto populo Abenerum deflet ac luget & solennibus funeralibus ei parentat	91	David cum Goliatho ante congressum colloquitur	80
David Uriæ nece audita, irasci desinit	182	Davidis legati ad Ammonitarum Regem ob patris obitum consolandi causa missi, contumeliose tractantur	1
David Bethsabe coniugem sibi asciscit, ex qua puer ei nascitur	ibid.	Davidis victoria de Goliatho	8
David Principibus tribuum convocatū Solomonem commendat	105	Davidis ad Salomonem postremum alloquium	10
David Chusim ut Achitopheli consilium se opponeret, obnixè precatur	187	Davidis filii ad patrem, Abesalomus vero ad avum confugit	1
David Hierosolymis excedit	186	Davidis liberi Hierosol. suscepti	9
David fugiens sacerdotes in urbe manere vult, ut per eos, quid in ea agatur, cognoscas	ibi.	Davidis adulterium	1
David Samueli regi erga sese animum indicat	81	Davidis concubina à filio stuprata, aliè traducuntur	193
David Salomoni Iobabum puniendum mandat	105	Davidis ob cladem acceptam indignatio	1
David Deum consulit, nūm ab Amalecitis uxores ac liberos recipere sit concessurus	87	Davidi omnes filios ab Abesalomo casus nūnciat	184
David Aegypto seruo ductore, Amalecitas acquiritur	88	Davidi, ut praelii abstineat, suadetur	1
David in Amalecitas irruit, magnam eorum stragem edis, omnemq; pradam recuperat		Davidem adesse volentē in exercitu amici prohibet	189
		Davidem Ionathas excusans, à parente spiculo periturum	
		Davidici generis reges, quot & quamdiū regnaverint	2

De arca in qua tabulae legi Moses collocantur	73	Demetrius Demetrii filius ex Creta in Ciliciam tra-	
De arca sacra consultatio	139	icti, Syriaeque occupare conatur	33
De adulterio & incestu	83	Demetrius Tripolim, aliasque Syria urbes occupat,	53
De aduentu Vespasiani in Galileam & obsidione		Antiochum & Lyssiam necat	53
Ioiape vide Iosephum lib. 4. cap. 5. de bello Iu-		Demetrius Eucerus contra Alexandrum proficiscitur	36
dico	309	Demetrius in Alexandrum mouet	33
De afflictionibus Hebraeorum in Aegypto per annos		Demetrius Eucerus a Ptolemao Lathuro Damas-	
400.	23	rex constitutus	35
De bello Iudaeo quidam historiae conscribere	450	Demetrius militum odium concitat stipendium pe-	
De bello Iudaeo	313	cu tempore minuendo	34
Debitus vite finis Iudaorum	443	Demetrius in Arsacem Parthorum Regem mo-	
Deborah & Barac in hostes mouens	127	uet, praelioque superatus, capitur	34
Deborah Prophetissa	ibid.	Demetrius Nicanorem contra Iudam mittit	33
De boue cornupeta	108	Demetrius ad Laßthenem diploma, in quo Iudaei im-	
Decem tributum ad reliquos Israelitas legatio	120	munstates promittit	34
De Chami filium ipsorumque progenie	21	Demetrius ad Ptolemaum de bibliotheca adhortatur	307
De Cain & Abel fratribus	15	Demetrii duces iterum in Jonathan mouent: nihil	
Decem conspirati uocati, delator eorum interfectus		sibi successurum videntes nocte discedunt	34
frustrati concisus est	416	Demetrii & Alexandri pugna, qua Demetrius si-	
Decem precepta & quomodo diuidenda	70	perat, Iudaei a Demetrio victore deficiunt	33
Decem Aegypti plague	59	Demetrio in Parthia morbo absumpto Philippus	
Decem viri contra Herodem conspirant	415	ius Syria regno potitur	36
Decem bases arae laborum	110	Demetrio Antiochia admittitur	18
Decem labra rotunda	ibi.	De mundi creatione, & elementorum dispositione	14
Decima egenorum	105	De leprosis	
De Cleopatra ultimae Alexandrinorum Regina, e-		De nuptiis	4
iusque sceleribus	462	De Nazarai	
Dei contemptus in quibus consistat	78	De posteritate Adam, & decem aetatibus usque	
De Deo & providentia diuina	467	diluuium	
Deorum apud gentiles ingens numerus	469	Depulsio arguenti Apionis, Iudaeos seditionis A-	
De Isaci filium Esau & Iacobo, & natiuitate eorum		xandria causam extitisse	4
ac educatione	13	Depulsio figmenti Apionis de sex dierum itinere	4
De Isaco legitimo Abrahami filio	11	Descriptio donorum a Ptolemao rege templo Hier-	
De Iacobo metu fratris in Mesopotamiam profugo		solymitano missorum	3
13		Descriptio spelunca in qua latrones habitabant	55
De Ismaele Abrahami filio, eiusque posteris Ara-		Descriptio rationis & sapientiae	4
bibus	10	De Sole, Luna, & Stellis Iosephi somnium	
Desectus Luna	213	De Regis electione	1
Desfectionis Germanorum & Gallorum ab Roma-		De tabernaculo per Moysen in terra deserta factum	
nis causa	438	quod similitudinem templi portatilis referebat	
Desfectionis auctores circiter duo milia in cruce acti		Deus immensus	
ibid.		Deus non corporis formam, sed animi virtutes si-	
De filium Sem, tertium Noe filii, & de progenie ipsorum		stat	
& Abrahami	22	Deus Abrahamo filium pollicetur	
De funeribus mortuorum	468	Deus propter inobedientiam Sauli offenditur	
De funtibus fratri uxore ducenda	106	Deus verax in promissis	
Demetrius ab Alexandro victus, trucidatur	352	De uxore ducenda	1
Demetrius se promissus in amicitiam Jonathanis in-		Diu aliam	
nuare conatur	337	Diluuium	
De morte Caesaris rumor diuersus	279	Dimissio Israelitarum	
Demetrius Iudaeis in auxilium venit	316	Dina Iacobi filia historia	
Demetrius Philippum fratrem in Berora oppugnat	360		
Demetrius sollicitantibus transfugis Bachidem cum			
copiis contra Jonathan mittit	335		

		E.
Diocles	276	
Diodorus cognomine Tryphon Apamenus à Mal- cho Arabe Antiochū Alexandri filiū petiit	185	Edictum quantum Manna quotidie quilibet col- ligeret 66
Diophantes regi Notarius Alexandri nomine fal- sas literas conscribit	337	Edicto plebs cohercenda, ne quicquam amplius ea tabernaculi structuram conferant 71
Diophantes scriba aliorū characteres imitatur	243	Eglon Rex Moabitarum Israelitas subingat 126
Directio urbis impedita	396	Emortuae dextra sanitas restituitur 121
Discrimen Moysi & aliorum legislatorum	12	Enosa urbs prima 19
Discordia Iudeorum & cinium Alexandrinorum in religione	463	Enochi finis in sacris literis non inuenitur inscriptus 19
Dispositio castrorum	84	Eques Iosepho literas offert 357
Distidium inter plebem & senatum	282	Equi Aegyptiaci 217
Distidium in domo Herodis	238	Ephraim tribus mouet in Iaphthen 132
Distinctio gubernationis in populo Israelitico	75	Eleazarus 11
Diversa populi studia	120	Eleazarus Pharisaeus Hircano matris captiui tem exprobrat 354
Diuisio agri Abrahami & Lothi	24	Eleazarus ad Antiochum adducitur 866
Diuisio sacerdotum in 24. cognationes	105	Eleazarus iram Dei in populum Iudeum fatetur 811
Diuisio auxilii promissio	102	Eleazarus ab Elephanto oppressus moritur 175
Diuisio Iromi meminit	113	Eleasar 195
Diuisio de Solomone	ibid.	Eleazarus moritur 121
Docui Saul, se Dauidem in Nabo apud Achime- lechum uidisse significat	83	Eleazarus capitur, eumq; Dux nudum extendi & verberibus cadi praecipit 809
Dolabella Ephesiorum ciuitati scribit	380	Eleazarus vitam gloria posthabet 576
Dolor & voluptas aut faciunt aut impediunt passio- nem	362	Eleazarus Iude flaret Elephantem occidit 328
Domicilium Abrahami	23	Eleazarus horribiliter frangitur 869
Domitia Domitiani Caesaris uxor	569	Eleazarus Dinae filius Romam missus 537
Domitianus Titi frater	799	Eleazarus Iudas audacia ferox & manu strenuus 806
Dona inter pretibus dimissu data & Eleazaro missa 312		Eleazari ad socios oratio 810
Dona Scauro data	367	Eleazarus ad Antiochi exhortationē responsio 869
Dora Phoenicia ciuitas & non Idumaea	849	Eleazari constantia 870
Dora & Ioppe non portuosa	49	Eleazari de immortalitate anima oratio 812
Doris prior Herodis coniunx non ignobilis ex qua Antipatrum filium suscipit	593	Eleazarus Iudaei Romanorum crudelitatem expo- nit 814
Doris, Herodis uxor	383	Elia sicut Enochus ex hominibus exemptus 238
Doridem Antipatri matrem Herodes eiicit è regia 457		Elia pluuiam venturam praedicit 229
Doris in Iudeorum Synagoga Caesaris statum po- nunt, quod Agrippam & Petronium vehemen- ter ad iracundiam commouet	522	Elia Achabo & Iezabela vindictam diuinā pra- edicat 228
Doris cum quatuor sociis supplicio affectus	535	Elia ad Achabum venturam pluuiam et indica- turus mittitur ibid.
Dodecimus Ismaeli liberi	28	Elia populi superstitionem arguit 229
Duo totius disciplina & moralis institutionis modi 853		Elia doctrina & officium miraculo confirmatur, victima igni caelitus assumpta ibid.
Duo sacrificiorum genera	80	Elia Deus in deserto alloquitur 230
Duo de quibus agi Iosephus	824	Elia coruus cibis 228
Duo & viginti libri sacri	823	Eli Pontificis fili Ophnes & Phinees nescit 136
Duo cum Iudeorum missa in templo occumbunt	585	Eli sacerdos in tempore diuina caritas 135 (138)
Dodecima legio Cesario dux Iudaei esset	795	Eli in Silo filiorum cades & arca amissio significatur ibid.
Duo milites congreduuntur, qui ad unum se co- fiscunt, & Abeneri partes succumbunt	171	Eli Pontificis Genealogia & progenies ibid.
Uta fabula Moysi 71 (sunt 205		Elisus in Dothan hostibus cingitur 240
Uta mulieres se inuicē de infante permutato accu-		Elisus pluuiam venturam & victoriā praedicit 239

<i>Elifaeus viduam ut ex olei fidelia plurima vasa adimpleat iubet</i>	240	<i>Euphrates</i>	14
<i>Elifaeus ab Adado aegrotante consulitur</i>	243	<i>Eutyches Agrippa libertus, herum apud Caesarem accusare cogitat</i>	490.
<i>Elifaei vocatio</i>	230	<i>Ex arca Noe coruum emittit</i>	17
<i>Elifaei mors & caluerti in ipsius momentum coniecti refutatio</i>	251	<i>Excisio stirpis Nadabi</i>	215
<i>Elifaeum Reges consulunt</i>	239	<i>Excusatio historiographi, cur legum seriem innouarit</i>	103
<i>Elia unus locutus nominatus Iuda Rex</i>	265	<i>Exemplum à Iudaei Caesarea interfectu peritum</i>	814
<i>Electorum contra Aegyptios bellum</i>	336	<i>Exemplum, non semper patribus similes nasci filios</i>	143
<i>E Iudaei duodecim milia cadunt</i>	378	<i>Exemplum ultionis divinae in Iezabela valde infigne</i>	246
<i>E, apinodius</i>	11	<i>Explicatio nominis Moab & Ammon</i>	27
<i>Epictetorum error coarguitur</i>	279	<i>Exploratores</i>	240
<i>Ephraimita prodicione occupant Bethel</i>	122	<i>Exploratores terra Chanaan mittit Moses</i>	85
<i>Ephron oppidum expugnatum</i>	326	<i>Exploratores Israeliti terrorem incutunt</i>	86
<i>Epilogus huius parti genus Iudaeorum ex Aegypto non oriundum</i>	838	<i>Expositio belli Arabici & pecunia mutuo accepta</i>	448
<i>Epilogus secundus libri contra Apionem</i>	860	<i>Externi Iudaei inferiorem ciuitatem occupant</i>	803
<i>Epicedium à Ieremia Iosia scriptum</i>	265	<i>Exteri quoque ut exaudiantur in hoc loco precantur</i>	212
<i>Epitome belli Iudaei</i>	573	<i>Ex tribu Ephraim circiter 42000. caesi</i>	132
<i>Epistola Ptolemai, in qua à Pontifice Eleazare Bibliorum petit interpretes</i>	307 dit 307	<i>Extirpatio stirpis Basani</i>	227
<i>Episcites pecunia corruptus Scythopolim Iudaei pro-</i>		<i>Extirpatio Iudaeorum Amani concessa</i>	294
<i>Ephod</i>	75	<i>Extractio templi Solomoni mandatur</i>	197
<i>Esaui sibi quoque, benedictionem postulat</i>	32	<i>Ezechias ab Assyriorum rege deficit</i>	257
<i>Esaui primogeniti sui ob lenticulam cedit</i>	38	<i>Ezechia legati ad Israelitas azy morum festi celebrandi causa missi occiduntur</i>	256
<i>Esaui Edom dictus</i>	ibid.	<i>Ezechia in aduersis ad Deum refugium & per Esaiam in spem meliori fortuna erectio</i>	260
<i>Esaui filii & posterii</i>	ibid.	<i>Ezechia Regis Iudae pietas</i>	256
<i>Esdrae Iudaeos qui apud Babylonem degunt, conuocat</i>	289	<i>Ezechia mors</i>	262
<i>Esdrae Hierosolyma Praefectus, vasa aliisque preciosa Josephiaci custodibus tradit</i>	289	<i>Ezechiam primum latronem cum sociis Herodes supplicio afficit</i>	377
<i>Esdrae superstitum</i>	ibid.		
<i>Esdrae de Cyro vaticinium</i>	281		
<i>Ethiopiae Legio</i>	75		
<i>Ethiopiae paruitum</i>	641		
<i>Ethiopiae vita & mores</i>	480		
<i>Ethiopiae</i>	416		
<i>Ethiopiae filii</i>	339		
<i>Ethiopiae Regem pro Iudaei intercessura accedit</i>	296		
<i>Ethiopiae contra Iosaphum</i>	513		
<i>Ethiopiae infecto negotio discedit</i>	539		
<i>Ethiopia mater omnium viuientium</i>	13		
<i>Ethiopia</i>	14		
<i>Eurycles Alexandri dicta & facta obseruans Antipatro & Herodi exponit</i>	445		
<i>Eurycles Lacon Alexandrum apud parentem clam accusat, autorem, nec ipsius existit</i>	616		
<i>Eurycles amicitia simulata fallit Alexandrum, eiusque fit proditor</i>	ibi.		
<i>Eurycles neci Alexandri & Aristobuli redempta opera, accusatorum partibus fungitur</i>	617		
<i>Eurycles Alexandrum apud Herodem falso accusat, & in pericula precipitat</i>	ibid.		
<i>Euangelium Iudaei allatum</i>	285		

<i>Fadus à Iudæis sacerdotalem stolam, ut esset in Romanorum potestate postulat</i>	528	<i>Sam exacturo porta clauduntur</i>	
<i>Fadus Iudæos Philadelphensum propter Mians interfectores punit</i>	227	<i>Gadara instaurata</i>	
<i>Fadus Dei cum Noe</i>	18	<i>Gadaram Alexander capit</i>	
<i>Felix Hierosolymu Thasaelum adoritur, à quatuor men superatur</i>	388	<i>Gadarense Herodem accusaturos, Agrippa vin ad Regem mitti</i>	
<i>Felix Drusillam à priore marito abducit</i>	536	<i>Gales ab Abimeleche fugatus, à Sicimith urbe, litur</i>	
<i>Felix accusatur</i>	538	<i>Galea à Gomar oriundi</i>	
<i>Felix in Phasaelum exercitum monet</i>	592	<i>Galadenorum ad Israelitas legatio</i>	
<i>Felix latrones Magos vulgig, seductores supplicii afficit</i>	537	<i>Galilai sese vindicantes Samaritanorum vicos cendi & rapinu vastant</i>	
<i>Festus impostorem magnum cum affectu opprimit</i>	538	<i>Galilai ab Herode deficiunt</i>	3
<i>Festum azymorum</i>	81	<i>Galilai cum Tiberiensibus sedati</i>	
<i>Festus templi recepti instituta</i>	325	<i>Galilai Tiberiada invadere postulant</i>	
<i>Fili pontificum ad Davidem missi, in puteum sese abscondunt</i>	188	<i>Galileorum multitudo Iosephum, ne se deserat, tit</i>	
<i>Fili oblatio</i>	355	<i>Galilaorū erga Iosephum fides ac benevolentia</i>	5
<i>Fili Chananas</i>	22	<i>Golgal, libertas</i>	
<i>Fiducia Adadi in milite</i>	231	<i>Gamala in Romanorum fide perstons</i>	546 & 5
<i>Filiorum apud Iudæos educatio</i>	824	<i>Glaphyra Alexandri coniunx, num parata He di insidias ignorasset, interrogatur</i>	4
<i>Filiorum Israel numerus</i>	51	<i>Glaphyra uxor Alexandri suspicionem ante con ptam oratione multum auget</i>	
<i>Finale confederatorum de Caio tollendo decretum</i>	509	<i>Glaphyra quondam uxor Alexandri Archelao C padocum Regem missa</i>	
<i>Florus belli Iudaici causa</i>	543	<i>Glaphyra somnium</i>	4
<i>Fons Iordanus</i>	607	<i>Gratus cum aliis militibus Claudium latentem p trahit, eumq, vacantem Imperatoris locum cupare iubet</i>	5
<i>Forma templi extruendi Solomoni datur</i>	200	<i>Grati cum Simone conflictus</i>	4
<i>Forma & habitus Elie Propheta</i>	238	<i>Gratitudo Salomoni erga Iromum pro acceptis be sicium</i>	2
<i>Fortuna monumentum</i>	795	<i>Gratulatio Bethsaminitarum super arca sacra</i>	1
<i>Fuga hostium ob terrorem à Deo immissum</i>	342	<i>Gaudium beatorum in vita aterna</i>	8
<i>Fuga & strages exercitus Absolomi</i>	189	<i>Græcorum de Iudæorum antiquitate testimonii</i>	1
<i>Fusus Alexandri</i>	362	<i>Græcorum cura Iudæi comparatio</i>	8
<i>Fulvia, Saturnini coniunx Roma quatuor Iudæis purpuram & aurum, ut in templum Hierosolymitanum deponeret tradit, ipsi vero in proprios usus convertunt, quod dum Tiberius cognoscit vniuersos Iudæos ex urbe pelli iubet</i>	484	<i>Græcorum regionem innumera corruptiones inna re</i>	8
<i>Furtum</i>	108	<i>Gedeon per 40. annos regnat</i>	1.
<i>Furtus ad 100. annos incorrupti</i>	811	<i>Gedeon duos duces Zebim & Hexarbumini cap ibid.</i>	
G.		<i>Gedeon ad Madianitarum tentoria accedit, & illi somnio confirmatur</i>	12
<i>Gabaonita mixtæ stirpis publici deputati</i>	116	<i>Gedeon cum trecentis viris pugnam adornat</i>	ibi.
<i>Gabaonista legatos mittunt ad Iesum</i>	ibi.	<i>Geon Nilus</i>	1
<i>Gabaonitarum ad Hibræos oratio</i>	ibi.	<i>Gedeon, ut Israelitæ à Madianitis liberet, Dei mandas</i>	12
<i>Gabari loannis sese addicunt</i>	551	<i>Gedeonem exigua copias Deus eligere iubet</i>	ibi.
<i>Gabinus aliquot urbes dirutas in Iudæa edificari iubet</i>	371	<i>Gellius Alexandra ut Aristobuli & Mariamm effigies depictas ad Antonium mitteret, persuadi</i>	404
<i>Gabinus Nabathæa pugna superat</i>	587	<i>Gemmarum in Pontificali ornatus miraculum</i>	7
<i>Gabinus mater Alixandri beneficiis lenire studet</i>	586	<i>Genealogia Abrahami</i>	2
<i>Gabinus bellum Parthi inferre parato Hyrcanus & Antipater suppetias ferunt</i>	588	<i>Genealogia Noe</i>	1
<i>Gabinus pecuniam Ponspeio ab Aristobulo promiss</i>			

<i>Germani & Galli sub Herode stipendia fecerunt</i>		<i>Herodes Davidis</i>	19.
467		<i>Herodes iterum cum Arabibus ad Cana Cæleſtyri</i>	
<i>Germani Caſarii ſatellites</i>	512	<i>pugnat</i>	46.
<i>Germanicus Piſoni opera ſublatus</i>	48	<i>Herodes in itinere ad Agrippam Chium peruenit</i>	
<i>Germanorum rabies per Caiſi cadem excitata, ſedata</i>		<i>eique ingentem pecunia vim ad porticum urbi</i>	
513		<i>reparandam conſert</i>	47.
<i>Geſius Florus Iudea Procurator</i>	54	<i>Herodes ex aurea & argentea ſuppellectile pecunia</i>	
<i>Geſius Forus peior Albino</i>	ibid.	<i>conficiens, ſumentum pro ea comparat</i>	47.
<i>Geſii Flori iniuria</i>	480	<i>Herodes prope Panium templum ædificat</i>	47.
<i>Geſta inter Vitellium & Artabanum</i>	485	<i>Herodes apud apud Caſarem filios ac cuſat</i>	47.
<i>Gibea & alia Beniamitarum urbes incenſa</i>	124	<i>Herodes ut alienus videretur Ariſtoteſi nece eum</i>	
<i>Gaza oppugnata</i>	357	<i>honorifice ſepeliri curat</i>	40.
<i>Gazara</i>	214	<i>Herodes Reſſa capto & è Maſſada domeſticiu rece-</i>	
<i>Giſchala incenſa atq; diruta</i>	346	<i>ptus Hieroſolyma petit</i>	390
<i>Godolia tranſugarum dux</i>	271	<i>Herodes cum Archelao Antiochiam uſque iter fecit</i>	
<i>Godolia cades, & plebis Maſſphatenſis abductio</i>		443	
272		<i>Herodes cum Galilæi pugna, eoſq; victos in caſtel-</i>	
<i>Gotholia omne ſemen regium tollit uno ſolummodo</i>		<i>lum compellit</i>	394
<i>Ioſo, Ozochia filio ſeruato</i>	247	<i>Herodes in Trochomitæ regione caſtellum condit</i>	
<i>Gotholiti pœna</i>	248	<i>eiſq; Zamartin Iudaum Babylonicum præſeci-</i>	
<i>Goliath vir prodigioſa ſtatura inter Palæſtinos</i>	153	454	
<i>Goliath ſingulare certamen Hebræi denunciat</i>	ibi.	<i>Herodes ab Hyrcano admonitus fuga ſibi conſulit, &</i>	
		<i>in iudicio amplius non comparat</i>	378
		<i>Herodes ex Daphne Antiochia ſuburbio in Galilæa</i>	
		<i>proſciſcitur</i>	394
		<i>Herodes inexpectatam & apertam uxoris auerſa-</i>	
		<i>tionem videns, contriſtatur</i>	41.
		<i>Herodes nobiliores Iudaorum poſt obitum ſuum tru-</i>	
		<i>cidari mandat</i>	46.
		<i>Herodes Maſſadam petens in itinere à Parthiſi im-</i>	
		<i>pugnatur</i>	381
		<i>Herodes anno primo à nato Chriſto moritur</i>	46.
		<i>Herodes Arabes ſibi hoſtes eſſe deprehendit</i>	391
		<i>Herodes cum magno vita diſcrimine Romam na-</i>	
		<i>vigilat</i>	ibid.
		<i>Herodes Romam proſectus, Antonium conuenit</i>	ib.
		<i>Herodes Antonium & Caſarem ſibi beneuolos inue-</i>	
		<i>nit</i>	ibid.
		<i>Herodes coram ſenatu Romano laudatur</i>	51.
		<i>Herodes circa Hieroſolymorum mœnia ſi hono publi-</i>	
		<i>co & ad ſalutem urbiſ veniſſe, declarare iube</i>	
		391	
		<i>Herodes Saturnino & Volumnio permittentibus cum</i>	
		<i>exercitu Arabiam inuadit, & Reptam caſtellum</i>	
		<i>dirimit</i>	ibid.
		<i>Herodes Archelaum & cognatos præcioſiſſimi mu-</i>	
		<i>neribus donat</i>	61.
		<i>Herodes Caſſii amicus</i>	391 (43.)
		<i>Herodes cur in exteros liberalis, in ſuos ſauus fuerit</i>	
		<i>Herodes fratrem Iosephum in Iudæam mittit, ipſi</i>	
		<i>capia in Galilæam ducit, urbemq; Seppheris</i>	
		<i>capit</i>	39
		<i>Herodes Caſſium ex Galilæa pecunia ſibi deuincit</i>	
		381	

Herodes quadraginta quinq; ex Antigoni factione interfecit	398	Herodes grauem morbum contrahit	41
Herodes uehiculo, in quo mater erat, euerso, sibi ipsi violentas manus inferre cogitat	387	Herodes morbo correptus testamentum condit, agniti successorem filius, nepotibus ac amicis relinquit	40
Herodes donarium militibus distribui iubet	465	Herodes populi partem dimittit cum reliquis Masadaram peruenit	42
Herodes ab Hyrcano in ius vocatus	590	Herodes Antipatri matrem in regiam inducit, eumque Casari commendat	43
Herodes Alexandro coniugis sua fratri regnum petentis ipsemet eo potitur	389	Herodes malum simul & cultellum poscens sibi manus violentas inferre cogitat, Achiabus nepo vero ictum praeuenit	46
Herodes ante pugnam sacra Deo celebrat	605	Herodes Sosio, Praefecti ac militibus ne urbem diriperent pecuniam numerat	39
Herodes hostes adoritur	ibid.	Herodes apud Diospolim cum Arabibus pugnat, & ois; vincit	40
Herodes omnem rem gestam priusquam Vitellii littera superuenirent, Casari aperit	486	Herodes Iesu Thabai filio pontificatum abrogat, cuius locum Simonem Boethi filium subrogat, & iungit filiam in uxorem ducit	41
Herodes, Agrippa frater Rex in Chalcide	521	Herodes Antipatro Pherora consuetudinem & mulieribus conuenticula interdicit	45
Herodes Artabano Parthosamet	495	Herodes, audito quod Hyrcanus recluso Davidis filio pulchro tria milia talentorum argenti extulisse idem facere conatur	43
Herodes ad Pheroram egrotantem visendum venit, eoque mortuo Hierosolyma sepelitur, & publico luctu honoratur	456	Herodes quotquot visum est Casari, uno Archelaeo excepto, conuocat	44
Herodes Agrippa inopiam exprobat	489	Herodes ad seductos compescendos in arces praefid collocat	41
Herodes a Syris latrones depellit	590	Herodes Antonio deuictio subtristis	40
Herodes per uniuersum terrarum orbem clarescit	609	Herodes odio in filium flagrat	40
Herodes venator summus	ibid.	Herodes Dei templum denuo construere animo concipit	42
Herodes prae animi corporisque virtutem fortuna quogue, secunda usus est	ibid.	Herodes Manahemum de imperii diuturnitate regat, & Essenos propter eum non pretio habet	46
Herodes Antipatrum filium expellit ciuitate, ac Hyrcanum auum coniugis interfecit	610	Herodes ducturus Alexandri filiam, Samariam proficiscitur	35
Herodes Alexandrum & Aristobulum filios praefecit, cum Alexandro materno auo sepelirendos iubet	619	Herodes filiorum liberos educat	4
Herodes in Pheroram fratrem excitatur	615	Herodes Pappi caput Pherora fratri mittit	59
Herodes suos in fuga consolatur	387	Herodes Hierosolyma oppugnat	161
Herodes ab Arabibus latrones sibi dedit postulat, & mutuum creditum repetit	444	Herodes a Casare & Agrippa in magno honore habitus	4
Herodes Antipatri & mulierum secreta omnia extorquet	457	Herodes filiam quam Salomes filio nato e Costobas collocaturus erat, Pherora filio collocat	4
Herodes cum hostibus pugnat in suburbio	386	Herodes ad Casarem venit, etq; beneficia in Ananiam collata praeclat in eum collocatur si in amicitiam eum recipere	4
Herodes Romam nauigat & Casarem Aquileiam usq; persequitur	431	Herodes latrocinis agris agit & excursionibus in Samariam	4
Herodes Antigonum ex Iudaea expellit	378	Herodes 300. talentis Casarem donat	4
Herodes fautores suos promouet, aduersa vero factionis homines quotidianis suppliciis absumit	397	Herodes in Italiam nauigat, & liberos suos Romam reducit	4
Herodes constatam militum multitudinem, ut Hyrcanum regno deponat in Hierosolyma ducit	590	Herodes Syria & Gracia urbibus ingentem pecuniam in aedificia contulit	4
Herodes contra latrones in speluncis degentes militibus ducit	392	Herodes dynasta Chalchidius eligendorum summorum pontificum petit	
Herodes cum Antigono rem decernere in Samariam proficiscitur	ibid.		
Herodes Iesu a pontificatu remoto Simonem cuius etiam filiam duxit subrogat	418		
Herodes coniurationem expiscatur	416		
Herodes ad Malachum Arabum regem pecuniam accepturi proficiscitur	388		
Herodes multis pecuniis Antonium ut Antigonum tolleretur, inducit	396		

<i>Herodes multos in itinere adiuvat pecunia, plurimum est apud Agrippam mediator</i>	427	<i>copias ducit</i>	390
<i>Herodes quibus suum calumniis fidem adhibens, multos iniuste interficit</i>	441	<i>Herodes a Parthis accitus in venatione occiditur</i>	480
<i>Herodes Casarem & exercitum honorifice excipit</i>	410	<i>Herodes Mariammen Hyrcani ex filia neptem ducit</i>	383
<i>Herodes Antoninum adire Macheram accusaturus cogitat, eidem reconciliatur & Iosephum fratrem attribuit</i>	393	<i>Herodes fratrem in Idumeam mittit, ipse copias in Galilaam ducit, urbemq. Sepphorim capit</i>	392
<i>Herodes Chalcidu dynasta & Helcias Silam interficiunt</i>	526	<i>Herodes cibaria exercitus procurat</i>	391
<i>Herodes Iudeorum primores conuocat, eiq. facinus hoc commemorat</i>	464	<i>Herodes populum sacramento obstringit</i>	421
<i>Herodes Hierosolyma redit in multitudinem in concionem aduocat, rationem eius peregrinationis exponit, ac quartam tributorum partem remittit</i>	429	<i>Herodes Aristobulo Ananels loci pontificatum conferre cogitat</i>	400
<i>Herodes duos satellites in Davidi monumento amittit</i>	437	<i>Herodes filios accusat</i>	431
<i>Herodes ab Antonio & exercitu honorifice exceptus</i>	393	<i>Herodes Pherora uxorem accusat, eumq. ut illam ablegat, iubet</i>	455
<i>Herodes ad Antonium Samosatam oppugnantem propinat, in itinere multos barbaros trucidat ibid.</i>		<i>Herodes varia fortuna usus</i>	466
<i>Herodes Antipatri blanditiis adductus, sponsalia reformat</i>	621	<i>Herodes ab Antipatro patre persuasus à bello contra Hyrcanum desistit</i>	591
<i>Herodes Macharantem magno muro ac turribus amplectitur</i>	803	<i>Herodes Antonio contra Augustum auxilia pollicetur</i>	404
<i>Herodes Casari reconciliatus</i>	447	<i>Herodes filii reconciliatus</i>	433
<i>Herodes regno excedere iussus, in Ægyptum abijt, dehinc in mari duis tactatus, tandem Romam peruenit, ubi Antonio quae ipsi contigerant, recenset</i>	386	<i>Herodes à Mariammi uxore non blandè exceptus</i>	411
<i>Herodes duplex periculum suspiciens castellum sibi ad refugium parauit</i>	811	<i>Herodes plurima peregrina instituta introducit</i>	419
<i>Herodes Davidi sepulchrum spoliat</i>	437	<i>Herodes nouam lege sancit, ut perfores parietum inferuit: extra regni terminos vendere liceat</i>	426
<i>Herodes Alexandri & Aristobuli criminationibus aurem praebeat</i>	446	<i>Herodes Hierosolymam duas arces munit</i>	598
<i>Herodes a centum Iudeis apud Antonium accusatur</i>	385	<i>Antonia. ibid. Samaria. ibid. vel Sebaste.</i>	
<i>Herodes cum in difficilibus tum in iucundis rebus solus Agrippa proximus</i>	427	<i>Herodes Quintilio Varo inducit filium in ius vocat</i>	459
<i>Herodes Hierosolymis, Phasaelus vero extra urbem constitutus, in capitis discrimine versantur</i>	594	<i>Herodes à defectoribus in Galilaea penam exigit</i>	391
<i>Herodes in ius vocatus cum comitatu comperit</i>	378	<i>Herodes in Alexandriam ut clam regno suo insidiam tam inuehitur</i>	395
<i>Herodes in compescendo alienigenarum auxilium multum negotiis habet</i>	377	<i>Herodes Casarem plurimis muneribus donatum in Ægyptum deducit</i>	410
<i>Herodes in Galilea cum hostibus pugnat, eos vincit, ac uniuersam Galilaam in suas partes traducit</i>	394	<i>Herodes tertiam tributorum partem remittit</i>	415
<i>Herodes consolatur & cohortatur milites</i>	387	<i>Herodes Antonio rescribit, & causas cur Aristobulum mittere non possit, indicat</i>	371
<i>Herodes in senio impatiens & amarulentus</i>	463	<i>Herodes foris bona, domi vero aduersa fortuna videtur</i>	423
<i>Herodes ex Italia domum reuersus contra Antigonem</i>		<i>Herodes Alexandrum & Aristobulum Romanum Caesarem mittit</i>	411
		<i>Herodes Antipatro amicae literas, ut eum Romam muni reuocaret, scribit</i>	411
		<i>Herodes Antipatrum ad minuendam filiorum arogantiam honoribus euehit</i>	415
		<i>Herodes populo sa templi extructurum exponit</i>	421
		<i>Herodes ab hostibus vulneratur</i>	391
		<i>Herodes Rex in Chalcide moritur, etq. in regno Agrippa succedit</i>	410
		<i>Herodes Antipatro, ne cum Pherora vel eius coniuge unquam colloqueretur, edicit</i>	411
		<i>Herodes militibus de suis facultatibus multum pecuniae largitur</i>	411
		<i>Herodes à Salome motus utrinque filium vincit, separatos asseruari praecipit</i>	411

Herodes contra Alexandrum & Aristobulum iudicum cogit	ibid.	Herodes magnifice sepelitur	630
Herodes in iudicio filios accusat	ibid.	Herodu in Augustum Casarem merita	606
Herodes Antipatrum præ reliquis filiis amat, plurimæq; in eum beneficia contulit	626	Herodu regno Augustus Casar finium partem addit	ibid.
Herodes Depphorim ciuitatem capit	598	Herodu de latronibus victoria	599
Herodes aduersus latrones in speluncis degentes animum dirigit	599	Herodu ex Mariamne liberi suscepti	610
Herodes Hierosolymam cingit obsidione ac praconio voce cur aduenerit declarari iubet	598	Herodu canaculum dimisso conuiuium confestim concidit	601
Herodes splendida oratione ad populum tribus filii regni honorem attribuit	611	Herodu mater ac soror Mariammem calumniis insecantur	412
Herodes filius non regnum, sed regni honorem tradit	612	Herodu ad milites perterritor oratio	604
Herodes ad filios orationem desecit	ibid.	Herodu propositum Massada & Ioppe captis, Hierosolymam petere	597
Herodes oratione sua fratrum dissensionem radicitus non sustulit	ibid.	Herodu in iudicio contra Antipatrum accusatio	626
Herodes nepotes despondet	620	Herodu consilium Alexandræ institutum ei per nuncium significant	413
Herodes in Antigonum monet	597	Herodu copias hostes a mœnibus arcent	391
Herodes Pappum Antigoni militum Ducem obtruncat	602	Herodu legatos Casar infecto negotio dimittit	445
Herodes coram Augusto dissimulatione remota verum ingenue fatetur	606	Herodu uxor in patrii ades peruenit	486
Herodes propter uxoris necem misere affectus	413	Herodu dua filia virgines Pherora filii elocata	475
Herodes commectus copiam parat	598	Herodu de Mariamne ac Iosepho suspicio	610
Herodes decem cohortibus comitatus Hierichuntæ peruenit	ib.	Herodu filii ex septem uxoribus suscepti	629
Herodes Andromacho & Gemello amicitiam renunciat	441	Herodu familia ab Antigono in Massada oppugnata	390
Herodes Pheroram cum uxore eiicit	622	Herodu error puniendus & inexcusabilis	451
Herodes Piræo maiorem portam fabricat	608	Herodu milites cum Iudæis per quinque menses obsidionem tolerauerant, ciuitatem irrumpunt	602
Herodes Iosepho, ut uxorem interficiat, clam mandatur	610	Herodu beneficentia & liberalitas in cunctos	609
Herodes Romæ in Senatum intramissus, Rex declaratur	389	Herodu nouem uxores	453
Herodes Alexandrum in vincula coniicit, & in amicorum eius tormenta pergit	615	Herodu coram Augusto Casare oratio	334
Herodes Alexandrum apud Casarem accusat	611	Herodu ad Casarem properantis mandata	409
Herodes Antipatri, ut reuersionem suam maturaret, scribit	625	Herodu tres Eunuchi, Alexandrum innatum contra parentum odium alere satentur	442
Herodes vehiculum quo mater erat, euerso, sibi ipsi manus violentas inferre cogitat	387	Herodu progenies intra 100. annos penitus sublata	387
Herodes clam nocte ad Idumæam proficiscitur	595	Herodu testamentum mutatum	446
Herodes grauior in fuga Parthiæ Iudæos experitur	ibid.	Herodu ad milites gratiarum actio & testamentum lectum	466
Herodes Deridem Alexandri matrem omni agnate spoliata expellit	623	Herodu in medio Euphratis conuiuium	481
Herodes ex spectaculo non magnam gratiam reportat	415	Herodu regnum	419
Herodes patrii necem in Malichæ cogitat ulcisci	592	Herodu morbus horrendus	464
Herodes accuratam diligentiam & sumptus non exiguos in structuras confert	417	Herodu cadaver magna pompa Herodium deferunt	467
		Herodu fortitudo	598
		Herodu erga Phasaleum fratrem amor	596
		Herodi Augustus Arabiam quoque vult tradere, quod consilium ipse litera reddita mutat	448
		Herodi mortem fratris somnia manifesta significant	601
		Herodi insidia structa	591

<i>Herodi a Roma litera veniunt, qua Acmen a Ca-</i>	<i>Hyrcanus obsidet Samariam</i>	35
<i>sare occisum, & Herodi liberam potestatem An-</i>	<i>Hyrcanus ingentem pecunia summam ex Davidi</i>	571
<i>tipatri puniendi relictam esse ostendunt</i>	<i>sepulchro aufert</i>	351
<i>Herodi Antonius, ut Aristobulum ad se mitteret,</i>	<i>Hyrcanus amicitiam cum Romanis renouat</i>	351
<i>scribit</i>	<i>Hyrcanus assiduum cum Arabibus bellum geri</i>	319
<i>Herodem in aula calumniis & cadibus referta vita</i>	<i>Hyrcanus, dum fratres intestinis bellis laborant, in</i>	351
<i>sua tacet</i>	<i>pace uiuit</i>	351
<i>Herodem Antonius in Arabum bellum uertere u-</i>	<i>Hyrcanus Pontifex</i>	361
<i>let</i>	<i>Hyrcanus in senis perit</i>	409
<i>Herodem Antonius ad se accersit, qui regni curam</i>	<i>Hyrcanus Samariam capit</i>	351
<i>Iosepho committit, eiq. clam ut Mariam in in-</i>	<i>Hyrcanus & Antipater Pompeii auxilium implo-</i>	581
<i>terficeret, mandat</i>	<i>rant</i>	398
<i>Herodem Romani Iudaorum Regem creant</i>	<i>Hyrcanus patria amas gratiam ab Herode expellat</i>	351
<i>Herodem Hyrcanus absoluunt</i>	<i>Hyrcanus cum Antiocho soluta obsidione sedus fa-</i>	351
<i>Herodem Antonius amore, Antigonum uero odio</i>	<i>cit</i>	351
<i>prosequitur</i>	<i>Hyrcanus multas Syria urbes capit, & templum in</i>	351
<i>Herodias cui Imperator propter Agrippam fratrem</i>	<i>monte Garizin desolatur</i>	351
<i>pepercerat, Herodem ultro in exilio comitatur</i>	<i>Hyrcanus filii ipsi manum infert</i>	351
496	<i>Hyrcanus & seniores Regnam antequam ueniunt, & A-</i>	364
<i>Herodion</i>	<i>rishobulum accusant</i>	364
<i>Herodionum castellum pro rerum omnium copia ciui-</i>	<i>Hyrcanus Pontifex, Antipater uero Iudae procura-</i>	581
<i>tas esse uidebatur</i>	<i>tor declaratur</i>	57
<i>Herodotus Halicarnassensis de Iudaorum cum ciuili-</i>	<i>Hyrcanus uirtutis magnanimitas & constantia</i>	311
<i>ne</i>	<i>Hyrcanus facie</i>	311
831	<i>Hyrcanus Iudaorum legatio Antonio coronam au-</i>	375
<i>Herodotus Egyptiorum Regum nomina non recen-</i>	<i>team offerens, ut Iudaeos a Casio captos in liberta-</i>	384
<i>set</i>	<i>tem vindicaret, rogat</i>	375
215	<i>Hyrcanus ad Casarem legati</i>	311
<i>Herodotus de Senacherib</i>	<i>Hyrcanus ortus & indoles</i>	311
<i>Hirami & Salomonis amicitia</i>	<i>Hyrcanus legatos M. Antonius & P. Dolabella in</i>	380
<i>Hirami & Salomonis problemata</i>	<i>senatum introducunt</i>	401
<i>Hirami Regis genealogia</i>	<i>Hyrcanus uita</i>	398
<i>Hyrcanus ab inuidia contra Antipatrum eiusq. filios</i>	<i>Hyrcanus Babylone à Iudeis ingenti honore habetur</i>	398
<i>instigatur</i>	<i>Hyrcanus in templo per uocem filiorum de Antiochi</i>	351
<i>Hyrcanus à Phariseis ad Saducaeos deficit</i>	<i>uictoria nunciatur</i>	351
<i>Hyrcanus explicatus quid alii sint donaturi, plura te</i>	<i>Hyrcanus Caesar in pontificatu confirmat, Antipa-</i>	371
<i>liquis omnibus donat, ob quod alio honorifico affi-</i>	<i>trum ciuitate Romana donat</i>	371
<i>citur munere</i>	<i>Hyrcanus Hierosolymus, Casare permittente, mania</i>	376
<i>Hyrcanus rursus ab improbis irritatur</i>	<i>restituit</i>	376
<i>Hyrcanus & Pharisei hostes</i>	<i>Hyrcanus Herodes occidi imperat</i>	409
<i>Hyrcanus ingentem pecunia vim ex Davidi mo-</i>	<i>Hyrcanus Antipater ut ad Aretam Segem Ara-</i>	581
<i>numento profert</i>	<i>bia confugeret, eiusq. auxilio regnum repeteret,</i>	398
<i>Hyrcanus Pontifex declaratur</i>	<i>hortatur</i>	398
<i>Hyrcanus munusculum castrum adificat</i>	<i>Hyrcanus Herodes in summo honore habet</i>	499
<i>Hyrcanus Alexandri filius, natus maximus Ponti-</i>	<i>Hyrcanus Herodes è medio tollere statuit</i>	305
<i>sex declaratur, post ad regiam dignitatem eue-</i>	<i>Hieremias captiuitatem Babylonicam pradicat</i>	271
<i>hitur</i>	<i>Hieremias à Babylonio duce exemptus, è carcere ma-</i>	266
<i>Hyrcanus à fratribus in itinere circumuentus, stre-</i>	<i>gni pretii muneribus afficitur</i>	266
<i>nue se defendit, quosdam etiam è medio tollit</i>	<i>Hieremias Hierosolymorum subuersio omni praeterni-</i>	266
318		
<i>Hyrcanus moritur</i>		
<i>Hyrcanus paternum honorem Pontificis assequitur</i>		
528		
<i>Hyrcanus cognito, quod Herodes regnum affecturus</i>		
<i>esset, cum reuertitur</i>		
<i>Hyrcanus & Phasaelus à Parthis capti</i>		

Hieremias quando vixerit	265
Hieremia liber exiit	ibid.
Hieremia accusatio & absolutio	ib.
Hieroboamus in Ægyptum profugit, ubi usque ad Solomonis obitum manet	219
Hieroboamus Solomonem infestat	218
Hierosolyma & templum depredatur	122
Hierosolyma quondam Solyma vocata, cuius nominis & Homerus meminit	176
Hierosolyma ab Herode obsessa	602
Hierosolyma à Sulaco Ægyptiorum Rege spoliata	179
Hierosolyma Titus obsidet	573
Hierosoly ab Herode eo die, quo ante 27. annos à Pompeio expugnata	396
Hierosolyma quinquies prius capta, tunc iterum vastata est	797
Hierosolyma Rom. populo stipendiaria	370
Hierosolyma Iudea metropolis radicibus fundamentis eruta	815
Hierosolyma Pompeio partim tradita, partim obsessa	369
Hierosolyma per decem & octo menses obsessa, tandem capiuntur	269
Hierosolyma obsessa	268
Hierosolyma expugnata	395
Hierosolyma pars capta, eiusque habitatores interfecti	121
Hierosolymu dolo captu, Iudei in Ægyptum abducuntur	305
Hierosolymitans legati in Galilæa haud accepti	557
Hierosolymorum moenia absoluta	292
Hierosolymitanum templum lustratum	325
Hierosolymitana arx munita	335
Hierosolymitanorum legati in Iehu domiciliu sese recipiunt	558
Hierosolymitanos fundit fugatque Iesus	117
Hiericho	96
Hiericho capta, homines trucidati, urbs prostrata & incensa	115
Hierichuntia moenia sponte sua collapsa	114
Hierichuntem ab habitantibus relictam, Romani diripiunt, inque ea Herodes praesidium reliquit	392
Hierichuntem speculatores explorant	113
Historia de uxore Leuita	122
Historia Nabutha ob praedium Achabo denegatum lapidati	230
Historia de Antiocho Epiphano	320
Historia libri Exodi	32
Historia Deuteronomii	101
Historicarum Biblicarum finis	350

Historiographi quidam perfidiam ac sacrilegium Antiochi tegere conantur	27
Historiographi quidam Hispaniam unam tantummodo esse ciuitatem arbitratu sunt	874
Historia huius conscribenda causa	574
Historiographus qui dicendus	582
Historiographi Graeci bellum Iudaicum silentio praetercunt	572
Homicida lex	101
Homo sui interitus auctor non est	16
Homines ambitioni & auaritia dediti, nihil non audient	173
Homines quidam nocentissimi necessitate debitorum forum & scripta publica concremant	800
Honos Mardocheo oblatus	297
Honor Danielis	277
Honor parentum	855
Honor magistratus	103
Honores mutant mores	160
Horrendus in hostium acie terra motus	141
Horrenda fulmina in monte Syna	70
Hostia veteris Testamenti	854
Hostes sepeliendi	107
Holocaustoma	80
Humana vita terminus anni 120.	22
Hypocritas	376

I.

Iabes in Gilead, quæ auxilium contra Beniaminitas negauerant, destruitur	124
Iabin, Rex Chananeorum, Israelitas subiugat	126
Iacimus & Philippus Zamaris filii	444
Iacob Iosephum, tanquam iam extinctum, lugebat	41
Iacob filios cum muneribus mittit in Ægyptum	46
Iacob propter absentem Simeonem & Beniamin ablegandum sollicitus	ibid.
Iacob desponsus Labani Diu Bethel proficiscitur	37
Iacobus & Simeon Iuda Galilæi filii, crucis supplicio affecti	532
Iacobus mercedis loco petit Rachelis coniugium	34
Iacob se sacrificaturum votum Deo facit, locumque nominat Bethel, id est, domicilium Dei	33
Iacob in Mesopotamiam peruenit Carras ad cognitionem matris	ibid.
Iacob ad Esau fratrem nuncios mittit	32
Iacob fratrem muneribus reconciliat	ibid.
Iacob luctatur cum spectre, & vocatur Israhel	ibid.

<i>Iacob Esā fratrem accedit</i>	36	<i>hortantur</i>	
<i>Iacob peruenit ad Scenā</i>	37	<i>Ieiunium & supplicationes ad Deum pro salutē</i>	
<i>Iacobus etati anno 147. moritur</i>	51	<i>populi</i>	
<i>Iacobus in Hebrone sepultus</i>	ibid.	<i>Ieiunium, preces & supplicatio Israhelitarum in Mo-</i>	
<i>Iacobus dum Iosephi statum ex filiis cognoscit, ma-</i>		<i>spatium</i>	
<i>ximo perfunditur gaudio</i>	50	<i>Iehosifi caput ad Dauidem deservit</i>	
<i>Iacobus in Aegyptum filios frumentatum mittit</i>		<i>Iesus Iordanem transiit cum copis</i>	
44		<i>Iesus monumentum extruit ad Iordanem</i>	
<i>Iacobus cum uxoribus, filiis & gregibus in scio sacro</i>		<i>Iesus exploratores mittit ad Hierichuntē</i>	
<i>proficiscitur</i>	35	<i>Iesus ab Antiocho Epiphango in Pontificem electus</i>	
<i>Iacobus quin expiraret pra nimia letitia parum ab-</i>		319	
<i>fuit</i>	51	<i>Iesus sacerdotio priuatur, in cuius locum Onias</i>	
<i>Iacob septimus frater iunior ceteris ad supplicium</i>		<i>nelaus dictus, surrogatur</i>	
<i>ducitur</i>	874	<i>Iesus cum copis urbem circumambulat</i>	
<i>Iacobus Domini nostri Iesu Christi frater ad lapi-</i>		<i>Iesus nemini prater Rachab parcere iubet</i>	
<i>dandum traditus</i>	539	<i>Iesus Pontifex & Zorobabel princeps altare adificat</i>	
<i>Iacobus cum Pharaone Rege loquitur, & inhabitant-</i>		286	
<i>iam accipit Felioptin</i>	51	<i>Iesus cum Gaboaritis foedus facit</i>	
<i>Iacobi ad Laban accusationem responsio</i>	35	<i>Iesus a Iosepho arte captus</i>	
<i>Iacobi contra Labanum accusatio</i>	36	<i>Iesus Sica filius Pontifex</i>	
<i>Iacobi cum Labano colloquium</i>	34	<i>Iesus latronum princeps</i>	
<i>Iacobi filii, praesertim Iuda, ut Benjamin peregrina-</i>		<i>Iesus Gamaliel filius Pontifex</i>	
<i>tionem committat, urgent</i>	46	<i>Iesus Damnei Arano Pontifici succedit</i>	
<i>Iacobi filii veniunt in Aegyptum, & Simeon libe-</i>		<i>Iesus Saphia filius Iosephi in fidias struit</i>	
<i>ratur</i>	ibid.	<i>Iesus Christus a Pilato crucifixus</i>	
<i>Iacobi cum Rachel colloquium</i>	33	<i>Ieremias suadet ditionem</i>	
<i>Iacobi progenies</i>	56	<i>Ieroboam idololatria sua for-</i>	
<i>Iacobi filii accusantur furti</i>	47	<i>Ieroboam impietas</i>	
<i>Iacobe Rachelis loco Lia in thalamum inducitur</i>		<i>Ieroboam contra Abiam, Iuda Regem, expul-</i>	
34		<i>224</i>	
<i>Iacobe Deus apud iuramenti puteum apparet</i>	50	<i>Ieroboami mors</i>	
<i>Iaddus Pontifex, cuius frater Manasses Sanaballeris</i>		<i>Ieroboami filio a egrotante, mater ad Achiam Ph-</i>	
<i>filiam uxorem ducit</i>	300	<i>phetam mittitur</i>	
<i>Iadonis prophetiam Ieroboamo Pseudopropheta of-</i>		<i>Iethra Moysi socii posteris ager attribuitur</i>	
<i>fuscat</i>	221	<i>Ieu in Regem ungitur, Deo sic mandante</i>	
<i>Iael Siseram ferro clauo interficit</i>	127	<i>Ieus Rex Israhel</i>	
<i>Iaphthes dux Israhelitarum creatur</i>	131	<i>Ieu posteris regnum promittitur</i>	
<i>Iaphthes legatos mittit ad Regem Ammanitarum</i>		<i>Iezabel</i>	
<i>ibid.</i>		<i>Iezabelam Elias fugit</i>	
<i>Iaphthes votum facit</i>	ibid.	<i>Iezechiel templi uisitationem praedicat</i>	
<i>Iaphthes Ammonitas fundit fugatq.</i>	ibid.	<i>Iacobus praefecturae suae metuens, Abnerum pri-</i>	
<i>Iaphthes filium occidit</i>	132	<i>uatum, mox insidii adortum, uita dolose per-</i>	
<i>Iaphthes moritur</i>	ibid.	<i>uat</i>	
<i>Iapheti Noe primogeniti progenies</i>	20	<i>Ioabius iussu Regis Vriam in hostes mittit</i>	
<i>Iardes hydra ab Romanis cincta</i>	808	<i>Ioabius Dauidem per literas ad Rabatha excidi-</i>	
<i>Iason & Menelaus seditionem concitant</i>	320	<i>vocat</i>	
<i>Izates in proditores animaduertit, Arabes in fugam</i>		<i>Ioabius & Abisai usq. ad solis occasum Abener-</i>	
<i>vertit, Arsacum vi caput, & Abia seipsum</i>		<i>persequuntur</i>	
<i>interficat</i>	385	<i>Ioabius dato receptui signo suos cohibet</i>	
<i>Izates fratres ad Claudium Caesarem & Artabanum</i>		<i>Ioabius contra Sabaum pauci copis, Amasa in-</i>	
<i>mittit</i>	ibid.	<i>figendo exercitum cunctante mittitur</i>	
<i>Izates & Helena veri Dei cultum ritu Iudaico di-</i>		<i>Ioabius Amasam iugulat</i>	
<i>scunt</i>	ibid.	<i>Ioabius Sabaum in urbe Abelmachea circumua-</i>	
<i>Izatem a circumcissione Helena & Ananias da-</i>		<i>ibid.</i>	

Ioabius interficitur, in cuius locum Banaias succedat	204	Ionathas & Simon Hierosolyma & arcem rescitunt	346
Ioabius Absalomum interficit	189	Ionathas & Simon in Amorai filii Ioannu fratris mortem uliscuntur	335
Ioabius incendio agri reuocatus, reconciliat Absalomum patri	185	Ionathas legatione cum muneribus missa ad Demetrium, ut praesidia de Iudaea castelli euceret rogatur	343
Ioabius cum exercitu lugens urbem ingreditur	190	Ionas a Deo in Nini regnum proficiscens iussus nauigium conscendit, & in mare precipitatur	252
Ioabi & Abisai acies	180	Ionathas in Arabiam proficiscitur, & Nabathaeos uastat	346
Ioabi victoria	181	Ionathas Demetrium muneribus placat	348
Ioachimius siue Iechania rex Iudae	267	Ionathas Dauidem amat, patri voluntatem ei nunciat, simulq; consulit, ut salutis suae fuga praeferat	155
Ioannes in Gischala	548	Ionathas parenti praeclarae Dauidi res gestas commemorat, orans, ne tantopere in eiusmodi virum sauiat	16
Ioannes Hyrcanus optime rebus per annos triginta tres administratus moritur	578	Ionathas Dauidi molitum patrem indicat	156
Ioannes apud Tiberiadem aquis calidis seueri cupit	551	Ionathas Pontifex exercitum colligit	347
Ioannes Iosepho successus animo fert iniquo	551	Ionathas ob accepta beneficia operam suam Tryphoni contra Demetrium offert & praebet	344
Ioannes Iosepho impetio abrogato Galilea praefectus cupit	555	Ionathas Saducaei Hyrcanum contra Phariseos inflammatur	354
Ioannes Gischala	809	Ionathas victis Azotum usq; persequens, Dagonis simulacrum concremat, octo milia hominum in eo exarsens	348
Ioannes & Simon in cloacho inuenti capiuntur	797	Ionathas a Tryphone interficitur	348
Ioannes matris amore effeminatus victoriam amittit	577	Ionathas renouat amicitiam cum Romanis & Lacedaemoniis	345
Ioannes qui & Hyrcanus Simonis filius	16	Ionathas cum armigero clam hostium castra ingreditur	148
Ioannes Iuda frater ab Amorai filius interfecit	335	Ionathas in Palaestinarum exercitu quosdam trucidat, reliqui se inuicem inuadunt, & dant se in fugam	148
Ioan. Iosephum interficere conatur	549	Ionathas Ptolemaeo occurrit, & ab eo honorifice excipitur	341
Ioan. Iosephi cupiscit	548	Ionathas Ammonis dat consilium, quomodo optatum potiri valeat	184
Ioan. infidus	549	Ionathas cum fratre in Bethlagā obsessus	336
Ioan. Iosephi uxor & Samaria Rex	250	Ionathas fugat Demetrii milites	345
Ioan. Iosephi Pontifice auxiliante in Regem creatur	247	Ionathas cum suis captus	362
Ioan. Iosephi	250	Ionathas a Tryphone per insidias captus interficitur	577
Ioan. Iosephi	248	Ionathas Ioanni, ut ad se ueniat, scribit	561
Ioan. Iosephi mortuo, impietas, eiusq; per Prophetam taxatio	249	Ionathas, Anani filio pontificatus restituitur, quem ille recipere recusat, & Matthia fratri deferri rogatur	523
Iodes siue Ehud in Egloni familiaritatem sese innuat	226	Ionathas & collegarum aduersus Iosephum consiliis	562
Iodes Eglonem trucidat	161	Ionathas sociorum pars manibus interit, nonnulli	
Ionathas conuiuio profugit	158		
Ionathas & Dauid in agro conueniunt	16		
Ionathas	194		
Ionathas prius verberatus uincis exultus est	818		
Iuda Iuda fratri communibus Iudaeorum suffragiis succedit	334		
Ionas a ceto deuoratus ac reuomitur, Niniuitis praedicat	253		
Ionathas Dauidem consolatur, mortem caterorum negans, de solo Ammone diligentius perquirendum censet	185		
Ionathas apud Machmam degit, patriq; desertores puniunt	336		
Ionathas amicitiam cum Dauid iureiurando confirmat	157		
Ionathas Dauidi signa Regis animum declarantia			

<i>nullis vniuersi capiti ad Catullum perducuntur</i>	818	<i>Iosephus Galilæa præses septuaginta viros sibi adi-</i>	
<i>Ionatha desiderium omnes Hierosolyma capit</i>		<i>git</i>	54
347		<i>Iosephus in discrimen incidit</i>	56
<i>Iosephus ex Gallia discedere cogitur</i>	556	<i>Ionatha eiꝑ, adhaerentium dolus</i>	58
<i>Iosephus Ionatha epistolæ perlegit</i>	559	<i>Iosephus Cabi Simonis filii pontifex</i>	53
<i>Iosaphatus calum verum renouat</i>	237	<i>Iosephus seditionem absqꝫ sanguine effuso compe-</i>	
<i>Iosaphatus magistratus & iudices constituit</i>	237	<i>559</i>	
<i>Iosaphati exercitus</i>	233	<i>Iosephus Sepphoritarum ciuitatem seruat</i>	56
<i>Iosaphati cum Achabo in Syros expeditio</i>	ib.	<i>Iosephus consensu nauigio Tiberiada petit</i>	55
<i>Iosaphatis mors</i>	240	<i>Iosephus sacerdotibus captiuius absolutionem impetrat</i>	
<i>Iosaphatum leui Propheta, quod Achabo auxilium</i>		<i>545</i>	
<i>tulerat, reprehendit</i>	236	<i>Iosephus secum delibet</i>	56
<i>Iosephus & Azarias a Gorgia uicti, ad duo milia</i>		<i>Iosephus Galilæorum primatibus Ionatha & Tibe-</i>	
<i>milium amittunt</i>	327	<i>riensium iniurias denarrat</i>	56
<i>Iosephum in carcerem fratres includit</i>	45	<i>Iosephus Hierosolymianorum conciliis iussu in Ga-</i>	
<i>Iosephus Regis facultates recuperat</i>	548	<i>lilæa manet</i>	54
<i>Iosephus bello Iudaico semper interfuit</i>	823	<i>Iosephus relicto iussu ad historiam redit</i>	56
<i>Iosephus Romæ belli Iudaici historiam conscripsit</i>		<i>Iosephus legatorum fucum intelligit</i>	56
<i>ibid.</i>		<i>Iosephus Ellemi per unum diem Pontifex</i>	46
<i>Iosephus collegas Hierosol. remittit</i>	548	<i>Iudas Satiphai & Matthias Margaloti exiit in</i>	
<i>Iosephus a Ionatha hortatu Catulli falsò accusatur</i>		<i>Iosephus propter Tiberienses periculum exposi-</i>	
818		<i>553</i>	
<i>Iosephus cum quinque fratribus Pharaonem Regem</i>		<i>Iosephus seditiosos, ut à bello Romanis inferendo de-</i>	
<i>accedit</i>	51	<i>sistant, dehortatur, unâ in odium & suspensiones</i>	
<i>Iosephus Ptolemæo obuiam profectus, honorifice ex-</i>		<i>incidit</i>	54
<i>cipitur</i>	315	<i>Iosephus in alio periculo versatur</i>	55
<i>Iosephus Iuda consilio Arabibus negotiatoribus ven-</i>		<i>Iosephus legatus iterum scribit</i>	55
<i>ditur</i>	40	<i>Iosephus mulieribus Herodis mandatum de Mari-</i>	
<i>Iosephus in Gallia mansurus annuit</i>	556	<i>ammæ interficienda aperit</i>	40
<i>Iosephus uxorem ducit in Ægypto, ex qua genuit</i>		<i>Iosephus frumentum in Galilæam transmittit</i>	55
<i>Manasse & Ephraim</i>	44	<i>Iosephus in Neapolitanam</i>	<i>ibid.</i>
<i>Iosephus a fratribus agnoscitur</i>	49	<i>Iosephus Tiberienses ex custodia dimittit</i>	55
<i>Iosephus quintam fructuum partem Regi pendere</i>		<i>Iosephus ex Pontificali Asmanaotum genere</i>	43
<i>iubet</i>	51	<i>Iosephus Ptolemæo spolia reddere conatur</i>	55
<i>Iosephus fratres tentat, ut parentis statum & Benia-</i>		<i>Iosephus populum ad misericordiam mouet</i>	<i>ibid.</i>
<i>min expiari queat</i>	45	<i>Iosephus tres in crucem suffixos liberat</i>	56
<i>Iosephus hanc historiam non Hebraicè sed peregrina</i>		<i>Iosephus regiorum dimittit</i>	55
<i>lingua, Græca nimirum conscripsit</i>	11	<i>Iosephus ipse bello Iudaico interfuit</i>	57
<i>Iosephus adulterium iterum deinitat</i>	41	<i>Iosephus ex solitudine in urbem redit, & Pharisea-</i>	
<i>Iosephus vestitus mulieri relicto in aufugit</i>	<i>ibi.</i>	<i>rum placuit se a iudiciis</i>	54
<i>Iosephus fratribus incognitus eos salutat & Benia-</i>		<i>Iosephus pene oppressus. inopinato periculo euadit</i>	
<i>min</i>	46	<i>561</i>	
<i>Iosephus fratres, num in aduersus Benjamin essent</i>		<i>Iosephus omnes Iudaorum sectas cognoscit</i>	54
<i>subsidio, tentat</i>	47	<i>Iosephus annos triginta natus, nulli mulieri uim in-</i>	
<i>Iosephus in carcerem conicitur</i>	42	<i>fert, & nihil sibi obtrudipatur</i>	54
<i>Iosephus libris suis plurimum uenundedit</i>	823	<i>Iosephus Canes in Canthara Pontificis surrogatus</i>	
<i>Iosephus Hyrcanum filium ad Ptolemæum Regem</i>		<i>cum</i>	521
<i>mittit</i>	317	<i>Iosephus Tiberiadem capit</i>	56
<i>Iosephus fratres Simeone retento dimittit</i>	45	<i>Ioseph. defectionis auctores iniectis uinculis Iodapa-</i>	
<i>Iosephus & Mariamme apud Herodem accusantur</i>		<i>ram mittit</i>	<i>ibi</i>
402		<i>Iosephus Hebrææ & Græcæ literaturæ peritus</i>	54
<i>Iosephus liberatur uincula</i>	43	<i>Iosephus historiam hanc in Hebræica lingua anti-</i>	
<i>Iosephus cum Tito Romanum proficiiscitur, & à Vessa-</i>		<i>col. scripsit</i>	55
<i>fiano honorifice excipitur</i>	568	<i>Iosephus centum legatos Hierosolyma mittit</i>	55

<i>Iosephus insidias euadit</i>	588	<i>Ioram impietas</i>	243
<i>Iosephus regios in fugam compellit</i>	567	<i>Ioram expeditio in Ramatham</i>	244
<i>Iosephus Matthia filius natus</i>	544	<i>Ioramum Euseus, ut Syrorum insidias caueat, admonet</i>	240
<i>Iosephus cum copiis contra Gabara proficiscitur</i>	558	<i>Ioa Euseus, a se Syros ter vincendos, praedicat</i>	250
<i>Iosephus in Galilea vias obseruat</i>	ibid.	<i>Iosias verum Dei cultum restaurat</i>	263
<i>Iosephus insidiorum calumniis appetitus</i>	568	<i>Iosias Rex Iuda</i>	ibid.
<i>Iosephus cognominatus Caiphas Pontifex</i>	480	<i>Iosephum Herodes interfici, & Alexandrum in eacerem coniici iubet</i>	402
<i>Iosephus in Aegypto Potiphari venditur</i>	41	<i>Ionici Iudas apud Agrippam de indigenarum iniuriis conqueruntur</i>	427
<i>Iosephus aetate anno 119. moritur</i>	52	<i>Iosua in duas partes copias diuidit</i>	117
<i>Iosephi patientia in vinculis</i>	42	<i>Iosua diuidendam regionem, & duas tribus cum dimidia remittendum hortatur</i>	118
<i>Iosephi consilio toleratior euadit ventura sterilitas</i>	44	<i>Iosua ad metiendam & diuidendam terram quosdam mittit</i>	ibi.
<i>Iosephi calliditas</i>	557	<i>Iosua Chananaeorum regionem nouem tribubus & dimidia Manassis diuidit</i>	ibid.
<i>Iosephi ossa</i>	61	<i>Iosua vnicuique tribui, ut ex sua sorte Chananaeorum reliquias tolleret, praecipit</i>	119
<i>Iosephi viros quidam blasphemant</i>	823	<i>Iosua Israelitarum dux designatur</i>	68
<i>Iosephi ossa in Chananaam translata</i>	52	<i>Iosua & Caleb populum compefcunt</i>	86
<i>Iosephi diuitia & liberi</i>	316	<i>Iosua moritur</i>	121
<i>Iosephi somnij interpretatio</i>	39	<i>Iosua domicilium ad Sicima</i>	ibid.
<i>Iosephi fratres eum tollere decernunt</i>	ib.	<i>Iosua postrema ad seniores & magistratus Hebraeorum adhortatio</i>	ibid.
<i>Iosephi fratres peccata in eum commissa deplorant</i>	45	<i>Iosua ad eos, qui ex regione ultra Iordanem sita militabant, oratio</i>	119
<i>Iosephi forisium</i>	39	<i>Iosua ad Deum precatio</i>	115
<i>Iosephi cum Iesu de 20. aureis rixa</i>	561	<i>Iosua Moses sibi successorem designat</i>	100
<i>Iosephi cum Iesu colloquium</i>	ibid.	<i>Iosua Moses hortatur</i>	111
<i>Iosephi oratio & confessio coram aduersariis</i>	552	<i>Iothan apologeta Sicimius in Gedeonem ingrati tudinem obiicit</i>	129
<i>Iosephi ad Ionathan responsoriales</i>	557	<i>Iouem Olympium Caius Memmianus Regulum Romanum transferre iubet</i>	506
<i>Iosephi infortunum hostibus animos addit</i>	567	<i>Iozab Rex Iuda</i>	267
<i>Iosephi erga hostes benignitas</i>	549	<i>Iubal, Musica inuentor</i>	15
<i>Iosephi erga Iesum benignitas</i>	550	<i>Iucundus & Tyranus se sollicitatos ab Alexandro, ut inter venandum Herodem interficerent, facientur</i>	446
<i>Iosephi religionis cura</i>	ibi.	<i>Iudaeus populus Regi, ut orientalem instauraret ponticum, suadet</i>	540
<i>Iosephi ad Ionathan mandata</i>	557	<i>Iudas hostium phalangem trucidat, ipse circumuentus vulneratur & interficitur</i>	333
<i>Iosephi naufragium</i>	544	<i>Iudas factus facit cum Romanis</i>	332
<i>Iosephi somnium mirabile</i>	556	<i>Iudas oppido egressus nocturne in Bacchidis castra irrumpit</i>	336
<i>Iosephi stragemata</i>	553	<i>Iudas Effesus pater</i>	355
<i>Iosephi fratres cum a seculis deuotum patri persua dent</i>	40	<i>Iudas Effesus propheta</i>	579
<i>Iosephi fratres in via Aegyptiprehendunt</i>	47	<i>Iudas Hierosolyma se recipit, eumque sequitur Anisochus</i>	29
<i>Iosephi ad Iethorem adhortatio</i>	12	<i>Iudas Lysia exercitum vincit</i>	324
<i>Iosephi ad ciues Tiberiensium adhortatio</i>	548	<i>Iudas ingenti praeda potitur</i>	ibid.
<i>Iosepho parens rem totam significat</i>	556		
<i>Iosepho Iesus bellum infert</i>	550		
<i>Iosepho Tiberiensis plebs obuiam venit</i>	549		
<i>Iosepho perpetua Caesarum beneuolentia manet</i>	568		
<i>Iosepho Potipharis uxor secundas machinas admo net</i>	41		
<i>Iramus, Iosaphati filius, Rex Hierosolymorum</i>	240		
<i>Iramus Elisao mortem minatur</i>	ibid.		
<i>Iramus a Moabitarum Rege auxilium petit</i>	239		
<i>Irami cades</i>	245		
<i>Irami scelera ab Elia per literas accusantur</i>	244		

<i>Iudas Alcibi potentia resistit</i>	330	<i>Iudai in seditionibus quasi furiosi</i>	47
<i>Iudas & Sado cum quarta secta auctores</i>	479	<i>Iudai in Neerdam & Nisibim sese recipiunt</i>	504
<i>Iudas pauci militibus numerosum exercitum aggregandi conatur</i>	332	<i>Iudai servati (resinhontem succedunt</i>	ibid.
<i>Iudas obsecrat Iudam in auxilium venit</i>	326	<i>Iudas necessitate ad bellum coacti</i>	54
<i>Iudas quartus frater adducitur</i>	272	<i>Iudai Aegyptii in Onia regione ab Antipatro</i>	37
<i>Iudas assidue cum finitimis gentibus bellum gerit</i>	325	<i>satis consociati</i>	37
<i>Iudas copias inter fratres dividit</i>	ibid.	<i>Iudas solennia sacrificia expeditionis tempore peragunt</i>	37
<i>Iudas victis Simon hostibus in Galilea captivos liberat</i>	ibid.	<i>Iudas Syriorum, Idumaeorum, & Thanicum urbem tenent</i>	36
<i>Iudas propheta Antigoni necem praedicat</i>	579	<i>Iudas Carmelum montem incolentes, Antigoni se adiungunt</i>	38
<i>Iudas cum copijs ad Bethzacharia regi obviam proficiscitur</i>	328	<i>Iudai vilesuntur inimicos suos</i>	29
<i>Iudas & Ionathas Iudam in oppidu Galaditiscu suppetiam ferunt</i>	326	<i>Iuda octavo die circumcisionem celebrant, Arabi post decimum tertium annum</i>	2
<i>Iudas Maccabaeus Apollonium praelio vincit</i>	323	<i>Iudai in templum & superiorem urbem refugium</i>	398
<i>Iudas in Modim sepulchrum</i>	333	<i>Iudai contra ficatorum temeritatem conveniunt</i>	817
<i>Iudas Maccabaeus arcem oppugnat</i>	228	<i>Iudai universis bonis in unum congestis ignem accendunt</i>	81
<i>Iudas & Matthias cum 40. iuvenibus ad Regem perducti, quantes sese excusant, eosq. victores Rex Herichuntem mittit</i>	464	<i>Iudai undique collecti ad Godoliam Masphatam veniunt</i>	27
<i>Iudas Ezechie latronum ductoris filius</i>	472	<i>Iudai fidem cui olim à Regibus datam conservaverunt</i>	845
<i>Iudas Saraphas filius Matthias Margalothi iuvenis, & opera qua rex prater patriam consuetudinem fecerat, tollere, concitat</i>	464. & 728	<i>Iudai cur olim pastores & captivi dicti</i>	221
<i>Iudas & Galileus quarta secta auctor</i>	480	<i>Iudai obsecsi intrepide repugnant</i>	39
<i>Iudas ad Isephum pro Beniamin oratio</i>	48	<i>Iudai ab Romanis victi</i>	587
<i>Iudas cum milites oratio</i>	324	<i>Iudai à Babylone Hierosolyma proficiscuntur</i>	285
<i>Iudas tribus ad Iordanem usq. Damidi occurrat, & ponte fluminis ripas iungit</i>	191	<i>Iudai à profugis & penuria coacti Macedonica finibus sese adiungunt</i>	325
<i>Iudas per 70. annos deserta</i>	273	<i>Iudai prorsus nullas imagines ferunt</i>	840
<i>Iudas ad Isephum</i>	261	<i>Iudai à regione Galaditica in Iudam traduntur</i>	326
<i>Iudas cum finitima gentes, sicut & Tryphon innadit</i>	274	<i>Iudai opprimuntur, qua clade Matthias sit cautior</i>	313
<i>Iudas Damones eiicit</i>	206	<i>Iudai templa & altaria fabricata destruunt</i>	832
<i>Iudas inter mediata tela versantes nihil ceremoniarum interponit</i>	585	<i>Iudai Herodi propter beneficia fauente</i>	411
<i>Iudai in bellis Gamala sese recipiunt, quo & Philippi confert</i>	547	<i>Iudaeorum mores & lustrationes</i>	573
<i>Iudai promissi in lacunariis pereunt</i>	390	<i>Iudaeorum legatio Romam</i>	474
<i>Iudai à Babyloniis afflicti Seleuciam migrant</i>	503	<i>Iudaeorum reip. mutatio</i>	587
<i>Iudas seditionis & pugna causam in Samaritanas & Cumanum referunt</i>	535	<i>Iudaeorum ad Darium legatio</i>	288
<i>Iudas veriti, ne Herodes demolitus vetus adificium novum absolvere non posset, cum Herodes vetus illasum mansurum, donec ad novum materia comparatur, promittit</i>	423	<i>Iudaeorum agrum armis Samuel recuperat</i>	141
<i>Iudai Ptolemaidem ad Petronium perveniunt, deprecantur, ne quid contra leges patrias facere cogerentur</i>	490	<i>Iudaeorum leges antiquissima</i>	860
<i>Iudai dam obsecres ob impetratam veniam ad Casarem legatos mittendi</i>	528	<i>Iudaeorum cum Romanis consuetus</i>	802
		<i>Iudaeorum lex spoliis novissima</i>	ibid.
		<i>Iudaeorum contra Alexandrum constantia</i>	832
		<i>Iudaeorum & Lacedaemoniorum comparatio</i>	857
		<i>Iudaeorum propria cadi amor</i>	815
		<i>Iudaeorum octo millia, dum Alexander vivit, in exilio degunt</i>	359

I N D E X.

<i>Iudeorum e captivitate Hierosolyma profectorum numerus</i>	281	<i>Iustus ob facinora capitis damnatus</i>	16
<i>Iudeorum 3000. prostrati</i>	806	<i>Iusti, Iusti filii ad multitudinem oratio</i>	5
<i>Iudeorum in pugna constantia</i>	602	<i>Iuvenum misratio omnium animos concitat</i>	1
<i>Iudeorum in Antiochia multitudo</i>	799	<i>Idololatria a Iosua extirpatio</i>	2
<i>Iudeorum ad Aegyptum aduentum, eorundemque egressum ostendit Manethon</i>	827	<i>Idumai ab Hyrcano subiugati circumcissionem & rus Iudaeos admittunt</i>	3
<i>Iudeorum ab Romanis captivorum calamitas</i>	815	<i>Idumai</i>	8
<i>Iudeorum Pascha transitum significat</i>	60	<i>Idumaeorum apostasia</i>	2
<i>Iudeorum ob decretum Regis luctus</i>	295	<i>Immunitas a tributu Iudaei parata</i>	3
<i>Iudeorum 1700. ab Rom. perempti</i>	804	<i>Immunitas Iudaei a Seleuco Nicanore Syria Ri concessa</i>	3
<i>Iudeorum gens multum totius orbis indigenis asseminata</i>	798	<i>Impietas Achabi</i>	2
<i>Iudeorum origo quasq; regiones errando peragrauerint, in hac historia reperitur</i>	573	<i>Impietatu poena</i>	2
<i>Iudeorum apud Mesopotamiam & Babyloniam graues motus</i>	500	<i>Imposiores & Magi</i>	5
<i>Iudeorum decem milia deditorem faciunt</i>	474	<i>Incrudelitatis poena</i>	2
<i>Iudaei hora sexta nobis est undecima vel duodecima meridiei</i>	560	<i>In Cui interfectores animaduertitur</i>	5
<i>Iudeorum cum Roman. acerrimus conflictus circa templum</i>	471	<i>In diurnum aut trium ore confisit veritas</i>	5
<i>Iudeorum contra Alexandrum in festo die seditio</i>	580	<i>In Arbela conuentus</i>	51
<i>Iudeorum in Alexandrum odium & exacerbatio ibid.</i>		<i>Inguinis morbum Aegyptii Sabbato sim voca</i>	842
<i>Iudaei calamitates ab exteris & incolis illata</i>	545	<i>In spectaculo Caesarea Iudaei 25000. per eunt</i>	846
<i>Iudaei a Romanis Asia & Europa Regibus magnus honos habitus</i>	379	<i>Iudorum sapientia professores seipso conerema</i>	813
<i>Iudaeis apud Antiochiam altera calamitas accidit</i>	800	<i>Ingeni ariete fabricato Sylua crebra murum pulsi</i>	8
<i>Iudaeos quotannis hominem Graecum immolare debere</i>	847	<i>In Hierosolymis edificatum est templum a Salomone</i>	82
<i>Iudeos propter damnum passum masses Herodes cōsolatur</i>	406	<i>Rege ante annos 143. & menses 8. quam Tyr Carthaginem condidere</i>	82
<i>Iudicium contra Antipatrum, cui praesidet Varo</i>	625	<i>Integra mortuorum familia, & plena mortuorum tell</i>	797
<i>Iulius Caesar</i>	514	<i>Interpretas 70. Alexandriam venientes, honorifice excipiuntur</i>	311
<i>Iulius Caesar apud Alexand. inscriptione columna arca, quod Iudaei Alexandrina ciuitatis ius habeant, attestatur</i>	379	<i>Ingenium Samaritarum, ob quod merito Iudaei exco</i>	322
<i>Iulius Antonius procons.</i>	437	<i>Iniquitatis utq; delictis circa Deum causa</i>	851
<i>Iupiter</i>	858	<i>Intentio legum Indaeorum</i>	86
<i>Iura & libertates Iudeorum</i>	843	<i>Indignatio Dei in Idololatrias Chutaeos</i>	251
<i>Ius ciuitatis Antiochia Iudaeis conseruatum</i>	312	<i>In castello magno commentus copia</i>	81
<i>Iustitia est Dei potentia</i>	104	<i>Interius septum, quod Iudaeos modo ingredi cōcessum erat</i>	42
<i>Iustus belli fax</i>	546	<i>Iniusta Abimelechi cum tota familia cades</i>	351
<i>Iustus populum ad defectionem irritat</i>	ibi.	<i>Instita Hyrcano clam structa</i>	31
<i>Iustus de bello Iudaeo nihil penitus sciuit</i>	564	<i>Instructio templi</i>	24
<i>Iustus Galilea provincia potiri cupit</i>	566	<i>In Hebraeorum castra coturnices D E V S immittit</i>	66
<i>Iustus Vespasiano ac Tito defuncto suam historiam edidit</i>	565	<i>In Alexandrum citrea coniecta</i>	95
		<i>Ingens Hebraeorum strages ob pestem a Deo immi</i>	15
		<i>sam</i>	13
		<i>Inobedientis Propheta poena & sepultura</i>	13
		<i>Instrumenta Musica Dauidi</i>	15
		<i>Infirmior turba ciuitate cicta recipitur</i>	31
		<i>In Iustum Historiographum Iosephum falso infirmi</i>	51
		<i>lantem</i>	51

Indulgentia nimia & lenitate mali in proposito confirmantur	150	obnixè precantur	142
In quibus victoria consistat	171	Israelita in deserto aqua penuria laborant	66
Inconstantia amoris in hominibus	144	Israelita a petitionibus suis repulsam passus, à Robamo deficiunt	220
Ingens moles ex penuria & caritate proveniens	51	Israelita ab Aïnath fusi fugatiq;	115
Ingens prada de Madianitis parva	100	Israelita Chananaei non uno actu devicerunt	122
In Agrippam defunctum Casarienses & Sebasteni convivia tacant	526	Israelita ad montem Sina perveniunt	86
In Egypto annonae caritas	44	Israelita in deserto 40. annu erraturi	86
In bellum qui mittendi	109	Israelita 600. Beniaminitas revocant	124
Incensum templi ac civitatis excidium	574	Israelita hostium copias terrentur	147
In Hiericho balsamum pretiosissimum provenit	802	Israelita incolumem per mare rubrum evadunt, quod Egyptios involuit	62
Inimicitia Herodii cum liberis ex Mariamme susceptis	611	Israelita absq; Dei mandato & Moysi cum hostibus congregari cogitant	88
In Pascha festo miles genitalia nudans seditionem concitat, in qua 20000. Iudeorum sunt extincti	532	Israelita in deserto coturnicū carnes impetrant	83
In singulis festis & sacrificiis quid observetur	32	Israelita ab Egyptiorum multitudine ad mare rubrum cinguntur	61
Inventa bona	108	Israelita ex Egypto discedunt	ibid.
Invidia vis & natura	277	Israelita pradam optimam ap Amalecitis reportant	
In Zor Lothus evadit	27	Israelita hostes insequuntur, & reges duos Oribum & Zibum occidunt	129
Iracundia & crudelitas Alexandri immoderata, qui octingentos captivorum crucifigit	400	Israelita in Elym perveniunt, ubi contra Moysen ob comestus penuriam murmur exortum	64
Iracundia materna filii succedunt	611	Israelita Jonathan irato patri eripiunt	149
Iris signum fœderis inter Deum & Noe	18	Israelita traiecto flumine, altare super ripam Iordanis erigunt	135
Iromus Solomoni ligna promittit, eorumq; vicefrumentum petit	207	Israelita latè certatim ad structuram tabernaculi conferunt	7
Iromi legati ad Solomonem	206	Israelita 40. annu Manna sustentati	61
Israelita possessionibus suis electi alio traduntur, regno Chusai dato	267	Israelita in Raphidim perveniunt, ubi laborant siti	ibid.
Israelita Obela suadente ex tribu Iuda ac Beniaminitica captivos domum remittunt	255	Israelitarum aetatis annorum viginti, & supra usq; ad annum 50. numerus	71
Israelita ab Ammanitis & Palaestinis oppressi	131	Israelitarum in acie viginti duo millia cadunt	123
Israel Tropheta populo victoriam pollicetur	246	Israelitarum iterum decem & octo millia cadunt	ibid.
Israelita copiarum partem in insidiis collocant, & ut impares paulatim pedem referunt	124	Israelitarum poenitentia	14
Israelita hostes, eorumque idola tollere iubentur	101	Israelitarum Palaestini 4000. trucidant	13
Israelita Pascha celebrant, terra frugibus fruuntur, & deficit Manna	114	Israelitu DEVS contra Syros victoriam pollicetur	232
Israelita quomodo in terra Canaan victuri	103	Israelitu Gabaeni fontes non tradunt	12
Israelita bellum omittunt	122	Israelitas Egyptii persequuntur	6
Israelita à Chusarte oppressi	125	Israeliticum regnum Davidi iterum offertur	191
Israelita mittunt ad Gabaenos, qui fontes ad supplicium deposcant	123	Israelitici populi ab Egyptiis conclusi anxiet.	61
Israelita à Palaestinis superati	132	Ismael Deus exaudet	2
Israelita Samueli filiorum iniquitates commemorant, eumque ut regem aliquem declararet,		Ismaelem cum matre Abraham ablega	28
		Issamus	19

Isaac mactandus annum agit vigesimum quintum	28	Legatio Syri ad Achabum	2
Isaac risus	27	Legati cum militibus ad Iosephum missi	5
Isaacus pervenit Gerara	31	Legati Tiberiadem in suam potestatem redigere	5
Isaac Rebeccam uxorem ducit	30	Legatorum Hierosolymitanorum adversus Iosephum	5
Isaac mittit venatum Esau	32	consulatio	5
Isaac Abrahamo promissus	26	Lex septimi cuiusq. anni	3
Isaaci ad parentem responsio	29	Legi apud Iudeos exacta observatio	3
Iter per saxum coluber dictum	104	Legi liber in tabernaculorum festo praelogena	103
Izates Monobazō fratri regni successione relicta, moritur	331	Legislatorum iniustitia	8
Izates Deum invocat, qui Dahai & Sicas in Parthicam regionem mittit, iug. Volozesai cum exercitu occurrat	532	Leges gentium	16
Izates ad Parthos scribit, & ut suum regem reciperent suadet	531	Leges graves Iudeorum	2
Izates Iudais pecuniam mittit	10.	Leges hebrei & consuetudines	1
Izates ab Artabano maximis honoribus & donis affectus	531	Levi tribus cul. his sacrata	1
Izates ad Abemerigum Spasini regem missus, eius filiam Samacham ducit	528	Leuita uxorem in duodecim partes discepram	1
Izates ab Helena matre & magnatibus rex creatur & Menobazum repub. donec frater veniat, administrare iubetur	529	Leuitica tribus in partes 24. dividitur	19
Izates Artabanum consolatur, eiq. auxilium pollicetur	531	Leuitica tribus hominibus Agrippa linea stola sum decernit	5
Izata Eleazarus, ut se circumcideret, persuadet	530	Leprosi Samaritanis hostium castra deserat effugiant	2.
L.		Legi tabula in arca	7
Laban cum Iacobo sedus sancit	36	Lycurgus Lacedamoniorum legislator	8
Laban Iacobum persequitur, Deus vero à proposito eum deterret	35	Libertas virtute paratur, & pretiosiores est	5
Labani contra Iacobum accusatio	ibid.	Lia Zelpham adducit Iacobo	10
Labani contra Iacobum dolus	36	Liber: ob parentum iniquitat. non puniendi	10
Labordochus	276	Libertate servata optima s. p. uera	8
Lacedamoniorum Regi ad Iudeorum Pontificem epistola	319	Libya sine Aphrica	1
Lances	210	Libya denominatur Aphrica	3
Laniens	537	Ligna pretiosa Solomoni allata	2
Latrones	391	Linguarum confusio	10
Latrones capti & puniti	443	Linum & lana	10
Latrones plerunq. ex Anania cognatu quempiam intercipiunt, quem non nisi receptu aliquo e suis dimittunt	540	Lysanias Barzapharni, ut Antigoni in regnum inducat, Hyrcanumque deponat, persuadet	594
Laus & nomen Iosaphati apud quoscunq.	237	Lysaniam Cleopatra interficit	40
Laus Eleazari	869	Lysan Antiochi filium regem constituit, eique Epistolam cognomen imponit	17
Legatus regius honorifice exceptus, Iosephi libertatem apud suos pradicat	315	Lysiu iterum in Iudam movet, & quinque milia militum arastit	32
Legati Hyrcani & Aristobuli ad Scaurum	367	Lysimachus Apollodorum fratrem occidit, & Gazam Alexandro tradit	35
Legati Syria, templi & urbis munienda causam quarentes ad Iudas missi	237	Lysimachus mendacii arguitur	83
Legati inuolabiles	406	Lothius cum suis servatur	2
		L. Lentulus consul pro Iudais sententiarum dic.	301
		Luctus triginta dies	10
		Lupus Iudai templum claudit	11
		M.	
		Machir tertius ex pueris adduci iubetur	35
		Machara iniquitas	600

<i>Machabæa multos Iudeos interficit</i>	393	<i>Manethoni figmenti depulſio</i>	836
<i>Maccabæum Antiochus atrocitus diſtendi iubet</i>	852	<i>Manethoni de Egyptiorum leproſis fabuloſa ibid.</i>	
<i>Macedonæſi milites relictū præſidium Antiochiam ſe- noſe recipiunt</i>	337	<i>Manethoni & Chæremoni hiſtoria diſcrepantia</i>	839
<i>Madianita Amalecitu ſociis Iſraelitis magno præ- lio vincunt</i>	127	<i>Maramatorem ſignificat</i>	84
<i>Madianita & confederati minimū vulneribus ca- dunt</i>	129	<i>Marcus Craſſus reliquum templi aurum auſert</i>	187
<i>Madianitarum filia ad Hebræorum caſtra perue- nit</i>	49	<i>Marcus Craſſus in Parthos monet, pecuniam Hiero- ſolymis ex templo auſert</i>	373
<i>Madianitarum filia Hebræos ad idololatriam perdu- cit</i>	ibid.	<i>M. Antonius Tyrriorum magiſtratibus ſcribit, & ut Hyrcano ac Iudaïs regionem, bona & liberta- tem ademptam reſtituerent, iubet, ſalvis tamen ſaluandis</i>	384
<i>Madianitarum & confederatarum centum vigin- ti milia trucidat</i>	129	<i>Marcus ſexti ſucceſſor in Syria</i>	381
<i>Magnus annus</i>	19	<i>Marcus Agrippa</i>	312
<i>Magnæ ſaculoſorum multitudo in cœcâ deprehenſa</i>	798	<i>M. Antonius dux</i>	526
<i>Magedo</i>	214	<i>M. Sexti ſucceſſor</i>	591
<i>Mandatum Davidi de parcendo filio</i>	199	<i>Mardocheus inſidiatores Regis prodiis</i>	294
<i>Mandatum Davidi de transportanda arca</i>	177	<i>Mardochei patrui Eſther Babylonæ Suſa migrat ibid.</i>	
<i>Mandatum de arca, ceteraq; ſuæ ſupellectile in tem- plum reponenda</i>	197	<i>Mariamme moroſa femina</i>	412
<i>Mandatum regium de ſtatua adoranda</i>	275	<i>Mariamme ex odio Herodi, qua Hyrcano auo ſe- cerat, obicit</i>	610
<i>Mandatum de dimittendo exteris</i>	290	<i>Mariamme ſeſe apud Herodem excuſat, eiq; recon- ciliatur</i>	401
<i>Mandatum de ſumptibus ad ſtructuram templi præbenda</i>	288	<i>Mariamme ab Herode accuſata, omnium ſuffragiis damnata in carcerem conſicitur</i>	412
<i>Mandatum de abſari extruendo</i>	196	<i>Mariamme Archelaum dedignata in Demetrium thalamum migrat</i>	536
<i>Manna quid ſignificet</i>	66	<i>Mariamme ſoror Moſis deſuncta</i>	94
<i>Malchus Antipatro inſidiatur, deierat, & eidem reconciliatur</i>	382	<i>Mariamme</i>	535
<i>Malchus beneficiorum Antipatri immemor</i>	591	<i>Mariammen & Iſephum Herodes interfici iubet</i>	611
<i>Malichus Antipatrum veneno necari procurat</i>	382	<i>Mare rubrum finditur</i>	62
<i>Malichus Hyrcano ſe adiungit</i>	592	<i>Maris & decem labrorum uſus</i>	209
<i>Malichum tribuni Herodi interficiunt</i>	ibid.	<i>Mariſus Agrippa Tiberii mortem nunciat</i>	494
<i>Malle expugnata</i>	326	<i>Mariſus Syria præfectus</i>	523
<i>Manna Iſraeliti Deum cibis</i>	66	<i>Marthace Archelai mater moritur</i>	470
<i>Manaemus Iſraeli Rex</i>	254	<i>Mariſus Claudio Agrippa ſcriberet, ut a manienda urbe deſiſtat, ſuadet</i>	224
<i>Manachæſes</i>	75	<i>Maſſada</i>	595
<i>Manabæmus regnum ſuturum prædicat</i>	421	<i>Maſſada ſitus</i>	810
<i>Manafſes ſacerdotum ob exteram ſi retineat ſo- minam, ab eo remouendus, ſpe maiorem boni ne- gligit</i>	301	<i>Maſſaemphes</i>	75
<i>Manafſes urbem luſtrat, & templum denuo conſe- crat</i>	163	<i>Maſſabazani</i>	ibi.
<i>Manafſes in Babyloniam captus abducitur, & poſt- quam reſpirat, regno reſtauitur</i>	262	<i>Mater ſeptem cruciatus, antequam cruciaretur, ex- cepit</i>	876
<i>Manafſes voti ſui compos</i>	301	<i>Mater ambuſtos filios in panas ultro concomitatur</i>	378
<i>Manafſe impietas & crudelitas</i>	262	<i>Matri hortatu Iacob fratris benedictionem antever- cit</i>	32
<i>Manafſe mors</i>	263	<i>Matri ad ſeptem filios ante ſupplicium adhorta- tio</i>	871
<i>Manoeh angelus iterum apparet</i>	132		
<i>Manethon Egyptius hiſtoriographus</i>	825. & 835		
<i>Manethoni & Chæremoni hiſtoria comparatio</i>	839		

I N D E X.

athias Theophili filius Pontifex	541	Militare Iacramentum	ibid.
athias cum filio alioq. nonnulli in desertum se censert	332	Mille Iudaei Herodem accusaturi Tyrum conveni- unt, qui partim trucidantur, partim vulnerantur & fugantur	385
athias idolorum cultum extirpat	ibid.	Mille & quingenti sacerdotes Iudeorum decimae accipiunt	832
athias filios ad pietatem, fortitudinem & con- cordiam adhortatur	ibid.	Mira Maccabaei victoria, ut post multos conflictus ne unus quidem e Iudeis desideratus esset	327
athias & eius filiorum pietas & zelus	321	Mira hostium excacatio, per fluentem umbram facta	239
athias mors	323	Miraculo vaticinium confirmatur	221
athias sacerdotium ademptum, in cuius locum Ioxarus surrogatur	464	Mithridates Antipatrem apud Casarem laudat	375
athias Romanis sibi sociatus Antiocho bellum infert	576	Mithridates Orfanes	373
athiam seditiosi & socios, quos Herodes affec- erat, supplicio desunt: Herode charo in vindic- tiam ab Archelao deponunt, & Pontifici sa- cerdotium abrogari postulant	467	Mithridates Rex Ponti à Pharnace filio occisus	369
aximum Dei lumen nefaria facta non latent	580	Mithridates Pelusium proficiscitur, eoq. Antipatri ope potitur	588
aximenes de Nabuchodonosoro	278	Mithridates ab uxore, ut Anilae bello impetari, accensus	503
la Archelai Capadocum Regis filia	447	Mithridatu de Aegyptii victoria	588
elchisedek Rex iustus	25	Mithridatem Anilae dimittit	503
emphus in Aegypto	375	Moabita ab Israelitis fusi fugatiq.	126
emphibostus a calumniis Siba se purgat	192	Moabita & Ammanita Iosaphato bellum inferunt	237
emphibostus donatus paternis & auitis bonis mensa Danidi adhibetur	180	Moabitae Rex filium proprium sacrificat	240
mander Historiographus Solomonu & Iromi me- ninit	214	Moabitae maxima strages	178
mander de fame tempore Elia	228	Monobazus Adiabenerum rex, cognomine Bazean, ex Heienâ sorore duos filios Monobazum & Iza- ten suscipit	528
mandri Ephesii testimonium	827	Monumentum Ionatha	245
andacii de iuramento depulsi	849	Morbis Alexandra & Aristobuli conatus	363
andacii à Popsidonio & Apollonio in Iudeas con- trecti reuerti	846	Morbis Execiae & vita proroganda per miraculum confirmatio	261
ansa aurea ponderis talenti magni	803	Mores Persarum	859
ansa aurea	308	Mori liber apud Iudeos honor & gloria	815
ansa sacri panis	207	Mori quarti fratris	874
ansa	74	Mori Isaaci, & sepultura in Hebrone	37
ansura	210	Mori Nabuchodonosoris	275
ansuras & pondera Cain excogitat	15	Mori Abia	225
ansures	109	Mori Ioram	244
ansures meretricis	103	Mori Salomonis	219
ansures nuptia	106	Mori Davidi, & quantum filio ad structuram tem- pli reliquerit	201
Antes Amenophilus filius	839	Mori Sedeciae	270
Antipatris ultro ad Davidem deditionem fa- ciunt	181	Mori Ptolemai	342
Antipatris	75	Mori Neemia	295
Antipatris verus propheta	234	Mori Alexandra	354
Antipatris Regi seruus, Davidem agrotare, persuadet	520	Mori natu maximi fratris	872
Antipatris se, quod Davidem eripuerit, excusat ibi- dem.	520	Mori Iosia	265
Antipatris sublati signis ad Claudium tendunt	520	Mori Basani, filii item in succedenti eadem	226
Antipatris unam imperatorem a senatu creati postulat	520	Mori Apionis	351
		Mori Iosephi	318
		Mori septimi fratris	876
		Mori Alexandri, & bella inter successores orta	304

for in Rege laudandus	297	Moses Hebraos iureiurando ad legum custodiam a	
os lustrandi populum	94	stringit	111
os Atheniensium	859	Moses retro populum ducit in desertum	85
for veteribus iurandi	31	Moses Israelitarum idololatriam & voluptatem ac-	
oses centesimo & vicesimo anno atatis ablatum		cusat	90
III		Moses ab Hebrais in Aegypto exceptus miracula ei	
oses socii consilium admittit	59	exhibet	58
oses consensu Sina monte acceptas à DEO de-		Moses Aegypti regem, ut Israelitas dimittat, hor-	
cem praeceptorum tabulas ad populum reportat		tatur	ibid.
ibid.		Moses à Moy, quod Aegyptii aquam significat,	
oses Deum orat, ut aquam vitiosam potabilem		distius	838
reddat	64	Moses vir maxima auctoritatis	86
oses in Madianitas mouet	99	Moses populum numerat	84
ses & Aaren Deo supplicat	86	Mosis contra Apollonium & Lysimachum defensio	
oses populum, ut Deo totum se dedat, hortatur		851	
54		Mosis libri sacri in templo reperti	264
sis natus	53	Mosis carmen & benedictio	110
ses in flumen proicitur	ibid.	Mosis & Hebraorum contra Aethiops victoria	55
ses aquam effundit humi, qua vertitur in san-		Mosis ad Deum precatio	91
guinem	57	Mosis ad Israelitas oratio	70
ses in Aegyptum ad liberandos Israelitas mitti-		Mosis virga in Draconem mutata	57
ur	ibi.	Mosis manni alba	ibid.
ses ex Madian in Aegyptum proficiscitur	58	Mosis ad Idumaos legatio.	94
is populum, ut animum ad Dei dona ac gratiam		Mosis virga deuorat Aegyptiorum virgas	57
vertant, hortatur	65	Mosis ad Deum precatio	62
is Dei beneficia populo Israelitico exhibita enu-		Moses universos Iudaeos ad legi auditionem congre-	
terat	ibi.	gari praecepit	853
is opem Dei implorat	ibid.	Mosis ad eorum seditionem oratio	44
is in Aethiopes mouet	55	Mosis visa	852
ses in tabernaculo Deum consultit	79	Mosis ad Sebonem Amoraorum Regem legatio	
is Regem iterum Hebraos ut dimittat, hortatur		94	
9		Mosis ad populum Israeliticum ante obitum oratio	
ses unde nominatus	54	101	
is ab Abrahamo septimus	ib.	Mosis ad Israelitas, ut Deo ipsiusq; mandatis sint o-	
is Thermuthus Pharaonis filia adoptiuus filius		bedientes, adhortatio	51
id.		Mosis duo filii, Gerso & Eleazarus	58
is ducem atque consultorem Deum habet	852	Mosis insidiantur Aegypti	56
is diuina providentia morti eripitur	54	Mosi Deus in rubo ardente apparet	57
is ad Madienitam profugit	50	Mosen & Israelitas miraculis Deus convincit, ut i-	
is Raguclis sacerdotii filiabus fert operam contra		psius promissionibus fidem habeant	ibid.
flores	ibi.	Mosen lapidibus obruendum clamant	90.
is populum, ut nihil aliud quam victoriam co-		Mosen Aegyptii exercitus ducem postulant	55
arent, hortatur	67	Mosen Pharaonem propellit	80
is leprosus non fuit	838	Mulier intemperans & libidini dedita	404
is Iudaeos, qui apud alios putantur Dii, pro-		Multi Iudaei à Romanis deficiunt	554
ter appellationem ridere ac blasphemare interd-		Multi Herodi se se adiungunt	212
?	857	Munera Solomonis allata, eiusque equitatu	
is quoslibet legislatores antiquitate precedit		217	
2		Mutatio nominum unde orta	2
& aliorum legulatorum comparatio	ib.	Mures Aethiopiae urbem vastant	135
is imperator bonus & vates	112	Murmur populi contra Moysen	80
virga terram ferit, & larga proficit unda	60	Mutuum dare ad usuram Hebraeorum nemini lice	
Israelitis codicem legem scriptam & instituta		107	
inuentum tradit	102	Mutuum reddendum	ibid.

N.	Nicolaus coram Agrippa pro Iudaei verba facit	428
Am Ammanitarum Rex Galadeni iniustas	Nicolaus Damascenus de arca Noe	18
condiciones pacis offert	Nicolaus Damascenus	23. 251
imū post mariti & filiorum obitum cum Ruth	Nicolaus Damascenus accusationem à rege captam	
patriam redit	persequitur	460
al in tantum se conicit mororem, ut toto corpo-	Nicolaus ea tantum attingit, qua ad Hero-	
sideratus mortem obiret	du gloriam pertinent, scilicet aut alia specie as-	
salus futurus	sista fucat, aut quantum potest, occultare studet	
ab gregibus à Davide percitur		238
athaz regio	Nicolaum Herodes, quid Romae amici sentirent, de	
athaz proligati	eius filij interrogat	450
rodes siue Nymroth	Nicanor populo, nisi Iudaei sibi traderent, se tem-	
uchodonosorus Babylonia Rex contra Aegy-	plum euersum minatur	331
um	Nicanor hastem dissimulans, dolo Iudaei interciperi	
ulastarus Nabuchodonosori parens, Babylonia-	conatur	331
um & Chaldaeorum rex	Nicanorem & copias Iudaei in fugam veritas	ibid
uchodonosor patri in regno succedit	Nicaulae Aegypti, & Ethiopia Regina ad Salomo-	
uchodonosor visionem oblata oblitus, magos ac	nem venit	215
ates accersit, eiq; mortem, ni indicarent, mi-	Niglisar	276
tatur	Nihil fuit antiquis temporibus, quod faceret Iudaei,	
uchodonosor regiae extruit	commercium Graecorum	824
uchodonosorus sedifragus	Nisan vel Xanticus, nobis est Aprilis	17
uchodonosor Tyrum obsidet	Noba sacerdotum oppidum, habitatoribus ad unum	
uchodonosor rebellantes imperio subiecit	occisus, incenditur	83
uchodonosori successor	Noe inebriatur, nudatur. & pro ludibrio habetur,	
uchodonosoro loacimus tributa persoluit	unde derisorem diris demouet	21
66	Noe egreditur ex arca, masculis Deo victimis	17
uchodonosori recepti in urbem saustia	Noe in aliam regionem migrat	16
ebus cum 25. Arachum casus	Noe precatur, ne Deus terram iterum inundaret	
ab & Abiu Aaronis filij combusti		18
labus Rex Israelis	Noe posteris ut terram colerent Deus mandat	19
han Davidem, propria sententia damnatum,	Noe aetate 950. anni	18
auiter accusat, eiq; poenas denunciat	Nomos, Lex, hoc vocabulum nasquam apud Home-	
ia & Cinyra	rum reperitur	851
igatio & iter Vespasiani	Nomina Regum Aegyptiorum sibi succedentium	
da Nisibis Babylonia urbes		826
niai concessa potestate, populum adrastituenda	Nomina filiorum Iacobi & explicatio	34
enia & templum, hortatur	Nomina regionum & gentium	20
etus cultus domini omnium malorum causa	Norbanus	512
20	Norma magistratus & legislatorum	11
obanua	Nonarum rerum studia Hierosolymis gliscunt	
roth primus Tyrannus turrim Babylonicam		546
adificat	Nubes super tabernaculum	84
o Imperator	Nulla fides, pietasq; ne in socero quidem	250
o Tyrannus	Numerus Iudaeorum & Babylone profectorum	
ula in templo		285
olauus Herodem & Archelaum excusat	Numen deserto Sante ad Davidem commigrat, qui	
olauus Syllaum accusat, & Herodem excusat	prophetaro incipit	152
47		
olauus historiographus regis Adadi, eiq; cum		
Dauid bellameminit		
olauus Damascenus ab Herode ad Caesarem di-		
missus		
445		

O.

Oba sine Soba	149
Obades Rex Arabum	439

Obedat

<i>Obedas Rex Arabum</i>	359	<i>Oppida curruum</i>	57
<i>Obedas centum Prophetas absconditos sustentat</i>	228	<i>Oppugnatio Ierusalem à Davide suscipitur</i>	175
<i>Obeda defuncto Aeneas in Arabum regnum succedit</i>	445	<i>Optimates Iudeorum Thasaelum & Herodem accusatum veniunt</i>	59
<i>Obodiam Eliam Regi aduentum suum nunciare iubet</i>	218	<i>Oraculum à Ioanne petitur, quod tamen negligitur</i>	273
<i>Obedientia erga magistratum</i>	102	<i>Oratio serui Abrahami & Rebecca</i>	3
<i>Octodecim milia Iudeorum in Syria ingulata, 6000. in Aegypto perempta</i>	814	<i>Oratio Solomonii, qua primum Despro acceptis beneficiis gratias agit, & ut in posterum eum conserui, precatur</i>	21
<i>Odiu filii in patrem proditur</i>	440	<i>Oratio Davidis in Iebosphi interfectores acerrime penam illis irrogata</i>	174
<i>Officia à Davide distributa</i>	194	<i>Oratio Abrahami ad Isaacum ante mactatum</i>	7
<i>Oges Rex cum exercitu trucidatur</i>	95	<i>Ordo castrorum cum tabernaculo</i>	84
<i>Ochozias grauitur prolapsus decurbit, oraculum consulit, & ab Elia reprehenditur</i>	238	<i>Ordo fidorum liguariorum in Libano</i>	20
<i>Ochozias Achai filius Rex Israelitarum ibi.</i>		<i>Ordo camentationum & aliorum operariorum ibi.</i>	
<i>Ochozias absq; liberu discedens, lorano fratri succedenti locum facit</i>	238	<i>Ordinis & communium legum amatores mansuetudine atq; virtute praestant</i>	85
<i>Ochozia Rega Hierosolymitani mors & sepultura</i>	244	<i>Origolegum Iudaicarum</i>	86
<i>Ochozia milites attrahendi causa missi, ab igne consumuntur</i>	238	<i>Origo legum apud Gracos</i>	85
<i>Octauianus Augustus Iulio successit</i>	599	<i>Origo nominum omnium rerum</i>	11
<i>Olda propheta à Iosia consultitur</i>	264	<i>Orodes Rex Armenia. Antiochus Rex Comagen.</i>	482
<i>Olympii ludis</i>	237	<i>Oronna Iebusaeus</i>	190
<i>Omnis benenemolentia, iurq; natura calumniu cedit</i>	374	<i>Oronna aream Davidi donat</i>	ibid.
<i>Omnia Gracorum noua: apud Aegyptios autem atque Chaldaos & Phoenices res gesta antiquissimam habent memoria traditionem</i>	828	<i>Ornamenta Solomonis regia</i>	21
<i>Onias Pontifex Aegypti regem non soluendo tributum, ad iram commouet</i>	314	<i>Orphanas Iebusaeus cuius Hierosoly. amicus Davidi</i>	176
<i>Onias annuente Ptolemao in Aegypto oppidum & templum condit</i>	817	<i>Osarsiphus postea Moses vocatus</i>	831
<i>Onias Apollonii vitam oratione promeruit</i>	866	<i>Osarsiphus dux Auaru</i>	ibid.
<i>Onias non acquiescens petitioni Iudeorum lapidatur</i>	367	<i>Osea impietas & poena</i>	251
<i>Onias Pontificis filius in Aegypto templum Hierosolymitano simile extruit</i>	320	<i>Ossa humana per templum sparsa</i>	26
<i>Onias Pontifex, qui & Menelaus, à Rege abducitur</i>	329	<i>Oza Dei arca manum admouens è vestigio expirat</i>	177
<i>Onias Iaddi filius Pontifex Hierosolymis</i>	303	<i>Oziâs vocationem suam transgressus punitur lepra ob quam vrbe cedere cogitur</i>	25
<i>Onias & post eum Simon filius Pontifex</i>	318	<i>Ozai rex Iuda</i>	25
<i>Onias Pontificis Onia filius in Aegypto templum adificare molitur</i>	338	<i>Ozia expeditio & vrbs per eundem restauratur ibid.</i>	
<i>Onias Pontifex ad Ptolemaum effugit</i>	575	<i>Ozia diuina & exercitus</i>	ibi.
<i>Onia templum in Aegypto extructum</i>	816		
<i>Opinionis Lysimachi depulso</i>	840		
<i>Opera Dei</i>	854		
<i>Ophim & Phinces cum 30000. cadunt, & arca in hostium potestatem deuenit</i>	137		
<i>Oppida refugii</i>	101. & 119		

T.

<i>Pacorus equites Antigono in Iudaeam mittit</i>	386
<i>Pasorus Parthorum dux urbem ingressus, Thasaelo, ut legatus iret ad Barzapharnem, suadet</i>	386
<i>Pacori dolus & insidia</i>	59
<i>Palatium Tiberiade ab Herode extructum</i>	5.
<i>Palatium Tiberiade incensum</i>	ibid.
<i>Talastina à Philistino nominata</i>	

ina Sauls fiborumq. corpora crucibus affigunt	Phasaeli reip. forma	377
ni in Davidem signa mouentes partim occi- tur. partim in fugam vertuntur	Phasaeli Antigonus pro remedio venenum immi- tit	389
ni ingenti exercitu multis confociatis Hebra- maferant	Parthi Hierosolymitanorum bona diripiunt, & Ma- risam urbem evertunt	388
ni in Hebraeos bellum parant	Parthi Herodem quoque comprehendere cogitant, ipse vero re cognita ipsorum manibus effugit	387
ni Hebraeorum regionem populantur	Parthi Antigonum Regem constituunt	325
ni terga vertunt	Parthi Hyrcano & Phasaelo insidias struunt	386
ni in Israelitis signa mouent	Patricidium publica vita ac natura iniuria	467
notum triginta milia caso	Placidus contra Iosephum	356
notorum fuga	Plantarum ante quattuor annum fructus prohibet	105
notus Ezecias vincit	Pascha 14. Aprilis dies	81
propositionis	Pascha celebratur	288
pylulum mare quomodo Alexandro referit,	Paschatis celebratio	264
moueri in Persas	Pascha 7. filiorum & matris	364
isai	Patricida	261
Hebraeis grauioribus operum difficultatib.	Pauimentum ianua, omniaq. alia templi auri ista	208
is	Pax nummis redimitur	254
Hebraeorum masculos necari edicit	Pax tempore Iosaphati	233
onis Aegyptiorum Regi somnium noctu ob-	Phoenices & Cadmus Gracarum litterarum inuen- tores	821
m	Phoenicum de Iudaorum antiquitate testimonium	830
onis somnium de 7. bobus	Prada populo distributa	116
ni prodigia exhibet Mosés	Precatio Iosaphati in templo Hierosolymitano pro victoria obtinenda	237
u	Precatio Esdra pro Leuitis, qui duxerant exterat	290
ni regi non iurant, propterea multati Pha- uor pro eis multam persoluit, ob quod be- um regnum pollicentur	Prada ex bello capta	879
ni Alexandra regina insinuati, paulatim ratores habentur, cunctiq. regii commodis	Precatio Solomonis ad Deum	211
tur	Precibus & sacrificiis Nos Deum propitium reddit	18
administrationis regia consortes, audiunt	Prada diuisa	119
unis	Prælium inter Antigoni milites, & Iosephum He- rodus fratrem	597
astuti & arrogantes	Prælium inter Absalomum & Isabum	189
rum dogma	Prælectio legis Mosæica	291
rum in populo licentia	Præfecti & duces Solomonis	205
rum inuidia & accusatione temeraria mul- trucidati	Premium piorum doctorum	233
Parthorum Rex per insidias a Thraace clatus	Premium obedientium legi	856
s interfectus	Præsagium de Mosè	52
beneuolentiam Hierosolymis habitantiū	Tecunia corruptus iudex	324
uget	Pella diruta	361
s ad saxum caput frangit	Pegmatum fabricatio	202
aliso ad saxum caput vitam abruptis	Pentecoste	386
& Herodes Antipatri filii	Per tribus & familiis sortitio	144
Parthum & ciuitate & hospitio cū quin- mitibus recipit	Per 40. dies & 40. noctes in monte Sinai Mosés mo- ratur	71
elicem superat, Hyrcanoq. ingrati pro- uicit	Pestilentia Hierosolymis grassatur	413
turris & oppidum		
urris		
urra		

Petracuitas Arabia	595	Pythium templum ab Herode constructum	43
Petronius prius de Cati morte literis, quam de nece sibi ipsi inferenda accipit	499	Pythionissa Saulum ut mensa apposita vires refoueret, adigit	166
Petronius ad Caium scribit	498	Philippus Herodi filius	474
Petronius Iudaei se Cajo scribere velle pollicetur, eosq. ad agrum agrum adhortatur	497	Philippus Iacimi filius	554
Petronium Caius in Syriam mittit, eiq. ut Iudaeos eius statuam in templo Dei collocare abnuentes exercitu inuadat, mandat	496	Philippus ab Antiocho supplicio affectus	336
Petronio Iudaei Tiberiadem occurrunt, supplicantes, ne sacram urbem vetitu imaginibus pollueret	497	Philippus Herodi frater vir modestus & amatus quietis moritur	486
Phieroras Herodi, se Cypron alteram ipsius filiam ducturum pollicitus, non stat promissu	438	Philippi Iacimi filii periculum	541
Phieroras Herodi filiam sibi in coniugium oblatam propter ancillam propriam falsidit	ibi.	Philippi diu Syria attributa	486
Phieroras Herodem, dum illum ardentem amare Glaphyram dicit, vehementer commouet	439	Philo Iudaeorum legatus à Caesare repulsus causam Deo committit	491
Phieroras Herodi se causam perturbationum fuisse ingenuè fatetur, & fratri Alexandro reconciliatur	443	Philostratus	276
Phieroras ac Salome Alexandrum & Aristobulum apud Herodem accusant	428	Phineis uxor Ioachaben parit & moritur	131
Phieroras atra veste instructus cum lachrymis ad pedes Herodi accedit, ac veniam petit	616	Phineas ad Rubenitas oratio	126
Phieroras, mediante Archelao Herodi iracundiam mitigat	ibid.	Phineas Zambriam & Chosbi uno ictu transigit	99
Phieroras moritur, & Hierosolymis sepelitur	622	Phison sine Ganges	14
Phieroras Salomes hoc esse commentum ait, quae tamen vehementer negat	436	Phistion apud Daces	481
Phieroras à mulieribus deceptus	454	Primus vini potentiam praedictas	152
Phieroras uxorem dimittere recusat	456	Primitiae frugum	81 & 101
Phierora Herodi fratri Caesar tetrarchiam concedit	421	Primogenitus sui suum retineat	104
Phierora liberti uxorem veneficiu accusant	456	Principes Israelitarum ingentem vim auri, argenti, auri & gemmarum ad templi structuram conferunt	101
Phierora coniunx quid cum veneno sit actum, ingenuè fatetur	623	Princorum tribuum sacrificia & dona	79
Philatus signa cum Caesaris effigie in urbem infert, quae dum populus acriter instat, Caesarea transfert	462	Priscorum vita quamobrem prorogata, nunc non peragere	15
Philatus apud Vitellium accusatus Romam mittitur	484	Polybius Megalopolita de Scopae copiarum Ptolemaei dace	313
Philatus inducitur aquas Hierosolyma seditionem concitat	482	Pollio & Sameas Pharisei apud Herodem in proprio honore	216
Pharisei Iosabam	254	Pompeius templum oppugnare parat	370
Pharisei Iosaphati	233	Pompeius Hierosolyma oppugnat	369
Pharisei & pharisei Deorum multitudinis auctores	858	Pompeius multas praefectas ciuitates ab imperio Iudaeorum liberat	585
Pharisei	107	Pompeius in Aristobulum monet	369
Pharisei redeunt ad Roboamum	222	Pompeius Romano simul exercitu & Syriorum instructus Aristobulum petit	584
Pharisei somni explicatio	43	Pompeius in Syriam venit, eiq. Aristobulus insigne donum mittit	368
Pharisei doctorum in hac vita conditio	268	Pompeius templum ingressus nihil attingit	370
Pharisei Atheniensis portus	419	Pompeius illos qui maxime belli causa fuissent secuti, percussit	585
Pharisei somnium	43	Pompeius Hyrcano pontificatum reddit	370
Pharisei somni enodatio	ibid.	Pompeius una cum suis comitibus sanctum sanctorum ingreditur	585
		Pompeius in Urbem venit, eiq. regia domus traditur: Aristobulus cum suis in templum concedit ibi.	ibid.
		Pompeius fossamq. vallumq. replet, ac diem septimum obseruat	ibid.
		Pompeius urbem qua ex parte facilius esset accessus, explorat	ibid.
		Pompeius Hierosolyma obsidione cingit	ibid.

ocius aggeri turres imponit	ibid.	1. Ptolemaus Lagi	844
ocius cum suis infanum irumpit	ibid.	2. Ptolemaus Philadelphus	ibid.
ocius continetis	ibid.	3. Ptolemaus Evergetes	ibid.
a serpentis	14	4. Ptolemaus Philometor	ibid.
a furis iuxta legem Moysi	426	5. Ptolemaus Physcon in Iudea: grassari desinit ibi	
a talionis	198	Ptolemaus oppugnatus ab Hyrcano, sciens plurimum	
a criminum qua furor capti Iudaei contra ge-		Storgen naturalem valere, matrem & germa-	
tes ausi fuerunt	813	nos, quos captos tenebat, in muris, ni ab oppugna-	
a uipm inferentis virgini	855	tione desistat, praecipitandos locas	350
a Solomoni immittenda, ob Deos alienos rece-		Ptolemaus Asia regnum sibi oblatum Demetrio	
	218	tradendum suadet	343
a mulieris pro virgine desponsata, talis postea		Ptolemaus Philometor Alexandro genero laturus	
n inuenta	106	auxilium in Syriae venit	341
a gentis populi	86	Ptolemaus Epiphanes rex Aegypti, in Syria Reges	
a Pilatus Iudeorum praefectus	480	mouet	313
a fisci aurea corona triplex	76	Ptolemaus fratres Ioannis una cum matre occidit	
a fisci ornatus	75	578	
a fices apud Iudaeos a duobus millibus annis de-		Ptolemaus Dorymenis filius Gorgias & Nicanor in	
terminati filii a patre conscripti sunt	823	Iudeam mouent	324
a fices Hierosolymitani	270	Ptolemaus a Cleopatra obfessa & expugnata	358
a fices in uniuersum octuaginta tres	341	Ptolemaus vi expugnata	ibid.
a ficiam in populo Iudaeo numerus & ordo	540	Ptolemaus Lathyrus rex Aegypti a matre (leo-	
a fices Aaron	341	patra e regno eiectus Ptolemaidensibus auxilio	
a ficiam cum sacerdotibus discordiam	538	venit	358
a ficiam in profucham conuans	360	Ptolemaus Sephorim aggreditur	357
a ficiam Ibraeiticus Deum de monte Sinai loquen-		Ptolemaus eiectus ex Aegypto	358
tem auct	70	Ptolemaus Manuau pecunia multatus	368
a ficiam a Roboamo onerum mitigationem petit	219	Ptolemaus Asochim Galilaea oppidum vi caput	357
a ficiam in proposito creandi Regem pertinaciter		Ptolemaus Philadelphus	11
a ficiam seuerat	143	Ptolemaus ut maiorem terrorem Iudaeis incutiat,	
a ficiam Rex dimittit	212	humanas carnes coquere iubet	358
a ficiam apud Casarem a Timidio delatus	507	Ptolemaus Herodis militum Dux interfectus	599
a ficiam praefectus super uallem exstructa	424	Ptolemaus Praefectus interficitur	394
a ficiam ante templum	208	Ptolemaus a Ptolemao obfessa	357
a ficiam auctu ac continuam siccitatem repente		Ptolemai	215
a ficiam ober decidit	498	Ptolemai erga Hyrcani matrem ac fratres crudelitas	
a ficiam auctu caputulum contra quorundam deroga-		578	
a ficiam auctu & maledicta	834	Ptolemai Epiphanis filii Philometor & Physcon	319
a ficiam auctu ad salutem data	49	Ptolemai sumptus & diligentia in reple donacionem	
a ficiam auctu pharii uxor de concubitu Iosephum sollicitat	41	collata	310
a ficiam auctu pharii Habraorum Hebronem ad Dauidem con-		Ptolemai filius minorem Antigoni filiarum coniu-	
uenium, eumq. Regem declarant	176	gio suo copulat, ob eamq. causam a patre occidi-	
a ficiam auctu fundamenterum templi	207	tur	588
a ficiam auctu Iudaei in arce ab Antiocho auxilium pe-		Ptolemao a genero insidia structa qua etiam de causa	
dit	345	filia ab eo abstracta, Demetrio promittitur	341
a ficiam auctu filiorum Gomar	20	Publius Petronius Dorienfibus, ut eos qui Casari	
a ficiam auctu filiorum Iamari	ibid.	statuam posuerim sibi mittant, scribit	523
a ficiam auctu filios Chananeorum	21	Pueri leges ediscant	103
a ficiam auctu phetia contra Basanem regem	226	Puerorum constantia	870
a ficiam auctu pheta ad Ieroboamum missus per mendaciam reu-		Puerpera leges	83
ocitur	221	Pugna inter Antiochum & Hyrcanum Hierosoly-	
a ficiam auctu pherarum oracula veneranda	235	mu in foro commissa	594
a ficiam auctu phetio quam tractandam sumit Iosephus	822	Pugna Hierosolymu inter Antigoni & Herode	359

Purificationes corporum	855	Quomodo Esau & Iacobus Isaac filii dicitur erit ha-	
Purificationes in sacrificiis	854	bitationem, & quod Esau Idumaea, Iacobo Cha-	
Puerum	108	nanaa contigit	37
Purura a festa	299	Quomodo Deus Sodomitarum gentem excidit fla-	
Pseudalexander 259 Romam peruenit	ibid.	guriu eorum offensus	25
Casari imponere non potest	ibid.	Quomodo Imperatores & Magistratus colendi	846
Pseudopropheta ex Aegypto Iudam in Oliveti mon-		Quomodo & Chaturam Abrahamo nuptia Troglodita-	
te prodit	537	rum gens provenit	30
Pseudopropheta placentia pradicunt	234	Quomodo Iosephus Iacobi filiorum natus minimus	
		propter somnia futura sua felicitatis prænuncia	
Q		in fratrum invidiam incurrit	39
Quadragesima dies & noctes Moses ieiunat	71	Quomodo Mose duce Aegyptum reliquerunt	60
Qualis uxor sacerdoti ducenda	83	Quomodo Iosephus in Aegyptum venditus a fratri-	
Quando edificatio templi sit incepta	207	bis illustri ibi factus est, & fratres tandem in sua	
Quando potissimum Deus auxilium asserre soleat	62	potestate habuit	41
Quando & quomodo iuramentum seruandum	124		
Quando Iosephus volumen hoc conscripserit	543		
Quare Tiborius potestates semel constitutas non fa-			
cile mutauerit	490		
Quare Moses Israelitas nō duxerit per Palastrinā	61		
Quas urbes Iudai receperint inhabitandas	386 (565)		
Quatuor millia militū a Ioanne ad Iosephū deficiūt			
Quatuor Reges tyucidati	117		
Quatuor Pacadyfi fluiui	14		
Qua in templo posita fuerunt	848		
Qua hosti potissimum in militia opponenda	141		
Qui homines iramandi	82		
Qui homines ad sacerdotium euelti	854		
Qui homines Cari necem iniquo animo tulerint	512		
Quid potissimum ex huius historia lectione peti de-			
beat	12		
Quid Gracorum prudentissimi de Deo sapuerūt	852		
Quidam rerum fastidium affectant	519		
Quing. Reges Sodomitarum	242		
Quinquaginta Iudeorum millia Seleucia occisi	504		
Quirinus Syria censor	477		
Quirinus ut ciuium facultates percenseret, & Ar-			
chelai pecunias in suam potestatem redigret, in			
Iudeam venit	ibi.		
Quirinus in Syriam a Cesare ut iura populi red-			
deret, mittitur	478		
Q. Pompeius Consul cum alii quibusdam ad Clau-			
dium peruenit	520		
Quantulus Varus Syria Praefectus	459		
Quantulum Caius torquere iubet, qua nihil facitur,			
sed a Popedio muneribus affecto absoluitur	507		
Quomodo Iacobus cum tota progenie ad filium mi-			
grauit	50		
Quomodo Iudai Iudaeam occuparint, & urbem Hie-			
rosolytam adificarint	840		
Quando Hierosolyta expugnata	396		
Quomodo Abrahamus Assyrios aggressus tam ca-			
ptiuos quam reliquiam pradam victor reduxit 25			
Quomodo Moses populum ex Aegypto in Sinā mō-			
tem eduxit	64		
		Quomodo Esau & Iacobus Isaac filii dicitur erit ha-	
		bitationem, & quod Esau Idumaea, Iacobo Cha-	
		nanaa contigit	37
		Quomodo Deus Sodomitarum gentem excidit fla-	
		guriu eorum offensus	25
		Quomodo Imperatores & Magistratus colendi	846
		Quomodo & Chaturam Abrahamo nuptia Troglodita-	
		rum gens provenit	30
		Quomodo Iosephus Iacobi filiorum natus minimus	
		propter somnia futura sua felicitatis prænuncia	
		in fratrum invidiam incurrit	39
		Quomodo Mose duce Aegyptum reliquerunt	60
		Quomodo Iosephus in Aegyptum venditus a fratri-	
		bis illustri ibi factus est, & fratres tandem in sua	
		potestate habuit	41
		R.	
		R Abatha obsidione cingitur	181
		Rachel ex parte moritur	37
		Rachel insigni forma pradiata	33
		Rachel parentu Deos aufert	31
		Rachel Iacobo Dalam aduect	34
		Rachab exploratores contegit	113
		Raguel Mosi unam ex filiabus nuptum tradit	56
		Raguel ad Mosin, in desertum Sinai peruenit	68
		Raguel siue Iethro Mosi socer ex Israelitu inducit	
		deligendos consilii	69
		Raptores conuocato Ezechia in colloquium, & deditio-	
		nem suadet	260
		Ratio affectus domina	876
		Ratio principatum passionis obtinet	864
		Ratio periti cultoris officio fungitur	ibid.
		Razarus cum Adero hosti Salomonis	218
		Rebellio Antiochenisum & ultio subsecuta	343
		Recitatio beneficiorum Herodu in filios collatorum	
		625	
		Reconciliatio inter Herodem & filios facta	611
		Rex Arabum Antiochi milites ex improviso inua-	
		dit	581
		Rex Hierosolymitarum in Gabaonitas mau-	
		117	
		Rex cognito fratrum Iosephi aduentu letatur	45
		Rex & populus iuramento ad Dei cultum astringi-	
		tur	241
		Regi Persarum mandatum, ut nemo e domesticis	
		innocatus eum accederet	294

domus, aliq. aula	213	Rush in Bethlehem proficitur	135
a callidum contra Antigonum consilium	74	S.	
ratio cultus Dei	257	S Abaregia obsidione cincta	55
olica forma Hierosolymu instituta	288	Sabbathum	14
o in Israelitico populo renouata	226	Sabbathum Iudaorum	332
io preceptorum legis	856	Sabbaticus fluminis	302
munda	82	Sabachis	129
sum diuinum ad Iosua proces	115	Sabinus Herodi pecuniam & regiam occupaturus	
sum Syru legati datum	232	Hierosolyma peruenit	469 & 633
sio Eleazari ad Ptolemai literas	308	Sabinus in corpus adacto capulo tenuis gladio sua-	
sio ad obiectionem de Asini capite	846	met manu pectus insertum quare	519
ratio cultus diuini	248	Sabinus cum Germani satellitibus Casari inter-	
ulicibres	438	sectores quare	512
mus proscutis & clypeis aureis parem areo-		Asprenas frustatim laceratus	ib.
nummum facit	223	Sabinus se citius contrucidaturum, quam passurum	
mus moritur, ei q. Abias in regno succedit		ut imperium committatur Claudio ait	520
apostas vi retracturus a proposito absti-		Sabini auaritia Hierosolymu ingentem seditionem	
nubetur	220	in festo Pentecostes concitat	471
ni urbes munita	232	Sabeus homo sediciosus auertit Israelitas a Davide	
ni uxores & liberi	ibid.	193	
us exercitus hybernatum dimissis	391	Sacra scriptura liberis a tenentis unguiculis propo-	
rumor Tiberium esse incolumem spargitur		nenda	391
ex magnis diuitiis non minimam partem		Sacerdotes in templo habitant, & vinum non bibunt	833
inuenerunt	602	Sacerdotes arcam Dei, in qua decem precepta ta-	
urbe ac victoria potiuntur	846	bula lapidea inscripta asseruabantur, in suum	
consilii fortitudinem & obstinatum con-		locum deponunt	211
otum mortu admirantur	817	Sacerdotum tribus quatuor, quarum singula plus	
totam funditus erunt ciuitatem ac tem-	796	quam 5000. hominum habent	848
eloacas rimantes & sepulchra oruente,		Sacerdotum in peragendis rebus diuinis perseveran-	
as opes inueniunt	794	tia	909
pugnans expectant	813	Sacerdotum reditus	93
vincunt & Aristobum cum filio Roman		Sacra pecunia bona pars militum furto disperit	637
uicunt	587	Sacrificium pro gratiarum actione	80
orum in Iudeos humanitas	574	Sacrificium Cain & Abel	15
orum gloria minuitur si quantum pro Hiero		Sacrificium mensis Octobris	81
nis desiderauerint aliquid derogatur	571	Sacrificium sponte sua accenditur	78
orum de Iudeis triumphus	474	Sacrificium si quis sciens peccauit	80
rum notitia sero ad Gracos peruenit	824	Sacrificium & precatio Samuelis	141
rum erga Iudaeos magnanimitas & mode-		Sacrificium Pentecostes	81
	795	Sacrificia & festiuitas in regni Salomonis confir-	
ad Iosephum pro se & fratribus depulso	45	matione instituta	199
o: tu uenit ad puteum	40	Sacrificia pro peccatis per ignorantiam commissis	80
atriu necem reuocatur	ibid.	Sacrificia	78
Iosephum in puteum prouiciendum ibiq. ne-		Sadoeus & Abiatharus filius ad Davidem mittunt	
sm suadet	ibid.	188	
erum responsio	120	Sadoci Pontificis genealogia	203
-Gratus Herodis exercitus Praefecti in Ro-		Sadducaeorum opinio	479
rum partes se transferunt	471	Salte ciuitas ad Orientem Bubostis frumini posita	325
ranus de Herodi morte sparsus	402	Salome filia ad efficienda & prodenda secreta con-	
rabilis magnitudinis	801	ingum colloquia pellicit	438
rus suasu ad pedes Bozi cubat	136	Salome	474
		Salome & alia Herodis filios calumniis appetunt,	
		omq. parenti in senos reddunt	436

Salome mortua	481	Samuel Saulum obiurgat	15
Salome male audit, & uxores regia male ei volunt		Samuel Regem Saul accusat	14
439		Samuel Saulum ex Dei mandato cum Amalecitis	
Salome hereditario odio Mariamma filios prosequitur	430	bellum ut gerat commonefacit	14
Salome & Alexas in circo clausos Iudaeos domum dimittunt	466	Samuel Deum Saulo conciliare conatur	15
Salome Alexandra cognominata, Aristobuli uxor, Alexandrum Immaum Regem constituit	356	Samuel Israelitis incommoda sub regibus ferenda indicat	142
Salu Egyptios in suam potestatem redegit	825	Samuel innocentiam suam populo testatam facit	146
Samaa populum consolatur	140	Samuel populo peccata & ingratitude exprobat	ibid.
Samarita ab adificatione templi Iudaeos prohibens	282	Samuel Saulo iram Dei & regni amissionem denunciat	151
Samarita templi adificationem promouere volentes reticiuntur	286	Samuelis de hostibus victoria	141
Samarita templi adificationem impedire cogitans ibid.		Samuelis anima Saulo visa belli cum Palaestinis euentum praedicat	133
Samarita Iudaei insens	288	Samuelis mors & sepultura	162
Samarita rebus secundum Iudaeorum amici	303	Samuelis ad Israelitis oratio	140
Samarita templi & urbis restorationem impedire conantes magis promouent	287	Samuelis ad salutarem penitentiam adhortatio	141
Samarita aliquot Galilaeos Hierosolyma petentes interficiunt	53	Samuelis Propheta de Rege Saul ad populum oratio	144
Samaritani Tirathaba Garizim occupaturi conueniunt, quos Pilatus vincit, fundit, ac in fugam compellit	484	Samuelis Deus Elin & filiorum penam ostendit	137
Samaritarum & aliorum ad Cambysen scripta de templi adificatione auertenda	282	Samuelem populi voluntas contristat	143
Sameas & Indicibus vnus, Hyrcano reliquisq; Iudicibus cadem ab Herode imminentem praedicat, cuius rei veritatem postea euentus comprobauit	378	Samuelem consolatur Deus	ibi.
Samaa Propheta Iudaeorum impietate arguit	222	Samuelem Deus regem creare iubet	ibid.
Samphe & Emmaus cremata	473	Samuelem Anna Helcana coniunx genuit	137
Samson Afcalonitas abiquos trucidat, eum coniunx alteri nubet	133	Samuelem Deus Bethlehem Dauidem in regem ut ungat, mittit	153
Samson Palaestinarum fruges comburit	ib.	Samuelem Deus quem creaturus esset regem certorem reddit	143
Samson traditus Palaestinis	134	Samuelem Saulus accedit	ibid.
Samson asini maxilla mille viros interficit	ibid.	Sanctuarium	73
Samson fontem impetrat precibus	ibid.	Sanctum Sanctorum	73
Samson Gaza portas reuulsas auferit	ibid.	Salpadi filia parentis loco hereditatem capiens	100
Samson natus	133	Sapientia Abrahami	23
Samson Palaestinam virginem ducit	ibi.	Sara Abrahamo in thalamo adducit Agar	25
Samson leonem nudis manibus discepsit	ibid.	Sara obitus Abrahami coniugis	29
Samson Thamnitis anigma proponit	ibid.	Saramalla Herodii legatus ad Pharaatem Parthorum regem	198
Samson suorum causam Dalala aperit, Palaestinis oculi orbatum vincitq; abducunt	135	Sareptana vidua, Eliam suscipienti, oleum & farina non deficit	228
Samson cum 3000. Palaestinarum moritur	ibid.	Saturninus & Volumnus Syria praesides Herodis Arabes reconciliant	241
Samson viginti annos regnat	ibid.	Saturninus eiusq; filius moderatam sententiam praefertunt	449
Samsonis natiuitatem angelus nunciat	132	Saul nomen suum apud omnes Hebraeos inclitum reddit	146
Samsonis uxor Thamnitis aperit anigma	133	Saul laudatur a populo	ibid.
Samuel Saulo in itinere euentum, ut ipsius verbis fidem habeat, praedicat	144	Saul Ammanias & Naasen regem occidit	ibid.
Samuel Saulum ad conuiuium deducit	143	Saulus Dauidem in satellitum assumit	153 (150)
		Saul recensito milite in tribu Iuda 30000. inuenit	

Saul Amalecitarum urbes expugnat	ibi.	thas regni animum cognoscere cupit	198
Saul: Davidi filiam Melcham siue Michol collo-	155	Saul per sortes causam irati Dei perquiris	149
-cat	155	Saul ppruū filiū mori paratū interficere conatur ib.	
Saul Davidem tollere cogitat	155	Saulis ob subitanam tristitiam, viribus deficiens-	
Saul malignum in Davidem animum prodit	158	-bus in humum collabitur	166
Saul contra Davidem proficisci desinit	165	Saulis suam malitiam & Davidi innocentiam ag-	
Saul contra Dei mandatum & Samueli voluntatem ultimas ad altare offert	147	-noscit, eumq; rogat, ut ad regnum euectus ipseus	
Saulis regno ventriloquos ac ariolos eiecit	165	familiam saluam esse patieretur	162
Saulis Palæstinis cum copis auentare audiens ad oraculum Dei confugit	ibid.	Saul semper victor	149
Saulis Tychoissam Samueli animam excitare iubet	ibid.	Saulis Davidem collaudat, utq; bono esset animo, & ad proprias ades reuertere iur, hortatur	164
Saulis Samueli de necessitate sua conqueritur, eūq; confut	ib.	Saul armatos, qui Davidem ad se pertrahant, mittit, qui prophetas incipiunt, tandem ipse quoque eo precepsans, agere Prophetam incipit	155
Saulis Davidem in Cilla barentem obsidere conatur	161	Saulis Davidem insequitur, eumq; circumueniēti comprehendisset, nisi nunciū reuocatus fuisset	161
Saulis cum filiis in Palæstinorum pugna reliquo exercitu suo fugatoq; cadit	169	Saul Davidem in Engadenorum agro quaerit, speculū eam in qua David cum sua cohorte delitescerat, ingreditur	ibid.
Saulis seipsum interficere molitur, eumq; inuentu Amalecitarum	ibid.	Sauli ad amicos, Dnces & tribules oratio, in qua Davidem accusat	159
Saulis & subditorum conspectu sese subducit	144	Sauli filia Davidi amore capitur	154 (144)
Saul proceras statura	ibid.	Sauli modestia & temperantia in regno suscipiendo	
Saul rex a populo declaratur	ibid.	Sauli contra aduersarios lenitas	146
Saulis agnus amissus querit	143	Sauli contra Ammanitas bellum	ibid.
Saul Melcham prius Davidi nuptiam alii elocat	163	Sauli edictum, quod Ionathas infans violat	148
Saulis Davidem remittit patri	153	Sauli Samuel regiam dignitatem annunciat	143
Saulis regnavit annis 38	169	Saulis Samuel in regem ungit	ibid.
Saul laesivus auxilium promittit	144	Sauli quidā comitatur, quidā verò contemnūt	145
Saul ratat regiam dignitatem	ib.	Saulis Samuel iterum ungit in Gulgala	ibid.
Saul Davidem timet	159	Scabiosus ac lepulos Indecos iuxta Lysimachi opinionem in pelagus decedēdos, aut in loca deserti exponendos	840
Saulis Abimelecho, quod Davidem armis atq; cōmentu instruxerit, exprobat	ibid.	Scala Iacobi	33
Saulis in Davidem speculum eiāclatur	150	Scaurus trecentis talentis ab Aristobulo accepit	
Saulis Davidem Palæstinis interficiendum obtinere dolo conatur	80	Hyrcanum & Arabes regione excedere iubet	523
Saul Davidi filia coniugium promittit, si sexcenta Palæstinorum capita afferat	ibid.	Scaurus Cælesyria Prefectus	371
Saulis clam odu Davidem	ibid.	Scaurus Romanorum dux	583
Saulis Davidem ex satellite tributum facit, ut sepe hostibus obiectum aliquis casus e medio tolleret	ibid.	Scythiarum & Sarmatarū impetus in Romanos	799
Saul tria milia sibi & Ionatha filio satellitum conscribit	147	Scythia	859
Saul Palæstinorum castrum expugnat	ibid.	Scythia	195
Saul Agagum Amalecitarum regem capit, & contra Dei mandatum servat	150	Sebastē expugnata, diruta, cuiusq; habitatores abdu-	
Saul tumultum esse in castris Palæstinorum certior factus, eos adorsus	148	-cit	578
Saul se peccasse fatetur, ac veniam precatur	150	Sebastē civitatem Aristobulus & Antigonus obsidione cingunt	ibid.
Saulis Samuelis regnare volens, vestimentum eius scindit	151	Sebastum portum Herodes in honorem Caesaris adificat	159
Saul Davidi absentiam sciscitat, responso Iona-		Sedecias in Hiorethia petitiū consilium, principum metu negligit	269
		Sedecias a Pseudopphetis seductus	267
		Sedecias ad Aegyptios deficit	ib.
		Sedecias noctū iuga sibi consulens a Babylonis capitur	269
		Sedecias rex Iuda ab amicis & falsis Prophetis seductus	

ductus Hieremiam non audit	267	Scenopogia festum	212
Seditio inter Iudaos & Samaritanos de templo 305.	339	Spectacula Casarea celebrata	797
Seditio Hierosolymis contra Herodem & Hyrcanum		Seth Adami filius vir optimus	16
592		Sautia Herodi	624
Seditio contra Moysen propter egestatem & seditio- rum paena	82	Sex. Casari Herodes pecuniam numerat, Cælesyria Præfectus Hierosolyma inuadit, sed Antigoni patris & Phasaels fratris hortatu obsidionem sol- vit	378
Seditio in Paschatis festo	486	Sex. Casar ad Hyrcanum, ut Herodem aboluere- t, scribit	ibid.
Seditio alia contra Moysen	91	Sex. Casar administrator Syria	377
Seditio in urbe Tiberiade	546	Sextus frater acriter increpat Antiochum	374
Seditio aduersus Iosephum	551	Sexti fratris magnanimitas	ibi.
Seditio aduersus Moysen	39	Sextum Casarem Bassus dolo necat	591
Seditio in populo mortuus Iosepho	319	Siba heri falso accusatus opibus potitur	137
Seditio in urbe inter Aristobuli & Hyrcani socios	100	Sibylla de Babylonica turri uaticinium	39
Seditio & defectio Tiberiensium	554	Sisulus	77
Seditio Alexandria inter Iudaos & Græcos	521	Sicarii	539
Seditionis Alexandria causa	545	Sicarii nona calamitatis auctores	594
Seditionem Gamala Iosephus concitat	554	Sicima piscium per commoda	34
Sedecia mori	290	Sicimita profugus in petra comburuntur	130
Sehon Amoræorum rex interfectus	96	Sicitas diuturna & sterilitas in Iudæa	417
Seleucus Gryphi filius cum Antiocho Cyrenæ bellum gerit	359	Sideritu	76
Seleucus & Nicanor	866	Signa legis	104
Semei veniam consequitur	191	Significatio tabernaculi fabrica & sacerdotis orna- tus	76
Semei quomodo puniendus	199	Silas Agrippa prioris fortuna aduersitates in me- meriam reuocans, eum offendit ut vinculum in i- psius patriam ad seruandum miseris	523
Semei in Dauidem iniuria	187	Sila regu satellitum præfectus	567
Semei paena & mors	203	Silam Agrippa ex carcere accersit, qui indignatio- nem non dissimulans in custodia relinquitur	705
Sementi mulieris (hoc est Christi) contoret caput serpentis	14	Siloni à Iudæis pecunia corrupti datus	598
Senacheribis instrumentum & eius violatio	239	Syllæus capiti damnatus	448
Senatus consultum Romanum de societate & ami- citiis Iudæorum	332	Syllæus Arabi eum Salomon in uxorem peteret re- pulsam patitur	440
Senatus consulta & decreta Iulii Caesaris de honori- bus, privilegiis, præminentibus, libertatibus & immunitatibus Iudæorum	379	Syllæus Herodem apud Casarem accusat 444	456
Senatus Claudii suadet, ut imperium delatum re- fignet	518	Syllæum Antipater Roma apud Cæsarem accusat	
Senatus populiq. Cæsi trucidatores querit	514	Simon in clauacum sese demittit, eam suffodit, ac tu- to emergere posse sperat	797
Senex quidam uxorem suam cum septem libere ingulat, postremo seipsum quoq. præcipitat	392	Simon Giora filius	810
Seniorum consilium salutare	210	Simon Ionatha frater Bethsuram occupat	344
Sententia in filios Herodis	618	Simon Ionatha frater conuocato in templum pape- losæ patris ac fratrum vestigia sequunturum pos- licetur	347
Septem viri & Sauli progenie ad supplicium Gaba- onitis traduntur	194	Simon Ionathan Absoloni filius Ioppen, ut habi- tatores inde eliceret, mittit	ibi.
Septem circa templum	210	Simon & Leni Sicimitas contrucidant	37
Septem fratrum ad Antiochum oratio	869	Simon Ionatha frater Ioppen occupat	346
Septuaginta interpretes	II & 844	Simon Hierosolymorum arcem expugnat	348
Septuaginta Dauidi splendida	199	Simon à Romanis captus	799
Septuaginta & Tiberias maxime Galilæarum urbes	414	Simon proditor patriæ	166
Septuaginta discrimen	514	Simon legisperitus regem eliminatur, qui dum re- nians precat, eidem reconciliatur	174
Septuaginta capta eiusq. incolæ sub hasta uenditi	ibi.		
Septuaginta Galilæa caput	ibi.		
Septuaginta in Cælesyria præfectus in Iudæam mouens ab eo fugatur	313		

Simon satellites Iosephum excitat	552	Solomon turbes aliquot condit	10
Simon obruncatur	472	Solomon Tyro artificem accersit	11
Simonem Iosephus per insidias capit & abducit	548	Solomon regina liberalitatem remunerat	210
Simon Boethi filius in Theophili Pontificis locum surrogatur	522	Solomon Davidi ex Bersabe natus	18
Simon Herodu servus	472	Solomonis in templi dedicationem sacrificia	211
Simon insidius Ptolemai generi sui captus & interfectus	578	Solomonis solium ex ebore factum	21
Simon Camithi filius Pontifex	481	Solomonis regia tredecim annu absolvitur	ibid.
Simonis adversus Iosephum consilium	554	Solomonis tempore pax viget	206
Simonem & Ioannem & alios numero septingentos viros Titus ad Italiam portari praecepit	801	Solomonis sumptus quotidiani	ibid.
Syri cum Ammanitu in Davidem movent	181	Solomonis currus & equites	ibid.
Syros obsecratos Eliseus in Samariam ducit, eosque suadente Ioramus liberaliter ac splendide eos tractatos, remittit	241	Solomonis sapientia & prudentia	ibid.
Sissara cum suo exercitu trucidatur	127	Solomonis templum mense Octobri consecratum	210
Sissares siue Sissara praefectus exercitus	127	Solomonis victima igne caelesti absumuntur	212
Socrates civis Atheniensis	859	Solomonis classis	216
Societas Davidi & Iorami	176	Solomoni Deus promittit bona	212
Sodomitas Deus excecat	26	Solomani pleriq; Reges exquisita munera mittunt	217
Sodomitarum clades ab Assyriis accepta	16	Solomoni Deus in somniis oblatas, quod maxime cuperet, cum postulare iubet	204
Sodomitarum flagitia	26	Solomoni iuramento regnum promittitur	198
Sohemus ab Herode beneficii ornatus	411	Salomen Herodes ad Alexa coniugium compellitur	455
Sohemus propter Mariammen Herodi suspectus interficitur	412	Somnium Nabuchodonosori, de quatuor Monarchiis mundi	274
Sohemus mandata regia effusit	411	Somni Pharaonis enodatio	44
Solymotus confisist	117	Sofius Antigonum capit	603
Solyra postea Hierosolyra vocata	25	Sofius in templo coronam auream Deo consecrat, & ad Antonium proficiscitur	430
Solomon Chananaeorum reliquias tributa pendere cogit	215	Stola pontificia in castello Antonia deposita	485
Solomon utrumq; puerum secari mandat	205	Strabo	432
Solomon ex sermone & gestu mulierum matrem infantis vius agnoscit	204	Stratonis turris & maritima Caesarea nominata	355
Solomon post obitum Davidi Rex Israelis	203	Stola pontificia in cuius potestate fuerit	423
Solomon ab Iromo fabres & operarios petit	206	Stola Leutarum	210
Solomon Tyrio Regi anigmata quadam explicat	214	Stirpis Achabi exorsio	248
Solomon coniurationum modos, quibus Damones fugantur, conscripsit	218	Stupri poena	106
Solomon sapientiam a Deo petens tantum, & divitiis consequitur	264	Susacius magni copii Iudaeam invadit	322
Solomon populum ad laudes Dei, gratiarum actionem & preces hortatur	212	T.	
Solomon Iromo ingentem frumenti, olei & vini numerum mittit	218		
Solomon Regina anigmata cum prudentia explicat	216	Tabernaculum in deserto dedicatum primo die Aprilis anno secundo exiit ex Aegypto	78
Solomon exteras matrimonio sibi iungens, seducitur	217	Tabernaculi & sacerdotum dedicatio	ibid.
Solomon Aegyptiorum Regis filiam ducit uxorem, regnumq; constabit	203	Tabernaculi divisionis significatio	73
Solomon Hierosolyms muros instaurat, & turres erigit	214	Tabernaculorum festum	81
		Thadamora siue Palmira	213
		Talentum 600. coronati	859
		Tapsensium trucidatio	214
		Tharbus Aethiopum regis filia Mosu coniugium petit	56
		Tharsus Pauli patria	20
		Thaumastus Calli servus potu libertate impetrat	491
		Theatrum & amphitheatrum	419
		Theatrum & Athletica certamina aliaq; spectacula ab Herode instituta	415
		Theatrum	51

<i>Terra aranda.</i>	105	<i>dias struxisse accusatus,</i>	ibid.
<i>Terramotus in Iudæa, quæ circiter 10000. hominum opprimis.</i>	408	<i>Tironem cum filii Herodas comprehendi iubet.</i>	
<i>Templum Hierosol. obfessum.</i>	329	619	
<i>Templum integro triennio desertum.</i>	328	<i>Tyriorum annales & Menander de bello Salmasari contra Tyrios.</i>	258
<i>Templum, regia, & urbs spoliata, incensa & diruta.</i>	270	<i>Tyrannidas multa mala in ciuitates inuehunt.</i>	
<i>Templum dedicatum.</i>	424	514	
<i>Templum adificare captum.</i>	286	<i>Titus militibus agit gratias.</i>	797
<i>Templum in partes duas diuisum.</i>	303	<i>Titus fortibus militibus præmia pollicetur.</i>	
<i>Templum in monte Garizin.</i>	303	<i>Titus militibus prædâ largitus distribuit.</i>	ibid.
<i>Templum quando dedicatum.</i>	288	<i>Titus aduentus sui gratulatoria sacra celebrat.</i>	
<i>Templum concedente Ptolemao in Ægypto adificatur.</i>	339	802	
<i>Templi ac porticus descriptio.</i>	348	<i>Titus per omnes Syria ciuitates magnificentissima spectacula celebrat.</i>	804
<i>Templi Hierosolymitani diuitia unde.</i>	373	<i>Titus Hierosolyma excidium miseratur.</i>	ibid.
<i>Templi vasa e Babylone Hierosolyma remissa.</i>	281	<i>Titus Vespasiani natalem celebrat.</i>	801
<i>Templi pars exterior & ima urbs capta.</i>	395	<i>Titi ad Antiochiam aduentus.</i>	804
<i>Templi ministri Agrippa hymnos sacros canere permittit.</i>	540	<i>Titi erga populum misericordia.</i>	871
<i>Tempus exitus ex Ægypto.</i>	61	<i>Tormenta</i>	871
<i>Termini terra non mouendi.</i>	104	<i>Thucydides scrupulosissimam sui temporis historiam conscripsit.</i>	828
<i>Terminus Pharaonis filia extrahit ex flumine Mosen.</i>	53	<i>Turri versus occidentem extructa.</i>	810
<i>Theophrastus.</i>	320	<i>Trabes & parietes auro incrustati.</i>	208
<i>Theſaurus ad templi structuram congestus.</i>	198	<i>Trachonita latrones.</i>	448
<i>Theſauri diuini custodes Moſi poſteri.</i>	199	<i>Trachonita ab Herode deficientes Ducum opera imperata facere coguntur.</i>	416
<i>Tiberius Mathematicorum disciplinæ addidit Galba Romanorum principatum prædicis.</i>	493	<i>Trachonitu Herodi donatur a Cæsare.</i>	448
<i>Tiberius Caio Romanum imperium ac Tiberium fratrem commendat.</i>	ibid.	<i>Translatio Bibliorum in Græcam linguam.</i>	311
<i>Tiberius Alexander Iudææ præſes.</i>	532	<i>Translatio Israelitarum.</i>	254
<i>Tiberius Iſidus ſacerdos & idem in crucem agit, & Mundum in exilium ablegat.</i>	484	<i>Tres in urbe Tiberiade factiomes.</i>	546
<i>Tyberij funus.</i>	484	<i>Tres Iudaorum ſecta, Phariſai, Eſſeni, Sadducei.</i>	345
<i>Tiberienſes in Iosephum amarulenta diſſidia iaciunt.</i>	563	<i>Trecenta ſtadia, nouem miliaria Germanica.</i>	488
<i>Tiberienſes Iosepho bellum inferre cogitant.</i>	562	<i>Tribus Ruben, Gad, & dimidia Manafſu Amoritidem terram expetunt.</i>	100
<i>Tigra.</i>	14	<i>Tribunal.</i>	214
<i>Tigranes.</i>	493	<i>Tribus Iudæa, quod in ſciis Iſraelitiſ regem reduxerit accusatio & excuſatio.</i>	192
<i>Timotheus ſterum copias contrahit, & a Iudæa vincitur.</i>	326	<i>Triclinium, in quo Herodes cum conuiuiſ canatus fuerat vacuum ſine cuiusque noxa condidit.</i>	294
<i>Timothei milites viſti.</i>	ibid.	<i>Tria milia Iudaorum ceſſa.</i>	468
<i>Tiro vetus Regis miles Herodis ſauitiam execratur.</i>	619	<i>Tryphon regno Antiochi per dolum poſſitur.</i>	346
<i>Tiro Herodem alloquitur, & dum immodeste inſtat, a ducibus & militibus in carcerem conſicitur.</i>	450	<i>Tryphon ad regnum euectus naturam ſuam oſtendit.</i>	349
<i>Tiro cum trecentis ductoribus militum apud populum accusatus interficitur.</i>	ibid.	<i>Tryphon fraudulenter ſpem fratris redimens, pro poſſitu conditionibus facit Simoni.</i>	348
<i>Tiro a Regis ſonſore & proprio filio ſe Regi inſi-</i>		<i>Tryphonis milites ei inſeſti, ad Cleopatram Demetrii uxorem deficient, quæ Antiocho Sotera coniugium & regnum offert.</i>	349

phoni caues.	149	Verbum Dei ad Iacobum.	33
umphi magnificientia.	304	Verborum Manethonis repetitio.	327
pan armis coniectas imagines Iudai putant.		Veritas oraculorum diuinorum.	264
150		Veritas historia Iosephi.	207
V.		Vortex facundus, omnique planitie mollior.	311
Alorius Afaticus se Caij cadis autorem optat.	514	Vespasianus Paci templum edificat.	306
lerius Gratus Iudaorum praefes.	484	Vespasianus & Agrippa Tyrum perueniunt.	567
lles ingentes, in quibus templum fuit ex- tructum, explentur.	210	Vespasiano Romani obuiam procedunt.	302
rdane caso principatus Getarum eius fratri committitur.	531	Vestes triumphales Vespasiani & Titi.	304
logesius Parthorum Rex.	ibid.	Vestes sacerdotales.	210
ria historiographorum differentia.	4	Viatorum a pomu maturu non arceudi.	105
rus biseras ferentem iniuste supplicio tradit.	546	Via circa Hierosolyma silice strata.	217
Antipatro dicendi pro se potestatem fa- cis.	461	Via per Iudaam exercitui Egyptio clausa vi aperitur.	265
rus Hierosolyma peruenit, ac legionem obfes- sam liberat.	473	Victima caelesti flamma absumpta, auxilij di- uini indicium.	141
rus seditiones Hierosolymu compestis.	470	Victoria Alexandri a Dario reportata.	324
rus seditionum duces ad Caesarem mittit.	474	Victoria rationu.	370
ari tyranni & regni cupido.	547	Victoria Deo tribuenda.	128
rdanes post patris Artabani obitum Roma- nos bello impetere cogitat, id quod Izates dis- suadet.	531	Victoria Achabi a Syrii reportata.	231
as athenum mare appellatum.	209	Virgo conspurata.	106
aticinium de exercitu Babylonica ducendo & reliquis Iudaorum in captiuitatem abdu- cendo.	272	Vires regni Israelitici fracta & a Deo restau- ra.	133
aticinium de excidio Ninina.	254	Virtus animi.	314
aticinium de captiuitate Babylonica & inde liberatione.	263	Virtus mitrum Dauidi, Iobi praefertim.	175
aticinium de Adadi morte & regno Axaeli tradendo.	241	Violatio fidei & ultio eam subsecuta.	367
aticinium de Iudaorum poena.	264	Vitellius in locum Iosephi Caiapha Pontificis Ionatham Ananifilium surrogat.	485
aticinium Hyrcani de filio.	334	Vitellius Hierosolyma peruenit, & a Iona- tha in fratrem eius Pontificatum transfert.	487
aticinium contra altarem Bethel.	220	Vitellius Hierosolyma peruenit, Iudaei velli- gal remittit,isque solum sacerdotalem red- dit.	484
effigalia Caesaryia Iosepho addicuntur.	315	Vitellius cum Artabano fadu facit.	485
enium capiti damnato ad bibendum datum sine mora cum necat.	462	Vites plantanda.	105
enium.	103	Vitula Ieroboami cur facta.	220
entidium Romani militu dux pecunias auferit Antigono.	597	Vina pii principu imago.	264
entidium Silanem contra Parthos accersit.	392	Vologesum Parthorum regem proceres, ut Iza- tem interficiat, rogant.	132
entidium caso in pugna Pacora Parthos profligat.	393	Voluminis & alij Herodii sitis capite plecten- das esse pronunciant.	442
eranium & Broccum Senatui ad Claudium mittit, qui cum non per violentiam impe- rium esse assuetudinem docuere.	517	Vonones Parthorum rex ab Artabano pulsus.	482
erbum Dei nunquam sine omni fultu.	357	Vonones Silane Syria praefecto sese tradit. ibid.	311
		Vota & prandium ante triumphum.	204
		Vltima verba Eliazari in igne.	370
		Vltio diuina in Ethnici sacra Biblia tractan- tes.	311
		Vna nascendi & moriendi omnibus ratio.	276

<i>Vnguentum sanctum.</i>	78	<i>Zambrii aduersus Moſen oratio.</i>	ibid
<i>Vrbs Roma ſumma cum alacritate & claritate</i>		<i>Zambres ſeipſum concremas.</i>	22;
<i>Veſpaſianum ſuſcepit.</i>	302	<i>Zelota.</i>	80;
<i>Vrbes Iudæis ademptæ.</i>	371	<i>Zenodorus miſero perit.</i>	42
<i>Vrius cum quibuſdam aſſultum ad mania faci-</i>		<i>Zenodorus ex raptu viniſ.</i>	420
<i>ens a ſuis, ut mandatum illi erat, cum Am-</i>		<i>Zipheni verſus Dauidem in eorum eſſe region-</i>	
<i>manita arumpere, deſeritur.</i>	123	<i>Saulo renouciat.</i>	164
<i>Vrius cum aliquot aliis occumbis, quod moniti-</i>		<i>Zipheni Saulum Dauidem in agro ſuo morar-</i>	
<i>gi per nuncium ſignificatur.</i>	ibid.	<i>certiorem faciunt.</i>	16
<i>Vires Eaſæ.</i>	33	<i>Zoilus Siſtatonis turris & Dora Tyrannus.</i>	35;
	X.	<i>Zoilus & Gazai a Ptolemao contra Iudæos au-</i>	
<i>X Anticus Macedonibus eſt Aprilis.</i>	60	<i>xilium petunt.</i>	ibid.
<i>Xerxes Rex Perſia.</i>	218	<i>Zoilus captus.</i>	ibid.
<i>Xerxes Iudæis fauet.</i>	239	<i>Zerobabel ex oratione ſua laudem & munera-</i>	
	Z.	<i>praclara conſequitur.</i>	224
<i>Z Acharias lapidatur.</i>	249	<i>Zerobabel tertius ſatelles mulierum vim propol-</i>	
<i>Zambrii.</i>	99	<i>lentem primum oſtendens, mox veritati, ut in-</i>	ibid.
		<i>fracta palmam attribuit,</i>	ibid.
		<i>Zerobabel.</i>	22;

FINIS INDICIS.

IMPRESSVM FRANCOFVR-
TI AD MOENV, PER WOLFFGAN-
GVM RICHTERV, IMPENSIS
Ioannis Feyerabendij.

M. D. XCIX.